МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІНСТРУМЕНТИ І ПРАКТИКИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю

23 червня 2020 року

м. Житомир

УДК 35

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Скидан О. В. – д.е.н., професор, ректор Поліського національного університету;

Жудро М. К. – д.э.н., професор, професор кафедры промышленного маркетинга и коммуникаций Белорусский государственный экономический университет;

Раманаускас Ю., доктор економічних наук, професор (хабіл.), Клайпедський університет (Литва)

Якобчук В. П. – к.е.н., професор, завідувача кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління Поліського національного університету;

Дацій Н. В. – д.держ.упр., професор, професор кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління Поліського національного університету;

Ходаківський Є. І. – д.е.н., професор, професор кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління Поліського національного університету; заслужений діяч науки і техніки України, академік Академії економічних наук України;

Литвинчук І. Л. – к.е.н., доцент кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління Поліського національного університету;

Плотнікова М. Ф. – к.е.н., доцент, доцент кафедри інноваційного підприємництва та інвестиційної діяльності Поліського національного університету;

Бражевський В. М. – заступник начальника Міжрегіонального управління Національного агентства України з питань державної служби у Вінницькій, Житомирській та Хмельницькій областях (м. Житомир).

Представлені у матеріалах конференції тези учасників подані в авторській редакції та відображають власну наукову позицію авторів. Автори тез несуть повну відповідальність за точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, наукової термінології, імен власних, джерел посилання.

І–69 Інструменти і практики публічного управління в контексті децентралізації : Матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю, 23 червня 2020 року. – Житомир : ЖНАЕУ, 2020. – 625 с.

© Колектив авторів, 2020
© Вид-во «Поліський національний університет», 2020

ЗМІСТ

Дацій Н.В.	Елементи децентралізації у взаємодії місцевого самоврядування та державних інституцій	14
Заставецька Л.Б., Заставецький Т.Б.	Особливості формування сучасних конкурентоспроможних територіальних громад в Україні та зон їх впливу	18
Ільїна М.В., Шпильова Ю.Б.	Інституціональне забезпечення реалізації соціоекологічних імперативів для формування спроможних територіальних громад	21
Мороз Ю.Ю., Цаль-Цалко Ю.С.	Результативні показники бюджетних програм у сфері освіти та забезпечення їх формування в системі рахунків бухгалтерського обліку	24
Novykova I., Kucheruk A., Pisanetska S.	The problem of ensuring social justice in the global context	31
Патика Н.І.	Державна політика забезпечення конкурентоспроможності сільського господарства України	37
Posternak I.M., Posternak S.A.	Current trends in the development of enterprises for the power reconstruction of cities with historic buildings	40
Ходаківський Є.І., Пугачова Н.С.	Гештальтні технології публічного управління	44
Якобчук В.П., Войтенко А.Б., Ковальчук В.В.	Напрями вдосконалення механізмів розвитку лідерства в системі місцевого самоврядування	53

Абрамова І.В., Денисевич В.В.	Інструменти регулювання валютного ринку	57
Budnik O.	Cooperative marketing in the rural community life	61
Власенко О.П.	Державне регулювання освітньої діяльності: маркетинговий аспект	64
Грабчук І.Ф., Ремінська О.А. Курінна Ю.Ю.	Цифровізація економічної діяльності	69
Довженко В.А.	Контент-аналіз стратегій регіонального розвитку	74
Dragan I.	The system of public management of ecological rehabilitation of the natural economic system of the territory in the conditions of decentralization	79
Захаріна О. В.	Інноваційні технології брендингу територій: краудсорсинг	82
Золотницька Ю.В.	Публічне управління розвитком сімейного фермерства в умовах децентралізації	89
Іванюк О.В., Гриня Л.М.	Оцінки публічних закупівель в системі державних видатків та фінансової підзвітності України	93
Kubanov R., Ismailova K., Danyliuk N., Savchenko V.	Theoretical basis of organization of a public governance system and determination of the place of control in it	99
Плотнікова М.Ф., Раманаускас Ю.	Родові поселення як інноваційний інститут публічного управління	103
Редзюк Є.В.	Інституціональні причини дивергенції соціально-економічної ефективності євроінтеграційних процесів в Україні	108

Симоненко Л.І.	Державна політика гуманітарного розвитку	112
Черниш Р.Ф., Заворотнюк О.Л., Заворотнюк Т.М., Корчемний П.С.	Окремі проблемні питання реалізації реформи адміністратив-но-територіального устрою України, як одна із можливих загроз національній безпеці (за прикладом Житомирського регіону)	117
Дмитренко Р.М.	Рентне регулювання використання агробізнесом прісної води в умовах децентралізації	122
Левченко Н.М.	Принципи формування органами місцевого самоврядування тарифної політики на послуги з поводження з твердими побутовими відходами	125
Литовченко В.В.	Нормативно-правові механізми надання електронних адміністративних послуг в умовах децентралізації	128
Платонов О. І.	Реформування системи управління портовими землями та портовою інфраструктурою в умовах децентралізації	131
Пустовойт Є.О.	Ефективні механізми розвитку регіональних конкурентних переваг в умовах децентралізації	135
СТОРІНКА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО		
Нестерчук А. І.	Теоретичні основи формування продовольчої безпеки	138
Пиршін М.І.	Роль лісогосподарських підприємств в розвитку сільських територіальних громад	143
Антонова Т.С.	Сучасні аспекти кадрової політики у сфері охорони здоров’я	148

Бачинський К.В.	Правові аспекти створення та діяльність фонду гарантування кредитів в умовах відкриття ринку землі	154
Бевз В.В., Давидович О.В., Лозко О.О.	Фінансове забезпечення галузі охорони здоров'я в Україні	159
Берегова М.О.	Теоретичні засади державного регулювання галузі охорони здоров'я України	168
Бондаренко В.І.	Удосконалення організаційно-економічного механізму управління лісовим комплексом регіону	175
Борисенко Я.В., Бугайчук В.В., Ткачук В.І., Сич К.О.	Діджиталізація у зростанні ефективності діяльності підприємства	178
Брановицька Н.І.	Характеристика стану медичної сфери в Ємільчинській ОТГ	185
Брокарєв В.Г.	Реформування медичної сфери України, оптимізація мережі медичних закладів та зміна механізмів управління в умовах децентралізації	190
Булуй В.Г. Мошковський В.М.	Управління трудовими ресурсами в умовах децентралізації владних повноважень	196
Булич О.П.	Напрями вдосконалення лісового господарства України	201
Бурля О.М.	Теоретико-історичні засади виникнення та становлення медичного страхування у світі	205
Вайсберг О.Ю.	Управління конкурентоспроможністю молокопереробних підприємств	213

Веремчук Я.Ю.	Державне управління якістю вищої освіти у процесі євроінтеграції	217
Волков Т.О.	Сучасні інструменти управління закладом охорони здоров'я	221
Галицька Л.В.	Розвиток та використання інтелектуального потенціалу для зміцнення національної економіки	224
Гаріфулліна Н.В.	Аналіз принципів взаємодії публічної адміністрації з інститутами громадянського суспільства	231
Гарічева К.А.	Методи управління ризиками та загрозами в системі економічної безпеки України	235
Гінгуляк К.В.	Інституалізація економічної безпеки регіону	238
Господарчук О.В.	Напрями використання зарубіжного досвіду взаємодії національної поліції з органами місцевого самоврядування	242
Грищенко Н.І.	Імплементація механізму управління аграрним підприємством в умовах міжнародної диверсифікації	247
Грищук В.І.	Стратегія державного управління процесом лісокористування з урахуванням еколого-економічного ефекту	253
Гуцалюк Г.Д.	Роль кадрового потенціалу в системі дошкільної освіти	257
Данилюк Д.С.	Стратегічне планування розвитку регіону в умовах децентралізації	267
Денисевич Д.	Оцінка стану та динаміки дефіциту державного бюджету України	272
Довгаль С.М.	Напрями удосконалення процесу управління якістю медичної допомоги	276

Домбровський Р.О.	Конкурентні позиції пивоварних підприємств України	282
Дорфман А. І.	Роль маркетингових комунікацій в сучасній концепції управління підприємством	258
Дравінек І.А.	Теоретичні засади формування маркетингової стратегії підприємства	289
Жеревчук М.В.	Оцінка та ризики результативності реалізації стратегії розвитку Білокоровицької сільської об'єднаної територіальної громади до 2027 року	294
Жук Т.М.	Стратегічні напрями розвитку системи пенсійного забезпечення в Україні	298
Журавська Д.С.	Екологічні витрати у громадах в умовах децентралізації	303
Зацепін Є.Г.	Сутність побудови спроможного ЦНАП	307
Зємєлєв М.Ю.	Державна підтримка рівня конкурентоспроможності транспортної системи країни	312
Золотницька А.В.	Сутність, функції та завдання державного управління та контролю публічних фінансів	315
Кадащук Л.М.	Збереження кадрового потенціалу органів державного управління в умовах карантину	321
Калиновська В.М.	Взаємовідносини влади і громадянського суспільства в умовах децентралізації	325
Клімаш Л.С.	Актуальні професійні компетенції лідерства на державній службі	328

Ковальчук Н.М.	Вплив кадрового потенціалу на формування нової моделі публічного управління	331
Ковпанець І.І.	Теоретико-методичні передумови впровадження програмно-цільового методу бюджетування охорони здоров'я України	336
Козел В.В.	Роль органів місцевого самоврядування в управлінні розвитком територіальних громад	341
Колодюк Т.М.	Роль проєктного менеджменту в реформуванні медичної галузі	345
Коляда Б.О.	Організаційно-правові засади управління виборчим процесом в умовах євроінтеграційного вектору розвитку	350
Коляда К.О., Заворотнюк О.Л., Лікарчук Л.В.	Оптимізація стратегічного управління в органах державної (публічної) влади	354
Кондратюк О.	Теоретичні аспекти системи оподаткування доходів фізичних осіб	356
Копаниця К. Р.	Стратегічне управління аграрними підприємствами в умовах глобалізації	360
Кравченко О.Г.	Теоретико-правові аспекти професійної етики державного службовця	364
Кучерук М.П.	Управління ресурсами територіальних громад коростишівського району житомирської області	370
Ларіонова Т.В., Волинська І.О., Семененко О.В.	Менеджмент в контексті розвитку інтернет-маркетингу	375

Ліпковська К.А.	Фактори і методи визначення ефективності управління якістю сільськогосподарської продукції: зарубіжний досвід	379
Лозко О.О.	Сучасні аспекти механізму функціонування галузі охорони здоров'я України	384
Ломачинський О.О., Фішбейн М.М.	Бізнес-процеси в операційній діяльності підприємства	391
Лотиш Л.В.	Аналіз ефективності господарювання державного підприємства на шляху до приватизації	394
Лотиш О.В., Зайцева Л.І., Брокарєв В.Г.	Сучасні аспекти фінансового забезпечення закладів сфери охорони здоров'я	400
Магдич Н.Б.	Стратегічні напрями публічного управління розвитком системи охорони здоров'я України	406
Мартинчук Г.А.	Удосконалення системи управління відходами на макрорівні	409
Марусич В.П.	Безпека розвитку громад в контексті децентралізації	415
Марченко Є.Л. Лазаренко В.В.	Роль держави у формуванні та використанні інтелектуального потенціалу в напрямі розбудови інноваційної економіки	420
Мельник В.М., Левківський С.О.	Особливості механізму публічного управління розвитком ринку стоматологічних послуг	426
Музиченко Т.В.	Сутність політики децентралізації в освіті	429
Наумчук В.В.	Особливості управління зовнішньо-економічною діяльністю на підприємствах лісогосподарського комплексу	432

Нестерчук О.В.	Теоретико-методологічні засади та доцільність впровадження цифровізації у галузь охорони громадського здоров'я України	438
Носенко Н.П., Заворотнюк О.Л.	Сучасний стан реформи державного управління в контексті кадрового забезпечення	445
Обезюк Д.	Ключові умови розвитку сучасного підприємницького середовища	450
Остапчук Л.М.	Бібліотеки – інформаційні, соціо-культурні та комунікативні центри громад в умовах децентралізації	454
Охремчук В.П.	Теоретико-методичне обґрунтування трансформацій у системі охорони здоров'я	461
Павлусенко О.В.	Теоретико-методичні аспекти управління ефективністю галузі охорони здоров'я у розвинутих країнах	469
Піонтківський П.В.	Державна політика з питань управління персоналом у публічних установах та організаціях: оцінка сучасного стану	480
Піскун В.В.	Стратегічне планування лісогосподарського виробництва	486
Позняков В.В., Саган І.П.	Взаємозв'язок органічного виробництва з розвитком зеленої економіки	490
Поліщук Л.	Аналіз наповнення місцевих бюджетів	497
Пугач Р.О.	Формування кадрового резерву для нової публічної служби	504
П'янікін В.А.	Зарубіжний досвід застосування технологій мотивацій персоналу до державної служби	509

Радкевич В. М.	Управління інноваціями на аграрних підприємствах: сучасні глобальні тренди	516
Рассохін А.О.	Основні етапи кадрового планування в органах публічної влади	520
Рубан С.В.	Наданням адміністративних послуг в територіальних громадах	524
Савинець І.В.	Сучасні методи та механізми взаємодії інститутів громадянського суспільства з органами державної влад	526
Свинціцький О.Л., Макарюк А.В., Чередниченко І.М.	Закордонний досвід проведення децентралізації	529
Сердюк Ю.В.	Управління водними ресурсами в умовах сучасних викликів	534
Сімашко А.С.	Диверсифікація як інструмент стратегічного розвитку підприємств	537
Слюсарчук О.М.	Перспективи розвитку туризму в умовах сучасних глобальних викликів	541
Скиба Л.Ю.	Методологічні засади управління потенціалом розвитку підприємств	544
Смоляр В.А.	Публічне управління якістю надання медичної допомоги	547
Сніхівська І.О.	Управління персоналом підприємства: сучасні реалії та виклики	551
Сорока К.М., Сорока І.В.	Сучасний стан надання публічних послуг в Україні	554
Сторожук Д.М.	Лісова політика держави: Інституційні засади формування проблеми реалізації	558
Суботенко О.О.	Концептуальні підходи до управління закладами первинної медичної допомоги на рівні регіону	562

Трохліб М.С.	Пріоритетні напрями удосконалення бізнес-моделі підприємства (на прикладі ПП «Імперія будівництва»)	566
Фільо В.В.	Державна інформаційна політика України: інноваційний аспект	573
Шевкопляс А.О.	Динаміка розвитку соціального підприємництва в Україні	578
Шевчук О.С.	Шляхи покращення стратегічного планування розвитком самоврядної території	581
Шерстобоєва А.В.	Розвиток та особливості шерингової економіки в світі та Україні	586
Шимон І.Л.	Світовий досвід державного регулювання денітізації національної економіки	591
Шостак М.В.	Напрями розвитку кадрової політики державної служби України	594
Yanishevska O.	Increasing the level of competencies of management staff at the local and regional levels	602
Яндюк Ю. Л.	Концептуальні підходи до управління закладами охорони здоров'я регіону	605
Ярошинська Ю.	Оцінка депозитної політики банків України, що знаходяться в державному управлінні	609
Ящук Ю.В.	Значення інновацій для формування конкурентних переваг підприємства	613
Грищенко Н.І.	Правові аспекти самоорганізації населення	618

ЕЛЕМЕНТИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ У ВЗАЄМОДІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ДЕРЖАВНИХ ІНСТИТУЦІЙ

Н. В. Дацій,
д.держ.упр., професор,
Поліський національний університет,
daciy_nadya@ukr.net

Проаналізовано взаємодію місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування які виконують спільну функцію – управління на місцях. Визначено елементи децентралізації у взаємодії місцевого самоврядування та державних інституцій.

Ключові слова: децентралізація, механізм, місцеве самоврядування, реформування, територіальна організація влади.

Відсутність спільного бачення стратегії політичної трансформації вітчизняного суспільства призвела до суттєвих прорахунків і певного згортання темпів реформ. Основною причиною невдач посткомуністичних трансформацій у східноєвропейських державах, в тому числі і в Україні, стала методологічна недосконаліть реформ, які відобразились на неадекватній оцінці ресурсу реорганізації, недооцінці видатків реорганізації, суттєвім перебільшенні очікуваної користі від пропонованих змін, а також у повній системній неузгодженості окремих реформ та відсутності логічної послідовності їх впровадження.

Безсумнівною помилкою слід вважати намагання політичного керівництва України здійснювати реформування централізовано – «згори», недооцінюючи першочерговості стимулювання громадянської активності на місцях. Зокрема, до найважливіших прорахунків стосовно цього дослідники зараховують намагання «згори»

впровадити в Україні повністю децентралізовану систему територіальної організації влади.

Однією з основних причин хибності та необґрунтованості реорганізації системи територіального управління в Україні в напрямку децентралізації слід вважати неадекватну оцінку дієздатності територіальних субсистем. За взірець брався досвід децентралізації передових (насамперед європейських) держав, які відзначаються суттєво вищим рівнем структурованості та дієздатності [1, с. 6].

Натомість в Україні широкомасштабна децентралізація у вигляді реорганізації, ініційована законодавчо, не кореспондувала з відповідним рівнем дієздатності тих адміністративних утворень, на рівень яких планувалось делегувати владні повноваження.

Самостійність місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених Конституцією [2] і законами України, свідчить про те, що в даному випадку Основний Закон [2] сприймає його не лише як елемент громадянського суспільства, а й як порівняно відокремлену складову державного механізму. Адже, як би там не було, цілком очевидним є те, що юридично-владні повноваження – це ознака, насамперед, державних органів та їх посадових осіб. Саме тому для органів місцевого самоврядування не можна застосувати принцип «дозволено все, що не заборонено законом», який може бути віднесений тільки до громадян та інститутів громадянського суспільства.

Якщо ж бачити в місцевому самоврядуванні лише елемент громадянського суспільства, то держава була б позбавлена можливості здійснювати детальне правове регулювання його організації та діяльності, а саме [3, с.25]: визначати систему органів місцевого самоврядування, порядок їх утворення, процедури, форми та методи їх

діяльності тощо. При цьому очевидним є й те, що місцеве самоврядування є не лише правом, а й обов'язком територіальних громад вирішувати питання місцевого значення способом, визначеним Конституцією [2] і законами України. Держава не може розраховувати на те, що в кожному населеному пункті жителі самі організуються, розроблять правила місцевого життя, оберуть відповідні органи і самостійно вирішуватимуть питання місцевого значення, а інші суб'єкти (підприємства, установи, організації, посадові особи, громадяни тощо) будуть беззастережно виконувати їх рішення, засновані тільки на громадському авторитеті територіальної громади, якого явно недостатньо для проведення державної політики на місцях.

Не можуть щодо місцевого самоврядування застосовуватися принципи взаємодії держави з громадськими об'єднаннями як елементами громадянського суспільства ще й тому, що останні є добровільними об'єднаннями громадян, які можуть вільно створюватися і так само вільно можуть припиняти свою діяльність, включаючи саморозпуск.

Про належність місцевого самоврядування до системи державного владарювання засвідчує також і той факт, що останнє нерозривно пов'язується з інститутом громадянства, який є засобом інституціоналізації принципів взаємовідносин держави й особи. Саме стан громадянства визначає обсяг її правоздатності у сфері відносин владарювання, в тому числі і в сфері місцевого самоврядування. Якби останнє було лише елементом громадянського суспільства, то право на місцеве самоврядування, очевидно, повинно було б поширюватися на всіх осіб, у тому числі й тих, які не є громадянами України.

Отже, в умовах глибокої політичної, економічної та

соціальної кризи, слід забезпечити послідовність у здійсненні процесу децентралізації. Зокрема, органи влади зобов'язані забезпечити спроможність участі народу в управлінні суспільно-політичними та суспільно-економічними процесами в державі: держава має посприяти зміцненню інститутів місцевого самоврядування, ефективності їх діяльності з метою забезпечення здійснення ними самоврядних функцій на рівні району та регіону, забезпечити ефективність системи служби в органах місцевого самоврядування, підвищення рівня оплати службовців місцевого самоврядування, їх освітнього та компетентного рівня, здійснення ефективної політики, спрямованої на подолання диспропорцій в економічній та інших сферах розвитку територій, збільшення обсягу бюджетного фінансування та вдосконалення механізму трансфертів фінансових ресурсів держави на рівень територіальних громад, ліквідації диспропорцій у розвитку економічної та правової основ при здійсненні децентралізації та ін. Іншого шляху у нас немає. Децентралізація – це запорука ефективного територіального розвитку, шлях до демократизації, дійсного народовладдя.

Список використаних джерел:

1. Закіров М. Реформа децентралізації: надії, пересторогі і виклики. *Резонанс.* 2015. № 67. С. 4-10.

2. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254. URL : http://zakon1.rada.gov.ua/cgibin/laws/main.cgi.

3. Крюков О. І. Роль політико-управлінської еліти в публічному управлінні. *Публічне управління: шляхи розвитку* : матер. наук.-практ. конф. за міжнар. уч.: у 2 т. Т. 1 / [за наук. ред. Куйбіди В.І.]. Київ : НАДУ, 2017. С. 25-27.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ ТА ЗОН ЇХ ВПЛИВУ

Л. Б. Заставецька,
д.г.н., професор,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,
zast.lesia@gmail.com,
Т. Б. Заставецький,
к.г.н, доцент,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,
zast@ukr.net

Нові одиниці адміністративно-територіального устрою України, які формуються на сучасному етапі (громади, райони, області) повинні бути самодостатніми, тобто максимально забезпечувати потреби населення на основі найбільш доцільного використання природного, економічного та соціального потенціалів території, а також досягнення сприятливої екологічної ситуації. Незалежно від територіального рівня кожна одиниця управління (а відповідно й система розселення) має бути конкурентноспроможною, тобто «забезпечувати високий рівень та якість життя мешканців й дохід власникам капіталу на основі раціонального використання регіональних конкурентних переваг та ефективної міжрегіональної конкуренції» [2, с. 55].

Дуже важливо визначити стратегію розвитку одиниць нового адміністративно-територіального поділу з врахуванням чинників конкурентоздатності на кожному рівні – мікрорівні (територіальні громади), мезорівні (адміністративні райони), макрорівні (області).

На рівні територіальних громад, крім представлених стимулюючих і обмежувальних рис конкурентоздатності, важливе значення має розселення людей у різних типах поселень, із неоднаковою людністю, соціально-економічною базою, їх взаєморозміщення. Зрозуміло, що більші поселення за чисельністю населення концентрують більший соціально-економічний потенціал (демографічний,

економічний, соціальний, фінансовий, інноваційний), ніж малі. Це стосується і міських та сільських поселень. Отже, система розселення територіальної громади є важливим чинником розміщення виробництва і сфери послуг, впровадження інноваційних технологій. Наявність на її території міських поселень є вагомою рисою конкурентоздатності, оскільки розвиваються інші види діяльності, ніж у сільській місцевості, запроваджуються нові технології виробництва, розвивається сфера послуг.

Розвиток виробничих кластерів, як мережених структур, сприятиме розміщенню підприємств у населених пунктах різних територіальних громад, ці пункти будуть залучені до конкуренції між окремими кластерами, забезпечуючи сукупну конкурентоспроможність всіх учасників. Дієвим засобом конкуренції територій є диверсифікація економічної діяльності. На рівні територіальних громад вона ще не може бути дуже результативною, бо в громаді превалює один вид господарської діяльності і переключитись на інші (допоміжні види) для отримання великих доходів доводиться дуже рідко. Зміна спеціалізації господарської діяльності більш характерна для районних систем.

Якщо основний вид діяльності стає нерентабельним, то система може переключитись на інший, спрямувавши у нього основні фінансові кошти та утримуючи необхідний рівень його рентабельності. Це більше стосується тих

громад, у яких основний вид діяльності несільськогосподарські галузі.

В останні роки українські вчені, серед них М. Барановський (2005), С. Запотоцький (2012), Б. Клімчук (2013), ведуть активний пошук способів соціально-економічного зростання регіонів України. Зокрема, М. Барановський здійснив типізацію адміністративних районів України за рівнем репресивності (сім типів) і визначив для кожного типу способи стимулювання соціально-економічного розвитку. Для цього він обґрунтував головні принципи подолання депресивності, а саме: 1) об'єктивності і відкритості; 2) концентрації ресурсів; 3) партнерства всіх органів влади у подоланні депресивності; 4) субсидіарності або розмежування відповідальності між різними органами влади; 5) селективності – вибору спеціальних програм для подолання депресивності проблемних територій; 6) активізації внутрішніх ресурсів регіонів; 7) недопустимості використання коштів програм на вирішення поточних проблем; 8) конкурентності в отриманні фінансових ресурсів; 9) узгодженості наявної нормативно-правової бази і практики регіонального розвитку; 10) міжрегіонального співробітництва; 11) інерційності; 12) програмування [1, с. 245–248]. Зважаючи на ці принципи, можна забезпечити пошук найбільш оптимальних механізмів стимулювання розвитку адміністративних районів у різних регіонах України.

Список використаних джерел:

1. Барановський М. О. Наукові засади суспільно-географічного вивчення сільських депресивних територій України : монографія. Ніжин., 2009. 396 с.

2. Запотоцький С. П. Регіональна конкурентоспроможність: суспільно-географічні засади формування. К. : Бізнес Медіа Консалтинг, 2012. 424 с.

3. Шаблій О. І. Суспільна географія : теорія, історія, українознавчі студії : монографія.Львів: Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2001. – 744 с.

4. Шульц С. Економічний простір України : формування, структурування та управління. Львів : ІРД НАН України, 2010. 408 с.

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІОЕКОЛОГІЧНИХ ІМПЕРАТИВІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ СПРОМОЖНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

М. В. Ільїна,
д.е.н., с.н.с.,
провідний науковий співробітник відділу проблем економіки земельних і лісових ресурсів,
maria_ilina@ukr.net,
Ю. Б. Шпильова,
д.е.н., с.н.с.,
старший науковий співробітник відділу проблем економіки земельних і лісових ресурсів
ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»,
shpuleva_y@ukr.net

Визначено сутність поняття інституційне забезпечення реалізації соціоекологічних імперативів. Обґрунтовано інституціональне забезпечення реалізації соціоекологічних імперативів для формування спроможних територіальних громад.

Ключові слова: *інституціоналізація, соціоекологічні імперативи, спроможна територіальна громада.*

Формування спроможних територіальних громад є передумовою створення сильної в економічному відношенні держави. В умовах децентралізації основним осередком самоорганізації життєдіяльності спільнот стає громада, а ефективність її діяльності залежить не лише від наявних ресурсів та активів, але й значною мірою від цінностей, принципів та норм, які є спільними для членів громади та визначають їх економічну поведінку й діяльність. У соціальному та екологічному відношенні відображенням таких цінностей та принципів є пануючі у суспільстві соціоекологічні імперативи.

Під інституційним забезпеченням реалізації соціоекологічних імперативів слід розуміти сукупність форм організації управлінської діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування з метою реалізації конкретних функцій та досягнення визначеної мети. Інституціоналізація у місцевому самоврядуванні – це процес перетворення норм, правил та цінностей, які сповідують учасники такого врядування, у певні інститути – тобто форму організації відносин, де управлінська діяльність та контроль за її ефективністю здійснюється на основі зазначених цінностей. Результатом цього процесу є об'єктивізація інституту місцевого самоврядування. Інституціоналізація реалізації соціоекологічних імперативів є безперебійним процесом, основними послідовними складовими якого є поява і утвердження неформальних правил, спрямованих на підвищення ефективності соціальної системи, оформлення і закріплення вже більш-менш усталених у суспільстві норм у законодавчих актах, формування механізму забезпечення дотримання закріплених норм.

Враховуючи основні положення інституціоналізму Т. Веблена, зазначимо, що посилення регуляторної ролі інституціонального середовища призводить до формування інститутів, які у свою чергу прискорюють утворення спроможних територіальних громад. Зокрема, досягненню визначених стратегічних орієнтирів, на нашу думку, сприятиме удосконалення і зміцнення інститутів, відповідальних за таку діяльність:

– комплексне стратегічне планування як основа ефективного управління, що посилює цільову орієнтацію його складових;

– стратегічний моніторинг як інструмент аналізу ефективності змін та коригування управлінських дій;

– громадський та державний контроль як основа для дотримання відповідності управлінських дій визначеним стратегічним орієнтирам;

– вертикальна та горизонтальна інтеграція управлінських рішень;

– комунікація як засіб ефективної взаємодії;

– реалізація інтересів та намірів усіх зацікавлених сторін задля досягнення визначеної мети.

Концептуальні положення розвитку інституціонального середовища забезпечення реалізації соціоекологічних імперативів для формування спроможних територіальних громад включають такі напрями:

– інноваційно-інфраструктурний, у рамках якого формуються та отримують подальший розвиток інститути та інституції, необхідні для реалізації визначених орієнтирів, оновлюються згідно з вимогами сучасного правового поля;

– інтегративний – горизонтальне і вертикальне охоплення територіальної реалізації концепції, що

передбачає поліпшення взаємодії зацікавлених учасників інституціонального середовища;

– трансформаційний, що передбачає повну модернізацію інститутів, охоплення та реалізацію економічних інтересів усіх потенційних суб'єктів сільської економіки як учасників інституціонального середовища.

В рамках децентралізації соціоекологічна імперативна парадигма розвитку суспільства спрямована на його трансформацію з винятково матеріально орієнтованого на збалансоване з морально-етичними принципами та ідеями сталого розвитку.

РЕЗУЛЬТАТИВНІ ПОКАЗНИКИ БЮДЖЕТНИХ ПРОГРАМ У СФЕРІ ОСВІТИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ФОРМУВАННЯ В СИСТЕМІ РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Ю. Ю. Мороз,
доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту,
Ю. С. Цаль-Цалко,
доктор економічних наук, професор,
Поліський національний університет

Розглянуто систему показників результативності бюджетних програм в сфері загальної середньої освіти та встановлено недоліки їх формування. Запропоновано переформувати типовий перелік показників з урахуванням освітніх індикаторів ефективності та якості загальної середньої освіти в Україні. Наведено систему рахунків для інформаційного забезпечення оцінювання бюджетних програм в сфері освіти.

Ключові слова: бюджетна програма, результативні показники, бухгалтерський облік, система рахунків.

Освіта є провідним чинником формування та розвитку людського капіталу, а витрати на освіту є високорентабельними інвестиціями. Ресурси на фінансування освіти формується за рахунок державного і місцевих бюджетів, суб'єктів господарювання, домогосподарств, іноземних держав, міжнародних організацій та інших стейкхолдерів.

В Україні провідним джерелом фінансування освіти є бюджетні кошти (табл. 1-2, рис. 1).

Таблиця 1

Структура інвестування в галузі освіти України, %

Роки	Нефінансові корпорації	Сектор загального державного управління	Домашні господарства	Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства
2010	1,8	96,2	1,2	0,8
2011	1,8	96,2	1,1	0,9
2012	1,8	96,1	1,6	0,5
2013	1,7	95,7	2,0	0,6
2014	1,6	96,3	1,8	0,3
2015	1,8	96,4	1,5	0,3
2016	1,9	94,7	3,0	0,4
2017	1,7	95,2	2,7	0,4
2018	1,7	95,2	2,8	0,3

Джерело: http://www.ukrstat.gov.ua/

Основною особливістю вітчизняного бюджетного фінансування освіти є те, що більша частина коштів використовується не на інноваційний розвиток освітніх послуг, а на фінансування поточних потреб, що значно скорочує ефективність такого фінансування.

Таблиця 2

Видатки на освіту в Україні за видами бюджетів, млрд. грн.

Види бюджетів	Роки		
	2016	2017	2018
Державний	34,8	41,3	44,3
Обласні	20,3	30,4	39,1
Міст обласного значення	34,0	46,3	53,7
Районні	32,3	44,4	46,5
Міст районного значення	1,2	1,5	1,4
Селищні	1,1	1,4	1,2
Сільські	2,8	3,5	3,4
Об'єднаних територіальних громад	2,9	9,1	20,2
Зведений	129,4	177,9	210,0

Джерело: https://mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik

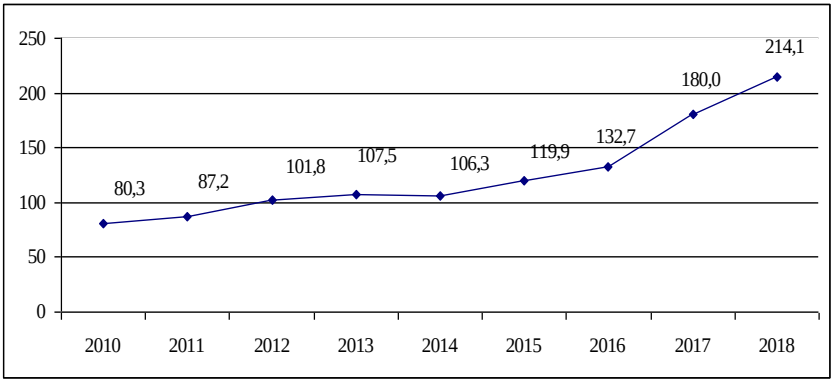

Рис. 1. Обсяги фінансування в галузі освіти України, млрд. грн.

Джерело: https://mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik

Ефективність використання бюджетних коштів на освіту оцінюється за паспортами бюджетних програм.

Для оцінки ефективності програм важливим є обґрунтування системи результативних показників, які відображають прогнозоване співвідношення витрат та очікуваних результатів.

Таким чином, постає питання щодо розробки ефективної системи оцінювання результативності використання бюджетних коштів на освіту за відповідними бюджетними програмами.

Як приклад, для дослідження відповідності показників, які використовуються в системі оцінювання ефективності освіти, розглянемо типовий їх перелік визначений МОН щодо бюджетної програми «Забезпечення надання послуг з повної загальної середньої освіти в денних закладах загальної середньої освіти» [1].

Результативність бюджетних програм щодо «Забезпечення надання послуг з повної загальної середньої освіти в денних закладах загальної середньої освіти» пропонується оцінювати за показниками наведеними в табл. 3.

Таблиця 3

Показники бюджетних програм в освіті [1]

Види показників	Назва показників
Затрат	• кількість закладів (за ступенями шкіл), од.; • кількість класів (за ступенями шкіл), од.; • усього середньорічне число ставок/штатних одиниць, од., у тому числі: - педагогічного персоналу, од.; - адмінперсоналу (за умовами оплати віднесених до педагогічного персоналу), од.; - спеціалістів, од; - робітників, од.
Продукту	• кількість осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, яким буде виплачуватися одноразова грошова допомога при працевлаштуванні, осіб.
Ефективності	• середні витрати на 1 учня, грн; • дітo-дні відвідування, днів
Якості	• кількість днів відвідування, днів

Стан розвитку загальної середньої освіти в Україні за окремими показниками наведено в табл. 4.

Таблиця 4

Показники розвитку загальної середньої освіти України в 2019 році

Області	Середня наповню-ваність класів, осіб	Площа приміщень на 1 учня	Кількість учнів на 1 працівника	Середні видатки на 1 учня, тис.грн.
Вінницька	17	11,1	5,4	23,9
Волинська	18	9,7	5,4	23,2
Дніпропетровська	23	9,5	6,7	21,1
Донецька	21	10,0	6,7	21,0
Житомирська	18	11,6	5,3	24,7
Закарпатська	19	7,8	5,7	23,7
Запорізька	21	9,3	6,0	22,3
Івано-Франківська	19	9,5	5,0	25,2
Київська	21	9,2	7,1	22,4
Кіровоградська	17	12,1	5,1	26,8
Луганська	17	13,9	4,4	27,2
Львівська	19	9,5	5,8	22,3
Миколаївська	19	11,3	6,0	24,4
Одеська	21	8,7	6,8	20,3
Полтавська	18	12,5	5,5	25,1
Рівненська	19	8,2	5,5	22,2
Сумська	19	13,5	5,3	24,4
Тернопільська	16	12,5	4,5	25,0
Харківська	22	9,6	7,1	20,9
Херсонська	20	13,0	5,9	23,8
Хмельницька	18	10,7	5,2	23,8
Черкаська	17	14,5	5,3	24,5
Чернівецька	19	10,2	5,2	23,2
Чернігівська	18	12,4	5,4	25,2
м. Київ	28	9,3	7,6	23,6
Україна	20	10,3	5,9	23,1

Джерело: https://mof.gov.ua/uk/the-reform-of-education

При цьому, середній рівень результатів (балів) ЗНО по Україні в 2019 році становив з: української мови - 150,82; історії України – 141,12; математики – 145,78; географії – 140,73; біології – 139,62; фізики – 139,13; хімії – 148,36 та англійської мови – 148,00.

На жаль, типова система показників не визначена для бюджетних програм в освіті щодо використання коштів державного бюджету.

Проведений аналіз переліку типових показників результативності бюджетних програм в сфері загальної середньої освіти свідчить, що вони не чітко відображають характеристику можливих наслідків використання коштів та за їх допомогою складно визначити необхідний підсумок виконання поставлених завдань. Це стосується, зокрема, показників продукту, ефективності та якості.

Вимірювання результативності програм має ґрунтуватися на розумінні їх економічного змісту, а визначені показники повинні характеризувати рівень продуктивності інвестованих коштів у часі і просторі.

Виходячи з цього, для оцінювання результативності бюджетних програм щодо забезпечення надання послуг з повної загальної середньої освіти в денних закладах загальної середньої освіти доцільно переформувати наявний типовий перелік показників з врахуванням освітніх індикаторів ефективності та якості загальної середньої освіти в Україні [2]. Показниками результативності бюджетних програм з надання послуг з повної загальної середньої освіти повинні обов'язково стати: кількість учнів; кількість класів; площа приміщень на одного учня; кількість учнів на одного працівника; кількість учнів, які отримали атестат про повну загальну середню освіту у відсотках до кількості учнів, які закінчили ЗНЗ; кількість випускників навчальних закладів, які подолали поріг «склав/не склав»; середній бал ЗНО з

окремих предметів; рівень капітальних видатків на одного учня тощо.

Для інформаційного забезпечення оцінювання бюджетних програм у сфері освіти можливо використовувати результати відображення господарських операцій на бухгалтерських рахунках 70 «Доходи за бюджетними асигнуваннями» та 80 «Витрати на виконання бюджетних програм».

Рахунок 70 «Доходи за бюджетними асигнуваннями» призначено для обліку й узагальнення інформації про доходи, отримані за рахунок бюджетних асигнувань на виконання суб'єктом державного сектору своїх повноважень.

Рахунок 80 «Витрати на виконання бюджетних програм» призначено для обліку й узагальнення інформації про витрати, пов'язані із виконанням суб'єктом державного сектору своїх повноважень.

Аналіз результативності бюджетних програм використання коштів в освіті можливий лише за наявності достовірних і надійних освітніх індикаторів, що об'єктивно відображають існуючу ситуацію в системі та дозволяють інформувати про неї широку громадськість, органи управління, замовників і споживачів освітніх послуг.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження типового переліку бюджетних програм та результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів у галузі «Освіта». Наказ Міністерства освіти і науки України від 10.07.2017 р. № 922.

2. Про затвердження і введення в дію Переліку національних освітніх індикаторів ефективності та якості загальної середньої освіти та методології їх обрахунку.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.06.2016 р. № 1116.

THE PROBLEM OF ENSURING SOCIAL JUSTICE IN THE GLOBAL CONTEXT

I. V. Novykova,
Doctor of Economics, Professor
A. S. Kucheruk,
S. V. Pisanetska,
R. A. Telegina,
students of the PUA-19-1 group
VSP «Institute of Innovative Education
Kyiv National University
construction and architecture «,
m. Kyiv,
innolanovykova@gmail.com

The article is devoted to the study of social justice and the establishment of social justice, this problem is caused by an increase in inequality at various levels of life of the population, this problem has a negative impact on the level of well-being on a global and national scale, and is also a threat to the survival of modern civilization, taking into account the resource limits of the current model of economic development.

Key words: social justice, equality, level of well-being, economic development.

The relevance of studying the problem of establishing social justice is due to an increase in inequality at various levels of consideration of a social organization, which has a negative impact on the level of well-being on a global and national scale, and is also a threat to the survival of modern civilization, taking into account the resource limits of the

current model of economic development. According to a UN report, there is more inequality in the world today than it was ten years ago. Despite the rapid economic growth of many countries, researchers state poverty in the everyday reality of hundreds of millions of people around the globe. Inequality manifests itself both within countries and in international relations. Four-fifths of the world's domestic product belongs to one billion people living in developed countries, and the remaining 20 % is accounted for by five billion from developing countries [1]. The World Bank's World Development Report examines the links between equity and the socio-economic development of countries around the world. Fairness refers to equal opportunities in life for each individual of his choice and the prevention of extreme disadvantage in terms of results. According to the methodological approach reflected in the report, the relationship between equality and well-being is generated by two sets of causes. First, there are many market failures in developing countries, particularly in the credit, insurance, land and human capital markets. As a result, resources may not go where they would be most beneficial. A second set of reasons for the link between equity and long-term prosperity arises from the fact that, with high levels of economic and political inequality, economic institutions and social conditions tend to systematically act in the interests of more powerful groups. Such unjust institutions can lead to economic losses when personal and property rights are secured selectively, budget allocations are allocated mainly to those with political influence, preference in the distribution of public services is given to the rich, and the talents of the middle and poorest groups of the population remain unclaimed [2]. Society as a whole then becomes less efficient and misses opportunities for innovation and investment. Globally, when developing countries do not have a «voice» in global governance, or that

voice is too weak, the rules that are set can be unacceptable and costly for the poorest countries. These negative consequences of inequality of opportunity and political power prove detrimental to development, as economic, political and social inequalities tend to reproduce themselves over time and from generation to generation. Such phenomena in terms of institutional economics are called «inequality traps» and characterize the imbalance that inhibits economic development and the improvement of the well-being of citizens. The World Bank experts see a way out of the situation of increasing inequality by introducing a broad concept of leveling the playing field in the political and economic spheres, as well as at the national and global levels. The general indicator of inequality among people in the world is subdivided into intercountry and intracountry differences. At the beginning of the XIX century. there were relatively small cross-country differences, but by the end of the twentieth century. they have contributed significantly to overall inequality. Excluding China and India, global inequality continued to rise as a result of the ever-widening gap between low-income and rich countries. With disparities in education and health, exacerbated by large disparities in access to infrastructure and other public services, it is not surprising that personal consumption opportunities in rich and poor countries are also very different.

One of the main reasons that led to a high level of income differentiation on a global scale is the liberal doctrine of social development, which proved to be untenable, which manifested itself in the financial and economic crisis of 2008-2009. Inequality statistics. In recent years, social inequality has grown significantly on a global scale.

While about 40 countries achieved annual growth of 3 % or more, 55 countries – mostly in sub-Saharan Africa, Eastern Europe and the Commonwealth of Independent States – are showing a drop in per capita income. This gap is not

narrowing, but widening. The world at the beginning of the twenty-first century is much poorer and more unjust than it was half a century ago. Standard indicators of the distribution of wealth in the world are: share in the world gross product; participation in world trade; direct investment by multinational corporations; share in world currency flows. To illustrate the level of global inequality, it is advisable to cite the following data: «The world economy is concentrated in only a few key countries». In the 1990s, the share of developing countries in the world GNP was 15.8 %. Over the past twenty-five years, per capita income has dropped in more than 100 countries. Per capita consumption has declined in over 60 countries. The share of developing countries in world trade was 24.1% in 1962 against 63.6% in industrialized countries. In 1990, the ratio was 20.0% versus 71.9%. OECD countries (19% of the world's population) account for 2371% of world trade.

A paradoxical situation arises: in the colonial period - until 1960, the third world countries received half of foreign direct investment. This share fell to one third by 1966 and to one quarter by 1974. In 1990, it was only 16.9%. The picture of today is somewhat «distorted» by China, whose huge population receives significant investments from abroad (in fact, only eight coastal provinces – out of twenty-nine – and Beijing). If we exclude China, the picture of investing in developing countries will look very sad. At the same time, 28% of the developed countries of the world received 91% of foreign direct investment. Third world banks hold only about 11% of the world's banking capital ($ 512 billion). Meanwhile, in just one decade 1975 - 1985. investors from developing countries deposited at least $ 200 billion in banks of developed countries. In the 1990s, these investors were joined by wealthy people from the CIS countries. The flow of payments from developing countries on the percentage of old debts is three times higher than the flow of economic aid from developed

countries to developing countries. Even the association of the 900 largest transnational corporations (TNCs) organized at the World Economic Forum recognized the urgent need to «demonstrate that the new global capitalism can function in the interests of the majority, and not only in the interests of company managers and investors» [5].

Experts believe that the source and cause of the crisis is not only and not so much financial imbalances and «soap bubbles» of development, but the crisis failure of the liberal market model of development of individual countries and the world community as a whole. To determine the essence of the liberal doctrine, let us turn to management theory and systems theory. The global economy in recent decades is in a state of increasing the level of connectivity of its elements and components, which is due to the development of communication technologies. This trend towards integration is primarily used by the owners of large capital, and provides an opportunity to use new opportunities and concentration. This leads to the formation of a new management system - global management, which is implemented by international organizations, indirectly managed by global capital. Reducing the importance of management at the level of national economies in the context of the integration of the world economic system (concentration of power and capital) is beneficial for monopolists and is popularized by them. The presence of a regulator is a guarantee of maintaining a balance of positive and negative feedbacks in the system, prevents the formation of another, external order parameter. So, corporations, unlike the state, are deprived of social responsibility and civil control as a form of feedback, and therefore they can have large resources, which can be regarded as a threat to the sustainable development of society and to maintain control over the processes of social development by the public administration system. Consequently, the current

level of concentration of capital in the global economy is characterized by a predominantly antisocial orientation, which leads to an increase in significant gaps not only in the level of incomes of the population of different countries, but in the level of resource consumption, in relation to the environment. The increase in gaps poses a threat to the stability of the system and can manifest itself at any level of the life of a civilization.

Thus, the failure of the policy of liberalism as an obvious reason for the current global crisis determines the need to search for new forms of organization and interaction between the state and society. Drawing attention to the needs of individuals and society requires rethinking the concept of «social justice», its interpretation, taking into account modern ideas about the state, social and economic structure.

References:

1. Bivariate Associations / D. Miller // Journal of Management Studies. – 16 [October]. – 1979. – P. 294–316. 351. E-news [Electronic resource] Inequality is growing in the world. - Access mode: http://e-news.com.ua/show/29742.html.

2. Happy Planet Index [Electronic resource] Access mode: http://www.happyplanetindex.org.

3. Honore A.M. Ownership. In: Guest A. G. (ed.) / A.M. Honore // Oxford Essays in Jurisprudence. Clarendon Press: Oxford. – 1961. – P. 107–147.

4. The Hofstede Centre [Electronic resource] National cultural dimensions. – Access mode: http://geert-hofstede.com.

5. Miller D Strategy, Structure, and Environment: Context Influence upon Some Bivariate Associations / D. Miller // Journal of Management Studies. – 16 (October) 1979. – P. 294-316.

6. Miller D. Strategy Making in Context: Ten Empirical Archetypes / D. Miller // Ph. D. thesis, Faculty of Management, McGill University, Montreal, 1976.

7. Robertson B.J. Holacracy: The New Management System for a Rapidly Changing World / B.J. Robertson – June 2, 2015.

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Н. І. Патика,
доктор економічних наук, доцент,
ННЦ «Інститут аграрної економіки», м. Київ,
n_patyka@ukr.net

Обґрунтовано доцільність державного регулювання конкурентоспроможності сільського господарства. Визначено концептуальні засади підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняного сільського господарства на різних ієрархічних рівнях прийняття управлінських рішень.

Ключові слова: конкурентоспроможність, сільське господарство, державна політика.

Багато вітчизняних дослідників притримуються думки щодо провідної ролі держави у посиленні конкурентоспроможності економіки, її галузей, регіонів, економічних агентів, створення ефективного конкурентного середовища, формування конкурентних переваг тощо [1–5].

Вважаємо, що й при забезпеченні конкурентоспроможності сільського господарства, в т. ч. й на світових ринках, особлива роль має бути відведена державній політиці. Проте варто зауважити, що в даному випадку державне регулювання конкурентоспроможності сільського господарства розуміється нами не як

регулювання його діяльності, а як державний вплив на умови формування, розвитку та відтворення конкурентних переваг галузі.

Державна політика щодо забезпечення конкурентоспроможності вітчизняного сільського господарства має реалізовуватися у вигляді цільової державної програми з визначенням змістовно-компонентних характеристик стратегічного планування на різних ієрархічних рівнях прийняття управлінських рішень: державному, регіональному, галузевому (далі – Концепція).

Головною метою й відповідно результатами реалізації Концепції має стати забезпечення конкурентоспроможності сільського господарства України в умовах високої динаміки кон'юнктури зовнішніх ринків сільськогосподарської продукції шляхом усунення виявлених проблем та нарощування наявного потенціалу; збільшення частки на світових ринках через більш активне включення сільського господарства України у систему міжнародного поділу праці; поліпшення структури виробництва й експорту; активізація надходжень іноземних інвестицій в сільськогосподарське виробництво, що зумовить впровадження сучасних ресурсозберігаючих та екологічно безпечних видів технологій; запобігання проявам недобросовісної конкуренції.

Безпосередньо процес реалізації Концепції має охоплювати рівні:

– макро- (загальнодержавний рівень – Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Міністерство фінансів України, НБУ та ін.) – відповідають за визначення пріоритетних цілей, напрямів, заходів й інструментів соціально-економічної, зовнішньоторговельної, аграрної, фінансової, валютної, податкової та антимонопольно-конкурентної політики,

вдосконалення та гармонізацію нормативно-правової бази, розвиток інфраструктури, інформаційно-комунікаційне забезпечення, оцінку, моніторинг та контроль, необхідний і достатній рівень втручання у процес реалізації Концепції;

– мезо- (регіональний та місцевий рівень – місцеві органи виконавчої влади, профільні й регіональні аграрні об'єднання, асоціації, аграрні громадські спілки тощо) – відповідають за формування стратегій регіональної політики (програм забезпечення конкурентоспроможності, розвитку малого і середнього бізнесу, інвестиційно-інноваційного розвитку тощо) та включення у програмні документи заходів щодо забезпечення конкурентоспроможності сільського господарства з урахуванням регіональних і місцевих особливостей його функціонування, їх оцінки, контролю і моніторингу;

– мікро- (на рівні суб'єктів господарювання) – вибір методів та інструментів забезпечення власної конкурентоспроможності (модернізація матеріально-технічного забезпечення, впровадження ресурсно- й енергозберігаючих технологій, розвиток племінної бази тваринництва, селекції, насінництва, використання агротехнологій і моделей ведення сільськогосподарського виробництва на принципах органічного землеробства, формування позитивного іміджу підприємства і продукції тощо).

При цьому необхідно враховувати сучасні тенденції у вітчизняній економіці та на світових ринках сільськогосподарської продукції, а також оцінку можливостей і загроз, які можуть виникнути в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Ладунка І. С., Братанов М. І. Дослідження факторів впливу на конкурентоспроможність вітчизняних

підприємств. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 5. С. 189-194.

2. Пронкіна Л. І., Гавриш О. М. Стан і перспективи конкурентоспроможності економіки України. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 16. С. 9–13.

3. Месель-Веселяк В. Я. Підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору економіки України. *Економіка АПК*. 2007. №12. С. 8–14.

4. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року /за ред.: Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка. Київ : ННЦ "ІАЕ", 2012. 182 с.

5. Забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектора економіки України на внутрішньому і зовнішньому ринках : наук. доп. / В. М. Трегобчук та ін.; ред. В. М. Трегобчук, Б. Й. Пасхавер. Київ : Інститут економіки та прогнозування, 2007. 260 с.

CURRENT TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES FOR THE POWER RECONSTRUCTION OF CITIES WITH HISTORIC BUILDINGS

I. M. Posternak,
Associate Professor, Candidate of Technical Sciences, the Associate Professor Department of construction and labor organization, the Odessa state academy building and architecture Odessa, Ukraine.
S. A. Posternak,
Associate Professor, Candidate of Technical Sciences, the technical expert of private company «Composite» Odessa, Ukraine.

It is offered to create in the city Odessa «the Corporate scientific and technical complex town-planning power

reconstruction «CSTC T-PPR», as the innovative organizational structure using in practice the saved up scientific and technical potential for reconstruction buildings historical building of Odessa under standards power efficiency.

Keywords: building organization, an operational administration building; a corporate scientific and technical complex.

Production development – complex process which includes scientific researches, designing engineering, experimentation and introduction new teachings in production. Control development is process influence on science officers, designers, experimenters, production workers for security of reaching the purposes of development. Difficulties of control development consist that participants of this process are quite often organizational divorced, work in the different organizations and structures.

The building organization, as well as any other enterprise, passes certain life cycle (the law ontogenesis), that is included by a number of stages: creation, formation, work in a constant condition, development, liquidation. At each stage of function the enterprise essentially vary. In creation the enterprise does not work. The system which creates the given enterprise works.

Before the beginning planning power reconstruction it is necessary to be defined with quantity power consumption to which it is necessary to aspire. In an original form it is recommended to stop on an intermediate variant somewhere in between the improved building and «the passive house». Exact values will be defined within the limits of the further planning. Basically it is possible to choose both the maximum thickness of isolation, and minimum. The matter is that in parallel with thermal protection measures on decrease in consumption energy, including on hot water supply, other measures are

planned for economic-household installations and the equipment and other needs also. The principle question demanding the answer, is put so: what expenses are demanded by realization this or that measure, and what economy energy it will allow to achieve?

In town-planning is shown the tendency to integration, both in sphere of production of goods, and in management sphere; the expanded reproduction demands the further increase of level a division of labor, concentration and specialization of building manufacture, an intensification of an exchange of results is industrial-economic activities. As one of perspective forms of integration various complexes act in town-planning structure; in the course of formation of plans of social and economic development of large cities even more often there is a situation when for increase of efficiency used financial, material and a manpower concentration of efforts, but also new progressive forms of the organization of building manufacture – corporate, scientific and technical is necessary not simply, power efficiency. We offer to create corporate complexes which have various scales, the purposes, structure (in town-planning reconstruction – Corporate scientific and technical complexes town-planning power reconstruction «CSTC T-PPR») [1].

Securities management personnel by the scientific and technical information (bibliographic, archival, is architectural-building) on reconstruction (restoration) of historical buildings are one of the most important functions control by development a complex town-planning power reconstruction. The availability of such information will allow at each stage (conceptual, financing organizations, design, organizations and realization construction and restoration works) more all full and qualitatively to define directions development and to realize objects in view.

The productions of function control selected on subsystems by development include control of technical, organizational, economic and social development. Necessary complex realization of these functions (the proportionality law). Experience shows, that single-sided development does not give notable effect if not it is accompanied by corresponding development of other subsystems connected with it. Development of forms the organization industrial subsections directed on expansion and expedient junction specialization, a combination and concentration.

Control of development the organization production on plants historical buildings of Odessa has for an object to ensure the co-ordinate, uninterrupted, rhythmic work all participants building process, and as outcome reduction terms reconstruction.

References:

1. Posternak I. M., Posternak S. A. (2016). Corporate scientific and technical complex town-planning power reconstruction «CSTC T-PPR» Odessa. *The development of international competitiveness: state, region, enterprise*: materials of the International scientific conference. Lisbon, Portugal: Baltija publishing. Part II. Volume 1. pp. 6–8.

ГЕШТАЛЬТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Є. І. Ходаківський,
доктор економічних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України, академік УАЕК,
Н. С. Пугачова,
асистент,
Поліський національний університет

Визначено сучасні методичні підходи до змісту гештальту як цілісної структури, що практично не виводиться з її компонентів. Показано образ цієї структури, екстерналії стержневого гештальту. Методику психологічних підходів щодо практики менеджменту організацій та публічного управління.

Ключові слова: корпоративне управління, соціопсихоінтеграція, гештальти систем.

Тенденції розвитку науки, культури, техніки і виробництва, особливо починаючи з другої половини XX ст., свідчать про те, що людство у своєму розвитку підійшло до тієї межі, коли подальший прогрес буде зумовлюватися переважно розумовою діяльністю людини. У процесі створення, трансформації та використання інтелектуального капіталу беруть участь як комерційні підприємства, так і державні та громадські заклади й організації, тобто практично всі суб'єкти ринкової діяльності.

В послідовності абстрактно-логічного мислення ми виходимо на систему формування ієрархії гештальту розвитку національної інтелектуальної економіки. При цьому ознаками інтелектуальної економіки є: знання – товар, наука – стратегічний ресурс, інноваційне виробництво, плюралістична власність, економічна влада –

доступ до інформації, творча активність, оплата праці за еквівалентами складної кваліфікованої.

Наступний рівень – глобальний – євроінтеграція. Включає систему міжнародних ринків: ідей, інформацій, інновацій, технологій, капіталів, фінансів, інвестицій, кредитів, товарів, послуг, продовольства, праці.

Механізмами екстерналізації (стержневого партнерства) є: державно-приватне партнерство; кооперації; кластеризації; стимулювання підприємництва і міжрегіонального співробітництва.

Локальні галузеві кластери є однією з ланок в системі розвитку інтелектуальної економіки, де адептами кластеру виступають окремі провідні вчені, наукові лабораторії, відділи, кафедри, інститути, університети, НДІ. Вони застосовують механізм провайдингу на основі: «Економічне те, що екологічне». У сучасному суспільстві основу гештальтів розвитку становить інтелектуальний капітал, використання якого здійснюється засобами публічного управління.

Виходячи з сучасного словникового тлумачення, гештальт сприймається як просторово-наочна форма предметів, явищ, подій, просторово-уявних утворень, що формуються на основі реальних та найбільш якісних їх виражень, або як перспективних функціональних структур, що упорядковують різноманіття оточуючого середовища, через його цілісність сприйняття, що досягається завдяки таким принципам, як: близькість, схожість, замкнутість, суміжність. Ці принципи формують наше повсякденне сприйняття, нарівні з навчанням і минулим досвідом. Передбачаючи думки і очікування також активно керують нашою інтерпретацією відчуттів.

«*Gestalt*» має в німецькій мові декілька еквівалентів: цілісність, конфігурація, фігура, тобто означає щось, що випробовується як єдність (холізм), не дивлячись на те, що

воно складається з різних елементів. Гештальттехнологія – це процес поступового створення цілісного образу певної картини.

Основний постулат поняття гештальту звучить так: цілісність структури, що практично не виводиться з компонентів, що її утворюють, властивості яких неможливо зрозуміти шляхом сумування їх частин, а власне гештальт – це образ цієї структури. Цілісний образ структури – це стержневий гештальт, а складові елементи структури є допоміжними гештальтами, або екстерналіями стержневого гештальту. На основі таких положень розробляються інноваційні моделі в макро-мікроекономіці, менеджменті, маркетингу, соціології та психології, публічному управлінні та державному адмініструванні.

Є і інший бік гештальту, який поданий в цих тезах на основі спеціальних досліджень, презентований як інструмент рефлексивного управління. Рефлексивне управління – це процес взаємодії суб'єкта управління (керівника) і керованого об'єкта управління (персоналу), що реалізується через співпрацю зазначених елементів системи, з урахуванням їх психологічних особливостей та взаємовпливу на майбутнє сприйняття певної ситуації з боку цих елементів. Прикладом вдалого використання гештальттехнологій може стати ідея підприємства, як єдиної родини. Метод гештальта допомагає створити цілісну команду, без опори на кожного працівника окремо, що складає основу публічного управління та державного адміністрування. Окрім управління персоналом, гештальттехнології ефективно використовують у маркетингу, формуючи попит на новий продукт, що ще не надійшов у продаж. Новий продукт не рекламується, а формується певний образ майбутнього покупця, який неодмінно є власником поданого продукту.

На рівні національної економіки презентована модель стержневого гештальта спрямованого на майбутній розвиток інтелектуальної економіки. В основі моделі (в вершині теж) покладено інтелектуальну сферу (медицина, наука, культура), де в розвинених країнах така сфера сягає до шістдесяти відсотків. Також запропоновано використання мультиплікатора ринкової рівноваги Дж. Кейнса, що забезпечує пріоритетний розвиток сфери виробництва над сферою споживання на основі інвестицій.

Серед сучасних вчених, що передбачають майбутній розвиток інтелектуальної економіки ми посилаємося на розробки видатного вченого-фізіократа Миколи Руденка, розум якого висвітлює наявність «духоматерії», як гештальт світового розвитку цивілізації. Гомеостатичність (стійкість) національної економіки визначається застосуванням синергетичної парадигми розвитку, а домінування аграрного напряму в національній економіці пояснюється на моделях Класа Еклунда (швецька модель).

Досконаліть функціонування ринкових систем відображена через наявність гудвілу. В основу наших напрацювань покладено єдність елементів енергетичного світу, що концентровано виражена загальною його Культурою (О. Блаватська, К. Войтила, А. Ейнштейн та інші). Культура – вершина холомності енергії світу цілісно поєднує духовний світ (релігії), світ Розуму (науки) і світ Мудрості (творчості, мистецтва). Цілком логічно, що в такій єдності ми повинні зв'язувати всі досліджувані явища і, зокрема, євро феномен лідерства як основи управління якістю, а саме наявність компонента «Духовності» як якісної ознаки релігійності Лідера (обов'язковий атрибут), а звідси високої моральності, відданості служінню своїм підлеглим, відповідальності за їх долю в майбутньому. Культура управлінської діяльності також визначається загальною культурою управління, яка

концентровано виражена в корпоративній соціоінтеграційній культурі, що виникає на ґрунті вродженої психологічної особливості кожної людини, яка відображена в її творчості, природному вмінні застосовувати оптимістичні діяння. На основі логічних досліджень та широкого інтерв'ювання сучасних керівників, магістрів, студентів, ми запропонували правила, що запобігають травмуванню людських душ, високій моральності управління й назвали їх як техніка управлінської безпеки. Основні з них такі: бути ввічливими у поведінці; не принижувати гідність людини; зазначити, що різкість і брутальність викликають внутрішній опір; заборонити публічні «розноси», особливо критикувати керівника в присутності підлеглих; сувору розмову з підлеглими проводити віч-на-віч; починати розмову слід із визнання достоїнств підлеглих; додержувати вірність слову, обіцянкам; не давати пустих обіцянок; не примушувати підлеглого виконувати роботу (функції) проти його волі, яка не властива типу його темпераменту; рахуватися з особистістю керованих; рішення про переміщення на роботі приймати тільки за згодою підлеглих; не перевантажувати і недовантажувати на роботі, адже перше і друге призводить до стресу. Якщо вникнути в сутність поняття «лідер», то воно походить від західнонімецького, а в англійській мові поступово переходить на дієслово «вести», або «той, хто веде», тобто спрямовує рух, показує шлях, допомагає або змушує йти з собою і за собою.

Різноманітність форм організацій – державних, ділових, політичних, наукових тощо – вимагає відповідних підходів до управління ними, а також координації в межах організації та поза її межами. Концептуальним з позиції становлення механізмів та практики публічного управління й налагодження системних елементів

організації є координаційна функція персоналу, його професійно-кваліфікаційний рівень, здатність до саморозвитку й самоорганізації, прагнення до постійного духовного зростання.

Оцінена з позиції наслідків та міри зовнішніх впливів, становлення можливостей й загроз щодо поточної діяльності, організація формує передумови реалізації своїх сильних сторін й нейтралізації слабких позицій як цілеспрямованої структури. Основою правильних та своєчасних рішень в такому випадку становить отримана, генерована та трансльована інформація щодо дій конкурентів, партнерів, споживачів, а також персоналу організації. До зовнішніх чинників можна віднести такі: зміни у чинному національному та міжнародному законодавстві, стратегічні дії конкурентів, кон'юнктура на ринку, очікування та діяльність споживачів.

Відповідна реакція керівників та головних спеціалістів організації на зміни у внутрішньому оточенні компанії позначається на її поточній діяльності, зокрема – здатності забезпечувати документообіг, злагоджену роботу структурних підрозділів, забезпечувати стратегічний характер управлінських рішень. Формування корпоративної культури компанії покликане доводити до відома персоналу та партнерів позицію керівництва й через впровадження корпоративної філософії забезпечувати якісні дослідно-конструкторські, маркетингові, PR та інші управлінські рішення на оперативному, тактичному та стратегічному рівні як цілісної системи менеджменту.

Керівництво компанії як її системно-синергетична основа формує інтеграційну платформу з низки оперативних й стратегічних завдань розвитку, убезпечує зовнішню комунікацію та процеси виробництва товарів, робіт і послуг. Психологічна відмінність та несумісність поодиноких фахівців та їх груп унеможливлює ефективну

злагоджену роботу всього колективу. Диференційний підхід в управлінні покликаний врегулювати вказану проблему й активізувати компетентнісні характеристики персоналу через їх функціональну зорієнтованість. Опанування психологічних підходів щодо практики менеджменту організації та публічного управління.

Варто відзначити, що в суспільстві одночасно представлені всі психологічні типи. Характерні для програматора орієнтація на зовнішнє середовище, діяльність партнерів та конкурентів як екстравертний характер передбачає та ініціює мотиваційні важелі успішної реалізації цілей розвитку компанії через врахування змін у законодавстві, своєчасні реакції на динаміку кон'юнктури ринку, що дозволяє формувати програму подальших дій. Необхідність узгодження діяльності низки учасників суспільних та внутріфірмових процесів є цільовою функцією синхронізатора, який реагує переважно на внутрішні зміни ситуації, забезпечує ефективну поточну діяльність компанії, актуалізуючи увагу на внутрішніх зв'язках та проблемах.

Розроблені в межах соціологічної науки підходи до систематизації психологічних типів особистостей дозволяють виділити такі їх групи відповідно до ціннісно-орієнтованої та функціонально-цілісної складової як: ефектор, синхронізатор, коректор та програматор. Їх принципова відмінність визначається зовнішньо- та внутрішньою орієнтацією індивідів (як то відповідно екстраверти та інтроверти), здатністю до чуттєво-сприйнятного підходу (сенсоріки та інтуїти), інструментарієм та ціннісними орієнтаціями до обґрунтування прийнятих рішень (логіки та етики), базовими критеріями до реалізації управлінської функції (раціоналісти та ірраціоналісти). Сформовані за цими ознаками 16 психологічних типів становлять картину

суспільства з відповідними взаємозв'язками психологічного комфорту. Будучи поділені на квадри, в яких присутність всі чотири функціональні менеджери (програма тор, коректор, синхронізатор та ефектор) вони найбільш раціональним чином реалізують суспільно-етичні та програмні завдання соціально-економічних процесів сьогодення, становлячи цілісних «ланцюг» еволюційних змін. Вільне мислення, інновації та творчо-дослідницькі підходи першої квадри, змінюється функціями контролю та безпеки другої. Логічним продовженням перших двох є соціальна функція третьої квадри щодо управління економікою й фінансами, виживання за будь-яких обставин. Людяність та екологічні підходи четвертої квадри,їх прагнення до досконалості найкращим чином сприяють розкриттю здібностей індивідів та їх розумовій діяльності.

Стратегічні підходи в управлінні як з позиції незалежної оцінки ситуації, здатність розробляти прогнози й обґрунтовувати системні рекомендації щодо планових параметрів діяльності є завданням такого соціального типу як коректор. Опановуючи сутність явищ та процесів, коректор мислить глобально, надає поради та рекомендації. Потреба продукування кінцевого продукту (товару, роботи, послуги) орієнтує компанію на практичну конкретну діяльність. талановитий організатор «ефектор» покликаний забезпечити логіко-емоційну та прагматичну складову управління підприємством. Його об'єктивно-конкретна позиції дозволяє завдяки енергійності та цілеспрямованості спрямувати діяльність у робоче русло. Тому найважливіше завдання того, хто створює організацію, полягає у вірному доборі і розміщенні людей.

Список використаних джерел:

1. Блаватская Е. Тайная Доктрина. Космогенезис; сокр. в 2-х томах с коментар. А.В. Владимирова. М.: Бигбак, 1888. Том 1. 645 с.

2. Вернадський В.І. Біосфера та ноосфера М.: Айрис-прес, 2004. 576 с.

3. Грабар І. Г. Синергетика економічних систем: [навч. посіб.] / І. Г. Грабар, Є. І. Ходаківський, О. В. Вознюк, Л. Ю. Возна та ін. Житомир. 2003. 244 с.

4. Канигін Ю.М., Кушерець В.І.Фізична економія: (Енергія історичного прогресу).К.: Знання України,2016. 47 с.

5. Руденко М. Энергия прогресса. Очерки по физической экономии. Пер. с укр. К.: Михайлюта А.А., 2010. 544 с.

6. Шабанова Ю. А. Современная философия в воплощении целостности. *Практична філософія*. 2013. № 3. С. 184–190.

7. Шевчук В. Наукова школа фізичної економії: світовий вимір і цивілізаційна перспектива URL: http://rudenkomd. narod.ru/Pereklad.htm

8. Podolinsky, S. A. 1880. Work of the man and his relation to energy distribution. N.-Y.: Word, 1880. P. 135–211.

9. Ramanauskas J., Stasys R., Plotnikova M. Innovative approaches to rural development. *Sustainable Development of Rural Areas:* monograph / ed. prof. T. Zinchuk, prof. J. Ramanauskas. Klaipėda: Klaipėda University; Kyiv: «Centre of Educational Literature», 2019, PP. 80–99.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ РОЗВИТКУ ЛІДЕРСТВА В СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

В. П. Якобчук,
к.е.н., професор, завідувач кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління,
А. Б. Войтенко,
к.держ.упр., професор, Заслужений юрист України,
В. В. Ковальчук,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Заходами, які сприятимуть створенню нової еліти, є відкриття та підтримка спеціальних навчальних закладів, які будуть максимально орієнтовані на відбір талановитих молодих людей з гуманітарними, аналітичними і лідерськими здібностями для управління в сфері місцевого самоврядування. Характерною рисою навчального процесу в таких закладах повинна бути своєрідна ідеологія, за якою студенти, майбутні лідери, повинні усвідомити себе молодою національною елітою, покликаною розвивати демократичну державу, забезпечувати сталий розвиток територіальних громад та територій.

Також, до загальнодержавних інструментів формування місцеавого лідерства належить забезпечення функціонування загальнонаціональної системи підвищення кваліфікації та перепідготовки державних службовців і посадових осіб, з урахуванням сучасного внутрішньополітичного та чсоціально-економічного становища в країні з широким використанням передового національного та світового досвіду [2]. У таку систему

[1] Науковий керівник – к.е.н., професор Якобчук В.П.

повинні бути включені наукові установи, вищі навчальні заклади, установи підвищення кваліфікації, галузеві профільні інститути консультування та дорадництва.

Система науково-практичних заходів, через широке проведення науково-практичних конференцій, форумів, семінарів, круглих столів, забезпечить наближення науки до практичної діяльності в галузі державотворення всіх рівнів. Це поєднає наукову ініціативу, навчальне новаторство, з одного боку, і практичний досвід діяльності об'єднаних територіальних громад з іншого.

Таким чином, буде досягнуто істотне подолання прогалин між інтелектуалами і практиками, здатними об'єднувати зусилля у співпраці з метою досягнення найкращих показників в процесі реалізації національної політики та політики регіонального розвитку.

Реалізація визначених інструментів може бути забезпечена при достатньому фаховому, інтелектуальному та професійному рівні підготовки осіб, які здатні найбільш ефективно вирішувати завдання сучасного, трансформаційного суспільства. Зазначена система підготовки еліти формує і такі особисті якості, як патріотизм, інноваційна поведінка, відданість. Слід зазначити, що розглянуті інструменти формування політичного лідера досить успішно проектуються на регіональний і місцевий рівні.

Сьогодні в планах Поліського національного університету відкриття спеціалізованих університетських шкіл і нових спеціалізацій в галузі знань «Публічне управління та адміністрування. Вікрився в 2020 році новий факультет «Права, публічного управління та національної безпеки», на якому в вищому навчальному закладі буде посилена правова, економічна, управлінська, безпекова складові підготовки майбутніх лідерів в сфері місцевого самоврядування.

Також університет бере активну участь в, крім підготовки кадрів, у висуванні кадрів «знизу», шляхом виборів через громадські організації та рухи, введення в практику студенського життя конкурентних механізмів моделювання ситуацій конкурсних відборах при занятті керівних посад в органах влади. Одним з інструментів відбору та підготовки осіб для заняття вакантних посад в органах публічної влади є кадровий резерв, який формується в Поліському національному університеті. На думку фахівців та науковців університету, головним завданням в процесі формування кадрового резерву є не тільки відбір гідних кандидатів, а й їх подальша належна професійна підготовка, яка може проходити у вигляді: індивідуальної підготовки під керівництвом керівника вищого навчального закладу, стажування на запланованій посади в міністерствах та відомствах. проходження професійних курсів в залежності від запланованих в майбутньому посад [5].

Університет при підготовці фахівців в галузі публічного управління, виходить з того, що дієвими інструментами формування нового лідера є участь студентів в громадських організаціях, рухах, партійних структурах. Активна участь студенства і в інститутах громадянського суспільства забезпечує формування ряду важливих компетенцій лідерства в системі місцевого самоврядування, розвитку високої свідомості, управлінської культури у всіх сферах суспільного життя [3].

Таким чином, створення в університеті основи для формування інститутів лідерства забезпечує позитивну динаміку створення територіальних громад та розвитку територій, сприяє трансформації системи публічного управління в напряму посилення демократизації державотворення, приходу в неї нових лідерів, ідей,

організаційних структур. Чим активніше студенти різного ідеологічного і соціокультурного спектру беруть участь в політичних, соціальних та економічних процесах, тим швидше і динамічніше формується лідер, тим незворотніші демократичні зміни в ньому.

Список використаних джерел:

1. Антонюк Г. А. Социальное проектирование и управление общественным развитием (теоретико-методологический аспект) / Г. А. Антонюк. – Минск : Наука и техника, 1995. – 205 с.

2. Бакунин М. А. Философия. Социология. Политика / М. А. Бакунин. – М., 1989. – 624 с.

3. Барбер Б. Демократія – це дискусія: Громадянська заангажованість у старих і нових демократіях / Б. Барбер та ін. – Нью-Лондон (США) : Коннектікут коледж, 1997. – VIII. – 66 с..

4. Бенджамин А. Магия чисел. Моментальные вычисления в уме и другие математические фокусы / Артур Бенджамин, Майкл Шермер. – М. : Манн, Иванов и Фербер, 2015. – 124 с.

5. Беннис У. Лидеры / Уорренс Беннис, Берт Нанус. – Б. г. –Изд-во: Чарли, Сильван, 2001. – 186 с.

ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ ВАЛЮТНОГО РИНКУ

І. В. Абрамова,
к.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту,
Поліський національнийо університет,
irina79abramova@gmail.com
В. В. Денисевич,
студентка ОС «Магістр»,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Поліський національний університет

Стаття містить теоретичне обґрунтування інструментів валютного регулювання. Розкриває сутність та призначення валютного ринку. Визначає методичні підходи до класифікації ключових інструментів регулювання валютного ринку.

Ключові слова: валютний ринок, валютне регулювання, інструменти валютного регулювання.

В сучасних умовах призначення валютного ринку полягає в обслуговуванні зовнішньоторговельних операцій, сприянні перерозподілу капіталу між країнами, стимулюванні інвестиційних процесів на міжнародному рівні та виконанні низки інших важливих функцій. Проте яким би досконалим не був валютний ринок, його регулювання є невід'ємною складовою економічної політики держави. Валютне регулювання здатне стимулювати або ж стримувати розвиток окремих секторів чи галузей в економічній системі держави, а отже, яких би його елементів не торкнутися, дослідження будуть актуальними та своєчасними.

Вагомий внесок у розробку питань валютного регулювання зроблені А. Едлєром, Ф. Котлєром, К. Макконнеллом, Р. Тьюлзом та ін. Серед робіт

вітчизняних науковців привертають увагу праці М. Алексєєва, Б. Альохіна, Т. Бабійчук, Г. Варіги, М. Гольцберга, Г. Жукова, О. Мозгового, В. Оскольського та ін. Аналіз праць вітчизняних та закордонних вчених свідчить про те, що низка методологічних і теоретичних питань щодо валютного регулювання залишаються недостатньо дослідженими, деякі позиції вимагають уточнень та доповнень у конкретних історичних умовах.

Метою дослідження є теоретико-методологічне обґрунтування інструментів регулювання валютного ринку.

У сучасній економічній літературі під «валютним ринком» розуміють певну сукупність економічних відносин, які виникають у агентів ринку з приводу купівлі-продажу іноземних валют. Ступінь розвитку валютного ринку в тій або ж іншій країні залежить, насамперед, від надійності та конвертованості національної грошової одиниці, валютної політики центрального банку, ступеня розвитку міжнародних відносин тощо. Валютний ринок розвивається за своїми законами та принципами, водночас, валютне регулювання є обов'язковою складовою валютної політики будь-якої держави й спрямовується на нейтралізацію негативних проявів глобалізаційних процесів на національну економіку.

Валютне регулювання здійснюється із застосування низки інструментів, які науковці традиційно поділяють на адміністративні та ринкові (рис.1). У якості прикладу адміністративних методів можна привести обмеження вільної купівлі-продажу іноземної валюти або обов'язковий продаж державі частини валютної виручки. Ринкові ж методи доцільно поділити на методи прямої та непрямої дії.

Г. Веріга вважає, що «ефективним інструментом прямої дії, однак уже ринковим, є девізна політика, яка проводиться НБУ у формі валютних інтервенцій,

орієнтованих на досягнення інфляційних цілей, згладжування різких курсових коливань гривні та підвищення міжнародних резервів до рівня, що забезпечує необхідний захист національної економіки від негативних зовнішніх шоків. Методи непрямої дії здебільшого є ринково орієнтованими. Наприклад, процентна політика: змінюючи розмір офіційної процентної ставки, центральний банк чинить певний вплив на притік чи відтік капіталів і тим самим – на валютний курс [2]».

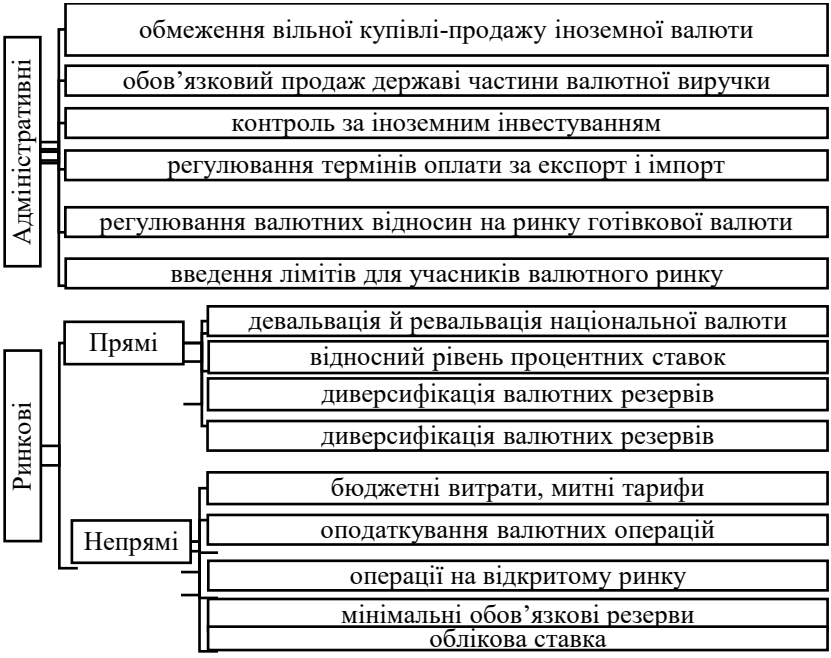

Рис. 1. Інструменти регулювання валютного ринку

Джерело: побудовано на основі [2].

В. Лагутін та О.Журба стверджують, що адміністративні інструменти спрямовані переважно на обмеження операцій на валютному ринку. Водночас, науковці наголошують, що «ринковими інструментами

прямої дії є: валютні інтервенції, диверсифікація валютних резервів, відносний рівень процентних ставок у іноземній валюті, девальвація й ревальвація національної валюти. До ринкових інструментів валютно-курсової політики непрямої дії, які також впливають на валютний ринок включають: облікову ставку, мінімальні обов'язкові резерви, операції на відкритому ринку, оподаткування валютних операцій, бюджетні витрати, митні тарифи [3]».

Різноманітність інструментів валютного регулювання потребує їх систематизації та класифікації залежно від різних ознак. Т. Бабійчук [1] пропонує поділяти інструменти валютного регулювання за характером дії на учасників валютних відносин на дві групи. Перша група – це так звані інструменти «прямої дії». До них науковець відносить девізну політику, валютні обмеження, корекцію облікових ставок НБУ тощо. Друга група – це інструменти «непрямої дії». Серед них ключовими є управління валютними резервами, процентна політика, регулювання платіжного балансу.

Висновки. Проведене дослідження довело, що валютний ринок функціонує згідно з власними принципами та законами. Водночас виклики зовнішнього середовища та внутрішні проблеми розвитку національних економік зумовлюють необхідність його регулювання. Інструменти валютного регулювання поділяють на адміністративні та ринкові, прямої й непрямої дії на учасників валютних відносин тощо. Проте, яка б класифікація не бралася до уваги, ключовим завдання валютного регулювання є забезпечення стабільного та впорядкованого функціонування валютного ринку.

Список використаних джерел:

1. Бабійчук Т. П. Використання механізму обов'язкових резервів у стимулюванні розвитку

банківської інвестиційної діяльності. Науковий вісник НЛТУ України : Зб. наук._техн. прац. – Львів : РВВ НЛТУ України. 2012. Вип. 22.10. С. 252–257.

2. Веріга Г.В. Критичний огляд категорій валютного ринку та аналіз підходів до його регулювання. URL.: http.nbuv.gov.ua › j-pdf › znpnudps_2015_1_6 (дата звернення: 02.06.2020)

3. Лагутін В.Д., Журба О.М. Економічні ефекти державного регулювання валютного ринку. Вісник Черкаського університету. 2017. №2. URL.: http.econom-ejournal.cdu.edu.ua (дата звернення: 12.06.2020)

COOPERATIVE MARKETING IN THE RURAL COMMUNITY LIFE

O. Budnik,
Ph.D. in Economics, Associate Professor,
Polissya National University
e-mail: olga-budnik@ukr.net

The socio-economic role of cooperation and the importance of the marketing tools use among the agricultural producers activities are revealed. The particular attention is paid to the destructive phenomena manifestation arising because of the large-scale business unit's prevalence. The directions of the small business development on the cooperative marketing basis are offered.

Key words: cooperation; marketing; agriculture; business; cooperative marketing.

Decentralization in the system of economic relations dictates new conditions and necessities of the economic activity. This determines the modern producers direction in the modern innovative technologies using. At the same time, the

effective management and marketing techniques apply will ensure the growth of their profitability, as well as their competitiveness in both domestic and foreign markets. However, such activities require significant investment, which is unacceptable for farmers working in a limited resource base. Therefore, the agricultural enterprises potential increase is possible only by the cooperative idea benefits using.

Well-known researchers pay attention to the question of the cooperation and marketing application, in particular: Sandal J.-U., Yakobchuk V., Lytvynchuk I., Plotnikova M. [2], Skydan O., Sudak G. [3], Zinchuk T., Nykoliuk O., Pyvovar P. [4], Zinovchuk V. [5] and many others. Though, the problem of the cooperative marketing in agriculture activities requires more detailed study.

The purpose of this study is to substantiate the importance and prospects of the cooperative marketing idea using in the rural community life.

Effective functioning of all economy spheres and sectors is possible only under conditions of equality of the various entrepreneurship organizational forms. The practice and the peculiarities of the domestic economic system prove that farms are the basis of the agricultural sector functioning. However, the small sector often finds itself under pressure from large-scale units. As a result, small businesses are balances on the survival border. Therefore, adaptation to the modern conditions turbulence is possible through the cooperative initiative apply, which will increase the entities economic activity and combine personal, collective and public interests with the social support.

It is worth noting that the likelihood of the competitive advantage gaining can be increased through the marketing communications develop that will allow manufacturers to conduct a consistent market analysis; to determine its prospects; to carry out competitive advantages monitoring; to find effective tactics to the customers influence through the

different communications, such as: advertising, promotion, Internet-sale and so on.

So, manufacturers, based on the new conditions of doing business, should look for modern tools to speed-up the production, promotion and marketing. One of these directions is a cooperative marketing, which stimulates the goods active promotion and their bringing to the final manufacturer. Thus, the agricultural enterprise commercial success is possible if the concept of cooperative marketing is implemented and its objective advantages are used, which should include: processing and analyzing marketing information; ability to adapt to a competitive circumstance; constant improvement of the offered goods and services quality; the product promotion and the effective logistics policy introduction. Such interaction will be the basis of the rural communities development and their viability increasing in future.

References:

1. Budnik O.M. (2019) Cooperative marketing as a basis for the agricultural enterprises modern development. *International economic relations and the world economy*: Uzhhorod National University. 27. 24–29.

2. Sandal J.-U., Yakobchuk V., Lytvynchuk I., Plotnikova M. (2019) Institutions for Forming Social Capital In Territorial Communities. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 41. 67–76.

3. Skydan, O. & Sudak, G. (2018). Development of entrepreneurship in rural areas: strategic milestones. *International scientific journal «Progress»*, 7–8, 33–36.

4. Zinchuk T.O., Nykoliuk O.M., Pyvovar P.V. (2019) Features of functioning of vertically integrated business structures of holding type in the agrarian sector. *Ekonomika APK*. 9. 19–30.

5. Zinovchuk V.V. (2020) Global trends in the cooperative agromarketing. *Organic production and food security*. Zhytomyr: PNU. 184–190.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: МАРКЕТИНГОВИЙ АСПЕКТ

О. П. Власенко,
к.е.н., доцент,
Поліський національний університет

Визначено роль освітньої галузі в контексті розвитку національної економіки. Представлено нормативно-правова база державного регулювання освітньої діяльності в Україні. Ідентифіковано маркетингову складову державного регулювання та наведено її ключові детермінанти.

Ключові слова: державне регулювання, нормативно-правова база, галузь освіти, маркетинг освітньої діяльності.

Рівень ефективності освітньої галузі національної економіки визначає ступінь розвитку країни в системі світового господарства і є індикатором рівня добробуту та якості життя її населення. Освіта забезпечує формування кадрового потенціалу та інтелектуального капіталу для всіх галузей національного господарства, виконує виховну, просвітницьку і культурну місію та забезпечує інноваційну складову. Крім того, політика державного регулювання освітньої діяльності залежить від впливу глобалізаційних й інтеграційних процесів, формується в контексті цифрової парадигми і тотальної інформатизації суспільства щодо світових практик надання та якості освітніх послуг.

У зв'язку із зростання асортименту й обсягів товарів і послуг та усуненням фізичних та інформаційних кордонів світова економіка об'єднується в єдиний ринок, на якому споживачі з кожного куточку світу можуть отримати алгоритм задоволення своєї потреби в т.ч. і в отриманні освітніх послуг. Відтак, відбувається «запозичення» та/або адаптація асортименту і номенклатури освітніх послуг в розрізі країн (макрорівень) і організацій (мікрорівень), що обумовлює зростання конкурентної напруги. Відтак, підприємства та організації, не залежно від форм власності й обсягів освітньої діяльності, прагнуть створити умови, щоб залучити більше споживачів і задовольнити їх потреби у кращий, ніж інші спосіб. Так звучить концепція маркетингу, яка обумовлює взаємодію споживача і надавача послуг на засадах взаємовигоди в умовах зростання конкуренції. Тому, дослідження присвячені питанням державного регулювання освітньої діяльності з метою становлення конкурентоспроможної вітчизняної освітньої галузі та забезпечення високої якості освітніх послуг є актуальними.

Маркетинговий аспект державного регулювання освітньої діяльності відображає загальносвітовий тренд – орієнтації діяльності будь-якої компанії або інституційної одиниці в площині задоволення сподівань своєї цільової аудиторії [3]. Маркетинг – як вид управлінської діяльності є ключовим інструментом в комерційних організаціях, проте концепцію маркетингу активно інтегрують в практику функціонування некомерційні, урядові, громадські, політичні та ін. організацій з 50-х років 20-ст. Тому, регулюванням процесу становлення ринку освітніх послуг та забезпечення якості освітніх послуг відповідно до світових стандартів є вимогою вітчизняного суспільства – споживачів публічних послуг органів державної влади.

Державне регулюванням освітньої діяльності – це «система економічних, соціальних, правових, політичних і організаційних форм і методів впливу на суб'єктів освітніх процесів, що визначають середовище для реалізації ними цілей і завдань, одночасно відповідають як стратегічним інтересам держави, так і безпосереднім інтересам самих цих суб'єктів» [5]. В рамках проведеного дослідження варто диференціювати поняття державне регулювання, державне управління та державна політика. Отже, державна політика визначає стратегічні детермінанти розвитку освіти (загальна парадигма, філософія становлення, програмно-концептуальне бачення освітньої політики, національні доктрини тощо). Державне управління виконує функції планування, організація, регулювання і контроль в рамках окресленої політики. В свою чергу, державне регулювання відображає тактичний рівень, обумовлює безпосередню регуляторну діяльність, в рамках нормативно-правової бази та інституційних меж [4].

Нормативно-правове поле освітньої діяльності в Україні окреслено: Конституцію України; Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні, про скасування вимог легалізації іноземних офіційних документів; Угоду про співробітництво в галузі освіти; Закони України «Про освіту», спеціальні ЗУ «Про дошкільну освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту»; Постанову Кабінету Міністрів «Питання національного інформаційного центру академічної мобільності» та ін. Крім того, діяльність в галузі освіти регламентують документи щодо переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями молодшого спеціаліста, бакалавра і магістра,.

Також накази Міністерства освіти і науки України щодо порядку визнання документів про освіту виданих навчальними закладами інших держав [2].

Освітня послуга є точкою дотику державного регулювання освітньої діяльності і маркетингу освітніх послуг. Вище наведено аргументи про виключну роль освіти. Відтак, забезпечення якості освітньої послуги є стратегічним орієнтиром державного регулювання ринку освітніх послуг та основою функціонування організацій освітньої галузі.

На законодавчому рівні система забезпечення якості освіти має дві проекція. Зовнішня «оболонка» включає:

1. уповноважені державою та незалежні установи та організації діагностики якості освіти;

2. інструменти, процедури та заходи провадження якісних освітніх послуг (ліцензування та акредитацію освітньої діяльності; ЗНО; моніторинг якості послуг; атестація педагогічних працівників; стандартизація в галузі; громадський нагляд та ін.).

Внутрішня «оболонка» регламентує принципи та механізми дотримання академічної доброчесності; критерії, і процедури оцінювання керівних, науково-педагогічних, педагогічних працівників і здобувачів освіти; забезпечення матеріально-технічних умов та ресурсів для організації та управління освітнім процесом; засади інклюзивного освітнього простору та ін. [1].

Отже, маркетингові засади державного регулювання освітньої діяльності реалізуються в площинах:

- забезпечення асортименту і якості надання освітніх послуг;
- впровадження інноваційних методів і форм освітньої діяльності з метою максимального забезпечення потреб споживачів;

- функціонування ефективної системи публічної комунікації;
- створення конкурентоспроможного кадрового потенціалу;
- забезпечення паритетного доступу до освіти та інформації всіх категорій та верств населення (особлива увага на територіальні відмінності);
- формування позитивної динаміки рівня якості життя населення в контексті політики Сталого розвитку.

Таким чином, експлікація маркетингової складової державного регулювання освітньої діяльності обумовлює колаборацію концепції маркетингу, як актуальної управлінської практики в ринкових умовах, та державне регламентування розвитку галузі освіти, що визичається її виключним стратегічним значенням, з метою поєднання методів і принципів та забезпечення становлення конкурентоспроможної системи освіти й припинення відтоку кадрового потенціалу і молоді з України.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту». веб-сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text (дата звернення: 08.05.2020).

2. Нормативно-правова база освітньої діяльності. веб-сайт. URL: https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/viznannya-inozemnih-dokumentiv/normativno-pravova-baza (дата звернення: 12.05.2020).

3. Власенко О.П. Маркетингова система розподілу: трансакційний аспект. Інфраструктура ринку. 2018. Випуск 22. С. 62-66. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/22_2018_ukr/12.pdf (дата звернення: 16.05.2020).

4. Іванюк І. В. Освітня політика: навч. посіб. Ун-т економіки та права «Крок». Київ. Таксон. 2006. 226 с.

5. Філіппова В. Специфіка державного регулювання в галузі освіти України. Теоретичні та прикладні питання державотворення. 2013. Вип. 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tppd_2013_12_12. (дата звернення: 22.05.2020).

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

І. Ф. Грабчук, к.е.н., доцент,
О. А. Ремінська, магістрантка,
Ю. Ю. Курінна, студентка
Поліський національний університет

У дослідженні розкрито роль цифрової економіки в економічній діяльності та наведено її особливості розвитку у глобалізаційному просторі. Проаналізовано сучасні проблеми розвитку цифровізації в Україні. Обгрунтовано, що поглиблення цифровізації у вітчизняній економіці забезпечить підвищення її ефективності та конкурентоздатності на світовому ринку.

Ключові слова. цифрова економіка, цифровізація, цифровий простір, цифрова модернізація, економічна діяльність.

Наразі, з поміж інноваційних процесів, які відбуваються у глобальній економіці найбільш значущими є цифрові перетворення. Основою цифровізації в економічній діяльності є безліч повсякденних онлайн-зв'язків за допомогою Інтернету та мобільних технологій. Важливість протікаючих процесів полягає у формуванні відносин з обробки, зберігання, передачі і використання зростаючого обсягу даних про ресурс яким володіють та в

якому зацікавлені агенти економічної діяльності. Як стверджують науковці та практики, у сучасному глобалізаційному просторі найважливішим є не право володіння ресурсом, а наявність інформації про можливість використовувати його у суспільному виробництві. За таких умов, в економічній діяльності пріоритетного значення набуває цифрова економіка, яка фокусується на обчислювальних технологіях, розвивається з необмеженою швидкістю та дозволяє підвищити ефективність національної економіки та окремих підприємств.

Цифрова економіка, попри всі ділові, соціальні, культурні та інші види діяльності, охоплює і економічну, яка підтримується Інтернетом та новітніми комунікаційними технологіями. Даний термін був вперше введений у книзі «Цифрова економіка: обіцянка та небезпека в епоху мережевого інтелекту» автора Дона Тапскотта в 1995 році [1]. Автор у дослідженні зазначив, що домінуючим у цифровій економіці є застосування цифрових технологій. Концепцію нової економіки сформулював американський програміст Ніколас Негропонте, суть якої полягає у переході від обробки атомів до обробки бітів [2]. Дослідник Томас Мезенбург довів, що є три головні складові цифрової економіки, а саме: інфраструктура, яка представляє сукупність програмного забезпечення, телекомунікацій, різних сучасних мереж; електронний бізнес, сутність його полягає у веденні господарської діяльності через комп'ютерні мережі; електронна комерція, яка допомагає здійснювати дистрибуцію товарів через Інтернет [3]. Отже, цифрова економіка є інноваційною та динамічною, яка базується на інформаційно-комунікаційних технологіях та має відображення в усіх видах економічної діяльності.

Цифрова економіка виступає основою Четвертої промислової революції та третьої хвилі глобалізації. Згідно «теорії поколінь» Вільяма Штрауса і Нілу Хоува, нове покоління Z, яке йде на зміну нинішньому, буде першим повністю «цифровим» [4], тобто таким, що вільно використовує віртуал.

Проблеми розвитку цифрової економіки вперше було розглянуто групою G20 на саміті в Анталії 2015 р. Членами групи G20 є країни-лідери: Австралія, Аргентина, Бразилія, Велика Британія, Індія, Індонезія, Італія, Канада, Китай, Корея, Мексика, Німеччина, ПАР, Росія, Саудівська Аравія, США, Туреччина, Франція, Японія і Європейський Союз [5]. Головним результатом саміту стало визнання того, що людство живе в добу економіки, яка ґрунтується на Інтернет-мережах. Економіка інтернету відкриває нові можливості і, водночас, нові виклики для глобального розвитку суспільства. У 2016 р. двадцяткою країн з найбільш розвиненою економікою було запропоновано «Ініціативу розвитку і співпраці «Групи двадцяти» в області цифрової економіки, в якій нова економіка розкривається як пріоритетний фактор зростання продуктивності суспільного виробництва і оптимізації структури глобальної економіки. А вже у квітні 2017 р. G20 провела першу нараду «цифрових» міністрів, на якій була затверджена «Декларація міністрів по цифровій економіці «Групи двадцяти» [5]. Лідери великої двадцятки прийняли рішення забезпечити до 2025 р. підключення жителів своїх країн до цифрових комунікацій. Саме такий історичний факт надав поштовху світового розвитку цифрової економіки.

Загальною тенденцією нової економіки, як за кордоном так і в Україні, є її застосування від перманентного створення нових технологій і аж до розвитку міжнародних відносин. Тобто йдеться про

численні її мультиплікаційні ефекти, коли в єдиний інформаційний простір включаються усі виробничі ланцюжки. Цифрові дивіденди наразі оцінюють від 4,5 до 15,5% світового ВВП [6]. Та найважливішим є те, що цифрова економіка має великий потенціал для подальшого розширення.

В Україні розвиток цифровізації започатковано у 2018 р. з прийняттям Концепції розвитку цифрової економіки і суспільства України на 2018–2020 рр. Основними положеннями даного документу визначено, що розвиток цифрової економіки в Україні має два головних аспекти, по-перше, необхідно активізувати вітчизняний ринок з продукування цифрових технологій та інших інформаційних комунікацій для економічної діяльності; по-друге, запровадити мотиваційний стимул до зростання попиту цифрових продуктів в економічній діяльності не тільки бізнесу, а й всіх сфер життєдіяльності суспільства.

Україна володіє потужними інтелектуальними ресурсами. За даними International Trade Centre (PwC) Топ-25 «Україна входить у Топ-20 найбільших експортерів IT-послуг в світі» [6]. Згідно інформації центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова «Українська IT-сфера зростає приблизно на 26% рік до року. На ринку працює приблизно 4000 IT-компаній. В Україні працює близько 1600 сервісних IT-компаній. Доходи в IT-сфері за прогнозами експертів складуть $5 млрд в 2019 році. Але такий потенціал майже не впливає на зростання економіки. Частка цифрової економіки в Україні становить всього 3% (всього $ 2,6 млрд)» [7].

За даними Міжнародного валютного фонду 2018 р. у рейтингу цифрової конкурентоспроможності Україна займала 60 місце серед 63-х країн Європи, Середнього Сходу та Африки [8]. За 2019 р. за версією Міжнародного

інституту управлінського розвитку в Швейцарії (IIMD) Україна піднялася на 5 пунктів в рейтингу глобальної конкурентоспроможності країн світу і посіла 54 місце [9].

Наразі існує ряд проблем впровадження та розвитку цифрової економіки в Україні, а саме: слабка інфраструктура, навіть показники якості Інтернет-з'єднання є неймовірно низькими; низька доступність населення до цифрового простору, особливо сільського; мала чисельність населення, яка вміє використовувати цифрові технології; незначна частка інновацій у цифрову економіку та недостатній рівень державної підтримки цифрової модернізації у секторі економіки. Всі названі проблеми демонструють слабкий прогрес у наближенні до ключових досягнень, визначених Концепцією розвитку цифрової економіки і суспільства України на 2018–2020 рр.

Таким чином, розширення простору цифрової економіки в Україні вимагає задіяння цілого комплексу механізмів і стимулів її розвитку, а також створення цифрової інфраструктури та набуття громадянами цифрових компетенцій.

Поглиблення цифровізації у вітчизняній економіці підвищить інвестиційну привабливість України та конкурентоспроможність економічного, технічного, технологічного, людського потенціалів, збільшить рівень прозорості здійснюваних операцій у господарських, комерційних та державних структурах і водночас практично забезпечить нескінченні пропозиції продукції і послуг в електронному вигляді, знизить ціни на продукцію та посилить їх доступність, призведе до економії часу та робочої сили.

Список використаних джерел:

1. Tapscott, Donald. 1996. The Digital Economy.

McGraw-Hill.

2. Negroponte N. Being Digital. Knopf. Paperback 1st edition. 1995. 243 p. URL: http://web.stanford.edu/class/sts175/NewFiles/Negropo

3. Mesenbourg, T.L. (2001). Measuring the Digital Economy. U.S. Bureau of the Census.

4. William Strauss & Neil Howe Generations The History Of America's Future, 1584 To 2069.

5. G20 Программа по развитию и сотрудничеству в сфере цифровой экономики (Итоговый документ – 2016)

6. World development report 2018. Digital dividends. – International Bank for Reconstruction and Development. The World Bank

7. https://razumkov.org.ua/statti/dvi-storony-tsyfrovykh-tekhnologii-tsyfrova-dyktatura-abo-zberezhennia-stiikosti.

8. https://www.epravda.com.ua/news/2018/10/30/642128/

9. [https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2710252

КОНТЕНТ-АНАЛІЗ СТРАТЕГІЙ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

В. А. Довженко,
к.е.н., доцент,
Поліський національний університет

Визначено необхідність, сутність та місце стратегічного планування в процесі управління регіональним розвитком. В ході аналізу державних стратегій регіонального розвитку та регіональних стратегій виявлено їх недоліки та слабкі місця. Обґрунтовано, що процес стратегічного планування регіонального розвитку потребує подальшого розгляду та удосконалення.

Ключові слова: регіон, стратегія, стратегічне планування, розвиток, управління.

Особливе значення для України з різноманітними природно-кліматичними умовами, ресурсами та економічними умовами є соціально-економічний розвиток регіонів. Реформа децентралізації, економічні та політичні зміни формують передумови для зростання ролі окремих регіонів в усіх сферах життєдіяльності. Удосконалення системи управління регіонами та їх розвитком з урахуванням природних, історичних та економічних умов потребує застосування інструментів стратегічного планування.

Стратегічне планування є важливою складовою розвитку будь-якої управлінської системи, зокрема регіону. Стратегія визначає основні пріоритети й напрями розвитку та виступає інструментом узгодження дій адміністрації, органів місцевого самоврядування, бізнесу і населення задля досягнення спільних цілей. Стратегічне планування є частиною стратегічного регіонального управління, базується на стратегічному аналізі та прогнозуванні і вирішує проблеми розподілу ресурсів, адаптації до зовнішнього середовища та координації дій.

Державна стратегія розвитку регіонів показує напрям в якому буде здійснюватися державна регіональна політика на визначений період. Насамперед в стратегії визначають стратегічні цілі, як певні орієнтири. Порівняємо стратегічні цілі, які були визначені в стратегіях регіонального розвитку, починаючи з 2006 р. донині і на перспективу (табл.).

Слід зазначити, що окремі стратегічні цілі є незмінними понад 15 років. Наприклад, ціль «підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів» була визначена ще в 2006 р. і залишається в проекті Стратегії до 2027 р.

Незмінною залишається ціль, що передбачає «міжрегіональне співробітництво» або «територіальну інтеграцію» або «згуртованість країни». Це свідчить про те, що поставлені цілі наразі недосягнуті і потрібно шукати причину такого стану. Це може бути формальний підхід до формування цілей, помилки в процесі досягнення цілей або недостатній контроль за виконанням цілей нижчого рівня.

Таблиця

Якісний контент-аналіз стратегій регіонального розвитку в частині визначення цілей у динаміці

Стратегічні завдання державної політики регіонального розвитку (Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 р.)	Цілі державної регіональної політики	
	Стратегія регіонального розвитку до 2020 р.	Проект Стратегії регіонального розвитку до 2027 р.
● підвищення конкурентоспроможності регіонів та зміцнення їх ресурсного потенціалу ● забезпечення розвитку людських ресурсів ● розвиток міжрегіонального співробітництва ● створення інституціональних умов для регіонального розвитку	● підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів ● територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток ● ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку	● формування згуртованої країни в соціальному, економічному, екологічному та просторовому вимірах ● підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів ● ефективне людиноцентричне багаторівневе врядування

Джерело: складено на основі [2, 3, 4].

Поряд із недоліками у розробці загальнодержавної стратегії регіонального розвитку є багато проблем і в регіональних стратегіях. Так, стратегічні цілі визначені в стратегіях розвитку окремих регіонів не завжди визначені на основі стратегічного аналізу і дублюють цілі, що визначені в загальнодержавній стратегії. З одного боку, зрозуміло що проблеми у багатьох регіонах однакові, проте регіони мають певну специфіку та різняться ресурсним потенціалом. Наприклад, цілі «Розвиток економічного потенціалу», «Розвиток сільських територій» та «Розвиток людського капіталу» є ідентичними у 11 з 17 стратегій розвитку [6], зокрема в таких різних областях як Івано-Франківська, Полтавська та Рівненська. До недоліків регіональних стратегій розвитку слід віднести недостатньо чітке формулювання операційних цілей, неузгодженість їх із баченням громадськості та бізнесу. В більшості документів немає чітко визначених результатів та їх індикаторів.

Досить сучасним, ефективним та виправданим є проектний підхід до розробки стратегій регіонального розвитку. Однак, і тут є недоліки, через те, що проекти, які вносяться до стратегій регіонального розвитку не завжди підкріплені ресурсами для їх реалізації, тому виникає розбіжність між вартістю проектів та фінансовими можливостями. Також фінансові ресурси із Державного фонду регіонального розвитку не завжди залучаються для реалізації запланованих проектів.

Внаслідок цього значна частина проектів не виконується. Так, в станом на 01 квітня 2020 р. з початку реалізації Плану заходів на 2018-2020 роки з реалізації Стратегії розвитку Житомирської області на період до 2020 р. фактично у рамках усіх програм 48 проектів виконано, 71– виконувався, 120 – не розпочаті. Серед проблем, які зумовили дану ситуацію визначено:

відсутність (недостатність) фінансування; не проходження окремих проектів конкурсного відбору проектів, які можуть реалізовуватися за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку; необхідність коригування проектно-кошторисної документації [7].

Отже, стратегічне планування становить основу стратегічного управління та процесу розробки і прийняття управлінських рішень. Основним завданням планування розвитку регіонів є забезпечення довгострокової конкурентоспроможності і стійкості регіону. Водночас, розробка стратегічного плану регіонального розвитку є досить складним та трудомістким процесом.

Стратегічне планування передбачає конкретизацію наявних і формування нових переваг для досягнення вибраних цілей. На сучасному етапі стратегічне планування розвитку регіонів набуває важливого значення та характеризується новими підходами, хоча і має ряд недоліків та проблем.

Список використаних джерел:

1. Довженко В.А., Семенець Г.В. Прогнозування розвитку соціальної інфраструктури в регіоні. *Становлення механізму публічного управління розвитком територій як пріоритет державної політики децентралізації: зб. наукових праць.* Житомир: ЖНАЕУ, 2019. С. 89-91.

2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року Затверджена Постановою Кабінету міністрів України від 21 липня 2006 р. № 1001. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-2006-%EF#Text

3. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року» URL: https://www.minregion.gov.ua/base-law/grom-

convers/elektronni-konsultatsiyi-z-gromadskistyu/proekt-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-period-do-2027-roku/

4. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року Затверджена Постановою Кабінету міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF#Text

5. Мавко П. Стратегічне планування регіонального розвитку в Україні: стратегії розвитку та плани їх реалізації, здобутки та проблеми. URL: https://www.slideshare.net/CSIUKRAINE/ss-72407137

6. Корнилюк С., Гудзь И. Стратегическое планирование развития регионов: куда дрейфуем? URL: https://lb.ua/economics/2015/10/07/317832_strategicheskoe_planirovanie.html

7. Аналітична записка до звіту про виконання у січні-березні 2020 року Плану заходів на 2018-2020 роки з реалізації Стратегії розвитку Житомирської області на період до 2020 р. URL: https://oda.zht.gov.ua/main/strategiya

THE SYSTEM OF PUBLIC MANAGEMENT OF ECOLOGICAL REHABILITATION OF THE NATURAL ECONOMIC SYSTEM OF THE TERRITORY IN THE CONDITIONS OF DECENTRALIZATION

I. Dragan,
PhD in Economics, Public Institution «Institute of Environmental Economics and Sustainable Development of the National Academy of Sciences of Ukraine»,
gggira2013@i.ua

The implementation of the ecological strategy of the territory is analyzed. The system of public management of

ecological rehabilitation of the natural economic system of the territory is determined.

Key words: decentralization, ecological strategy, ethics of nature management, greening, development of territories, system of public administration.

The condition for the correct choice of the ecological strategy of development of territories in the conditions of decentralization is the necessity of the country's exit from the economic crisis. As a result, a new type of economy and society should be formed, which includes many conditions, factors and indicators, from improving the level and quality of life to changing the social structure of society and creating the rule of law.

Due to the insufficient economic and financial potential of the country, the transition to the ecological development of different territories, obviously, will take place at different speeds and in many ways. In industrialized, densely populated regions, hit by the ecological crisis, there may be one strategy, however there may be another strategy in ecologically prosperous but underdeveloped regions, etc. [1].

The economic, geographical and geopolitical position of each territory will have a great influence on the choice of ecological strategy of development of separate territories in the conditions of decentralization.

Thus, all this necessitates the identification and identification of the main potential priorities for the development of territories, and within the territories, finding the leading links in the general chain of problems, in solving which the ways of transition to environmental development will become obvious. Defining these links, finding ways and mechanisms for their implementation will bring the territory out of crisis in the conditions of decentralization. In turn, they can become a strategic potential of the territory in certain

parameters.

Therefore, the implementation of the ecological strategy of the territory in the conditions of decentralization involves the greening of society – the greening of science and culture, industry, agriculture, construction, transport, greening of urban economy, demographic policy and others.

And most importantly, in our opinion, the greening of morality and the formation of a new ethics of nature. Highlighting and prioritizing the strategic principle can help solve environmental problems, accelerate the recovery of the economy from the crisis, attract investment in the region, interest of government agencies, internal and external financial circles in its strategic role not only for the country but also the international community. Strategic areas can become pilot projects for the introduction of new forms of public administration. The implementation of these projects will provide practical experience in working out economic and financial mechanisms to solve the above tasks.

The choice of territories will be determined by several reasons [2, p. 56]: the degree of dependence of the territorial economy on different types of natural resources, both renewable and non-renewable; readiness of local authorities to conduct economic policy based on the concept of environmental development; the presence of large investment projects for nature management.

Therefore, it should be noted that in order to solve environmental problems and overcome the economic crisis, it is necessary to constantly search for opportunities and means, or in other words to overcome the problems comprehensively.

The system of public management of ecological rehabilitation of the natural and economic system of the territory in the conditions of decentralization is based on the systematic interaction of three subjects: the state, business and society. The basic stages of building an effective system of

public management of environmental rehabilitation are the choice of strategy, as well as assessment of the resource potential of rehabilitation of the economic system. Strategies for environmental rehabilitation are based on the direct relationship between economics and ecology and can be systematized in terms of three typological groups: low, medium and high levels of development of the natural economic system of the territory.

References:

1. Bystryakov I.K. Ecological imperative of the region. Chamber. 2015. № 6. pp. 86–93.

2. Environmental problems: ways and prospects for their solution in the regions of Ukraine: Mater. international conf. and all-Ukrainian. ecological market. Cherkasy: RVVCHDU them. B. Khmelnytsky, 2018. 172 p.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ БРЕНДИНГУ ТЕРИТОРІЙ: КРАУДСОРСИНГ

О. В. Захаріна, к. е. н., доцент
Поліський національний університет

Розкрита сутність технології краудсорсингу та визначена його роль в сучасному брендингу територій. Доведена важливість підтримки громадою ідеї брендингу території. Наведені приклади успішного краудсорсингу. Ідентифіковані базові вимоги до формування логотипу при брендуванні території.

Ключові слова: бренд, технології брендингу, краудсорсинг, брендинг територій, логотип, громада, розвиток територій.

Світ стрімко змінюється, і разом з ним трансформується поняття бренду, воно стає глибшим і диференційованим, з'являються нові технології, форми та методи створення і просування бренду. Специфікою брендингу територій є те, що його успішність залежить, перш за все, від місцевих жителів, від їх підтримки та прийняття. Саме громада є основним носієм, творцем і споживачем бренду території. І якщо місцеві жителі не розділятимуть основну ідею бренду, то його або просто не буде, або буде активне протистояння, що, безумовно, принесе відомість бренду, але не його прийняття.

Однією з ефективних технологій, що дозволяє не тільки дізнатися думку громади щодо тих чи інших ідей, а й залучити її до розробки бренду є інноваційна технологія краудсорсингу. Світовою практикою доведено, що залучення місцевих жителів, художників, музикантів, громадських діячів, журналістів до формування ідеї брендингу території є абсолютно необхідною умовою її розвитку.

Вагомий внесок у розвиток територіального брендингу внесли дослідники М. Вебер, Г. Зіммель, Г. Гольц, Б. Смагін, І. Арженовский, Ф. Котлер С. Анхольт та ін. Бренд-консалтингова компанія *Wolff Olins* розробила модель брендингу територій, де основна робота проводиться з групами представників уряду, бізнесу, мистецтва, освіти, ЗМІ та ін. учасниками. Агентство *Molainen & Rainisto* опублікувало детальний план реалізації брендингу міста.

Питанням становлення технології краудсорсингу присвячені праці зарубіжних учених, журналістів і економістів М. Джайлса, Д. Танскотта, Д. Хау, С. Огави, Ф. Піллера, Е. фон Хіппель. З вітчизняних дослідників відомі праці Х. Іваненко, О. Косенко, Н. Старицької,

Ю. Луценко, О. Мар'їної, О. Марченко, Е. Нишенко, Т. Циганкової та ін. науковців.

Брендинг територій є інструментом підвищення конкурентоспроможності міст, областей, регіонів, географічних зон і держав з метою освоєння зовнішніх ринків, залучення інвесторів, туристів, нових мешканців і кваліфікованих мігрантів. Він спрямований на подолання дефіциту матеріальних і нематеріальних ресурсів в регіоні, донесення до громади уявлення про автентичність її території.

Брендинг територій здійснюється за допомогою різних інструментів (політичних, економічних, соціальних), але одним з найбільш дієвих є залучення громади до розробки колективної, близької суспільству ідеї. І в цьому допомагає технологія краудсорсингу.

Вперше термін «краудсорсинг» використав *Джефф Хау (Jeff Howe)*, редактор журналу *Wired*, опублікував у червні 2006 р. статтю «*The Rise of Crowdsourcing*». Так з'явився неологізм – краудсорсинг (англ. Crowdsourcing, crowd – «натовп», sourcing – «використання ресурсів»), який стрімко перетворився на інноваційний інструмент брендингу і став загальновживаним у всьому світі. Цей термін означає залучення аматорів до генерування ідей, створення товарів і послуг, до вирішення певних проблем. Як правило, вони одночасно і є споживачами даних товарів або послуг. Краудсорсинг дозволяє знизити витрати, витісняючи дорогі аутсорсингові послуги [2]. При такій організації праці грошова оплата не застосовується або ж носить символічний характер. Основний обсяг роботи – створення загального контенту, дослідження, розробку і вирішення поставленого завдання, аматори виконують в свій вільний час.

У загальному вигляді під *краудсорсингом* розуміють передачу певних виробничих функцій невизначеному колу

осіб без укладання трудового договору. Іншими словами, з допомогою даної технології до розробки та удосконалення бренду території залучаються громадські активісти, підприємці, журналісти, діячи культури та мистецтва, освіти і науки й інші лідери громадської думки, а також пересічні громадяни. Всі учасники краудсорсингу не тільки повинні розуміти важливість проекту, але й активно включатися в його популяризацію, підтримувати своєю діяльністю, публічно схвалювати проект, бути волонтерами, створювати і вести групи в соціальних мережах тощо. Така підтримка, коли кожен учасник надає невелику посильну допомогу, допомагаючи «потрібній справі», дозволяє сконцентрувати людські, організаційні та матеріальні ресурси. Крім того, проект отримує імідж масового руху.

Залучаючи людей до проекту, необхідно надати їм можливість висловити свою думку і оцінити ідеї один одного. Це можна зробити за допомогою діалогових Інтернет-майданчиків, соціальних мереж та різного роду онлайн опитування та голосування. Ідеї, які набрали найбільшу кількість голосів, мають бути реалізовані.

На думку відомого журналіста *The Economic Мартіна Джайлса*, застосування краудсорсингу спирається на використанні соціальних мереж в інформаційному суспільстві. Він зазначає, що на допомогу індивідуальному інтелекту постійно приходить колективний розум.

Успішним прикладом використання соціальних мереж в технології краудсорсингу є досвід компанії *Procter & Gamble.* Так, остання на сайті інноваційної краудсорсингової компанії *InnoCentive* публікує проблеми, які не може вирішити самостійно, пропонуючи натомість великі грошові винагороди понад 160 тисячам осіб, які є неофіційними безкоштовними співробітниками компанії [1].

Водночас, компанія з виробництва футболок *Threadless* організовує постійно діючі онлайн конкурси з розробки їх дизайну. Щотижня компанія отримує сотні ідей від аматорів і професійних художників [1]. *Threadless* публікує ці малюнки на своєму сайті, і кожен зареєстрований користувач може оцінити ту чи іншу футболку. Переможці щотижня отримують грошову винагороду та різні призи. Крім того, на етикетці виробу компанія друкує ім'я розробника, що є сильним нематеріальним стимулом у співпраці. При цьому компанії не потрібно наймати команду дизайнерів, а гроші вона вкладає тільки у перевірені, попередньо замовлені дизайнерські футболки, що значно зменшує фінансові ризики.

Найвідомішими прикладами краудсорсинґу є *Вікіпедія*, яка пропонує користувачам самим редагувати статті. А транснаціональна компанія *Microsoft* пропонує користувачам свого програмного забезпечення залишати пропозиції щодо поліпшення розробок компанії на корпоративному сайті, а також проводить опитування громадської думки [1].

Яскравим прикладом краудсорсингу є процес редагування Оксфордського Англійського Словника (*Oxford English Dictionary*), коли співробітники видавничої фірми звернулися до громадян з пропозицією надсилати варіанти визначень з описами їх використання. В результаті за сімдесят років було отримано понад шість мільйонів листів.

Еталоном для багатьох фахівців у сфері брендингу територій був і залишається старий логотип Нью-Йорка, розроблений в 1977 р дизайнером-фрілансером *Мілтоном Глезером* (*Milton Glaser)* – I love NY з серцем посередині (рис. 1).

Рис .1. Логотип м. Нью-Йорк ,1977 р.

М. Глезер випадково дізнався про проведення конкурсу і «накидав» кілька варіантів за дуже короткий час. Але його робота не просто була прийнята за базу брендингу міста – на ній будувалася потужна рекламна кампанія за участю нью-йоркських знаменитостей, у тому числі виконавця бродвейського мюзиклу «Кішки» Ф. Сінатри [3]. Завдання конкурсу полягало в тому, щоб представити Нью-Йорк, в той час злочинне і забруднене місто, світовим центром культурного життя, модним містом, де варто жити і куди потрібно приїхати туристу.

Хоча початковий логотип неодноразово модернізувався, завдяки роботам М. Глезера та інших дизайнерів стали зрозумілі базові вимоги до логотипу будь-якого міста. До останніх віднесемо:

– ясність (однозначність) повідомлення;
– пріоритет емоційності над раціональністю;
– компактність;
– відтворюваність.

Так, при створенні індивідуального образу тієї чи іншої території, зовсім не обов'язковим є використання символів і пам'ятних місць, прив'язки до місцевої атмосфери. Кращі світові логотипи міст говорять про важливість відображення цінностей – «*Copenhagen open*» або емоцій – «*I love NY*» [3].

Таким чином, інноваційна технологія краудсорсингу є потужним і ефективним управлінським інструментом, який дозволяє розв'язувати актуальні, соціально важливі та нагальні задачі, використовуючи при цьому спільний

інтелект, знання, компетентність як кваліфікованих фахівців, так й активних, креативних і небайдужих пересічних громадян.

Підсумовуючи відмітимо, що краудсорсинг дозволяє вирішувати існуючі проблеми сторін завдяки участі широких верств населення з різними особистісними та професійними знаннями. При цьому в процесі спілкування генеруються ідеї та пропозиції, які використовуються при розробці інновацій. Таким чином, краудсорсинг – це інноваційний інструмент брендингу в цілому, і брендингу територій, зокрема. Він дозволяє за короткий проміжок часу генерувати велику кількість ідей, здійснювати аналітику і приймати рішення про доцільність впровадження тієї чи іншої ідеї з найменшими затратами, використовуючи інтелектуальний потенціал великої кількості людей.

Список використаних джерел:

1. Краудсорсинг. [Електронний ресурс]. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%80%D0%B0%D1%83%D0%B4%D1%81%D0%BE%D1%80%D1%81%D0%B8%D0%BD%D0%B3

2. Хау, Дж. Краудсорсинг : Коллективный разум как инструмент развития бизнеса. Москва : Альпина Паблишер, 2012. 288 с.

3. Чечулин А. В. Маркетинговые коммуникации территорий : учеб. пособие : С.-Петерб. гос. ун-т, Ин-т «Высш. шк. журн. и мас. коммуникаций», 2015. 102 с.

4. Bennett W. Lance. Social movements beyond borders: organization, communication, and political capacity in two eras of transnational activism. *Transnational Protest and Global Activism*. Rowman and Littlefield Publishers, 2005. P. 206-223.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СІМЕЙНОГО ФЕРМЕРСТВА В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Ю. В. Золотницька,
к.е.н., доцент кафедри економічної теорії,
інтелектуальної власності та публічного управління,
Поліський національний університет

В основі розвитку світового аграрного виробництва лежить сімейне фермерство. Подібний уклад господарювання на землі існував протягом всієї історії людства. На сьогодні у розвинутих країнах Європи, в США та Канаді за сприятливої державної політики та підтримки сімейне фермерство є запорукою продовольчої безпеки та сталого розвитку сільських територій.

Етапи зародження вітчизняного фермерства припали на складний історичний період – розпад Радянського Союзу, банкрутство колективних сільськогосподарських підприємств та глибоку соціально-економічну кризу. Тому, це була радше відповідь на складні економічні обставини, аніж свідомі виважені кроки як з боку держави, так і з боку фермерів.

Сучасний стан розвитку фермерства, загалом, та сімейного фермерства, зокрема, демонструє низьку конкурентну спроможність у порівнянні із високотоварними виробниками. Це є результатом незбалансованої державної аграрної політики України за часи незалежності – лобіювання інтересів агрохолдингів при формуванні фіскальної політики та недостатній рівень фінансової підтримки фермерства.

За останні п’ять років в Україні було прийнято ряд нормативних документів, покликаних сприяти розвитку фермерства та сільських територій. Зокрема:

- Концепція розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018-2020 роки [1] – мала на меті підняти українське фермерство на якісно новий рівень, сприяти підвищенню ефективності та конкурентоспроможності фермерських господарств, а також насиченню внутрішнього ринку якісними продуктами та розширенню географії експорту. На реалізацію Концепції в державному бюджеті на 2018 рік було передбачено безпрецедентну суму – один мільярд гривень.
- Концепція розвитку сільських територій [2] – покликана сприяти підвищенню якості життя сільського населення, охороні та збереженню природних ресурсів у сільській місцевості, диверсифікації та розвитку сільської економіки, удосконаленню системи управління сільськими територіями, підвищенню рівня освіти та інформаційно-консультаційного забезпечення.

Зазначені Концепції відповідають загальному курсу реформ України, в тому числі, реформі децентралізації та європейської інтеграції, та є віддзеркаленням політичних, соціально-економічних та психологічних передумов до змін у ментальності українського суспільства.

На жаль, прийняті нормативні акти, як і більшість попередніх, виявилися декларативними та популістськими. За останні п’ять років так і не відбулося позитивних змін у розвитку фермерства та сільських територій, підкріплених економічними розрахунками та показниками. Це свідчить про низьку ефективність державного управління розвитком сільських територій та фермерства, зокрема.

У процесі реалізації реформи децентралізації одними з головних суб’єктів публічного управління розвитком фермерства стали місцеві громади та представники інституту громадянського суспільства, а саме: громадські

організації, асоціації та інші добровільні об'єднання громадян (рис.1).

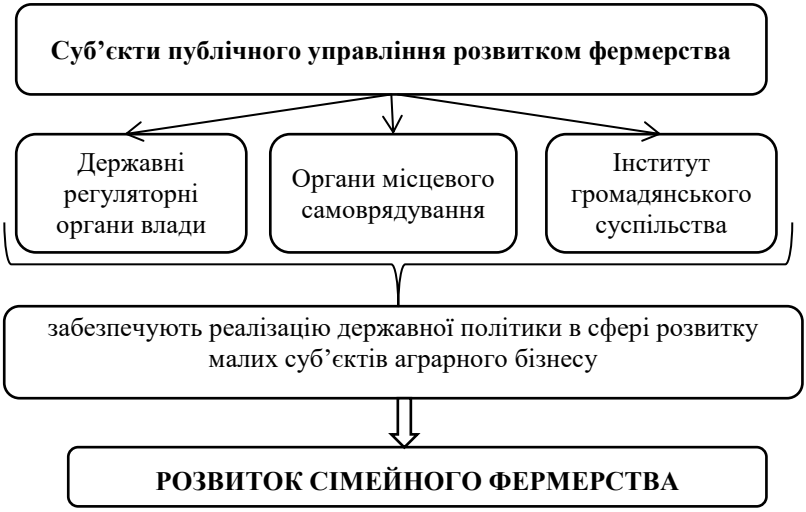

Рис. 1. Складові публічного управління розвитку сімейного фермерства в Україні

Децентралізація влади та збільшення владних повноважень на місцях сприяють заміні традиційних бюрократичних механізмів управління на ринкові. Сільські громади та фермери вмотивовані працювати разом на результат, адже переслідують спільну мету – підвищення якості життя на сільських територіях.

Співпраця громад та фермерів може мати двосторонні зиски – фермер виступає у якості споживача дорадчих консультаційних послуг, та у свою чергу, наповнює бюджет громади сплаченими податками.

Вважаємо, процес розробки будь-яких законопроектів щодо розвитку сільських територій та підтримки суб'єктів малого аграрного бізнесу, слід координувати з представниками інституту громадянського суспільства. Така практика є поширеною у економічно-

розвинутих країнах: перед прийняттям будь-якого важливого рішення проводяться ґрунтовні наукові дослідження та тривалі експертні та громадські обговорення.

У такому разі «лобізм» проявляється у відстоюванні інтересів різних суб'єктів конституційно-правових відносин в рамках, визначених законодавством, наприклад, через референдуми або через відповідні месенджі у публічному просторі.

Отже, публічне управління, забезпечує ефективне функціонування системи всіх суб'єктів конституційно-правових відносин з метою реалізації державної політики в найрізноманітніших сферах суспільного життя, в тому числі і щодо розвитку фермерства. На сьогодні, в Україні відбувається процес становлення публічного управління фермерством, чому сприяє реформа децентралізації.

Встановлено, що розвиток громад та сільських територій, зростання добробуту сільського населення, в цілому, та фермерів, зокрема, можуть бути досягнуті за умови координації зусиль всіх гілок влади та представників громадянського суспільства.

Список використаних джерел:

1. Концепція розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018-2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 р. № 664-р [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/ show/664-2017-%D1%80/print

2. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку сільських територій / розпорядження Кабінету міністрів України від 19.08.2017 р. № 489-р [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250155691

ОЦІНКИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНИХ ВИДАТКІВ ТА ФІНАНСОВОЇ ПІДЗВІТНОСТІ УКРАЇНИ

О. В. Іванюк,
к.е.н., доцент,
Л. М. Гриня,
студентка ОС «Магістр»,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Визначено необхідність подальшого розвитку системи публічних закупівель в Україні в контексті підвищення рівня прозорості використання державних коштів. Проаналізовано оцінку публічних закупівель в системі державних видатків та фінансової підзвітності України міжнародними організаціями.

Ключові слова: закупівлі, державні кошти, публічні фінанси, управління державними фінансами.

Через систему публічних закупівель держава забезпечує функціонування структур, діяльність яких фінансується в основному за рахунок бюджетних коштів, реалізовує заходи спрямовані на вирішення загально-державних проблем та на соціально-економічний розвиток. Питання ефективності використання державних коштів у цій сфері та можливість забезпечення належного контролю за цими коштами завжди були в центрі уваги керівництва держави, політиків, науковців, міжнародної спільноти, суспільства. З'ясувавши можливі перспективи подальшого розвитку системи публічних закупівель в Україні можна визначити подальші вектори розвитку цієї системи в контексті підвищення рівня прозорості використання державних коштів, що є однією із основних вимого сучасного суспільства до керівництва держави.

В. Зубар вважає, що основною метою розвитку системи публічних закупівель є економія бюджетних коштів і скорочення корупції в найбільших обсягах [1, с. 11]. Аналогічну позицію також займає О. Мельников, який наголошує, що метою застосування публічних закупівель є економія державних коштів за рахунок зменшення закупівельних цін у результаті залучення якомога ширшого кола постачальників [2, с. 47]. Однак, економія публічних коштів не може бути самоціллю публічних закупівель, адже завданням закупівельної діяльності може бути ефективність використання публічних фінансів. Так, Н. Борсук вважає, що головною метою державної політики у сфері закупівель є забезпечення ефективності цих процедур – закупівля товарів, робіт, послуг найвищої якості за найнижчою ціною [3, с. 90]. Крім того, одним з основних завдань публічних закупівель є підвищення загальної ефективності використання суспільних фінансів, вдосконалення механізмів адміністрування бюджетних коштів [4, с. 9].

В нашій державі на національному рівні у 2019 р. відбулася четверта оцінка державних видатків та фінансової підзвітності. Оцінка державних видатків та фінансової підзвітності була здійснена в рамках Програми партнерства ЄК та Світового банку для програмного Цільового фонду єдиного донора/Програма ЄС з реформування державного управління та фінансів (EURoPAF) експертами та під керівництвом Світового банку за координації Мінфіну. В оцінці брали участь деякі партнери з питань розвитку: SIDA та Казначейство США. Оцінка була здійснена в квітні/червні 2019 р. та охоплювала 2016-2018 фінансові роки.

Попередні оцінки державних видатків та фінансової підзвітності відбувалися у 2006, 2011 і 2015 роках. Результати попередніх оцінок лягли в основу стратегії

реформування системи управління державними фінансами країни на 2017-2020 роки. Результати ж оцінки 2019 р. закладають основу нової стратегії реформування уряду України на 2021-2024 роки.

Таблиця

Оцінки публічних закупівель в системі державних видатків та фінансової підзвітності

Параметр	Оцінка	Зміст параметру
«Моніторинг закупівель»	A	Моніторинг та контроль державних закупівель здійснює Антимонопольний комітет України, Державна служба аудиту України, Рахункова палата України, Державна служба казначейства України та Національна поліція України. Дані доступні на веб-порталі Уповноваженого органу з питань закупівель за адресою https://prozorro.gov.ua/
«Методи закупівель»	B	Закон «Про публічні закупівлі» застосовується всіма державними організаціями-замовниками за деякими винятками. Для закупівель, вартість яких перевищує порогові межі передбачено такі процедури закупівель: відкриті торги, конкурентний діалог, переговорна процедура, закупівля за рамковими угодами.
«Опрацювання скарг з питань закупівель»	A	Антимонопольний комітет України є органом з розгляду скарг, який здійснює контроль у сфері державних закупівель у межах повноважень, покладених на нього Конституцією та чинним законодавством. Скарги подаються виключно через електронну систему закупівель ProZorro.

Джерело: складено автором на основі [7].

Звіт представляє сучасну діагностику ефективності управління державними фінансами на національному рівні та відзначає зміни, що відбулися в ньому після

попередньої оцінки державних видатків та фінансової підзвітності у 2015 році. Звіт демонструє готовність України до подальшого вдосконалення системи управління державними фінансами.

Звіт з оцінки державних видатків та фінансової підзвітності є важливим для простих українців. Тому що оцінка дає змогу визначити, чи витрачаються гроші платників податків там, де вони найбільш потрібні. Це допомагає зрозуміти, що потрібно зробити, щоб мінімізувати ризики нецільового використання та корупції у сфері державних видатків.

Результати аналізу сфери публічних закупівель свідчать про те, що існують певні недоліки, які зумовили низькі бали України за даними оцінювання Світовим банком. Це свідчить про доцільність використання результатів міжнародного оцінювання. Такі оцінки є важливими в процесі формування сприятливого інноваційного середовища із залученням механізмів державного фінансування та суб'єктів державного сектору науково-дослідного спрямування. Результати оцінок наведено в таблиці.

Протягом 2016-2018 рр. розроблено та постійно вдосконалюється модуль аналітики (https://bi.prozorro.org), який в режимі онлайн відображає усі закупівлі, що проводяться через електронну систему закупівель ProZorro. Зазначений інструмент дозволяє швидко і всебічно аналізувати інформацію про тендери, які відбуваються в системі, за багатьма показниками, відображає дані в цифровому та графічному вигляді (таблиці, діаграми, графіки). Громадяни мають легкий і необмежений доступ до такої інформації.

Також Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства на офіційному сайті (www.me.gov.ua) розміщує щорічні звіти, які містять аналіз

системи публічних закупівель. За даними звіту, в системі ProZorro протягом 2018 року 28 тисяч замовників провели понад 1 млн закупівель (у тому числі закупівель малої вартості).

У 2018 р. з усіх процедур закупівель, вартість яких перевищувала порогові межі, встановлені законодавством, 78,1 % припадало на конкурентні процедури закупівель (відкриті торги, конкурентний діалог тощо), а 21,9 % – на переговорні процедури. Слід зазначити, що велика частка неконкурентних процедур припадає на закупівлі комунальних послуг, зокрема електро-, тепло-, водопостачання тощо. Також протягом 2018 р. в системі було проведено 237,5 тисяч конкурентних закупівель малої вартості та оприлюднено 783,7 тисяч звітів про укладені договори малої вартості.

За інформацією Антимонопольного комітету України за 2018 р. надійшло 7 786 скарг, з яких прийнято до розгляду 5 692 скарги. За результатами розгляду скарг прийнято 5 549 рішень, зокрема, 1 645 рішень про відмову у задоволенні скарги, 3 197 скарг задоволено повністю або частково, прийнято 707 рішень про припинення розгляду скарг. 444. 66 відсотків скарг було подано на рішення замовника та 34 відсотки – на умови тендерної документації.

Отже, порівняння оцінок державних видатків та фінансової підзвітності за 2019 та 2015 роки говорить про те, що багато показників та параметрів покращилися. Однак деякі показники погіршилися з моменту останньої оцінки державних видатків та фінансової підзвітності, наприклад, скоротилася кількість позаконкурсних публічних закупівель.

На сьогодні в Україні підвищено рівень прозорості в сфері управління державними фінансами шляхом запровадження відкритого порталу з бюджетними даними

та системи електронних закупівель «ProZorro». Також слід визнати, що Україна готова до подальшого вдосконалення системи управління державними фінансами, зокрема у сфері публічних закупівель.

Список використаних джерел:

1. Зубар В. В. Формування механізму управління системою держаних закупівель в Україні: автореф. дис. ... канд. наук з держ. управління: 25.00.02. Харків, 2010. 25 с.

2. Мельников О.С. Економіко-математична модель оцінки доцільності проведення конкурсних торгів при здійсненні державних закупівель. *Економіка України.* 2012. №9. С. 47-56.

3. Борсук Н.Я. Проблемні питання кваліфікації дій замовників конкурсних процедур. *Часопис Київського університету права.* 2010. № 3. С. 90-94.

4. Герасименко Г. Соціально відповідальні державні закупівлі в Україні. *Вісник КНТЕУ*. 2012. №1. С.5-13.

5. Довженко В. А., Гриня Л. М. Публічні та комерційні закупівлі: суть, необхідність, особливості здійснення. *Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: збірник тез доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 березня 2020 р.* Херсон, ДВНЗ «ХДАУ», 2020. С. 339-341.

6. Іванюк О. В., Довженко В. А., Кравець І. В. Перспективи впровадження інформаційних технологій у вітчизняній системі публічного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток.* 2018. № 4. URL: http://www.dy.nayka.com.ua

7. Украина – 2019 Отчет об оценке эффективности государственных расходов и финансовой отчетности (PEFA) (украинский). Вашингтон, округ Колумбия: Группа Всемирного банка. URL: http://documents.worldbank.org/curated/en/

135551586467375931/Ukraine-2019-Public-Expenditure-and-Financial-Accountability-PEFA-Performance-Assessment-Report.

8. Модуль аналітики ProZorro. URL: https://bi.prozorro.org/sense/app/fba3f2f2$cf55$40a0$a79f$b74f5ce947c2/sheet/HbXjQep/ state/analysis#view/pEh (дата звернення 06.06.2020).

THEORETICAL BASIS OF ORGANIZATION OF A PUBLIC GOVERNANCE SYSTEM AND DETERMINATION OF THE PLACE OF CONTROL IN IT

R. A. Kubanov,
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
K. R. Ismailova,
N. R. Danyliuk,
V. I. Savchenko,
students of the PUA-19-1 group
VSP «Institute of Innovative Education
Kyiv National University
construction and architecture »,
m. Kyiv,
kubanov12@rambler.ru

The definition of the concept of public administration, the author's definition of public administration is given and the role of the control system in public administration is investigated. It has been proved that public administration requires mandatory control of the general system, allows recommending changes in the public administration system.

Key words: public administration, control, management control.

The socio-economic system of any state is a set of highly organized elements, structured in a certain way, developing according to a predetermined plan. The public administration system is changing under the influence of informatization processes, therefore, for the harmonious existence of this system, it is necessary to have a controlling influence on its development, which will correct deviations and return the system to the required state, that is, there must be management based on modern electronic administration tools. Management is a function of certain systems, in our case socio-economic. Management has a purposeful impact on social development, which ensures an improvement in the quality of life of citizens of this society. The management process includes stages of implementation, which represent certain sequences of purposeful actions. Control has always accompanied state administration, was one of the functions of the management system and formed feedback. We can say that this is a kind of identification tool, determining the compliance of the implemented policy with the planned one, therefore, before proceeding to the study of the category of «control», let us define the concept of «public administration» within the framework of this study.

By the system of public administration we mean the definition: public administration is the process of active influence of public authorities on society in accordance with the authorized functions to regulate socio-economic relations. We will take this definition as a basis in our article and add that the impact occurs through direct and feedback mechanisms, one of which is control.

Control in the public administration system will manifest itself as a regular monitoring of the implementation of the target development indicators and the implementation of socio-economic development strategies. In modern science, there is no definite well-established definition of the term «control».

Many authors interpret it from the standpoint of the management function, method or form of accounting, that is, taking into account the interests of various sciences. We will try to understand the etymology of this concept. The very concept of «control» has a French origin – contre-role (fr. «Anti-roll»), since during the early Middle Ages this term was used to establish the authenticity of a document by comparing two parts of it kept by different people. This process determined «the correctness of the circumstances of the case.» According to some domestic and foreign authors, control is, first of all, one of the stages of management, thanks to which it becomes possible to further develop the system based on the information received about its functioning. For example, Peu Thi believes that control is the very process of the control object in accordance with the previously approved plans and development goals [3]. In this context, control will act as a feedback mechanism and adjustments to the implemented plans for the strategic development of territories. The definition of the German scientist D. Hahn is more standardized, since he believes that control is – documenting actual results and comparing them with planned ones, based on the results of which management is assessed [4]. It can be noted that this vision of control is somewhat one-sided, especially since in the modern information society, many documents have acquired the form of digital recording. International supranational official documents control is understood as the ability to exert a controlling influence on the financial and economic policy of a company in order to make a profit. But such a definition refers to the field of entrepreneurship, while the state can pursue social goals. Another well-known international document, the Lima Declaration of Control Guidelines, treats this category as part of a regulatory system aimed at identifying deviations from standards, principles for subsequent adjustment and prevention of such deviations [5].

Adhering to our position, we note that the concept of «management» and the composition of its functions is a controversial issue, which modern economic science cannot answer unambiguously. The well-known foreign scientist A. Fayol believed that control was proof of the fact that everything was being implemented in accordance with previously approved plans and principles [2]. We believe that control should be present at all stages of the implementation of management decisions in the form of constant and operational monitoring.

D. O'Shaughnessy wrote that in the planning process, norms are established by which the execution of plans is judged, that is, in fact, control is carried out [7]. A similar version was adhered to by other foreign authors M. Mescon, M. Albert, F. Hedouri, who considered control and planning to be interrelated concepts [8]. P. Drucker believed that control is the definition of areas of activity [9]. An assessment of the views of the authors of management theories proves that control is an unacceptable part of the management system. Control should be present at all stages of strategic planning, accompanying the process of implementing management decisions and quickly assessing it.

The modern public administration system is based on program-targeted methods, which imply the implementation of management decisions through the development of planning documents with clearly defined deadlines, targets, amounts of funding and executors, a list of necessary measures.

References:

1.Killen, K. Management Issues: Abbr. Per. from English / Ed. THEM. Vereshchagin. – M .: Economics, 1981. – S. 31-108.

2.Fayol H., Gray I. General and Industrial Management. N-Y, Harperbusiness, 1996. – p. 107.

3. Peu Thi. State financial control in the kingdom of Cambodia and the problems of private listening development: dissertation ... candidate of economic sciences: 08.00.12 / Thi Peu. - M., 2003 . – S. 14.

4.Khan D. Planning and control: the concept of controlling. - M .: Finance and statistics, 1998. – P.11.

5. The Lima Declaration of Control Guidelines // Controlling. – 1991. – No. 1. – S. 56-65.

7.O'Shaughnessy D. Principles of organization of company management / D. O'Shaughnessy. – M .: ZAO Tsentrpoligraf, 2001 . – 278 p.

8. Mescon, M.Kh. Fundamentals of Management: Per. from English / M.Kh. Mescon, M. Albert, F. Hedouri. – M .: Delo, 2004 . – S. 395.

9. Drucker Peter F. Management: Task, Responsibilities, Practices / Peter F. Drucker. - New York: Harper & Row, 1973. p. 616.

РОДОВІ ПОСЕЛЕННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

М. Ф. Плотнікова,
к.е.н., доцент,
Поліський національний університет
Ю. Раманаускас,
доктор економічних наук, професор (хабіл.),
Клайпедський університет (Литва)

Розкрито сутність діяльності родових поселень України в умовах децентралізації владних повноважень. Проілюстровано практику організації освітньої діяльності та господарювання на засадах самозабезпечення.

Ключові слова: закони природи, ноосферний розвиток, родова садиба, родове поселення.

Визнана пріоритетною на рівні ООН стратегія сталого розвитку формує принципово нові світоглядні підходи розвитку людини. Першочерговий характер екологічних цінностей (задоволення потреб населення без позбавляючи такої можливості майбутніх поколінь) на фоні забезпечення балансу між економічними, соціальними та екологічними цілями суспільства є визнаним як на рівні держави, так і світовою спільнотою.

Підвищення родючості ґрунтів, доступність чистої води і повітря, якісне харчування, поліпшення здоров'я і освіти населення як базові цінності та критерії розвитку циклічної економіки є пріоритетами сьогодення. Принципи сталого розвитку добре поєднуються з стратегією розумної достатності проголошеною новою моделлю громад, які називають себе родовими поселеннями. Створення ними зеленої економіки пов'язане з передачею знань і набуттям навичок, що успішно реалізуються через впровадження екологічно чистих технологій (органічне виробництво, пермакультурний дизайн, ноосферні підходи в освіті та вихованні, використання відновлюваних джерел енергії, впровадження безвідходних технологій). Соціальна орієнтація суспільних змін жителів родових садиб та родових поселень як домінуюча стратегія природодоцільної діяльності є чинником життєдіяльності такої спільноти, що дозволяє впроваджувати виробничо-економічні процеси за принципом розумної достатності. Обслуговуючі кооперативи є каталізаторами виробничих процесів в умовах територіальних громад, а споживчі товариства є механізмом більш повного задоволення потреб населення. Цей вид діяльності (підприємництво з чистими помислами), що реалізується в межах родових

садиб, є механізмом підвищення добробуту суспільства та реалізації цілей екологічного, соціального та культурного розвитку.

Традиційно організація діяльності родових садиб і родових поселень є системно-організованою структурою, здатною продукувати соціальні цінності за таким алгоритмом свого створення: 1) формування кола однодумців; 2) організація спільноти; 3) розробка навчальних модулів; 4) підготовка успішних практиків (крім загальноосвітніх та інших, таких як поселенська організація, раціональне природокористування та ін.), 5) планування і управління життєдіяльністю; 6) відображення всіх процесів. Пріоритет сталого розвитку та орієнтація на рівність і гармонізацію відносин між індивідами на довгостроковій основі позначає впровадження інтегрованих екологічних механізмів життєдіяльності, доходів і дозвілля. Родові поселення орієнтовані на гармонію людини і природи, біорізноманіття, безвідходні технології, використання відновлюваних джерел енергії в життєзабезпеченні та управлінні. У той же час вони формують збалансований і сталий розвиток як модель суспільства майбутнього.

Родові поселення організовуються суспільно та громадсько-активною молоддю. Середній вік поселенців – 35 років, 80% з яких мають вищу освіту і вчені ступені, відновлюють інфраструктуру сільських територій, поселенці пропагують здоровий спосіб життя та механізми публічного управління. Без державної підтримки та заохочення з боку органів місцевої влади поселенський рух в Україні має тенденцію до зростання (у 1990 році поселень не було, у 2019 році – їх налічувалося 100). Саме організаційна і творча діяльність молоді з якісно новим рівнем свідомості та культури визначає розвиток

духовності сільських спільнот та опосередковують соціальні зміни.

Свідоме прагнення до мінімізації споживання суттєво відрізняється від тенденції споживацького підходу технократичної цивілізації, а потреба постійного духовного зростання стає принципово новим вектором цивілізації. Самостійний характер обрання темпів реалізації цілей та завдань розвитку дозволяє жителям поселень нового типу набувати нових якостей за менший час. Громада родового поселення виробляє природні механізми розвитку суспільства. Інклюзивний характер діяльності забезпечується партисипативним підходом до управління населеним пунктом. Ідеологічну основу діяльності родових поселень як основу успіху становить діяльність у сфері ноосферної освіти. Підсилення ефективності життєдіяльності населення досягається за рахунок такого впливу на навколишнє середовище, яка повністю уможливлює задоволення потреб людей. Реалізація цілей територіального розвитку створює позитивний фон для розвитку поселень на регіональному рівні, що також впливає на примноження природно-ресурсного потенціалу середовища функціонування. Глобальне бачення дозволяє нам створити фундамент для еволюції цивілізації на основі нової свідомості, що досягається, головним чином, за рахунок постійного дотримання екологічних принципів. Ще одним позитивним психологічним аспектом діяльності родових поселень – це життя без насильства, агресії, вирішення проблем без застосування фізичного або психологічного примусу. Батьки беруть участь у вихованні дітей, в тому числі коли кілька сімей здійснюють процес освіти та виховання разом активно використовуючи гуманні методи в педагогіці, що дозволяє показувати вищі показники

успішності у молоді (73% дітей отримують загальну освіту в двох класах протягом року).

Проведене в родових поселеннях опитування засвідчило, що реалізація об'єктивних процесів життєдіяльності є явищем взаємопов'язаним з навколишнім середовищем, з обов'язковим включенням молоді у всі процеси. Також цінним вбачається забезпечення тісної співпраці в родових поселеннях населення різних вікових груп, що дозволяє індивідам вчитися формуючи модель суспільства. Вищеназвана модель успішно реалізує процеси забезпечення та управління спільнотою за рахунок внутрішніх ресурсів. Будучи моделлю дуальної освіти, діяльність родових поселень не тільки навчає, а й збагачує особистість практичними професійними навичками на багатофункціональній основі. Передача власного досвіду від однієї людини до іншої (і тому числі гостей поселення, зокрема іноземців) реалізує практичні підходи до управління навколишнім середовищем на засадах міжкультурного обміну, а система свідомої взаємодопомоги за принципом «Толоки» (спільного вирішення завдання всім співтовариством) сприяє синтезу нових знань. Як показує досвід функціонування родових поселень України, освітній і науковий потенціал жителів дозволяє їм реалізовувати високотехнологічні інноваційні проекти при збереженні екосистем.

Список використаних джерел:

1. Prysiazhniuk, O., Plotnikova, M., Buluy, O. Cluster approach in administration of rural areas. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development.* 2018. Vol. 40(2). P. 118–127.

2. Sandal, J.-U., Yakobchuk, V., Lytvynchuk, I., Plotnikova, M. Institutions for Forming Social Capital In

Territorial Communities. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development.* 2019. Vol. 41(1). P. 67–76.

3. Ramanauskas J., Stasys R., Plotnikova M. Innovative approaches to rural development. *Sustainable Development of Rural Areas:* monograph / ed. prof. T. Zinchuk, prof. J. Ramanauskas. Klaipėda: Klaipėda University; Kyiv: «Centre of Educational Literature». 2019. P. 80–99.

4. Sulich, A., Zema, T. 'Green jobs, a new measure of public management and sustainable development. *European Journal of Environmental Sciences.* 2018. Vol. 8(1). P. 69–75.

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ПРИЧИНИ ДИВЕРГЕНЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Є. В. Редзюк,
к.е.н., доцент, с.н.с.,
ДУ «Інститут економіки та прогнозування» НАН України,
redzyuk@gmail.com

Досліджено основоположні проблеми і причини інституціональної неспроможності України до євроінтеграції. Виявлена поступова дивергенція соціально-економічної ефективності євроінтеграційних процесів.

Ключові слова: інституціоналізм, євроінтеграційні процеси, соціально-економічна ефективність євроінтеграції.

Політичні інститути виступають найбільш значущою силою для євроінтеграції, вони задають вектор економічним і соціальним процесам в державі, формують імпульс реформам. Але заяви і підходи до євроінтеграції вітчизняних можновладців обумовлені відповідними

настроями суспільства. При цьому потрібно відзначити, що народ України не є гомогенним щодо питань євроінтеграції, існує значна кількість людей, що зі скептицизмом відносяться до неї, тому політичні інститути мають проводити стратегічно вивірену і взаємоузгоджену інформаційну, дипломатичну й внутрішню соціально-економічну політику, а не продукувати хаотичні й незрозумілі дії; не імітувати якісь євроінтеграційні процеси. Потрібно чітко виконувати програму ефективних дій з посилення економіки та соціального захисту. Партнери з Європейської комісії також хочуть бачити в Україні надійного партнера, що має передбачувану політику і стратегію дій. Незважаючи на це, вітчизняні політики нехтують стратегічним баченням, стратегічними перспективами, не вміють працювати покроково і системно, виявляти пріоритети, не бажають знижувати існуючі ризики і проговорювати їх з партнерами, з суспільством; в значній мірі орієнтуються на егоїстичну тактичну корисність, а тому результат Україна в євроінтеграції має негативний.

Нехтування вищим керівництвом держави стратегічного вивіреного курсу на євроінтеграцію доповнюється низкою проблемних адміністративно-регулятивних підходів в Україні:

- депутати Верховної Ради України вносять і приймають законопроекти, що не завжди проходять експертизу на відповідність попередньо прийнятим законопроектам в контексті євроінтеграції; також відзначається в цілому низький рівень парламентсько-урядової взаємодії;
- лобістські групи різного рівня, власники впливових бізнесів проштовхують свої інтереси, що має наслідком ухвалення законодавчих рішень, що спотворюють конкуренцію на внутрішньому ринку, негативно

впливають на цілі галузі економіки та кардинально знижують рівень довіри до України;

- започаткування Стороною ЄС повномасштабного арбітражного спору через заборону вивезення за межі митної території України в митному режимі експорту лісоматеріалів у необробленому вигляді;
- невизначеність кандидатури п'ятого представника України до міжнародної арбітражної групи;
- неврегульована процедура виконання Угоди про асоціацію на рівні Верховної Ради України;
- загроза скасування автономних торговельних преференцій ЄС через введення тимчасового звільнення від оподаткування ПДВ з вивезення за межі митної території України в митному режимі експорту соєвих бобів та насіння свиріпи або ріпаку;
- введені ЄС захисні заходи щодо сталевої продукції [1].

Незважаючи на певні преференції в торгівлі з країнами ЄС значущим стримуючим чинником є економічний, тому що з України ЄС отримує в основному сировину, а продає високотехнологічну продукцію, в динаміці закріплюючи сировинну спеціалізацію України. Від'ємний баланс по торгівлі товарами і послугами з країнами ЄС при незмінності цієї тенденції може загрожувати економічній безпеці України. Також показник інвестицій з ЄС в Україну підкреслює незацікавленість в нашій державі, як в структурному і невід'ємному елементі спільного економічного простору ЄС.

ЄС став основним торговельним партнером України і Угодою про асоціацію передбачено механізм комплексного перегляду Угоди з урахуванням попередніх результатів її функціонування. Перегляд Угоди – це передусім робота Уряду, який має запропонувати комплексний пакет пропозицій щодо перегляду на основі

аналізу виконання плану заходів з виконання Угоди про асоціацію, економічних показників та у тісній взаємодії з бізнесом. Угода про асоціацію має можливості її перегляду у напрямку поліпшення умов доступу до внутрішнього ринку ЄС для українського експорту товарів і послуг, поглиблення політичної та економічної інтеграції України з ЄС. На жаль, часті зміни урядів України, трансформація міністерств і непрофесійність міністрів не дають можливості сфокусуватись на цих проблемних питаннях системно.

Крім того, українською офіційною стороною зовсім не опрацьовано: візит 2020 року попередньої оціночної місії експертів ЄС з метою початку переговорів щодо укладання Угоди про відповідність та прийнятність промислової продукції (АСАА); запровадження механізму імплементації оновленого «енергетичного» додатка до Угоди про асоціацію з ЄС; подальша інтеграція України в Єдиний цифровий ринок ЄС; початок збалансованого перегляду параметрів зони вільної торгівлі Україна-ЄС; залучення України до втілення Європейської зеленої угоди.

Головне, що виділяє нашу країну на фоні інших більш успішних країн в євроінтеграції – це хаотичність і безсистемність влади, владної позиції, бракує професіоналізму й стратегічного бачення на вищому державному рівні; відсутні чіткі програми покрокових досягнень і перетворень з ефективними інструментами впровадження; проявляється низький рівень верховенства права та ефективності правоохоронних органів; наявність корупційності в державних органах влади і лояльність українського суспільства до цього явища; характерним є й патерналізм та пасивність переважної частки суспільства до особистісних реформ та змін. На наш погляд, ці провідні інституціональні причини дивергенції соціально-

економічної ефективності євроінтеграційних процесів в Україні стримуватимуть зближення до країн ЄС [2;3].

Список використаних джерел:

1. Європейська та євроатлантична інтеграція / Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України / TRANSITIONBOOK / 2019. – 94 с.

2. Редзюк Є.В. Формування ефективного фінансово-інвестиційного середовища в країнах ЄС – досвід для України / Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Науково-практичний журнал. 20/2019. – К.: Міленіум, 2019. – С. 4-13.

3. Редзюк Є.В. Прямі іноземні інвестиції: можливості для продуктивного економічного зростання в Україні / Фінанси України / Науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал Міністерства фінансів України. Випуск №3 (256), К.: 2017, С. 96-110.

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ГУМАНІТАРНОГО РОЗВИТКУ

Л. І. Симоненко,
к.е.н., доцент,
Поліський національний університет,
lesia.simonenko@gmail.com

Важливим завданням влади є забезпечення економічної ефективності та соціальної справедливості. Справедливість стосується «ставлення» держави до своїх громадян. В широкому розумінні справедливість полягає у розподілі результатів зростання економіки, у вузькому, в доступності базових соціальних благ.

Ключові слова. Гуманізм, сфера суспільного життя, гуманітарна політика, європейські цінності.

Поширення відчуття соціальної несправедливості та недовіри до більшості суспільних інституцій в Україні становлять суспільну загрозу. Без довіри до владних структур неможливо забезпечити сприйняття людьми реформ, що своєю чергою унеможливлює їх здійснення.

У філософському енциклопедичному словнику термін «гуманізм» у широкому розумінні визначають як: «історично змінна система поглядів, яка визнає цінність людини як особистості, її право на свободу, щастя, розвиток і прояв своїх здібностей, благо людини – критерій оцінки соціальних інститутів, а принципи рівності, справедливості; людяності, бажана норма відносин між людьми». У тлумачному словнику термін «гуманізм» у широкому розумінні визначають як: «світогляд, що базується на ставленні до людини як до найвищої цінності, на захисті права особистості на свободу, щастя, всебічний розвиток і вияв своїх здібностей». У юридичній енциклопедії термін «гуманізм» у широкому розумінні визначають як: «система поведінкових стандартів, за якими члени суспільства мають діяти у відповідних ситуаціях, щоб їхні інтереси узгоджувалися з інтересами та потребами інших людей, державними і громадськими інтересами».

Узагальнюючи існуючу систему поглядів, можна визначити гуманітарну політику як сукупність цілей, принципів, механізмів і конкретних заходів, спрямованих на створення умов для розвитку суспільства, розкриття і збагачення його інтелектуального потенціалу, забезпечення всебічної реалізації особистості та необхідної для цього динаміки освіти, науки, мистецтва, літератури та інших складових духовного життя. Складові гуманітарної

політики та нормативно-правове забезпечення її реалізації відображені в таблиці.

Таблиця

Складові гуманітарної політики

Вид політики	Нормативно-правове забезпечення	ЦОВВ
Державна політика в сфері культури	Закону України «Про культуру»	Міністерство культури та інформаційної політики
Державна інформаційна політика	Закон України «Про інформацію»	
Державна мовна політика	Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»	Державна служба України з етнополітики та свободи совісті
Державна етнополітика		
Державна політика щодо релігії та церкви	Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації»	
Державна політика у сфері освіти	Закону України «Про освіту»	МОН
Державна політика охорони здоров'я	Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»	МОЗ
Молодіжна політика	Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні	Міністерство молоді та спорту

Джерело: складено автором.

До складових гуманітарної політика також можна віднести соціальну політику, міграційну політику, політику протидії дискримінації, політику подолання бідності, політику в сфері оплати праці, пенсійну політику, демографічну політику, тощо.

Незалежно від критеріїв виокремлення природно постає питання про ефективність реалізації гуманітарної політики. Ілюстрацією, на погляд автора, може стати соціологічне дослідження проведене Інститутом

Горшеніна у співпраці з Представництвом Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні та Білорусі [5]. «Як показало дослідження, сьогодні у свідомості українців досить часто домінують цінності особистого благополуччя, такі як: здоров'я, успіх, достаток, щаслива сім`я, відсутність стресів, рідше – інтелектуальний і особистісний розвиток. На другому місці опинились пов'язані із ними цінності патерналістського спрямування: якісні та безкоштовні освіта і медицина, гідні пенсії, соціальні виплати, забезпеченість робочими місцями, співмірні отримуваним доходам ціни, стабільність. І в останню чергу учасники фокус-груп згадують цінності, які регулюють співжиття у суспільстві, умовно «європейські цінності»: верховенство права, демократія, свобода слова, чесність/прозорість, прагнення надати рівні можливості усім громадянам тощо» [5, с. 14].

Саме з цієї причини реформи у сфері гуманітарного розвитку носять декларативний характер. Наприклад, нова культурна політика повинна створити умови для застосування інновацій, стимулювання творчих індустрій, захисту інтелектуальної власності та має стати першочерговим засобом для модернізації суспільства, що забезпечить економічне зростання та розвиток людського капіталу. Реформи у сфері науки і освіти спрямовані на їх інтегрування в освітній та дослідницький простір ЄС є завдання довгострокової перспективи. В зоні ризику знаходиться якісне впровадження реформи охорони здоров'я як на загальнодержавному так і регіональному рівні. Адже супротив, який існував і до ухвалення реформаторських дій, посилюється напередодні майбутніх місцевих виборів з метою дискредитації реформи. У таких умовах важливо забезпечити комунікацію з місцевими органами влади, громадськістю та представниками

медичної спільноти. Молодіжна політика повинна стати політикою розвитку людського потенціалу

Гуманітарний розвиток визначається не лише дієвістю і спроможністю органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а й цінностями людей. Сьогодні українці готові сприймати тільки ті реформи, які обіцяють дуже швидкі результати щодо підвищення рівня та якості життя, тоді як системні реформи, яких потребує Україна, вимагають ресурсів, в т.ч. часу.

Список використаних джерел:

1. Соціальна і гуманітарна політика : підручник / [авт. кол. : В. П. Трощинський, В. А. Скуратівський, М. В. Кравченко та ін.] ; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського. – К. : НАДУ, 2016. – 792 с.

2. Елітознавство : підручник / за заг. ред. В. А. Гошовської. – К. : НАДУ, 2013. – 268 с.

3. Козловець М. А. Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації: Монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 558 с.

4. Аналітична доповідь До щорічного послання президента України до верховної ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2018 році». Національний інститут стратегічних досліджень, див. http://www.niss.gov.ua/

5. Українське суспільство та європейські цінності. Звіт за результатами Соціологічного дослідження проведеного Інститутом Горшеніна у співпраці з Представництвом Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні та Білорусі. http://fes.kiev.ua/n/cms/fileadmin/upload2/JEvropeiski_cinnosti__tables_and_diagrams_MR_.pdf

6. Дорожня карта реформ Реанімаційного пакету реформ на 2019-2024 рр. Режим доступу

https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/Dorozhnya-karta-reform-2019-2024.pdf

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ УКРАЇНИ, ЯК ОДНА ІЗ МОЖЛИВИХ ЗАГРОЗ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ (ЗА ПРИКЛАДОМ ЖИТОМИРСЬКОГО РЕГІОНУ)

Р. Ф. Черниш,
к.ю.н., доцент
О. Л. Заворотнюк,
Т. М. Заворотнюк,
П. С. Корчемний,
студенти ОС «Магістр»,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет,
ChernyshRF@gmail.com

Аналіз реформи адміністративно-територіального устрою (далі АТУ) України – т.зв. децентралізації, свідчить про наявність окремих проблемних питань пов'язаних із негативними аспектами моделювання АТУ субрегіонального рівня, виходячи із існуючої системи територіальних органів центральних органів виконавчої влади (ЦОВВ). Вказане, за певних умов, може призвести до загострення соціально-політичної ситуації, як і конкретному регіоні так і в державі в цілому.

Останні потребують вирішення як на законодавчому рівні, так і за рахунок налагодження дієвого діалогу між органами місцевого самоврядування та виконавчої влади з метою створення ефективної системи виконання функцій та повноважень для всіх суб'єктів, а також забезпечення

потреб населення об'єднаних територіальних громад (ОТГ).

Ключові слова: реформа АТУ, ОТГ, національна безпека, центральні органи виконавчої влади, ЦОВВ.

Аналіз організації територіальних підрозділів ЦОВВ в Житомирській області, що мають міжрайонні територіальні підрозділи, засвідчив про їх найбільшу концентрацію в 6 населених пунктах області (м. Житомир; м. Бердичів; м. Новоград-Волинський; м. Коростень; м. Коростишів; м. Овруч), а також середню концентрацію у м. Малин.

Водночас, затверджена Урядом модель системи адміністративно-територіального устрою АТУ субрегіонального рівня передбачає створення лише чотирьох об'єднаних (укрупнених) районів із відповідними адміністративними центрами у містах Житомир (у складі 15 громад, площею 10218 км^2 з населенням 519,7 тис. осіб); Бердичів (у складі 10 громад, площею 10077 км^2 з населенням 255,5 тис. осіб); Коростень (у складі 10 громад, площею 6024,4 км^2 з населенням 273,4 тис. осіб); Новоград-Волинський (у складі 10 громад, площею 5545,6 км^2 з населенням 181,0 тис. осіб) [4].

Зазначений проект, з урахуванням наявності населених пунктів, які знаходяться на значній відстані від ЦОВВ, призвів до виникнення додаткових джерел соціальної напруги, так як більшість мешканців віддалених населених пунктів не мають можливості відвідати центри округів для отримання відповідних послуг (поїздка є тривалою та високовартісною), насамперед медичних (зумовлено реалізацією ІІ етапу медичної реформи).

Наприклад, на нашу думку, госпітальний округ та проект адміністративно-територіальної одиниці субрегіонального рівня з центром у м. Новограді-Волинському є найбільш оптимальним у плані доступності

для місцевого населення за всіма визначеними параметрами (практично відсутнє населення, яке проживає на відстані понад 60 км від центру, а також які не мають прямого сполучення).

Водночас, в інших т.зв. префектурах із центрами в м. Житомир, Бердичів та Коростень понад 14 % населення (171 тис. осіб) територіально розміщено на відстані більше 60 км, а в окремих випадках ще і не мають прямого сполучення із центром. Найбільш характерною зазначена ситуація є для Коростенського округу до складу якого фактично має увійде третя частина території області (6 північних районів або 40% регіону, вся територія Олевського району та Словечанської ОТГ знаходиться на відстані понад 70 км, переважна частина Малинського району та 40% населених пунктів Народицького району на відстані понад 60 км). Аналогічна ситуація в Бердичівському (Любарський, Попільнянський та Ружинський райони) та Житомирському округах (Радомишльський та Брусилівський райони, частина Хорошівського району).

Враховуючи зазначені обставини, мешканцями Малинського району (в перспективі відноситься до Коростенської префектури, м. Малин знаходиться від м. Коростень на відстані 60 км, наявне пряме сполучення залізницею та міжнародним автошляхом «Київ-Ковель») з 2019р. піднімається питання щодо створення додаткової адмінтеродиниці субрегіонального рівня із центром в м. Малині, яка зможе об'єднати навколо себе декілька східних районів Житомирської області [6].

У грудні 2019р. Житомирська ОДА подала на розгляд Міністерства розвитку громад та територій України проект поділу Житомирської області на п'ять районів субрегіонального рівня, у т.ч. із центром у м. Малин (вказане додатково було обумовлено наявністю 66

виборчого округу із центром у м. Малин). Водночас, 13.04.2020р. за рекомендацією Міністерства та профільного комітету ВР України погоджено та подано на затвердження Кабінету міністрів України перший варіант (4 райони субрегіонального рівня, без м. Малин), який визначено як базовий і буде враховано при підготовці законопроекту про АТУ (передбачено розглянути у першому читанні у червні 2020р.) [1].

З огляду на викладене, мешканцями Малинського району зареєстровано петицію до Президента України (№22/094924-еп) з проханням підтримати ініціативу по утворення п'ятого району субрегіонального рівня із центром у м. Малин, до складу якого увійдуть суміжні ОТГ та буде забезпечено рівномірний розподіл території навколо п'яти міст обласного значення [3].

Таким чином, проведений аналіз результатів реалізації на території Житомирської області реформи адміністративно-територіального устрою свідчить про наявність низки проблемних аспектів на субрегіональному рівні (поділ території області на адміністративно-територіальні та госпітальні округи, створення ефективної інфраструктури, насамперед ЦОВВ та їх доступність для всього населення регіону тощо), які можуть призвести до виникнення осередків соціальної напруги [5].

З огляду на викладене, з метою забезпечення ефективної реалізації реформи децентралізації, подальшого аналітично-фінансового обґрунтування моделей територіальної організації влади з урахуванням запропонованих проектних моделей адміністративно-територіального устрою базового (громади) та субрегіонального (укрупнені райони), рекомендується на рівні Кабінету Міністрів України доручити робочим групам при облдержадміністраціях спільно з представниками ЦОВВ (Національної поліції, Державної

фіскальної служби, Пенсійного фонду України, Фонду соціального страхування України, Державної міграційної служби України, Державної служби з надзвичайних ситуацій, Державної служби зайнятості, Державної виконавчої служби, Державної казначейської служби України, Державної служби статистики, Державної служби геодезії, картографії та кадастру, Державного агентства водних ресурсів та інших) та представниками органів місцевого самоврядування, із залученням експертного середовища, додатково опрацювати пропозиції щодо можливості та необхідності оптимізації районних представництв, з урахуванням перш за все доступності для всього населення областей.

Список використаних джерел:

1. Chernysh Roman. Financial Stability and its Impact on National Security State: Organizational and Legal Aspects / Svitlana V. Onyshchuk, Igor I. Onyshchuk, Olha Petroye, Roman Chernysh // International Journal of Economics and Business Administration Volume VIII, Issue 1, 2020,pp. 353-365. DOI: 10.35808/ijeba/429. URL: https://www.ijeba.com/journal/429#.

2. Chernysh Roman. The investment security management of the countries with transition economics under conditions of globalization (legal and organizational aspects) / T.O. Vlasenko, R.F. Chernysh, A.V. Dergach, T.V. Lobunets, O.B. Kurylo/ International Journal of Economics and Business Administration, Volume VIII, Issue 2, 200-209, 2020, DOI: 10.35808/ijeba/452, URL: https://www.ijeba.com/journal/452#

3. Електронна петиція. Щодо створення Малинського району Житомирської області у ході адмінтерреформи субрегіонального рівня URL: https://petition.president.gov.ua/petition/94924

4. Перспективи реформування районів: Мінрегіон спільно з парламентським комітетом розпочав онлайн-обговорення з регіонами. URL: https://decentralization.gov.ua/news/12296.

5. Черниш Р.Ф. Окремі проблемні питання реалізації адміністративно-територіальної реформи (за прикладом Житомирської області) /Р. Черниш, О. Заворотнюк, П. Корчемний, Т. Заворотнюк// Наукові читання – 2020. Житомир: Житомирський національний агроекологічний університет, 2020. С. 69-71.

6. Черниш Р.Ф. Реформування адміністративно-територіального устрою держави, як передумова до ускладнення суспільно-політичної ситуації / Р. Черниш // Роль інтеграційних процесів у формуванні національних правових систем. Матеріали І Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (10–11 квітня 2020 року). Том І. Херсон: Херсонський державний університет, 2020. С.89-92.

7. Чи зникне самодостатній Малинський район із навігаторів та карт? URL: https://soborka.news/2020/05/07/chy-znykne-samodostatnij-malynskyj-rajon-iz-navihatoriv-ta-kart/.

РЕНТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ АГРОБІЗНЕСОМ ПРІСНОЇ ВОДИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Р. М. Дмитренко,
Міжрегіональна академія управління персоналом,
rvps@ukr.net

Наголошено на проблемі раціонального водовикористання агробізнесу. Рекомендовано модифікувавти механізм рентного регулювання водовикористання

шляхом передачі повноважень з формування тарифної політики територіальним громадам.

Ключові слова: агробізнес, водовикористання, рентне регулювання споживання прісної води.

Україна має значний потенціал агробізнесу, реалізація якого здатна суттєво посилити позиції країни на міжнародній арені. Проте нарощування ним обсягів вироб-ництва супроводжується нарощування обсягів споживання прісної води. З огляду на це питання раціонального водо-використання набувають дедалі більшої актуальності [1, с. 20].

Україна на сьогоднішній день забезпечена прісною водою лише на 60 %. Тож, без кардинальних рішень влади, ситуація лише погіршуватиметься. Експерти називають критичним 2027 рік. З цього часу покращити стан озер та річок України буде майже неможливо. Головними причинами тому варто визнати: зміну клімату, посухи, осушення плавнів, надмірне використання води агробізнес-сом та дифузне забруднення ним водоймищ [2].

За співвідношенням кількості опадів до кількості накопиченого тепла Україна складається з трьох агрокліматичних зон: Степу, Лісостепу та Полісся. Зі зміною середньорічної температури і кількості накопиченого тепла, ці агрокліматичні зони поступово мігрують на північ. Так, підвищення температури на 1°С зсуває межу агрокліматичних зон в середньому на 100 км на північ. В Україні ж в останні роки температура зросла на цілих 2°С. Тож, межа кліматичних зон змістилась на північ на 200 км. (рис. 1). А отже, проблема забезпечення прісною поступово загострюється.

З прийняттям Європарламентом у 2000 році Водної рамкової директиви ЄС (далі – ВРД ЄС), частину положень якої імплементовано й в українське законодавство, розпочалося впровадження положень ВРД ЄС і в Україні [2]. Зокрема, з децентралізацією влади повноваження щодо

управління водно-ресурсним потенціалом, місцевої акумуляції та депонування фінансових ресурсів від територіального водовикористання передано об'єднаним територіальним громадам (далі – ОТГ). А отже, за ОТГ закріплено і відповідальність за збереження водно-ресурсного потенціалу територій.

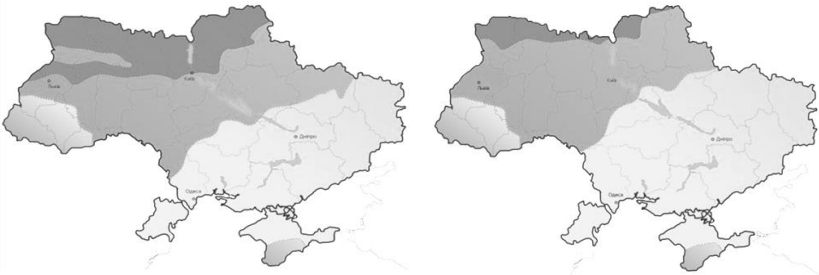

Рис. 1. Міграція агрокліматичних зон України
Джерело:[3]

Наразі основним важелем впливу на обсяги споживання прісної води є рентне регулювання, механізм дії якого визначено ст.255 Податкового кодексу України. Тож, ОТГ практично позбавлені можливості впливу на регулювання обсягів споживання прісної води, зокрема, агробізнесом, яким наразі лише на зрошення щорічно використовується понад ¼ від загального обсягу використаної прісної води на рік (табл.1):

Таблиця 1

Загальні показники використання води за окремими регіонами за 2017 рік, млн. м^3 [4]

	Дніпропетровська	Донецька	Запорізька	Одеська	Херсонська	Україна
Використано:						
Прісної води всього	802	912,4	1226	248,8	1276	6853
у т. ч. на зрошення	22,99	4,739	112,9	107,4	1203	1549

З метою посилення впливу ОТГ на обсяги споживання прісної води вважаємо необхідним модернізувати рентне регулювання шляхом передачі права формування тарифної політики на водовикористання територіальним громадам.

Список використаних джерел:

1. Парахонський Б.О., Яворська Г.М., Резнікова О.О. Міжнародне безпекове середовище: виклики і загрози націо нальній безпеці України. К. : НІСД, 2013. – 56 с.

2. Денищик О. Людству необхідно діяти вже сьогодні аби зберегти прісноводні ресурси планети. URL: https://wwf.ua/?344892/lydstvu-neobhidno-diyatu-syogodni

3. Нова карта кліматичних зон України: зміщення на 200 км на північ. URL: https://landlord.ua/wp-content/page

4. Робоча підгрупа з опрацювання напряму «екологія та охорона навколишнього природного середовища» URL: https://www.zoda.gov.ua/news/45643/

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТАРИФНОЇ ПОЛІТИКИ НА ПОСЛУГИ З ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ

Н. М. Левченко,
Національний університет «Запорізька політехніка»,
levchenkon65@gmail.com

Наголошено на потребі реформування тарифної політики на послуги з поводження з твердими побутовими відходами. Запропоновано економіко-математичну модель взаємозв'язку тарифів та дохідності сміттєпереробного заводу. Визначено основні принципи формування тарифної

політики на послуги з поводження з твердими побутовими відходами.

Ключові слова: тверді побутові відходи, тарифи, тарифна політика.

Сталий розвиток є новою світоглядною моделлю розвитку України, за якої нині розпочато трансформацію від лінійної до циркулярної моделі економіки, тобто до збалансування трьох взаємопов'язаних складових – економічного зростання, збереження довкілля та соціального захисту всіх членів суспільства. Запорукою збалансування перелічених складових є дотримання принципів сталого розвитку регіонами, містами та територіями, на сьогодні перед якими постала одна з масштабніших й значимих проблем, що не тільки гальмує їх соціально-економічний розвиток, а й призводить до руйнації довкілля – проблема утворення твердих побутових відходів (далі – ТПВ).

Вирішенням даної проблеми є створення сприятливого середовища для успішної реалізації екопроектів з рециклінгу твердих побутових відходів, і насамперед, створення дієвої тарифної політики на послуги з поводження з ТПВ, яка на відміну від існуючої володітиме не компенсаційним, а стимулюючим характером. Задля переконання у вірності даного твердження за методикою кореляційно-регресивного аналізу було розроблено економіко-математичну модель взаємозв'язку тарифів та дохідності екопроекту з будівництва заводу з рециклінгу твердих побутових відходів у Полтавському субрегіоні, яка дозволила встановити недоліки та прогалинах існуючої тарифної політики на послуги з поводження з твердими побутовими відходами, а також визначитись з пропозиціями щодо посилення її дієвості у забезпеченні дотримання принципів сталого розвитку економіки як

регіонів, так і країни в цілому, а також окреслити вектори створення в Україні еко-міст.

Рівняння, яке описує модель взаємозв'язку тарифів та дохідності екопроекту з будівництва заводу з рециклінгу ТПВ, розглянуто як квадратичну регресію, коефіцієнти якої було знайдено методом найменших квадратів, з попередньою лінеаризацією:

$$D_t = -65045{,}04 + 5403929{,}36 \cdot y_1^2 + 797251{,}35 \cdot y_2 + 26114{,}74 \cdot y_3^{-0.33}$$

де *Dt* – очікуваний дохід сміттєпереробного заводу за певної тарифної політики;

y_1 – очікуваний дохід від надання послуг населенню;

y_2 – очікуваний дохід від надання послуг бюджетним установам;

y_3 – очікуваний дохід від надання послуг іншим споживачам.

Коефіцієнти регресії знайдено з попереднім проведенням згладжування початкових даних як часових рядів.

Запропонована модель свідчить, що найбільш впливом фактором на дохідність сміттєпереробного заводу є тарифи для населення. Враховуючи європейські вимоги щодо соціального захисту населення, вважаємо, що тарифна політика поводження з ТПВ має формуватись органами місцевого самоврядування, виходячи з наступних принципів поводження з відходами:

- принципу «забруднювач платить», основу якого становить запобігання, зниження та за можливістю ліквідація забруднення та завданої шкоди навколишньому середовищу коштами забруднювача [2, с. 88];

- принципу запобігання та обережності, який базується на вжитті заходів із упередження завдання шкоди навколишньому середовищу;

- принципу профілактики, основною ідеєю якого є вжиття превентивних захисних заходів, які по суті є

контролем існуючих ризиків та загроз навколишньому середовищу [3, с.27];

- принципу справедливості між поколіннями, змістовна складова якого полягає в гарантуванні передачі майбутнім поколінням екосистем територій у стані, спроможному здійснювати найважливіші функції.

Список використаних джерел:

1. Tkachenko A, Levchenko N. (2020). Efficiency forecasting for municipal solid waste recycling in the context on sustainable development of economy. The International Conference on Sustainable Futures: Environmental, Technological, Social and Economic Matters (ICSF 2020) E3S Web of Conferences. 2020. Vol. 166, (Скопус);

2. Левченко Н.М., Дацій Н.В. Комунікаційна стратегія взаємодії органів місцевого самоврядування та громадськості у вирішенні питань поводження з муніципальними відходами. Університетські наукові записки. 2019. Том 18. №4(72). С.82-91 (Index Copernicus);

3. Микієвич М.М., Андрусевич Н.І., Будякова І.О. Європейське право навколишнього середовища. Львів : Екоправо-Львів, 2004. 256 с. (Index Copernicus).

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ НАДАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

В. В. Литовченко,
Міжрегіональна академія управління персоналом,
rvps@ukr.net

Проведено аналіз практики реалізації діючого законодавства України в сфері надання електронних адміністративних послуг. Розроблено підходи до

визначення стратегії надання електронних адміністративних послуг в Україні.

Ключові слова: електронні адміністративні послуги, нормативно-правові механізми.

Практика реалізації діючого законодавства України демонструє позитивні результати в сфері надання електронних адміністративних послуг, дозволяє прийти до висновку про важливість всебічного нормативно-правового регулювання порядку надання електронних адміністративних послуг в умовах децентралізації. Проте, відзначимо існуючу несистемність законодавства про електронні державні послуги. Тому, представляється необхідним, перш за все, в Концепції регіональної інформатизації закріпити повноваження відповідних органів влади (на державному, регіональному, місцевому рівнях) щодо однаковості методів нормативного регулювання електронних адміністративних послуг у вітчизняному законодавстві. Цей захід прискорить розвиток регіональної інформатизації.

При цьому якщо розпорядження спрямовані на вирішення конкретних завдань, то укази Президента України є документами більш широкої, значущої дії. В рамках регулювання електронних адміністративних послуг особливе значення мають укази нормативного характеру. Таким актом, що регулює питання в області застосування інформаційно-комунікаційних технологій органами влади, є Указ Президента України «Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» від 12 січня 2015 року № 5/2015 [1]. Він встановлює завдання, що містять норми права, що регулюють різноманітні сфери суспільних відносин. Він стимулює органи влади до забезпечення високого показника частки громадян, які отримують електронні

державні послуги, підвищення рівня задоволеності громадян якістю надання адміністративних послуг тощо.

Разом з тим, підкреслимо, що багато доручень, що закріплюються в нормативно-правових актах, не виконуються в передбачені терміни. Результати моніторингу досягнення цільових показників соціально-економічного розвитку регіонів, не привели до очікуваних результатів [2].

В якості основи для підготовки і уточнення доктринальних, концептуальних, програмних та інших документів, прийнятих з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні послужила «Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні», яка схвалена розпорядженням Кабінету міністрів України 15 травня 2013 р. № 386-р. [3]. У додатку до документа, є контрольні значення показників розвитку інформаційного суспільства в Україні на період до 2020 року, які містять цілі, не реалізовані в повному обсязі. Так, наприклад, до 2020 року частка адміністративних послуг, які заявник може отримати з використанням інформаційних і телекомунікаційних технологій, повинна становити 100%. Однак до 2020 року тільки 35 відсотків послуг було переведено в електронний вигляд, що свідчить про неналежний рівень правового регулювання розвитку електронних адміністративних послуг.

При цьому так само здається дискусійною природа стратегії як джерела публічного управління. Стратегія може означати «мистецтво керівництва громадською, політичною боротьбою, а також взагалі мистецтво планування керівництва, заснованого на правильних і далекосяжних прогнозах» [2].

Отже під стратегією надання електронних адміністративних послуг в Україні слід розуміти документ стратегічного планування, що включає в себе систему

довгострокових пріоритетів, цілі і завдання публічного управління, спрямованих на забезпечення сталого і збалансованого соціально-економічного розвитку країни зі 100% використанням інформаційних і телекомунікаційних технологій.

Список використаних джерел:

1. Указ Президента України «Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» від 12 січня 2015 року № 5/2015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015.

2. Єсімов С. Розвиток системи надання електронних адміністративних послуг: нормативно-правовий аспект. Вісник національного університету «Львівська політехніка». Серія: юридичні науки. 2017. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/rozvitok-sistemi-nadannya-elektronnih-administrativnih-poslug-normativno-pravoviy-aspekt/viewer.

3. Кабінет міністрів України. Розпорядження від 15 травня 2013 р. № 386-р «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-р.

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПОРТОВИМИ ЗЕМЛЯМИ ТА ПОРТОВОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

О. І. Платонов,
к.е.н., доцент,
Міжрегіональна академія управління персоналом,
rvps@ukr.net

Наголошено на потребі реформування системи управління портовими землями та портовою

інфраструктурою в умовах децентралізації. Розроблено практичні рекомендації щодо запровадження в Україні моделі «порт-лендлорд», що дозволить морським портам вирішити питання збалансування потужностей порт-терміналів, порт-залізниць та порт-автодоріг.

Ключові слова: портові землі, портова інфраструктура, модель «порт-лендлорд».

Наукові та прикладні проблеми окреслення сфери стратегічного управління розвитком морських портів України (далі – МПУ) є надзвичайно складними і комплексними, які потребують системного підходу до формування цілей і завдань такого управління розвитком об'єктів, що представляють собою, з одного боку, господарюючий суб'єкт, а з іншого – є частиною виробничої і транспортної інфраструктури країни. З огляду на це виникає необхідність у першочерговому упорядкуванні земельних відносин у МПУ [1].

Узагальнюючи світовий досвід управління морськими портами, приходимо до висновку, що для залучення інвестицій та реалізації масштабних проектів із розвитку портової інфраструктури необхідно, насамперед, в портах України упорядкувати земельні відносини, а отже, вжити заходи щодо наближення до моделі «порт-лендлорд», за якої:

- АМПУ набуде повноважень системного координатора з користування портовими землями та комплексного розвитку портових територій (тобто повноважень регулятора розбудови портової інфраструктури та надання інвесторам у тимчасове користування земельних ділянок під забудови);

- інвестори отримають право протягом певного часу оперувати збудованими об'єктами портової інфраструктури, по закінченню якого матимуть можливість або ж

продовжити дію договору (концесії/оренди), або ж повернути земельну ділянку разом із об'єктами портової інфраструктур до державної власності.

Підкреслимо трансформація до моделі «порт-лендлорд» полягає не в отриманні АМПУ права власності на землю, а в набутті повноважень консолідованого контролю за ефективним користуванням портовими землями, комплексним розвитком портової інфраструктури і збалансуванням потужностей порт-терміналів, порт-залізниць та порт-автодоріг.

Доцільність запровадження в Україні моделі «порт-лендлорд» обґрунтовується тим, що нині існуючий статус АМПУ обмежує його господарську діяльність в частині оперування земельними ділянками і не дозволяє повноцінно реалізовувати положення Національної транспортної стратегії України до 2030 року.

Наразі вже здійснено перші кроки щодо передачі державних портових операторів (стивідорів) в концесію. Так, за інвестиційним проектом у порту «Ольвія» передбачено передачу концесіонеру на строк 35 років цілісного майнового комплексу, що забезпечує комплексне надання послуг в порту та включає майно ДП «Стивідорна компанія «Ольвія», майно ДП «АМПУ», а також об'єкти, спеціально збудовані відповідно до умов концесійного договору.

Переможцем концесійного конкурсу за даним проектом стала компанія QTerminals – провідний портовий оператор Держави Катар.

Очікується, що передача концесіонеру цілісного майнового комплексу та державних портових операторів (стивідоррів) в концесію дозволить:

- залучити в портову галузь 3,4 млрд. грн. прямих іноземних інвестицій;

- отримувати державі не менше 82 млн. грн. щорічних концесійних платежів;

- залучити 80 млн. грн. на розвиток інфраструктури м. Миколаїв [1].

Отже, переконані, що наближення до моделі управління «порт-лендлорд» надасть можливість:

- АМПУ успішно здійснювати комплексний контроль за ефективним користуванням землею портових і припортових територій, а також розбудовою портової інфраструктури;

- портам забезпечити підвищення їх інвестиційної привабливості портів;

- операторам мультимодальних перевезень забезпечити більш ефективну сполученість між різними видами транспорту та розвиток мультимодальних перевезень вантажу.

Список використаних джерел:

1. Іванов Г. С. Формування концепції державного управління розвитком морських портів України / Г. С. Іванов // Менеджер. - 2018. - № 1. - С. 200-208. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzhm_2018_1_26

2. Адміністрація морських портів України. URL: http://www.uspa.gov.ua/ru/pokazateliraboty/pokazateli-raboty-2017

ЕФЕКТИВНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНИХ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Є. О. Пустовойт,
Міжрегіональна академія управління персоналом,
rvps@ukr.net

Визначено та охарактеризовано основні механізми управління розвитком регіональних конкурентних переваг. Розроблено підходи до формування інституційного середовища, що сприяє зростанню креативності в регіоні.

Ключові слова: децентралізація, механізми розвитку, регіональні конкурентні переваги.

Для постійної підтримки конкурентоспроможності регіонів в умовах децентралізації та посилення конкуренції один з ключових питань, що виникають перед публічним управлінням є побудова ефективних механізмів розвитку регіональних конкурентних переваг. Разом з тим кожен регіон має унікальні передумови, умови та фактори розвитку конкурентних переваг, що робить неможливим використання одних і тих же механізмів в різних регіонах. Механізм являє собою сукупність, зчеплення засобів, методів та інструментів управління, за допомогою яких забезпечується досягнення цілей, функціонування і розвиток соціально-економічної системи. В управлінні розвитком регіональних конкурентних переваг доцільно виділити наступні основні механізми: інституційний механізм (підвищення відповідальності політичних діячів, розширення участі громадян в політичному процесі, посилення громадського нагляду за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування, заохочення діяльності незалежних аналітичних, консультаційних та проектних організацій в сфері соціально-економічного та

культурного розвитку регіонів); організаційно-економічний механізм (створення туристично-рекреаційних зон, використання екологічно чистих і безпечних джерел електроенергії, стимулювання нововведень, розширення асортименту продукції, кластерна політика, створення і підтримання бізнес-інкубаторів, спрощене оподаткування малого бізнесу, розвиток виробництва на основі місцевої сировини, розвиток сільського господарства, здійснення маркетингу); комунікаційний механізм (розвиток організаційних мереж, в тому числі наукових, навчальних закладів, проведення форумів, розширення інформаційної мережі всередині регіону та з іншими регіонами); механізм реалізації кадрового потенціалу регіону (створення стимулюючої освітнього середовища за допомогою соціального партнерства установ і організацій, командна підготовка регіональної управлінської команди, організація зворотного зв'язку між регіональною управлінською командою і регіональним співтовариством).

За допомогою даних механізмів чинники розвитку перетворюються в конкурентні переваги регіону.

Формуванню конкурентних переваг регіону на підставі розвитку інфраструктури сприяє створення мереж взаємодій всередині його і за його межами (з іншими регіонами).

Формування інституційного середовища, що сприяє зростанню креативності в регіоні, спрямоване на встановлення норм, принципів, цінностей, що сприяють генерування нових ідей, можливостей у регіональному розвитку. Необхідними умовами формування такого середовища є здатність людей до самостійної постановки завдань, в тому числі в професійній сфері, якісну освіту, наявність в регіональному співтоваристві критичної маси дослідників, вчених, заохочення інноваційної діяльності,

відкритість регіонального співтовариства до нових ідей. При її створенні в регіоні необхідно враховувати інтереси всіх учасників цього процесу, співпрацю і конкуренцію між фірмами, а також дії інших регіонів. Для коригування даного процесу необхідно організовувати зворотний зв'язок. Конкурентні переваги, що засновані на розвиненому соціальному капіталі регіонального співтовариства, спираються на сукупність державних і громадських інститутів, зв'язків і норм, що ведуть до створення згуртованих соціально-економічних груп, які здійснюють взаємовигідне співробітництво. Таким чином, стимулюється формування організаційних мереж, які в свою чергу сприяють активізації обміну знань, генеруванню інновацій в соціальній сфері.

Збільшення інтелектуального потенціалу населення обумовлено необхідністю постійного оновлення знань і умінь співробітників, особливо працівників інтелектуальної праці. Концентрація вищих навчальних закладів на території – необхідна, але недостатня умова. Співпраця навчальних закладів, науково-дослідних інститутів з регіональними органами влади і органами місцевого самоврядування, комерційними та громадськими організаціями дозволяє виявити специфіку потреб регіонального співтовариства в освітніх послугах і можливості для організації безперервної освіти населення.

СТОРІНКА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

А. І. Нестерчук,
аспірантка,
Поліський національний університет

Уточнено теоретичні основи забезпечення продовольчої безпеки країни в умовах розвитку інтеграційних процесів. На основі дослідження міжнародних і регіональних аспектів продовольчої безпеки і механізмів її державного регулювання в умовах формування єдиного агропродовольчого ринку виявлені механізми регулювання ефективного і збалансованого розвитку єдиного агропродовольчого ринку України.

Ключові слова: національна безпека, продовольча безпека, стратегія, агропродовольчий ринок, конкурентоспроможність.

На сучасному етапі розвитку суспільства забезпечення продовольчої безпеки набуває все більшої актуальності, стаючи однією з ключових проблем глобального характеру. Вирішення цієї проблеми є важливою умовою створення атмосфери стабільності і благополуччя в країні. Досягти продовольчої безпеки на рівні країни можливо, формуючи її систему з урахуванням специфіки регіонів.

Поліпшення забезпечення населення продуктами харчування є важливою соціально-економічною задачею, рішення якої має величезне значення для України. Актуальність теми полягає в тому, що забезпечення продовольчої безпеки – це пріоритетний напрям державної політики, так як охоплює широкий спектр національних,

економічних, соціальних, демографічних і екологічних чинників.

Незважаючи на те, що питанню вивчення продовольчої безпеки і різних аспектів добробуту населення приділено достатньо уваги в економічній науці, доводиться констатувати, що багато питань цієї проблеми досі залишаються дискусійними.

У науковій літературі існує значна кількість визначень економічної сутності продовольчої безпеки, де чітко наголошена її важливість для кожного члена суспільства. Найбільш вдалим вважається визначення, що використовується в міжнародних документах, які декларують, що продовольча безпека – це стан економіки, при якому гарантується забезпечення доступу всіх жителів країни і в будь-який час до продовольства в кількості, необхідній для активного здорового життя.

Продовольча безпека України та її регіонів безпосередньо залежить від стану агропромислового комплексу. Розкриттю теоретичних і практичних проблем функціонування продовольчого комплексу присвячені наукові праці П. П. Борщевського [4], В. І. Власова [6], З. В. Герасимчук [7], Л. В. Дейнеко [9], В. П. Мікловди [14], М. М. Паламарчука, П. Т. Саблука та ін. вчених-економістів. Однак ще й досі немає чіткого окреслення засад формування продовольчої безпеки. Ці питання потребують подальших узагальнень і досліджень.

Актуальність теми полягає в тому, що забезпечення продовольчої безпеки – це пріоритетний напрям державної політики, так як охоплює широкий спектр національних, економічних, соціальних, демографічних і екологічних чинників.

Щодо терміну «продовольча безпека» необхідно зазначити, що вперше він був введений в практику в 1974 р. на Всесвітній конференції з проблем продовольства в

Римі. Однак сутність цієї категорії була визначена через 20 років. У Римській декларації з всесвітньої продовольчої безпеки (13.11.1996 р) підкреслюється, що продовольча безпека – це стан економіки, при якому населення країни в цілому і кожного громадянина окремо гарантується забезпеченням доступу до продуктів харчування, питної води та інших харчових продуктів в якості, асортименті та обсягах, необхідних і достатніх. У цьому визначенні домінує споживчий аспект розгляду цього поняття.

Вивчення та аналіз продовольчої безпеки як пріоритетний напрям аграрної політики вивчали такі дослідники: І. Оболенцева, М. Корнілова, М. Синюкова, В. Назаренко, Д. Епштейна. Але виробництво продуктів харчування забезпечується не тільки в аграрній сфері, а й в харчовій (переробній) промисловості.

В умовах глобалізації метою світової продовольчої системи є забезпечення населення планети поживними речовинами, необхідними для життєдіяльності людини в необхідних обсягах, асортименті та якості за рахунок створення відповідних економічних умов та залучення відповідних ресурсів.

Глобалізація процесів, виробництва і збуту продукції, з одного боку, і локалізація на державному і регіональному рівнях обсягів і традицій її споживання, з іншого, перетворюють продовольчу безпеку в складну систему, яка проявляється як всесвітня, національна, регіональна та продовольча безпеки і як продовольча безпека людини.

Процеси глобалізації, які отримали свій розвиток в останні десятиліття, значно впливають на ситуацію, яка складається в агропромисловому комплексі розвинених і країн, що розвиваються. Найбільш яскраві моменти процесу глобалізації стали проявлятися в 2018 р, коли неврожай в країнах великих виробників зернових та олійних культур спричинив за собою підвищення цінової

кон'юнктури на ринках сільськогосподарської продукції та продуктів харчування. Найбільше цей процес торкнувся України і РФ як світових експортерів зерна і головних виробників соняшнику в світі (третім за значимістю виробником соняшнику в світі є Аргентина).

Таким чином, в нашому дослідженні ми розкриваємо суть поняття з точки зору, як виробництва, так і споживання, з використанням раціонального розподілу, характеризуючи всі складові продовольчої безпеки (кількість, вартість, якість).

Проаналізувавши визначення поняття «продовольчої безпеки регіону» вітчизняними та зарубіжними дослідниками і з урахуванням проведеного дослідження, пропонуємо комплексний підхід, який охоплює всі складові продовольчої безпеки на всіх стадіях її забезпечення і на нашу думку, найбільш точно розкриває його суть.

Список використаних джерел:

1. Антамошкіна Е.Н. Оцінка продовольчої безпеки регіону: питання методології [Електронний ресурс]. Продовольча політика і безпека. 2015. № 2.

2. Басюркіна Н.Й. Продовольча безпека як системна характеристика функціонування агропромислового сектора економіки. Економіка харчової промисловості. 2011. № 2 (10). С. 5-10.

3. Білоченко А.М. Удосконалення фінансово-кредитного забезпечення аграрного сектора як фактор поліпшення продовольчої безпеки Житомир: Полісся, 2013. С. 57-60.

4. Борщівський П. Продовольча безпека країни: стан і тенденції. Будова держави. 2007. № 1-6. С. 66-73.

5. Вермель. Д.Ф. Концепції моделювання сільськогосподарських підприємств [Текст]. Мінськ, 2003.

6. Власов В. І. Глобальна продовольча проблема: [монографія]. Інститут Світової економіки НАН України, Інститут аграрної економіки УААН. К., 2001. 506 с.

7. Герасимчук З.В. Продовольча безпека регіонів: монографія. Луцьк: Терен, 2019. 340 с.

8. Гойчук О.І. Продовольча безпека. Житомир: Полісся, 2004. 348 с.

9. Дейнеко Л. В. Еколого-економічні проблеми розвитку продовольчих комплексу Міжрегіональні проблеми екологічної безпеки. - Суми: Довкілля, 2003. - С. 17-21.

10. Декларація Всесвітнього саміту з продовольчої безпеки (2009) [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/pdf/summit 2009_declaration.pdf (дата звернення: 11-15.11.2019).

11. Ільїна З.М. Наукові основи продовольчої безпеки. Мн .: ТОВ «Мусанта», 2001. 228 с.

12. Кіт В. Продовольча безпека: проблеми і шляхи її вирішення. Ринкова трансформація економіки АПК. Стабілізація доходів сільських товаровиробників: у 4-х ч. Монографія. К .: ІАЕ, 2002. Ч. 4. С. 100-103.

13. Кочетков О.В. Формування системи показників продовольчої безпеки країни АПК. 2002. № 9. С. 43-49.

14. Мікловда В. П. Агропромислова виробництво регіону. Ужгород: Ліра, 2008. – 224 с.

15. П. Борщевський, Л. Дейнеко Будова держави. 2007. № 1-6. С. 66-73.

16. Паламарчук М. М. Економічна та соціальна географія України з основами Теорії. - К., 1998. 285 с.

17. Регіональні агропромислові комплекси України. К.: Наук. думка, 1996. - 262 с.

18. Vitalii Ye. Dankevych, Tetiana O. Kamenchuk, Oleksandra Ye. Kononova, Iryna I. Nadtochii and Hanna M. Ohor, Strategic Planning for Sustainable Development of

States: Administration Aspect, International Journal of Management, 11 (4), 2020, pp. 511-522.

19. Skydan O., Dankevych V., Dankevych Y. The Current State of Applying Space Technologies to Monitor Land Use Efficiency. The Problems of Economy. 2019. Vol. 3 (41). P. 281–288.

РОЛЬ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

М. І. Пиршін,
аспірант,
Поліського національного університету

Розглянуто стан розвитку лісогосподарського комплексу за показниками підприємств лісового господарства та лісозаготівлі. Визначено роль лісогосподарської галузі в розвитку сільських територіальних громад. Здійснено оцінку рентних платежів за спеціальне використання лісових ресурсів в розрізі бюджетів. Запропоновано збільшити частку відрахувань з рентних платежів у місцеві бюджети.

Ключові слова: лісогосподарські підприємства, рентабельність, рентна плата, територіальні громади

Згідно Лісового кодексу України – ліси виконують водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні, естетичні та інші функції [1]. Лісова галузь України є однією з найбільш організованих і стабільних за весь період її існування. Частка внеску в ВВП країни лісовою галуззю становить 0,2-0,5%. Цей показник є відносним адже він не розкриває загальної картини участі лісової галузі у розвитку громад, їх економіки. Ліси є

джерелом не тільки духовного задоволення потреб громадян, але разом з тим і економічних потреб.

Саме в сільській місцевості України лісова галузь займає одне з основних джерел заробітку, та надходжень до місцевих бюджетів. Регулювання відносин лісогосподарських підприємств в сфері оподаткування здійснюється на основі Податкового кодексу України та низки законодавчих і нормативних актів, які регулюють діяльність державних і комунальних підприємств. Лісогосподарські підприємства можуть бути платниками загальнодержавних і місцевих податків та зборів.

Сучасний стан лісогосподарських підприємств за КВЕД 02 «Лісове господарство та лісозаготівлі» може охарактеризувати графік рентабельності їх господарської діяльності (рис. 1).

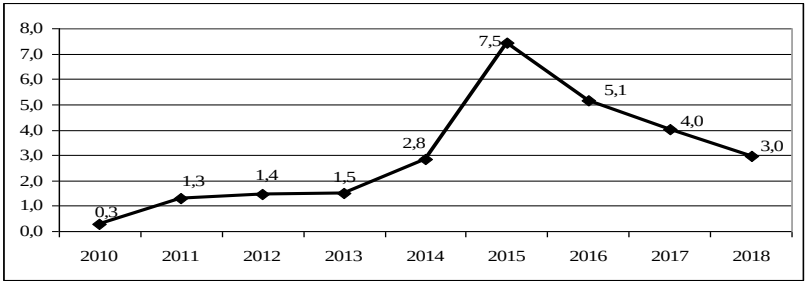

Рис. 1. Рентабельність господарської діяльності підприємств за КВЕД 02 «Лісове господарство та лісозаготівлі» в Україні, %

Джерело: http://www.ukrstat.gov.ua/

Як видно сучасний стан лісогосподарських підприємств залишає бажати кращого, коштів на розвиток підприємств залишається дуже мало, оновлення основних засобів не відбувається, підприємства працюють на застарілому обладнанні і роботи відбуваються неефективно і з великими затратами. Тому переважно

підприємства користуються послугами ФОП які надають послуги із заготівлі та вивезення деревини.

Перевагами користування послугами ФОП є те що підприємства не несуть затрат на закупівлю паливно-мастильних матеріалів, обладнання та запасних частин до нього, також не несуть відповідальності за техніку безпеки при розробці лісосік та інших роботах. Працівниками у так званих ФОП є переважно мешканці місцевих сіл та селищ, крім лісозаготівель велику частку на ринку праці сільських територіальних громад займає переробка деревини яка відіграє важливу роль у розвитку сільських територій, адже лісопереробні підприємства знаходяться в сільській місцевості, сплачують податки до місцевих бюджетів та дають робочі місця. Статистична інформація що до кількості підприємств, чисельності працюючих витрат на оплату праці та фінансові результати підприємств наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Показники розвитку підприємств за КВЕД 02 «Лісове господарство та лісозаготівлі»

Роки	Кількість суб'єктів господарювання		Кількість працівників (чол)	Витрати на персонал (тис. грн.)	Фінансовий результат (тис. грн.)	
	підприємств	ФОП			прибуток	збиток
2010	866	2449	74169	х	129,6	60,1
2011	935	1517	74552	х	316,5	76,0
2012	902	1574	73131	х	198,0	21,2
2013	993	1671	69754	2956,0	210,9	28,1
2014	966	2439	68310	3294,1	384,8	27,0
2015	966	2706	68179	4586,3	1110,0	18,6
2016	859	2642	70605	5724,9	941,0	33,1
2017	949	2422	69833	7213,8	819,4	23,4
2018	983	2439	68161	8894,5	770,1	22,8

Джерело: http://www.ukrstat.gov.ua/

Проаналізувавши табл. 1 слід зазначити, що частка участі бізнесу який працює в лісовому секторі економіки України є значною, підприємці створюють робочі місця, сплачують податки до місцевих та інших бюджетів, приймають участь у розвитку сільських територіальних громад.

До загальнодержавних податків належать: податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, акцизний податок, екологічний податок, мито. До місцевих податків та зборів належать: податок на майно, єдиний податок, збір за місця паркування транспортних засобів, туристичний збір.

Особливим видом податку є рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів табл. 2.

Таблиця 2

Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів 2016-2018 рр (млн. грн.)

Види бюджетів	Роки		
	2016	2017	2018
Державний	331,4	329,7	387,0
Обласні	332,6	331,1	338,6
Міст обласного значення	3,6	3,3	5,3
Районні	1,2	3,8	1,6
Міст районного значення	9,5	5,4	5,3
Селищні	42,7	23,0	23,5
Сільські	318,7	201,5	250,3
Об'єднаних територіальних громад	22,7	45,0	114,8
Разом	1062,4	942,8	1176,3

Джерело: https://mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik

Отже, як видно з таблиці 2 відрахування рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів до бюджетів різних рівнів є порівняно високими, особливо до бюджетів сільських рад, державного і обласного бюджетів. Слід зазначити, що лісогосподарські підприємства в сільській місцевості на рівні з сільськогосподарськими є

основними бюджетоутворювачами сільських територіальних громад.

Як особливий вид доходу місцевого населення в сільській місцевості є побічні користування лісом, за користування якими місцеве населення переважно не сплачує ренти і не має спеціальних дозвільних документів на їх заготівлю. До таких можна віднести – збір грибів, ягід, лікарських трав, соків, заготівля сіна, випас худоби і інші. Також потрібно відзначити зайнятість місцевого населення в лісогосподарській діяльності підприємств на основі цивільно-правових відносин, а саме на таких роботах як посадка лісу, догляд за лісовими культурами, заготівля насіння, догляд у молодняках і інші. Це також є значним джерелом доходу для значної частини населення сільських територіальних громад.

Отже, як бачимо лісова галузь відіграє важливу роль у розвитку громад, створюючи робочі місця, сплачуючи податки. З розвитком машинобудування сільськогосподарське виробництво почало потребувати меншу кількість працівників, на відміну від лісогосподарського виробництва яке враховуючи особливості лісовирощування потребу в працівниках відчуває завжди. Завдяки територіальному розміщенню лісів, переважно в сільській місцевості, лісова галузь завжди буде відігравати важливу роль в забезпеченні добробуту сільських територіальних громад в цілому і окремих їх членів.

Список використаних джерел:

1. Лісовий кодекс : Закон України від 21.01.1994 року № 3852-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text

2. Бухгалтерський облік і аудит в управлінні лісогосподарським підприємством / Ю. С. Цаль-Цалко,

Ю. Ю. Мороз, В. С. Ейсмонт, Т. С. Гайдучок, Н. І. Цегельник. Житомир : Рута, 2019. 372 с.

3. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua

СУЧАСНІ АСПЕКТИ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Т. С. Антонова,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Визначено сучасні аспекти кадрової політики у сфері охорони здоров'я, які стосуються формування та розвитку кадрового потенціалу в медичній сфері, економічного забезпечення галузі, подолання пандемії COVID-19 та її наслідків, подальших змін у якості надання медичних послуг населенню, системи освіти медичних працівників, тощо.

Ключові слова: система охорони здоров'я, кадрова політика, економічне забезпечення медичної сфери, публічне управляння.

Сьогодні, в умовах нових викликів, які постали перед Україною у вигляді появи та поширення короновірусної інфекції COVID-19, збереження та розвиток кадрового потенціалу системи охорони здоров'я є пріоритетним завданням та складовою національної безпеки. Тривалі об'єктивні та суб'єктивні труднощі призвели до серйозних кадрових проблем у системі охорони здоров'я, наявна кількість медпрацівників є недостатньою, триває відтік

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Кравець І.В.

висококваліфікованих, досвідчених кадрів медичних закладів [14].

У галузі склалася негативна ситуація щодо рівня заробітної плати медичних працівників, який протягом багатьох років залишається нижчим від рівня заробітної плати працівників промисловості та інших. Саме тому важливою проблемою, пов'язаною з незадовільними соціальними гарантіями медикам, загрожує стати їх еміграція до інших країн. За даними профспілки медпрацівників України, щорічно країну покидають 6 тисяч лікарів. Офіційна статистика щодо цього наразі відсутня. За даними Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України, лікарі, що покидають країну, проходять у графі "інші". Таких – 4,2% усіх трудових мігрантів за півтора роки (2007-2008 рр.), коли проводилося останнє повноцінне дослідження, а це приблизно 50,5 тисяч «інших» фахівців.

У 2016 році з метою забезпечення покращення показників здоров'я нації та заощадження фінансів громадян, Уряд України визначив пріоритетним напрямом подальшого розвитку держави трансформацію системи охорони здоров'я. Трансформаційні зміни відбуваються за рахунок підвищення ефективності та модернізації усталеної застарілої системи. Так, визначальними цілями трансформації є поліпшення доступу до медичного обслуговування кращої якості, впровадження до широкого (доступного) застосування сучасного діагностичного обладнання та обладнання для операцій, запуск урядової програми реімбурсації «Доступні ліки», зміни у фінансуванні системи охорони здоров'я.

Реформи в системі охорони здоров'я України не є швидкими. Виконання поставлених цілей в межах Стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 років – це лише перший і

найскладніший етап трансформації. Ключовими агентами змін на сьогодні виступають новостворені Національна служба здоров'я України, Центр громадського здоров'я, ДП «Е-health» (Електронне здоров'я), ДП «Медичні закупівлі України» (закупівля лікувальних препаратів за державний кошт через міжнародні організації та спеціалізовані глобальні фонди), Державний експертний центр (фармаконагляд) та інші інституції системи. Наразі є вкрай важливим забезпечити сталий розвиток даних інституцій з метою підвищення їхнього рівня спроможності та ефективності функціонування у подальшому інноваційному розвитку системи охорони здоров'я нашої держави.

Станом на 2016 рік національна система охорони здоров'я мала наступну характеристику:

- істотне відставання від європейських країн за показниками тривалості життя та смертності (різниця між середньою тривалістю життя українця і жителя країн ЄС становила практично 10 років – 71,7 та 81,9 відповідно;

- низький рівень ВВП на душу населення, що унеможливлює забезпечення необхідний рівень фінансування сфери охорони здоров'я;

- наявність жорсткого та централізованого управління та фінансування (модель Семашко), що призводила до високого рівня корупції у системі охорони здоров'я, медичній освіті, системі закупівлі ліків тощо.

Доданком до вище зазначеного є низький економічний розвиток країни на фоні політичної дестабілізації в результаті російсько-української війни, яка триває з 2014 р. і несе небезпеку здоров'ю та життю громадян.

Протягом 2012-2017 рр. загальні видатки на охорону здоров'я в Україні становили в середньому 7,7% ВВП на рік (4,1% за рахунок державного бюджету та 3,6% за

рахунок приватного сектору, переважно видатків домогосподарств). Слід зазначити, що бюджет системи охорони здоров'я у порівнянні із іншими соціальними галузями, є найнижчим (табл. 1).

Дані таблиці 1 свідчать про те, що щорічно (окрім 2016 р.) видатки на міністерство охорони зростали: реальний зріст у 2017 р. порівняно з 2016 р. становив 16, 22 млрд. грн.(на 30%), і у 2018 та 2019 відповідно до попередніх років – 10, 68(на 15,2%) та 10,78(на 13,3%) млрд. грн. Проте, якщо врахувати інфляційні процеси в країні, то номінальні значення видатків будуть значно менші, що означає меншу купівельну спроможність міністерства на ринку фармацевтичних препаратів, вакцин, на ринку праці та на інших ринках продукції та послуг, які пов'язані з роботою МОЗ.

Таблиця 1

Бюджет системи охорони здоров'я у порівнянні із іншими соціальними галузями, 2015-2019рр.

	2015 (млрд. грн)	**2016** (млрд. грн)	**2017** (млрд. грн)	**2018** (млрд. грн)	**2019** (млрд. грн)
МОЗ	55,58	54,01	70,23	80,91	91,69
МОН	66,29	62,39	76,06	85,82	101,85
Мінсоц	105,78	151,95	145,22	162,86	234,40
Пенсійний фонд	94,81	143, 01	133, 69	149, 97	166,51

Джерело: адаптовано автором на основі [1], [2, с. 7].

З метою переходу на нову систему фінансування було розроблено платформу для збору та обміну медичною та фінансовою інформацією в електронному вигляді – eHealth (система електронної охорони здоров'я), яка має на меті реалізовувати принцип «гроші ходять за пацієнтом», а також здійснювати аналіз динаміки стосовно стану здоров'я населення.

Слід зазначити ще одну проблему стосовно викривленого і неефективного розподілу грошей міністерства охорони здоров'я. Питання стосується корупційних схем та штучно обмеженої конкуренції, які призвели до затримок державних закупівель ліків першої необхідності та закупівлі препаратів за завищеними цінами. За даними СБУ, до 40% коштів, які виділяли на закупівлю ліків, витрачали неефективно (через схеми) та розкрадали [3, с. 9]. В результаті виявлення даних порушень, в березні 2015 р. Верховна Рада тимчасово передала функції із закупівель першочергових ліків міжнародним організаціям. У вересні 2015 році було обрано наступні організації: Програма розвитку ООН (ПРООН), Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), Crown Agents. Зазначені організації продовжують партнерство з МОЗ, як провідні контрагенти.

Ще однією проблемною «діркою», через яку витікають бюджетні кошти, виділені на систему охорони здоров'я, є утримання міністерством охорони здоров'я 125 закладів із 300, які знаходяться в його розпорядженні. До даних закладів належать переважно санаторно-курортні, заклади охорони здоров'я та освітні заклади (бюджет фінансування даних закладів у 2018 р. склав 5,8 млрд. грн.). Передбачається, що межах програми медичних гарантій кількість закладів в управлінні МОЗ буде скорочуватися шляхом їх передачі в управління муніципальних адміністрацій або шляхом реорганізації (ліквідації) закладів.

Таким чином, ефективне виконання державою своїх функцій неможливе без професійних кадрів, які є головним потенціалом країни. Дієва кадрова політика є одним із потужних інструментів реформування, вона визначає місце і роль кадрів у суспільстві, мету, завдання, найважливіші напрями і принципи роботи державних структур з

кадрами, головні критерії їх оцінки, шляхи удосконалення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації медичних працівників, раціональне використання кадрового потенціалу України. Адже саме від наявності кадрів, їхнього професіоналізму, у першу чергу, залежать якість та своєчасність надання медичної допомоги. Тому розробка національної кадрової політики у сфері охорони здоров'я є нагальною необхідністю і умовою успішного запровадження реформ.

Список використаних джерел:

1. Статистичний бюлетень «Національні рахунки охорони здоров'я України». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_nroz_bl.htm (дата звернення 11.06.2020)

2. МОЗ України: Що було, є і буде. Міністерство охорони здоров'я України. – К.: МОЗ, 2019. – 68 с., с. 7

3. *Кравчук І. І.* Удосконалення управління персоналом закладів охорони здоров'я /І. І. Кравчук, О. Ф. Присяжнюк, О. Б. Веселовський// Ефективна економіка. – 2020 – № 2. Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7626 (дата звернення 21.05.2020)

ПРАВОВІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ КРЕДИТІВ В УМОВАХ ВІДКРИТТЯ РИНКУ ЗЕМЛІ

К. В. Бачинський,
студент ОС «Магістр»,
факультет екології і права,
Поліський національний університет

Кредитування сільськогосподарських товаровиробників є досить складним механізмом. Водночас, оскільки надання доступу до позик дрібним фермерам було на політичному порядку денному багатьох країн, уряди та донори давно зосереджувались на кредитуванні сільського господарства. Однак їх підходи до кредитування сільського господарства кардинально змінилися за останні десятиліття. Наразі сільськогосподарські позики користуються попитом для різних цілей кредитування.

Починаючи з 1950-х років, уряди витрачають великі суми на програми кредитування сільського господарства, особливо на надання позик дрібним товаровиробникам. Однак у багатьох країнах ці програми кредитування сільського господарства показали невтішні результати. Після провалу цих програм у країнах, що розвиваються, відбувся великий зсув у підходах до кредитування сільського господарства. Сьогодні в багатьох частинах світу нові або реструктуризовані фінансові установи пропонують фінансові послуги у сільській місцевості, маючи на меті поєднати значну охоплення з фінансовою стійкістю. Однак у багатьох випадках ці постачальники послуг не для сільськогосподарських виробників, а для великих аграрних холдингів.

У багатьох країнах програми, спрямовані на пропозицію та спрямовані кредити, були домінуючим інструментом, що використовувався для стимулювання

розвитку сільського господарства протягом трьох десятиліть до 1990-х років. Ці програми мали на меті сприяти подоланню бідності, стимулювати виробництво продуктів харчування та розвивати дрібних фермерів. Цей традиційний підхід ігнорував існування несільськогосподарської діяльності та цільове фінансування конкретної сільськогосподарської культури або сільськогосподарської діяльності, але не фермерське домогосподарство як складний економічний суб'єкт.

Ці програми кредитування сільського господарства в значній мірі скопіювали дизайн інших специфічних програм сектору кредитування, таких як малі підприємства в міських районах. Припущенням цих зусиль було те, що багато фермерів стикалися з обмеженнями ліквідності, що обмежувало їх можливості робити інвестиції, використовувати сучасні ресурси та застосовувати капіталомісткі технології ведення сільського господарства.

Зазвичай державні банки розвитку здійснювали програми субсидування сільськогосподарського кредитування. Часом кооперативи та інші спеціалізовані фермерські кредитні установи, а іноді й приватні комерційні банки використовувались для направлення коштів до цільового населення. У деяких випадках комерційні банки накладали вимоги до кредитного портфеля щодо кредитування сільського господарства.

Однак у більшості випадків отримати доступ до субсидованого кредиту з цих фондів було важко для дрібних фермерів. Часто вимоги були детальними та складними, що значно обмежувало право на участь. Вимоги до бюрократичної документації та тривалі процедури збільшили фактичні витрати, понесені дрібними власниками, до надзвичайно високих рівнів. Результати в більшості випадків були негативними щодо доступу дрібних власників та наслідків для розвитку.

Оскільки низькі процентні ставки зводили маржу до мінімуму для покриття адміністративних витрат або навіть спричиняли негативні націнки, кредитні установи несли часті збитки. Крім того, низькі показники погашення збільшували збитки. Крім того, великі збитки доводилося регулярно покривати з державних бюджетів.

Значна кількість науковців досліджувала у своїх публікаціях питання кредитування сільськогосподарського виробництва. Так, Діброва А. Д. досліджувала теоретико-методологічні засади державної підтримки сільського господарства України, аспекти створення та діяльність Фонду гарантування кредитів в умовах відкриття ринку землі [1]. Кваша С. М., Голомша Н. Є. досліджували конкурентоспроможність вітчизняної сільськогосподарської продукції на світовому аграрному ринку [2]. Коваленко О. Ю. досліджував державне регулювання сільськогосподарського виробництва [3]. Колотуха С.М., Борейко І.П. досліджували кредитування сільськогосподарських підприємств як ефективне джерело інвестиційної діяльності [4]. Корнійчук Г.В. досліджував фінансові ресурси як елемент фінансового потенціалу агроформувань [5]. Лупенко Ю. О. досліджував пріоритетні напрями інноваційної діяльності в аграрній сфері України, аспекти створення та діяльність Фонду гарантування кредитів в умовах відкриття ринку землі [6]. Мельник Т. М., Головачова О. С. досліджували оцінку державної підтримки аграрного сектору України [7]. Непочатенко О.О., Бечко П.К., Корнега А.О. досліджували кредитні ризики в системі банківського кредитування аграріїв [8]. Панухник О. В. Напрями та шляхи трансформації державної підтримки суб'єктів аграрної сфери України [9]. Халатур С.М., Гармаш М.Є. досліджували фінансово-кредитне забезпечення сільськогосподарської галузі на основі оптимізації

банківських активів, аспекти створення та діяльність Фонду гарантування кредитів в умовах відкриття ринку землі [10].

Особливо актуальним питання кредитування сільськогосподарського виробництва набуло в умовах завершення земельної реформи. Наразі необхідно створити рівні умови для дрібних товаровиробників та аграрних холдингів на майбутньому ринку землі. Важливо підготувати відповідну нормативну базу, яка сформує правила гри.

Верховна Рада до відкриття ринку землі з 1 липня 2021 року має проголосувати низку законопроєктів про передачу земель державної власності за межами населених пунктів, про створення Фонду часткового гарантування кредитів у сільському господарстві та доопрацювати антирейдерський законопроєкт у частині захисту прав власності на землю.

Кабінет міністрів шляхом компенсації з державного бюджету планує знизити ставку кредиту для фермерів нижче 5%, щоб після відкриття ринку землі вони змогли на рівних умовах з великим бізнесом участь у покупці ділянок. Мова йде про фонд часткового гарантування кредитування, який передбачає, що держава надаватиме банкам додаткові гарантії, оскільки вони не хочуть видавати кредити без великої застави [11].

Проєкт закону №3205-1 «Про Фонд часткового гарантування кредитів в сільському господарстві» розроблено з метою підтримки малих та середніх суб'єктів підприємництва, включаючи фермерські господарства, шляхом часткового гарантування виконання зобов'язань таких суб'єктів перед фінансовими установами за кредитними договорами з метою створення умов для стабільного функціонування ринку землі та сільського господарства в Україні.

Закон України про Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві визначає особливості утворення та діяльності Фонду часткового гарантування кредитів у сільському господарстві [11], встановлює порядок визначення критеріїв щодо суб'єктів підприємництва та фінансових установ, зобов'язання за кредитними договорами між якими можуть гарантуватися Фондом часткового гарантування кредитів у сільському господарстві.

Список використаних джерел:

1. Діброва А. Д. Теоретико-методологічні засади державної підтримки сільського господарства України. НУБіП України. 2009. Вип. 142. С. 19-24.

2. Кваша С. М. Конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції на аграрному ринку. Економіка АПК. 2006. № 5. С. 99-104.

3. Коваленко О. Ю. Державне регулювання сільськогосподарського виробництва. Ефективна економіка. 2013. № 2. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_2_40.

4. Колотуха С.М., Борейко І.П. Кредитування сільськогосподарських підприємств. Економіка АПК. – 2009. – №1. – С. 89-97.

5. Корнійчук Г.В. Фінансові ресурси як елемент фінансового потенціалу агроформувань. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 8. С. 44-45.

6. Лупенко Ю. О. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності в аграрній сфері України. Економіка АПК. 2014. № 12. С. 5-11.

7. Мельник Т. М., Головачова О. С. Оцінка державної підтримки аграрного сектору України. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2013. № 3. С. 169-184.

8. Непочатенко О.О., Бечко П.К., Корнега А.О. Кредитні ризики в системі банківського кредитування аграріїв. 2016. № 88 (2). С. 7-20.

9. Панухник О. В. Напрями та шляхи трансформації державної підтримки суб'єктів аграрної сфери України. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2017. № 1. С. 5-10.

10. Халатур С.М., Гармаш М.Є. Фінансово-кредитне забезпечення сільськогосподарської галузі на основі оптимізації банківських активів. Економіка та держава. 2017. № 9. С. 78-81.

11. AGRODAY – ділове видання про вітчизняний та міжнародний аграрний бізнес. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://agroday.com.ua/2018/02/26/agrarna-gra

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

***В. В. Бевз*,**
О. В. Давидович,
О. О. Лозко,
студенти ОС «Магістр»,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Ключові слова: медичний заклад, система охорони здоров'я, фінансове забезпечення охорони здоров'я, наданої медичної допомоги, національна служба здоров'я, добровільне медичне страхування, обов'язкове медичне страхування.

Організація ефективного функціонування та розвитку системи охорони здоров'я за умов обмеженості фінансових

ресурсів є найважливішим завданням органів влади всіх рівнів. Тому питання оцінки сучасного стану охорони здоров'я та виокремлення основних проблем фінансування медичних послуг, які надаються вітчизняними установами охорони здоров'я набувають особливої актуальності. Складна економічна й політична ситуація в Україні, економічна криза і вкрай недостатнє фінансуванням системи охорони здоров'я призвели до того, що показники стану здоров'я населення України упродовж останніх десятирічь набули досить серйозних негативних тенденцій: зросли рівні смертності, захворюваності, зменшилась середня тривалість життя.

Фінансове забезпечення охорони здоров'я може здійснюватися за рахунок коштів Державного бюджету України та місцевих бюджетів, коштів юридичних та фізичних осіб, а також з інших джерел, не заборонених законом.

Рівень фінансового забезпечення охорони здоров'я розраховується на підставі науково обґрунтованих нормативів.

Кошти Державного бюджету України та місцевих бюджетів, призначені на охорону здоров'я, використовуються, зокрема, для забезпечення медичної допомоги населенню, фінансування державних цільових і місцевих програм охорони здоров'я та фундаментальних наукових досліджень у цій сфері.

Фінансове забезпечення державних та комунальних закладів охорони здоров'я – бюджетних установ здійснюється відповідно до бюджетного законодавства.

Фінансове забезпечення є одним із основних чинників, що впливає на розвиток охорони здоров'я й соціально-економічну результативність галузі. Кожна країна прагне удосконалити існуючу систему охорони здоров'я шляхом перетворень, які б сприяли збереженню

та зміцненню здоров'я населення, підвищенню ефективності діяльності лікувально-профілактичних закладів.

За визначенням ВООЗ, сучасна система охорони здоров'я має сприяти доступності медичних послуг, характеризуватися високою якістю медичних послуг та забезпечувати максимально можливі результати для здоров'я на популяційному рівні. У такому аспекті фінансове забезпечення охорони здоров'я виступає як метод фінансового механізму, що визначає принципи, джерела й форми фінансування суб'єктів господарювання, діяльність яких спрямована на охорону, збереження та зміцнення здоров'я.

Нині існує три моделі організації фінансового забезпечення охорони здоров'я, а саме: приватна, страхова та бюджетна.

В Україні діє бюджетна модель охорони здоров'я. Це пояснюється тим, що основну роль у фінансовому забезпеченні відіграють кошти державного (14-28 %) та місцевого (71-85 %) бюджетів, а кошти, отримані з інших джерел, характеризуються як додаткові фінансові ресурси.

Дефіцит фінансування не дозволяє здійснювати своєчасне оновлення морально і фізично застарілого обладнання, заробітна плата медичних працівників залишається низькою та не залежить від обсягу й якості наданих медичних послуг. Однією з важливих проблем фінансування охорони здоров'я є структура організації медичної галузі, яка потребує докорінної перебудови, що дозволить ефективніше використовувати ресурси.

Необхідність реформування системи охорони здоров'я України не викликає сумніву, адже за показником витрат на охорону здоров'я на одну людину наша держава посідає 89 місце у світі (серед 184 країн), а за показником тривалості життя – 108 місце.

При цьому питання забезпечення сфери охорони здоров'я достатніми фінансовими ресурсами набувають особливого значення, оскільки їх достатній обсяг (так само як і ефективність використання) значною мірою визначатиме результативність реформи.

Розглядаючи кошти державного бюджету та місцевих бюджетів як джерело фінансових ресурсів медичної галузі, доцільно зазначити, що бюджетне фінансування забезпечує: рівний доступ до державної медичної допомоги; можливість проведення оптимізації системи охорони здоров'я в національному масштабі; відносно просту технологію фінансування й оплати праці в цій сфері.

Реформа фінансування галузі охорони здоров'я України передбачає перехід від фінансування медичних закладів відповідно до кошторису до оплати державою фактично наданої медичної допомоги конкретній людині. Принцип «гроші йдуть за пацієнтом» на практиці означає, що хворий звертається до конкретного лікаря за допомогою, а держава перераховує кошти в медичний заклад, в якому працює лікар, або безпосередньо лікарю, якщо він має власну практику. Таким чином, якщо раніше держава утримувала медичні заклади, тепер вона оплачує конкретний пакет медичних послуг, наданий пацієнтам.

У 2018 р. нову модель фінансування охорони здоров'я запроваджено на первинній ланці медичної допомоги, де працюють сімейні лікарі, терапевти, педіатри. На вищих рівнях – вторинному (спеціалізованому) та третинному (високоспеціалізованому) вона запроваджена з першого квітня 2020 р.

Для запровадження нової системи фінансування охорони здоров'я створено Національну службу здоров'я України (НСЗУ), яка перераховує бюджетні кошти

медичним закладам та лікарям-ФОПам за надання медичної допомоги населенню. НСЗУ укладає угоди з усіма медичними закладами і гарантує фінансування відповідно до кількості пацієнтів, яким в цих закладах буде надано медичну допомогу. Фінансування відбувається на умовах попередньої оплати.

Фінансування медичної допомоги через НСЗУ забезпечує єдині стандарти надання медичної допомоги та рівний доступ до медичних послуг для кожного громадянина, незалежно від прописки чи місця реєстрації. Держава гарантує, що кожному громадянину, який звернеться до сімейного лікаря, буде надано допомогу безкоштовно. Відповідно, лікар гарантовано отримає гроші за свою роботу, згідно з встановленим тарифом, незалежно від того, де він працює – у великому місті чи в сільській місцевості. Фінансування закладу, де працює лікар, амбулаторії чи лікаря-ФОПа здійснюватиметься з державного бюджету і не залежить від фінансової спроможності місцевої громади чи прихильності місцевих чиновників. Його обсяг розраховується виключно у відповідності до кількості громадян, які уклали угоди з лікарями цих закладів. Для вторинної та третинної ланки, на перехідний період, частково зберігається діюча система фінансування медичних закладів – через субвенцію місцевим бюджетам.

Медичні заклади отримували за договорами з НСЗУ фінансування на лікування пацієнтів, які підписали декларації з лікарями медзакладу, за так званим «зеленим списком», і на лікування пацієнтів, які мешкають на території обслуговування закладу, але ще не підписали декларацію з лікарем, за «червоним списком». Тариф для пацієнтів, які уклали декларацію, становить 370 грн на рік, а для другої категорії – 240 грн на рік (у 2018 р.).

З квітня 2019 р. Міністерство охорони здоров'я припинило фінансування за «червоним списком» і повністю переходить на оплату медичних послуг за принципом «гроші йдуть за пацієнтом» за тарифом – 370 грн на людину на рік із застосуванням вікових коефіцієнтів. Для надання первинної медичної допомоги пацієнтам, які не уклали декларації з лікарем, фінансування не передбачене. Тим не менше, з позиції виконання свого професійного обов'язку лікарі зобов'язані надавати їм допомогу, що створює загрозу погіршення умов оплати їхньої праці.

Запровадження нової моделі фінансування системи охорони здоров'я принципово змінило характеру відносин між медичним закладом (постачальником послуг) та розпорядником бюджетних коштів – Нацслужбою здоров'я (замовником послуг). На зміну командно-адміністративній моделі відносин прийшла контрактна. Це означає, що відносини регулюються договорами про медичне обслуговування населення з чітко визначеними параметрами фінансування результату. На сайті НСЗУ опубліковані 27 оголошень, які відповідатимуть 27 пакетам медичних послуг. В кожному оголошенні описані умови закупівлі та специфікації, а також тарифи для оплати послуг в межах пакету. Кожен заклад самостійно обирає, за якими оголошеннями (тобто пакетами), заклад подає заяву до НСЗУ для укладення договору. Цей вибір має ґрунтуватися на тому, чи відповідають умови надання медичних послуг в закладах умовам закупівель, чи зможе заклад забезпечити всі послуги, які описані в специфікації, чи є робота за пакетом економічно обґрунтованою для закладу, а також чи бажає заклад в майбутньому надавати ті чи інші послуги. Лікування гострого інфаркту міокарда, гострого мозкового інсульту, а також медична допомога жінкам при пологах, а також передчасно народженим

та/або хворим новонародженим у неонатальному періоді, визначено пріоритетними у сфері охорони здоров'я у 2020-2022 роках. Саме тому до цих медичних послуг було розроблено окремі вимоги до їх надання.

В межах зазначених договорів Національна служба здоров'я України діє в інтересах пацієнтів (платників податків) як третя сторона-платник, а заклад охорони здоров'я або індивідуальний лікар приватної практики виступатимуть як постачальники послуг.

Передбачається, що проведені законодавчі зміни підвищать ефективність фінансування охорони здоров'я України за рахунок бюджету, проте в багатьох випадках (деякі види обслуговування на вторинній і третинній ланках, надання медичних послуг соціально незахищеним верствам населення, розробка і впровадження інноваційних та високотехнологічних видів лікування, лікування тяжких або хронічних захворювань) надання якісної медичної допомоги в необхідному обсязі вимагає розширення і диверсифікації каналів фінансування медичної галузі.

Для подальшого розвитку медичної галузі необхідним є розроблення та впровадження такої системи фінансування галузі охорони здоров'я, яка б врахувала як можливості громадян, так і їхні потреби. З цією метою доцільним є поєднання різних джерел фінансування, що у значній мірі дозволить покращити як фінансування медицини, так і якість послуг, що надаватимуться. Раціональний розподіл фінансового навантаження між різними категоріями громадян, роботодавцями та державою забезпечить збільшення надходжень коштів та покращення якості медичних послуг.

Для цього реформування системи охорони здоров'я України повинне супроводжуватися посиленням її фінансового забезпечення шляхом диверсифікації джерел

фінансових ресурсів на основі впровадження або популяризації, а також подальшого розвитку:

- обов'язкового медичного страхування;
- добровільного медичного страхування;
- співплатежів із залученням коштів населення;
- інноваційних джерел фінансування.

Страхові компанії на ринку ДМС мають реальну можливість контролювати обсяг та якість надання послуг медичними закладами населенню. Крім того, співпрацюючи як з державними, так із відомчими та приватними медичними закладами, страхові компанії здійснюють відбір кваліфікованих кадрів та сприяють формуванню конкурентного середовища серед надавачів страхових медичних послуг.

Добровільне медичне страхування відіграє суттєву роль у економічному розвитку країни, воно ефективно сприяє вирішенню проблем забезпечення якісної медичної допомоги населенню, сприяє зміцненню матеріально-технічної бази медичних закладів, а також оптимізації джерел фінансування системи охорони здоров'я.

Досвід країн Європейського Союзу, а також країн Центральної та Східної Європи засвідчує, що механізм фінансування охорони здоров'я можна успішно вдосконалювати як у рамках бюджетного фінансування, так за допомогою медичного страхування. Найбільш ефективним шляхом покращення фінансування сфери охорони здоров'я в більшості країн світу вважають відмову від суто бюджетного фінансування й перехід до моделі медичного страхування (в добровільній та обов'язковій формі). Основною перевагою запровадження обов'язкового медичного страхування, є цільовий характер внесків. Це забезпечує зміцнення фінансової бази системи охорони здоров'я й високий ступень солідарності, незалежно від фінансової можливості людини. В багатьох

країнах Європейського Союзу держава бере участь у системі обов'язкового медичного страхування через бюджетні внески в тому чи іншому вигляді (або від імені певних категорій громадян, або у вигляді капітальних інвестицій, або іншим чином). Запровадження страхової медицини в Україні перспективним та необхідним, і це є лише питанням часу.

Фінансування медичних послуг у вітчизняній системі охорони здоров'я на державному рівні є вкрай недостатнім і таким, що не забезпечує виконання у повному обсязі вимог Конституції України, а саме ст. 49 «Кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування». Поряд з проблемою критичного багатолітнього недофінансування видатків на охорону здоров'я існує гостра проблема неефективного, нецільового та нераціонального використання наявних ресурсів існуючою системою організації фінансування галузі, яка в багатьох випадках не відповідає реальним потребам населення.

Ці проблеми багато в чому вирішуються за рахунок розвитку страхової медицини, яка забезпечує не тільки можливість отримати населенням України належної медичної допомоги, але й передбачає здійснення дієвого контролю з боку страхових організацій за раціональним використанням фінансових ресурсів сфери охорони здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Гончарук С.М. Сучасний стан і проблеми фінансування установ охорони здоров'я в Україні / Гончарук С.М., Приймак С.В., Даниляк Л.А. // Бізнес інформ. - №1. – 2016. – си.190-194

2. Глухова В.І Джерела фінансового забезпечення системи охорони здоров'я в Україні/ В.І. Глухова, М. О.

Булах// Гроші, фінанси і кредит - № 10 – 2016. – ст. 760-764

3. Гомон Д. О. Проблеми фінансування сфери охорони здоров'я в Україні/ О.Д. Гомон// Південноукраїнський правовий часопис - №3(40) – 2014. – ст. 124-126

4.Основи законодавства України про охорону здоров'я Стаття 18.

5. Пархета Л. В. Фінансування медичних послуг в системі охорони здоров'я України./ Ефективна економіка № 10, 2017

6.Урядовий портал. https://www.kmu.gov.ua/

7. Національна служба здоров'я України. https://nszu.gov.ua.

8. Закон України про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 5, ст.31)

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

М. О. Берегова,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Як і кожна із структурних побудов держави, сфера охорони здоров'я має власну нормативно-правову базу, яка складає політичну і стратегічну сутність функціонально-галузевої вісі навколо якої має формуватися вся повноцінна діяльність всіх складових системи,

[1] Науковий керівник – к.е.н., професор Якобчук В.П.

спрямованої на виконання свого основного завдання – збереження, укріплення та відновлення здоров'я народу України.

Теоретичні аспекти нормативно-правових основ українського законодавства стосовно охорони здоров'я становлять повноцінно струнку цілісну юридичну основу, котру умовно можливо ідентифікувати як взаємопов'язану п'ятищаблеву групу правових норм:

1. Конституція України;
2. Основи законодавства України про охорони здоров'я;
3. Профільні закони, що регулюють діяльність галузі за окремими визначеними спеціальностями;
4. Кодекси, що містять права, обов'язки та відповідальність медичних працівників і пацієнтів;
5. Юридичні документи центральних та місцевих органів державної виконавчої влади.

Усі дослідники тематики законодавства України у частині охорони здоров'я чомусь у Конституції вбачають тільки 49 статтю («Кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування» [1]).

Але, на нашу думку, слід зауважити більш значну та широку зацікавленість Основного закону України в охороні здоров'я як системи, а також і в індивідуальному здоров'ї кожного окремого громадянина, оскільки державою заявлено про те, що здоров'я громадян України є найвищою цінністю держави [1].

Проголошуючи рівні конституційні права і свободи громадян Конституція у статті 24 також торкається освіти і професійної підготовки спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг, створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством, інших пільг вагітним жінкам і матерям [1].

Так, стаття 27 надає невід'ємне право на життя, яке безумовно не може бути здійснено без наявності в особи повноцінного здоров'я. На нашу думку, цю позицію Конституції слід трактувати більш зацікавлено аніж убивство чи каліцтво. «Кожен має право захищати своє життя і здоров'я…» Право є у кожного, але можливість на його здійснення відсутня.

Стаття 43 «включає можливість заробляти собі на життя працею» і передбачає також підтримання свого здоров'я у належному стані [1].

У 46 статті йдеться про соціальний захист у разі втрати тимчасової, тривалої чи повної працездатності, а також й у старості щоб «…забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму» [1].

«…право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди» декларує ст. 50 Конституції [1].

Про важливість для людей і значимість для держави системи охорони здоров'я і власне здоров'я населення свідчить і той факт, що статтею 64 Конституції не передбачено серед інших обмеження статей 24 та 27 навіть в умовах воєнного чи надзвичайного стану, офіційне тлумачення чому надано Рішенням Конституційного Суду [2].

Основи законодавства України про охорону здоров'я уведені в дію Постановою Верховної Ради в 1993 році (Основи) визначають основні положення та принцип системи охорони здоров'я України, основи організаційних засад галузі, визначає її як фундаментальний обов'язок суспільства та держави, формує та реалізує її політику у зв'язку з цим установлює права та обов'язки громадян в галузі, принагідні стандарти та відповідний рівень життя («споживацький кошик», житло, безпечна праця, забезпечення соціальним та медичним обслуговуванням,

убезпечення навколишнього середовища на території помешкання людей зусиллями комунальних та санітарно-епідеміологічної служб, інших елементів життєзабезпечення) [2].

Принципи, що закладені в Основах про охорону здоров'я отримали подальший конкретний розвиток у низці спеціальних профільних законодавчих актів у сфері здоровоохорони, затверджених Верховною Радою: «Про захист населення від інфекційних хвороб», «Про боротьбу із захворюванням на туберкульоз», «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людині», «Про лікарські засоби», «Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунодефіциту (СНІД) та соціальний захист населення», «Про психіатричну допомогу», «Про імплантацію електрокардіостимуляторів», «Про курорти», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про донорство крові та її компонентів», «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії». Розкривати їх зміст та аналізувати кожен з приведених документів у межах нашого дослідження немає можливості, та й самі назви законів майже повністю оголошують закладену у них сутність [3]. Ієрархічну будову державної інфраструктури та її нормативно-правової бази щодо функціонування системи охорони здоров'я України представлено на рис.

Страхування здоров'я населення України наразі знаходиться на своїй початковій стадії розвитку. Попередньо передбачається використовувати два шляхи: добровільний, як фрагмент особистого страхування (індивідуального чи колективного) та загальнодержавний (обов'язковий), як складовий елемент державного соціального страхування. Організаційні, правові та фінансові підстави мають бути визначені відповідними законодавчими нормами. Нині у світі в основній

функціональності превалюють: державна, страхова та приватна системи. Але у чистому вигляді вони не існують.

В основу страхової системи покладено принцип солідарності де оплата за здійснені діагностичні і медичні втручання здійснюється за рахунок:

1. Відрахування із доходів підприємців.
2. Розходи із заробітної плати та інших статків громадян.
3. Формування страхового фонду з державного бюджету.

Приватні системи страхування є децентралізованими, позбавлені державного нормування з розвинутою інфраструктурою страхових організацій. Держава повністю відмежована від турботи про здоров'я своїх громадян. Піклуванням за нього повністю займаються саме страхові компанії.

Підставою для створення лікарняних кас в Україні, як прототип медичних страхових добровільних об'єднань громадян у 1992 році став Закон України № 2460-XII «Про об'єднання громадян». Почин знайшов позитивний відгук у населення і на сьогодні у державі вже існують таких організацій декілька сотень [4].

У новій редакції Основ знайшли тлумачення питання екстреної та швидкої медичної допомоги. Випадки гострих хвороб, отруєнь, травм, тобто інциденти, які погрожують життю громадян підпадають під вид екстреної медичної допомоги. Швидкою медичною допомогою вважається служба з відповідними функціями, обладнана транспортом, апаратурою та персоналом на базі закладів охорони здоров'я. Такий вид медичної допомоги у закладах охорони здоров'я усіх форм власності надається безплатно усім жителям України, незалежно від місця помешкання [5].

Функції санітарно-епідеміологічної служби в Україні, внаслідок її ліквідації у березні 2017 року, делеговано Державній службі з питань безпеки харчових продуктів і захисту прав споживачів. Незважаючи на протест РНБО в уряд, що потрібно повернути СЕС [6], Київським апеляційним адміністративним судом у лютому 2016 року скасовано рішення уряду щодо реорганізації Держсанепідемслужби приєднання її до Держпродспоживслужби [7, 8]. Отож, станом на сьогодні завдання ДержСЕС розподілено поміж Міністерством аграрної політики і продовольства України [9].

Список використаних джерел:

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80# Text (дата звернення: 11.06.2020).

2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадян Проценко Раїси Миколаївни, Ярошенко Поліни Петрівни та інших громадян щодо офіційного тлумачення статей 55, 64, 124 Конституції України (справа за зверненнями жителів міста Жовті Води) 25 грудня 1997 року N 9-зп (Документ v009p710-97, поточна редакція – Редакція від 25.12.1997). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v009p710/-97#n54 (дата звернення: 11.06.2020).

3. Закон України Основи законодавства України про охорону здоров'я. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0% BA/96-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 12.06.2020).

4. Зукин В. Реформы в отрасли здравоохранения Украины – ремонт, который никогда не заканчивается? URL: https://medexpert.ua/meditsinskoe-uchrezhdenie/11/ -

meditsinskoe-uchrezhdenie/reformy-v-otrasli-zdravookhraneniya-ukrainy-remont/ -kotoryj-nikogda-ne-zakanchivaetsya (дата звернення: 17.06.2020).

5. Копачовець Н.І. Удосконалення законодавства про охорону здоров'я (нова редакція основ законодавства України про охорону здоров'я): недоліки та переваги. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_2396 (дата звернення: 12.06.2020).

6. Вперед в прошлое. Коронавирус может возродить Санэпидемстанцию. Это не шутка, а идея СНБО. Кому еще это надо. URL: https://biz.liga.net/all/fmcg/ article/koronavirus-mojet-vozrodit-sanepidemstantsi yu-eto-ne-shutka-a-ideya/-snbo-komu-esche-eto-nado (дата звернення: 12.06.2020).

7. Кабмін вирішив ліквідувати СЕС. URL: https://lb.ua/news/2017/05/22/366976_kabmin_reshil_likvidirovat_ses.html (дата звернення: 12.06.2020).

8. Прийняття рішення про ліквідацію СЕС - формальне і не впливає на виконання Держпродспоживслужбою своїх функцій, - Володимир Лапа.

URL: https://www.kmu.gov.ua/news/250015875 (дата звернення: 12.10.2020).

9. Ликвидация санитарно-эпидемиологической службы в Украине: смена вывески состоялась, последующие шаги? URL: https://uacrisis.org/ru/47408-likvidatsiya-sanitarno-epidemiologichnoyi-sluzhby (дата звернення: 12.06.2020).

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЛІСОВИМ КОМПЛЕКСОМ РЕГІОНУ

В. І. Бондаренко,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Проаналізовано фактори та характеристики розвитку орендних відносин у регіоні та виявлено основні закономірності їх становлення. Запропоновано модель реформування організаційно-економічного механізму управління, що включає його економізацію, екологізацію і соціалізацію, обґрунтовані основні напрямки посилення екологізації.

Ключові слова: лісовий комплекс, ліс, екологізація, соціалізація, сталий розвиток, державне регулювання, економізація.

Стале або адаптивне лісокористування полягає в забезпеченні збалансованості між економічними вимогами ефективного використання лісових ресурсів у лісовому секторі та задоволення потреб суспільства з одного боку, і вимогами відтворення, збереження та неухильного підвищення комплексної продуктивності, включаючи підвищення лісового потенціалу, як середоньоутворюючого і зередньогозначущого, екологічних факторів, з іншого боку.

Забезпечення соціально та екологічно відповідального лісокористування означає формування екологічно орієнтованої лісової політики та екологічно стимулюючого організаційно-економічного механізму

[1] Науковий керівник – к.держ.упр, професор Войтенко А.Б.

управління. Екологічна лісова політика повинна формуватися на основі визнання інтегральної та глобальної соціально-еколого-економічної цінності лісових ресурсів і здійснюватися за допомогою екосистемного управління лісами.

Основними напрямками вирішення екологічних проблем у лісовому комплексі виступають наступні заходи: організація та здійснення багатоцільового лісового господарства на основі принципів сталого розвитку та сталого управління лісами; екологічна структуризація галузей лісового комплексу, спрямована на охорону, захист, раціональне використання лісів, зростання їх комплексної продуктивності і підвищення лісоведення та екологічної безпеки всіх «лісових» виробництв; застосування ресурсозберігаючих, безвідходних, маловідходних, екологічно чистих та адаптивних технологій заготівлі, використання та відтворення лісових ресурсів; формування довгострокових програм використання та відтворення лісових ресурсів, як основи стратегій розвитку лісового комплексу країни і регіонів, які будуються на основі зваженого лісо-водно-екологічного та соціально-економічного обґрунтування; будова цілісного, соціально-еколого-економічного господарського управління лісовим сектором економіки.

Стратегія, що базується на лісовому секторі економіки, вимагає модернізації, а саме: забезпечення високого темпу зростання в цьому секторі на основі розвитку переробних потужностей.

Соціалізація господарського механізму або демократизація управління визначається як система заходів, яка підвищує роль суспільства і цивільно-правових відносин, соціальних методів і нормативів управління через інстигуціоналізацію та гуманізацію механізмів регулювання.

Інституціоналізація визначається як процес формування норм, правил, приведення їх в систему, яка здатна забезпечувати задоволення потреб особистості, груп і суспільства, як різноманітних процесів організації соціальних одиниць. Інституціоналізація господарського механізму, як процес формування цінностей і традицій, створює зовнішнє середовище для ефективної «роботи» інших механізмів управління.

Гуманізація механізмів управління означає, що центром розвитку є людина, активно бере участь в управлінні, і передбачає посилення групової організації та розвиток горизонтальних зв'язків. Необхідність соціалізації обумовлена слабкістю механізмів впливу на владу, руйнуванням традиційної системи цінностей, а також нерозвиненістю соціальних нормативів і норм.

Ключовими напрямами підвищення рівня ефективності соціально господарського механізму, на наш погляд, є розвиток орендних відносин і багатомірної системи добровільної сертифікації управління стійким лісокористуванням.

Під екологізацією виробництва розуміється ресурсозберігання, раціоналізація виробництва і його організація з мінімальним екологічним збитком, Охорона природи, комплексне і багатоцільове використання природних ресурсів, а екологічність виробництва визначається як відносини, які забезпечують максимальний екологічний ефект або максимальну ступінь відповідності нормативним параметрам розвитку.

Головними напрямками підвищення рівня ефективності екологічного господарського механізму є послідовна і системна реалізація принципу більш повної компенсація економічного збитку від негативного впливу на ліс, оцінка екологічних ризиків, а також диференціація

лісових платежів з урахуванням рівня переробки деревини, екологічності продукції та адаптивності технологій

Список використаних джерел:

1. Приходько М. М. Управління природними ресурсами і природоохоронною діяльністю / М. М. Приходько, М. М. Приходько (молодший). – Івано-Франківськ : Фоліант, 2004. – 847 с.

2. Москалик Р.Я. Лізинг як фактор сталого розвитку лісового сектора економіки / Р. Я. Москалик, Т. Ю. Туниця // Регіональна економіка. – 2000, № 2 (16). – С. 184–192.

3. Національна доповідь 2017 «Цілі Сталого Розвитку: Україна». https://www.idss.org.ua/public

4. Лісовий кодекс України / Закон України № 3404 – IV «Про внесення змін до Лісового кодексу України» // Режим доступу https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ У ЗРОСТАННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Я. В. Борисенко, студентка,
В. В. Бугайчук, к.е.н., доцент,
В. І. Ткачук, д.е.н., професор,,
К. О. Сич, студентка,
Поліський національний університет

В статті розглянуто необхідність та умови реалізації діджеталізації на підприємстві. Розроблено алгоритм реалізації діджеталізації за рівнями ієрархії завдань. Встановлено, що реалізація діджеталізації у підприємстві свідчить про його гнучкість до ринкових умов, прогресивність та відкритість перед клієнтами-споживачами.

Ключові слова: діджиталізація, інноваційні технології, підприємство, підвищення ефективності господарської діяльності.

Сучасні ринкові умови потребують швидкого реагування суб'єктів господарської діяльності в напрямах одержання безперервного прибутку та утримання досягнутих конкурентних позицій. Використання інноваційних технологій у господарській діяльності та їх цифровізація розкривають нові можливості у розвитку підприємств. Діджиталізація є новим допоміжним напрямом оптимізації господарської діяльності, оцінки потенційних можливостей розвитку та ефективності використання усіх задіяних у виробництві ресурсів. Проблеми розвитку діджиталізації у підприємстві є актуальними та враховуючи їх новизну на українських теренах потребують детального дослідження.

Питаннями розвитку діджиталізації, її впровадження та успішної реалізації у підприємствах займаються такі науковці: Лавреньов Н., Мелех Н., Сагайдак М., Тимошенко Н., Теплюк М., Шаравара О., Шваб К., Швиданенко Г. ті інші. Дослідження проведені науковцями є інформативними та свідчать про глибину актуальності даної проблеми в умовах ринкової динамічності. Проте, дослідження діджиталізації в умовах функціонування вітчизняних підприємств з врахуванням їх зовнішніх та внутрішніх факторів розвитку є мало дослідженим, що і сприяло до вибору теми.

Метою статті є обґрунтування необхідності впровадження діджиталізації та її впливу на зростання ефективності діяльності підприємства.

Діджиталізація в своїй основі містить систему оцифровки даних за допомогою інформаційних технологій нового покоління. Запровадження та ефективна реалізація

діджиталізації на підприємстві дозволить пришвидшити процес обробки інформації, звітності та знизить трудомісткість, як процесу управління так і виробничого.

Під дефініцією «діджиталізація», слід розуміти, трансформацію різних інформаційних потоків у «цифру». Тобто, відповідний процес дозволяє оптимізувати господарську діяльність за допомогою обробки та трансформації великих масивів інформації [4, С. 90]. Безперечно використання інформаційних технологій для адмінресурсу сприяє скороченню часу на збір інформації, відповідних розрахунків, систематизацію даних, а також надає можливість дистанційно здійснювати вести звітність діяльності підприємства. У виробничій сфері діджиталізація дозволяє використання окремих технологій та техніки без використання персоналу, що скорочує витрати заробітної плати та трудоємність процесу.

Основними проблемами на шляху цифрової трансформації постають обмежений бюджет та застаріла мережева інфраструктура. До негативних факторів відносяться також непрозорість роботи кінцевих споживачів, низька кваліфікація кадрів та невисока зацікавленість керівництва в проведенні цифрових ініціатив [7]. Процес впровадження діджиталізації у підприємстві вимагає донавчання та перекваліфікації окремих працівників до використання інноваційних технологій. Проте, прийнятий напрям розвитку є доцільним, адже скорочує об'єми рутинної адміністративної роботи та зменшує навантаження на працівників виробничих підрозділів, збільшуючи об'єми виробництва продукції.

Процес впровадження діджиталізації та її реалізація потребують потужної системи Internet забезпечення, яка в більшості випадків відсутня на підприємствах, особливо віддалених від обласних центрів. Така ситуація є однією з

найголовніших проблем, яка не дозволяє в повній мірі реалізувати в підприємствах результати науково-технічного прогресу. Проте, за даними McKinsey Global Institute, у найближчі роки на глобальну економіку найбільше вплинуть: поширення загальнодоступної мобільної Internet сітки; автоматизація рутинної інтелектуальної роботи; хмарні технології та рішення по зберіганню енергії; впровадження наступних поколінь підходів до управління геномами; просунута робототехніка та транспорт без водіїв; 3D-друк та інше [1]. Такі нововведення дозволять підприємствам вийти на новий рівень інформатизації та сприятимуть швидкому фідбеку від клієнтів, через використання різних цифрових платформ.

Цифрова платформа – це усталений пристрій, споруджений за сучасними хмарними технологіями, що полегшує еволюцію програмного забезпечення або програм та забезпечує учасників ринку низкою зручностей, автоматично формуючи довіру між ними й даючи змогу продавцю та покупцю товару або послуги оперативно віднайти один одного, укласти угоду й провести оплату [2, С. 86]. Загальна мета цифровізованої економіки полягає у перебудові в гнучке та адаптоване до сучасних реалій виробництво, щоби підвищувалась конкурентоздатність країни у цифровому глобальному просторі й відбувалось отримання очікуваних переваг та результатів, чого вимагає суспільство [6]. Для того, щоб діджіталізація сприяла розвитку підприємницької діяльності, першочергово необхідно ідентифікувати актуальні digital-тренди [3], розробити у підприємствах оптимальні бізнес-моделі її впровадження та дослідити раціональний алгоритм реалізації (Рис.1.).

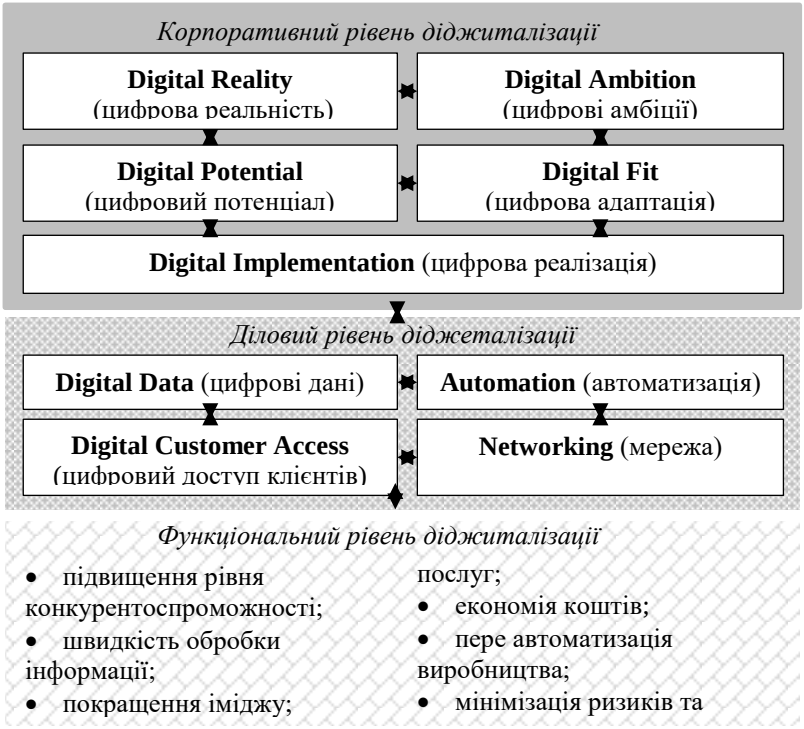

Рис. 1. Ієрархічний алгоритм реалізації діджиталізації у підприємстві

Джерело: дослідження автора.

Відповідно запропонованого алгоритму, на початковому етапі потрібно визначити реальні цифрові можливості підприємства, їх об'єми та оцінити наявний цифровий потенціал. Цифрові амбіції мають бути досяжними та реальними, адже процес цифрової адаптації може розтягнутися в часі, що сприятиме отриманню негативних результатів. Процес реалізації діджиталізації проходитиме через етапи збору даних, автоматизацію відповідних процесів виробництва, розробку цифрових платформ, їх опанування та надання доступу клієнтам.

Реалізація відповідних дій дозволить отримати результати вже на функціональному рівні реалізації стратегії.

Цифровізація також може вирішити проблему надмірного споживання енергії у світі, що є нестійкою та посилюється, а викиди з енергетичного сектору вдвічі збільшуються. Ріст населення збільшує потребу у продовольчих запасах та природних ресурсах. Збереження нинішньої тенденції збільшення тривалості життя перетворюється на ще більший податковий тягар для населення світу загалом та бізнесу зокрема, оскільки перенавантажена система охорони здоров'я не може впоратися зі старінням населення [2, 5]. Відтак, оцифрування даних створить можливості швидкого контролю нераціонального використання ресурсів через технічні проблеми засобів і обладнання та своєчасного реагування, що в кінцевому результаті забезпечить удосконалення оптимальної виробничої моделі і підвищить ефективність її функціонування.

Отже, бажання ефективного ведення бізнесу вимагає від підприємств здійснювати діяльність з використанням цифрових технологій у різних господарських процесах. Таку цифрову епоху найменували «діджиталізацією». Її реалізація є оптимальним напрямом у забезпеченні стійких конкурентних позицій, а використання цифрових інновації нададуть можливість підприємствам призвичаюватись до змін з метою покращення ефективності своєї діяльності.

Список використаних джерел:

1. Сагайдак М., Лавреньов Н. Використання маркетингових інструментів і цифрових технологій у просуванні металургійної продукції. Маркетинг і цифрові технології. – Т. 1. – № 1 – 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:/ /mdt-

opu.com.ua/files/download/01(01).2017.pdf. (дата звернення: 15.11.2020).

2. Тимошенко Н.Ю., Мелех Н.В. Глобальні причини та сучасні тенденції розвитку цифрових інновацій в Україні та світі. Класичний приватний університет. Приазовський економічний вісник. В. 6(17). 2019. С. 84-89.

3. Шаравара О.О., Шваб Клаус «Четверта промислова революція»: світоглядні ідеї. Актуальні проблеми філософії та соціології. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.apfs.in.ua/v15_-2017/44.pdf. (дата звернення: 15.11.2020).

4. Швиданенко Г. О., Теплюк М. А. Сучасні тренди розвитку інноваційного підприємництва. Економіка та держава. № 5. 2018. С. 89-92.

5. Digital Development – The World Bank. URL: https://www. worldbank.org/en/topic/digitaldevelopment (дата звернення: 20.11.2020).

6. Digital Economy and Society Index 2018 Report – European Commission. 2018. URL: https://ec.europa.eu/digital-singlemarket/en/news/digital-economy-and-society-index-2018- report (дата звернення: 20.11.2020).

7. Riverbed Technology: 95% компаній не готові до цифрової трансформації. URL: https://www.pcweek.ua/themes/detail.php?ID=156965&sphrase_id=81091 (дата звернення 23.11.2020).

ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ МЕДИЧНОЇ СФЕРИ В ЄМІЛЬЧИНСЬКІЙ ОТГ

Н. І. Брановицька,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

«Ємільчинська лікарня» до завершення реформи децентралізації обслуговувала населення – 32205 чоловік. З них жителів Ємільчинської ОТГ – 19862, Барашівської громади – 4345, та решти сіл Ємільчинського району, що не ввійшли до жодної з громад – 7998 осіб. Населені пункти району, які не об'єднались відповідно до затвердженого перспективного плану розвитку громад, відійшли до Барашівської ОТГ та Чижівської ОТГ нинішнього Новоград-Волинського району. Екстрена медична допомога, відповідно до затверджених маршрутів, скеровує всіх пацієнтів з бувшого Ємільчинського району до КНП «Ємільчинська лікарня», за виключенням пацієнтів з ГПМК та пацієнтів з гострим коронарним симптомом. Лікарня не має підписаних пакетів з Національною службою здоров'я України на дані види медичних послуг.

На кінець поточного року ліжковий фонд складає 105 ліжок.

Структурні підрозділи КНП «ЄЦРЛ»: Адміністрація: директор, медичний директор, заступник директора з експертизи тимчасової непрацездатності; головний бухгалтер; начальник відділу кадрів; головна медична сестра; інформаційно-аналітичний відділ медичної статистики.

Лікувально-профілактичні підрозділи:

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Іванюк О.В.

- Стаціонарні відділення: приймальне відділення; терапевтичне відділення – 50 ліжок, з них: терапевтичних – 30 ліжок; неврологічних– 20 ліжок; хірургічне відділення – 25 ліжок, з них: хірургічних – 15ліжок; травматологічних– 5ліжок; паліативних – 5 ліжок; педіатричне відділення – 15 ліжок; акушерсько – гінекологічне відділення – 15 ліжок, з них пологових– 10 ліжок, гінекологічних– 5 ліжок, палата інтенсивної терапії – 4 ліжка. Всього – 105 ліжок

1. Поліклінічне відділення (кабінети): травматологічний; терапевтичний; хірургічні; дерматовенерологічний; неврологічний; психіатричний; наркологічний; онкологічний; інфекційний; ендокринологічний; отоларингологічний; офтальмологічний; фтизіатричний; стоматологічне відділення; кабінет ЛКК; кабінет профілактичних оглядів; акушерсько-гінекологічний; денний стаціонар.

- Допоміжні діагностичні підрозділи (кабінети, відділення): функціональної діагностики; фізіотерапевтичний; ультразвукової діагностики; лікувальної фізкультури та масажу; рентгенологічний; флюорографічний; ендоскопічний; клініко-діагностична лабораторія; маніпуляційний; паталого-анатомічне відділення

2. Адміністративно-господарські підрозділи, допоміжні кабінети: централізована стерилізаційна; аптечний склад; бухгалтерія; кабінет охорони праці та протипожежної безпеки; архів; бібліотека; харчоблок; пральня; господарський склад; продовольчий склад; гаражі; котельні.

У відповідності до визначень всесвітньої організації охорони здоров’я, стратегічне управління має включати такі важливі напрями як визначення візії і місії, формування стратегічних завдань, відповідне нормативно-

правове забезпечення, підготовка необхідних інструментів, норм, оцінка, підзвітність та прозорість результатів.

Місією діяльності КНП «Ємільчинська лікарня» є проведення медичного обслуговування громадян, надання медичної допомоги та медичних послуг як в стаціонарних умовах, так і в амбулаторіях, відповідно до наявних лікарських спеціальностей та отриманих ліцензій і пакетів послуг та на основі професійної діяльності медичного персоналу.

Основними цінностями при побудові стратегії було визначено:

Формування високої якості послуг – для забезпечення найкращих можливих медичних послуг пацієнтам.

Безпека – при наданні медичних послуг керування головною заповіддю лікування – «Не нашкодь».

Співчутті і повага. Формування серед кадрового складу усвідомлення, що кожен пацієнт потребує і заслуговує на повагу і співчуття, незалежно від його віку, статі, доходів, національності та мови.

Орієнтованість на пацієнта – сприйняття пацієнта та членів його родини як клієнтів і партнерів при проведенні процесу лікування, сприяння їх поінформованості, залученості до процесу прийняття рішень щодо їх життя, здоров'я та благополуччя.

Професіоналізм – формування постійного прагнення до розвитку і самоосвіти у кожного члена колективу. Спрямування отриманих знань і умінь на благо пацієнтів.

Розвиток та інновації. Заохочення впровадження новітніх методів та технологій діагностики і лікування при наданні медичної допомоги.

Робота в команді – цінування важливості та ролі внеску кожного співробітника при досягненні поставлених

цілей і завдань, сприяння дотримання медичної етики, спрямованість на вдосконалення якості медичних послуг.

Повага до гідності як пацієнтів, так і медичного персоналу.

Відповідальність за свої дії.

Колегіальність – забезпечення самоаналізу та співробітництва задля створення довіри, що базується на паритеті відповідальності та обсягів роботи.

Відкритість і підзвітність задля дотримання принципів порядності, чесності як при особистих, так і при колективних діях.

Візія підприємства сформульована наступним чином: «Наше завдання –досягнути найвищої якості надання медичної допомоги. Здорова нація має майбутнє».

Показово, що в багатьох країнах світу одним із основних мотиваторів децентралізації є більші перспективи місцевого розвитку, які в певним чином стосуються й України. Перевага потужних самодостатніх і здатних органів місцевої автономії у більш ефективному самоврядуванні підтримує покращення місцевих проектів розвитку, в той час більшість громадян можуть брати участь у прийнятті ухвал і відчувають, що проект покращує реальні умови їх проживання.

Системи охорони здоров'я у цивілізованих країнах виконують функцію соціального захисту, сприяє зростанню економічного потенціалу. Вони знижують як небезпеки в царині здоров'я, так і фінансові ризики, створюють суттєвий внесок у соціальний і економічний добробут, підвищують якість життя. В умовах фінансових негараздів головною ціллю країн, яку визначила Рада ЄС, є забезпечення фінансової стабільності системи охорони здоров'я, не торкаючись безпеки загальних цінностей країн ЄС: повне охоплення своїх громадян медичним сервісом, солідарність у фінансуванні, рівноправність доступу до

медичної допомоги і адекватна якість медичного обслуговування. Є доцільним пристосовувати зарубіжний досвід витрат на охорону здоров'я для перетворення галузі вітчизняної охорони здоров'я у більш якісну та продуктивну. Для цього необхідно утворити ефективну систему фінансування охорони здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Безруков В. В., Войтенко В. П., Ахаладзе Н. Г., Писарук А. В., Кошель Н. М. Реформированиемедицины. Украина в мировом и европейскомконтексте, 2017 – 127 с.

2. Биркович Т. І. Акредитація і регулювання якості медичних послуг в системі охорони здоров'я [Електронний ресурс] – Режим доступу:http:www.dy.nayka.com.uaop=1&z=1227

3. Офіційний сайт Житомирської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.oda.zt.gov.ua/

4. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я на період до 2020 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від від 15 листопада 2017 р. № 821–р [Електронний ресурс].Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250432586

РЕФОРМУВАННЯ МЕДИЧНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ, ОПТИМІЗАЦІЯ МЕРЕЖІ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ЗМІНА МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

В. Г. Брокарєв,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет,
phlenox@ukr.net

Згідно з Конституцією України кожен громадянин має право на якісну та доступну медичну допомогу. Право на якісну медичну допомогу-європейська хартія прав пацієнтів. Право на дотримання стандартів якості: «Кожен має право на доступність якісного медичного обслуговування на основі специфікації і в точній відповідності до стандартів». Конституція України : «Кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування». Цивільний кодекс України: «Фізична особа має право на надання їй медичної допомоги».

В зв'язку з реформуванням галузі охорони здоров'я в Україні відбувається закриття лікарень та скорочення медичних працівників, особливо гостро ця проблема відчувається в селах та маленьких містечках. Пацієнти не можуть вчасно та безкоштовно отримати медичну допомогу. Ті економічні розрахунки, які виконало міністерство охорони здоров'я не обґрунтовані. Вартість послуги значно занижена і є збитковою для медичних закладів. Проголошені Загальною Декларацією прав людини, Європейською соціальною хартією, Міжнародним пактом про економічні, соціальні та культурні права

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Довженко В.А.

людини основні принципи діяльності сучасної системи забезпечення медичною допомогою всіх верств населення на рівні держави та громад визначають необхідність підтримання здоров'я населення у якісному стані та своєчасне надання адекватної медичної допомоги є найважливішими завданнями сучасної системи управління охороною суспільного здоров'я України. Ці завдання відповідають викликам необхідності пошуку нових шляхів осучаснення механізму публічного управління сферою охорони здоров'я України.

Виведення даної галузі з глибокої системної кризи, забезпечення як медичної, так і соціальної та гуманітарної безпеки розвитку держави в цілому та її людського потенціалу зокрема, являє собою генеральну мету покращення управління медичною сферою країни. Це обумовлено тим, що показники суспільного здоров'я та здоров'я окремих громадян є узагальнюючими характеристиками рівня та якості життя, індексом соціального, культурного й економічного розвитку суспільства в цілому. Рівень національної безпеки держави, відтворення трудових ресурсів, відповідність показників життєдіяльності підростаючого покоління нормативам,, якість життя людей пенсійного віку та інших верств населення безпосередньо та опосередковано залежать від стану діяльності медичної сфери. Реальне реформування та модернізація усіх ланок механізму публічного управління медичною галуззю зумовлює стратегічний пріоритет динамічного розвитку громад в умовах децентралізації та сталої адміністративної реформи. Реформа буде охоплювати максимальну кількість населення, особливо з тих районів де закрились профільні лікарні та відсутні амбулаторії таким чином буде зменшуватись інвалідизація населення,

захворюваність та смертність, що впливає позитивно на економічний стан області та держави в цілому.

Як свідчить досвід, реформа в медичній сфері є однією з найбільш складних і суперечливих у переліку центральних викликів, які сьогодні стоять перед українським суспільством і вимагає участі і комплексного використання ресурсів майже усіх сфер життєзабезпечення країни. Медична реформа здійснюється пліч-о-пліч з адміністративно-фінансовою децентралізацією і ми є свідками того, що фундаментом реформування медичної галузі стало ухвалення низки нормативно-правових документів, зокрема Розпорядження Кабінету міністрів України «Про затвердження Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я» (від 30.11.2016 р.) та прийняття двох законів України: «Про державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів» (від 19.10.2017 р.) та Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я» (від 06.04.2017 р.), який передбачає автономність державних і комунальних закладів охорони здоров'я у своїй господарсько-фінансовій діяльності.

Украй важливим у питаннях реформи системи охорони здоров'я в Україні є проблема оптимізації медичної інфраструктури, оскільки відповідно до реформи бюджетної децентралізації, утримання медичних закладів відтепер стає турботою органів місцевої влади тому, що переходить у її пряме безпосереднє підпорядкування. Задля формування єдиного медичного простору, оптимізації мережі закладів охорони здоров'я і підвищення спроможності державних та комунальних медичних закладів, а також покращення системи медичного забезпечення населення створюються госпітальні округи

(ГО), які становлять собою функціональне об'єднання закладів охорони здоров'я, при необхідності декількох районів, розташованих на відповідній адміністративній території, що забезпечує надання спеціалізованої медичної допомоги мешканцям цієї території на вторинному рівні [44]. Неможливо надавати високоспеціалізовану допомогу в невеликих медичних закладах, в містах та селах з малою кількістю населення, тому що для цього потрібне дороге обладнання, яке не може дозволити собі бюджет невеликого міста і яке потрібно обслуговувати та утримувати відповідних фахівців високої спеціалізації.

Також для постійного удосконалення фахівців потрібен великий потік пацієнтів, яких немає у маленьких містах.

Тому було прийняте рішення сконцентрувати високоспеціалізоване обладнання в опорних лікарнях, які розташовані у великих містах та на відстанях зручних для доставки ургентних категорій пацієнтів.

Кожен медичний заклад зможе утримувати себе за рахунок того що НСЗУ буде оплачувати послуги, які надаються пацієнтам. Чим більшу кількість та дорожчу послугу буде надавати лікарня тим більше коштів буде отримувати. Пацієнти мають право обирати медичний заклад незалежно від місця реєстрації – тому лікарні будуть боротись за пацієнтів завдяки цьому виросте якість послуг. Лікарі теж будуть зацікавлені в більшій кількості пацієнтів та дорожчій послузі – від цього залежить величина зарплати.

Від зміни джерел фінансування змінюється вплив та адміністрування органів місцевого самоврядування на медичні заклади. Якщо раніше медичні заклади фінансували відповідні органи місцевого самоврядування (міські, районні, обласні ради) то тепер кожен заклад самостійно повинен заробляти кошти на своє утримання та

зарплати працівникам. Тому буде зацікавлений в економії коштів на енергоносіях, оптимізації кількості працівників та в ефективному використанні наявних ресурсів (ліжок, апаратури, приміщень). В умовах ринкової економіки буде відбуватись конкуренція між державними, комунальними та приватними медичними закладами, боротьба за пацієнта.

Директори медичних закладів мають бути зацікавлені у гарних фахівцях, платити їм відповідну зарплату, так як пацієнти будуть іти до висококласних спеціалістів.

На цей час реформи відбуваються не за графіком по багатьом причинам: всесвітня пандемія на COVID-19 внесла свої корективи в цей процес, НСЗУ при підрахунку вартості медичної послуги значно занизила розцінки на послуги і вони виявились нижче собівартості і лікарні працюють в збиток, держава виділила на фінансування значно менше коштів ніж потрібно, не запроваджено медичне страхування. Нажаль реформа відбулась на половину і медична галузь опинилась в гіршому стані ніж до реформи. Пацієнти не отримують вчасну та якісну медичну допомогу, медичні працівники не отримують нормальну зарплату, в лікарнях не вистачає фінансування.

Список використаних джерел:

5. Вашев О. Є., Мазурок О. В. Розвиток муніципальної медицини як складова реформування системи охорони здоров'я. Теорія та практика державного управління: зб. наук. праць. Вип. 1 (48). Харків: Вид–во ХарРІ НАДУ "Магістр", 2015. с. 101–106

6. Висновки про виконання Закону України «Про Державний бюджет України за 2016 рік» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ac–rada.gov.ua/doccatalog/document/16753245/Bul_vyk_DBU_2016.pdf?subportal=ma

7. Висновки про виконання Закону України «Про Державний бюджет України за 2017 рік» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ac–rada.gov.ua/doccatalog/document/16753245/Bul_vyk_DBU_2017.pdf?subportal=ma

8. Войтович Р. Модернізація державного управління в умовах глобальної інтеграції / Р. Войтович Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2013. – № 2. – С. 14–23. Голованова І.А. Економічне обґрунтування реформи сфери охорони здоров'я: досвід постсоціалістичних країн та доцільність його впровадження в Україні / І.А. Голованова, О.І. Краснова // Економічний часопис XXI. 2014. № 3–4(2). С. 19-20

9. Горин В.П. Формування фінансових ресурсів охорони здоров'я в контексті виконання критеріїв економічної безпеки В.П. Горин Наукові записки. Серія «Економіка». – 2015. – № 23. – С. 216–221.

10. Гошовська В. А. Парламентаризм в Україні. Державно–управлінські механізми реалізації функцій законодавчої влади : навч.–метод. матеріали / В. А. Гошовська, Л. А. Пашко, К. Ф. Задоя. – К. : НАДУ, 2013. – 48 с.

УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМИ РЕСУРСАМИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

В. Г. Булуй,
В. М. Мошковський,
студенти ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Нові реалії суспільно-економічного розвитку в Україні зумовлюють пошук шляхів покращення існуючих підходів управління соціальним та економічним розвитком адміністративно-територіальних утворень. Необхідність удосконалення існуючих моделей управління діяльністю територій посилюється рівнем розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та впливом глобалізації на усі сфери суспільного життя.

Особливого значення в новій системі управління громадами набуває найбільш активний його елемент – трудові ресурси [1]. Проблеми управління трудовими ресурсами обумовлена посиленням міграційних процесів, недостатньою підприємницькою та громадською активністю населення, низьким рівнем комунікації, небажанням брати участь в управлінні територією громади та нести відповідальність за прийняті рішення. Іншим аспектом проблеми постає посилення конкуренції територій за трудові ресурси, привабливіші умови проживання громадян, започаткування підприємницької діяльності, активізації інноваційної та інвестиційної діяльності та ін.

Реформування системи адміністративного управління та створення сучасної системи місцевого самоврядування актуалізує забезпечення об’єднаних територіальних громад

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Плотнікова М.Ф.

висококваліфікованим управлінським персоналом, активізацією мешканців територіальних громад, перехід до управління на принципах підприємництва, співпраці. Враховуючи націленість реформи на її мешканців це посилює дослідження вітчизняних вчених щодо управління трудовими ресурсами територіальних громад. Плідно в цьому працюють такі дослідники як Переверзєва А. В. [2], Гончарук Н. Т. [3], Олуйко В. М., та ін. Стратегічне управління персоналом в органах державної влади досліджували Рачинський А. П. [4]. Враховуючи незавершеність реформи залишається багато невирішених завдань.

Управління трудовими ресурсами є комплексним завданням та важливою складовою соціально-економічної системи. Воно характеризується динамічністю та мінливістю під впливом чинників внутрішнього та зовнішнього середовища.

Більш гостро проблеми управління трудовими ресурсами постають у сільських поселеннях. Починаючи з 1991 р. чисельність сільського населення скоротилась 28 %. В той же час міське населення тільки на 11,8 %. Частка сільського населення знизилась до 41 % (табл. 1). Переважними проблемами, що турбують мешканців сіл є безробіття, низький рівень доходів, нерозвиненість соціальної інфраструктури, відсутність якісних житлово-комунальних послуг.

Таблиця 1

Чисельність населення в Житомирській області

Показник	Рік				2019 р. до 1991 р., %
	1991	2001	2011	2019	
Наявне населення:					
міське, тис. осіб	817,8	786,3	741,2	721,4	88,2
сільське, тис. осіб	692,9	619,9	537,8	498,8	72,0
Частка сільського населення, %	45,9	44,1	42,0	40,9	-5,0 в. п.

Джерело: розраховано за даними [5].

Так, рівень заробітної плати у сільській місцевості Житомирської області був на 22 % нижчий рівня заробітної плати в містах у 2000 р. та на 10 % у 2019 р. (табл. 2). Це спонукало молодь та кваліфікованих працівників до міграції в міста чи за межі області та країни. Якщо в містах фіксується більше прибулих ніж вибулих, то в сільській місцевості навпаки.

Таблиця 2

Середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників в Житомирській області

Показник	Рік				
	2000	2005	2010	2015	2019
Житомирська область, грн	164	602	1785	3271	8528
Міські поселення, грн	171	678	1956	3347	8672
Сільська місцевість, грн	133	491	1580	3039	7823
Співвідношення заробітної плати в сільській місцевості до міської, %	78	73	81	91	90

Джерело: розраховано за даними [5].

Щоправда, слід зазначати, що в останні роки спостерігається тенденція до зменшення такої різниці. Дається в знаки дефіцит працівників на селі, що змушує підвищувати рівень оплати праці в традиційних для сільської місцевості галузях – сільському господарстві, лісовому та рибному. Так у 2019 р. середньомісячна номінальна заробітна плата в сільському господарстві становила 9117 грн, в той час як в середньому в області 8528 грн [5]. Варто зазначити, що це вперше, коли заробітна плата в сільському господарстві перевищила середньообласний рівень.

В сільській місцевості стрімко скорочується економічне неактивне населення, а це в першу чергу діти віком до 15 років. Разом з тим кількість зайнятих та осіб які шукають роботу за 2017–2019 рр. мала тенденцію до зростання (табл. 3).

Таблиця 3

Населення за економічною активність в сільській місцевості Житомирської області у віці 15–70 років

Показник	Рік			2019 р. до 2017 р., %
	2017	2018	2019	
Економічно активне населення, тис. осіб	233,5	235,7	236,2	101,2
Зайняті, тис. осіб	205,1	208,2	209,5	102,1
Безробітні, тис. осіб	28,4	27,5	26,7	94,0
Економічно неактивне населення, тис. осіб	122,6	118,0	115,1	93,9
Співвідношення економічно неактивного до економічно активного населення, %	52,5	50,1	48,7	-3,8 в. п.

Джерело: розраховано за даними [5].

Постійно знижується забезпеченість сільських населених пунктів освітніми закладами. Так за період з 2000 р. до 2020 р. кількість закладів загальної середньої освіти в області скоротилась з 950 до 667 або на 283 заклади. Переважно таке скорочення відбувалося за рахунок сільської місцевості. За вказаний період менше стало бібліотек на 304 та клубних закладів на 267. Низьким є рівень забезпечення централізованим водопостачанням, каналізацією, газопостачанням та деякими іншими комунальними послугами.

Стає зрозумілим, що в сучасних умовах територіальна громада являє собою складний соціально-економічний механізм. Це одночасно і територіальна цілісність, і середовище функціонування, і спосіб життя, і можливості культурного, духовного, фізичного розвитку як окремої особистості, так і громади в цілому.

Проведене дослідження свідчить, що в найближчому майбутньому актуальними залишаються питання планування соціально-економічного розвитку територіальних громад, основою якого є трудові ресурси.

Разом з тим, для побудови ефективної системи управління трудовими ресурсами необхідне поєднання управління бізнес-кліматом, соціальним забезпеченням, комунальною сферою. Продовження запровадження політики децентралізації управління має стати дієвим фактором стабілізації соціально-економічної ситуації.

Список використаних джерел:

1. Управління стратегічним розвитком об'єднаних територіальних громад: інноваційні підходи та інструменти : монографія / С. М. Серьогін, Ю. П. Шаров, Є. І. Бородін, Н. Т. Гончарук [та ін.] ; за заг. та наук. ред. С. М. Серьогіна, Ю. П. Шарова. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2016. 276 с.

2. Переверзєва А. В. Управління трудовими ресурсами об'єднаних територіальних громад: світовий досвід. Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. 2019. Т 24. Вип. 4 (77). С. 99–103.

3. Гончарук Н. Т. Управління керівним персоналом у сфері державної служби України: теорія та практика. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2012. 343 с.

4. Рачинський А. П. Стратегічне управління персоналом в органах державної влади (теоретико-методологічний аналіз) : монографія. К. : НАДУ, 2009. 316 с.

5. Статистичний щорічник Житомирської області за 2019 рік : статистичний збірник / за ред. Г. Пашинської. Житомир : Головне управління статистики у Житомирській області, 2020. 480 с.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

О. П. Булич,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Досліджено особливості державного регулювання лісокористування, а також визначено головну суть та специфічні риси організації процесу державного регулювання лісокористування, та використання лісових ресурсів, зокрема, з дотриманням положень сталого розвитку. Проведено аналіз функціонування та виявлено проблеми лісового господарства в Україні. Здійснено висновок про гостру необхідність удосконалення системи державного регулювання на основі знаходження вдалого поєднання інструментів державного та ринкового регулювання лісокористування. Запропоновано пропозиції щодо вдосконалення лісового господарства України

Ключові слова: лісокористування, державне управління, сталий розвиток, лісові ресурси, зарубіжний досвід, лісове господарств, ліс.

Порівняльна оцінка законодавства України та зарубіжних країн виявила, що існуючі в Україні заходи надають досить «м'який» вплив з боку держави щодо порушників. Внаслідок чого незаконні рубки призводять до виснаження лісових насаджень. Тому в якості додаткових заходів пропонується запозичувати досвід даних країн в області посилення відповідальності за порушення лісового законодавства.

[1] Науковий керівник – к.держ.упр., професор Войтенко А.Б.

Діюча в Україні система штрафів за незаконну рубку не стимулює громадян дотримуватися тих чи інших заборон, так як виручка від вирубаної деревини може перевищувати розмір штрафу в декілька разів. Отже, однією з пропозицій є посилення законодавства, шляхом збільшення штрафів за незаконну рубку.

Таблиця 1

Напрямки щодо вдосконалення охорони та захисту лісів

Напрямки	Рекомендації	Ефект від реалізації
Особливий режим під час високої пожежної небезпеки	Заборона на відвідування громадянами лісів та в'їзд до них транспортних засобів	Зменшення кількості пожеж з вини людини
Контроль за орендарями	Здійснювати перевірку протипожежного облаштування лісів на лісових ділянках, наданих у користування	Своєчасне прибирання від захаращеності, виконання лісовідновлення
Профілактичні протипожежні заходи	Протипожежна пропаганда	Формування у свідомості у людей дбайливого ставлення до лісів, інформування населення про заходи адміністративної та кримінальної відповідальності за їх недотримання
Рекреаційне облаштування лісів	Обладнання місць відпочинку та куріння	Зниження пожежної небезпеки від антропогенних факторів

Джерело: [розроблено автором].

На основі аналізу ступеня зносу основних фондів, можна зробити висновок, що в середньому 40 % є зношеними, таким чином необхідно розглянути питання про оновлення основних фондів. Одним з наслідків зношеності техніки є неможливість своєчасно загасити загоряння, яке, в свою чергу, несе величезні збитки. Проаналізувавши дані, можна зробити висновок, що доцільніше закупити відсутні одиниці техніки, що дозволить вчасно локалізувати лісові пожежі, внаслідок чого знизяться збитки, завдані даними пожежами. На підставі досвіду радянського часу при повному чи майже повному оснащенні основними фондами, зношеність яких становила 17 %, вигорало менше площ лісових насаджень, отже, держава несла менше збитків, ніж в даний час.

Для попередження лісових пожеж територію розподіляють на зони моніторингу, таких як наземний, авіаційний і космічний. Виходячи з цього, пропонується мінімізувати наземне патрулювання, так як авіаційне ефективніше. Пояснюється це в першу чергу тим, що існують важкодоступні ділянки лісу, при яких наземне патрулювання практично неможливо. Отже, якщо збільшувати кількість авіаційного патрулювання, то необхідно підвищувати кількість посадочних майданчиків для авіаційної техніки.

Нові тактичні способи гасіння пожеж засновані на можливостях більш досконалих технічних засобів. Використання при боротьбі з пожежами сучасних технічних засобів (літаків, вертольотів, бульдозерів, всюдиходів і т.д.) у багато разів збільшило вартість гасіння пожежі, локалізація пожеж (за площею) стала набагато дорожче, і зниження витрат на їх гасіння можливо лише за умови ефективного застосування тактичних прийомів і способів, що дозволяють локалізувати пожежу в найбільш короткий термін.

В рамках вдосконалення системи захисту лісів від пожеж необхідно забезпечити перехід до стратегії управління лісовими пожежами з урахуванням зонування лісів за видами і рівнями охорони, покращувати протипожежний пристрій лісів, підвищити ефективність використання фінансових і матеріальних ресурсів, що виділяються на захист лісів від пожеж, посилення протипожежної пропаганди і державного пожежного нагляду в лісах, підвищити оперативність виявлення лісових пожеж і їх гасіння в початковій стадії, забезпечити ефективну взаємодію регіональних і федеральних органів виконавчої влади при боротьбі з великими лісовими пожежами.

Список використаних джерел:

1. Лісовий кодекс України : Закон України від 21.01.1994 р № 3852-XII. *Відомості Верховної Ради України.* 1994. № 17. Ст. 99.

2. Дробко Е. В., Левківський В. М. Державне управління та державна політика у сфері лісових відносин: теоретичний аспект. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Сер. Управління*. Київ, 2013. Вип. 2. С. 147–153.

3. Загальна характеристика лісів України : Офіційний веб-сайт Державного агентства лісових ресурсів України. URL http://www.dklg.kmu.gov.ua.

4. Яремко З. М., Ващук В. В., Галаджун Я. В. Концептуальні засади безпечної життєдіяльності людини. *Ефективна економіка*. 2019. № 2. – URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6877 (дата звернення: 14.12.2020). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.2.6

ТЕОРЕТИКО-ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ ВИНИКНЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ У СВІТІ

О. М. Бурля,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Розвиток промисловості європейського регіону у XVIII ст. спричинив витоки соціального страхування об'єктом якого визначалось життя й працездатність. Робітники самостійно старались убезпечити себе на випадок травмування об'єднувались у різноманітні невеликі спілки, товариства, фонди й каси, куди вкладали певну частку своїх коштів з метою страхування свого здоров'я.

Аналогічно формувалися страхові структури у Австрії, Бельгії, Великобританії, Росії, Скандинавських державах, Швейцарії, та ін. У деяких країнах їх було декілька тисяч.

На початок XX ст. страхові установи у Європі отримали нормативно-правове регулювання. Законодавчі акти передбачали допомогу у випадку втрати місця роботи, тимчасової непрацездатності при захворюванні, стійкої непрацездатності при встановленні інвалідності, старості.

Отже, прагнення до регулювання організації та функціонування установ, зайнятих страхуванням здоров'я склало прообраз беверіджської моделі бюджетної (державної) охорони здоров'я у Великобританії, Данії, Ірландії, Швеції. Аналогічне бажання держави до адміністрування системи охорони здоров'я на принципах солідарного фінансування створювало у юридичному плані

[1] Науковий керівник – к.держ.упр., професор Войтенко А.Б.

і бісмаркську модель. Така побудова системи охорони здоров'я є притаманною для країн Східної та Центральної Європи (Австрії, Бельгії, Нідерландах, ФРН, Швейцарії та ін.)

Перший крок до створення національної системи медичного страхування був зроблений в Німеччині в 1883 р. Незабаром цей приклад наслідували й інші країни. У Сполученому Королівстві Закон «Про національне страхування» 1911 р. передбачав покриття первинної медичної допомоги.

Російська імперія встановила подібну німецькій систему 23 червня 1912 р., вже за перебігом 30-ти років після прийняття III Державною Думою закону про соціальне страхування робітників на випадок хвороби, і інші промислово розвинені країни почали наслідувати приклад лікарняних кас. До 1930-х років аналогічні системи вже існували практично у всій Західній і Центральній Європі.

У 1883 р. до швецького Риксдагу подано проект закону про соціальне страхування робітників, але тільки у травні 1913 р. парламентом Швеції ухвалено «Закон про обов'язкове страхування на випадок хвороби, інвалідності, старості. Обов'язковому страхуванню підлягав увесь швецький народ віком 16 – 66 років. Паралельно протягом цього ж терміну період чинилася реформа аналогічного законодавства в Австрії, Бельгії, Норвегії, Португалії, Швейцарії, та низки ін.

«Акт про національне страхування» 1911 р. Великої Британії поперед не визначував сплату страхових сум цілковито коштом держави, що за визначенням є найвищим соціально справедливим видом страхування. Показовим є те, що англійським законодавством уперше зафіксовано положення суспільної солідарності. Вже у

1913 р. Великобританія задекларувала кошти на повне державне страхування на випадок хвороби та інвалідності.

У Франції питання про організацію страхування здоров'я, виплати пенсії по старості та інвалідності вперше був поставлений ще Конвентом, що створив реєстр – «Книгу національної добродійності», і законом визначив, які категорії населення підлягають запису в цей реєстр. Та тільки-но був опублікований цей закон, як Конвент з фінансових міркувань відмовився від його виконання. І тільки 100 років потому французький уряд приступив до проведення в життя принципів, проголошених Великою французькою революцією. У липні 1913 р. у Франції був прийнятий закон, згідно з яким проводилося страхування робітників від нещасних випадків і професійних захворювань.

В Японії в 1927 р. був прийнятий закон про медичне страхування найманих працівників, а в 1935 і 1940 роках він був розширений. Після російської революції 1917 р. Радянський Союз створив повністю державну і централізовану систему охорони здоров'я у 1920 р.

У Новій Зеландії універсальна система охорони здоров'я створювалася в кілька етапів з 1939 по 1941 рік. В Австралії в штаті Квінсленд в 1940-х роках була введена система безкоштовних державних лікарень.

Після Другої світової війни в усьому світі почали створюватися універсальні системи охорони здоров'я. 5 липня 1948 р. в Сполученому Королівстві відкрилася універсальна (бюджетна) Національна служба охорони здоров'я.

Потім загальну охорону здоров'я було введено в країнах Північної Європи: Швеції (1955 р.), Ісландії (1956 р.), Норвегії (1956 р.), Данії (1961 р.) і Фінляндії (1964 р.). Потім загальне медичне страхування було введено в Японії (1961 р.) і поетапно в Канаді, починаючи

з провінції Саскачеван в 1962 р., а згодом в іншій частині Канади з 1968 по 1972 рр. Радянський Союз поширив загальне медичне обслуговування на своїх сільських жителів. 1969. Італія представила свою Servizio Sanitario Nazionale (Національна служба охорони здоров'я) в 1978 році. Загальне медичне страхування було введено в Австралії, починаючи з системи Medibank, яка привела до загального страхування в рамках системи Medicare, введеної в 1975 році.

З 1970-х по 2000-і роки країни Південної і Західної Європи почали вводити загальне охоплення, більшість з яких ґрунтувалися на попередніх програмах медичного страхування для охоплення всього населення. Наприклад, Франція ґрунтувалася на своїй національній системі медичного страхування 1928 з подальшим прийняттям законодавства, що охоплює все більший і більший відсоток населення, до тих пір, поки що залишився 1% незастрахованого населення не отримав страхове покриття у 2000 році. Крім того, була введена загальна медична страховка. в деяких країнах Азії, включаючи Південну Корею (1989 р.), Тайвань (1995 р.), Ізраїль (1995 р.) і Таїланд (2001 р.).

Після розпаду Радянського Союзу Росія зберегла і реформувала свою універсальну систему охорони здоров'я, як і інші колишні радянські країни і країни Східного блоку. Після 1990-х років багато країн Латинської Америки, Карибського басейну, Африки та Азіатсько-Тихоокеанського регіону, включаючи країни, що розвиваються, зробили кроки щодо забезпечення загального охоплення послугами охорони здоров'я свого населення, в тому числі Китай, який має найбільшу універсальну систему охорони здоров'я у світі. І Бразилія «s SUS (порт.: Sistema Único de Saúde – Єдина Система Охорони Здоров'я)» яка поліпшила покриття до 80 %

населення. Створена у вересні 1990 р., SUS є найбільшою недискримінаційною державною системою суспільної охорони здоров'я у світі за кількістю бенефіціарів/користувачів (практично 100 % населення Бразилії; 220 млн. чоловік), площі території (3,3 млн квадратних миль), афілійована мережа /кількість лікувальних центрів (понад 10 клінік. В Індії була впроваджена децентралізована універсальна система охорони здоров'я, яка фінансується платниками податків, яка допомогла знизити рівень смертності й недоїдання. У дослідженні 2012 р. вивчався прогрес, досягнутий цими країнами, з акцентом на дев'яти, зокрема: Гані, Руанді, Нігерії, Малі, Кенії, Індонезії, Філіппінах. і В'єтнам.

Еволюційне поступове піднесення впроваджень у загальне медичне страхування добре демонструє Норвегія:

у 1909 р. – розпочато опрацювання перших законодавчих актів;

1911 р. – почато їх практичну реалізацію;

до 1956 р. – формування системи страхування;

до 1999 р. – медстрахуванням охоплено всіх громадян.

Будь-яка із розглянутих систем фінансування сфери охорони здоров'я утримувала позитиви й недоліки і пристосовувалася до потреб суспільства відповідно до існуючих традицій, соціально-економічних особливостей і географічних властивостей конкретної території [1,2,3].

На нашій планеті близько 200 країн, і кожна країна розробляє свій власний набір заходів для досягнення трьох основних цілей системи охорони здоров'я: збереження здоров'я людей, лікування хворих та захист сімей від фінансового розорення через медичних рахунків.

Але нам не потрібно вивчати 200 різних систем, щоб отримати уявлення про те, як інші країни керують охороною здоров'я. При всіх місцевих варіаціях системи

охорони здоров'я, як правило, дотримуються загальними схемами. Є чотири основних системи.

Модель Бевериджа **(**державна**).** Названа на честь лорда Вільяма Бевериджа, сміливого реформатора суспільства, який проголосив у 1942 р. Національну службу охорони здоров'я Великобританії. У цій системі охорони здоров'я надається і фінансується державою за рахунок податкових платежів, так само як поліція або публічна бібліотека. Країни, що використовують план Бевериджа або його варіанти, включають – Великобританію, Іспанію, більшу частину Скандинавії і Нову Зеландію. У Гонконзі досі існує власна система охорони здоров'я в стилі Бевериджа, тому що населення просто відмовилося від неї відмовитися, коли китайці захопили колишню британську колонію в 1997 році.

Модель Бісмарка (заснована на загальному охопленні страхуванням). Названа на честь канцлера Пруссії Отто фон Бісмарка, який винайшов державу загального добробуту в рамках об'єднання Німеччини в XIX столітті. Вона використовує систему страхування – страховики називаються «лікарняними касами». Хоча це модель з декількома платниками – в Німеччині близько 240 різних фондів, жорстке регулювання дає уряду більшу частину впливу на контроль витрат, яке забезпечує модель Бевериджа з одним платником. Модель Бісмарка, звичайно, зустрічається в Німеччині, Франції, Бельгії, Нідерландах, Японії, Швейцарії та, певною мірою, в Латинській Америці.

Модель національного медичного страхування. У цій системі є елементи як Бевериджа, так і Бісмарка. Вона використовує постачальників з приватного сектора, але оплата відбувається з державної програми страхування, в яку платить кожен громадянин. Канадська система, наприклад, домоглася таких низьких цін від

фармацевтичних компаній, що американці відмовилися від своїх аптек, щоб купувати таблетки на північ від кордону.

Модель «з кишені». Тільки промислово-розвинені країни – можливо, 40 з 200 країн світу – створили системи охорони здоров'я. Більшість країн на планеті занадто бідні та дуже дезорганізовані, щоб надавати будь-яку масову медичну допомогу. Основне правило в таких країнах – багаті отримують медичну допомогу; бідні залишаться хворими або помруть.

Ці чотири моделі повинні бути досить легкими для розуміння американцями, тому що у нас є елементи всіх з них в нашому фрагментованому національному апараті охорони здоров'я. Для 15% населення, що не має медичної страховки, США – це Камбоджа, Буркіна-Фасо або сільська Індія, де є доступ до лікаря, якщо ви можете оплатити рахунок зі своєї кишені під час лікування або якщо ви досить хворі, щоб потрапити у відділення невідкладної допомоги державної лікарні. Сполучені Штати не схожі ні на одну іншу країну, тому що вони підтримують так багато окремих систем для окремих класів людей. Всі інші країни зупинилися на одній моделі для всіх.

Модель Ріда «Беверідж» відповідає тому, що Лікарі Національної програми охорони здоров’я) назвали б національною службою охорони здоров'я з єдиним платником (Великобританія) [4].

Незалежно від розмаїття організаційних форм систем охорони здоров'я та їх унікальність, специфіку економічних зв’язків, можна все ж виокремити низку аспектів, що становлять єдність прогресу, властиву різним державам.

Група учених, до яких відноситься й група експертів ВООЗ (S. Hakansson, B. Majnoni, D'Intignano, G.H. Mooney, J.L. Roberts, G.L. Stoddart, K.S. Johansen, H. Zollner)

пропонує теоретично розглядати тільки три системи охорони здоров'я:

- державна медицина с бюджетним фінансуванням;
- соціального страхування із мультиканальним фінансуванням;
- ринкова медицина, (приватне страхування здоров'я).

Зазвичай більшість авторів виділяють наступні моделі: універсалістська (модель Беверіджа); соціального страхування (модель Бісмарка); «південна модель» (Іспанія, Португалія, Греція і частково Італія); інституційна або соціал-демократична «скандинавська модель»; ліберальна (залишкового соціального забезпечення); консервативна корпоративна (Японія); латиноамериканська; системи охорони здоров'я індустріальних держав Східної Азії; системи охорони здоров'я країн з перехідною економікою.

Тепер всі існуючі системи охорони здоров'я загалом зводяться до трьох основоположних економічних моделей. Однозначних загальноприйнятих дефініцій вони не мають, але їх у цих моделей немає, але описи фахівців їх основних вимірів однакове.

Кризовий характер системи охорони здоров'я України помітним чином поєднано із вкрай недостатнім фінансуванням, яке визначається як остаточне, і яке на сьогодні одне з найнижчих за останні роки. Такий стан визначається як взагалі неможливий для існування галузі, а тримається вона на дофінансуванні решти безпосередньо самими громадянами, що становить значний моральний, побутовий та фінансовий тягар для населення. «Трійка провідних країн за основними показниками здоров'я (середня тривалість життя, дитяча смертність і низка інших) нині виглядає так: Японія, Німеччина та США» [5].

Список використаних джерел:

1. Универсальное здравоохранение - Universal health care: веб-сайт. URL: https://ru.qaz.wiki/wiki/Universal_health_care (дата звернення 09.11.2020).

2. Sistema Único de Saúde - Sistema Único de Saúde Sistema Único de Saúde: веб-сайт. URL: https://ru.qaz.wiki/wiki/Sistema_%C3%9Anico_de_Sa%C3%BAde (дата звернення 09.11.2020).

3. Модели систем здравоохранения мира: веб-сайт.. URL: http://old.duma.tomsk.ru/page/2956/ (дата звернення 30.10.2020).

4. Health Care Systems - Four Basic Models: веб-сайт: URL: https://www.pnhp.org/single_payer_resources/health_care_systems_four_basic_models.php (дата звернення 30.10.2020)

5. Гомон Д. О. Зарубіжний досвід організації забезпечення охорони здоров'я / Д. О. Гомон, А. В. Денисова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Юридичні науки. - 2016. - Вип. 4(1). - С. 123-126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_jur_2016_4(1)__30 (дата звернення: 30.10.2020).

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

О. Ю. Вайсберг,
магістр,
Поліський національний університет

Розглянуто характерні особливості управління конкурентоспроможністю молокопереробних підприємств. На прикладі європейського досвіду виокремлено основні вектори підвищення

конкурентоспроможності молокопереробних підприємств.

Ключові слова: управління, зовнішньоекономічна діяльність, конкурентоспроможність, молокопереробні підприємства.

Україна обирає шлях євроінтеграції. Асоціація з Європейським Союзом дає більше можливостей для розширення торгівлі та розвитку сільського господарства. Безперечно, Україна – аграрна країна, є найбільший імпортер соняшнику та ріпаку. Але інше виробництво знаходиться під загрозою ринку проникнення іноземних конкурентів [1].

Українські фермери наразі зустрілися з конкурентами Польщі та інших країн ЄС, які виробляють молоко, м'ясо та фрукти. Молоко відноситься до основних продуктів, які утворюють споживчий кошик населення. Його попит практично стабільний. Прогноз виробництва базується на нормативних нормах споживання [4]. Рівень конкурентоспроможності не позначає жодною доданою вартістю. Практично, молочне виробництво має постійний попит, тобто задоволений. Але кількість молочних підприємств поступово зменшується протягом останнього десятиліття в Україні.

У перші роки незалежності Україна мала великий потенціал молочного скотарства. У той період чисельність молочного стада становила близько 8 млн тварини. Це був один з найбільших гравців молочної галузі на європейському ринку. У 1993 році кількість молочних тварин в Україні було вдвічі більше порівняти з Польщею.

Головні конкуренти та лідери молочного скотарства (Швеція та Данія) мають врожайність понад 50 центнера на тварину, що більше для порівняння з Україною. Нові

технології, добробут тварин та продуктивні породи тварин дають можливість отримати більше молока [5].

Фермери ЄС часто працюють в інтеграційній системі, переважно в кооперативах. Місія фермера полягає у забезпеченні якості продукту. Місія українського фермера - підтримка поточного рівня бізнесу. Європейський фермер не дбає про розподіл. Український фермер завжди шукає більше ефективні канали розподілу. Ринок фактор нестабільності полягає в непостійності умови розподілу.

Це причина нижчого рівня конкурентоспроможність вітчизняних фермерів. Більше того, у цих фермерів найнижчі показники товарність – 83 %. У цій ситуації фермери перемагають коли вони мають тісні стосунки з переробними підприємствами [5].

Значні проблеми наразі є і з породами вітчизняних тварин. Сучасні молочні тварини – це продукт тисячолітнього розведення неприборканих тварин, які жили на різних висотах і широтах, часом стикаючись із суворими та екстремальними погодними умовами. Методи виробництва молока з використанням корів, кіз, овець та буйволів почалися приблизно шість тисяч років тому [5]. Такі ж види тварин сьогодні утримують для доїння. Ці рослиноїдні тварини були природним вибором, щоб задовольнити потреби людей у їжі та одязі, оскільки вони менш небезпечні та легші в поводженні з ними, ніж м'ясоїдні тварини. Сьогодні найпоширенішим у світі доїльним твариною є корова. Корову можна зустріти на всіх континентах світу. Іншими тваринами, які зазвичай використовуються як для натурального, так і для промислового молочного скотарства, є кози, вівці та буйволи.

Наразі у розвинутих аграрних країнах вкладаються значні кошти у покращення порід тварин, підвищення їх

продуктивності, що сприятиме підвищенню якості кінцевої продукції.

Список використаних джерел:

1. Статистичний щорічник України за 2019 рік / за ред. О.Г. Осауленка; Держ. ком. Статистики України. К.: Консультант, 2020. С.132, 186.

2. Сулима Н.В. Розвиток ринку молока та молочної продукції в Україні. Економіка АПК. 2017. №8. С. 140-144.

3. Тивончук Я.О. Формування та розвиток ринку молока і молокопродуктів в Україні. Економіка АПК. 2018. №12. С. 131-136.

4. Уланчук В.С. Шляхи підвищення ефективності виробництва молока. Економіка АПК. 2014.-№ 11. С. 15

5. Шафалюк О. Особливості структури споживання і конкуренції на ринку молокопродуктів України Маркетинг в Україні. 2015. № 4. С. 4-10.

6. Шафалюк О. Сучасні підходи в оптимізації асортиментних портфелів та архітектури брендів підприємств на прикладі молочної галузі Маркетинг в Україні. 2014. № 6. С. 49-58.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Я. Ю. Веремчук,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет,
vetveremchuk@gmail.com

Проаналізовано проблему державного управління якістю вищої освіти, що стосується не лише сучасного європейського освітнього простору, а й розвитку гуманітарної політики країни. Розглянуто актуальні проблеми чинної системи вищої освіти та шляхи їх вирішення. Узагальнено, що досягнення забезпечення високої якості вітчизняної вищої освіти пов'язане із дотримання міжнародних стандартів освіти та впровадження інновацій за всіма напрямами освітньої діяльності.

Ключові слова: державне управління, гуманітарний розвиток, якість вищої освіти, європейський простір.

Проблема забезпечення якості вищої освіти на всіх етапах їх набуття, з огляду на свою соціальну, економічну та культурну значущість, визначається на рівні одного з пріоритетних напрямів гуманітарного розвиту країни. При цьому основною метою гуманітарної політики держави є вдосконалення суспільства в цілому, та розкриття потенціалу кожного громадянина [5].

Відтак, приєднання України до Болонської декларації, де зазначено, що країнам слід зосередитися на вирішенні завдання збільшення міжнародної конкурентоспроможності європейської системи вищої

[1] Науковий керівник к.е.н., професор В. П. Якобчук

освіти [6], вимагає від закладів вищої освіти (ЗВО) України якісних конкурентоспроможних освітніх послуг і впровадження відповідних державно-управлінських дій.

Нині тенденції інноваційного розвитку вищої освіти в контексті входження до європейського простору вищої освіти є предметом досліджень ряду науковців [1, 2, 6], які вказують на низьку ефективність діяльності органів державного управління ЗВО і про необхідність надання їм справжньої автономії у поєднанні з високим рівнем відповідальності та диверсифікації, як це є у країнах ЄС.

Розвиток моделі державного управління системою вищої освіти в незалежній Україні базується на накопиченому з радянських часів досвіді та низці новітніх законів і законопроектів у галузі освіти [3, 4, 6]. Аналізуючи чинну систему вищої освіти, зазначимо, що вона має велику кількість проблем, основними з яких є:

– значна кількість напрямків і спеціальностей, що вп'ятеро перевищує відповідні показники найкращих світових систем вищої освіти;

– тенденція до погіршення (старіння) матеріально-технічної бази ЗВО, що зумовлює зниження якості вищої освіти;

– відсутність комунікації або її низький рівень між освітніми закладами і ринком праці;

– недостатнє фінансування наукових проєктів у закладах освіти і нехтування передовими науковими дослідженнями в цих закладах;

– ускладнений та занадто формалізований процес здобуття наукових ступенів, який ускладнює мобільність викладачів і науковців;

– недосконала системи підвищення кваліфікації та перепідготовки порівняно із загальноєвропейським принципом «освіта протягом усього життя»;

– відсутність автономного значення університетів України як інноваційних центрів перетворень (ступінь автономії ЗВО України відчутно нижчий від середньоєвропейського).

Для вирішення вищевказаних завдань державне управління у сфері освітніх послуг повинно зазнавати певних прогресивних змін, які представлені у Національній стратегії розвитку освіти України [3], а саме:

– підвищення ефективності та якості освіти шляхом консолідації зусиль ланок «держава – громадськість – навчальний заклад» на основі ефективного застосування інформаційно-інноваційних технологій;

– упровадження інноваційних освітньо-технологічних, навчально-методичних та організаційно-управлінських елементів у освітній процес з метою забезпечення сприятливого інформаційно-інноваційного середовища у сфері вищої освіти;

– формування дієвої системи державного управління вищою освітою в Україні на основі принципів Болонської декларації: автономії, відповідальності та диверсифікації.

В Україні розроблено план з покращення та адаптації національної системи забезпечення якості вищої освіти згідно до стандартів та норм Європейської мережі забезпечення якості, який стосується: внутрішнього забезпечення якості у ЗВО; зовнішнього забезпечення якості вищої освіти; забезпечення якості у діяльності агенцій/установ із зовнішнього забезпечення якості (НАЗЯВО, МОН, незалежні установи оцінювання та забезпечення якості вищої освіти) [1].

У державному управлінні ЗВО повинні застосовуватися процесні інновації, які передбачають впровадження нових технологій щодо прийняття ефективних управлінських рішень та достатнього рівня їх децентралізації, що передбачають, перш за все,

розширення прав ЗВО щодо розподілу фінансових ресурсів, прозорість і доступність для громадського та державного контролю академічної та фінансової діяльності ЗВО. Слід зауважити, що сучасні умови розвитку державного управління сферою вищої освіти в Україні диктують необхідність використання стандартів ISO 9000.

Вважаємо, що сучасна тенденція демократизації публічних відносин, в тому числі у гуманітарній сфері, потребує кардинальних кроків щодо внутрішньої модернізації як самої системи якості вищої освіти, так і механізмів державного управління ЗВО на всіх рівнях, спираючись на світовий досвід, дотримання міжнародних стандартів освіти та впровадження інновацій за всіма напрямами освітньої діяльності.

Список використаних джерел:

1. Домбровська С. М. Удосконалення механізмів державного управління у сфері реформування вищої освіти як одна із запорук якості навчання. *Держава та регіони. Сер. : Державне управління.* 2010. № 3. С. 143–146.

2. Мороз С. Державне управління якістю вищої освіти в контексті норм міжнародних стандартів якості: принцип залучення персоналу. *Теорія і практика управління соціальними системами.* 2014. № 3. С. 86–98.

3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки: [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf. 30

4. Про вищу освіту : закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37–38, ст. 2004 [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18.8. 38

5. Сергієнко Л. В. Гуманітарна політика України: ідентифікація складових, об'єктів, суб'єктів та пріоритетів. *Вісник ЖДТУ. Сер. : Економіка, управління та*

адміністрування. 2019. № 2 (88). С. 162–173. DOI: https://doi.org/10.26642/jen-2019-2(88)-162-173

6. Шкурат М. О. Інформаційно-інноваційний механізм державного управління якістю вищої освіти в Україні у світлі євроінтеграції. *Публічне управління та митне адміністрування.* 2019. № 3 (22). С. 167–177. DOI: https://doi.org/10.32836/2310-9653-2019-3-167-177 51

СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Т. О. Волков,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет,
oncozttv@gmail.com

Представлено підходи щодо класифікації закладів охорони здоров'я з огляду на можливості використання ними сучасних технологій управління. Визначено інструментарій управління закладом охорони здоров'я зважаючи на нормативні документи та чинники зовнішнього середовища.

Ключові слова: заклад охорони здоров'я, управління, комунальне підприємство, державний заклад охорони здоров'я, приватна медичне підприємство.

Результативність діяльності будь-якого суб'єкту господарювання представляється вагомим чинником визначення сучасних проблем його функціонування, обґрунтування перспектив його подальшого розвитку, а також визначення стратегії у коротко- та довгостроковій

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Власенко О.П.

перспективі. Заклад охорони здоров'я є специфічним суб'єктом господарювання, що безпосередньо впливає на вибір інструментів та практик управління ним.

З одного боку, державні заклади охорони здоров'я безпосередньо фінансуються з державного бюджету і звітуються на постійній основі щодо статей витрат та основних управлінських рішень. На відміну від них, приватні заклади охорони здоров'я є самостійними і фінансово незалежними суб'єктами господарювання, що приймають управлінські рішення з огляду на економічну, політичну, соціальну складову зовнішнього та внутрішнього середовища. Водночас комунальні підприємства сфери охорони здоров'я є особливими суб'єктами господарювання з огляду на права власності на нього та джерела фінансування його діяльності.

Комунальне неприбуткове підприємство «Житомирський обласний онкологічний диспансер» Житомирської обласної ради є суб'єктом сфери надання онкологічної допомоги в регіоні, метою функціонування якого є надання медичних послуг населенню і забезпечення сталого розвитку. Житомирський обласний онкологічний диспансер є провідним центром онкологічної служби в області, цільовим призначення якого є задоволення потреб цільових споживачів у якісному медичному обслуговуванні щодо виявлення та лікування злоякісних новоутворень.

Зважаючи на специфічні особливості комунальний заклад охорони здоров'я використовує адаптовані до даної сфери практики та інструменти менеджменту та прийняття відповідних рішень в умовах зростання конкуренції збоку приватних вітчизняних та іноземних медичних закладів. Комунальний заклад охорони здоров'я має можливість використовувати кращі практики та інноваційні підходи сучасного менеджменту державних та приватних

медичних установ. Прийняття управлінських рішень здійснюється з огляду на конфігурацію фінансових, людських, технологічних, ресурсних, кваліфікаційних складових функціонування медичного закладу. В такому контексті сучасними інструментами управління закладом охорони здоров'я представляються інноваційні технології управління, стратегічний менеджмент, проєктний підхід, застосування маркетингових важелів.

Рамковими нормативними документами, що регламентують застосування сучасних інструментів управління закладом охорони здоров'я доцільно розглядати пакет заходів реформування органів місцевого самоврядування з огляду на актуальність імплементації інституційного аспекту функціонування сфери охорони здоров'я в цілому та профільних установ зокрема.

Список використаних джерел:

1. Семчук І.В., Кукель Г.С., Роледерс В.В. Впровадження нових підходів до управління закладами охорони здоров'я в умовах ринку. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/90.pdf.

2. Назарко С.О. Ефективне управління медичним закладом в умовах реформування системи охорони здоров'я. *Ефективна економіка*. 2020. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2020/57.pdf

РОЗВИТОК ТА ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Л. В. Галицька,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Розглянуто поняття «інтелектуальний потенціал» та проаналізовано особливості його формування та використання у зміцнені економічної безпеки.

Ключові слова: інтелектуальний потенціал, національна економіка, вища освіта.

XXI століття – це час переоцінки людського фактору, інтелект та високий професіоналізм стають пріоритетним товаром на ринку праці. Всі провідні країни світу приділяють значну увагу реалізації концепції інтелектуального та людського потенціалу у різних сферах економіки.

На сьогодні Україна опинилася в скрутному економічному становищі, тому збагачення інтелектуального потенціалу національної економіки і впровадження інновацій та інноваційного лідерства із залученням висококваліфікованих кадрів є одним із першочергових завдань. Як наслідок питання особливостей формування та використання інтелектуального потенціалу є актуальним та потребує детального висвітлення.

Вивченню проблеми «інтелектуального потенціалу» присвячено низку статей таких українських науковців як В. Лаврентєв, А. Шаріна, О. Кендюхов, Л. Диба,

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Симоненко Л. І.

С. Вовканич тощо. Незважаючи на значні напрацювання в сфері інтелектуального потенціалу, все ще залишається ряд невирішених запитань.

В наукових колах існують різні підходи до трактування поняття *«інтелектуальний потенціал»*, зокрема виділяють три основних підходи: ресурсний, функціональний та результативний.

Представники ресурсного підходу, В. Лаврентєв, А. Шаріна, Й. Ситник, вважають, що інтелектуальний потенціал потрібно розглядати як сукупність інтелектуальних ресурсів підприємства: знання, здібності, комп'ютерне забезпечення, інформаційні ресурси та інтелектуальну власність [3].

О. Кендюхов, Л. Диба, С. Вовканич притримуються функціонального підходу згідно з яким інтелектуальний потенціал – це інтелектуальні можливості для досягнення певної мети підприємства [2;1].

Результативний підхід, який визначає інтелектуальний потенціал як здатність інтелектуальних ресурсів до виконання поставлених завдань, відстоюють І. Мойсеєнко та М. Семикіна [4].

Виходячи з поданих визначень, варто розглядати інтелектуальний потенціал як комплексне поняття, не просто сукупність інтелектуальних ресурсів, а цілісну, динамічну систему, у якій всі інтелектуальні складові перебувають у взаємозв'язку і взаємодії.

Інтелектуальний потенціал як система характеризується як сукупність компонентів, які взаємодіють між собою та зовнішнім середовищем і формують єдине ціле, що має загальні властивості; як цілісний об'єкт, що складається з компонентів, кожен з яких містить низку елементів, які взаємодіють між собою і зовнішнім середовищем.

Щодо особливостей формування структури інтелектуального потенціалу варто зазначити, що на її елементи здійснює вплив безліч факторів. Формування інтелектуального потенціалу національної економіки залежить від трьох груп чинників [2]:

I. *Природних* (інтелектуально-творчі здібності індивідів, здоров'я населення, демографічна ситуація в країні та стан довкілля, екологія).

II. *Економічних*, які поділяються на макроекономічні (державна демографічна політика, величина ВВП на душу населення, стан економіки, інфляційні процеси, рівень освіти і науки в країні, фінансування сфери освіти та науки, стан трудових ресурсів тощо) та мікроекономічні (механізм ціноутворення на ринку інтелектуальних продуктів, інноваційна та амортизаційна політика, система оплати праці у сфері інтелектуальної діяльності).

III.*Інституційних* (система законодавчого регулювання інтелектуальної діяльності та механізм захисту об'єктів інтелектуальної власності).

Формування інтелектуального потенціалу національної економіки тісно пов'язане з факторами впливу на рівень інтелектуального потенціалу окремого індивіда (див. рис. 1).

Проблеми формування інтелектуального потенціалу зумовлюють проблеми формування інтелектуального капіталу в Україні, бо лише інтенсивне й вільне використання інтелектуальних ресурсів може забезпечити трансформування відповідної частки інтелектуального потенціалу в інтелектуальний капітал.

У розвиток інтелектуального потенціалу як одного з найважливіших компонентів зміцнення економічної безпеки держави, провідну роль відіграє вища освіта. Система вищої освіти є важливою для структурних

перетворень та інноваційного розвитку і є рушієм розвитку будь-якої держави.

Рис. 1. Фактори впливу на інтелектуальний потенціал людини

Вища освіта є не лише носієм інтелектуального потенціалу, а й високопродуктивною силою у суспільстві, що потребує постійної уваги з боку держави та належної фінансової підтримки. Дослідження в освітній сфері довели, що співвідношення між витратами на освіту й економічним ефектом від неї становить 1:4 [6].

На жаль, початок XXI століття для вітчизняної науки характеризується технологічним відставанням,

недостатнім фінансуванням, збільшенням закордонних замовлень на виконання наукових розробок вітчизняними науковцями в окремих високотехнологічних галузях науки, зростаючими настроями фахівців вищої кваліфікації іммігрувати з України тощо.

Для того, щоб Україна могла вдало інтегруватися у європейський економічний простір із власним потужним інтелектуальним потенціалом, варто скористатися напрацьованими заходами та досвідом інших країн.

У процесі реформування вітчизняної освіти та науки мають бути здійснені наступні кроки [5]:

✓ створення мережі дослідницьких університетів, прискорення розвитку державно-приватного партнерства у сфері освіти;

✓ оновлення та вдосконалення навчальних програм із використанням міждисциплінарного підходу;

✓ розширення фінансової автономії вищих навчальних закладів за рахунок залучення приватних фінансових ресурсів;

✓ розроблення кваліфікаційних вимог до фахівців певного профілю;

✓ створення елітарних ВНЗ за підтримки держави для якнайшвидшого їх входження до списку провідних університетів світу.

Головною метою політики розвитку та використання державного потенціалу є формування комплексу заходів щодо недопущення або мінімізації загроз розвитку інтелектуального потенціалу України.

До визначальних принципів державної політики розвитку та використання інтелектуального потенціалу України відносяться: принцип законності; принцип системності; принцип раціональної доцільності; принцип ієрархічності; принцип субсидіарності; принцип

координованості; принцип оперативності; принцип дієвості; принцип синергізму; принцип емерджентності [6].

Важливою умовою запровадження державної політики розвитку та використання інтелектуального потенціалу для зміцнення економічної безпеки є дотримання всіх вище розглянутих принципів.

Розвиток індустрій високих технологій та інтелектуалізація національної економіки, як запорука економічного зростання та конкурентоспроможності на світових ринках може відбуватися за умови розробки наукових підходів, спрямованих на поєднання академічної науки і вищої школи, прикладної науки і реальної економіки [5].

Раціональне використання інтелектуального потенціалу та процеси його нагромадження можливі за умови ефективної співпраці між усіма зацікавленими сторонами – державою, що представляє усі гілки влади, суб'єктами інтелектуальної сфери, які репрезентують науково-освітнє та культурно-духовне середовище, окремими громадянами.

Для оптимізації освітніх процесів у вищих навчальних закладах потрібно враховувати світові тенденції, зокрема загострення конкурентної боротьби між університетами за лідерство; зростання міжнародного наукового співробітництва; адаптація освіти до запитів та потреб індивіда; посиленням координації у взаємодії ринку праці та вищої освіти; постійним впровадженням новітніх освітніх технологій для підвищення якості освітніх послуг тощо [6].

Отже, розвиток та раціональне використання інтелектуального потенціалу для зміцнення національної економіки є одним із найактуальніших питань сьогодення, оскільки досвід західних економік свідчить про необхідність максимальної інтелектуалізації всіх аспектів

діяльності для того, щоб бути конкурентоспроможними та зміцнити економічну безпеку держави. Освітня політика держави та контроль за якістю надання освітніх послуг є важливими компонентами розвитку інтелектуального потенціалу, адже рівень якості надання освітніх послуг тісно пов'язаний з рівнем розвитку інтелектуального потенціалу та його впливом на національну економіку.

Список використаних джерел:

1. Диба Л. М. Сутність понять інтелектуальний потенціал та інтелектуальний капітал як економічних категорій [Електронний ресурс] / Л. М. Диба // Економічний вісник університету. – 2011. – Вип. 17. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2011_17_1/Dyba.pdf

2. Кендюхов О. В. Інтелектуальний капітал підприємства: методологія формування механізму управління: монографія / О. В. Кендюхов, НАН України, Ін-т економіки промисловості. – Донецьк, 2006. – 307 с.

3. Лаврентьев В. А. Интеллектуальный потенциал предприятия: понятие, структура и направления его развития / В. А Лаврентьев, А. В. Шарина // Креативная экономика. – 2009. – № 2(26). – с. 83-89.

4. Мойсеєнко І. П. Інтелектуальна складова економічної безпеки України / І. П. Мойсеєнко // Регіональна економіка. – 2011. – № 4. – С. 169 –176.

5. Мороз В. М. Академічна мобільність професорсько-викладацького складу як об’єкт державно-управлінського впливу на якість вищої освіти в Україні / В. М. Мороз // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2014. – № 1. – С. 115–121.

6. Руткевич О. Вища освіта: «доступна» та/або «платна»? / О. Руткевич // Вища освіта. – 2005. – № 5. – С. 104–112.

АНАЛІЗ ПРИНЦИПІВ ВЗАЄМОДІЇ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ З ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Н. В. Гаріфулліна,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет,
kozyava2010@ukr.net

Проаналізовано взаємовідносини між органами публічної влади з громадськістю. Доведено, що основою таких взаємовідносин є встановлення відповідних інформаційних зв'язків.

Ключові слова: громадянське суспільство, децентралізація, інформаційні зв'язки, публічна влада, публічний контроль.

Необхідною умовою здійснення публічної-владної діяльності органів публічної влади в умовах децентралізації є здійснення публічного контролю. Його роль безпосередньо має зводитись до цілеспрямованого спостереження за належним виконанням державно-управлінських рішень. У такий спосіб публічний контроль в громадянському суспільстві «дає можливість не тільки коригувати публічно-владну діяльність, але й допомагає передбачити перспективи подальшого розвитку та досягнення конкретного результату» [3, с. 72].

Особливу увагу, також слід приділити розгляду основних принципів, на яких має базуватись публічна адміністрація як інститут здійснення публічного контрою. До таких принципів слід віднести: об'єктивність, дієвість, гласність та систематичність [3]. Дотримання цих

[1] Науковий керівник – д.держ.упр., професор Дацій Н. В.

основних принципів забезпечує інформаційно-аналітичний та експертний характер публічної адміністрації. У такому ракурсі, вона саме й виступає інструментом розвитку громадянського суспільства. Технологічно органи державної влади та місцевого самоврядування «вивчають і узагальнюють інформацію, що надходить від підпорядкованих громадськості та з інших джерел. Інформація, що надходить по каналах зворотного зв'язку, є основою для прийняття органом публічної влади наступних рішень. Без врахування інформації неможливе ані прогнозування, ані планування розвитку керованих систем і об'єктів. З кожним роком вага інформації у сфері здійснення публічної влади невпинно зростає. На органи публічної влади, як і на інші організації, розповсюджується дія закону інформованості-впорядкованості: чим більшою за обсягом і кращою за якістю інформацією про внутрішнє і зовнішнє середовище володіє організація, тим більшою є ймовірність її стійкого функціонування (самозбереження)» [3, с. 73].

Слід також відзначити, що утвердження публічної адміністрації як інституту оптимізації публічного контролю у громадянському суспільстві з необхідністю ставить питання про розробку належного інформаційно-експертного забезпечення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. З цією метою у західноєвропейському світі створюються спеціальні інформаційні служби або системи, статус яких визначається відповідними законами [2]. В Україні їх статус визначається законами «Про інформацію», «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» та спеціальними положеннями до них [1].

Аби оптимізувати публічний контроль над органами державної влади та місцевого самоврядування, через створення інституту публічної адміністрації варто чітко структурувати діяльність відповідних інформаційно-аналітичних та експертних служб, які безпосередньо або і опосередковано забезпечують реалізацію публічного контролю. До таких служб, традиційно належать інформаційні управління, інформаційно-аналітичні підрозділи, прес-служби, прес-центри, управління і центри громадських зв'язків, прес-бюро, прес-секретарі та прес-аташе з відповідним апаратом. Ці структурні підрозділи, органів державної влади та місцевого самоврядування збирають, аналізують, систематизують, обробляють та оперативно надають інформацію про діяльність цих органів у повному обсязі засобам масової інформації.

В межах даного розгляду особливу увагу, слід також приділити аналізу принципів взаємодії публічної адміністрації з інститутами громадянського суспільства. Основними принципами, відповідно до яких здійснюється налагодження взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування і громадськості є:

- *принцип субсидіарності*: передбачає перерозподіл функціональних повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування, щодо реалізації інтересів громадськості (це у такий спосіб розширює свободу дій і свободу вибору громадянина у демократичному суспільстві);
- *принцип партнерства:* у процесі прийняття державно-управлінських рішень завжди має приймати активну участь громадськість, та органи місцевого самоврядування, які мають об'єктивне уявлення про проблеми свого регіону;
- *громадського діалогу:* передбачає проведення консультацій органами державної влади та місцевого

самоврядування із громадськістю (представниками громадських організацій) на паритетних засадах;

- *принцип громадської активності:* передбачає безпосереднє залучення громадськості до розробки, реалізації державно-управлінських рішень, врахування позицій громадськості у прийнятті відповідних рішень та здійснення контролю за їх реалізацією.

Важливою умовою розвитку громадянського суспільства як раз і виступає дотримання наведених вище принципів. Однак, у нормативно-правовому відношенні ці принципи мають виступати у ролі ключової норми взаємодії органів державної влади та громадськості. Виходячи із цього, публічна адміністрація як оптимізаційний інститут здійснення публічного контролю у громадянському суспільстві спільно з громадськістю має розробляти відповідні норми адекватної реалізації її інтересів на основі моніторингу інтересів. Більш технологічно цей аспект можна простежити на рівні діяльності органів місцевого самоврядування.

Відповідно до цього нами доведено, що основною таких взаємовідносин є встановлення відповідних інформаційних зв'язків: зв'язків між органами державної влади та місцевого самоврядування; зв'язків між органами державної влади, місцевого самоврядування та громадськістю.

Список використаних джерел:

1. Лотюк О.С. Особливості механізму конституційно-правового регулювання громадянського суспільства. *Вісн. Вищ. ради юстиції.* 2013. № 1 (13). С. 92-101.

2. Посібник з участі громадськості. *Проект "Голос громадськості"*Міжнародний центр перспективних досліджень. Київ. 2007. 349 с.

3. Шаульська Г.М. Громадськість як індикатор системи державного управління та громадянського суспільства. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2017. № 1 (8). С. 70-74.

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ТА ЗАГРОЗАМИ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

К. А. Гарічева,
студентка ОС «Бакалавр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет,

У Методиці розрахунку рівня ЕБ України від 02.03.2007 ЕБ – це такий стан національної економіки, при якому зберігається стійкість економіки до внутрішніх та зовнішніх загроз і здатність задовольнити потреби осіб, сімей, соціуму та країни.

Відповідно до Методичних рекомендацій, які стосуються розрахунків рівня ЕБ України від 29.10.2013 р., економічна безпека є станом національної економіки, коли зберігається стійкість до загроз усіх видів, забезпечується висока конкурентоспроможність серед економік світу і характеризується здатністю національної економіки до стабільного та збалансованого розвитку. Зазначимо, що в методичних рекомендаціях від 29.10.2013 р. змінюється акцент від задоволення потреб осіб, сімей, соціуму та країни в напрямок забезпечення конкурентоспроможності серед економік світу та стабільного розвитку. Такі зміни векторів в економічній політиці зумовлені переходом нашої держави в нову історичну епоху, яка розпочиналася.

[1] Науковий керівник – к.е.н., професор Якобччук В. П.

Революція гідності стала причиною розробки пакету проектів Стратегії сталого розвитку України до 2030 р., який зумовлює «систему стратегічних та операційних цілей переходу до інтегрованого економічного, соціального та екологічного розвитку держави до 2030 р.» [1].

Методика розрахунку рівня ЕБ України була створена для визначення рівня економічної безпеки України як основної складової НБ держави і передбачає переліки основних індикаторів стану ЕБ України, їх «оптимальні, порогові та граничні значення, а також методи обрахунку інтегрального індексу ЕБ.» [1] (Табл. 1).

Методика ґрунтується на комплексних аналізах індикаторів ЕБ з виявленням можливих загроз ЕБ в Україні і використовується Міністерством економіки України для інтегрального оцінювання рівня ЕБ України в цілому, для інших органів виконавчої влади визначення рівней складових ЕБД для прийняття управлінських рішень щодо аналізу, відвернення та нейтралізації реальних та потенційних загроз національним інтересам у відповідній сфері.

Таблиця 1

Коефіцієнти розрахунків індексів фінансової безпеки

Сфера економіки	Значення вагового коефіцієнта
Макроекономічна	0,1005
Виробнича	0,0769
Фінансова	0,1127
Інвестиційна	0,0939
Зовнішньоекномічна	0,0901
Науков-технологічна	0,1183
Соціальна	0,0808
Демографічна	0,0836
Енергетична	0,1324
Продовольча	0,1108

Індикатори стану ЕБ України, їх характеристичні значення розроблено для оцінки стану ЕБ України через аналіз кожної складової (Табл. 2).

Таблиця 2

Вагові коефіцієнти для визначення індексу фінансової безпеки

Фінансова сфера	Значення вагового коефіцієнта
Бюджетна	0,2023
Грошово-кредитна	0,1953
Валютна	0,1558
Боргова	0,1256
Страхова	0,0628
Фондова	0,0953
Банківська	0,1629

Відбір множини індикаторів відбувався з урахуванням досвіду інших країн та наукових робіт українських вчених.

Періодичність аналізу систем індикаторів та їх характеристичних значень через зміни в національній і світовій економіках відбувається не рідше, ніж 1 раз на 2 роки, частіше – у разі необхідності.

Інтегральний індекс ЕБД вираховується ієрархічно: на нижньому рівні – індекси різних сфер економіки, на верхньому – загальний індекс.

Так само ієрархічно можуть вираховуватися індекси загальних сфер, зокрема це може стосуватися фінансової безпеки, складовими якої є бюджетна, валютна, боргова тощо.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року» [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH6YF00A.html .

2. Баженова О. В. Аналіз стану економіки України в

контексті її економічної безпеки / Олена Володимирівна Баженова // Проблеми розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та приваблювання іноземних інвестицій: регіональний аспект : сб. науч. тр. ДонНУ. – Донецк : Изд-во ДонНУ, 2004. – С. 839-845.

3. Косевцов В.О. Національна безпека України: проблеми та шляхи реалізації пріорітетних національних інтересів: монографія / В.О. Косевцов, І.Ф. Бінько. – К: НІСД, 1996. – 54 с.

ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

К. В. Гінгуляк,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Економічна безпека – це основна, системоутворююча ланка національної безпеки держави, яка, з одного боку, є підсистемним елементом системи більш високого порядку, а з іншого виступає самостійною системою економічних відносин спрямованих на безпечне функціонування економічної системи країни в цілому, територій та окремих господарюючих суб'єктів. Система економічної безпеки регіону повинна мати ознаки цілісності, органічності, динамічності для вирішення питань захисту економічних інтересів всіх суб'єктів регіону, забезпечення конкурентоспроможності бізнесу на регіональному ринку, включати інструменти державної підтримки територіальних громад для вирішення економічних проблем.

[1] Науковий керівник – к.держ.упр., професор Войтенко А.Б.

Економічна безпека регіону, з точки зору процесного підходу, це ефективна взаємодія інститутів та механізмів державного управління з процесами виробництва регіонального продукту, його розподілу та реалізації. Разом з тим, з точки зору ефективного державного управління економічною безпекою регіону, існуючі економічні інструменти та безпекові дії доповнити інститутами політичного, правового, інформаційного, культурного, екологічного характеру .[2]

Вирішення питань національної безпеки пов'язане з захищеністю всіх життєвих інтересів людини та суспільства, включаючи глобальні та національні загрози та небезпеки, та передбачає формування сукупності інститутів державного управління суспільним розвитком.

З іншого боку, національна безпека, у вузькому розумінні, це сфера «застосування спільних зусиль певних видів державної політики (комбінація видів політики може бути різною, але частіше мова йде про воєнну і зовнішню політики); стан, за якого виключається загроза війни, загроза суверенітету країни, її незалежності і територіальній цілісності тощо» [3].

Указом Президента України № 392/2020 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України», у відповідності до ст. 107 Конституції України та ст.26 Закону України «Про національну безпеку України» було схвалено проект Стратегії національної безпеки України в якому запропоновано в найближчі пів року представити Стратегію людського розвитку, Стратегію воєнної безпеки, Стратегію громадської безпеки та цивільного захисту України, Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу України, Стратегію економічної безпеки, Стратегію біобезпеки та біологічного захисту, Стратегію інформаційної безпеки, Стратегію

кібербезпеки, Стратегію зовнішньополітичної діяльності, Стратегію забезпечення державної безпеки тощо [4].

В Стратегії визначено, що безпека людини це безпека країни, тому пріоритетними напрямами є «життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека» як найвищі соціальні цінності, акцентовано увагу на основні засади безпеки. Такими засадами є забезпечення стійкості суспільного розвитку, стримування збройних агресій, взаємодія зі стратегічними партнерами тощо. Також, зроблено акценти на найважливіших пріоритетах нацбезпеки, а саме незалежність та державний суверенітет, територіальна цілісність, людський розвиток, права і свободи інтересів громадян, європейська інтеграція [5].

Стратегією окреслено коло зовнішніх та внутрішніх загроз які пов'язані з економічною безпекою, це зміна клімату та техногенне навантаження, активне споживання ресурсів що не відновлюються, зростання нерівності, дисбаланс світового економічного розвитку, відсутність ефективних інструментів глобального управління, трансформаційні зміни економік, у зв'язку зі швидким впровадженням штучного інтелекту та зростанням технологічного безробіття, нелегальної міграції, тіньових схем в економіці. Ці процеси негативно вплинули на темпи економічного зростання суспільного продукту та знизили індекс людського розвитку та якість життя українського населення [6].

Найактуальнішою загрозою для У країни стала безпека та доступність якісного продовольства, споживчих товарів та послуг для населення, фінансово-економічна нестабільність, зростання інфляції та невизначеності економічного розвитку в умовах перманентної світової кризи. Потенціал української економіки суттєво знизився в результаті збройної агресії Росії та зниження експорту української продукції в Російську федерацію.

Неефективна сучасна економічна політика України також пов’язана з низькою якістю діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, недостатньою економічною кваліфікацією управлінських кадрів. Загрози для економічного розвитку пов’язані з неефективним використанням власності і перш за все на землю, відставанням від світової української ринкової інфраструктури, несприятливим інвестиційним кліматом, низькою конкурентоспроможністю вітчизняних підприємств [7].

Економічна безпека в регіоні визначає необхідність створення умов стабільного, стійкого та поступального розвитку економіки, це оптимальний баланс між інтеграцією регіональної економіки в національну та регіональною незалежністю. Інститути економічної безпеки регіону, це правила гри між суб'єктами економіки, це господарський порядок який персоніфікує економічні відносини і спрямовує їх на пріоритетні цілі, потреби та інтереси території. Це правові, політичні, економічні норми поведінки, що забезпечують цілісність економіки регіону, посилюють стійкість та рівновагу розвитку.

Список використаних джерел:

1. Гбур З.В. Інституційне забезпечення економічної безпеки України. Інвестиції: практика та досвід. №3. 2018. С.98-102.

2. Герасимчук З. В. Економічна безпека регіону: діагностика та механізм забезпечення : монографія. Луцьк: 2006. 244 с.

3. Гончаров Є. В. Державне управління економічною безпекою регіонів в системі забезпечення їх сталого соціально-економічного розвитку . *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2010. №12 URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Duur_2010_12_3.pdf

4. Горбулін В. П. Засади національної безпеки України: підруч. К. : Інтертехнологія, 2009. 272 с.

5. Горбулін В.П. Система оцінок зовнішніх і внутрішніх ризиків та загроз національній безпеці України.за заг. ред. акад. НАН України. К. : Вид-во ДП «НВЦ» Євроатлантикінформ. 2010. Вип. 16. 232 с.

6. Гуменюк А. М. Безпека структурно-інституціональної трансформації економіки регіону: теоретичні основи та прикладні аспекти : монографія. К. : НІСД, 2014. 468 с.

7. Данилишин Б. М., Степаненко А. В., Ральчук О. М. Безпека регіонів України і стратегія її гарантування. К. : Науково-виробниче підприємство «Вид-во «Наукова думка», 2008. Т. 1. 390 с.

8. Концептуальні засади розвитку системи забезпечення національної безпеки України: аналіт. доп. О.О.Резнікова, В.Ю.Цюкало, В.О. Паливода, С. В.Дрьомов, С. В. Сьомін. К. : НІСД, 2015. 58 с.

НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

О. В. Господарчук,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Напрями подальшого розвитку української державності, забезпечення публічної безпеки та порядку пов’язані з удосконаленням та впровадженням в життя демократичних інститутів взаємодії та співпраці органів

[1] Науковий керівник – д.е.н., професо Ходаківський Є. І.

влади всіх рівнів та національної поліції. Результативність такої взаємодії пов'язана з вивченням та використанням позитивного досвіду функціонування сфери поліцейської діяльності зарубіжних країн та пошуком шляхів підвищення ефективності співпраці поліції з органами влади.

Передовий досвід управління органами правопорядку та організації взаємодії органів місцевого самоврядування та поліцейських формувань, в розвинених зарубіжних країнах, асоціюється, перш за все, з реалізацією інноваційних моделей правоохоронної діяльності в територіальних громадах [4]. Українські реалії показують, що переважно. в результаті відсутності практичних напрацювань взаємодії поліції з органами влади на демократичних принципах, вирішення проблем організації співпраці цих інститутів здійснюється в напряму реалізації політичних інтересів окремих суб'єктів, або через формалізацію застосування зарубіжного досвіду.

Механічне використання навіть успішних прикладів взаємодії влади та поліції демократичних країн посилюють зростання дисбалансів в комунікації та викликають негативні прояви стану правопорядку в територіальних громадах [2]. Модель взаємодії місцевих органів самоврядування т а національної поліції повинна формуватись у відповідності з історією, ментальністю, локальною ідентичністю, культурою, традиціями, станом соціально-економічного розвитку та активністю інститутів громадянського суспільства певних територій.

Значні темпи росту злочинності та факти массового порушення правопорядку в територіальних громадах відображають неефективність співпраці між органами державної влади, місцевого самоврядування, національною поліцією та іншими правоохоронними структурами. Зростання потреби в посиленні публічної безпеки

громадян та територій потребує розробки системи заходів по впровадженню ефективних механізмів взаємодії органів місцевого самоврядування та національної поліції.

Для результативності взаємодії органів місцевого самоврядування з національною поліцією потрібна об'єктивність оцінки ефективності сучасних механізмів функціонування поліцейських підрозділів в закордонних громадах та якості впливу органів місцевого самоврядування на діяльність зарубіжних правоохоронних органів. Так, проаналізувавши динаміку розвитку інститутів поліції в громадах та динаміку посилення співпраці з органами влади, дозволить провести аналогії, показати альтернативи взаємодії, оцінка кількісних показників результатів діяльності органів правопорядку в громадах демократичних країн забезпечить вироблення спеціальних рекомендацій для організації взаємодії органів місцевого самоврядування та національної поліції на регіональному та місцевому рівнях.

Поліцейські органи зарубіжних країн, в залежності від розподілу функціональних обов'язків та обсягу повноважень на різних рівнях управління, мають специфічні особливості, що відображають конкретну форму державного устрою та ступінь централізації в механізмах прийняття управлінських рішень [2]. Виходячи з цього визначається форма управління, яка може бути жорстко централізована, частковоцентралізована та демократично децентралізована [3].

Перша, визначає адміністративно-директивний контроль уряду, який вибудовує загальні стратегічні напрями, форми та методи діяльності поліцейських органів, директивно корегує взаємодію поліції з органами публічного управління. Переважно, у більшості таких систем, управлінський персонал централізованих органів поліції це невід'ємна частина державної структури. В

зарубіжних країнах загальне керівництво публічною безпекою та правопорядком забезпечується спеціальними міністерствами. Прикладами таких централізованих систем функціонування поліції є Франція, Італія, Швеція, Данія та інші країни.

Повноваження загальнодержавних органів поліцейського управління щодо територіальних поліцейських формувань обмежені контролем за призначенням керівних посадових осіб, встановленням системи інформації та зв'язку, визначенням загальних правил несення служби, системою фінансування і іншими організаційними питаннями в полуцентралізованних поліцейських системах. В іншому територіальні формування або самостійні, або підпорядковуються місцевим органам управління. До таких систем відносяться поліції Великобританії, ФРН, Нідерландів, Японії та деяких інших держав.

Децентралізована система управління поліцією характеризується незначною залежністю від центральних органів влади. Подібна система притаманна США. Форми і методи взаємодії поліції з владними структурами і громадськими інститутами безпосередньо залежать і від державного устрою [4]. Так, інструментом всебічного контролю над суспільством, вкрай мілітаризованим і централізованим апаратом є поліція в авторитарних і тоталітарних державах. Керівництво нею здійснюється виключно з центру, тому зв'язок поліції з територіальними органами управління носить, як правило, односторонній, формальний характер. Виключений і громадський контроль за діяльністю поліції. У боротьбі зі злочинністю поліція має вражаючі успіхи, але масові репресії, які застосовуються щодо всіх, хто хоч чимось не бажаний правлячому режиму, а не тільки кримінального елемента,

часто є причиною антіполіцейскіх настроїв у значної частини населення держав з тоталітарним режимом.

Поліція в демократичній державі розглядається як особливий правоохоронний інститут, який сає право застосовувати визначені законодавчо методи примусу для здійснення обмежень у поведінці громадян заради збереження громадського порядку, громадянської безпеки та соціального середовища. Соціальний рейтинг поліції досить високий навіть на при низькому розкритті злочинності, а іноді навіть при нездатності органів правопорядку належним чином протистояти організованій злочинності та корупційним діям.

При демократичному виборі, довіра до правоохоронних органів базується на впевненості, що поліція діє в межах методів зменшення кримінальної напруги не обмежуючи права і свободи особистості. Сучасна діяльність поліцейських органів в демократичних державах основується на принципах економічного і політичного плюралізму, на забезпеченні конституційних прав і свобод особи, на консенсусі у вирішенні соціальних конфліктів.

Таким чином, характерна риса діяльності поліцейських систем країн демократії це гарантія соціально-економічної та політичної стабільності, достатніх фінансових можливостей, широкої участі в публічному управлінні органами правопорядку регіональних і місцевих влад. Досвід зарубіжних країн показує, що підходи до побудови поліцейських систем найчастіше є проекцією моделі публічного управління даної країни [4]. Неефективність побудови моделі публічного управління в Україні викликає ланцюжкову реакцію побудови неефективних органів поліції, неякісну взаємодію її з владними структурами та необхідність радикальних реформ в обох сферах.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р.

2. Кулешов Р.В. Полицейская система Австрии: Монография. М.: ВНИИ МВД России, 2004. С. 4.

3. Князев В.В., Сазонова Н.И., Жмыхов А.А., Заморина Т.Ю. Полицейские системы зарубежных государств. М.: ВНИИ МВД России, 2004. С. 4.

4. Балтовский А.А. Организация деятельности полиции зарубежных стран. Учебное пособие. Саратов, 2007. С. 5.

5. Мисюк А. Полицейские системы в мире: Накопленный опыт и направления развития // Варшава: «Przeglad PoHcypy», 1996. №№ 2. С. 8-19.

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОЇ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ

Н. І. Грищенко,
студентка,
Поліський національний університету,
nadagrisenko@gmail.com

Швидкий розвиток міжнародних ринків призводить до якісних змін в інструментах міжнародного маркетингу, особливо в нових умовах розвитку вітчизняних аграрних підприємств. Компанії повинні докласти зусиль, щоб адаптувати агарну продукцію українських виробників до суворих вимог міжнародних ринків. Контроль системи управлінських рішень, що стосуються формування і реалізації маркетингової стратегії розвитку аграрних підприємств є однією зі складових механізму реалізації концепції міжнародного маркетингу.

Для будь-якого аграрного підприємства, яке здійснює міжнародну діяльність, адміністративний механізм, звичайно, не обмежується набором методів та важелів впливу управління на відповідні процеси, а визначається призначенням системи, цільовими функціями кожного елемента та його взаємодією з іншими елементами системи управління. Врахування рівня економічного розвитку та специфіки окремих міжнародних ринків потребує коригування.

Визначення терміну «механізм», яке часто використовується в економічних дослідженнях, був запозичений з технічних наук для опису економічних, виробничих та соціальних процесів у їх взаємодії. Він характеризує можливість руху і досягає позитивного ефекту шляхом реалізації ряду станів і процесів, що складають явище, або, завдяки способу роботи системи, пристроїв, що визначають порядок певної діяльності чи процесу [1, с. 233]. Дж. Лафта надає визначення «механізму управління» як «сукупності пристроїв, що використовуються і впливають в управлінні, а точніше сукупність важелів, що використовуються в управлінні». Л. Ситник пояснює під «механізмом управління» сукупність мотивів діяльності персоналу, які визначають як можливість, так і ефективність управління, від яких залежить сприйняття впливу [4, с. 400].

Таким чином, механізм управління складається з ряду різних методів управління, які використовуються суб'єктом управління та впливають на взаємозв'язок, відносини між елементами системи (суб'єктом управління) з метою вирішення нагальних проблем.

Щодо міжнародної диверсифікації бізнесу, механізм управління підприємством забезпечується виконанням конкретних функцій міжнародного маркетингу, які, на наш

погляд, реалізуються за допомогою маркетингового механізму управління в конкурентному середовищі.

Механізм розвитку підприємства складається з ряду форм, методів та інструментів, які керівники підприємств повинні використовувати для регулювання діяльності з метою міжнародної диверсифікації бізнесу. У той же час цей механізм маркетингу розвитку бізнесу вимагає системного підходу до використання маркетингових інструментів у діяльності. Він передбачає існування певних підсистем, які взаємопов'язані та є частиною загальної системи, існування якої неможливе без одного з її елементів [3, с. 45].

Важливим кроком у формуванні механізму аграрного підприємства є консолідація функцій за підрозділами, швидкий обмін інформацією, збільшення гнучкості та швидкий розвиток міжнародної диверсифікованої організації. Гнучкість та адаптивність міжнародно диверсифікованої структури до маркетингового середовища вимагає вдосконалення навичок персоналу, підвищення відповідальності за завдання, а процеси прийняття рішень, контролю та розробки цілей децентралізовані та розподілені на усіх рівнях міжнародно диверсифікованої структури [2, с 141].

Основними чинниками, що впливають на формування механізму управління аграрного підприємства, є наступні:

1. Постійні, часто непередбачувані зміни умов ведення бізнесу, які вимагають високої ефективності роботи з аналізу міжнародних ринків та планування і організації маркетингової діяльності аграрних компаній на основі результатів аналізу.

2. Потреба передбачити можливі альтернативи (сценарії) розвитку ринкової ситуації та передбачити відповідні стратегії поведінки на міжнародних ринках.

3. Високий ризик, пов'язаний з розробкою і впровадженням нових продуктів на міжнародному ринку, ставить високі вимоги до якості роботи з визначення цільових ринків і вимагає повного врахування різноманітних наслідків факторів ризику з метою мінімізації можливих наслідків .

4. Необхідність враховувати можливості аграрного підприємству та стан навколишнього середовища при аналізі альтернатив розвитку підприємства з метою міжнародної диверсифікації бізнесу.

5. Альтернативний характер вибору міжнародних ринків (їх сегментів або ніш) для реалізації варіантів розвитку, необхідність врахування значної кількості факторів, що впливають, наявність ряду різних критеріїв їх оцінки вимагають загальної методології та критеріальної бази задля пошуку і обґрунтування прийняття рішень щодо виходу на нові міжнародні ринки, враховуючи весь комплекс різноспрямованих чинників. [2, с. 147].

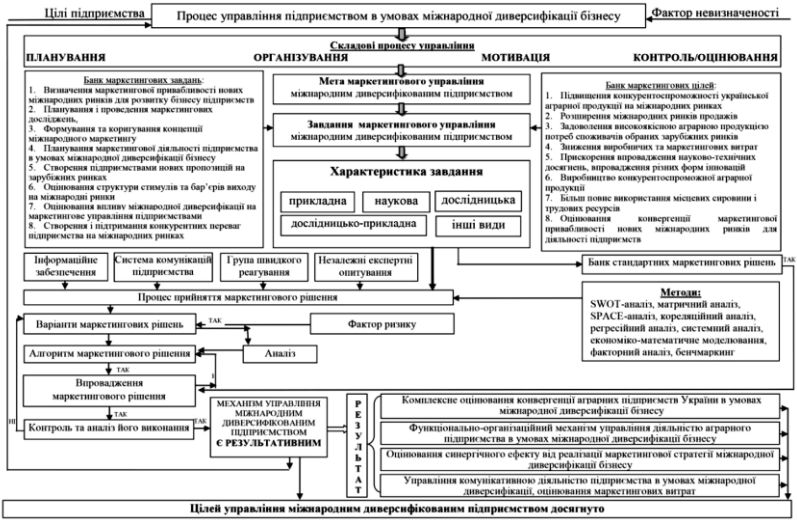

Рис. 1. Механізм управління підприємством в умовах міжнародної диверсифікації бізнесу

Механізм управління підприємством для диверсифікації міжнародного бізнесу показаний на рис. 1, здійснюється у всіх без винятку сферах, не зосереджується на державних функціях і збільшує глибину завдань, що дозволяє українським аграрним підприємствам успішно адаптуватися до динамічних змін у оточуючому середовищі, допомагає вирішувати ситуаційні проблеми, координуючи всі відділи міжнародної диверсифікації компаній.

Запропонований вище механізм управління підприємством в умовах міжнародної диверсифікації бізнесу представлений, з одного боку, як органічна система, що включає індивідуальну відповідальність кожного працівника за загальний результат, і така структура може, за необхідності, змінити форму прийняття складних маркетингових рішень. З іншого боку, він базується на чітко визначеній послідовності дій (процесів) та їх циклічному повторенні відповідно до концепції міжнародного маркетингу, обраної стратегії диверсифікації та складається з ряду елементів, технологій, інструментів та важелів.

Результатом запровадження механізму управління аграрного підприємства з метою диверсифікації міжнародного бізнесу є швидка реакція на зміни у відповідних сегментах міжнародного ринкового середовища шляхом розробки та впровадження маркетингових заходів для вивчення та розвитку ринку, а також підготовка альтернативних та гнучких управлінських рішень для забезпечення результату діяльності підприємства в умовах міжнародної диверсифікації бізнесу.

Таким чином, задля формування довгострокових конкурентних переваг агарних підприємств при виході на зовнішні ринки необхідно організувати процес,

спрямований на досягнення кінцевого результату за допомогою маркетингових інструментів, методів та технологій, та враховувати, що кінцевим результатом дії маркетингового механізму управління підприємством в умовах диверсифікації бізнесу має стати створена раціональна організаційна структура, яка здійснює міжнародну діяльність.

Список використаних джерел:

1. Ковальчук С.В. Маркетингові стратегії інноваційного розвитку промислових підприємств : дис.… д-ра екон. наук : 08.00.04 / С. В. Ковальчук. Хмельницький : Хмельницький національний університет, 2012. 510 с.

2. Ковінько О. М. Маркетинг в умовах міжнародної диверсифікації бізнес-діяльності : монографія / О. М. Ковінько. К. : КНЕУ, 2017. 423 с.

3. Рогоза М.Є. Стратегічний інноваційний розвиток підприємств: моделі та механізми : монографія / М. Є. Рогоза, К. Ю. Вергал. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. 136 с.

4. Ситник Л. С. Організаційно-економічний механізм антикризового управління підприємством / Л. С. Ситник. Донецьк : ІЕП НАН України, 2010. 504 с.

СТРАТЕГІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ЛІСОКОРИСТУВАННЯ З УРАХУВАННЯМ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО ЕФЕКТУ

В. І. Грищук,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Доведено потребу при реформування системи державного управління лісокористування застосувати європейські практики та підходи. Визначено, що ключовими напрямами удосконалення системи лісокористання є оптимізація правових норм ведення лісового господарства, запровадження в систему управління громадського контролю, що забезпечать реалізацію політики сталого розвитку.

Ключові слова: державне управління лісовим господарством, механізми державного управління, лісокористування, сталий розвиток, регіон, лісова політика.

В Україні державна політика правової охорони природи не розвинена. Заходи з соціально-економічного та екологічного захисту природи набувають актуальності. Економічну сутність раціонального лісокористування та ресурсозбереження можна виразити як – «максимум економічного ефекту при мінімумі негативних соціально-економічних та екологічних наслідків». Разом з тим раціональне ресурсовикористання це отримання максимальної кількості корисних властивостей, при

[1] Науковий керівник – д.е.н., професор Ткачук В.І.

мінімумі відходів, які в подальшому використовуються у вигляді сировини в наступному виробничому циклі.

Стратегія ресурсозбереження носить довготривалий, комплексний, характер і обумовлена капіталомісткою структурною виробництва в галузях економіки. Виробничі процеси, що характеризуються інтенсивним розвитком науково-дослідних робіт, дозволяють використовувати безвідходні технології; організація виробництва за принципом замкнутої циркуляції та комплексного багатоцільового використання сировини і матеріалів дозволить задіяти механізми ресурсозбереження.

В короткостроковому періоді тактика ресурсозбереження повинна базуватися на організаційних засадах, що спрямовані на ощадливе ставлення до ресурсів на основі активізації використання існуючих досягнень науково-технічного прогресу. В Україні накопичилися серйозні проблеми в природно-ресурсному секторі. Найвагоміша з них, суттєве відставання обсягів відтворення та відновлення сировинної бази від обсягів нарощування виробництва. Ця тенденція є загрозою економічній безпеці країни.

За таких умова необхідним є застосування ресурсозберігаючих технологій, сучасних організаційних форм і методів, які мінімізують вартість освоєння природних ресурсів в наявних природнокліматичних умовах. Ця проблема набуває рис природно – ресурсної політики на всіх рівнях виробництва та управління.

Функціонування механізмів еколого-економічного управління лісогосподарюванням та їх впровадження у регіональний лісогосподарський комплекс забезпечує система управлінського аналізу, яка ґрунтується на комплексній оцінці виробничих, організаційно-економічних, а також екологічних та соціальних ефектів.

Важливими завданнями національної політики лісокористування є:

- розробка способів і напрямів оптимального користування лісовими багатствами;
- визнання прав власності на ліси і завершення формування правової бази використання та відтворення лісових ресурсів;
- пошуки шляхів формування ринків лісової продукції;
- впровадження інструментів структурної політики в лісовому комплексі, що враховує необхідність динамічного розвитку лісопереробних виробництв.

Встановлення ролі природно-ресурсного потенціалу України потребує врахування таких основних факторів:

- забезпечення потреб внутрішнього ринку і національного виробництва;
- пріоритезації економічних і геополітичних інтересів держави Україна, що підтримує взаємовигідне співробітництво з провідними країнами;
- визначення ролі природних ресурсів України в глобальному біосферному процесі;
- врахування світогосподарських попиту на природні ресурси і потреб в них;
- забезпечення внутрішньої стабільності і сприятливого інвестиційного клімату;
- прогнозування соціально-економічного розвитку країни з можливістю реалізації великих соціально-економічних проектів.

Отже, формування засад лісової політики підвищення рівня використання економічного потенціалу лісового комплексу обумовлена, завданням підвищення ефективності експлуатації наявних лісових ресурсів. Враховуючи значну міру освоєння в регіоні найбільш

цінних лісових масивів, залишається широке поле діяльності для розвитку повноцінного комплексного господарства, що працює як на зовнішній, так і на внутрішній ринок. Окрім того, управління знаннями, що застосовуються для реалізації напрямів екологізації лісового господарства та забезпечення сталого лісокористування на інноваційній основі сприятиме розвитку підприємницьких ініціатив.

Результатом проведеного дослідження є обґрунтування суті та формування системного бачення відповідальності лісогосподарських підприємств. Еколого-економічні лісогосподарські заходи, що ініціюють економічні суб'єкти, виходять за межі отримання прибутку. Законодавчо-нормативне забезпечення раціонального лісокористування, має також соціальне значення для місцевого населення, сприяє підвищенню зайнятості місцевого населення. В сучасних ринкових умовах лісогосподарювання, для реалізації механізму соціально-екологічної відповідальності в управлінні лісогосподарськими підприємствами необхідно застосовувати еколого-економічні технології: добровільну соціальну звітність та систему екорейтингів; добровільну лісову сертифікацію; механізми взаємодії з громадськістю та некомерційними організаціями; розвиток лісогосподарського соціального підприємництва.

Список використаних джерел:

1. Василик Н. М. Комплексне використання лісоресурсного потенціалу регіону: переваги, сучасний стан та перспективи / Н.М. Василик // АгроСвіт. – 2009. – № 23. – С. 41–47.

2. Фурдичко О. І. Формування сучасних еколого-економічних відносин у галузі українського лісівництва /

О.І. Фурдичко // Економіка України. – 2014. – № 10. – С. 67– 78.

3. Хвесик М.А. Комплексне використання лісоресурсного потенціалу : [монографія] / М.А. Хвесик, О.М. Шубалий, Н.М. Василик. – К. : ДКС, 2011. – 498 с.

4. Фурдичко О.І. Землі лісогосподарського призначення в екологоекономічних вимірах при землевпорядкуванні / О.І. Фурдичко, А.М. Бобко // Збалансоване природокористування. – 2013. – № 2–3. – С. 5–13.

5. Бобко А.М. Охорона землі та землекористування в галузі лісівництва [Електронний ресурс] / А.М. Бобко // Віче. – 2014. – № 19. – Режим доступу : http://www.viche.info/journal/4386.

РОЛЬ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В СИСТЕМІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Г. Д. Гуцалюк,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальності «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Якість освіти, зокрема і дошкільної, характеризується сукупністю якісних ресурсів, до яких належать і кадровий потенціал та контингент дітей, які відвідують заклади дошкільної освіти. Без професіоналів і чіткої стратегії кадрової політики забезпечити якість освіти не можливо. Тому, крім фінансової, академічної, організаційної автономії, на часі – робота з кадрами.

Ключові слова. Кадровий потенціал, освітні послуги, якість освіти.

[1] Наукоквий керівник – к.е.н., доцент Сионенко Л.І.

Кадровий потенціал системи освіти суттєво впливає на соціально-економічний розвиток суспільства. Виступаючи осередком інтелектуальних ресурсів, потенціал науково-педагогічних кадрів забезпечує конкурентоздатність державного освітнього сектору і визначає місце держави на світовому ринку освітніх послуг.

Кадрова політика закладів вищої освіти мають містити дії і заходи з орієнтацією на забезпечення потрібної кількості кваліфікованих, високопрофесійних і вмотивованих наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників, потенціал яких відповідає сучасним вимогам і є характерними для певного освітнього закладу. Основною метою реалізації унікальної кадрової політики навчального закладу має бути забезпечення високопрофесійним персоналом відповідно до штатного розпису з урахуванням особливостей функціонування. Процес формування кадрової політики в навчальному закладі повинен передбачати узгодження аспектів діяльності: визначення пріоритетів розвитку і розроблення загальних принципів кадрової політики навчального закладу; аналіз відповідності кадрової політики навчального закладу меті діяльності і стратегії його розвитку; запровадження програм розвитку персоналу; виявлення проблем у кадровій роботі; планування потреби в трудових ресурсах, формування структури й штату, призначення, створення резерву; оперативне оцінювання наявності кадрового потенціалу; забезпечення умов неперервної професійної підготовки й підвищення кваліфікації співробітників.

Якість дошкільної освіти, в широкому розумінні, визначається напрямами, які забезпечують її ефективне функціонування. Це, зокрема:

• потужне нормативно-правове та інструктивно-методичне підґрунтя (документи, які гарантують здобуття освіти належного рівня всім дітям раннього й дошкільного віку та визначають різні аспекти діяльності ДНЗ, Базовий компонент дошкільної освіти (далі – БКДО) та чинні освітні програми);

• комплекс фінансово-економічних (джерела і обсяги фінансування ДНЗ, матеріально-технічних умов, сприятливих для цілісного всебічного розвитку дітей (створення розвивального середовища, забезпеченого дидактичними посібниками, навчальною літературою, сучасними технічними засобами навчання, доступом до інтернет-ресурсів, тощо);

• кадровий потенціал (забезпеченість педагогічними кадрами з відповідною фаховою освітою, високим рівнем професійної компетенції);

• ефективність управлінської діяльності в системі дошкільної освіти; • сучасний науково-методичний супровід освітньої роботи з дітьми, впровадження інноваційних технологій, авторських методик розвитку, виховання і навчання дошкільників, кращих досягнень перспективного педагогічного досвіду;

• результативність дошкільної освіти (сформованість життєвих компетенцій, дошкільної зрілості в дітей перед вступом до школи відповідно до вимог БКДО).

Якісна дошкільна освіта – це не лише кількісні показники.

Якість рішення завдань дошкільної освіти забезпечується підтримкою високого рівня професійної підготовки кадрів дошкільної галузі освіти та розповсюдженням сучасних навчально-методичних напрацювань, що відображають перспективний педагогічний досвід вітчизняних та зарубіжних фахівців.

Підготовка кадрового потенціалу для системи дошкільної освіти потребує вирішення ряду питань, пов'язаних із вищою школою (узгодження базового рівня знань та предметів із спеціальності, підготовка фахівців із спеціалізацією «дитячий психолог»), загальних вимог соціального захисту педагогів дошкільної ланки освіти, регуляцію питань про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери, які дають право на пенсію за вислугу років, посаду директора дошкільного освітнього закладу і асистента вихователя в інклюзивній групі, віднесення посади асистента вихователя до переліку педагогічних посад (Національний класифікатор професій України (код3340).

Вважаємо, що практична спрямованість підготовки кадрів системи дошкільної освіти потребує значного поглиблення, адресного замовлення, сучасної політики розвитку людського ресурсу.

Перепідготовку фахівців необхідно посилити завдяки розширенню співпраці з наукою, інноваційними освітніми проектами, розвитку системи вивчення та впровадження національного досвіду. Потребує визначення система критеріїв ефективності оцінки праці педагога дошкільного закладу та існування системи підтримки та заохочення педагогічних колективів, що створюють та підтримують мережу експериментальних майданчиків та співпрацюють із науковцями, а також окремих педагогів, які ініціюють самовдосконалення та саморозвиток в професійній педагогічній діяльності. Упровадження інновацій, свідомий аналіз 12 практики, рефлексія особистого педагогічного досвіду слугуватиме покращенню якості дошкільної освіти.

Сьогодні можна з впевненістю стверджувати, що на державному рівні за роки незалежності України було втілено низку заходів, які суттєво вплинули на збереження вітчизняної системи дошкільної освіти, стабілізацію її стану та подальшого розвитку. Аналізуючи законодавчу базу трансформації освіти після проголошення незалежності в Україні можна встановити наступну періодизацію розвитку українського освітянського законодавства:

- Першим етапом еволюції освітянського законодавства стало обґрунтування нових підходів до цього процесу, прийняття 25 травня 1991 р. Закону України «Про освіту», створення у 1992 році Академії педагогічних наук України, як вищої галузевої наукової установи.

- Другим етапом став І з'їзд педагогічних працівників держави. Цей з'їзд прийняв, а Кабінет міністрів затвердив окремо постановою Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття») – перший стратегічний документ розвитку вітчизняної системи освіти.

- Третій етап – це теоретичні обґрунтування підготовки змін і доповнень до Закону України «Про освіту», проведення парламентських слухань з питань подальшого розвитку освіти, прийняття нової редакції закону 23 березня 1996 року, прийняття Конституції України 28 червня 1996 року.

- Четвертий етап пов'язаний з теоретичним обґрунтуванням ухвалення законів прямої дії, які б регулювали відносини у підсистемах освітньої галузі, а саме законів України «Про професійно-технічну освіту» (10.12.1998), «Про загальну середню освіту» 43 (13.05.1999), «Про позашкільну освіту» (22.06.2000), «Про дошкільну освіту» (11.07.2001), «Про вищу освіту» (17.01.2002).

- П’ятий етап – це втілення в життя окремих положень освітянських законів прямої дії через розробку нормативно – правової бази (стандартизація змісту освіти, ліцензування, атестація, гуманізація та демократизація освіти, методологічна переорієнтація процесу навчання на розвиток особистості, тощо).

- Шостий етап – це обґрунтування подальшого розвитку законодавства про освіту, а також прийняття на загальнодержавному рівні єдиного стратегічного документа, який визначив довготривалі пріоритети державної політики у сфері освіти. У 2017 році був прийнятий Закон «Про освіту», який передбачив багато потрібних нашій системі новацій, але знарядь для його втілення критично не вистачало.

Необхідно звернути увагу, що в той час, завдання реформування освіти в Українській державі були такими:

1. Відродження і розбудова національної системи освіти як найважливішої ланки виховання свідомих громадян Української держави.

2. Виведення освіти в Україні на світовий рівень шляхом докорінного реформування її концептуальних, структурних, організаційних засад.

3. Подолання монопольного становища держави в освітній сфері через створення на рівноправній основі недержавних навчально-виховних закладів.

4. Формування багатоваріантної інвестиційної політики в галузі освіти.

До стратегічно важливих питань відносяться проблеми кадрового складу, підготовки та перепідготовки фахівців дошкільної освіти. Не секрет, що ситуацію забезпечення дошкільної освіти фахівцями із спеціальною підготовкою (педагоги дошкільних закладів освіти, дитячі психологи) можна характеризувати як «вимивання» кадрів

із системи. При цьому треба визнати, що економічні причини не є першорядними.

Об'єднання зусиль фахівців дошкільної освіти для вирішення стратегічних завдань потребує на наш погляд інституціональних нововведень. До інституціональних змін пропонуємо створення мережі науково-методичних центрів комплексного сервісу. Така інституція дозволить наблизити допоміжні можливості системи освіти до дошкільних навчальних закладів, змінити вектор взаємодії всіх причетних до дошкільної галузі інституцій системи освіти (Вищі учбові заклади України, Інститути післядипломної педагогічної освіти різних регіонів України, обласні та міські управління освіти, дошкільні навчальні заклади), дозволить провести фактичний перерозподіл функцій освітніх структур. Мережа науково-методичних центрів комплексного сервісу спрямовує зміни в управлінні системою та окремими дошкільними закладами. Зміна парадигми управління освітою з вертикального адміністрування діяльності закладів на політику адаптивного сервісу з боку керуючої складової 26 системи стане ключовим завдання забезпечення організаційних, технологічних та інформаційних змін. Такі центри повинні виконати функції наближення практичної допомоги закладу в здійсненні діяльності:

✓ підбір, підготовка та перепідготовка кадрів;

✓ повне методичне забезпечення;

✓ спільне проведення заходів;

✓ розширення форм взаємодії з батьками;

✓ надання додаткових освітніх та психологічних послуг;

✓ спільна наукова, дослідницька, експериментальна діяльність. Використання проектного менеджменту у роботі таких інституцій забезпечить строковість змін та прозорість результатів. Означений абрис проблематики

являє собою конструктивний підхід до рішення проблеми оптимізації моделі життєзабезпечення дитини дошкільного віку в умовах родинного та суспільного виховання, що сприяє збереженню простору дитячої субкультури. Так, взаємодія дорослих в рішенні мети та завдань дошкільної освіти набуває чітких критеріїв оцінки своєї ефективності, оскільки ключові поняття «особистість дошкільника, індивідуальність, духовний розвиток, ціннісно-смислові орієнтації, регуляція поведінки, соціально значущі цінності» виступають критеріями, реальними ознаками якості дошкільної освіти. В цьому питанні можна стверджувати, що відношення до дитинства, як особисте, так і держави в цілому, – це перевірка усієї нашої культури на людяність.

Для ефективного управління кадровим потенціалом системи освіти та підвищення його рівня доцільно розробити ефективну систему індикаторів оцінки якості. У світовій практиці застосовується кілька систем індикаторів якості освіти, які поділяються на два типи моделей – міжнародні та національні. Аналіз наявних систем свідчить про різні підходи до визначення їх змісту. Незважаючи на відмінності у системах показників якості освіти, можна виокремити спільні для них риси: дозволяють інформувати про стан, стабільність або зміни, функціонування або результативність системи освіти чи її окремих аспектів; показники характеризують різні аспекти функціонування освітньої сфери; системи індикаторів динамічні і змінюються відповідно до нових умов. Крім того, міжнародні показники не завжди відповідають конкретним завданням і цілям реформування системи вітчизняної освіти. Таким чином, від рівня підготовки випускників вищих навчальних закладів залежить розвиток економіки країни в цілому. Рушійною силою економіки є інновації, тому підготовка фахівців, які будуть їх розробляти і

застосовувати на практиці є першочерговим завданням сфери освіти. Цього не неможливо досягти без високопрофесійних викладачів, які здійснюють процес теоретичної і практичної підготовки майбутніх професіоналів.

Без професіоналів і чіткої стратегії кадрової політики забезпечити якість освіти не можливо. Тому, крім фінансової, академічної, організаційної автономії, на часі – робота з кадрами.

Важливим завданням є формування корпоративної культури. Адже її сформованість є важливою для досягнення успіху; сприйняття роботи не лише як засобу одержання доходу і професійного зростання, а й способу задоволення працівником своїх потреб у самоповазі, його самодостатність; формування поваги до працівників, визнання цінності кожного працівника; формування таких якостей, як енергійність, схильність до розумного ризику, ініціативність, професіоналізм; визнання здобувачів освіти та їхніх потреб як центру уваги всієї діяльності закладу освіти.

В основі корпоративної культури мають бути ідеї, погляди, основні цінності, що поділяють всі члени колективу. З цінностей випливають стилі поведінки, спілкування, діяльності.

Реалізація творчого потенціалу педагога – необхідна умова оновлення освітнього процесу. Тож варто знайти шляхи розкриття творчого потенціалу, проявів креативності у педагогів та системного моніторингу рівня їхніх професійних компетенцій.

Партнерська взаємодія є потребою часу, особливо нині, коли зрештою прийшло усвідомлення, що поодинці складно досягти вагомих результатів.

Вона дає змогу досягти позитивних результатів завдяки тісній співпраці учасників освітнього процесу,

інших закладів освіти, установ, органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади, громадських організацій тощо. Важливо, що при цьому всі сторони партнерства усвідомлюють відповідальність за результати співпраці. Адже партнерство базується на таких принципах, як: взаємовигідність; відкритість; добровільність; унормованість; різноманітність застосовуваних технологій.

Список використаних джерел:

1. Гринкевич С.С. Формування трудового потенціалу: проблеми та напрями забезпечення його розвитку / С.С. Гринкевич, Х.М. Ворошилова // "Економіка, планування і управління в лісо виробничому комплексі": Наук. вісник. – 2006. – Вип. 16.3. – С.168–173.

2. Куценко В.І. Соціальна сфера: реальність і контури майбутнього (питання теорії і практики): [Монографія] / В.І. Куценко. – Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2008. – 818 с.

3. Миско К. М. Ресурсный потенциал региона (теоретические и методологические аспекты исследования) / К. М. Миско. – М. : Наука, 1991. – 94 с. Миско К. М. Ресурсный потенциал региона (теоретические и методологические аспекты исследования) / К. М. Миско. – М. : Наука, 1991. – 94 с.

4. Результати моніторингу якості Освітньо-професійної програми (ОПП) Житомирського державного університету ім. І. Франка.

5. Міністерство освіти і науки України ДНУ «Інститут освітньої аналітики» Дослідження якості дошкільної освіти: складові освітнього середовища. Аналітичний звіт, 2019.

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Д. С. Данилюк,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Швидкість реалізації стратегічних планів залежить від безлічі факторів: фінансові ресурси, зовнішні умови, часу реалізації проєкту. Найбільш істотною підставою для розрізнення стратегічних планів є кількість проєктів у їх складі. У зв'язку з чим, виділяють монопроектні (прості) і поліпроектні плани, що мають в своєму складі два і більше проєкту. На державному і муніципальному рівні широкого поширення набули саме останні. Наприклад, об'єкт стратегічного управління в регіоні не обмежується якоюсь однією сферою. Сюди входить: виробнича сфера. всі галузі виробництва ВВП; аграрний сектор; фінансово-економічна сфера; соціальна сфера; управлінська сфера (органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування).

Правовою основою використання методів стратегічного планування та прогнозування соціально-економічного розвитку, в країні та регіонах, є Указ Президента України 722/2019 від 30.09.2019 р. « Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [5], що є документом, що забезпечує реалізацію національних інтересів в сталому розвитку суспільства та людини, реалізації її права на гідне життя. Цей нормативно-правовий акт виник в результаті переходу українського суспільства до європейських стандартів публічного управління та демократизації суспільного життя на підставі проголошення, резолюцією Генеральної Асамблеї

[1] Науковий керівник – к.держ.упр., професор Войтенко А.Б.

ООН від 25 вересня 2015 року №70/1 [2], цілей сталого розвитку до 2030 року, які полягають у:

- подоланні бідності;
- подоланні голоду;
- забезпеченні здорового способу життя;
- забезпеченні гендерної рівності;
- забезпеченні якісної освіти;
- забезпеченні доступу до джерел енергії;
- забезпеченні доступності та сталості управління водними ресурсами;
- створенні розвиненої інфраструктури;
- сприянні сталому економічному зростанню;
- забезпеченні відкритості, безпечності, екологічності міст;
- скороченні нерівності;
- в невідкладності заходів боротьби зі зміною клімату;
- забезпеченні переходу до раціональних моделей споживання;
- захисті та відновленні екосистем;
-збереженні та раціональному використанні океанів, морів;
- зміцненні заходів глобального партнерства;
- сприянні побудові миролюбного та відкритого суспільства.

Ці цілі стали, на період до 2030 року, орієнтиром для розробки та реалізації стратегій, програм, проєктів, нормативно-правових актів у забезпеченні збалансованих економічних, соціальних та екологічних показників розвитку та зростання суспільства.

На регіональному рівні, відповідно до рішення Житомирської обласної Ради, від 18.12.2019 року № 1722, розроблено «Стратегію розвитку Житомирської області на період до 2027 року» [6]. В Стратегії акцентовано увагу на

«основних тенденціях та проблемах соціально-економічного розвитку Житомирської області, проаналізовано переваги, виклики, ризики та перспективи розвитку Житомирської області» [6]. В документі представлено «базовий, оптимістичний та песимістичний сценарії розвитку Житомирщини, визначено індикатори сценаріїв розвитку області, стратегічне бачення напрямів розвитку. В регіональній стратегії пріоритетними визначено три цілі, це посилення конкурентних економічних переваг регіону, формування безпечної інфраструктури в територіальних громадах, стійке поліпшення якості життя» [6].

Орієнтація регіонів на стратегічне планування, це спроба вийти за межі поточної діяльності, це нове явище в регіональній політиці останніх років, це виключно важливий інструмент, який закріплює за регіональною владою нову, більш потужну позицію, в якій буде здійснюватись трансформація парадигм в напряму планування розвитку. Відзначимо, що це всього лише гіпотетична можливість, а не імператив, тому що реальне заняття цієї позиції пов'язане з наявністю політичної волі, амбіцій, кваліфікації, сильної команди та інших якостей керівників регіону. В іншому випадку, цю позицію можна успішно імітувати. Інша позитивна передумова для подальшої ефективної роботи з організації стратегічної роботи полягає в тому, що влада, так чи інакше, повинна намагатися вибудовувати нові відносини з бізнес-структурами та експертним співтовариством.

Світовий досвід показує, що більша частина успішних стратегій обмежувалась використанням двох сценаріїв розвитку, один з яких прийнято називати інерційним, а другий інноваційним. Інноваційним сценарієм, як правило, називають сценарій, спрямований на більш активне впровадження науково-технічних

досягнень і розвиток інноваційної інфраструктури. Переважна більшість регіонів не змогли реалізувати механізм активації міжрегіональних зв'язків, який є одним з найефективніших механізмів регіонального розвитку.

Причиною неефективності механізму міжрегіонального співробітництва є недосконала методика та практика органів державної влади та місцевого самоврядування. В механізмах публічного адміністрування переважно відсутні прозорість, відкритість, відповідальність прийняття управлінських рішень, узгодженості в шляхах просування регіональних програм та проєктів. Незважаючи на те, що в більшості регіонів при розробці стратегій вимога участі бізнес-структур і експертного співтовариства, з формальної точки зору, виконується, в реальності цей процес тільки починає розвиватися, часто носить формальний характер і ще далекий до побудови ефективної мережевої конфігурації з незалежних центрів влади.

Найгострішою і ключовою проблемою, якщо говорити про інноваційний розвиток, для переважної більшості регіонів є нестача кадрів, особливо висококваліфікованих управлінців. У той же час, влада як би «витісняє» цю проблему зі своєї свідомості: практично у всіх стратегічних документах проблема підготовки кадрів обговорюється з формальних бюрократичних позицій. Не розроблено принципових механізмів і термінових заходів для розвитку регіональної системи управлінської освіти, немає націленості на економічну освіту управлінців регіонального рівня, на освіту елітного прошарку суспільства.

Таким чином, управлінська наука щодо регіонів застосовує адміністративно-територіальні підходи, які ототожнюють регіони з адміністративно-територіальними одиницями вищими порівняно з територіальною громадою

рівня. Така позиція створює можливості, для науковців, ґрунтовного дослідження системи публічної влади на територіальних утвореннях різних рівнів.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України.* 1996. № 30. ст. 141.

2. Варналій З. С. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально- економічного розвитку: монографія. Національний ін-т стратегічних досліджень. К. : Знання України, 2005. с. 42.

3. Хребтій І.В. Децентралізація як рушійна сила підвищення ефективності державного управління. *«Інвестиції: практика та досвід» Чорноморського державного університету імені Петра Могили* . 2018. Серія «Державне управління». Випуск №1/2018. С. 108-112.

4. Про засади державної регіональної політики : закон України від 05.02.2015 №156-VIII. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19

5. Про Цілі сталого розвитку Україні на період до 2030 року. Указ президента Україні №722/2019. URL: https://www.president.gov.ua/ documents/ 7222019–29825

6. Стратегія розвитку Житомирської області на період до 2027 року. Рішення обласної ради від 18.12.2019 № 1722. URL: http://dfrr.minregion. gov.ua/ foto/projt_reg_info_norm/2020/01/Strategiya-do-2027-roku.pdf/

ОЦІНКА СТАНУ ТА ДИНАМІКИ ДЕФІЦИТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Д. Денисевич,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Поліський національний університет

Політична криза 2014 р., збройний конфлікт на Сході України, анексія АР Крим спровокували затяжну економічну кризу, падіння обсягів реального ВВП, як наслідок – зростання дефіциту державного бюджету. За даними Міністерства фінансів України у 2014р. р. дефіцит бюджету становив 4,9 % ВВП. Зростання видатків на соціальну сферу, обумовлене необхідністю виплати компенсацій населенню, пов'язаних з істотним підвищенням тарифів на газ, не дозволило збалансувати бюджет і у 2015 р. Лише започатковані спільно з МВФ структурні реформи у бюджетній сфері, дозволи знизити бюджетний дефіцит до 3,1 % ВПП у 2016 р.

Проблемам бюджетного дефіциту присвячені праці О. Василика, Д. Деми, О. Юрія, О. Колясника, Л. Яніва та інших вчених-економістів. Проте не всі питання, пов'язані з причинами бюджетного дефіциту, є й донині вивченими та висвітленими в літературних джерелах.

В межах реформування бюджетної системи було прийнято рішення про оптимізацію видатків бюджету шляхом істотного зменшення витрат на апарат управління, запровадження суворою бюджетної дисципліни та контролю за використанням бюджетних коштів. Довгострокова макроекономічна стабільність стала пріоритетом бюджетної політики. А побудова ефективної системи управління бюджетними коштами – ключовим завданням Міністерства

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Сус Ю.Ю.

фінансів та Державного казначейства України. Паралельно з реформами у бюджетній сфері розпочалося реформування податкової системи. Було внесено зміни до Податкового кодексу України.

Починаючи з 2016 р. намітилися позитивні тенденції у бюджетній сфері. Величина доходів бюджету поступово зростала, контроль за видатками – посилився, вдалося досягти зменшення дефіциту державного бюджету, поліпшити систему управління бюджетними коштами. У 2019 р. доходи бюджету становили вже 387 млрд грн. Водночас, світова пандемія внесла свої корективи в економічне життя країни, і уже в 2020 р. можемо спостерігати зниження доходів бюджету на 82 млн грн. Відповідно істотним є зменшення видатків бюджету. Їх величина у впродовж січня-вересня 2020 р. на 71 млн грн зменшилася порівняно з аналогічним періодом 2019 р. (табл. 1).

Таблиця 1

Оцінка показників виконання Державного бюджету України за загальним та спеціальним фондами, січень-вересень 2019-2020 рр., млн грн

Показники виконання	Загальний фонд			Спеціальний фонд		
	2019 р.	2020 р.	Темп росту, млн грн / %	2019 р.	2020 р.	Темп росту, млн грн / %
Доходи	387 826.4	305 781.8	-82 044.5 (78.8%)	29 122.0	30 644.0	1 521.9 (105.2%)
Видатки	319 220.2	247 567.5	-71 652.6 (77.5%)	68 083.3	65 979.5	-2 103.7 (96.9%)
Кредитування	208.1	119.6	-88.5	20.7	30.8	10.0
Дефіцит (-) / профіцит (+)	68 398.0	58 094.7	-10 303.3	-38 982.0	-35 366.3	3 615.6

Джерело: побудовано за даними Міністерства фінансів України https://openbudget.gov.ua/

Загальний фонд державного бюджету впродовж звітного періоду виконувався з профіцитом у 2019 р. у сумі 63 млрд грн та 58 млрд у 2020 р. Щодо спеціального фонду то і в 2019 р. і в 2020 р. він балансувався з дефіцитом. Загальна сума бюджетного дефіциту у 2020 р. склала понад 6 млрд грн.

Для того щоб зрозуміти причини дефіциту бюджету варто провести його аналіз за доходами та за витратами. Дані рисунка свідчать, що в структурі доходів у 2020 р. переважають податкові надходження, їх величина становить 574980,3 млн грн. Друге місце посідають неподаткові надходження із сумою 180947,2 млн грн. Найменше коштів до державного бюджету надійшло від операцій з капіталом, від Європейського Союзу й урядів іноземних держав. Всього заплановано виконати державний бюджет за доходами на суму 765,11 млрд грн.

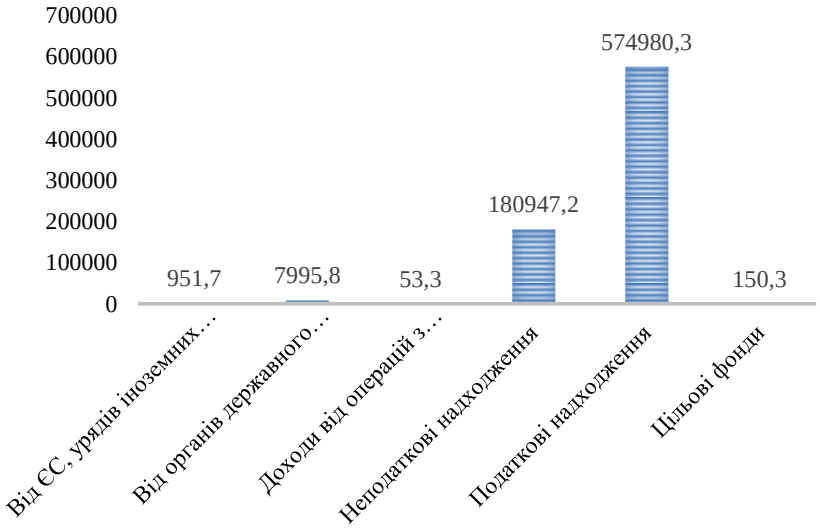

Рис. 1. Структура доходів державного бюджету, 2020 р., млн. грн

Джерело: побудовано за даними Міністерства фінансів України https://openbudget.gov.ua/

Комплексний підхід до оцінки проблем, пов'язаних з бюджетним дефіцитом, потребує аналізу видатків бюджету. За відомчою класифікацією найбільшу питому вагу складають видатки на Міністерства соціальної політики, фінансів та оборони.

За функціональною класифікацією, серед видатків бюджету, переважають видатки на соціальний захист і соціальне забезпечення, загальнодержавні функції та міжбюджетні трансферти. Очевидною є соціальна спрямованість бюджету, що вказує на проїдання, а не на інвестування у розвиток економіки державних коштів. Надмірні витрати на виконання органами управління загальнодержавних функцій теж свідчать про нераціональне використання бюджетних коштів. Ці та низка інших факторів є одними із небагатьох причин дефіцитного стану бюджетного фонду країни.

Встановлено, що питома дефіциту державного бюджету України зросла у 2020 р. порівняно з попереднім періодом. У структурі доходів традиційно продовжують домінувати податкові та неподаткові надходження. Серед видатків пріоритетними залишаються соціальна сфера, видатки на оборону та апарат управління. Очевидним є нераціональний розподіл видатків та неефективне управління бюджетними коштами.

Список використаних джерел:

1. Бюджетна політика. Міністерство фінансів України. Офіційний сайт. https://www.mof.gov.ua/uk/borgova-politika (дата звернення: 10.10.2020)

2. Відкритий бюджет. Міністерство фінансів України. Офіційний сайт. https://openbudget.gov.ua/national-budget/expenses?view=bi (дата звернення: 10.15.2020)

3. Колісник О. Я. Бюджетний дефіцит: причини,

економічні ефекти та особливості управління. Економіка та держава. № 6/2014. URL.: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2014/7.pdf
http://www.economy.in.ua/pdf/6_2014/7.pdf

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

С. М. Довгаль,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Контроль передбачає розробку інформаційної бази критеріїв та індикаторів якості медичної допомоги. Критерії якості повинні охоплювати усі компоненти якості і слугувати орієнтирами на шляху досягнення запланованих цілей з надання якісної медичної допомоги. Критерії якості деталізуються для кожного відділення та структурного підрозділу і кожного співробітника, відповідно до виду і обсягу медичної допомоги, визначених Положеннями про структурні підрозділи та посадовими інструкціями.

Затверджені критерії якості медичної допомоги, за якими аналізуються результати діяльності, та в подальшому приймаються рішення по її поліпшенню.

Оцінка проводиться за визначеними критеріями (індикаторами).

До індикаторів структури відносяться:

- відповідність структури та потужності закладу нормативам в стаціонарній медичній допомозі;

- забезпеченість ліжками;

[1] Науковий керівник – к.е.н., професор Якобчук В.П.

- приймальне відділення з оснащеною палатою невідкладної допомоги, забезпеченого необхідними лікарськими засобами;

- розподіл фізичних осіб лікарів та молодших медичних і т.д..

Індикаторів процесів розроблені для амбулаторно-поліклінічної та стаціонарної медичної допомоги.

Індикатори процесу якості амбулаторно-поліклінічної медичної допомоги:

- відсоток звернень за направленнями до загальної кількості звернень;

- рівень дитячої інвалідизації.

Індикатори процесу якості стаціонарної медичної допомоги:

- рівень госпіталізації;

- середня тривалість перебування пацієнта в закладі;

- частота ускладнень, пов'язаних із маніпуляціями/операціями;

-дотримання медичних технологій, зокрема обов'язкових діагностичних, інструментальних методів досліджень і лікувальних заходів, які затверджені в закладі, відповідно до плану ведення пацієнтів;

- хірургічна активність стаціонару;

- загальна летальність;

- летальність від ускладнень анестезіологічної / хірургічної допомоги;

- відсоток проведених патологоанатомічних розтинів;

- відсоток розбіжностей між клінічними та патологоанатомічними діагнозами;

- відповідність до клінічних Протоколів.

По виконанню основних показників щодо якості медичної допомоги формуються індикатори результативності:

Індикатори результативності якості амбулаторно-поліклінічної медичної допомоги:

- зниження рівнів інвалідності і смертності серед диспансеризованих;
- зниження рівнів попереджувальної смертності дитячого населення;
- зниження рівнів госпіталізації дітей.

Індикатори результативності якості стаціонарної медичної допомоги:

- зниження рівня летальності;
- відсоток розбіжності клінічного та патологоанатомічного діагноза.

Контроль якості здійснюється за чотирьохступеневою системою.

Самоконтроль якості (І ступінь). Самоконтроль якості здійснюється безпосередніми надавачами медичної допомоги – лікарями, молодшими спеціалістами з медичною освітою – згідно з покладеними на них відповідальністю та повноваженнями для забезпечення якості, зазначеними у посадових інструкціях. Принцип самоконтролю заснований на постійному дотриманні вимог/рекомендацій діючих регламентів (наказів, розпоряджень, інструкцій, нормативів, локальних медико-технологічних документів та інших) і порівнянні фактичних проміжних і кінцевих результатів. В разі виявлення відхилень у процесі медичної допомоги виконавцем вносяться відповідні корективи; за необхідності до коригувальних заходів долучається завідувач відділенням/структурним підрозділом.

Організація оперативного контролю якості на рівні відділення та структурного підрозділу закладу охорони здоров’я .

На рівні відділення та структурного підрозділу закладу охорони здоров’я оперативний контроль якості

медичної допомоги здійснюється завідувачем шляхом оцінки якості за сукупністю випадків медичної допомоги, наданою пацієнтам за визначений період часу. Згідно з стандартами акредитації, контроль якості завідувачі відділень проводять щомісяця.

Збір даних, відповідних критеріям, для оцінки якості медичної допомоги здійснюється, використовуючи форми первинної медичної документації (Ф. 003, 066/о, Ф. 027/о, Ф. 112/о та інші), анкети соціологічних опитувань пацієнтів. В подальшому заплановано використовувати відеозаписи, якщо вони ведуться у відділенні. Отримані дані піддаються статистичній обробці шляхом підрахунку кількості випадків, відповідних нормативам (еталонним показникам), та представляються у відсотках від загального числа випадків, що оцінюються.

Економічна ефективність використання ресурсів оцінюється за допомогою клініко-економічного аналізу, який періодично проводить завідувач відділенням сумісно з вповноваженим представником економічної служби, старшою медичною сестрою відділення.

В процесі удосконалення контролю якості впроваджено в роботу нові методи клініко-економічного аналізу

Результати контролю формалізуються та вносяться їх до «Карти оцінки якості лікувально-діагностичного процесу» і використовуються при підготовці аналітичної довідки якості діяльності відділення, а також для представлення головному позаштатному спеціалісту за профілем для проведення аналізу надання медичної допомоги за даною нозологічною формою на усіх рівнях надання медичних послуг. Завідувач відділенням проводить поточний контроль за ресурсною складовою якості: навчанням персоналу, забезпеченням пацієнтів медикаментами та їх збереженням, харчуванням хворих в

стаціонарі, забезпеченням лікувально-охоронного та санітарно-протиепідемічного режиму, виконанням правил внутрішнього трудового розпорядку і т. д.

Організація оперативного контролю якості медичним директором . Медичний директор здійснює аналіз процесу надання медичної допомоги за індикаторами якості, представленими завідувачем відділення. Використовуючи індикатори наступності етапів і рівнів медичної допомоги, власне процесу її надання і результатів, саме медичний директор за функціональними обов'язками і наділеними повноваженнями може впливати в цілому на покращення якості лікувально-діагностичного процесу за даною нозологічною формою, охоплюючи його усі складові, незалежно від місця надання медичної допомоги. Кінцеві показники експертного контролю надаються директору закладу.

Організація оперативного контролю якості керівником закладу охорони здоров'я .

Систему управління якістю закладу схематично можна представити . Оперативний контроль якості керівником закладу охорони здоров'я здійснюється на основі аналізу узагальнених медичного директора та голів експертних комісій, що діють у закладі (лікарсько-контрольної, інфекційного контролю, гемотрансфузійної, з лікувального харчування та інших). Керівник закладу охорони здоров'я також може використовувати як вхідні дані для оперативного контроля якості результати адміністративних обходів, безпосереднього спілкування з пацієнтами та їх представниками, рішення медичної ради з актуальних питань якості медичної допомоги. Керівник може надати на розгляд медичної ради будь-які актуальні проблемні питання стосовно якості медичної допомоги, виявлені за результатами оперативного контролю у

відділеннях/структурних підрозділах та діяльності експертних комісій.

Список використаних джерел:

1. Васянович І. А. Розробка клінічних індикаторів процесу медичної допомоги (огляд літератури) / І. А. Васянович // Україна. Здоров'я нації. – 2009. – № 3 (11).

2. Воронцов М.М., Чепурненко Н.В. Анализ качества и эффективности здравоохранения: Обзор инфор. ВНИИМИ. – М., 1986.

3. Галієнко Л. І. Характеристика основних особливостей реформ первинної медико-санітарної допомоги в нових незалежних державах / Л. І. Галієнко // Вісн. соц. гігієни та орг. охорони здоров'я України. – 1999. – № 1.

4. Державна політика у сфері охорони здоров'я: кол. моногр.: у 2 ч. / [кол. авт.; упоряд. проф. Я.Ф. Радиш; передм. та заг. ред. проф. М.М. Білинської, проф. Я.Ф. Радиша]. — К.: НАДУ, 2013. — Ч. 1.

5. Державне управління охороною здоров'я України: монографія / [Лазоришинець В.В., Слабкий Г.О., Ярош Н.П., Чепелевська Л.А., Шевченко М.В., Кутуза А.С., Ціборовський О.М., Істомин С. В., Кондратюк Н.Ю., Кучеренко Н.Т., Тяпкін Г.М.]. – К., 2014. – 312 с.

6. Державне управління охороною здоров'я в Україні : генеза і перспективи розвитку: кол. моногр. / [кол. авт.; упоряд. проф. Я. Ф. Радиш,

7. Довгаль С.М., Берегова М.О. - Удосконалення системи управління якістю стаціонарної медичної допомоги на прикладі Комунального підприємства «Дитяча лікарня імені В.Й. Башека» Житомирської міської ради – Поліський національний університет.

8. Дудіна О. О. Впровадження клінічних протоколів в діяльність закладів охорони здоров'я матері та дитини / О. О. Дудіна, О. А. Валієв // Підвищення якості медичної допомоги: наукові засади та практичні результати : Всеукр. наук.-практ. конф. / МОЗ України, ДУС, ДНУ «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» ДУС, ДУ «УІСД МОЗ України», 22 жовтня 2010 р. : тези доп. – К., 2010.

КОНКУРЕНТНІ ПОЗИЦІЇ ПИВОВАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Р. О. Домбровський,
студент ОС «Магістр»[1],
Поліський національний університет

У дослідженні здійснено сегментацію основних суб'єктів ринку пива України, визначено їх конкурентну позицію.

Ключові слова: конкурентна політика, конкурентна стратегія, конкурентна позиція, пивоварне підприємство.

Динамічність ринкового середовища обумовлює для підприємств необхідність реалізації активної конкурентної політики як запоруки економічної стійкості та здатності утримувати ринкові позиції, отримувати доходи. Актуальність даної проблеми та перспективи її вирішення є предметом численних наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних учених – класиків економіки та менеджменту. Метою даного дослідження є оцінка конкурентних позицій пивоварних підприємств на вітчизняному ринку як основи удосконалення їх конкурентної політики.

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Прокопчук О. А.

В науковій літературі та практиці конкурентну політику визначають як систему принципів, методів та інструментів ведення конкурентної боротьби, що формуються відповідно до характеру конкурентного середовища підприємства та його внутрішнього потенціалу [1]. Тобто основні компоненти конкурентної політики підприємства визначаються його потенційними можливостями та ситуацією на ринку.

Ринок пива в Україні висококонкурентний. Внутрішню пропозицію продукції забезпечують понад 150 вітчизняних потужних і дрібних крафтових броварень, що виробляють щороку понад 1,75 млрд л пива. На українському ринку пива функціонують 3 групи виробників:

1) компанії, що є структурними підрозділами міжнародних корпорацій – об'єднані «SAN InBev Ukraine» та «Efes Ukraine» (контролюють 33 % вітчизняного ринку) належать міжнародному холдингу, що охоплюють майже 30 % світового ринку; ПрАТ «Карлсберг Україна» (володіє 31 % вітчизняного ринку) є складовою міжнародної корпорації Carlsberg, що за окремими оцінками контролює до 10 % світового ринку.

2) потужні українські компанії – ПрАТ «Оболонь», що є одним із лідерів на вітчизняному ринку пива (26 %), ТзОВ ТВК «Перша Приватна Броварня» (3 %) [2].

3) дрібні підприємства та крафтові броварні.

Об'єктивно, що дрібним товаровиробникам в Україні складно працювати в умовах високого конкурентного та податкового тиску, несприятливої кон'юнктури ринку. Ще кілька років тому експерти прогнозували скорочення дрібного бізнесу у пивоварній галузі [3]. Однак, нині кількість приватних броварень незначними темпами зростає.

Основою конкурентної політики є конкурентна стратегія. Залежно від внутрішнього потенціалу пивоварні підприємства реалізують різні типи стратегій (табл. 1). Великі національні та іноземні компанії імплементують стратегію лідерства та активного наступу, основою яких є висока якість та широкий асортимент продукції, використання відомих брендів, активна маркетингова та комунікаційна політика. Дрібні компанії реалізують стратегію нішера, зокрема наступу або лідера в ніші. Основою їх конкурентних переваг є концентрація на вузькому сегменті споживачів і максимальне задоволення їх диверсифікованих потреб.

Таблиця 1.

Конкурентні стратегії підприємств пивоварної галузі України

Тип підприємства	Підприємства	Конкурентна стратегія
ТНК	«SAN InBev Ukraine», «Efes Ukraine», Carlsberg Ukraine	Лідера, Активного наступу
Велика компанія	ПрАТ «Оболонь»	Наступу, Оборони Нішера
Дрібні компанії	Київський пивоварний завод «Славутич», Львівська пивоварня	Нішера

Джерело: власні дослідження.

Узагальнення вищезазначеного дозволяє стверджувати, що ринок пива в Україні є досить диверсифікований за потенціалом продавців, купівельною спроможністю та смаками споживачів, що визначає можливості та доцільність реалізації товаровиробниками широкого набору конкурентних стратегій.

Список використаних джерел:

1. Короговний О.А. Особливості формування конкурентної політики підприємства. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-

download/123456789/12188/1/Korogovnyi.pdf;jsessionid=9D386F19300A9D353A09F23CBF7A5FFFl

2. Білінчук В., Соболєва-Терещенко О. Сучасний стан та перспективи розвитку пивного ринку в Україні. Проблеми і перспективи економіки та управління. № 1 (17). 2019. С. 122-131.

3. Офіційний сайт Приватного акціонерного товариства «Українська галузева компанія по виробництву пива, безалкогольних напоїв та мінеральних вод «УКРПИВО». – URL: http://www.ukrpivo.com/

РОЛЬ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ В СУЧАСНІЙ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

А. І. Дорфман,
студент ОС «Магістрант»,
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
Поліський національний університет

В умовах перенасиченого ринку недостатньо запропонувати якісний товар, встановити на цей товар ціну і вибрати оптимальну систему розподілу. Дедалі більшої ваги набуває така складова комплексу маркетингу, як просування (комунікація).

Дослідження маркетингової діяльності та маркетингових комунікацій зокрема здійснювали закордонні та вітчизняні вчені серед яких Г. Армстронг, В. І. Беляєв, Н. В. Бутенко, М. В. Корж, Е. В. Мінько, Л. Б. Нюренбергер, П. Сміт, М. О. Турченюк, М. Д. Швець та ін. Разом з тим нині до маркетингової комунікаційної політики відносять такі нехарактерні їй інструменти як бренд, спонсорство, пропаганда, ярмарки та деякі інші.

Останні формують позитивний імідж підприємств в очах клієнта та визначають його лояльність до підприємства та продукції. Що й зумовлює проведення глибший досліджень.

Просування товару на ринку вважається комплексом дій щодо створення двостороннього інформаційного зв'язку підприємства зі споживачами, що реалізується з використанням маркетингової комунікаційної політики, ціль якої – надання інформації, переконання та нагадування покупцям про товари, стимулювання їхніх дій щодо купівлі, створення позитивного іміджу компанії в очах громадськості.

Розвиток маркетингових комунікацій у нашій країні, свідками якого ми є в останнє десятиліття, забезпечує інтерес українського покупця до сучасного ринку, трансформує культуру споживання. Маркетингові комунікації, що є однією із форм спілкування між суб'єктами у суспільстві, вміщують ідею комунікації з покупцем. Отже, таким чином досягається контакт між виробником товарів і покупцем, віднаходяться раціональні варіанти задоволення їх інтересів. У цьому напрямі зазначимо, що підприємства стають водночас відправниками, та одержувачами інформаційних повідомлень. Як відправники ці суб'єкти інформують, переконують, нагадують й стимулюють потенційні ринки, щоб здійснити обміни, які відповідають їх інтересам. Як отримувачі, підприємства налаштовуються на цільові сегменти для того, щоб створювати відповідні інформаційні повідомлення, адаптуватися у цій справі до обставин динамічного ринкового середовища, і щодо місць комунікаційних можливостей, які створюються. Таким чином, комунікацію слід розглядати як «шлях з двостороннім рухом». На одному боці, бізнес-організації намагаються зібрати якнайбільше інформації щодо ринків,

на іншому – інтенсивно доносити свою інформацію до споживачів.

Маркетингові комунікації дуже потрібні для того, щоб покупці більше знали про бренд, про продуктові і цінові параметри; вони мають заохочувати різних дистриб'юторів, створювати чи підтримувати імідж підприємства, а в разі потреби – стимулювати покупку [1, с. 117]. Сучасне бачення маркетингових комунікацій окрім традиційних інструментів охоплює також інформацію про використання продуктів, зростання ринкової частки компанії, залучення нових споживачів, брендинг, утримання існуючої ринкової позиції, програми лояльності тощо. Без маркетингової підтримки будь-який товар, навіть найбільш затребуваний буде залишиться не поміченим кінцевим споживачем. Тому ефективний вихід продукту на ринок та його подальша реалізація неможливі без системного використання комплексу маркетингових комунікацій, які спрямовується на інформування та переконання, а також нагадування покупцям про товар та забезпечення збуту.

Маркетингові комунікації нині посідають провідне місце серед засобів боротьби з конкурентами. Раціональне використання маркетингових комунікацій вважається основою формування сталого позитивного іміджу компанії. Це дає ефекти придбання компанією певної ринкової сили, зміцнює позиції підприємства щодо товарів-замінників, підвищує доступність фірми до фінансових, майнових, інформативних, трудових ресурсів.

Маркетингова комунікація – двобічний процес: на одному боці, передбачається вплив на окремі аудиторії, на іншому – одержання зустрічної інформації щодо реакції цих сегментів на застосований фірмою вплив. Обидві такі складові однаково важливі, а їх єдність дає можливість стверджувати про маркетингову комунікацію як про

систему. Нині підприємство не має можливості охопити всі сегменти збуту своїх товарів та задовольнити потреби усіх цільових ринків. Навпаки, концентруючи зусилля лише на визначеній цільовій аудиторії, компанія досягає максимального успіху [2, с. 46].

Таким чином, вважаємо, що комунікаційна політика – це цілеспрямована робота організації з регулювання потоку інформаційних повідомлень і ресурсів, забезпечення планування та взаємодії з усіма суб'єктами маркетингової діяльності на основі обґрунтованої політики використання комплексу комунікативних засобів. Нині система маркетингових комунікацій є доволі складним компонентом комплексу маркетингу. Вона встановлює комунікації зі своїми посередниками, споживачами і різними контактними аудиторіями.

Нині все більше компаній застосовує концепцію інтегрованих маркетингових комунікацій [3, с. 54]. Відповідно до даної концепції фірма ретельно планує і координує роботу власних численних каналів комунікації – рекламу у засобах масової інформації, персональний продаж, стимулювання збуту, ПР, особистий маркетинг та упаковку товару – з ціллю розробки чіткої, послідовної та переконливої персоналізації компанії та її товарів.

Слід зазначити, що поняття комунікації не обмежується лише цими інструментами просування. Оформлення товару ззовні, його ціна, загальний дизайн, колір упаковки, торгова точка, в якій він продається, – усе це представляє собою спосіб передачі інформації споживачу. Отже, хоч комплекс просування продукції є головним у плані маркетингових комунікацій фірми, для забезпечення оптимальних результатів не треба зневажати й іншими інструментами всього маркетингового комплексу.

Можна зробити висновок, що комплекс маркетингових комунікацій є одним із найважливіших елементів системи управління маркетингом, значення якого зростає в міру індивідуалізації потреб, зростання вимог щодо якості та інших важливих для споживача характеристик товару, розвитку засобів та технологій передачі інформації.

Список використаних джерел:

1 Гаркавенко С. С. Маркетинг. К. : Лібра, 2014. 302 с.

2 Андерсен Б. Бизнес процеси. Інструменти удосконалення. М. : РИА «Стандарти и якість», 2016. 272 с.

3 Войнаренко С. М. Комунікативна політика підприємств в сучасних умовах. Вісник Хмельницького національного університету. 2011. № 6. Т. 2. С. 51–54.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

І. А. Дравінек,
студентка ОС «Магістр»,
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
Поліський національний університет

Обґрунтовано теоретичні основи маркетингової стратегії розвитку підприємства, економічний зміст стратегії підприємства та її завдання, етапи розробки маркетингової стратегії підприємства.

Ключові слова: маркетингова стратегія, стратегічне планування, методичні підходи, суб'єкти підприємництва.

Формування стратегії розвитку будь-яких суб'єктів підприємництва та визначення основних пріоритетних напрямів їх діяльності в ринкових умовах є завжди актуальною проблемою. Адже метою розробки маркетингової стратегії є забезпечення конкурентоспроможності підприємства, його конкурентних переваг на ринку. Важливе значення в цьому напрямі відводиться розробці саме маркетингової стратегії підприємства, що в свою чергу забезпечить стійкі темпи росту торгівлі й мінімізує ризики в бізнесі.

Теоретичні аспекти проблеми формування маркетингової стратегії підприємства висвітлені в працях відомих зарубіжних та вітчизняних економістів-дослідників таких як Аакер Д., І. Ансофф, Березін О., Брітченко І., Вайсман А., Гаркавенко С., Герман О., Григор А., Длігач А., Долматов О., Кендюхов О., Куденко Н., Коршунов В., Котлер Ф., Кучер В., Ламбен Ж-Ж., Мак-Дональд М., Мескон М. та інші.

Велика кількість науковців не один десяток років присвячують свої наукові праці питанням стратегії як явищу та інструменту розв'язання проблем на підприємствах. Це в певній мірі може забезпечити їм напрями руху на завтра, післязавтра, в довгостроковій перспективі, або, хоча б частково допоможе керувати процесами, що відбуваються на підприємстві та навколо нього.

Поняття «стратегія» походить від грецького слова strategia (stratos – військо і ago – веду), за допомогою якого описували найважливішу частину військового мистецтва [7]. Якщо ж звернутися до економічної сфери діяльності, то під стратегією звичайно розуміють довгострокові плани керівництва підприємства, спрямовані на зміцнення її позицій, задоволення споживачів і досягнення перспективних цілей. Окрім цього, існує і таке розуміння

стратегії, як довгострокові наміри керівників підприємств щодо маркетингу, виробництва, фінансів, комерції, персоналу та ін.

М. Портер зазначає, що «стратегія являє собою створення – за допомогою різноманітних дій – унікальної і цінної позиції» [3]; стратегія – це перспектива, тобто основний спосіб дії організації, або, за висловом П. Друкера – стратегія – це вдалий прийом, особливий «маневр», що впроваджується з метою перехитрити суперника або конкурента. У фундаментальній праці І. Ансоффа «Стратегічне управління» наводиться таке поняття стратегії: «За своєю сутністю стратегія є переліком правил для прийняття рішень, якими організація користується в своїй діяльності» [1].

Резюмуючи вищезазначене, можна стверджувати, що одного простого визначення стратегії не існує. Коли керівництво впевнене в діях, зумовлюваних опрацьованою стратегією, то підприємство може досягти високих результатів. Отже, стратегія – це довгостроковий курс розвитку підприємства, спосіб досягнення цілей, який вона визначає для себе і альтернативних варіантів керуючись власними міркуваннями в межах своєї політики.

В літературі не існує єдиного визначення терміну «маркетингова стратегія». Розглянемо декілька визначень цього поняття вітчизняними та іноземними авторами: С. Гаркавенко: «Під поняттям «стратегія маркетингу» ми розуміємо докладний всебічний план досягнення маркетингових цілей» [6]; Ф. Котлер, Г. Армстронг: «Стратегія маркетингу головну увагу приділяє цільовим покупцям. Компанія обирає ринок, розподіляє його на сегменти, вибирає найперспективніші та концентрує свою увагу на обслуговуванні й задоволенні цих сегментів» [4]; Н. Куденко: «Маркетингова стратегія – це напрям дій фірми щодо створення її цільових ринкових позицій» [5].

Отже, узагальнюючи вищезазначене дістаємося висновку, що маркетинговій стратегії властиві такі характерні риси: така стратегія пов'язана з довгостроковим аспектом її ринкової діяльності; являє собою засіб реалізації маркетингових цілей підприємства; пов'язана з дослідженням маркетингового середовища та має супроводжуватися маркетинговим стратегічним аналізом; є складовою частиною процесу загально фірмового планування, і тому вона має бути узгодженою як з місією фірми, так і з загально корпоративною стратегією, а також із стратегіями нижчих рівнів; основна мета маркетингової стратегії знайти де та за рахунок чого має конкурувати фірма; процес формування маркетингової стратегії має певну логіку, послідовність і циклічність.

Слід відобразити та обґрунтувати етапи розробки маркетингової стратегії підприємства (табл. 1).

Таблиця 1

Етапи розробки маркетингової стратегії

Підходи до розробки маркетингової стратегії	
М. Мак-Дональд	Г. Дей
• Визначення бізнесу підприємства; • Оцінка внутрішніх і зовнішніх маркетингових факторів; • Встановлення цілей маркетингової діяльності; • Розробка стратегії; • Реалізація стратегії; • Контроль.	• Визначення бізнесу підприємства; • Аналіз навколишньої ситуації, виявлення можливостей і загроз; • Аналіз ресурсів і можливостей підприємства та визначення її сильних і слабких сторін; • Аналіз минулої стратегії і деталізація існуючої стратегії; • Визначення ключових стратегічних питань; • Розробка варіантів стратегії; • Оцінка варіантів і вибір оптимального варіанта стратегії; • Прийняття стратегічних рішень.

Джерело: [2, 4, 5, 6].

Першочерговим етапом процесу розробки маркетингової стратегії має стати формулювання місії фірми. Наступним важливим складовим етапом є маркетинговий стратегічний аналіз. Слід зазначити, що у структурі маркетингового стратегічного аналізу можна виділити дві основні складові – зовнішній аналіз та внутрішній аналіз середовища. Після проведеного маркетингового стратегічного аналізу має бути формування можливих різновидів стратегії, оцінка стратегічних альтернатив та вибір найоптимальнішого варіанта маркетингової стратегії.

Якщо розроблена маркетингова стратегія є неефективною, тобто не враховує ринкові можливості та загрози, не створює підприємству стійку конкурентну перевагу, то навіть за умови організації належного виконання така стратегія призведе до стратегічних труднощів для підприємства. В результаті компанія не здійснить своїх стратегічних намірів. Вихід потрібно шукати в підвищенні ефективності маркетингової стратегії.

Лише за умови ефективності і безпосередньо маркетингової стратегії, і процесу її реалізації підприємство матиме стратегічний успіх і досягне поставлених цілей. Отже, маркетингова стратегія завжди є засобом досягнення поставлених цілей підприємства, що забезпечить вихід на нові ринки та підвищить ефективність діяльності.

Список використаних джерел:

1. Ансофф И. Стратегическое управление. М.: 2006. 517 с.

2. Армстронг Г., Котлер Ф. Введение в маркетинг. М., 2007. 832 с.

3. Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов/ Майкл Е. Портер; Пер. с англ. М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. 454 с.

4. Котлер Ф. Келлер К. Маркетинг менеджмент. 15-е изд. СПб, Питер Ком, 2018. 848 с.

5. *Куденко Н.В*. *Стратегічний маркетинг*. Навч. посібник. Вид. 2-ге. К.: КНЕУ 2006. 152 с.

6. *Маркетинг*: *підручник*. 5-е вид. доп. / С. *Гаркавенко*. К.: Лібра, 2007. 712 с.

7. *Міщенко* А. П. *Стратегічне управління*: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2004. 336 с.

ОЦІНКА ТА РИЗИКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ БІЛОКОРОВИЦЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2027 РОКУ

М. В. Жеревчук,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальністб «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

На державному рівні в Україні існують два підходи до комплексної оцінки соціально-економічного розвитку: підхід Міністерства економічного розвитку і торгівлі та підхід Державного комітету статистики України. Підхід Міністерства економічного розвитку і торгівлі передбачає проведення рейтингової оцінки (та ранжування) регіонів, міст, селищ та сіл окремо за кожним з визначених напрямків та розрахунок загальної рейтингової оцінки в цілому за всіма напрямами. Основними напрямками для комплексної оцінки є такі: економічний розвиток;

[1] Науковий керівник: д.е.н., професор Забуранна Л.В.

інвестиційна, наукова та інноваційна діяльність; державні фінанси; підтримка бізнесу; споживчий ринок; населення та ринок праці; житлово-комунальне господарство; освіта та охорона здоров'я; рівень злочинності; екологія [2]. За результатами розрахунку визначається місце кожного регіону, міста, селища, села в рейтингу за всіма та окремо взятими сферами соціально-економічного розвитку. Найліпшим вважається регіон, середнє арифметичне значення суми рейтингових оцінок якого має найнижче значення. Відповідно до другого підходу розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку, що пропонується Державним комітетом статистики України, для рахунку інтегральних індексів використовуються 28 первинних показників економічного розвитку, які інтегруються у 5 блоків, що характеризують такі аспекти: макроекономічна ефективність; фінансова стабільність; інноваційна діяльність і розвиток науки; ринкові перетворення та розвиток підприємництва; інвестиційна привабливість [3].

В основу Плану реалізації стратегії лягли проектні ідеї, відібрані під час засідання «18» грудня 2018 року та доопрацьовані членами Робочої групи на основі пропозицій, що надійшли від представників підприємств, установ та організацій Білокоровицької сільської об’єднаної територіальної громади.

Часові рамки і засоби реалізації План реалізації Стратегії сформований у відповідності зі стратегічними цілями, які реалізуються через відповідно 49 технічні завдання на проекти місцевого розвитку (далі – ТЗ) упродовж 2019–2021 років. Впровадження проектів можливе через: внесення заходів до щорічної програми соціально-економічного розвитку; фінансування за рахунок субвенції на розвиток інфраструктури ОТГ; залучення коштів Державного фонду регіонального

розвитку, в т.ч. на проекти міжмуніципального співробітництва; залучення фінансування від проектів та програм міжнародної технічної допомоги суб‘єктами місцевого розвитку різних організаційно-правових форм; залучення співфінансування від мешканців громади (де це передбачено умовами проекту).

Загальні припущення, що мають значення для реалізації Стратегії, полягають в успішності задекларованих Урядом України реформ, а також ефективності реагування на зовнішні виклики, пов‘язані з антитерористичною операцією на сході України. Наступними важливими припущеннями успішності реалізації цієї Стратегії є доступність коштів державної субвенції на розвиток інфраструктури ОТГ, доступність та прозорість фінансових ресурсів Державного фонду регіонального розвитку.

Реалізація у Білокоровицькій громаді проектів міжнародної технічної допомоги з підтримки практики сталого місцевого розвитку сприятиме досягненню позитивних результатів.

Наявність коштів та знань з питань проектного менеджменту, відповідних технічних знань, є важливими загальними припущеннями для успішної реалізації стратегії. Можливості реалізації програми є ускладненими, оскільки Білокоровицька ОТГ створена в 2017 році та раніше не працювала у режимі довгострокового планування та виконання запланованого. Варто провести значну інформаційну роботу серед місцевих політичних, бізнесових кіл та громадськості для належної підтримки стратегічних ініціатив та впровадження проектів.

До реалізації стратегії повинні бути залучені громадські організації, програми міжнародної технічної допомоги, державні установи, приватні інвестори зі своїми

знаннями, людськими, інформаційними, матеріальними та фінансовими ресурсами.

Деякі проекти з плану реалізації Стратегії можуть бути більш ефективними при застосуванні конкурсних механізмів – доступ до суспільних благ повинен бути забезпечений за прозорими правилами, передусім для тих сіл, які демонструватимуть більш активну участь мешканців (наприклад, вносять своє співфінансування, безоплатну працю на користь громади, забезпечення утримання об'єктів інфраструктури тощо).

Підвищення спроможності місцевого населення та установ і їх готовність взяти участь та надати підтримку у реалізації Стратегії є наступним важливим припущенням, що допомагає максимально використати сільськогосподарський, туристичний і підприємницький потенціал всіх територій громади. Участь фермерів, сільськогосподарських підприємств та інших суб'єктів розвитку села є особливо важливою для успіху ініціатив зі створення сільськогосподарських кооперативів. Основні ризики, пов'язані з реалізацією Стратегії включають: Зниження інвестиційного рейтингу країни і регіону; меншення обсягів, або скасування субвенції на розвиток інфраструктури об'єднаних територіальних громад; Нехтування сільськими територіями на користь міста – низький рівень інвестицій, старіння населення, демографічний спад, міграція.

Нераціональне використання природних ресурсів, передусім – у лісовому секторі. Неможливість встановлення необхідних партнерських відносин та отримання критичної маси зацікавлених сторін в населених пунктах, готових підтримати реалізацію конкретних проектів та стратегії в цілому. Невчасне вирішення соціальних, освітніх, інфраструктурних, екологічних та інших проблем сільського населення.

Список використаних джерел:

1. Уманець Т. В. Оцінка інвестиційної привабливості регіону за допомогою інтегральних індексів / Т. В. Уманець // Економіка і прогнозування: Науково-аналітичний журнал. – 10/2016. – №4. – С.133-145.

2. Карпов В.А. Аналіз ринкової кон'юнктури: [посібник] /В. Р. Кучеренко, А. В. Андрейченко, Р. В. Грінченко, В. А. Карпов. – Одеса: ОНЕУ, 2014. – 344 с.

3. Статистичний щорічник Одеської області за 2016 рік. – Одеса, 2017р. – 500 с.

4. Сментина Н.В. Оцінка рівня соціально-економічного розвитку регіонів за результатами реалізації стратегічних планів/ Н.В. Сментина // Вісник Одеського національного університету імені І.І. Мечникова: серія економіка. – 2017. –Том 19. Випуск 3/1. – С. 233-237

5. Жаліло Я. А. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави: [монографія] / Я. А. Жаліло. – К.: НІСД, 2018. – 336 с.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Т. М. Жук,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Визначено стратегічні напрями розвитку системи пенсійного забезпечення України, які полягають у запровадженні накопичувальної системи паралельно із існуючою солідарною, а також удосконалені функціонування недержавних пенсійних фондів шляхом

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Кравець І. В.

підвищення рівня забезпечення гарантій по соціальним виплатам з боку держави

Ключові слова: пенсійне забезпечення, накопичувальна система пенсійного забезпечення, недержавні пенсійні фонди.

Розвиток системи пенсійного забезпечення в напрямі запровадження накопичувальних та недержавних фондів є пріоритетними завданнями державної соціальної та економічної політики. Світові практики розвитку систем пенсійного забезпечення свідчать про успішний перебіг запровадження даних змін. Таким чином, одним із напрямів розвитку системи пенсійного забезпечення вважається подальше удосконалення функціонування недержавних пенсійних фондів, а саме підвищення рівня забезпечення гарантій по соціальним виплатам з боку держави шляхом посилення контролю над діяльністю таких фондів. Корпоративні та накопичувальні державні фонди здатні не тільки зберігати фінансовий ресурс в еквіваленті відрахувань, застосовуючи дефлятори, а й заробляти для майбутніх пенсіонерів шляхом ефективного інвестування. При цьому слід забезпечити сильний пруденційний регулятор, який контролює приватні пенсійні виплати. Недержавна пенсійна система – це джерело інвестицій, які сприятимуть економічному розвитку країни. Пенсійні фонди здійснюють довгострокове фінансування економіки зосереджуючи заощадження населення в рамках пенсійних програм та інвестуючи їх у різні фінансові інструменти [34].

Система недержавного пенсійного забезпечення (НПЗ) являє собою третій рівень пенсійної системи. Основу даної системи становлять недержавні пенсійні фонди. Основна мета вкладень до таких фондів – це

отримання додаткових до передбачених державою за І-м (солідарна система) і ІІ-м (накопичувальна) виплат.

Таблиця 1

Динаміка основних показників діяльності недержавних пенсійних фондів

Показники	Станом на 31.03.2018	Станом на 31.03.2019	Станом на 31.03.2020	Темпи приросту, %	
				станом на 31.03.2019/ станом на 31.03.2018	станом на 31.03.2020/ станом на 31.03.2019
Кількість укладених пенсійних контрактів, тис. шт.	61,0	70,4	79,6	15,4	13,1
Загальна кількість учасників НПФ, тис. осіб	843,2	858,4	878,3	1,8	2,3
Загальна вартість активів НПФ, млн. грн.	2 485,2	2 829,8	3 106,5	13,9	9,8
Пенсійні внески, всього, млн. грн.	1 910,4	2 036,4	2 219,1	6,6	9,0
у тому числі:					
- від фізичних осіб	134,4	183,9	239,0	36,8	30,0
- від фізичних осіб-підприємців	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0
- від юридичних осіб	1 775,3	1 851,7	1 979,3	4,3	6,9
Пенсійні виплати, млн. грн.	723,2	842,0	986,7	16,4	17,2
Кількість учасників, що отримали/ отримують пенсійні виплати, тис. осіб	79,4	81,9	84,9	3,1	3,7
Сума інвестиційного доходу, млн. грн.	1 468,5	1 865,9	2 165,1	27,1	16,0
Прибуток від інвестування активів недержавного пенсійного фонду, млн. грн.	1 185,1	1 522,3	1 758,8	28,5	15,5
Сума витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, млн. грн.	283,4	343,6	406,3	21,2	18,2

Джерело: за даними Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [36].

Станом на 31.03.2020 в Державному реєстрі фінансових установ зареєстровано 63 недержавні пенсійні фонди (НПФ) та 22 адміністратори НПФ [35]. Крім того, існує один одноосібний засновник, який вирішив самостійно здійснювати управління створеного ним корпоративного фонду. Він має таке право в результаті отримання ліцензії на провадження діяльності такого виду.

За даними Державного реєстру фінансових установ недержавні пенсійні фонди зареєстровано у 10 регіонах України, найбільша їх кількість припадає на м. Київ – 45, або 71,4 % від загальної кількості. Основні показники діяльності недержавних пенсійних фондів наведені в табл. 1.

Слід зазначити, що на недержавні фонди наразі в Україні припадає 0,7 % від всіх пенсійних виплат. Повільний розвиток третього рівня системи пенсійного забезпечення полягає у відсутності гарантій з боку держави виплат у разі банкрутства таких фондів. Відмітимо, що фінансові показники, які відображають результативність даних фондів теж не стимулює до збільшення клієнтів, так результати проекту USAID «Трансформація фінансового сектору» виявили, що з 2013 по 2018 рік реальна дохідність недержавних пенсійних фондів була негативною: -8,09% за 5 років, -3,51% за три роки та -2,29% за останній (2018) рік [37].

Паралельним напрямом розвитку пенсійної системи в Україні вбачається широке та швидке запровадження функціонування накопичувальних пенсійних фондів. Так, із зарплати окрім загальнообов'язкового страхового соціального внеску, який розподіляється в першому рівні (солідарна система) будуть відраховуватися 2 % до накопичувального фонду на персональні рахунки. Відрахування до такого фонду планують поступово збільшити до 7 – 10%.

Отже, розвиток системи пенсійного забезпечення передбачає:

- щорічну індексацію пенсійних виплат в основу якої покладено коефіцієнт, що відповідатиме показнику 50% зростання споживчих цін за попередній рік та 50% показника зростання середньої заробітної плати (доходу), з якої сплачено страхові внески, за три календарні роки, що передують попередньому року до того, в якому проводять збільшення [38];
- забезпечення права на належне пенсійне забезпечення внутрішньо переміщених осіб внаслідок окупації частини території України;
- запровадження належного функціонування накопичувальної системи пенсійного забезпечення (ІІ рівень пенсійної системи);
- налагодження системи електронних послуг Пенсійного фонду України та автоматизації процесів у системі пенсійного забезпечення;
- забезпечення високо ефективного державного нагляду за розподілом та використанням коштів Пенсійного фонду України.

Список використаних джерел:

1. Партин Г., Тивончук О. Роль небанківських фінансових посередників у фінансуванні інноваційного розвитку. Вісник Національного банку України. 2005, № 5. С.46–51.

2. Розкриття інформації НПФ. Режим доступу: https://www.nfp.gov.ua/ua/NPF/ (дата звернення 15.10.2020).

3. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 31.03.2020. Режим доступу: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/NPF/NPF_I_kv%202020.pdf (дата звернення 17.10.2020).

4. Проект USAID «Трансформація фінансового сектору в Україні». Режим доступу: https://www.usaid.gov/uk/ukraine/economic-growth (дата звернення 16.10.2020)

ЕКОЛОГІЧНІ ВИТРАТИ У ГРОМАДАХ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Д. С. Журавська,
магістр,
Поліський національний університет

Окреслено сучасний стан розвитку об'єднаних територіальних громад у контексті екологічної політики. Обґрунтовано необхідність загострення уваги на вирішенні екологічних проблем сільських територій та мобілізації фінансових ресурсів.

Ключові слова: децентралізація, об'єднані територіальні громади, екологія, екологічна політика, навколишнє природнє середовище.

Суттєві зміни на сільських територіях відбулися в умовах децентралізації та розвитку об'єднаних територіальних громад. Громади отримали значні можливості щодо управління наявним ресурсним потенціалом, водночас виникло і багато проблемних питань та обов'язків для реалізації яких потрібне відповідне фінансове та управлінське забезпечення. Значні проблеми пов'язані зі станом екології на сільських територіях.

На стратегічному рівні пріоритети екологічної політики визначені у Проекті Закону України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» [3].

На рисунку 1 відображено ключові засади екологічної політики України на період до 2030 року розроблені на національному рівні.

На сільських територіях окрема увага відводиться проблемам, пов'язаним із особливостями використання наявного ресурсного потенціалу та надмірним впливом товаровиробників на навколишнє природнє середовище.

В умовах адміністративно-територіальної реформи у громадах з'явилися ресурси для вирішення наявних екологічних проблем, які виникають на їх територіях. Водночас з кожним роком зростає антропогенне навантаження на навколишнє природнє середовище.

Рис. 1. **Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року**

Наразі на рівні держави основними витратами на охорону довкілля є витрати на охорону атмосферного повітря і проблеми зміни клімату, витрати на очищення забруднених вод, витрати на поводження з відходами, витрати на захист і реабілітацію ґрунту та інші (рис. 2).

На рівні об'єднаних територіальних громад наразі досить тяжко знайти баланс між потребою залучення нових інвестицій на сільські території, організації нових виробництв та дотримання усіх необхідних екологічних нормативів та вимог. Значні екологічні проблеми виникають при розташуванні на сільських територіях тваринницьких комплексів, використання наявних кар'єрів та розробки нових, встановлення електростанцій, екстенсивного використання земель з порушенням сівозмін та надмірним антропогенним впливом на ґрунт, вирубкою лісів.

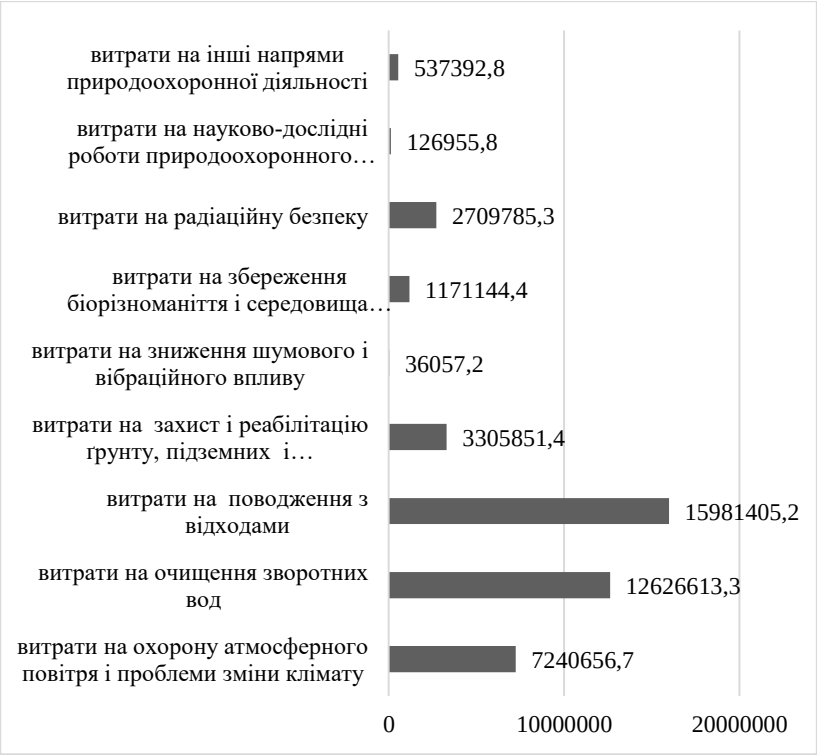

Рис. 2. Статті витрат на охорону навколишнього природного середовища в Україні

Враховуючи що процес децентралізації розпочатий досить недавно у багатьох громадах відсутній практичний досвід вирішення наявних екологічних проблем. При цьому наявних коштів часто не вистачає, є суттєва потреба у пошуку інвестицій для реалізації екологічних проектів у межах новостворених громад. Актуальним при цьому є європейський досвід.

Список використаних джерел:

1. Моніторинг довкілля: підручник під ред. В.М.Боголюбова. 2-е вид., перероб. і доп. Вінниця: ВНТУ, 2010. 232 с.

2. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища // Держуправління екології. Запоріжжя, 2012. 56 с.

3. Офіційний сайт Всесвітнього фонду природи (електронна адреса http://wwf.panda.org/).

4. Тарасова В. В. Екологічне нормування: підручник за. ред. В. В. Тарасової. Житомир, Видавець: О. О. Євенок,, 2017. 346 с.

5. Vitalii Ye. Dankevych, Tetiana O. Kamenchuk, Oleksandra Ye. Kononova, Iryna I. Nadtochii and Hanna M. Ohor, Strategic Planning for Sustainable Development of States: Administration Aspect, International Journal of Management, 11 (4), 2020, pp. 511-522.

СУТНІСТЬ ПОБУДОВИ СПРОМОЖНОГО ЦНАП

Є. Г. Зацепін,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Через побудову та розвиток по всій країні мережі Центрів надання адміністративних послуг, влада демонструє, наскільки вона готова служити своїм громадянам.

Розпочатий в Україні процес децентралізації влади, який ґрунтується на концепції реформування місцевого самоврядування (МС) з метою перерозподілу ресурсів, завдань та повноважень між органами влади на місцевому, регіональному та центральному рівнях, передбачає передачу органам МС функцій повноважень та ресурсів від держави в сфері надання адміністративних послуг, що в теорії повинно призвести до підвищення якості надання цих послуг й покращення результатів роботи органів влади.

Виконати це складне завдання повинна розгалужена по всій країні мережа центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП), розташованих в об'єднаних територіальних громадах.

Згідно з ч. 1 ст. 12 Закону України «Про адміністративні послуги» центр надання адміністративних послуг – це постійно діючий робочий орган або структурний підрозділ виконавчого органу міської, селищної, сільської ради, в якому надаються адміністративні послуги через адміністратора [1].

В зв'язку із поставленим завданням децентралізації влади виникла необхідність у створенні інституції, яка

[1] Науковий керівник – д.держ.упр., професор Дацій Н.В.

акумулює в собі функції надання державних та муніципальних послуг (рис.1.1). Цією інституцією стали центри надання адміністративних послуг.

Рис. 1. Сутність акумуляції послуг у ЦНАПі

До сфери публічних послуг відносяться послуги, що надаються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, які перебувають в їх управлінні [2, п. 1]. Державні та муніципальні послуги визначаються суб'єктом їх надання. Зазначено, що державні послуги надаються органами державної влади (переважно виконавчої) та державними підприємствами, установами, організаціями, а також органами місцевого самоврядування в порядку виконання делегованих державою повноважень за рахунок коштів державного бюджету. Муніципальні послуги надаються органами місцевого самоврядування, а також органами виконавчої влади та підприємствами, установами, організаціями в порядку виконання делегованих органами місцевого самоврядування повноважень за рахунок коштів місцевого бюджету [3].

Офіційне визначення «адміністративної послуги» дається в Законі України «Про адміністративні послуги» від 6 вересня 2012 року. Адміністративна послуга – це результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону [1, ст.1].

Адміністративна послуга дозволяє суб'єкту звернення в найкоротший час і з максимальним комфортом отримати необхідну йому довідку, реєстраційну дію або інформацію через посадову особу-адміністратора ЦНАП, не відвідуючи інших державних установ або органів МС.

Виділимо головні ознаки адміністративної послуги: ініціюється за заявою фізичної або юридичної особи; стосується прав та обов'язків заявника і спрямована на забезпечення умов для набуття, зміни чи припинення його прав або обов'язків; надається суб'єктом з відповідними владними повноваженнями, що є «монополістом» на надання адмінпослуг; право на надання та отримання регулюється законодавством [4, с. 611-614]; публічний характер та інтерес з боку суспільства; надається за бюджетного фінансування; суб'єкт надання за невиконання/неналежне виконання несе відповідальність; результатом надання є адміністративний акт [5, с. 54-55].

Основою доктрини адміністративних послуг є концепція служіння державою людині-громадянину. Саме тому ЦНАП не може бути повністю самоокупним, однак також він не може бути і повністю дотаційним. Кожен учасник процесу надання адміністративних послуг: надавач і отримувач, розуміючи власні права і обов'язки, сплачує і отримує кошти за ті послуги, які природно розуміються як платні, на фоні тих, які також природно

розуміються, як безкоштовні. Функція держави полягає в тому, щоб законодавчо врегулювати цей процес.

Платність або безоплатність надання адміністративної послуги також регулюється Законом України «Про адміністративні послуги» [1, ст.5 п.4].

Однак сутність побудови спроможного ЦНАПу полягає у тому, щоб центри надання адміністративних послуг не тільки забезпечували кількість, якість та комфорт в наданні адміністративних послуг, а і покривали певну частину бюджету громад в яких вони створені, надаючи спектр платних послуг.

Спроможність (або неспроможність) ЦНАП у громаді можна визначати кількістю платних послуг, кошти від надання яких акумулюються в місцевому бюджеті. Неможливо стверджувати, що ЦНАПи повинні стовідсотково самі себе забезпечувати, тому що основна більшість їхніх послуг є безкоштовною, але повністю дотаційними вони також бути не можуть.

На даний час точка зору пересічного громадянина, як суб'єкта звернення, стосовно ЦНАПу і можливостей, пов'язаних з його діяльністю, перебуває на стадії формування. Для громадянина центр надання адміністративних послуг є місцем, (будівлею, органом влади), в якому особа може отримати максимально необхідний перелік адміністративних послуг у межах своєї об'єднаної територіальної громади.

Наведемо головні ознаки спроможного ЦНАП:

1) Наявність затвердженого на місцевому рівні повного переліку базових послуг, тобто найбільш затребуваних громадянами адміністративних послуг.

2) Зручне і доступне для отримувачів послуг приміщення і прозора система обслуговування.

3) Збільшена кількість прийомних годин: робота в обідній і вечірній час.

4) Надання «супутніх послуг», таких як можливість оплати послуг у місці їх отримання (платіжний термінал), фотографування на документи, їх ксерокопіювання, ламінування тощо. (Права їх надання передаються суб'єктам господарювання, що обираються на конкурсній основі з мінімальними фінансовими та часовими витратами для суб'єкта звернення).

5) Надання вторинної правової допомоги.

6) Розв'язання житлово-комунальних питань з представниками підприємств-надавачів електро-, газо-, тепло-, та водопостачання.

Забезпечення доступності послуг в об'єднаних територіальних громадах відбувається завдяки віддаленим місцям для роботи адміністраторів, мобільним ЦНАПам або покладання певних обов'язків на старост сіл.

Крім держави, ключову роль у створенні ЦНАП, його функціонуванні та матеріально-технічному забезпеченні відіграє громада в особі голови ОТГ та місцевих депутатів.

Ключові слова: адміністративна послуга, об'єднана територіальна громада, спроможний ЦНАП, суб'єкт звернення

Список використаних джерел:

1. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012р. № 5203-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17 (дата звернення: 09.11.2020).

2. Щодо надання роз'яснення термінів, які застосовуються у Законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» : Лист Міністерства юстиції України від 18.12.2009 N967-0-2-09-22 – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v967-323-09#Text

3. Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 90-р від 15.02.2006 р. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/90-2006-%D1%80.

4. Руденко О. В. Адміністративні послуги: сутність та поняття / О. В. Руденко // Молодий вчений. – 2016. – № 12.1. – С. 611-614

5. Малієнко О. Якісні адміністративні послуги – основа сервісної держави / О. Малієнко // Віче. – 2016. – № 1-2. – С. 54-55

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ КРАЇНИ

М. Ю. Зємлєв,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет,
kozyava2010@ukr.net

Розглянуто основні завдання, що стоять перед державним регулюванням розвитку транспортної системи України. Визначено шляхи підвищення ефективності та забезпечення конкурентоспроможності національного транспорту в умовах глобалізації ринку транспортних послуг.

Ключові слова: державне регулювання, державна підтримка, інтеграція, інфраструктура, ефективність, конкурентоспроможність, транспортна система.

[1] Науковий керівник – д.держ.упр., професор Дацій Н.В.

Основні завдання, що сьогодні стоять перед державним регулюванням розвитку транспортної системи України, полягають у забезпеченні своєчасного, якісного і повного задоволення потреб української економіки і населення у перевезеннях, а також покращення ефективності його роботи. З інтеграцією України до світової мережі транспортних коридорів вимоги до вітчизняної транспортної інфраструктури (перш за все, до якості її продукції) значно підвищуються, зростає конкуренція між транспортними системами сусідніх країн, а звідси виникає необхідність у розробці методики оцінки конкурентоспроможності транспорту України, визначені факторів впливу на неї та пошуку шляхів її підвищення.

Під конкурентоспроможністю у загальному значенні розуміють спроможність здійснювати свою діяльність в умовах ринкових відношень і отримувати при цьому прибуток, достатній для інноваційного удосконалення виробництва, стимулювання робітників і підтримки продукції на високому якісному рівні [1]. При цьому поняття конкурентоспроможності продукції і конкурентоспроможності підприємства дещо розрізняються [2; 3].

Стосовно державного регулювання транспортної галузі, під конкурентоспроможністю транспортної продукції слід розуміти здатність її реалізації і задоволення потреб ринку, що визначається співвідношенням ціни, якості і суб'єктивною оцінкою споживача. Тому важливо співвідносити фактичні показники якості перевезень, виконуваних різними видами транспорту, у тому числі й при організації інтермодальних перевезень. Конкурентоспроможність транспортного підприємства полягає у можливості отримати, зберегти і збільшити певну частку на транспортному ринку.

Транспортна інфраструктура країни являє собою сукупність галузей, що забезпечують нормальний процес матеріального виробництва через надання послуг з обміну продукцією між підприємствами сфери матеріального виробництва, а також її реалізації кінцевим споживачам. До неї відносяться весь транспортний комплекс, у тому числі і за видами: залізничний, автомобільний, повітряний, морський, річковий, газо- та нафтопровідний, також міський електротранспорт зі всіма суб'єктами та об'єктами, що забезпечують транспортний процес.

Таким чином, під державною підтримкою рівня конкурентоспроможності транспортної інфраструктури (транспортної системи) країни пропонується розуміти її спроможність до отримання, збереження і/або збільшення частки як на внутрішньому ринку, так і на ринку міжнародних перевезень.

В літературі [1] існує декілька підходів до оцінки конкурентоспроможності. Основним методом оцінки конкурентних переваг товару або послуги є інтегральна оцінка його конкурентоспроможності. У свою чергу, інтегральний показник конкурентоспроможності товару або послуги являє собою співвідношення індексів технічних та економічних параметрів товару.

Таким чином, на державну підтримку рівня конкурентоспроможності транспортної інфраструктури країни, що функціонує на ринку міжнародних перевезень, впливає сукупність факторів, які можна поділити на дві групи: зовнішні і внутрішні. Кожний з цих факторів при певній кон'юнктурі транспортного ринку і в залежності від відповідних дій може підвищувати або знижувати конкурентоспроможність української транспортної системи на окремих напрямках по відношенню до альтернативних маршрутів доставки.

В умовах інтеграції і відкритості транспортного

ринку України результати діяльності вітчизняного транспорту в значному ступені будуть визначатися його зовнішнім середовищем, яке можна поділити, в свою чергу, на макросередовище і мікросередовище.

Список використаних джерел:

1. Єдін О, Цвєтов Ю., Соколов Л. Транспортна політика в Україні. Економіка України. 2012. № 1. С. 24-34.

2. Прейгер Д.К., Новікова А.М., Малярчук І.А., Гринкевич Т.І. Транзитний потенціал України: реалізація та розвиток у контексті розширення ЄС. *Стратегічна панорама*. 2013. № 2. С.121-131.

3. Татарчук Т. Стратегія підвищення ефективності функцій транспортного комплексу України. *Держава та регіони. Серія: Економіка та право.* 2014. № 5. С. 231-236.

СУТНІСТЬ, ФУНКЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА КОНТРОЛЮ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ

А. В. Золотницька,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

У процесі розвитку економіки держав, переходу до ринкових відносин та послаблення ролі держави в соціальній сфері виникає необхідність державного регулювання певних галузей економіки, які не мають сприятливого середовища для забезпечення власного функціонування. Відсутність підтримки періодично

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Захаріна О.В.

збиткових галузей економіки призводить до «галузевого безробіття», зменшення обсягу сфери споживання та поглиблення фінансової кризи в деяких країнах.

Проблеми фінансового контролю досліджували багато відомих вітчизняних і зарубіжних вчених. Рекомендації та наукові розробки щодо їхнього теоретичного та практичного вирішення висвітлили у своїх наукових працях такі вчені, як: Максімова В. Ф. [1], Пушкарьова О. Ю. [4], Слободяник Ю. Б. [5], Хомутенко В. П. [6], Шеремет А. Д. [7] та інші.У цих публікаціях надано певні економічні категорії, пов'язані з даною темою, проблемні аспекти класифікації видів фінансового контролю тощо.

Світова економічна теорія та практика довели, що ефективна система державного фінансового управління та контролю має складатися з таких взаємопов'язаних компонентів, як внутрішній фінансовий контроль, внутрішній фінансовий державний аудит, зовнішній аудит.

Саме тому державний фінансовий аудит – це важлива форма державного фінансового контролю, метою якої є проведення функціонально незалежної оцінки діяльності органів державного сектору з метою вживання відповідних до них контролюючих заходів, передбачених законом і спрямованих на вдосконалення діяльності цих органів, підвищення ефективності управління економічними процесами і розкриття діяльності по незаконному збагаченню та викриття корупційних схем [5].

Метою державного фінансового контролю є досягнення законності й ефективності використання публічних фінансів, встановлення фінансової дисципліни, попередження порушень та вироблення відповідних рекомендацій.

Досягнення зазначеної мети вимагає реалізації наступних завдань державного фінансового контролю:

- виконання перевірок з метою визначення законності і вчасності руху бюджетних і позабюджетних коштів, що виділяються відповідним підприємствам, організаціям;
- визначення доцільності та результативності використання публічних фінансів;
- здійснення оцінки формування і рівня виконання місцевого бюджету;
- аналізу встановлених відхилень від очікуваних показників;
- розробки шляхів покращення управління публічними фінансами, зокрема перспективи збільшення доходів бюджету;
- організації ефективного внутрішньо- та зовнішньогосподарського фінансового контролю [7].

Формою державного фінансового контролю є державний аудит, спрямований на надання допомоги і підтримки бюджетним установам, державним підприємствам, а також суб'єктам господарювання, яким надаються державні кошти, в уникненні фінансових порушень, раціональному використанні публічних фондів, правильності ведення бухгалтерського обліку та складання точної фінансової звітності [7]. Таким чином, аудит державних фінансів як особливий вид державного фінансового контролю покликаний забезпечити дотримання принципів правильності, законності й ефективності шляхом проведення аудиторської діяльності.

Надзвичайно важливим є встановлення переліку об'єктів, які повинні контролюватися державою, що несе національний інтерес. Проблеми, пов'язані з науковим дослідженням об'єкта державного контролю, висвітлюються в працях багатьох вітчизняних вчених.

Об'єкти державного аудиту, визначені в роботі О.Ю. Пушкарьової (2009) складаються з суб'єктів публічного сектору та інших суб'єктів, які отримують

кошти з державного та місцевих бюджетів або здійснюють експлуатацію державного чи комунального майна [4]. На наш погляд, такий підхід не повністю розкриває складові об'єктів державного аудиту, оскільки не містить інформації, що описує формування публічних фондів грошових коштів.

На думку Ю. Б. Слободяник (2013) [5], до об’єктів державного фінансового аудиту входить економічна діяльність органів державної влади та інших суб’єктів, пов’язаних з формуванням, розподілом та використанням публічних ресурсів. Функції державного аудиту визначено наступним чином:

- контрольна (перевірка формування, розподілу і використання суспільних ресурсів, попередження можливих помилок і неправомірних дій);
- інформаційно-аналітична (інформування громадськості про достовірність відомостей щодо управління суспільними ресурсами, збирання, обробка та оцінка регулярної аналітичної та оглядової інформації з найважливіших питань державного управління);
- соціальна (забезпечення ефективного і справедливого розподілу і використання суспільних ресурсів);
- превентивна (сприяння усуненню виявлених контрольною системою помилок і порушень, дослідження причин і умов їх виникнення, запобігання їх настанню у майбутньому);
- стимулююча (сприяння створенню умов для дотримання органами державного управління вимог законодавства у сфері формування, розподілу і використання суспільних ресурсів, формування свідомого ставлення громадськості до результатів державного аудиту);

- прогностична (стратегічне і оперативне планування та координування розвитку системи державного управління на основі аналізу й оцінки фактичних результатів державного аудиту);

Інший підхід до виокремлення об’єктів державного фінансового контролю застосовує В. Ф. Максімова (2013) [1], яка вирізняє:

- фінансові ресурси та власність держави, їх рахунки;
- законопроекти та нормативні акти;
- оцінка фінансових результатів бюджету;
- оцінка прогнозу та тенденцій розвитку окремих галузей, регіонів та держави в цілому.

Важливість інформації та корисність підходу, деталізує склад об'єктів державного фінансового аудиту, але оцінка фінансових результатів бюджету більш схожа на діяльність, ніж на завдання, яке ставиться перед органами державного фінансового контролю [1].

Подібного підходу до визначення об'єктів державного аудиту дотримується В. П. Хомутенко (2011) [6]. Автор розглядає такі об’єкти:

- дані бухгалтерського обліку та звітності;
- планові документи та комерційні контракти;
- система внутрішнього фінансового контролю;
- державні позики та позики, що надаються під гарантію уряду України;
- кошти, що надаються з державного бюджету та місцевих бюджетів, та (або) цільові загальнодержавні кошти на виконання державних завдань, виконання програм державного бюджету;
- державна та комунальна власність, природні ресурси та інші державні ресурси;
- діяльність та функції органів державної влади, бюджетних установ та організацій-отримувачів бюджетних

коштів, державного або комунального майна та суб'єктів державного сектору [6].

Вважаємо, що для ідентифікації інтегрованого механізму державного фінансового аудиту слід застосовувати підхід, за яким встановлено чіткий розподіл між об'єктом та суб'єктом контролю, та обґрунтовано доцільність виділення інтегрованого механізму державного контролю.

Аналіз теоретичних досліджень щодо ідентифікації об'єктів державного фінансового аудиту вказує на існування невизначеності у цьому питанні, що в свою чергу говорить про необхідність всебічного незалежного огляду ресурсів комунальної власності та публічних фондів. Як наслідок, відсутність єдиного підходу до визначення об'єктів державного фінансового аудиту унеможливлює ефективне управління та контроль коштів фінансових ресурсів. Пояснення теоретичних визначень та визначення об'єктів державного фінансового аудиту сприятимуть оцінці обсягу контрольованих державних ресурсів, забезпечуючи цим рівень довіри до державного управління.

Список використаних джерел:

1. Максімова В. Ф. Сутність державного аудиту / В. Ф. Максімова, Ю. Б. Слободяник // Бізнес-інформ. – 2013. – № 11. – С. 319–323.

2. Про аудиторську діяльність : Закон України від 22.04.1993 № 3125-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3125-12.

3. Про Рахункову палату : Закон України від 02.07.2015 № 576- VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/576-19.

4. Пушкарьова О. Ю. Державний фінансовий аудит суб'єктів господарювання як пріоритетний напрям діяльності органів Державної контрольно- ревізійної служби / О.Ю. Пушкарьова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/dtr/ep/2009_7/files/EC709_33.pdf.

5. Слободяник Ю. Б. Предмет і об'єкти державного аудиту / Ю. Б. Слободяник // Вісник ОНУ імені І. І. Мечнікова. – 2013. – Т. 18. – Вип. 2/1. – С. 154-158.

6. Хомутенко В. П. Державний аудит як форма фінансового контролю: Сутність та інституційні особливості / В. П. Хомутенко, А. В. Хомутенко // Вісник соціально-економічних досліджень [Текст]. – 2011. – Вип. 2 (42). – С. 125.

7. Шеремет А. Д. Аудит [Текст] : учебник / А. Д. Шеремет, В. П. Суйц. – 5-е изд., перераб. и доп. – М. : ИНФРА-М (Высшее образование), 2006. – 448 с.

ЗБЕРЕЖЕННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Л. М. Кадащук,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський державний університет,
e-mail: kadashuk2014@ukr.net

Збереження кадрового потенціалу органів державного управління в умовах карантину є питанням, що потребує детального розгляду та вирішення. Для

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Симоненко Л. І.

більшості роботодавців завданням №1 стало вирішення кадрових питань в умовах новітніх обмежень – або розробляти індивідуальні плани роботи окремих груп колективу, або приймати централізовані рішення.

Ключові слова: кадровий потенціал, органи управління, карантин.

Введення жорсткого карантину в Україні істотно вплинуло на різні сфери бізнесу. Епідемія Covid-19 забирає не тільки життя, але і доходи українців. В умовах припинення роботи багато компаній звільняють співробітників або відправляють їх в неоплачувані відпустки.

За даними аналітичної компанії FactumGroup, з моменту введення карантину 20% українців пішли у відпустку без зарплати, а у 19% зарплата стала нижчою, ніж до введення обмежень. Відзначається, що в більшості випадків зниження заробітної плати було на рівні 30% або менше. Але приблизно 5% українців втратили більше 30% доходу [3].

Через економічні наслідки пандемії коронавірусу, по всьому світу роботу можуть втратити від 5,3 до 24,7 мільйонів людей. Найбільше число безробітних реєструється в Дніпропетровській, Харківській, Запорізькій, Полтавській і Львівській областях. У 2020 році загальний дефіцит кадрів в Україні складатиме 164 тис. осіб [3].

Існує декілька законних варіантів залишити працівника вдома. Якщо наявна згода працівника, то таким вирішенням може стати один з видів відпустки [4]:

- Щорічна оплачувана відпустка;
- Щорічна додаткова соціальна відпустка;
- Відпустка без збереження заробітної плати.

Також існують форми організації праці, які створюють додаткові можливості для зайнятості, сприяють оптимізації процесу праці та належному поєднанню працівниками сімейних та трудових обов'язків [2]:

- Запровадження гнучкого графіку роботи;
- Запровадження надомної (дистанційної) праці;
- Оформлення простою підприємства.

Держспецзв'язку, як і багато інших представників органів державної влади, не скорочував персонал. Частина співробітників працює у віддаленому режимі, з дому. Всі, хто задіяний у безперервному виробничому процесі безпосередньо на підприємствах, забезпечені засобами індивідуального захисту та проходять щоденний температурний скринінг. Попри всі можливі ризики, територіальні та регіональні органи працюють безперебійно, без скорочення персоналу, зниження заробітних плат чи переведення співробітників у відпустки за власний рахунок. Частина співробітників перейшла на дистанційний режим. Для тих, хто продовжує виробничу діяльність, створено всі умови для безпечної роботи.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (зі змінами) та з метою своєчасного і повного проведення профілактичних і протиепідемічних заходів, в апараті Держспецзв'язку дозволено, у разі необхідності та за погодженням з безпосереднім керівником виконання роботи із застосуванням електронних комунікацій і технологій державним службовцям та працівникам апарату Держспецзв'язку у віддаленому доступі за можливості та наявності технічних засобів. Керівники самостійних структурних підрозділів апарату Держспецзв'язку забезпечують безперебійну роботу підпорядкованих

структурних підрозділів у період карантину та щоденно інформують Департамент кадрової політики та персоналу щодо працівників, які виконують роботи у визначеному режимі. Працівники, які працюють у віддаленому доступі, упродовж робочого часу виконують свої посадові обов'язки за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій поза межами адміністративної будівлі [1].

Незважаючи на те, що велика кількість наших фахівців працює дистанційно, ефективність роботи не зменшилась, а навіть навпаки – збільшилася. Ми постійно проводимо онлайн-наради через платформи в інтернеті, телефонні конференц-коли з працівниками на різних рівнях. Перебіг усіх робочих процесів проходить без збоїв. Все більше кадрова політика заглиблюється в електронний світ: документи, контроль, комунікації – все переходить у мережі. Керівництво вже не лякається дистанційної роботи працівників.

Отже, в умовах карантину постало нагальне питання збереження кадрового потенціалу органів державного управління. Існує багато законних шляхів вирішення даної проблеми (різні види відпусток, гнучкий та дистанційний графік роботи, тощо), проте вихід із даної ситуації кожен роботодавець має придумати власноруч з погодженням із колективом.

Список використаних джерел:

1. Держпраці роз'яснила, як організувати дистанційну роботу та ввести гнучкий графік після змін до КЗпП URL: https://www.kadrovik01.com.ua/news/3982-derjprats-rozyasnila-yak-organzuvati-distantsynu-robotu-ta-vvesti-gnuchkiy-grafk-pslya-zmn (дата звернення: 20.04.2020).

2. Дистанційна робота та гнучкий графік: організація роботи в карантині. URL:

https://uteka.ua/ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buxgalterskij-obzor-39-distancionnaya-rabota-i-gibkij-grafik-organizaciya-raboty-v-karantine (дата звернення: 21.04.2020).

3. Кадри на карантині: як не зупинити роботу агропідприємств в умовах пандемії. URL: https://agravery.com/uk/posts/show/kadri-na-karantini-ak-ne-zupiniti-robotu-agropidpriemstv-v-umovah-pandemii (дата звернення: 19.04.2020).

4. Кодекс законів про працю України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08 (дата звернення: 20.04.2020).

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ВЛАДИ І ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

В. М. Калиновська,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет,
kozyava2010@ukr.net

Визначено та охарактеризовано існуючи проблеми у взаємовідносинах влади і українського громадянського суспільства. Запропоновано декілька можливих сценаріїв подальшої долі громадянського суспільства в Україні.

Ключові слова: громадянське суспільство, децентралізація, демократія, інститути громадянського суспільства, удосконалення, ціннісна система.

В умовах адміністративних реформ серйозною проблемою залишається те, що українці не дуже довіряють

[1] Науковий керівник – д.держ.упр., професор Дацій Н.В.

організаціям громадянського суспільства та недостатньо розуміють їх роль у суспільстві.

Формування громадянського суспільства в Україні відбувається в умовах відсутності ціннісної системи. Всі ці фактори здійснюють суттєвий негативний вплив на формування громадянського суспільства. З одного боку, держава визнає інститути громадянського суспільства атрибутом політичної демократії, з іншого боку – їхні потреби і вимоги можуть при необхідності легко ігноруватися державою. В результаті відносини громадянського суспільства і держави мають ситуативний характер і не в змозі задовольнити інтереси суспільства. Пропонуємо декілька можливих сценаріїв подальшої долі громадянського суспільства в Україні.

Сценарій перший: згортання громадянського суспільства і реставрація у тому чи іншому вигляді тоталітарного режиму. Вірогідність даного сценарію порівняно мала, але у випадку його реалізації соціальна й економічна безперспективність розвитку України бачиться невідворотною. Сценарій другий: консервація на довгий час існуючого стану речей. Даний сценарій несе небезпеку політичної та соціальної нестабільності, авторитарного "відтворення". І, нарешті, третій сценарій: поступовий розвиток і зміцнення громадянського суспільства. За цих умов держава повинна підтримувати розвиток громадянського суспільства перш за все шляхом створення для цього необхідних правових, політичних, організаційних умов [1].

Ф. Рудич вважає, вивчення сучасного стану громадянського суспільства в Україні свідчить про вірогідність декількох сценаріїв його розвитку. Перший – згортання громадянського суспільства і реставрація у певному вигляді тоталітарного режиму. Другий – консервація на тривалий час існуючого стану речей і

відповідно авторитарних методів управління. Третій – поступовий еволюційний розвиток і зміцнення громадянського суспільства. Останній сценарій на сучасному етапі є найбільш вірогідним. Проте не можна виключати і двох перших [2, с. 37].

Підсумовуючи наведене, слід відзначити, що у період демократичного транзиту в Україні відбувається становлення взаємовідносин між органами публічної влади і інститути громадянського суспільства, їх співпраці із владою. Одночасно існують тенденції, які містять у собі загрозу для розвитку громадянського суспільства.

З викладеного слідує, що зростає кількість інститутів громадянського суспільства, розширюється сфера їх діяльності, удосконалюється нормативно-правова база. За оцінками міжнародних дослідницьких організацій Україна стає одним із лідерів розвитку громадянського суспільства на пострадянському просторі.

Однак, на основі аналізу можна зробити висновок про існування проблем у взаємовідносинах влади і українського громадянського суспільства, а саме: недосконала структура фінансування та його недостатній обсяг з боку держави; недостатнє інформування громадян про можливості використання організацій громадянського суспільства та зворотня проблема – інформування організаціями громадянського суспільства про свою діяльність органи публічної влади; низький рівень довіри до інститутів громадянського суспільства громадян та участі у їх діяльності; недосконаліть окремих положень законодавства щодо регулювання діяльності інститутів громадянського суспільства. Нормативно-правова база діяльності організацій громадянського суспільства в Україні у деяких своїх принципових положеннях все ще не відповідає стандартам Ради Європи.

Список використаних джерел:

1. Бутирська Т. О. Державне будівництво : стан, суперечності, перспективи розвитку в Україні : монографія. Київ : Вид-во НАДУ, 2015. 484 с.

2. Рудич Ф. М., Бортніков В.І., Бебик В.М. Політична система і громадянське суспільство : європейські і українські реалії : монографія / за заг. ред. д.і.н., проф. А.І. Кудряченка. Київ : НІСД, 2017. 396 с.

АКТУАЛЬНІ ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНЦІЇ ЛІДЕРСТВА НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ

Л. С. Кліматш,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Перелічено ключові компетенції державних службовців. Наведено класифікацію професійних компетенцій лідерства. Зазначені дієві напрями покращення професійних компетенцій державних службовців.

Ключові слова: державний службовець, керівник, лідер, професійні компетенції.

У період системних змін реформування й модернізації такої великої та складної системи, як держава, зокрема системи державного управління, особливого значення набуває роль лідера. Тепер недостатньо бути лише керівником-управлінцем, важливо брати на себе більшу відповідальність, ніж записано в посадовій інструкції, вміти вести людей за собою, вміти їх

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Тищенко С. В.

переконувати, вміти ставити перед ними цілі та спонукати їх до творчого досягнення цілей, тобто сьогодні важливо бути керівником-лідером. Відповідно, постає питання професійних компетенцій лідера [4, с. 163].

Реформи, які проводяться в Україні, мають супроводжуватися формуванням високопрофесійної управлінської команди, готової приймати і реалізовувати ефективні рішення як державного, так і регіонального рівня. Сьогодні в Україні не вистачає фахівців зі знаннями і навичками, необхідними для роботи в сучасних умовах. Існує потреба в керівниках нової формації [1, с. 175].

Польський дослідник Криштоф Облуя (Krzysztof Obłója) відносить до професійних компетенцій лідера впевненість, здорову амбітність, орієнтацію на успіх, здатність домінування над іншими, толерантність, наполегливість, рішучість, відвагу тощо.

Українські вчені також розглядають компетенції лідерів. Зокрема, на цю проблему звертає увагу Ю. Ковбасюк. До ключових компетенцій він відносить: орієнтацію на результат, аналітичне мислення, управління людськими ресурсами, ефективну комунікацію [4, с. 165].

В. Міляєва до компетенцій лідера відносить: прагнення вести за собою; мотивацію першості; впливовість; заглибленість та закоханість у свою справу; професійність і креативність; психологічну надійність; самовдосконалення [4, с. 166].

Професійні компетенції лідерства в державному управлінні можна класифікувати за такими групами: харизматичні, комунікативні, організаторські, адміністративні, інтелектуальні, поведінкові, управлінської майстерності.

Лідером має бути особа, яка створила в межах колективу свій авторитет. Вся влада керівника започаткована на повноваженнях та має передбачати

підкорення підлеглих та наявність легітимного примусу. Повноваження, які закріплені за керівником, мають бути документально підтвердженні, при якому визначається місце керівника в ієрархії влади, яке залежать від індивідуальних здібностей [2, с. 44].

Серед дієвих напрямів покращення професійних компетенцій державних службовців можна виокремити розроблення й обґрунтування нових критеріїв оцінювання якостей, результативності та ефективності керівного персоналу у сфері державної служби, стимулювання професійного зростання у процесі щорічного оцінювання, участі у відкритих конкурсах. Тому на сьогодні метою державної кадрової політики у сфері державного управління є забезпечення органів державної влади чесними, компетентними, високопрофесійними, ініціативними, управлінськими кадрами нового типу, які здатні успішно вирішувати назрілі загальнодержавні й регіональні проблеми [3, с. 127].

Отже, зважаючи на складність та багатоаспектність такого феномену, як лідерство, специфіку державно-управлінської діяльності та потребу управлінців нового типу, які б відповідали викликам часу, встановлено необхідність визначення професійних компетенцій лідерства в державному управлінні. Виокремлені професійні компетентності лідерства в державному управлінні мають бути враховані під час розроблення та реалізації програм підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Колесник Л. Л. Сучасні підходи до розвитку лідерства на державній службі. *Економіка, управління та адміністрування.* №3 (89). 2019. 174-177.

2. Логунова М. М. Соціально-психологічні аспекти управлінської діяльності. К.: Центр сприяння інституціонального розвитку державної служби. 2016. 196 с.

3. Пабат В. О. Жовнірчик Я. Ф. Управлінські компетентності державних службовців. *Ефективність державного управління.* 2017. Вип. 1. С. 121-128.

4. Сторожев Р. І. Професійні компетенції лідерства в державному управлінні. *Теорія та практика державного управління.* 2017. Вип. 3. С. 162-169.

ВПЛИВ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА ФОРМУВАННЯ НОВОЇ МОДЕЛІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Н. М. Ковальчук,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Нові вимоги до публічного управління викликають зміну і посилення вимог до кадрового потенціалу публічної служби спроможного досягати позитивних результатів на основі дотримання європейських демократичних принципів та стандартів суспільного розвитку. Перед українською державністю стоять стратегічні задачі: створити умови професійного зростання управлінських кадрів, забезпечити розвиток лідерських якостей персоналу публічної служби, сформувати систему якісного професійного навчання фахівців.

Негативні соціально-економічні процеси змушують публічні організації сконцентрувати увагу на

[1] Науковий керівник – к.е.н., професор Якобчук В.П.

інноваційному розвитку системи управління та зміні ролі і функцій людських ресурсів, розширенні можливостей та мотивації кадрів державних організацій. Потрібно вивести кадровий потенціал на новий конкурентний рівень, що забезпечить сталий розвиток країни та модернізацію публічного управління.

Управління кадровим потенціалом характеризується функціями: планування, відбору, переміщення персоналу, оцінки якості трудової участі, оптимізації заробітної плати, формування ефективної системи стимулювання, адаптації, навчання, кадрового та кар'єрного зростання, обґрунтованого звільнення. Таким чином, основними напрямами кадрової політики з управління кадровим потенціалом є забезпечення якісними людськими ресурсами системи державної служби та органів місцевого самоврядування; результативне використання наявного персоналу; цілеспрямоване управління знаннями; інноваційні технології організації професійного навчання співробітників [1].

Однією з умов вирішення актуальних управлінських завдань державної служби є модернізація механізмів залучення висококваліфікованого персоналу, орієнтованого на нові знання в галузі публічного управління та адміністрування. Кадровий потенціал в системі публічного управління, це особливий вид діяльності, що орієнтований на вирішення суспільнозначимих питань, задоволення соціальних потреб громадянського суспільства, надання публічних послуг, що повинно бути враховано в кадровій політиці. Управління кадрами, виходячи з цього, включає: визначення потреби в персоналі; залучення персоналу, його відбір, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації, мотивацію до розвитку, оцінку ефективності.

Демократична правова українська держава повинна навчитись ефективно використовувати успішний досвід організації публічної служби в країнах демократії. Основним інструментом формування ефективної кадрової політики в європейських країнах є чіткі стандарти посадових кваліфікацій і кваліфікаційних вимог у відповідності до «принципу заслуг», який є основою ідеології західної державної служби, підставою заняття з адміністративної посади і проходження конкурсу. Конкурс, в зарубіжних системах публічного управління, має важливе значення при оцінці результатів щорічних атестацій держслужбовців на основі атестацій, іспитів та конкурсів як невід'ємний елемент кар'єри західного чиновника.

Відбір кандидатів в Японії, США, Англії здійснюється через систематичне тестування та іспити, регулярні співбесіди. Принциповим, у відборі кандидатів в більшості розвинених країн, є контроль який здійснюють спеціальні органи, які незалежні від політичних і відомчих інтересів. В США таку функцію здійснює федеральна цивільна служба через головне управління кадрів, яке забезпечує загальне керівництво персоналом федерального апарату, контролює дотримання «принципу заслуг» при просуванні по службі, визначає порядок виходу на пенсію, розробляє класифікаційні стандарти, інструкції по роботі з кадрами та рекомендації щодо поліпшення організації їх праці [2].

особлива увага в країнах розвиненої демократії приділяється формуванню вищого прошарку професійних службовців, Японія, Франція, Німеччина, Англія цю категорію формують не з наявних чиновників, а через цілеспрямовану підготовку нових керівних кадрів, за спецпризначенням. Кар’єрні сходинки до керівної посади в органах державної влади починаються зі складних іспитів,

до яких допускаються особи певного віком до 30 років, які мають спеціальну вищу освіту. Відібрані кандидати це випускники кількох провідних навчальних закладів країни (в Японії – Токійського, в Англії – Кембриджського і Оксфордського університетів, у Франції –- кількох престижних державних училищ). В Японії, Англії, Німеччини та США підготовка майбутніх керівників це тривале стажування в підрозділах держапарату, може тривати до 2 років з оцінкою їх результатів. Модернізація публічної служби в Україні, в процесі удосконалення кадрової політики та формування кадрового потенціалу, повинна започаткувати таку практику, що сприятиме оновленню системи публічного управління. Залучення західного досвіду є обов'язковою умовою успіху модернізації публічної служби країни. З іншого боку, трансформації повинні відбуватись зі збереженням, в процесі реалізації кадрової політики, своєї національної культури, локальної ідентичності [5].

Керуючись зарубіжним досвідом, в Україні можна створити систему підготовки кадрів, що буде вбудована в систему публічного управління, через створення академій кадрового резерву при Адміністрації президента, яка буде виключно займатись підготовкою кадрів для державного і муніципального управління. Потрібно виробити нормативи кількісних і якісних показників вимірювання результатів діяльності державних службовців; сформувати єдиний підхід до визначення ефективності управлінської праці, пов'язати результативність роботи з матеріальним стимулюванням, поліпшити інформування громадян з питань наявності вакансій, умов проведення конкурсів, через розміщення повідомлень в Інтернеті та на офіційних сайтах органів влади. Ефективний професіоналізм державного службовця залежить від радикального оновлення системи професійної освіти, підвищення вимог

до професіоналізму кадрів, культивування нових, принципових і об'єктивних підходів до питань організації кадрової роботи [3].

Таким чином, розвиток української державності, модернізація системи публічного управління залежать від людського чинника, від того які кадри визначають напрями і характер перетворень, наскільки компетентні їх дії, які моральні принципи керують ними. Держава покликана нести відповідальність за розвиток кадрового потенціалу в органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Публічна служба це соціальний інститут, покликаний забезпечувати управлінські функції держави, вирішуючи комплекс суспільних завдань, впливати на міцність і цілісність державної влади, а також на її авторитет. Ефективне функціонування державної служби можливе тільки в тому випадку, якщо сформована якісна система управління нею, а точніше її кадровим потенціалом.

Список використаних джерел:

1. Грішнова О.А. Новітні технології в економіці персоналу : нові можливості і нові виклики. *Вісник економічної науки України*. 2016. № 2. С. 52–56.

2. Державна служба США / Навч. матеріали он- лайн. URL: http://pidruchniki.com/1931071058792/pravo/derzhavna_sluzhba_ssha.

3. Звіт Національного агентства України з питань державної служби за 2017 рік. Публічність. Професійність. Неупередженість. URL: http://www.guds.gov.ua/sites/default/files/imce/finalnyy_zvit_nads.pdf.

4. Звіт про виконання у 2016-2017 роках Стратегії реформування державного управління України на 2016-

2020 роки / Звіт підготовлено Секретаріатом КМУ та Офісом реформ КМУ на основі інформації, наданої профільними ЦОВВ, та публічної інформації. URL: https://www.kmu.gov.ua/ news/249777403

5. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної ради України червня 1996 р. URL: www.rada.gov.ua.

6. Линдюк О.А. Модернізація державної служби в умовах України в умовах глобалізації. Дис. … докт. наук держ. упр. : 25.00.03 державна служба / О.А. Линдюк. Київ, 2017. 420 с.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ БЮДЖЕТУВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

І. І. Ковпанець,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Стабільне та стійке фінансування охорони здоров'я вважається важливим компонентом для досягнення цілі здоров'я населення. Організоване належним чином фінансування охорони здоров'я допомагає урядам мобілізувати достатні ресурси для системи охорони здоров'я, раціонально їх розподілити та використовувати справедливо й ефективно. Справедлива політика фінансування охорони здоров'я, яка стосується бідних, сприяє загальному розвиткові доступу до найбільш необхідних медичних послуг. Це також сприяє

[1] Науковий керівник – к.е.н., професор Якобчук В.П.

соціальному захисту та швидкому зміцненню мереж соціальної безпеки на тлі зміни соціально-економічного середовища. У такому широкому контексті, фінансування охорони здоров'я сприяє загальному процесу соціального та економічного розвитку.

Охорона здоров'я постійно та невпинно дорожчає як у розвинутих, так і в країнах, що розвиваються. Надмірне використання медичних послуг із високими технологічними показниками є одним з провідних факторів охорони здоров'я зі збільшення витрат в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні. Широке застосування плати за послуги та погане управління ресурсами та організацією медичної допомоги і послугами є іншими головними факторами, що зумовлюють фінансовий тягар в країнах, що розвиваються. Відсутність державного фінансування призвело до відшкодування витрат, що широко сприяє стягненню плати за користування в державних закладах охорони здоров'я. У деяких країнах та регіонах плата за користування користується як інструмент політики посилення ролі ринкових сил у секторі охорони здоров'я. Деякі заходи з реформування галузі охорони здоров'я підтримують роль приватного сектору у фінансуванні та наданні медичних послуг, у тому числі й приватизація державних закладів охорони здоров'я. Через пропозицію ініціативи, певні медичні послуги, такі як незначні хірургічні втручання, високотехнологічні діагностичні послуги та фармацевтичні товари широко надавались пацієнтам за повною або частковою вартістю. Лікування хронічних та неінфекційних захворювань є спільне занепокоєння як у Південно-Східній Азії, так і в Західній частині Тихого океану Регіони Всесвітньої організації охорони здоров'я. Тривалі періоди лікування та тяжкість ускладнень призводить до високих витрат на лікування. Ці витрати є тягарем для окремих пацієнтів та

сектору збереження суспільного здоров'я і окремих громадян [1].

Вказане становище і наявність аналогічних проблем є характерними і для нашої держави.

Україна є країною з низьким рівнем доходу. За валовим внутрішнім продуктом вона посіла 52 місце у світі у 2005 р. – $81,7 млрд., але 131-й показник валового національного доходу на душу населення – $1520 [2].

У 2020 р. Україна знаходиться на 74 позиції серед 189 країн в Індексі людського розвитку за визначеними індикаторами тривалості життя населення, рівня доходів і якості освіти. Першість тримають: Норвегія, Ірландія та Швейцарія. Серед решти десяти чільних держав є Гонконг, Ісландія, Німеччина, Швеція, Австралія, Нідерланди та Данія. Україна перейшла на 14 пунктів вище у порівнянні з 2019 р. (88 місце) при ВВП – $153,781 і доходу на душу населення $13 216 [3].

У період після незалежності України в 1991 р. уряд вже не раз відзначив необхідність реформування системи охорони здоров’я Семашка М. О. [4]

успадкованої від радянських часів, але здійснення реформ не відбулося, і державна політика націлена більше на збереження існуючої системи. На відміну від інших постсоціалістичних країн, масштабне здоров'я реформа догляду в Україні не була здійснена, але економічні перетворення на початку 2000-них років робили вплив на механізми фінансування охорони здоров’я.

Реформа механізмів вирівнювання регіонального бюджетного фінансування охорони здоров’я була включена до загальної бюджетної реформи. В останні роки існує кілька форм збору коштів з громадян на фінансування охорони здоров’я. Розроблено, зокрема, добровільні лікарняні фонди, нові моделі перевіряються кількома пілотними проектами у регіонах. Але в іншому

механізми державного фінансування суттєво не змінились з радянського періоду. За останні декілька років реформа охорони здоров'я виникла як пріоритет державної політики. Стратегічними напрямами та конкретними моделями організації та фінансування охорони здоров'я є обговорюється, хоча і з недостатньою ясністю щодо проблем нинішньої системи. А необхідний ретельний аналіз цієї системи для визначення пріоритетних проблем та можливих змін.

Досвід країн Європейського Союзу, а також країн центральної і східної Європи колишнього радянського табору, які порівняно недавно стали на шлях реформ, показує, що механізми фінансування соціальних систем охорони здоров'я можна успішно удосконалювати і в рамках бюджетного фінансування, і в рамках соціального медичного страхування. В багатьох країнах Європейського Союзу держава приймає участь у системі обов'язкового медичного страхування через бюджетні внески в тому чи іншому вигляді (або від імені певних категорій громадян, або у вигляді капітальних інвестицій, або іншим чином).

Отже, вибір, який належить зробити Україні, полягає в наступному:

1) зберегти бюджетну систему фінансування;

2) запровадити систему обов'язкового медичного страхування, чи

3) створити змішану систему, запровадивши обов'язкове медичне страхування і зберігши при цьому роль уряду у фінансуванні певних елементів медичної допомоги? [5].

Список використаних джерел:

1.Strategy on Health Care Financing.URL: https://www.who.int/health_financing/documents/wprosearo-strategy2010.pdf (дата звернення: 27.05.2020).

2.The Ukrainian health financing system and options for reform. URL: https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0007/97423/E90754.pdf (дата звернення: 27.05.2020)

3.Индекс человеческого развития: какое место заняла Украина – рейтинг. URL:

https://innovation.24tv.ua/ru/indeks-chelovecheskogo-razvitija-kakoe-mesto-poslednie-novosti_n1488280 (дата звернення: 27.05.2020).

4.Семашко, Николай Александрович. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D1%88%D0%BA%D0%BE,_%D0%9D%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D0%B9_%D0%90%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87 (дата звернення: 27.12.2020).

5.Досвід країн Європи у фінансуванні галузі охорони здоров'я уроки для України. URL: https://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/documents/virtual_library/14_reviewbook_uk.pdf (дата звернення: 27.05.2020).

РОЛЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УПРАВЛІННІ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

В. В. Козел,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Сьогодні формуються якісно нова система суспільних відносин, економічного і соціального устрою територій, яка здатна забезпечити самостійність прийняття рішень мешканцями громади в питаннях місцевого розвитку. Дотепер діяла система централізованого адміністративного планування місцевого розвитку яка виявилась неспроможною ефективно вирішити завдання розвитку в умовах глобальних та соціальних викликів, трансформації ринкової економіки, політичної кризи. Нова система управління розвитком територіальних громад повинна принципово змінити підходи до процесу програмно-цільового планування розвитку громад, до принципів збалансування інтересів влади та громади, до інструментів формування системи партнерських відносин між владою, бізнесом і інститутами громадянського суспільства.

Особливої уваги заслуговує необхідність змін процесу формування міжбюджетних та фінансових відносин, економічних та фінансових інститутів управління муніципальним розвитком. Необхідність модернізації системи планування соціально-економічним розвитком територіальних громад викликала появу нових форм і методів, однією з найважливіших є територіально-стратегічне планування, яке поширилось в розвинених

[1] Науковий керівник – д.е.н., професор Ходаківський Є.І.

країнах з 1980 року. В Україні становлення місцевого самоврядування в умовах ринкових трансформацій та адміністративних реформ пов'язане з переходом від адміністративно-ієрархічного планування до територіально-стратегічного як одного з найбільш ефективних методів планування соціально-економічного розвитку громад, який дає можливість відійти від директивного характеру прийняття рішень планування цілей подальшого розвитку.

Громада в демократичних країнах це самостійний суб'єкт, права якого є природними і невідчужуваними, як природні права людини. Але з посиленням державності змінюється її роль, громада визнає необхідність державного впливу і свою залежність від влади, тому частину своїх прав громада передає державі. Розвиток основних положень теорії вільної громади призводить до появи громадської теорії самоврядування, в основі якої також лежить протиставлення держави і суспільства. Громадська теорія виходить з протиставлення місцевої громади державі, громадських інтересів – політичним [4].

Реформа місцевого самоврядування спрямована не на повне злиття інструментів місцевого самоврядування та державної влади, а лише на зміцнення зв'язків державних і місцевих органів, що реалізують владні повноваження. Місцеве самоврядування повинно зберегти свою ідентичність і особливості, які відрізняють його від державного управління.

Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні була прийнята 1 квітня 2014 року, метою її було визначити напрями, механізми і терміни формування ефективної системи місцевого самоврядування для підвищення рівня життя населення громад, забезпечення якості і доступності

соціальних послуг, створення інституцій народовладдя, забезпечення шляхів реалізації інтересів громадян [5].

Децентралізація влади конкретизує повноваження публічних органів, змінює їх функції, обмежує терміни виконання завдань управлінських кадрів. При обмеженому делегуванні владних повноважень реалізується принцип демократичності на різних рівнях адміністрування, посилюється відповідальність, самостійність прийнятті рішень, підвищується рівень кваліфікації, «а також може застосовуватись адміністрацією як тимчасовий захід з експериментальною метою – перед децентралізацією певної функції на необмежений термін згідно із законодавством» [1].

Система урядування в умовах децентралізації та формування об'єднаних територіальних громад передбачає якісну оптимізацію складу, чисельності, рівня кваліфікації управлінських кадрів, передбачає деконцентрацію завдань управління соціально-економічним розвитком та компетенцій органів місцевого самоврядування, потребує перерозподілу повноважень між центральними та місцевими владами на всіх рівнях публічного адміністрування [2].

Прискорення процесу набуття чинності Європейської хартії регіональної демократії і імплементація її в Україні сприятиме демократизації процесу управління розвитком територіальних громад та механізмів прийняття управлінських рішень [4]. Резолюції та Рекомендації Конгресу місцевих та регіональних влад Ради Європи підкреслюють, що публічне адміністрування, в країнах що будують демократичне суспільство і орієнтуються на євроінтеграцію, повинно базуватись на засадах Європейської хартії регіональної демократії, це шлях до самостійності місцевих влад в питаннях сталого розвитку громад [3].

Гарне врядування передбачає партисипацію, консенсус, відкритість, прозорість, відповідальність, справедливість, ефективність управління місцевим розвитком. Рисою інституціоналізації управління місцевим розвитком є законодавче закріплення специфічних функцій і повноважень за органами місцевого самоврядування. Суть децентралізації владних повноважень полягає в тому, що інститути місцевої влади, з одного боку, виконують задачі публічного спрямування, з іншого, не повинні перебувати в вертикальному підпорядкуванні та повинні зберігати самостійність у прийнятті рішень. Розмежовуючи завдання суспільного розвитку, відносно різних рівнів публічного управління, суспільство отримує модель, що враховує інтереси окремих суб'єктів, громад, регіонів та держави в цілому.

Таким чином, теоретичний аналіз показав, що роль органів управління в процесі децентралізації посилюється, що потребує їх якісного покращення, демократизації та трансформації їх функцій. Такі зміни забезпечать компроміс у прийнятті управлінських рішень, сприятимуть балансуванню інтересів всіх ієрархічних рівнів та суб'єктів, дозволять обґрунтувати пріоритети майбутнього розвитку, демократизацію суспільних відносин і забезпечення народовладдя. Ефективне вирішення проблем розвитку територіальних громад, це комплексна задача яку можна вирішити радикальним реформуванням публічного управління на основі широкого застосування досвіду демократичних держав.

Список використаних джерел:

1. Бегей І. Основні складові сучасних моделей державного управління І. Бегей Державне управління та місцеве самоврядування. 2015. Вип. 2 (25). С. 16-26.

2. Гнидюк Н. Визначення поняття публічної

адміністрації в ACQUIS COMMUNAUTAIRE Законодавство України: Наук.-практ. коментар. 2006. – № 10. С.74–77.

3. Європейська хартія місцевого самоврядування Міжнародний документ від 15.10.1985 [Електронний ресурс]. Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_036.

4. Європейська Хартія регіональної демократії : наук.-практ. коментар [авт.-уклад. : Т. М. Безверхнюк, та ін.]. Асоціація дослідників держ. упр. Одеса : ХОББИТ ПЛЮС, 2008. 186 с.

5. Захарченко А. Проблеми законодавчого забезпечення адміністративно-територіальної реформи в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.laboratory.kiev.ua Назва з екрану.

РОЛЬ ПРОЄКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В РЕФОРМУВАННІ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Т. М. Колодюк,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Реформування медичної сфери, як показує світовий досвід, на сучасному етапі здійснюється при широкому використанні інновацій в управлінській та медичній діяльності. Сьогодні потрібно не просто удосконалення існуючої традиційної системи надання медичних послуг, а розробка, просування та реалізація ефективних проектів і програм які принципово модернізують медичне

[1] Науковий керівник – д.е.н., професор Ходаківський Є.І.

обслуговування, забезпечать впровадження нових підходів та інструментів публічного управління медичною галуззю.

Пріоритети нової інноваційної публічної політики в сфері охорони здоров'я полягають в:

- «формуванні регіональних інноваційних систем надання медичної допомоги як в країні в цілому, так і в регіонах, створенні розвинутої та дієвої медичної інфраструктури та регіональних систем управління фінансово-майновими медичними ресурсами;

- формуванні інноваційних механізмів управління фінансово-економічними відносинами та економічною безпекою діяльності медичних установ;

- удосконаленні механізмів взаємодії між суб'єктами трансферу інновацій в систему охорони здоров'я;

- орієнтації основних функцій та дій управлінських органів системи охорони здоров'я та персоналу медичних закладів на кінцеві результати;

- застосуванні системного підходу до управління інноваціями в медичній галузі, що створить основу для комплексного розв'язання актуальних проблем посилення публічності і якості надання медичних послуг та роботи медичних установ в цілому і усіх структурних підрозділів»[1, с. 109].

Інноваційний підхід до публічного управління ресурсним потенціалом у медичній галузі забезпечує системність перетворень в системі медичного обслуговування населення, розвиток медичного інфраструктурного забезпечення, інноваційність управління фінансово- економічним механізмом медичної сфери, формування системи інформаційної безпеки охорони здоров'я, покращення якості і доступності медичної допомоги.

Застосовуючи проєктний підхід до публічного управління в медичній сфері територіальні громади

можуть забезпечити успішну реалізацію реформування основних функцій та систем галузі охорони здоров'я в умовах територіально-адміністративних реформ, застосувати інструменти публічно-приватного партнерства та нові підходи до методології публічного управління інноваційним розвитком, показниками якості надання медичних послуг населенню [5].

Використання проектних підходів до публічного управління системою громадського здоров'я в територіальних громадах сприятиме забезпеченню виконання важливих завдань суспільного та територіального розвитку, які стосуються впровадження управлінських та медичних інновацій, що спроможні забезпечити якісну модернізацію організційно-економічних засад функціонування медичної галузі. Проєктний підхід в медичній сфері забезпечує ефективне використання ресурсного потенціалу територіальних громад та механізмів публічного управління здоров'ям населення.

Головне призначення проєктів у медичній галузі це забезпечити успішну реалізацію всіх реформ територіального розвитку, ефективне виконання програм покращення соціальної інфраструктури ОТГ, побудови цілісної Концепції трансформації системи надання медичної допомоги, якості і доступності медичних послуг, безпечності життєдіяльності. Особливо важливою трансформація управління наданням медичних послуг є в період посилення ринкових інструментів надання медичної допомоги, конкуренції між медичними установами різних форм власності та господарювання. Потрібно створити основу для принципово нових сучасних відносин між бізнесом та громадами в питаннях медичного обслуговування населення (рис. 1).

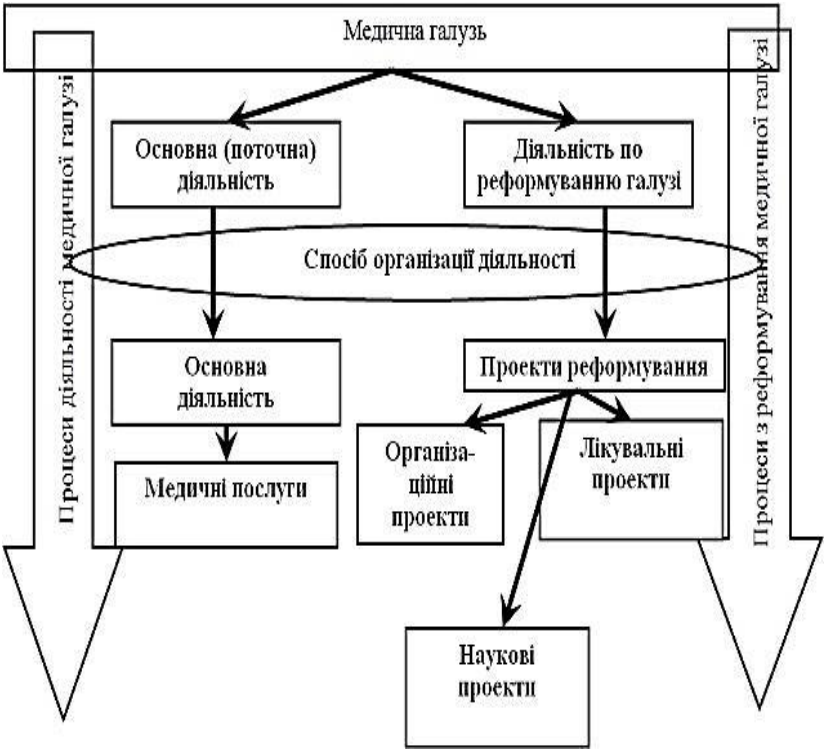

Рис. 1. Організація діяльності медичної галузі
Джерело: [1, с. 109]

Таким чином, застосовуючи проєктний підхід у медичній сфері територіальних громад потрібно враховувати недостатню адаптованість проєктів до галузевої специфіки, запозичення світового досвіду який не відповідає особливостям української системи охорони здоров'я, організаційно-економічним умовам діяльності медичних закладів і установ.

Проєктний підхід у медичній галузі має орієнтуватись на ефективну діяльність медичних установ на успішну роботу медичного персоналу в якісному

наданні медичної допомоги населенню, на здатність розв'язати актуальні питання успішного лікування на основі конкуренції між медичними закладами різних форм власності. Орієнтація роботи медичних закладів на командні результати, які забезпечують потреби населення територіальних громад в якісній медицині це основа проектного підходу. [6]

Стратегічні напрями публічного управління на всіх функціональних рівнях надання медичної допомоги передбачають у всіх медичних відділеннях здатність керівного складу до конкретизації розробки операційних цілей та задач, які мають власні критерії ефективності при виділенні ключових цілей розвитку громади, визначені пріоритети. Застосовуючи в медичній галузі проєктний підхід та нові публічні принципи управління, орієнтовані на врахування ринкових процесів в розвитку територіальних громад, забезпечується реалізація цілей сталого розвитку відкриваються нові перспективи покращення громадського здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Лепський В. В. Концепція реформування медичної галузі з використанням проектного підходу. Вісник НТУ «ХПІ». 2016. № 2 (1174) URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPIPress/21823/1/vestnik_KhPI_2016_2_Lepskyi_Kontseptsiia_reformuvannia.pdf

2. Лехан В.М. Проблеми та перспективи пере-будови стаціонарної медичної допомоги вторинного рівня. Східноєвропейський журнал громадського здоров'я. 2008. No 2(2). С. 44–52.

3. Макух Я.Д. Термінологічні рівні поняття «проект». Глобалізація та управління проєктами у XXI столітті: Матеріали наук.-практ. конф., Львів, 9-10 жовт.

2003 р. / Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Л.: ЛРІДУ НАДУ, 2003. С. 35-37.

4. Наказ МОЗ України від 19.03.2018 № 504 «Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги»

5. Посібник з проведення конкурсів проектів ОГС за державного фінансування (український та міжнародний досвід). Київ: Ваіте, 2017. – 198 с.

6. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2018 р. № 411 Деякі питання електронної системи охорони здоров'я

7. Скорик О. О. Методологічні аспекти управління міжнародними проектами. Інвестиції: практика та досвід. 2017. №4. с. 19-24

8. У 2020 році зміни почнуться в лікарнях: яка готовність областей http://moz.gov.ua/article/ reform-plan/u-2020-roci-zmini-pochnutsja-v- likarnjah-jaka-gotovnist-oblastej-

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ВИБОРЧИМ ПРОЦЕСОМ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ВЕКТОРУ РОЗВИТКУ

Б. О. Коляда,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Проаналізовано організаційні засади виборчого процесу в Україні. Встановлено, що організація та регулювання виборчого процесу в Україні здійснюється на

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Кравець І.В.

основі такої нормативно-правової бази, яка включає закони України «Про державний реєстр виборців», «Про Центральну виборчу комісію» та новоприйнятий Виборчий кодекс. Встановлено, перманентні зміні нормативно-правового забезпечення, процедури голосування напередодні виборів потребують змін у виборчому законодавстві та організаційному механізмі проведення виборів.

Ключові слова: виборчий процес, вибори, виборче право, управління виборчим процесом.

Організація та регулювання виборчого процесу в Україні носить строкатий характер. Перманентні зміні нормативно-правового забезпечення, процедури голосування напередодні виборів потребують змін у виборчому законодавстві та організаційному механізмі проведення виборів. Проблемі організації та регулювання виборчого процесу присвячено ряд досліджень учених та практиків, таких як: М. Головатий, Б. Калиновський, О. Ковальчук, І. Козюра, В. Куйбіда, М. М. Ставнійчук, Т. Стешенко, О. Стогова та ін.

Організація та регулювання виборчого процесу в Україні до 2020 року здійснювалося на основі законів «Про вибори народних депутатів України», «Про вибори Президента України», «Про місцеві вибори», «Про державний реєстр виборців», «Про Центральну виборчу комісію» (рис.1) [1], [2], [3], [4]. 1 січня 2020 р. вступив в дію Виборчий кодекс України, який являє собою кодифікований законодавчий документ. Даний кодекс містить основні роз’яснення щодо процесу виборів та пропорційної системи за відкритими списками, окремі книги стосовно виборів Президента України, членів ВРУ та місцевих виборів.

Історія затвердження даного кодексу розтягнулася на 10 років. Так, вперше проєкт кодексу був поданий в 2010 році робочою групою під керівництвом Юрія Ключковського. Даний законопроєкт був зареєстрований в березні 2010 року і схвалений Венеціанською Комісією, оскільки з боку міжнародної спільноти (Парламентської асамблеї Ради Європи, Європейської К та ОБСЄ) не один раз зазначалася необхідність прийняття даного кодексу.

Основні зміни, які хотіла ввести робоча група у законодавство, яке регулює виборчий процес стосувалися наявності відкритої інформації про кандидатів у парламент та місцеві ради. Виборчий кодекс був остаточно прийнятий зі змінами і поправками 19 грудня 2019 року 330 голосами народних депутатів України. В діючому з січня 2020 р. кодексі прописано, що виборчий процес в Україні відтепер відбуватиметься за методом персоніфікованого голосування, тобто за відкритими списками.

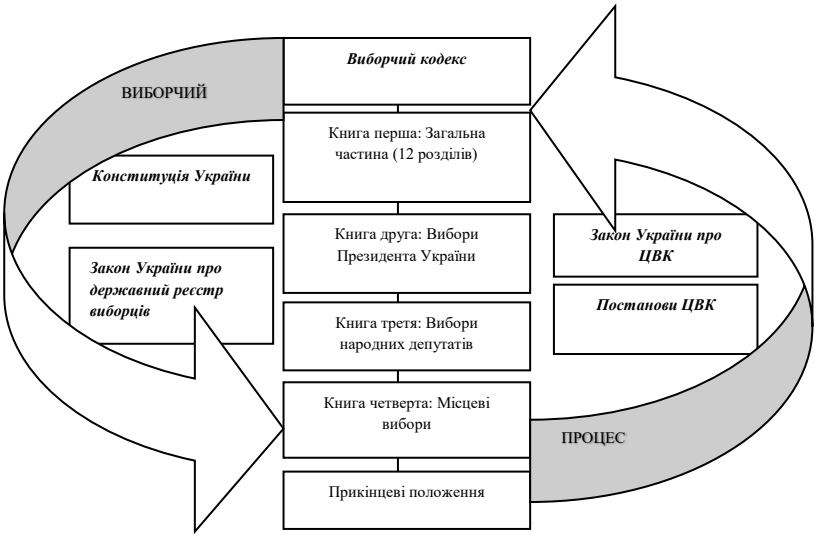

Рис. 1. Законодавство про виборчий процес в Україні

Джерело: авторська розробка.

Із затвердженням в усьому світі загальнолюдських цінностей як базових принципів побудови справедливого порядку суспільства збільшується значимість міжнародно-правових норм в регулюванні внутрішньодержавних процесів.

Предметом регулювання міжнародними нормами права стають не тільки відносини між країнами, але також правовідносини, які виникають всередині різних країн і пов'язані із дотриманням прав і свобод громадянина. Зростає значимість міжнародних організацій до компетенції яких входить питання дотримання прав людини. Варто відзначити, що позиція міжнародних організацій в оцінці внутрішньої політики певної країни про порушення громадянських прав стає основою подальших політичних і економічних санкцій.

Беручи до уваги той факт, що кожна держава є носієм власної правової традиції, а міжнародні стандарти в галузі прав людини мають певний рівень формалізації, є потреба узгодити підходи як до розробки, так і до адаптації нормативно-правової бази України відповідно до міжнародних стандартів та досвіду.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141

2. Про Центральну виборчу комісію: Закон України від 30 червня 2004 року, № 1932-IV. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-15#Text

3. Про державний реєстр виборців: Закон України від 22 лютого 2007 року, № 698-V. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-16#Text

4. Виборчий кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 7, № 8, № 9, ст.48.

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ (ПУБЛІЧНОЇ) ВЛАДИ

К. О. Коляда,
О. Л. Заворотнюк,
Л. В. Лікарчук,
студенти ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Встановлено, що на сучасному етапі розвитку та функціонування національної системи публічного управління сучасні методи та методи стратегічного управління відіграють важливу роль як важливий механізм оптимізації діяльності уряду. Встановлено, за умови оптимізації за напрямами: адміністративні процеси, оптимальна кількість службовців, організаційна структура органів влади, надання публічних послуг та впровадження електронного врядування забезпечить ефективне та сучасне функціонування системи державного управління.

Ключові слова: оптимізація державного управління, адміністративні процеси, публічні послуги, стратегія публічного управління.

Оптимізація стратегічного управління в органах державної (публічної) влади – пошук альтернативи з найбільшим позитивним ефектом від прийняття управлінського рішення при заданих обмеженнях (часу, фінансових та людських ресурсів), максимізація бажаних факторів та мінімізація небажаних. Для порівняння, максимізація означає намагатися досягти найвищого чи максимального результату чи результату без огляду на

[1] Науковий керівник – к.е.н.. доцент Кравець І.В.

витрати чи витрати. Практика оптимізації обмежується відсутністю повної інформації та відсутністю часу для оцінки того, яка інформація доступна. У комп'ютерному моделюванні управлінських та організаційних проблем оптимізація досягається зазвичай за допомогою лінійних методик програмування операційних досліджень.

На нашу думку, оптимізації підлягають наступні аспекти стратегічного управління в органах державної (публічної) влади:

- ✓ адміністративні процеси. Концепція розвитку електронного врядування в Україні, затверджена урядом у вересні 2017 року, повинна забезпечити модернізацію державного управління та оптимізацію адміністративних процесів у державних органах із використанням сучасних комунікаційних та інформаційних технологій.
- ✓ забезпечення оптимальної кількості державних службовців та їх якісні професійні характеристики, продовження реформи системи оплати праці державних службовців та інших працівників центральних органів виконавчої влади;
- ✓ система, структура та функції центральних органів виконавчої влади (не тільки міністерств);
- ✓ надання адміністративних послуг (ЦНАПи). За результатами аналізу існуючої мережі ЦНАП урядом було запропоновано оптимізацію мережі. Розроблено план забезпечення 30-хвилинної доступності. Були розроблені стандарти якості надання послуг відвідувачам ЦНАП, за якими у 2019 році здійснено оцінку. Встановлено, що за п’ятибальною шкалою рівень якості надання адміністративних послуг громадянам знаходиться на рівні чотирьох (добре). З метою зменшення адміністративного тиску та оптимізації процедури надання електронних адміністративних послуг уряд визначив 15 найпопулярніших послуг (реінжиніринг) та підготував

план їх оптимізації:

✓ впровадження інструментів електронного врядування, у тому числі: «впровадження системи електронної взаємодії між державними установами та подальше впровадження систем електронного документообігу», оптимізація надання 30 популярних державних електронних послуг з використанням мобільного ідентифікатора; подальший активний розвиток напряму з надання відкритих даних. Наразі відкрито понад 25000 наборів даних та приблизно 2000 менеджерів на централізованому порталі data.gov.ua

Список використаних джерел:

1. Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року: Розпорядження від 24 червня 2016 р. № 474-р. КМУ. Київ, 2016.

2. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» / Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. Режим доступу: https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015 (дата звернення 27.09.2019).

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

О. Кондратюк,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Поліський національний університет

Через різноманітну кількість доходів, що отримують фізичні та особливості їх оподаткування, перед платниками та податковими агентами постають ряд

[1] Науковий керівник: к. е. н., професор Дема Д.І.

питань, що потребують податкового регулювання та вирішення. Дослідження теоретичних аспектів функціонування визначеної системи дозволить урегулювати та в межах податкового законодавства вирішити.

Законодавство визначає дохід як економічну вигоду в грошовій або натуральній формі.

Демиденко Л. М. у власних наукових доробках стверджує що «доходи, в широкому сенсі цього слова означають грошові кошти або матеріальні цінності, отримані державою, фізичною або юридичною особою в результаті будь-якої діяльності за певний період часу» [1]. Можна погодитися із Л. М. Демиденко тільки в тій частині, що до доходів зараховуються не тільки грошові кошти а і доходи отримані фізичною особою у не грошовій формі, але ми категорично не погоджуємося із твердженням стосовно категорії одержувачів. На мою думку види доходів чітко розмежовуються між доходами фізичних платників податку на доходи та юридичних осіб які сплачують податок на результат - прибуток.

Оскільки, істотним структурним елементом розподілу та перерозподілу доходів виступає процес оподаткування доходів фізичних осіб, податком на доходи, то він має суттєвий вплив на зменшення соціальної диференціації, наповнення бюджету а відтак і забезпечення економічного зростання регіону та об’єднаної територіальної громади. Загально відомо, що об’єктом оподаткування податком на доходи фізичних осіб виступають доходи громадян, що нараховані та підлягають виплаті.

Невід’ємну роль у формуванні державних доходів відіграють податки. По суті, податки забезпечують фінансову основу діяльності держави, в зв'язку з цим вони

є необхідною умовою для її існування. Але фіскальна функція оподаткування хоч і є основною, але не єдиною.

Поряд з фіскальними цілями податки переслідують економічні і соціальні цілі. Економічна ціль податку проявляється у формуванні бюджету територіальних громад та їх розвитку. Важливе значення має податок в перерозподілі суспільних фондів на користь більш слабких і незахищених категорій громадян, так наприклад, податок на доходи сплачений викладачами може виступати джерелом формування ресурсів для виплати стипендій студентам.

Соціальна функція податку на доходи фізичних осіб проявляється в користуванні платниками податковими соціальними пільгами. Так фізичні особи, які виховують двоє і більше дітей, мають право на зменшення доходу що оподатковується на 1051 грн в розрахунку на кожну дитину.

Податковий кодексу України містить перелік доходів, які потрібно включати до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку та доходи що не оподатковуються. Механізм нарахування і стягнення податку на доходи фізичних осіб повинен базуватися на складових елементах системи оподаткування та чинному податковому законодавстві, що визначає базову ставку на рівні 18%

У ході дослідження було проведено авторське анкетування щодо встановлення диференційованої ставки ПДФО в Україні. Під час анкетування було опитано 10 спеціалістів у сфері оподаткування.

В ході анкетування (рис. 1) було встановлено, що значна кількість опитаних, а це 80% вибрали варіант «диференційована ставка», за рахунок цього ми можемо зробити висновок що значна частина населення не згодна з

встановленою ставкою у 18%, а вважає що вона повинна бути різною, залежно від обсягу доходу.

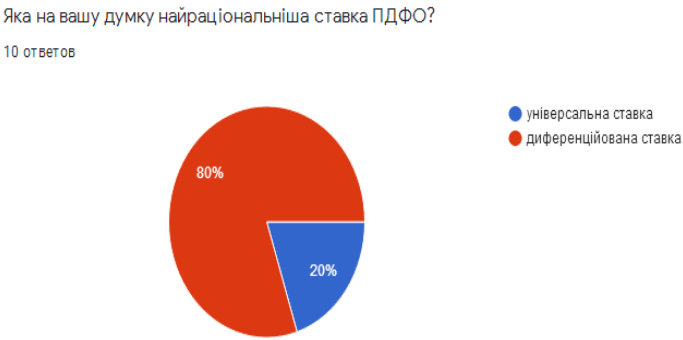

Рис.1 Результати анкетування.

Джерело:Власні дослідження.

Слід зауважити, що заробітна плата становить більшу частину доходів домогосподарств, а інколи є єдиним джерелом доходу. Застосування в Україні непропорційних ставок податку на доходи фізичних осіб обумовлює соціальну несправедливість, яка проявляється в сплаті податків різними соціальними групами населення в рівних частках від доходів, незалежно від їх сум.

Отже ПДФО в Україні, є одним з основних податків, який займає вагому частину грошових надходжень бюджетів об'єднаних громад. Система нарахування податку є чіткою і прозорою, але відсутність раціонального розподілу ставок податку може відіграти негативну роль на соціальному рівні.

Список використаних джерел:

1. Демиденко Л.М. Оподаткування доходів громадян: досвід США та України. Фінанси України. 2005. № 9. С. 30-33.

2. Податковий кодекс України URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/paran3914#n3914. (Дата звернення 02.04.2020)

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

К. Р. Копаниця,
студент ОС «Магістр»,
Поліський національний університет

Окреслено роль стратегічного управління для сільськогосподарських підприємств в умовах глобалізації. Обґрунтовано необхідність удосконалення нормативно-правової бази регулювання підприємницької діяльності сільськогосподарських товаровиробників.

Ключові слова: стратегія, менеджмент, агробізнес, сільське господарство, глобалізація.

Стрімкі темпи зростання глобалізації світової економіки та інтернаціоналізації підприємств – це невіддільні складові підприємницького середовища сьогодення, тому підприємства, які ведуть діяльність в такій атмосфері, постійно стикаються із мінливістю, високою динамічністю, ризикованістю та гострою конкуренцією на міжнародних ринках.

Стратегічне управління займає одне із провідних позицій, оскільки, дає змогу передбачити вплив внутрішніх і зовнішніх факторів, а також кризових явищ на діяльність підприємства. Саме цьому виду управління має приділятися особлива увага аграріїв для того, щоб задовольнити рівень їх економічної безпеки.

Стратегія підприємства становить довгострокову програму визначених дій спрямовану на ефективне

використання ресурсів підприємства з метою досягнення своїх глобальних цілей. До процесу стратегічного управління підприємством входять 3 ключові етапи, показані на рис. 1.

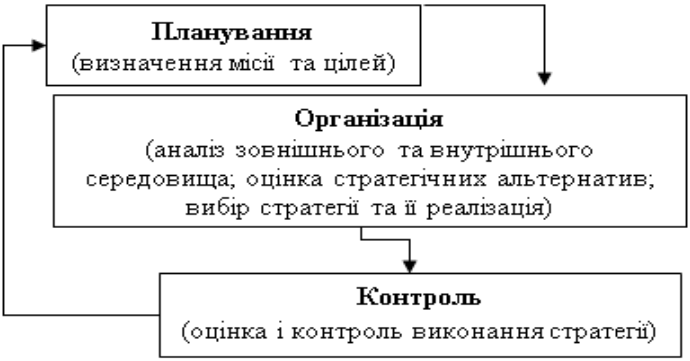

Рис. 1**. Етапи процесу стратегічного управління на підприємстві**

Джерело: власне дослідження.

Існує багато підходів до визначення складу механізму стратегічного менеджменту, на нашу думку, найбільш змістовною є структура запропонована Кустрич Л., яка виділяє 5 основних складових, серед яких:

1. Економічна: механізм конкуренції і ринкового ціноутворення; механізм відтворення факторів виробництва; механізм самофінансування інвестицій у виробничий, науково-технічний і соціальний розвиток; механізм амортизації, оцінка та переоцінка; механізм державного регулювання; механізм кредитування.

2. Організаційна: структурні механізми; організація планування й управління; організація техніко-технологічного і адміністративного управління.

3. Мотиваційна: механізм мотивації управління персоналом; механізм мотивації науково-технічного розвитку виробництва; механізм розвитку підприємництва; механізм мотивації господарювання.

4. Правова: норми й інститути господарського права; механізми арбітражного розгляду господарських спорів; норми й інститути корпоративного права.

5. Політична: соціально-економічна політика; зовнішньоекономічна діяльність; науково-технічна політика [2, с. 11].

Ведення бізнесу в сільському господарстві має свої специфічні умови, а отже введення механізму стратегічного управління у діяльність таких підприємств зіштовхується з низкою проблем, таких, як: природно-кліматичні фактори; сезонність виробничого циклу; низький рівень знань персоналу у сфері стратегічного управління; супротив змінам та інновація; недостатність матеріальних та фінансових ресурсів; недосконаліть нормативно-правової бази та політична нестабільність тощо.

Вище перелічені проблеми імплементації процесів стратегічного управління у діяльність вітчизняних аграріїв не дають можливості повною мірою дотримуватися та повноцінно розвиватися побудованим на підприємствах стратегіям, а отже потребують підтримки з боку державної. Держава має створити сприятливе та чітко регламентоване правове поле для розгортання їх діяльності, спираючись на світовий досвід.

Україна є аграрно-індустріальною державою, а отже підтримка цієї галузі є перспективною для країни. Посилення нормативної бази дасть змогу залучити іноземний капітал, що значно посилить фінансову сторону впровадження нових систем менеджменту. Вливання іноземного капіталу приверне увагу закордонних партнерів до співпраці, що значною мірою посилить уже наявні світогосподарські зв’язки і дасть змогу влиття на світові товарні ринки.

Отже, враховуючи усе вище сказане, можна дійти висновку, що введення елементів стратегічного управління у діяльність українських сільськогосподарських підприємств надасть нові можливості для організації ведення їх діяльності. Введення прогресивних систем менеджменту підвищить рівень конкурентоспроможності вітчизняного агробізнесу і дасть змогу вийти на міжнародні ринки, і посісти там провідні позиції. Перспективним є дослідження реалізації різних підходів до стратегічного управління, використовуючи уже наявний вітчизняний та закордонний досвід і розробка пристосованої до українських умов господарювання стратегічної моделі підприємництва.

Список використаних джерел:

1. Горбачова І. В. Механізми стратегічного планування аграрних підприємств в умовах виходу на міжнародні ринки [Електронний ресурс] Ефективна економіка : електрон. журн. 2016. № 4. Режим доступу: https://cutt.ly/jgnLt0W.

2. Кустріч Л. О. Стратегічне управління ресурсним потенціалом аграрних підприємств [Текст] : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04; ОНАХТ. Одеса, 2018. 40 с. Режим доступу: https://cutt.ly/WgnLp4L.

3. Потапенко Д. Д. Стратегія виходу аграрних підприємств на зовнішній ринок Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки. 2014. Вип. 9(5). С. 27-30. Режим доступу: https://cutt.ly/XgnLsZ2.

4. Свірідова С. С. Сучасні інструменти стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами [Електронний ресурс] Економіка: реалії часу. Науковий журнал. 2017. № 2 (30). С. 109-116. Режим доступу: https://cutt.ly/UgnLfaI.

5. Vitalii Ye. Dankevych, Tetiana O. Kamenchuk, Oleksandra Ye. Kononova, Iryna I. Nadtochii and Hanna M. Ohor, Strategic Planning for Sustainable Development of States: Administration Aspect, International Journal of Management, 11 (4), 2020, pp. 511-522.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ

О. Г. Кравченко,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Визначено сучасні теоретико-правові аспекти професійної етики державного службовця. Встановлено, що етика державного управління та державного службовця, як його представника в демократичному суспільстві оцінюється громадянами за шкалою довіри до адміністративних систем та рівнем прояву корупції.

Ключові слова: етика державного службовця, етичні стандарти державної служби, публічне управління, нормативно-правові аспекти етики.

Питання етики завжди буде актуальним, адже найчастіше його пов’язують з мораллю та совістю, дотриманням певних правил поведінки тощо. Урядова етика передбачає виконання службових обов’язків, правил використання службового становища, ресурсів держави, службової інформації тощо. Термін «етика» в сенсі вперше зазначив Аристотель для визначення області дослідження, розроблену його попередниками Сократом і Платоном. У

[1] Науковий керівник – д.е.н., професор Зінчук Т.О.

філософії етика – це спроба дати раціональну відповідь на питання, як люди повинні жити найкраще. Аристотель розглядав етику та політику як дві споріднені, але окремі галузі дослідження, оскільки етика вивчає добро людини, тоді як політика – добро міста-держави, яку він вважав найкращим типом спільноти [1, с. 204].

Більш нові та сучасні прояви інтересу до осмислення категорії «етика» у взаємозв'язку з економікою, політикою, філософією права в контексті практичної філософії спостерігаємо в кінці ХХ століття., зокрема, на основі трансцендентальної прагматики (Апель, Габермас та ін.) [1, с. 205]. З огляду на трансформаційні процеси в посттоталітарних країнах виникає потреба в новому розумінні взаємозв'язку між етикою та політикою, який орієнтований на відкрите демократичне суспільство. Державна служба в умовах переходу країни від командно-адміністративного стилю управління до демократичного має служити суспільству та вирішувати проблеми соціальної стабілізації, економічного розвитку, верховенства права, тощо.

Етика державного управління та державного службовця, як його представника в демократичному суспільстві оцінюється громадянами як ступінь довіри до адміністративних систем та рівень прояву корупції. Україна за даними міжнародної громадської організації Transparency International в 2020 році за результатами 2019 року, оцінюється за індексом сприйняття корупції в 30 балів зі 100 що говорить про низький рівень прозорості влади [2]. В контексті реформи державного управління органи державної влади та окремі державні службовці в її складі вимагають постійної оцінки не тільки результатів своєї професійної діяльності, а і оцінки етики з позиції культури та моралі. Таку оцінку здійснювали частково у розрізі органів виконавчої влади та роботи центрів з

надання адміністративних послуг Фонд Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва, Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу та Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України в 2018-2019 рр. За їх оцінками рівень задоволення громадян за етичними принципами (а це будемо вважати за принципами моралі) є далеким від ідеального в контексті культури обслуговування, готовності допомогти, наявності обладнаних приміщень, входів, ліфтів органів державної влади відповідно до потреб людей з обмеженими можливостями, наявності прозорого, комфортного та багатофункціонального електронного врядування тощо.

Проте слід зазначити, що позитивні тенденції в розвитку щодо вирішення цього питання існують. Наприклад, в 2019 році був розроблений та затверджений стандарт якості обслуговування відвідувачів центрів надання адміністративних послуг, де значну увагу було приділено саме етичним правилам державного службовця, також НАДС затвердило методичні рекомендацій, за якими слід визначати системи управління якістю центральних органів виконавчої [3], [4]. Таким чином, кожна ситуація, коли державний службовець повинен враховувати доцільність своїх дій, вимагає розгляду та зважування різних питань стосовно одне одного, а також усвідомлення як моральних (етичних), так і законодавчих норм. Побудова та зміцнення етичної інфраструктури державної служби є одним із чинників зростання довіри до діяльності державних службовців з боку громадян.

Як вже зазначалося, етика державного службовця часто пов’язана з питаннями корупції, яку можна визначити як запит, прийняття чи пропозиція хабаря. Прийняття подарунків чи іншої неправомірної вигоди вважається цілком недоречним в державній службі, а

злочини, пов'язані з хабарництвом, передбачають покарання за кримінальним кодексом. Однак під корупцією можна розуміти ширше поняття, ніж просто підкуп. Це може стосуватися будь-яких дій, що стосуються зловживань, наприклад до зловживання службовим становищем для власної вигоди або для інших дій, що загрожують неупередженості. Наприклад, будь-які спроби вплинути на прийняття політико-адміністративних рішень з морально та соціально неприйнятного боку. Це стосується невиконання (неналежного виконання) обов'язків державного службовця або дії, пов'язані з просуванням інтересів окремих політичних партій, бізнес організацій, окремих осіб невідповідними посадовим інструкціям способами ціною суспільних інтересів.

Згідно з цим визначенням, корупція передбачає зловживання державною владою на користь особових інтересів з метою досягнення особистої вигоди або вигоди для тієї чи іншої організації (особи). Отже, етика державного службовця – основана на усвідомленні професійного призначення система професійно-етичних цінностей, принципів і норм, які відображаються у свідомості державних службовців та нормативно-правових документах, орієнтують і регулюють їх відносини, діяльність у сфері державної служби та механізмів підтримки професійно-етичної складової державної служби [5, с.10].

Державні службовці, які покликані служити державі та громадянам, користуються великою довірою громадськості, оскільки уряд надає широкі можливості для зловживань. Етичні норми державного службовця визначаються положеннями Конституції України (ч. 1 ст. 19), Законами України «Про державну службу», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про запобігання корупції», наказом НАДС «Про затвердження

загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування», № 158 від 05.08.2016 та іншими дотичними до питання дослідження нормативно-правовими актами.

Функціонування органів влади та професійна діяльність їх працівників визначається положеннями Конституцією України, зокрема в частині 1 ст. 19 зазначено: «правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством» [6]. Відповідно до ст. 8 Закону України «Про державну службу» зазначаються основні обов'язки державного службовця, принципи державної служби та правила етичної поведінки.

Таким чином, державна служба означає дію за дорученням громадян, за кошти громадян та на благо громадян. Отже, коли мова йдеться про етику та мораль державного службовця, то мається на увазі загально-суспільні цінності та принципи, які стосуються державних службовців. На основі вище зазначеного, можемо стверджувати, що етика державного службовця складається з наступних складових: етика державного службовця, визначена нормативно-правовими актами України; етичні засади функціонування органу державної влади (внутрішні положення, методичні рекомендації); етика особистості (гуманістична етика, особисті цінності, принципи моралі).

Список літературних джерел:

1. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди; [редкол.: В. І. Шинкарук (голова) та ін.]. – Київ: Абрис, 2002. – VI, 742 с., с 204-205.

2. Corruption perceptions index 2019. Transparency International. Режим доступу: https://www.transparency.org/en/cpi/2019/results

3. Єдині вимоги (стандарт) до якості обслуговування відвідувачів центрів надання адміністративних послуг. Київ, 2017. Режим доступу: https://cnap.in.ua/802/ (дата звернення 23.05.2020)

4. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо проведення попереднього обстеження системи управління якістю міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади. Наказ Національного агентства України з питань державної служби № 80-19 від 26.04.2019. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v_080859-19#Text (24.05.2020).

5. Етика державних службовців і запобігання конфлікту інтересів: навч.-метод. матеріали / Т. Е. Василевська ; уклад. О. М. Руденко. – К.: НАДУ, 2013. – 76 с.

6. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text.

УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД КОРОСТИШІВСЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

М. П. Кучерук,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Спроможність об'єднаних територіальних громад значною мірою визначається результативністю використання ресурсів, які є в розпорядженні ОТГ та складають їх ресурсний потенціал. Ресурсний потенціал є джерелом і засобом відтворення, а також відіграє ключову роль у визначенні динаміки розвитку території.

Ключові слова. Ресурсний потенціал, економічний потенціал, територіальні громади.

Реформа територіальної організації влади полягає у здатності громади до вирішення складних завдань управління ресурсним потенціалом, серед яких, максимально повне використовування потенційних можливостей, формування здатності швидко адаптуватися до мінливої ринкової ситуації. Ресурсний потенціал територіальних громад характеризується наявними ресурсами, основними з яких виступають територіальні (просторові), земельні та фінансові ресурси. Створення умов для ефективного використання ресурсного потенціалу сприятиме підвищенню спроможності територіальних громад, та їх представницьких органів, до вирішення питань місцевого значення власними ресурсами.

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Симоненко Л.І.

Науково-практичні проблеми з питань ресурсів територіальних громад досліджено у працях вітчизняних і зарубіжних науковців світової та вітчизняної економічної думки. Теоретичні основи формування потенціалу досліджують фахівці ЄБРР та Світового банку, Агентства США з міжнародного розвитку та Європейського Союзу, а також національних та місцевих органів влади Міністерства фінансів, обласних державних адміністрацій, представники органів місцевого самоврядування. Разом із тим слід зазначити, що проблеми формування і використання ресурсів сільських територій в умовах децентралізації в наукових працях досліджені недостатньо. Подальшого вивчення потребує комплексна оцінка ресурсного потенціалу сільських територій в умовах децентралізації.

Ресурсний потенціал є основою розвитку регіону. Виокремлюють економічний, поселенський, природний, трудовий, соціальний, інформаційний, фінансовий ресурсний потенціал території. Ефективність використання ресурсного потенціалу залежить від управлінських рішень, як загальнонаціонального так місцевого рівня. Ефективне управління розвитком громади це поєднання державного управління регіоном та місцевого самоврядування.

Ресурси громади Коростишівського району доцільно розглядати як активи, що здатні створювати додану вартість. До продуктивних ресурсів слід відносити природні, капітальні, фінансові, трудові, підприємницькі. Наявні ресурси формують конкурентні переваги громади. У регіоні достатньо природних та корисних викопних багатств. Земельні та інші ресурси, потенційні інфраструктурні можливості є достатніми для подальшого економічного розвитку. Коростишівський район займає вигідне географічне положення та має природний потенціал, що дозволяє розвивати місцеву економіку, як

аграрного так і не аграрного спрямування. Район відомий своїми корисними копалинами. Тому й пріоритетними галузями промисловості є: добувна, виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції, лісова і деревообробна, паперово-целюлозна. На території Коростишівського району зареєстровано 2783 суб'єкти малого і середнього підприємництва, із них 664 юридичних осіб та 2139 фізичних осіб-підприємців. Агропромисловий комплекс району представляють 24 сільськогосподарські підприємства, 55 фермерських господарств та 8953 особисті селянські господарства.

Адміністративно-територіальний устрій: 1 міська та 22 сільських ради (64 населені пункти). Населення становить близько 40 тис. чол. У процесі децентралізації у районі утворено 3 об'єднані громади, 2 сільські ради (6 населених пунктів) приєдналися до Глибочицької ОТГ Житомирського району. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування можуть впливати на економічний і соціальний розвиток регіону, завдяки злагодженій співпраці та використанню новаторських підходів у сфері публічного управління.

Наявність ресурсів відрізняє громади одну від іншої і створює умови для формування особливих для кожної громади конкурентних переваг. Розрізняють наступні види конкурентних переваг: природні, загальні, унікальні. Природні переваги – пов’язані з природними ресурсами громади, тобто факторами, які надані природою, а не вироблені людьми, але які можуть стати місцевим особливим ресурсом для розвитку. Вони є цінні, але ефективністю їх використання можна управляти по різному. Загальні переваги – це такі, що пов’язані з фізичними, фінансовими та частково з трудовими ресурсами (соціально-економічними факторами), які є результатом діяльності людини, але й існують також у

інших громадах, тих, що мають аналогічні природні фактори. Унікальні переваги – це ті, що відрізняють громади від інших і не можуть бути легко скопійовані іншими. Це, соціальний капітал, інноваційний капітал, людський капітал, який дає змогу унікальним чином поєднати природні та загальні переваги. Визначення унікальних переваг або створення можливості для їх появи щодо компонентів економічного розвитку, соціального, захисту навколишнього середовища, інфраструктури тощо є сутністю стратегічного планування, яке забезпечує вибір стратегічних акцентів – фокусування на пріоритетних та першочергових планах дій.

У Коростишівському районі діють такі основні Програми, які забезпечують економічний і соціальний розвиток регіону: «Програма економічного і соціального розвитку Коростишівського району на 2020 рік»; «Комплексна програма розвитку малого і середнього підприємництва у Коростишівському районі на 2017 – 2020 роки»; «Програма залучення інвестицій в економіку Коростишівського району на 2016 – 2020 роки» та ін. Використання програмного підходу в управління території дозволить стимулювати розвиток інформаційних технологій; зберегти кадровий потенціал; залучити громадськість до прийняття рішень; підвищити рівень комунікацій.

Громади Коростишівського району мають значні перспективи розвитку, а саме: зміцнення та розвиток малого і середнього підприємництва; розвиток туристично-рекреаційного потенціалу; покращення інфраструктури, підвищення якості життя мешканців та створення безпечного для життя і здоров'я довкілля; розвиток освітньої інфраструктури, інфраструктури у сфері культури та охорони здоров'я, соціальної інфраструктури; модернізація технічної (інженерної)

інфраструктури; розвиток громадських просторів та зелених зон; підвищення соціальної активності мешканців громади.

Основною метою Плану місцевого економічного розвитку є створення такої структури економіки, яка б забезпечувала стале економічне зростання, створення робочих місць, наповнення міського бюджету та покращення життя громади.

Стратегічне планування дозволяє органам місцевого самоврядування визначати: види діяльності які дозволяють даній території отримувати високі обсяги сукупних доходів; види діяльності що найбільш активно розвиваються і мають хороші перспективи зростання в подальшому; види діяльності з виробництва та/або реалізації товарів і послуг на які необхідно направити потік наявних в розпорядженні обмежених ресурсів (матеріальних, фінансових, людських) з тим, щоб в подальшому отримати максимальні «вигоди» – «точки росту» території; види діяльності (товари і послуги) які є сенс зберегти для іміджу або в силу їх великої соціальної значущості для території.

Список використаних джерел:

1. Моніторинг та оцінка результативності діяльності районних державних адміністрацій та виконкомів рад міст обласного значення Житомирської області за 2018 рік. URL: http://economy-zt.gov.ua/files/1111/оцнка_2018%20%281%29.pdf

2. Коростишівський район. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Коростишівський_район.

3. Програма економічного і соціального розвитку Коростишівського району на 2019 рік. URL: http://korostyshiv-rda.gov.ua/content/view/6159/148/.

4. Дацій Н.В. Успіхи та невдачі децентралізаційних змін для сільських територій. *Становлення механізму публічного управління розвитком територій як пріоритет*: Зб. наукових праць. Житомир: ЖНАЕУ, 2019.

5. Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко / Асоціація міст України – К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 256 с. https://www.auc.org.ua/sites/default/files/library/1plangrweb.pdf

МЕНЕДЖМЕНТ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГУ

Т. В. Ларіонова,
І. О. Волинська,
О. В. Семененко,
Поліський національний університет

У сучасних умовах перед підприємствами постає питання конкурентоспроможності та пошуку нових ринків збуту своєї продукції. З появою Інтернету з'являється новий напрямок менеджменту – Інтернет-менеджмент.

У наш час Інтернет-менеджмент привертає до себе інтерес учених з усього світу. А. Ракітов, В. Голик, П. Дракер – усі вони вивчали новий вид менеджменту.

Світ постійно змінюється, щодня з'являються нові технології, які впливають на всі сфери життя. Одним із найважливіших винаходів двадцятого століття є Інтернет. Саме з моменту його виникнення світу можна дати назву «світ інформації», для якого характерно зростання ролі інформації в життєдіяльності суспільства, виникнення нових інформаційних технологій та засобів збору та

обробки інформації, зростання виробництва інформаційних продуктів та послуг. У даний момент Інтернет не лише місце отримання необхідної інформації, але й засіб комунікації без жодних національних та територіальних кордонів, місце ведення підприємницької діяльності, маркетингових та соціальних досліджень, місце впливу на громадськість.

Виникає питання – як вести бізнес в інформаційному просторі? Як зайняти лідируючі позиції в умовах інформаційної конкуренції? Як просувати бізнес через Інтернет?

Відповіді на ці питання може дати практичний та теоретичний менеджмент. З'являється абсолютно новий напрям у менеджменті – Інтернет-менеджмент. Аналіз останніх досліджень показав, що існує підвищений інтерес у науковців щодо використання Інтернету, це дозволяє зробити висновок, що необхідно проводити подальші дослідження у сфері Інтернет-менеджменту та маркетинг-менеджменту.

Сьогодні Інтернет кардинально змінює правила гри на ринку, і знадобиться не так багато часу, щоб Інтернет став господарем ринку [1]. Уже зараз є багато країн, у яких величезна кількість товарів продається через Інтернет. Сьогодні лідером серед продажів товарів в Інтернеті є Китай. Далі такі країни, як-от: Японія, Канада, Франція, Росія, Великобританія. В Україні також активно просувається товар через Інтернет, а споживачі вважають придбання товару через Інтернет найзручнішим способом у сучасних умовах. Ведення бізнесу в Інтернеті має ряд значних переваг для споживача, серед яких такі: замовлення товарів у будь-який час і з будь-якого місця, можливість вивчення та ознайомлення з ціною, якістю, терміном, наявністю в продажу, економія часу, можливість не відходячи від комп'ютера порівняти ціни на схожий

товар. Підприємці також мають свої переваги: освоєння нових сегментів ринку, доступність для споживачів, надання клієнтам інформаційних послуг через Інтернет, зниження витрат на виробництво шляхом зниження трансакційних витрат.

Інтернет-маркетинг вперше з'явився на початку 1990-х років, з того часу почав розвиватись і Інтернет-менеджмент. У сучасному світі власники підприємств повинні вкладати чималі ресурси в рекламу свого продукту або послуги, повинні найняти фахівців, які розбираються в сучасних технологіях та Інтернет-менеджменті. Інтернет-менеджмент допоможе розширити функціональні можливості організації, збільшити кількість покупців, знизити витрати на зарплату або трансакційні витрати. Однією із найбільших переваг Інтернет-менеджменту є доволі висока швидкість передачі і обробки інформації при менших матеріальних витратах, а це не можливо без використання сучасних технологій.

Завдяки сучасним технологіям стає можливо проводити онлайн проекти. Це один з великих плюсів Інтернет-менеджменту. Більше створення і реалізація проекту не має прив'язки до певного місця, проектом можна управляти з будь-якої точки світу. Працівникам можна працювати дистанційно, для виконання роботи потрібен лише комп'ютер і доступ до Інтернету.

Однією з основних переваг є повна свобода вибору найкращого працівника, тому що він може бути не лише з іншого міста, але й з іншої країни. При правильній організації праці персоналу саме ці співробітники зможуть працювати з набагато більшою віддачею і продуктивністю праці на відміну від тих, хто працює безпосередньо в офісі [2].

Використання в своїй роботі сучасних технологій дозволяє компаніям набагато ефективніше керувати своєю

внутрішньою діяльністю, легко досліджувати потреби покупців, спостерігати за роботою конкурентів. Розвиток інформаційних і комп'ютерних технологій призвів до того, що якісно змінилася маркетингова діяльність компаній.

В умовах розвитку Інтернет-менеджменту виникає питання: для чого потрібен кваліфікований інтернет-менеджер? Потрібен фахівець, здатний оцінити в комплексі, що саме необхідно зробити кожному конкретному підприємству, щоб збільшити його віддачу клієнту. Спеціаліст, здатний зрозуміти клієнта і його завдання, визначити оптимальне рішення, поставити конкретні завдання технічним працівникам, копірайтер, дизайнеру, seo-фахівця та ін., щоб вони могли правильно втілити це в життя.

Аналізуючи інформацію, подану вище, можна зробити висновок що Інтернет-менеджмент як новий напрямок в менеджменті сформувався завдяки стрімкому розвитку нових технологій в кінці двадцятого століття. У даний час він активно модернізується і посідає дуже важливу роль в управлінні організації. Інтернет-менеджмент дозволяє значно розширити ринку збуту продукції, полегшити управління компанією, знайти нових клієнтів, зменшити витрати на рекламу. Компаніям, організовуючи Інтернет-менеджмент, потрібно не тільки орієнтуватися на переваги застосування сучасних технологій для просування свого товари чи послуги, а й враховувати усі ризики і негативні аспекти, вживаючи заходів до їх зменшення.

Список використаних джерел:

1. Ракитов А.И. Информация¸ наука, технология в глобальных исторических измерениях. М.: ИНИОН РАН, 1998.

2. Drucker Peter (1993) Management: Tasks, Responsibilities, Practices (New York: Harper & Row, 553 p.).

3. Голик В.С. Эффективность интернет-маркетинга в бизнесе / В.С. Голик – Дикта, 2008. – 196 с.

ФАКТОРИ І МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

К. А. Ліпковська,
студентка ОС «Магістр»,
Поліський національний університет

Розглянуті характерні особливості формування якості продукції сільськогосподарських підприємств, проаналізовано основні причини, які знижують якість, виявлені фактори, що обумовлюють якість сільськогосподарської продукції. Автором розглянуті методи визначення ефективності управління якістю сільськогосподарської продукції, світовий досвід управління якістю продукції сільськогосподарського виробництва.

Ключові слова: якість продукції, безпека продукції, сільське господарство, управління якістю, ефективність управління якістю, зарубіжний досвід.

В умовах сучасної ринкової економіки виживання абсолютно будь-якого підприємства і стійкість його положення на ринку товарів і послуг залежить від рівня конкурентоспроможності, який сильно залежить від якості виробленої продукції, що випускається підприємством.

Сільське господарство характеризується низьким технічним оснащенням і слабким застосуванням

інформаційних технологій і методів управління [2]. Якість сільськогосподарської продукції залежить від умов її виробництва, зберігання і переробки.

Таким чином, питання створення відповідних систем менеджменту якості в аграрному секторі стоїть дуже гостро. Відзначимо, що маркетинг і стандартизація з наступною сертифікацією можуть створити необхідні умови для досягнення якості та безпеки продукції на основі міжнародних стандартів, ефективного збуту продукції рослинництва і тваринництва.

При оцінці ефективності методів і механізмів управління якістю продукції повинні бути зазначені цілі, а також відображена сутність цього процесу з точки зору отриманих результатів [3].

На нашу думку, цілі і завдання оцінки ефективності застосування конкретних методів та механізмів системи управління якістю на рівні держави не в повній мірі відповідають цілям і задачам їх оцінки на рівні конкретного підприємства. Наприклад, при оцінці ефективності системи нормативного регулювання і стандартизації на рівні сільськогосподарського підприємства однієї з задач буде перевірка ступеня відповідності відповідних вимог технологічного процесу, вимогам діючих технічних регламентів на продукцію. На рівні державного управління сільським господарством при оцінці ефективності системи стандартизації з точки зору конкурентоспроможності вітчизняної продукції ці завдання можуть бути допоміжними, а основний буде оцінка відповідності вимогам, що пред'являються до ринків країн – імпортерів вітчизняної сільськогосподарської продукції.

При цьому фундаментальні функції оцінки ефективності методів і механізмів управління якістю продукції при постановці і вирішенні різних завдань не

змінюють своєю сутністю, а лише уточнюються в залежності від їх специфіки і рівня управління сільським господарством. У процесі дослідження визначено такі функції оцінки ефективності системи менеджменту якості.

1. Отримання інформації, об'єктивно відображає ефективність діяльності в області менеджменту якості і безпеки сільськогосподарської продукції.

2. Визначення ступеня конкурентоспроможності продукції сільського господарства на внутрішньому і зовнішньому ринках.

На нашу думку, в якості основних груп показників для оцінки якості і конкурентоспроможності продовольчої сировини і продовольства слід виділити показники:

- моніторинг споживчих і технологічних властивостей продукції;
- (результати) контроль якості продукції на відповідність вимогам діючих технічних регламентів;
- (результати) контроль в частині виявлених порушень вимог до безпеки продукції;
- відповідність рівня якості і безпеки продукції міжнародним вимогам;
- відповідність технічних регламентів Митного союзу міжнародним вимогам щодо безпечності продукції [1].

3. Оцінка ефективності окремих методів і елементів існуючого механізму управління якістю.

4. Обґрунтування перспективних напрямків і обсягів планованих витрат на підвищення якості продукції, що виробляється.

Оцінка ефективності механізму управління якістю продукції, що дозволяє виявити результати функціонування окремих його елементів, є основою для визначення пріоритетних напрямків вдосконалення системи управління якістю. Актуальним є і вивчення зарубіжного досвіду ефективної розробки, впровадження

та сертифікації систем менеджменту на підприємствах, що займаються виробництвом, переробкою і збутом продовольчих і непродовольчих товарів із сільськогосподарської сировини в різних країнах світу.

У штаті Північна Кароліна в червні 1990 р була заснована премія за якістю, еквівалентна національної премії в області якості імені Малкольма Болдріджа, але з урахуванням специфіки сільськогосподарської галузі.

Премія вручається за шістьма категоріями в сферах виробництва і послуг. У кожній сфері вручаються премії з трьома різними розмірами (за 1-е, 2-е і 3-е місця). Дана премія була встановлена в зв'язку з наростаючим занепокоєнням керівництва штату Північна Кароліна з приводу якості сільгосппродукції, продуктивності та конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств. В кінці 1970-х – початку 1980-х рр. збитки, понесені американськими сільгосппідприємствами через низький якості продукції, склали 25-40 % від обсягу продажів [4].

Для отримання премії в області якості імені Малкольма Болдріджа підприємствам необхідно набрати загальну кількість балів, рівне 1 000. Розглянемо детальніше усі категорії. У категорії «Лідерство» оцінюється персональна причетність кожного до розвитку і підтримці навколишнього середовища. Інший елемент цієї категорії - громадська відповідальність і громадянство [4].

За категорією «Інформація та аналіз» оцінюється, наскільки доступна і достовірна інформація, що надається сільськогосподарським підприємствам, повнота та своєчасність звітів.

Категорія «Стратегічне планування» оцінює вміння і можливості гнучкого і швидкого реагування на критичні ситуації. У категорії «Управління людськими ресурсами» оцінюються відносини підприємства до свого персоналу:

як службовцям дозволяють робити внесок в розробку планів, як компанія підтримує кар'єрний ріст службовця через навчання і освіту, як спонукальна система підтримує вдосконалення якості, як компанія підтримує добробут своїх співробітників.

Категорія «Якість управління процесами» підкреслює важливість уваги до якості на всіх стадіях процесу виробництва. Категорія «Якість кінцевих результатів» дозволяє реалізувати традиційну сутність якості, т. е. виявити, наскільки хороший продукт на виході. Це єдина категорія, яка оцінює процес на виході, інші категорії є внутрішніми процесами.

Заключна категорія і найважливіший принцип TQM – «Орієнтація на споживача і його задоволеність»- оцінюється найбільшою кількістю балів – 300. Відповідно до цієї концепції, керівникам необхідно чітко знати, хто є споживачами їх продукції або послуги, з метою розробки системи показників, що визначають ступінь задоволеності споживачів. Ця система повинна бути закладена в основу системи мотивації співробітників і системи управління підприємством в цілому як основний індикатор успіху розвитку компанії.

Список використаних джерел:

1. Конопльов, С.П. Управління якістю: навч. посібник. Х:АБВ, 2012.

2. Мазур І.І., Шапіро В.Д. Управління якістю. К.: Омега-Л, 2017 року.

3. Расторгуєв П.В. Методичні рекомендації по формування системи єдиних економічних показників якості сільськогосподарської продукції та готового продовольства в рамках Єдиного економічного простору Мінськ: Інститут системних досліджень в АПК НАН Білорусі, 2016.

4. Hoffmann H. Bedeutung eines Qualitäts management systems nach DIN EN ISO 9000 ff. für land wirtschaftliche Betriebe // Land wirtschaftsverlag. Münster-Hiltrup, 1998.

5. Dankevych V. The Evolution of Land Resources as a Production Factor / V. Ye. Dankevych, P. V.Pyvovar, A. M. Pyvovar // The problems of economy. 2019. № 1 p. 121–127.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

О. О. Лозко,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Сферу охорону здоров'я умовно можна поділити на власне матеріальну (ресурси галузі) і нематеріальну (профільно функціональну), що власне і складають цілісну організаційно-функціональну структуру, поєднуючи її у систему. І обидві ці основні складові елементи, як за роки її існування у соціалістичному таборі, так і у період розбудови держави у період незалежності накопичили досить багато проблем, що в цілому негативним чином позначились у сучасності. Низка об'єктивних та інших чинників призвели до того, що в Україні на сьогодні склалась катастрофічна ситуація із створенням продукту діяльності цієї системи – надання адекватної медичної допомоги населенню України і якісних послуг, власне для чого й існує ця система.

[1] Науковий керівник – к.е.н., професор Якобчук В.П.

Майже повне відпрацювання ресурсів галузі, залишковий принцип фінансування, відтік спеціалістів з галузі, недостатня підготовленість управлінських кадрів в охороні здоров'я, декларативні заяви уряду про швидке покращення діяльності сфери охорони здоров'я, відсутність науково обґрунтованих пріоритетів спрямування діяльності і призначення коштів, відсутність суспільного контролю і зворотного зв'язку з населенням, безпідставні зміни у структурі галузі та їх нормативно-правове ігнорування, недолугі заяви окремих відповідальних державних службовців, розчленування галузі за відомчим принципом, невпорядкованість юридичного забезпечення, партійні чвари і політичні маніпуляції призвели галузь до ступеню, де вона знаходиться у вкрай занедбаному стані. Створювати і ретельно контролювати втілення нормативно-правового середовища забезпечення реформування галузі охорони здоров'я є доцільнішим у межах нової галузі юриспруденції - медичного права. «Медичне право є окремою повноцінною комплексною галуззю права, що сформувалась порівняно недавно і врегульовує комплекс суспільних відносин і стандартів у сфері медичної діяльності» [1].

Ми поділяємо думку визнаного фахівця у царині медичного права, професора С. Г. Стеценка, що «нинішній етап медичної реформи в Україні носить більш системний характер, оскільки він проявляється низкою характерних особливостей, які відрізняють його від попередніх. Багато хто із фахівців зазначає той факт, що нинішня спроба реформування медичної сфери значною мірою активізує приватний аспект медичної допомоги» [2].

Ми пропонуємо виділяти такі окремі базові функції публічного адміністрування сферою охорони здоров'я України:

1) визначення конкретних шляхів реалізації приписів чинного медичного законодавства;

2) захист прав пацієнтів;

3) інтенсифікація електронного обміну даними у медичній діяльності;

4) забезпечення загальнодоступності ресурсів державної та комунальної охорони здоров'я;

5) сприяння формуванню єдиного медичного простору України.

Відразу зазначимо, що вказані функції є опорними, основними, хоча це відкриває можливості виокремлення й інших, похідних від зазначених, функцій публічного адміністрування сферою надання різноманітних видів медичної допомоги на будь-якому з її рівнів [3].

Метою адміністративно-правового регулювання забезпечення прав пацієнта є заздалегідь визначений кінцевий результат у протоколі впорядкування суспільних відносин у сфері охорони здоров'я, на досягнення якого спрямовані адміністративно-правові способи і методи: формування результативної системи охорони здоров'я та дієвого механізму захисту прав пацієнтів, надання населенню якісної і безпечної медичної допомоги, ефективне досягнення соціальних цілей, спрямованих на покращення здоров'я населення і подолання демографічної кризи [4].

Варто виокремлювати зовнішню та внутрішню організаційно-функціональні елементи у складі загальної структури публічного адміністрування сферою охорони здоров'я. Під зовнішньою розуміється – комунікації, що необхідно здійснювати щодо забезпечення суб'єктів публічного адміністрування із структурами, які не входять до системи охорони здоров'я, але від яких залежить її діяльність. Внутрішня організаційно-функціональна частина публічного адміністрування сфери охорони

здоров'я полягає у використанні механізмів, спрямованих на співпрацю з підпорядкованими органами та інституціями всередині галузі охорони здоров'я.

Задля формування єдиного медичного простору, а також покращення системи медичного забезпечення населення створюються госпітальні округи (ГО), які становлять собою функціональне об'єднання закладів охорони здоров'я, при необхідності декількох районів, розташованих на відповідній адміністративній території, що забезпечує надання спеціалізованої медичної допомоги мешканцям цієї території на вторинному рівні [5].

Фактично госпітальний округ – це впорядкована на певній території мережа закладів охорони здоров'я оптимальної кількості, їх доцільної потужності та профільного складу, з раціональним розподілом допустимого навантаження на медичний персонал і максимально ефективним використанням медичного обладнання. Визначення кордонів госпітального округу здійснюється від того, щоб населення відповідної території мало повний та своєчасний доступ до вторинної (спеціалізованої) ланки медичної допомоги у разі потреби [6].

У 2017 р. в Україні було затверджено склад госпітальних округів 17 областей і м. Київ. Пропозиції щодо них перебувають у процесі громадських обговорень та узгоджень на рівні Міністерства регіонального розвитку та профільного міністерства. Дискусії, що досі відбуваються з приводу затвердження схем та меж госпітальних округів вказаних регіонів, стосуються здебільшого їх кількісного складу [5].

На нашу думку, пропозиції щодо внутрішньої побудови ГО не мають бути сталими і можуть переглядатись до змін, у разі потреби, за поданням місцевої влади. Концептуально аналогічно мають

затверджуватись й обсяги надання вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги, що має забезпечуватися багатопрофільними лікарнями інтенсивного лікування першого та другого рівнів [7].

Реформа проводиться не достатньо публічно і, що є особливо важливим, без урахування особливостей регіонів. Вагомий вплив на формування мережі госпітальних округів має міжрегіональна нерівномірність у забезпеченні регіонів лікарями та ліжко-місцями у закладах охорони здоров'я [8].

Вважаємо за доцільне розробити методичні рекомендації розрахунку потреби у штатах медичних працівників і закладах охорони здоров'я для певних територій (гірських, важкодоступних чи з переважанням певних нетипових населених пунктів (хуторів та ін.).

Закон «Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості»є частиною медичної реформи і дає можливість разом з місцевою владою розв'язати нагальні проблеми сільської медицини: відсутність лікарів, погано обладнані амбулаторії та фельдшерсько-акушерські пункти (ФАП) [9].

Не менш важливо для медичних практик у селах отримати реальне фінансування – і це буде здійснено на виконання Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» від 19.10.2017 р., та Постанови Верховної Ради України «Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення державних фінансових гарантій надання медичних послуг та лікарських засобів» за принципом «гроші ходять за пацієнтом». Медичні працівники в селах зможуть на законних підставах заробляти гроші [10]. Прийнятий Закон України «Про підвищення доступності та якості медичного

обслуговування у сільській місцевості», забезпечить 5 млрд. грн. на підсилення інфраструктури на селі протягом двох років.

«Завдяки цим інвестиціям сільські громади можуть:

– збудувати нові амбулаторії з можливістю проживання родини лікаря;

– закупити автомобілі, щоб лікарі могли пересуватися між селам;

– оновити обладнання амбулаторій;

– забезпечити швидкісний Інтернет» [10].

У рамках реформування медичної галузі на Житомирщині визначили населені пункти та райони, у яких планують побудувати перші 25 амбулаторій за кошти державного бюджету. Так, у 12 районах Житомирщини визначено населені пункти, де є необхідність побудови нових амбулаторій. Для якісного надання медичних послуг жителям сіл та селищ у першу чергу в Житомирській обласній державній адміністрації запропоновано створити ряд амбулаторій в Бердичівському, Житомирському, Коростенському, Любарському, Олевському, Попільнянському, Пулинському, Радомишльському, Ружинському, Хорошівському, Черняхівському та Чуднівському районах. Це будуть 25 сучасних амбулаторій, у яких сільські мешканці зможуть швидко отримати кваліфіковану первинну медичну допомогу.

Список використаних джерел:

1. Стеценко В.Ю. Обов'язкове медичне страхування: поєднання публічного і приватного права. Публічне право. 2014. № 3. С. 162–168.

2. Що таке ehealth і навіщо потрібна реформа. URL: https://doctor.eleks.com/ehealth/ (дата звернення: 12.06.2020).

3. Стеценко С.Г. Медична реформа в Україні: право, політика, мораль. Публічне право. 2017. № 4. С. 57–61.

4. Про Державний бюджет України на 2018 рік: закон України від 7 грудня 2017 року № 2246–VIII (Редакція станом на 13.12.2018. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246–19 (дата звернення: 12.06.2020)

5. Побочний І. А. Політико-правові засади децентралізації влади в контексті реформ в Україні. Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в умовах євроінтеграції: матеріали українсько–польської наук.–практ. конф., (Дніпропетровськ, 15 листопада 2013 р.). Д. : Дніпропетр. держ. Ун–т внутр. справ. 2013. С. 24–25.

6. Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості: закон України 14 листопада 2017 року № 2206–VIII. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2206–19 (дата звернення: 17.06.2020).

7. Пальчук В. Пріоритет 2018 року – реформування сільської медицини. Україна: події, факти, коментарі. 2018. № 3. С. 43–55. URL: http://nbuviap.gov.ua/images/ukraine/2018/ukr3.pdf (дата звернення: 17.06.2020).

8. Ковбасюк Ю. Наука державного управління в умовах системних державно–управлінських реформ і суспільних трансформацій. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2012. Вип. 1. С. 5–20.

9. Про схвалення Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я: розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 № 1013–р (Редакція станом на 30.11.2016) . URL:

http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1013–2016–р. (дата звернення: 13.06.2020).

10. Про утворення Національної служби здоров'я України : постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 110. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1101–2017п (дата звернення: 17.06.2020).

БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ В ОПЕРАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

О. О. Ломачинський,
М. М. Фішбейн,
студенти,
Поліський національний університет

Виробниче перетворення, як правило, пов'язано з трансформацією матеріалів в процесі промислового виробництва, зі зміною місця розташування в процесі транспортування, з обміном в процесі здійснення торгової операції, зберіганням як процесом складського обслуговування, з фізіологічним зміною як результатом медичного обслуговування, з перетворенням інформації в процесі надання послуг телекомунікації. Виробниче перетворення, таким чином, тісно пов'язане з поняттям бізнес-процесу.

Кожна організація може мати операційні системи різного рівня (компанії в цілому, окремих бізнес-одиниць, департаментів, підрозділів, груп, робочих місць, виконавців), що утворюють операційне середовище організації.

Бізнес-процес (процес) – це стійка, цілеспрямована сукупність взаємопов'язаних видів діяльності, яка перетворює входи на виходи, що представляють цінність

для кінцевого споживача. Як і в виробничих системах, бізнес-процес на вході може мати матеріальні, інформаційні або фінансові ресурси, а на виході деякий продукт або результат в матеріальній або нематеріальній формі. [1, с.205]

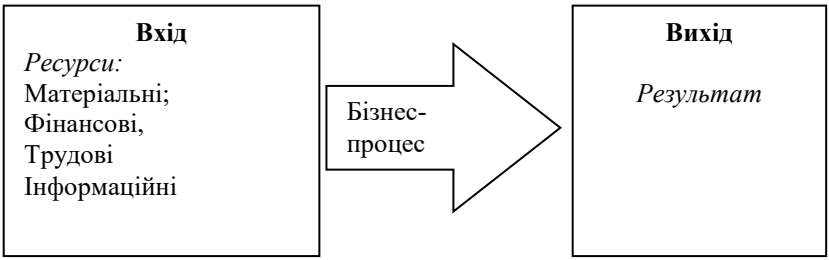

Рис. 1. Входи та виходи бізнес-процесу

Операційний менеджмент (Operations Management) – це діяльність, пов'язана з розробкою, використанням і удосконаленням виробничих систем, на основі яких виробляються основна продукція або послуги компанії. Операційний менеджмент полягає в ефективному і раціональному управлінні будь-якими операціями [2, с. 127].

Предметом операційного менеджменту є операційна діяльність. Операційна діяльність – це впорядкована сукупність трудових і природних процесів, в результаті здійснення, яких створюється продукція, і надаються послуги.

Повна система виробничої діяльності організації називається операційною і є центральною ланкою будь-якого підприємства з випуску продукції і надання послуг. У цій системі, створеній на основі раціонального поділу праці і поєднання в часі і просторі предметів, засобів і самої праці, реалізується операційна функція, тобто сукупність дій по переробці (перетворенню) ресурсів,

одержуваних із зовнішнього середовища, і видачі результатів діяльності у зовнішнє середовище. [3, с. 143]

Слід зазначити, що головною метою операційного менеджменту є формування ефективної системи управління операціями у виробництві. Об'єднання основних факторів і аспектів діяльності підприємства – фінансових, організаційних, ринкових, технологічних – вимагає, щоб цей процес здійснювався на основі раціонального управління операціями. Під «операцією» розуміється процес, метод або ряд дій практичного характеру або сукупність цілеспрямованих заходів, спрямованих на досягнення конкретної мети. [2]

Отже, важливим елементом в системі операційного менеджменту є організація ефективного виробничого процесу. Виробничий процес – це цілеспрямоване, постадійне перетворення вихідної сировини і матеріалів в готовий продукт, придатний до споживання або до подальшої обробки на іншому підприємстві в інших умовах виробництва.

Список використаних джерел:

1. Василенко В. О. Виробничий (операційний) менеджмент: навч. посібник / В.О. Василенко, Т. П. Ткаченко; за ред. В. О. Василенка. – [2-е вид., виправлене і доповнене]. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 532 с.

2. Веретинников В. І. Управління проектами / Веретинников В. І., Тарасенко Л. М., Гевлич Г. І. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 280с.

3. Гевко І. Б. Операційний менеджмент : навчальний посібник / Гевко І. Б. – К. : Кондор, 2015. – 228 с.

4. Панченко М.О. Проблеми впровадження концепції TQM в українських компаніях та шляхи їх подолання / М. О. Панченко, С. П. Голубенко // Вісник Хмельницького

національного університету. – 2010. – Т. 2., № 4. – С. 162–166.

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРЮВАННЯ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ШЛЯХУ ДО ПРИВАТИЗАЦІЇ

Л. В. Лотиш,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Охарактеризовано особливості діяльності АТ »Укрпошта». Проаналізовано динаміку показників фінансових результатів та ефективність господарювання державного підприємства на шляху до приватизації.

Ключові слова: прибуток, собівартість виготовленої продукції, рентабельність, корпоратизація, фінансовий результат.

Цілі приватизації є різними: від зміни відносин власності на засоби виробництва до залучення іноземних інвестицій, що є нині актуальним. Але однією із найголовніших цілей є структурна перебудова економіки та стабілізація економічного становища, не менш важливим також є розвиток конкуренції, щоб обмежити монополізацію [1].

Але варто розуміти, що є низка підприємств, які не підлягають приватизації, тому що вони відповідають за національну безпеку, підприємства, які представляють Україну й успішно конкурують на світовому ринку, наприклад, підприємства авіакосмічної промисловості,

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Симоненко Л. І.

підприємства які виконують певну соціальну функцію. Аналіз порівнянь різних засобів приватизації показав, що у світі переважає такий спосіб приватизації, як перетворення підприємств і організацій у відкриті акціонерні товариства. Ця форма набула найбільшого поширення з розвитком великого бізнесу, бо його важко вести на основі тільки приватних коштів підприємця. Тому пропонується в умовах сьогодення низку підприємств вивести на рівень змішаного управління, тобто залишити половину державного майна та половину приватного, що дасть змогу залучити кошти до підприємств і дасть поштовх до розвитку, в той же час ці підприємства зможуть бути гнучкими до економічних потрясінь та соціальної нестабільності [2].

Вищенаведена форма приватизації ще називається корпоратизацією. Шляхом корпоратизації в Україні пішло чимало великих підприємств. Одним із них стала УДППЗ «Укрпошта», яка з 2015 по 2019 р. перетворилася на АТ «Укрпошта».

Таблиця 1

SWOT-аналіз АТ «Укрпошта» у розрізі надання послуг грошових переказів

Недоліки	Переваги
- Найбільша інфраструктурна та логістична мережа в Україні («короткі відстані» між відділеннями та населенням). - Здатність доставити перекладі «додому» особисто листоношами. - Присутність у всіх населених пунктах України. - Позитивний імідж, довіру населення	Відсутність інформації про надання послуги на ринку. - Неможливість виплати окремих переказів в іноземній валюті при грошових переказах здійснюваних за агентськими договорами з платіжними системами. - Низька швидкість виплати грошових переказів у сільській місцевості при сумах більш 5тис. грн. - Неможливість видачі безадресних міжнародних переказів. - Мала кількість валютних робочих місць за міжнародними переказами за агентськими договорами.

листоноші Укрпошти при доставці на будинок.	- Низький рівень комп'ютеризації відділень 26% (3689 відділення); - Низький рівень комп'ютерної грамотності персоналу не дозволяють забезпечити необхідну якість послуг. - Складність підтримання (різні ІТ рішення, навчання персоналу) і роботи при здійсненні грошових переказів за агентськими договорами (4 паралельні системи). - Відсутність ліцензії на ведення рахунків Клієнтів для надання фінансових послуг. - Неможливість створення та обслуговування рахунків Клієнтів.
Можливості	**Загрози**
- Високий рівень лояльності Клієнтів до Укрпошти в сільській місцевості. - Тенденції скорочення банками власних мереж. - Міграція населення країни за кордон, інтернаціональне навчання призводить до збільшення обсягів міжнародних грошових переказів.	- Конкуренція з боку внутрішньодержавних платіжних систем банків - Збільшення доступності терміналів самообслуговування, якими Укрпошта не володіє. - Зниження економічного зростання країн основних джерел пересилання грошових коштів в Україну (Росія, країни Євросоюзу).

Джерело: власні дослідження.

Загалом, Укрпошта надає 48 послуг: від традиційно поштових (доставка пенсії, кореспонденції та періодичних видань) до сучасних. Серед них: «Власна марка», додатковий сервіс «Кур'єрська доставка», продаж квитків на транспорт, приймання різного роду платежів, передплата періодичних друкованих видань та багато інших послуг, які користуються попитом.

Компанія перед собою ставить місію надання споживачам високоякісних послуг у сфері поштового зв'язку, фінансових та інших загальнодоступних послуг.

Підприємство функціонує в нестабільних умовах під впливом різних факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Проведений SWOT-аналіз – дає змогу виявити ті сильні і слабкі сторони, які потребують найбільшої уваги і зусиль з боку підприємства.

Про нестабільний стан підприємства свідчать результати його фінансової діяльності (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка показників фінансових результатів у ПАТ «Укрпошта» за 2016-2019рр.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2019 р. порівняно з 2016 р.	
					+, -	%
Прибуток від реалізації, млн. грн.	516,2	-2874,4	8369,5	10634,6	10118,3	2060
Собівартість реалізованої продукції, млн. грн.	131520	160189	180891	188727	57207	143
Чистий прибуток, млн. грн.	-4840,2	-7977,5	-9291,4	10314,9	15155	213
Середньорічна сума активів, млн. грн.	382759	382759	524692	727240	344481	189
Середньорічна сума власного капіталу, млн. грн.	158743	8647	-4271	727240	568497	458
Коефіцієнт рентабельності діяльності, %	0,004	-0,018	0,046	1,4183	1,414353	35458
Коефіцієнт рентабельності капіталу, %	-0,013	-0,021	-0,018	-	0,013	100
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу, %	-0,030	-0,923	2,176	-	0,030	100

Джерело: первинні дані підприємства

За даними табл. 2 можна прослідкувати суттєве зростання прибутку від реалізаціїї. Майже вдвічі зросла собівартість наданих послуг. Було нарощено

середньорічну вартість активів. У результаті, коефіцієнт рентабельності діяльності також зріс в порівнянні з 2016 роком. У 2019 р. було сформовано чистий прибуток на противагу збитку попередніх років. При цьому, у 2019 р. підприємство не відображало по регіональних відділеннях власного капіталу.

Фінансовий стан – це один з найважливіших характеристик господарської діяльності підприємств. Під фінансовим станом підприємства розуміють рівень його забезпеченості відповідним обсягом фінансових ресурсів, необхідних для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного здійснення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями.

Забезпеченість фінансовими ресурсами в межах розрахункової потреби та їх раціональне використання створюють широкі можливості для подальшого поліпшення виробничих показників, підвищення ефективності застосування засобів та предметів праці, робочої сили, сучасних інформаційних технологій.

При успішному виконанні та перевиконанні плану виробництва та реалізації продукції (послуг), зниженні її собівартості підприємство одержує надплановий прибуток, утворюються додаткові джерела коштів, що, в кінцевому результаті, сприяє зміцненню фінансового стану підприємства.

Нині АТ «Укрпошта» реформує фінансові послуги, проводить оптимізацію логістичних та мережевих процесів, запроваджує реформу кадрового потенціалу, удосконалює системи організації продажів. Розвиток інфраструктури передбачає побудову та організацію роботи автоматизованих сортувальних центрів оброблення пошти, створення власних логістичних складів, які включатимуть такі основні операції як приймання вантажу, зберігання, комплектація, пакування, доставка, сервіс.

Можна сказати, що багато з того, що було закладено в стратегічний план розвитку підприємства уже втілено, адже Укрпошта стала членом міжнародних платіжних систем Visa та Mastercard, а також національної платіжної системи «Простір».

Компанія активно провадить закупки у системі ProZorro і була відзначена премією «Zakupki. Кращі». Укрпошта першою серед державних підприємств почала здавати в оренду нерухомість через ProZorro Продажі.

За результатами 2017 року, завдяки роботі АТ «Укрпошта» як національного поштового оператора Україна посіла 33 місце в рейтингу Всесвітнього поштового союзу (ВПС) за індексом поштового розвитку (2IPD). Серед 173 пошт світу головна пошта України покращила свої показники та піднялася одразу на 7 позицій.

У 2018 року Національний банк України надав Укрпошті ліцензію на переказ коштів у національній валюті без відкриття рахунків. Це дало можливість компанії здійснювати обслуговування клієнтів з використанням платіжних карток.

Результати господарської діяльності АТ «Укрпошта» за 2019 р. свідчать, що при правильному плануванні дохідної частини підприємства, а також застосовуючи стратегію стрімкого впровадження сучасних технологій, та підвищення якості обслуговування клієнтів, підприємство має можливість збільшити свої прибутки, та отримує шанс на залучення інвестицій на розвиток бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Ефективність приватизації державного майна в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=35.

2. Блага В.В. Приватизація державного майна як шлях виходу з кризи. *Наукові записки Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського.,* 2001. № 8. С. 140-142.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКЛАДІВ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

О. В. Лотиш,
Л. І. Зайцева,
В. Г. Брокарєв,
студентки ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Охарактеризовано особливості діяльності КП »Центр ПМСД» ЖМР. Проаналізовано сучасні аспекти фінансового забезпечення закладів сфери охорони здоров'я та стан забезпеченості фінансовими ресурсами даного закладу.

Ключові слова: фінансове забезпечення, фінансування, капітал. заклади сфери охорони здоров'я. економічна безпека, фінансова безпека, банківська безпека, бюджетна безпека.

Наразі, вчені та практики роблять висновок про те, що «незадовільний стан фінансування охорони здоров'я призвів до найжахливішого наслідку сучасного становища в Україні – тенденції до вимирання народу[2]. Питання забезпечення сфери охорони здоров'я достатніми фінансовими ресурсами набувають особливого значення,

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Симоненко Л.І.

оскільки їх достатній обсяг (так само як і ефективність використання) значною мірою визначатиме результативність реформи системи охорони здоров'я України [1].

У 2018 р. нову модель фінансування охорони здоров'я запроваджено на первинній ланці медичної допомоги, де працюють сімейні лікарі, терапевти, педіатри. Зокрема, комунальне підприємство «Центр первинної медико-санітарної допомоги» Житомирської міської ради створено рішенням Житомирської міської ради від 18.12.2017 №855.

КП «Центр первинної медико-санітарної допомоги» Житомирської міської ради є закладом охорони здоров'я – комунальним унітарним некомерційним підприємством, що надає первинну медичну допомогу та здійснює управління медичним обслуговуванням населення, вживає заходи з профілактики захворювань населення та підтримання громадського здоров'я. Діяльність КП «Центр ПМСД» ЖМР забезпечує майно, яке було сформовано під час організації комунального підприємства. Впродовж 2018-2019 рр. підприємством нарощено на 2,6 млн грн вартість основних засобів, що є наслідком придбання нового обладнання для новостворених амбулаторій. Окрім того, має місце залишок незавершених капітальних інвестицій, що пов'язано з незавершеним капітальним ремонтом окремих приміщень.

Загальна характеристика та аналіз майна КП «Центр ПМСД» ЖМР свідчать про важливість цієї установи для задоволення потреб населення на території відповідної місцевої громади.

Стан забезпеченості КП «Центр ПМСД» ЖМР фінансовими ресурсами зображено на рис. 1.

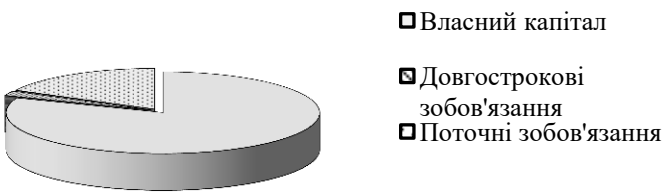

Рис. 1. Структура капіталу КП «Центр ПМСД» ЖМР за 2019 р.

Джерело: побудовано за даними фінансової звітності КП «Центр ПМСД» ЖМР.

Структура капіталу КП «Центр ПМСД» ЖМР (рис. 1), свідчить про фінансову незалежність підприємства, оскільки власний капітал у 2018 р. становив 99%, а у 2019 р. – 80,93%. Окрім того, дані рисунку відображають вагому частку у складі джерел фінансування поточних зобов'язань. Це короткострокові джерела з терміном погашення до 1 року і для фінансово стабільного підприємства поширення такого джерела є нераціональним. З метою фінансової незалежності та стабільності перевага повинна надаватися власним та довгостроковим джерелам фінансування.

Власний капітал відображає величину вартості засобів, які належать власникам підприємства. Він відповідає розміру участі власників підприємства у фінансуванні його активів. Власний капітал КП «Центр ПМСД» ЖМР формується за допомогою декількох складових: зареєстрованого та додаткового капіталу, нерозподіленого прибутку, а також неоплаченого капіталу, який зменшує підсумок власного капіталу.

Враховуючи, що КП «Центр ПМСД» ЖМР є комунальним підприємством, впродовж 2018-2019 рр. відбулось формування його зареєстрованого капіталу та додаткового. На кінець 2019 р. залишилось недосформованим 2218 тис. грн зареєстрованого капіталу,

які відображено за статтею «Неоплачений капітал». Таким чином, на кінець 2019 р. у складі власного капіталу 26,48 % займає зареєстрований капітал, а 69,72 – нерозподілений прибуток.

Позичковий капітал КП «Центр ПМСД» ЖМР сформовано з довгострокових та поточних зобов'язань. Довгострокові зобов'язання мають місце лише у 2019 р. як цільове фінансування. Поточні зобов'язання було сформовано за рахунок різних видів кредиторської заборгованості. Зокрема, у 2018 р., коли розпочало функціонувати підприємство на кінець року існувала заборгованість лише з бюджетом (нарахований, але не сплачений податковий платіж) та по заробітній платі (нарахована та не виплачена). Однак, на кінець 2019 р. 58,19 % усіх поточних зобов'язань становила заборгованість по оплаті праці (4286 тис. грн), а 14,81% - за страхуванням (1091 тис. грн). Поряд з цим, 10,98 % заборгованості у 2019 р. склала заборгованість за товари, роботи і послуги.

Отже, джерелами фінансування КП «Центр ПМСД» ЖМР в переважній більшості є власні кошти, які належать громаді м. Житомира, оскільки центр є комунальним підприємством.

Комунальне підприємство є одержувачем бюджетних коштів – як суб'єкт господарювання, який не має статусу бюджетної установи, уповноваженої розпорядником бюджетних коштів на здійснення заходів, передбачених бюджетною програмою, та отримує на їх виконання кошти бюджету. А відповідно до п. 21 ч. 1 ст. 91 Бюджетного кодексу з усіх місцевих бюджетів можуть здійснюватися видатки на фінансування програм, які затверджені відповідною місцевою радою. Тобто фінансова підтримка комунальних підприємств здійснюється на підставі статей 71 та 91 Бюджетного кодексу та статей 26, 43, 64 Закону №

280 за умови затвердження відповідної програми або поповнення статутного капіталу комунального унітарного підприємства.

Що стосується зобов'язань, то, як приклад, відповідно до п. 9 ч. 1 ст. 69 Бюджетного кодексу до доходів загального фонду бюджетів міст районного значення, сільських, селищних бюджетів належить частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до бюджету, у порядку, визначеному відповідними місцевими радами. При цьому, згідно з п. 29 ч. 1 ст. 26 Закону № 280 встановлення для підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, розміру частки прибутку, яка підлягає зарахуванню до місцевого бюджету, відноситься до виключної компетенції сільських, селищних, міських рад.

Ефективність використання фінансових ресурсів оцінюється загальним обсягом одержаного прибутку та його величиною на одиницю вкладеного капіталу. Прибуток і прибутковість (рентабельність) є основними показниками ефективності діяльності суб'єктів господарювання різних форм власності, які характеризують інтенсивність їх роботи та успішну життєдіяльність в умовах ринку та панування конкуренції. Співвідношення одержаних доходів і вкладених ресурсів є головним завданням аналітичних служб, керівного персоналу і в цілому кожного працівника для прийняття правильної політики підприємства.

Зважаючи на короткий термін функціонування підприємства, прослідкувати результати його діяльності можна лише за 2019 р. За цей період підприємством було отримано 15174,7 тис. грн чистого прибутку. При цьому, 82,54 % усіх доходів склали доходи від реалізації послуг, а

79,76% усіх витрат – це витрати, що пов'язані з реалізованими послугами.

У світовій практиці мірою ефективності використання капіталу широко застосовується узагальнюючий показник – прибутковість (дохідність, рентабельність). Також супутньо використовують показники: термін окупності активів (необоротних і оборотних), рентабельність активів та рентабельність власного капіталу. Варто зауважити, що місія КП «Центр ПМСД» ЖМР полягає у забезпечені соціальної функції держави, тому прибутковість таких установ закладається лише на мінімальному рівні і не передбачає швидкої окупності чи високої рентабельності (рис. 2).

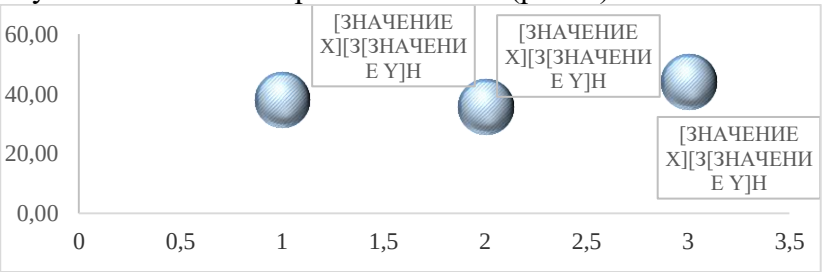

Рис. 2. Рентабельність КП «Центр ПМСД» ЖМР, 2019 р.

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності КП «Центр ПМСД» ЖМР.

Таким чином, підприємство за 2019 р. сформувало рівень прибутковості понад 30% за усіма ключовими параметрами: діяльністю, активами та власним капіталом, що дає можливість впродовж 3-4 років повністю окупити вкладений капітал. Однак, сфера охорони здоров'я нині реформується і потребує додаткового фінансування, що потребує використання отриманого прибутку на розширення обсягів діяльності.

Загалом КП «Центр ПМСД» ЖМР веде політику нарощування капіталу за рахунок активного використання власних та залучених ресурсів. За умови посилення бюджетного фінансування, а також покращення ефективності використання сформованого капіталу підприємство матиме можливість свого якісного розвитку.

Список використаних джерел:

1.Диверсифікація джерел фінансування охорони здоров'я. URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/socialna-politika/diversifikaciya-dzherel-finansuvannya-okhoroni-zdorovya (дата звернення: 08.05.2020 р.)

2. Юрій С. Через терни до суті бюджету. *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені В. Гнатюка.,* 2001. № 8. С. 63–72.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Н. Б. Магдич,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Визначено стратегічні напрями розвитку системи охорони здоров'я України, які стосуються подолання пандемії та її наслідків, подальших змін у системі надання медичних послуг населенню, фармакологічної політики, системи освіти закладах медичної освіти, фінансування галузі охорони здоров'я, тощо.

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Кравець І.В.

Ключові слова: система охорони здоров'я, медичне забезпечення, публічне управляння, реформа системи охорони здоров'я.

В результаті дослідження поточного стану трансформаційних змін в системі охорони здоров'я України та сучасні соціальні виклики, вважаємо, що основні стратегічні напрями публічного управління розвитком системи охорони здоров'я України мають полягати в векторній площині продовження трансформаційних змін та точковому корегуванні механізмів запровадження даних дій на основі інтересів громадян та суб'єктів господарської діяльності з надання медичних послуг та подолання пандемії, спричиненої вірусом SARS-CoV-2.

Таким чином, ми виокремлюємо наступні стратегічні напрями публічного управління розвитком системи охорони здоров'я:

1. Визначити пріоритети, що сприяють успішній трансформації системи охорони здоров'я та подолання епідемії COVID-19, відобразити їх у всіх стратегічних та законодавчих документах України.

2. Запровадити фінансування системи охорони здоров'я, яке має здійснюватися відповідно до пріоритетів, визначених міністерством охорони здоров'я України та відбуватися за напрямами, визначеними стратегією реформування системи охорони здоров'я, а саме:

надання населенню медичних послуг;

фармацевтична політика;

медична освіта та розвиток кадрового потенціалу;

громадське здоров'я.

3. Міністерство охорони здоров'я має передати та позбавиться від невластивих та нав'язаних йому функцій (таке як фінансування санаторно-курортних закладів,

з'ясувати питання доречності фінансування навчання студентів (нині це здійснює МОЗ замість МОН, тощо).

4. Запровадити та підтримувати ефективну організаційну структуру міністерства, в якій чітко розподілено виконання основних функцій МОЗ, визначено фази управлінського процесу та зони відповідальності, визначені механізми делегування повноважень.

5. Скоординувати донорську допомогу, яка має відбуватися за відпрацьованим алгоритмом, ефективно та консолідовано.

6. Залучати додаткові ресурси для фінансування потреб за ключовими напрямками інноваційного розвитку системи охорони здоров'я, на які не передбачено видатків з бюджету:

7. Заохочувати фахівців з питань реформ МОЗ України брати участь в міжнародних заходах в якості експертів з ключових викликів, які стоять перед системою охорони здоров'я.

Запропоновані напрями є дорожньою картою за якою має відбуватися подальше державне управління розвитком системи охорони здоров'я України. Виконання всіх поставлених стратегічних цілей надасть силу і змогу українському народові вистояти в часи політичної, соціально-економічної та екологічної турбулентності і нарешті зацвісти незламною квіткою на політичній карті Європи та світу, здобути перші місця в світових рейтингах, що відображають добробут та навіть щастя нації.

Список використаних джерел:

1. Цілі сталого розвитку 2016-2030. Організація Об'єднаних Націй в Україні. – Режим доступу: un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku (дата звернення 28.05.2020).

2. Державне управління охороною здоров'я в Україні: генеза і перспективи розвитку : кол. моногр. / [кол. авт. ; упоряд. проф. Я. Ф. Радиш, передм. Т. Д. Бахтеєвої ; за заг. ред. проф. М. М. Білинської, проф. Я. Ф. Радиша]. – К. : НАДУ, 2013. – 424 с., с 5.4. Проект USAID «Трансформація фінансового сектору в Україні». Режим доступу: https://www.usaid.gov/uk/ukraine/economic-growth (дата звернення 16.05.2020)

3. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 років. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://moz.gov.ua/uploads/0/691-strategiya.pdf (дата звернення 23.05.2020)

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ НА МАКРОРІВНІ

Г. А. Мартинчук,
студентка ОС «Магістр»,[1]
спеціальності «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Розробляючи концепцію поводження з відходами, необхідно враховувати пріоритетність методів регулювання, починаючи з заходів щодо запобігання їх утворення і максимальної переробки накопичених відходів і закінчуючи заходами по захороненню на полігонах з втратою їх ресурсної цінності. Пріоритетність заходів з управління відходами повинна мати такий вигляд: запобігання утворенню відходів, впровадження маловідходних технологій → стимулювання мінімізації відходів в джерелі їх утворення → максимальне

[1] Науковий керівник: д.е.н., професор Забуранна Л.В.

використання утворилися відходів як вторинної сировини (переробка) → знешкодження відходів, в т.ч. шляхом спалювання (використання в якості джерела енергії) → розміщення відходів на обладнаних полігонах та їх захоронення.

При розробці системи регулювання діяльності щодо поводження відходів слід виходити з того, що об'єктами управління є як джерела утворення відходів, так і їх споживачі. При цьому керуючий вплив має здійснюватися за трьома стратегічними напрямками: створення умов для зниження кількості відходів, що утворюються; забезпечення зростання обсягів використання відходів; створення екологічно безпечних умов зберігання та захоронення відходів.

Система державного регулювання діяльності щодо поводження з відходами повинна містити п'ять основних компонентів: правові основи регулювання, що формують законодавчу базу; адміністративні засади регулювання, включаючи заходи і методи адміністративного впливу; економічні основи регулювання, включаючи, насамперед, методи економічного стимулювання; інституційні основи, включаючи органи управління і їх функції в частині організації поводження з відходами; інтегрований інформаційний ресурс (державний кадастр відходів), який забезпечує зв'язок між компонентами системи.

Оскільки на сьогоднішній день для більшості територій питання по об'єктах розміщення промислових відходів практично не вирішене, мають місце випадки затвердження лімітів на розміщення відходів на полігонах ТПВ або їх розміщення на необладнаних для даних цілей звалищах, що призводить до накопичення забруднюючих речовин у навколишньому природному середовищі. Подальше вдосконалення правової бази має ґрунтуватися на усуненні наявних правових порушень і законодавчих

недоліків, серед яких можна виділити: відсутність обмежень щодо об'єктів ліцензування діяльності поводження з небезпечними відходами; невідповідність нормативних визначень міжнародним правовим актам; - відсутність розмежування функцій з охорони здоров'я і охорони навколишнього середовища; недостатній розвиток правових норм в частині економічного стимулювання діяльності з організації екологічно безпечного поводження з відходами; відсутність граничної межі для встановлення ліміту; відсутність тимчасового критерію для розмежування операцій щодо «зберігання» і «поховання» відходів.

Заходи організаційно-управлінського впливу, спрямовані на реалізацію стратегії більш екологічного виробництва, повинні включати: переорієнтацію діяльності від захоронення відходів до створення установок, що забезпечують повернення і повторне використання продуктів; стимулювання проектів реконструкції технологічних процесів, які націлені на виробництво продукції, здатної легко бути переробленою в навколишньому природному середовищі або залученою в рециклінг; стимулювання термінів використання продукції, тому що чим довше вона використовується, тим менше потреба в її заміні і, отже, менше потрібно ресурсів (енергії і сировини) для її випуску; розробку автоматизованої системи обліку і планування раціонального використання природних ресурсів на різних рівнях управління; розробку програм збору і обміну відходів, що дають змогу видобувати корисні компоненти і переробляти їх в нові продукти; створення на підприємствах системи логістики переробки відходів, яка забезпечить системну диференціацію промислових відходів, їх вторинне використання або знищення, за рахунок чого, з одного боку, знизяться витрати на

управління відходами, а з іншого – підвищаться доходи, пов'язані з первинними і вторинними залишковими матеріалами та ін.

В сучасних умовах все ширше використовуються економічні методи управління відходами через оподаткування, ціноутворення, грошову систему.

Економічні стимули у вигляді зниження плати за розміщення відходів та застосування прискореної амортизації основних виробничих фондів, пов'язаних з переробкою відходів, відображають у грошовому еквіваленті можливі ризики для довкілля, які можуть бути спричинені розміщенням відходів. Абсолютні розміри нормативів плати встановлюються виходячи з можливої небезпеки відходів внаслідок їх потрапляння у довкілля. Така система створена для того, щоб стимулювати підприємства до скорочення об’ємів забруднення за рахунок зменшення обсягів утворення відходів, заохочення технологічного прогресу в даній сфері, а також для формування екологічних фондів [1; 2; 3]. Плата за відходи буде ефективною лише у тому випадку, коли вона перевищуватиме витрати на попередження утворення відходів. При цьому важливо оцінювати наявність економічних і технічних можливостей у забруднювачів довкілля зменшувати обсяги розміщення відходів та змінювати екологічну поведінку [4]. Найчастіше збір за розміщення відходів використовується у поєднанні з такими економічними інструментами, як штрафи, платежі за недотримання вимог щодо відходів.

Однак чинне законодавство України не передбачає впровадження прямих методів економічного стимулювання господарської діяльності щодо ресурсозбереження та рециклінгу. Тому є доцільним і перспективним становлення і розвиток таких методів

економічного регулювання діяльності в сфері поводження з відходами:

- диференційований податок на прибуток: підвищений – на виробників продукції, що містить небезпечні речовини, знижений – на переробників відходів, які їх утилізують;

- пільги на реінвестування прибутку, який спрямовується на технологічне переозброєння виробництва, переробку і рекультивацію відходів, аудит відходів і діяльності, пов'язаної з ними тощо;

- пільгове оподаткування податку на прибуток банків за кредитами на здійснення заходів, спрямованих на технологічне переозброєння виробництва, переробку і рекультивацію відходів, аудит відходів і діяльності, пов'язаної з ними;

- надання субвенцій платникам ПДВ на відшкодування його частини в ціні обладнання щодо технічного переобладнання та утилізації відходів, на виробництво екологічно чистих продуктів харчування, заходи щодо роздільного збирання всіх видів потенційно цінних відходів та ін.

В якості одного із заходів економічного стимулювання охорони навколишнього природного середовища може виступати встановлення податкових та інших пільг підприємствам при впровадженні маловідходних технологій і виробництв, що використовують вторинні ресурси і забезпечують природоохоронний ффект [5].

Світовий досвід показує, що збалансована політика в питаннях оподаткування є найбільш дієвим засобом регулювання підприємницької діяльності в правовій державі і дає змогу залучати значні позабюджетні кошти для вирішення найскладніших завдань, що стоять перед суспільством [4]. Таким чином, відходи – це дешева

технологічна сировина, використання якої дає змогу економити кошти на транспортування та захоронення, а також дає можливість отримувати додатковий ефект у вигляді прибутку або продукції. Впровадження природоохоронних та ресурсозберігаючих технологій на підприємствах є базою для забезпечення ефективності технологічних процесів і значного ресурсозбереження, а також сприяє радикальним змінам на краще екологічного стану та умов праці.

Отже, реалізація публічної політики управління відходами, в свою чергу, забезпечує не тільки високі техніко-економічні показники, а й комплексне використання природних ресурсів, є одним з основних методів ефективної реалізації екологічної діяльності. Екологічна орієнтація промислових підприємств і непромислових організацій сприяє створенню сприятливих умов для господарської діяльності, оздоровлення середовища проживання людини і забезпечення безпеки, а також сприяє вирішенню глобальних еколого-економічних проблем щодо досягнення сталого розвитку суспільства.

Список використаних джерел:

1. Коцюба І. Г. Аналіз забруднення грунтів навколо міського сміттєзвалища міста Житомира. Вісник Черкаського державного технологічного університету, 3, 2016, С. 90-94.

2. Кривенко С. В. Проблеми вдосконалення системи управління сферою поводження з твердими побутовими відходами: регіональний аспект // Управліннярозвитком. 2015. № 2. С. 12-19.

3. Міщенко В. С. Стратегія апроксимації законодавства України до права ЄС у сфері поводження з відходами / В. С. Міщенко, Т. Л. Омельяненко, Ю.М. Маковецька // Матеріали Національного форуму

«Поводження з відходами в Україні: законодавство, економіка, технології» (4–7 листопада 2014 р.). Київ, 2014. С. 34–38.

4. Навроцькиий Р.Л. Досвід країн Європейського Союзу в сфері безпечного поводження з твердими побутовими відходами / Р.Л. Навроцький // Економіка та суспільство: Електронне наукове фахове видання. – 2016. – № 7. – С. 621-625.

5. Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 820-р. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-р (дата звернення: 13.12.2019).

БЕЗПЕКА РОЗВИТКУ ГРОМАД В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

В. П. Марусич,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Економічна, соціальна та екологічна складові сталого розвитку забезпечуються через взаємодію людського чинника, економіки і природи на всіх рівнях публічного управління. У зв'язку з чим, ефективність управління, якісні відносини і взаємозв'язки на базі вертикальної інтеграції та узгодженість горизонтальних процесів управління територіальними громадами шлях до безпечної політики сталого розвитку суспільства. Стійкий територіальний розвиток, відповідно до позиції Римського клубу, полягає в зосередженні уваги світу на глобальних

[1] Науковий керівник – д.е.н., професор Ходаківський Є.І.

проблемах взаємовідносин природи і людства, економічних процесів і навколишнього середовища «більшість повсякденних проблем управління носить локальний характер і, відповідно, вимагає місцевого регулювання» [2].

Міжнародна конференція ООН в 1976 році, в м Ванкувері (Канада), однією з глобальних проблем, що перешкоджають досягненню стійкого територіального розвитку, визначила проблему урбанізації: «Сьогодні населені пункти розвиваються не з урахуванням задоволення реальних людських потреб, а з метою просування інтересів великих корпорацій ... у розвитку населених пунктів необхідні рішення, які роблять економічні наміри слугою, а не господарем людського духу» [3] .

Статус значення місцевих громад у досягненні сталого територіального розвитку визначено країнами – учасницями Ради Європи в 1985 р, Європейською хартією місцевого самоврядування [4]. Демократичні країни конституційно закріпили юридичними нормами незалежність населених пунктів. Базовими принципами місцевого самоврядування стали конституційне закріплення незалежності місцевого самоврядування, його політичну, адміністративну та фінансову самостійність, субсидіарність, контроль, інститутами громадянського суспільства, публічних зобов'язань влади.

Комітет міністрів Ради Європи, в 1994 році, заснував Конгрес місцевих і регіональних влад, як представничий орган місцевого самоврядування, діяльність якого повинна сприяти місцевій демократії. зміцнювати місцеве врядування, як визначається Європейською хартією місцевого самоврядування [3]. Актуалізація функцій місцевих влад, для досягнення цілей сталого розвитку територій, забезпечила реальні шляхи розробки та

впровадження довгострокової стратегії сталого розвитку територіальних громад.

Сталий територіальний розвиток, сьогодні, повинен забезпечуватись через процес суспільних та місцевих трансформацій, балансуваням інтересів інститутів громадянського суспільства та влади, ефективністю інструментів самоврядування, раціональністю використання природних ресурсів, зниженням техногенного навантаження на природні ресурси, через реалізацією основних принципів соціальної відповідальності. Нерівномірність розподілу та перерозподілу ресурсів, благ і послуг в суспільстві створює ряд загроз розвитку територіальних громад, підвищенню якості життя населення.

Безпеці розвитку громад сприяє активна позиція публічних органів, ініціатива бізнесу, громадянських інститутів в питаннях використання трудового, природнього та фінансового потенціалу територій на засадах реалізації демократичних принципів. Місцеві громади збільшують свої можливості досягти стану безпеки при стабільній економіці, соціально справедливому відношенні до громадян та екології. Органи місцевого самоврядування виконують роль «агентів змін» і основних «акторів досягнення «стійкого територіального розвитку».

Безпечний розвиток громад має реалізуватись через Програми розроблені місцевими владами, які забезпечуватимуть боротьбу з наслідками зміни клімату, уникнення катастрофічних наслідків стихійних лих, бути спрямовані на підвищення добробуту та якості життя населення. Зміцнення потенціалу територій, практична підтримка розробки стратегій сталого розвитку громад, комунікація у розробці пріоритетних проєктів потребує команди професіоналів у взаємодії з органами місцевого

самоврядування. Параметри європейських проєктів визначають «територіальну стійкість як здатність місцевої громади до самоорганізації та адаптації до мінливих умов життєдіяльності – досягненням науково-технічного прогресу, кліматичних змін, наслідків стихійних лих і техногенних катастроф, політичних заворушень і соціальної напруженості».[5]

Підвищенню публічності управлінської діяльності та довіри населення до місцевих влад сприяють пройняті Міжнародною організацією зі стандартизації, стандарти якості ISO 18091 «Системи менеджменту якості, які включають 39 показників оцінки основних напрямів діяльності органів місцевого самоврядування в сфері інституційного забезпечення управління, сталого економічного розвитку, підтримки соціальної сфери, стабільності екологічного стану.

Показники сталості економічного розвитку визначаються просуванням економічних інновацій, можливостями ефективного працевлаштування населення громад, продовольчою безпекою територій, стимулюванням туристичної діяльності, розвитком виробничої, соціальної та ринкової інфраструктури, сприянням розвитку бізнесу. До соціальних показників належать гарантії соціального захисту, стимулюванням соціальної інтеграції та локадьної ідентичності тощо. Показники сталості екологічного розвитку включають – відповідальність за чистоту навколишнього середовища та утилізацію відходів, ефективність використання та охорону природних ресурсів.

Система соціально-економічних показників включає основні та допоміжні, до основних належать – стан економіки місцевих громад, показники бідності, безробіття, тривалості життя, безпеки життєдіяльності тощо.

Майбутнє економіки територіальних громад до 2036 р визначено в 2016 році в Індонезії в «Стратегії економічного розвитку міст» в межах Конференції ООН. Ключовими принципами безпеки розвитку економіки ОТГ, відповідно до міжнародних принципів, є «інклюзивність розвитку, збалансування економічного росту, зміцнення економіки, збільшення робочих місць і добробуту населення (керованість і підзвітність локальних, регіональних і національних інститутів, підтримка підприємницької активності та інноваційної діяльності, соціальне партнерство, якісна інфраструктура)» [3].

Соціальна інтеграція, ефективна просторова організація, координація та взаємодія держави та органів місцевого самоврядування в вирішенні економічних, соціальних та екологічних питань це основа безпеки функціонування та розвитку потенціалу територіальних громад, підвищення їх конкурентних переваг. Системними чинниками, гарантами безпеки територіальних громад є активні громадяни, розвинута територія, соціальна взаємодія влади і громадськості, ефективне самоврядування, що визначає ресурсні можливості територіальних громад.

Таким чином, основними завданнями органів місцевого самоврядування в питаннях безпеки розвитку ресурсного потенціалу громад є комплексне розв'язання питань ефективного надання публічних послуг населенню, стійкий територіальний розвиток, взаємоузгоджені дії регіональних органів державної влади та місцевих влад.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 № 2469-VIII.

2. Закон України «Про добровільне об'єднання громад» від 5.02.2015 № 2411-VI.

3. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію національної безпеки України « від 26.05.2015 № 287/2015;

4. Григоренко Н. В. Зарубіжний досвід побудови систем надання державних послуг у сфері цивільного захисту / Н. В. Григоренко // Теорія та практика державного управління. – 2015. – Вип. 2.

5. Збірка кращих практик місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту та безпеки громад (2016-2017 роки) / [Виноградчий В.І., Волошин С.М., Лещенко О.Я., Ковровський Ю.Г., Михайлов В.М., Пруський А.В., Романюк Н.М.]; за заг. ред. М.О. Маюрова, С.А. Парталяна, П.Б. Волянського]. – К. : ІДУЦЗ, 2018.

6. Сучасний стан цивільного захисту України та перспективи розвитку : Матеріали 20 Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 9-10 жовт. 2018 р. − Київ: Видавничий дім «Гельветика «, 2018. – 536 с. ISBN 978-966-916-613-5.

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У ФОРМУВАННІ ТА ВИКОРИСТАННІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В НАПРЯМІ РОЗБУДОВИ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Є. Л. Марченко, студентка 3 курсу,
В. В. Лазаренко, магістр[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Поліський національний університет

Визначено необхідність подальшого розвитку системи державного управління інтелектуальною власністю в Україні в контексті розбудови інноваційної

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Довженко В. А.

економіки. Ідентифіковано основні проблеми державної системи управління інтелектуальною власністю та можливості її удосконалення в сучасних умовах.

Ключові слова: інтелектуальна власність, інноваційна економіка, інтелектуальний потенціал, державне управління.

Досвід західних економік свідчить про необхідність максимального використання і розвитку знань, здібностей, досвіду персоналу, тобто інтелектуалізації всіх аспектів діяльності національної економіки. Це пояснюється насамперед важливістю інновацій і прагненням до інноваційного лідерства у кожній з галузей економіки. Новітні розробки і нововведення неможливі без залучення висококваліфікованих кадрів. Тому актуальною проблемою на сьогодні є формування і використання інтелектуального потенціалу, який стане основою розвитку як промислового підприємства, так і національної економіки й суспільства загалом [1, с. 14]. Всі характеристики інтелектуального потенціалу з погляду інтелекту, освіченості, кваліфікації, вмінь, навиків і досвіду відіграють і відіграватимуть у майбутньому ключову роль у формуванні інноваційної національної економіки конкурентоспроможної на світових ринках. Використання результатів інтелектуальної праці для інноваційного розвитку неможливе без системного підходу держави для підтримки, захисту та розвитку цієї сфери. Саме держава стає рушієм технічного прогресу, адже вона може взяти на себе ризики та обов'язки, які ринок не здатен виконати.

Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методологічних основ державного управління інтелектуальним потенціалом в напрямі розбудови

конкурентоспроможної інноваційно спрямованої економічної системи України.

Інтелектуальна власність як така не сприяє розвитку і не стримує його. Все залежить від того, як в конкретній країні використовують інструменти інтелектуальної власності та яким чином вони впроваджуються при реалізації політики розвитку. Кожна країна має можливість вносити певні зміни і положення в систему правової охорони інтелектуальної власності для досягнення найбільшої вигоди від їх застосування [2].

В Україні система інновацій представлена в основному державною науковою сферою. Лише 17% компаній займаються дослідженнями, хоча в Європі цей показник – 49%. Витрати на наукові розробки постійно знижуються. В основному затрати на інновації на підприємствах представлені придбанням машин, обладнання та програного забезпечення. Більшість коштів з Держбюджету на інноваційну діяльність отримує МОН України, яке фінансує науку в університетах та НАНУ (Національна академія наук України).

Суттєвою проблемою в Україні є те, що об'єкти права інтелектуальної власності розроблені вченими та ентузіастами лише в деяких випадках проходять шлях комерціалізації та промислового виробництва в Україні, хоча саме це є головною умовою інноваційної економіки. Більшість винахідників намагаються реалізувати свої ідеї за кордоном, адже там є більша ймовірність отримати прибуток та визнання.

У законодавстві України чітко прописано, яку допомогу може надавати держава у сфері інновацій, а саме:

- повне безвідсоткове кредитування (на умовах інфляційної індексації) пріоритетних інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України,

коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів;

- часткове (до 50 %) безвідсоткового кредитування (на умовах інфляційної індексації) інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів за умови залучення до фінансування проекту решти необхідних коштів виконавця проекту і (або) інших суб'єктів інноваційної діяльності;
- повна чи часткова компенсації (за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів) відсотків, сплачуваних суб'єктами інноваційної діяльності комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування інноваційних проектів;
- надання державних гарантій комерційним банкам, що здійснюють кредитування пріоритетних інноваційних проектів;
- майнове страхування реалізації інноваційних проектів у страховиків відповідно до Закону України «Про страхування»[3].

Але на даному етапі незважаючи на всі ці методи, державна підтримка в у сфері інтелектуальної власності має досить невеликі масштаби та вражає своєю неефективністю.

Україна має всі ресурси для виведення економіки на шлях інноваційного розвитку, а отже і економічний потенціал у цій сфері – можливість державної системи інтелектуальної власності сприяти виробленню інноваційного продукту в будь-якій сфері діяльності, яка зможе задовольнити потреби населення та сприятиме економічному зростанню.

По-перше, належний правовий захист інтелектуальної власності, та відсутність корупції в органах, які його надають, адже тільки з досконалої правової бази може початися широке впровадження в життя результатів інтелектуальної праці.

По-друге, стимулювання виготовлення продуктів розумової праці. Таким способом є правильна підготовка кадрів, які могли б створювати об'єкти інтелектуальної власності. Міністерства освіти кожної країни разом з науковцями та педагогами постійно вдосконалюють систему освіти та намагаються покращити її якість, щоб дати можливість для розвитку своїх громадян. Поширеним також є безкоштовне навчання для талановитої молоді, яка в перспективі може стати «корисною» для власної держави тощо.

По-третє, створення дієвої державної системи регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності, а саме створення державних органів, міністерств, організацій, органів в судовій системі тощо. Якщо ці органи будуть компетентними та правильно організованими, вони з легкістю зможуть реагувати на різного роду запити, що надходитимуть зі сторони ринку інтелектуальної власності [4].

По-четверте, підтримка підприємств, які використовують у виробництві результати розумової діяльності: розробка механізмів кредитування та субсидування, запровадження різноманітних пільг, допомога в комерціалізації тощо.

Формування національного ринку інтелектуальних ресурсів забезпечить Україні статус інтелектуальної держави, що дасть можливість забезпечити соціально-економічний розвиток за умови відтворення і комерціалізації інтелектуальних ресурсів індивідів, підприємств та суспільства в цілому. Інтелектуальні

ресурси при їх правильному використанні є найбільш ефективними ресурсами в розвитку інноваційної економіки.

Стратегічними завданнями державної системи управління інтелектуальною власністю в умовах переходу до інноваційної моделі розвитку України є: удосконалення законодавчих та нормативних актів щодо управління інтелектуальною власністю; розбудова сучасної інфраструктури інноваційної діяльності, яка забезпечить фінансовий, інформаційний, консалтинговий, маркетинговий та інші види підтримки інноваційних проектів; розвиток науково-технічного потенціалу та кадрового забезпечення інноваційної діяльності; створення передумов для технологічного переозброєння економіки.

Список використаних джерел:

1. Бабій П.С. Вплив інтелектуального потенціалу на вихід підприємств із кризи / Бабій П.С., Гуцайлюк К.С. // Сучасна наука: проблеми, потреби, перспективи. Матеріали Чотирнадцятої Всеукраїнської наукової Інтернет-конференції 27-28 вересня 2017 р. - Тернопіль: Тайп, 2017. - С. 13-16.

2. Довженко В. А. Застосування механізмів інтелектуальної власності у формуванні політики розвитку. *Інтелектуальна економіка в умовах суспільних трансформацій:* матеріали V Міжнародного науково-практичного форуму. (м. Житомир, 25 жовтня 2019). Житомир: ЖНАЕУ, 2019. С. 51-53.

3. Закон України «Про інноваційну діяльність». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text

4. Дідух Д.І. Роль державного регулювання інтелектуальної власності в умовах інноваційної економіки. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2014. вип. 1 (1). с. 15-17

5. Довженко В. А. Інституційні аспекти інтелектуальної безпеки в умовах інформаційного суспільства. *Інтелектуальна економіка: глобальні тенденції та національні перспективи:* матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Житомир 26 травня 2016 р.). Житомир: ЖНАЕУ, 2016. С. 196-202.

ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РИНКУ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ПОСЛУГ

В. М. Мельник,
С. О. Левківський,
студенти ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Досліджено взаємозв'язок ринкового механізму та механізму публічного управління, дія яких забезпечує взаємне доповнення й компенсацію наявних недоліків на ринку стоматологічних послуг.

Ключові слова: механізм, публічне управління, ринок стоматологічних послуг.

Актуальною проблемою сьогодення є стан стоматологічного здоров'я населення, адже низький його рівень негативно впливає на загальне здоров'я людини, що спричиняє соціальні та фінансові проблеми. Тому населення має бути спроможним придбати якісні стоматологічні послуги, при цьому специфіка взаємодії «пацієнт – стоматолог» повинна обумовлюватись не лише

[1] Науковий керівник – д.держ.упр., професор Драган І.О.

ринковим механізмом (попит, пропозиція, конкуренція), а й механізмом публічного управління розвитком ринку стоматологічних послуг.

Механізм публічного управління розвитком ринку стоматологічних послуг – сукупність методів, способів і засобів регуляторного впливу, наділених владою інституцій на взаємовідносини між державою, місцевим самоврядуванням, бізнесом і населенням задля узгодження їхніх інтересів і максимізації вигод при взаємодії покупців і продавців стоматологічних послуг [3, с. 13].

У сучасних умовах основними цілями механізму публічного управління розвитком ринку стоматологічних послуг є: надання громадянам якісних стоматологічних послуг; гарантованої державою безкоштовною допомогою; забезпечення новітніми технологіями; удосконалення системи організації та керування охороною здоров'я; підвищення кваліфікації кадрів; профілактична діяльність; забезпечення удосконаленою правовою системою тощо.

Важливим аспектом функціонування ефективного механізму публічного управління розвитком ринку стоматологічних послуг, особливо в умовах реформування, є створення досконалої правової бази. Основною властивістю правового механізму є його взаємозв'язок з конкретною ціллю, яка передбачає організовану і взаємопов'язану сукупність, спроможну забезпечити досягнення поставленої мети через законну реалізацію суб'єктами наявних інтересів.

Щодо інституційних механізмів публічного управління в даній сфері, то забезпечення належного стану повного фізичного, психічного і соціального благополуччя населення здійснюють:

1) органи охорони здоров’я загальнодержавного значення, до яких належить: Міністерство охорони здоров’я України, Національна служба здоров’я України,

яка є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра охорони здоров'я, який реалізує державну політику у сфері державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення;

2) органи охорони здоров'я місцевого значення, до яких належать: місцеві державні адміністрації в рамках повноважень, яких передбачено законом, сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст в сфері охорони здоров'я;

3) стоматологічні заклади, що забезпечують надання стоматологічних послуг населенню на основі відповідної ліцензії та професійної діяльності стоматологічних працівників;

4) громадські об'єднання, які діють з метою контролю за наданням стоматологічних послуг; подання до суду позовів про відшкодування шкоди, заподіяної здоров'ю громадян; збір благодійних внесків і спонсорської допомоги, спрямування цих коштів (ресурсів) на реалізацію соціально значущих проектів (закупка медичного обладнання та препаратів для стоматологічних закладів).

Таким чином, розвиток ринку стоматологічних послуг обумовлює не лише ринковий механізм, а й механізм публічного управління, дія яких забезпечує їх взаємне доповнення й компенсацію наявних недоліків. Надання населенню якісних стоматологічних послуг залежить від вирішення таких завдань, як визначення обсягів бюджетного фінансування та розвитку добровільного медичного страхування, вдосконалення системи надання платних стоматологічних послуг,

підготовка кадрів, впровадження нових технологій у стоматології.

Список використаних джерел:

1. Біда О. В. Аналіз стану стоматологічного здоров'я та рівня зубного протезування населення в Україні / О. В. Біда // Збірник наукових праць співробітників НМАПО ім. П.Л. Шупика. – 2013. – Вип. 22. – С. 370-377.

2. Маляр Р. В. Організація стоматологічної допомоги населенню Закарпаття. / Р. В. Маляр // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2012. – Вип. 2. – С. 151–153.

3. Мельниченко О. А. Якість публічного управління як запорука добробуту населення країни. / О. А. Мельниченко // Актуальні проблеми державного управління: Збірник наукових праць. – Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2017. – С. 8–14.

СУТНІСТЬ ПОЛІТИКИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В ОСВІТІ

Т. В. Музиченко,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Одним із важливих напрямів реформи децентралізації є галузь освіти. Головним чином зміни мають відбутися в управлінні та фінансуванні закладів освіти, що зумовить прогресивні зрушення в освітньому процесі.

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Іванюк О.В.

Початок процесу децентралізації в Україні розпочався у 2014 р. з реалізації заходів регіонального розвитку та об'єднання територіальних громад. Децентралізація як перерозподіл повноважень та функцій між центральним керівництвом та регіональними органами влади. Наразі система управління середньою освітою побудована таким чином, що будь-яка школа в селі, селищі чи навіть місті районного значення фінансується за рахунок коштів районного бюджету. За реформую децентралізації повне управління шкільними закладами буде перенесено на рівень громад як первинної і основної ланки місцевого самоврядування [2].

За таких умов повною мірою повинен реалізуватися принцип субсидіарності, який передбачає надання публічних послуг тим органом, який є найближчим до громадянина, споживача таких послуг. До функцій місцевого самоврядування буде належати повноцінне утримання школи з урахуванням права власності на майно, фінансування з бюджету громади, а також вирішення кадрових, організаційних, методичних, господарських питань [1, с.13].

В контексті перспективи розвитку освіти пов'язані з процесом реформування, децентралізації, переходом на новий зміст освіти зміняться і механізми управління.

В узагальненому вигляді система управління тісно пов'язана зі структурою та формами управління, що поділяють на централізовані, децентралізовані й змішані. У централізованих системах управління всіма підсистемами об'єкта управління здійснюється певним органом чи керується з єдиного центрального офісу. Перевагою такої системи управління є можливість швидкого усунення недоліків у роботі будь-якої підсистеми або мінімізація їхніх наслідків. Централізована структура системи управління значним чином

зустрічається з недоліками, що частіше позначається на окремих підструктурах, а відтак і на цілісній системі управління [1, с. 12].

У децентралізованих системах кожною підсистемою керує окремий управлінський орган, що несе відповідальність за результати діяльності підсистеми. У порівнянні з централізованими системами, децентралізована є більш результативною, але вимагає чіткого нормативного врегулювання та розподілу функцій та дій [3].

Саме таку модель функціонування загальноосвітніх навчальних закладів передбачає розпочата реформа децентралізації. 20 січня 2016 року в Уряді було прийнято рішення про оптимізацію шкільної мережі. Реформа децентралізації в освітній галузі передбачає створення належної мережі шкіл. Опорні школи будуть створені в рамках проекту по децентралізації освіти та оптимізації мережі шкіл. Адже тепер на об'єднані громади покладається питання самостійного визначення структури загальноосвітніх начальних закладів. Оснащенням опорних шкіл стане сучасне матеріально-технічне обладнання в кабінетах фізики, хімії, математики, біології, географії та сучасні мультимедійні пристрої в комп'ютерних кабінетах [2].

Для інноваційного шляху розвитку України потрібно перейти до реальних дій, де пріоритетом стане освіта. За сучасних умов трансформаційних процесів в Україні у сфері освіти постало питання поетапної децентралізації освітньої системи. Але на шляху реорганізації освіти стоять старі державні та соціальні інституції, зберігаючи свій статус, вони заважають переведенню державного сектору освіти до моделі надання освітніх послуг.

Список використаних джерел:

1. Венцель Н.В. Проблеми розвитку загальної середньої освіти в об'єднаних територіальних громадах / Н. Венцель / / Електронне наукове фахове видання «Народна освіта». – 2016. – №3(30). – с. 12-15

2. Децентралізація та регіоналізація освіти : проект // Трансформація Української освіти в контексті Європейської інтеграції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://v.icps/kiev.ua/files/artikles/34/89/transformation_ukr

3. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ

В. В. Наумчук,
студент ОС «Магістр»,
Поліський національний університет

Розглянуті характерні особливості управління зовнішньоекономічною діяльністю на підприємствах лісогосподарського комплексу. Встановлено, що основними аспектами менеджменту ЗЕД є вивчення і проєктування елементів міжнародного середовища, в яке входить пошук інформації про все, що пов'язано з зовнішніми факторами, діючими на підприємство.

Ключові слова: управління, зовнішньоекономічна діяльність, лісогосподарський комплекс, експорт, імпорт.

На початкових етапах розвитку підприємства власник може виконувати усі функції управління сам, він планує діяльність, реалізує досягнення мети, контролює весь процес та мотивує усіх працівників та себе до роботи. Але з ростом і розвитком підприємства власнику не обійтись без допомоги найманого працівника, який буде спеціально навчений для ролі управлінця.

Такі зарубіжні науковці, як М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоурі у їх книзі «Основи менеджменту» описують менеджмент наступним чином: це вміння добиватись поставлених цілей, використовуючи працю, інтелект, мотиви поведінки інших людей [3]. Тобто менеджер повинен не тільки вміло управляти обмеженими ресурсами та часом, але і добре розуміти мотиви тих чи інших дій співробітників, для вдалого їх стимулювання і досягнення мети підприємства та його працівників. В ґрунтовному оксфордському словнику також одним з декількох тлумачень менеджменту пропонується: спосіб, манера спілкування з людьми.

При цьому вітчизняні дослідники говорять про менеджмент наступне: Менеджмент – це управління соціально-технічними системами, яке полягає у здійсненні процесу планування, організації, мотивації та контролю діяльності організації з метою ефективного та результативного виконання завдань [2]. В.Яковенко в своїй книзі «Менеджмент і маркетинг» стверджує, що «суть менеджменту полягає в управлінні продуктивністю і персоналом» [4]. І, на мою думку, чим краще управління персоналом, тим вища продуктивність підприємства, тому ці параметри тісно між собою пов’язані. Ще один приклад визначення поняття: менеджмент – інтеграційний процес, за допомогою якого професійно підготовлені фахівці – менеджери формують організації й управляють ними

шляхом постановки цілей і розробки способів їхнього досягнення [1].

Крім цього, можна звернути увагу на тлумачення терміну менеджмент, в перекладі з англійської мови: 1) управління; 2) уміння володіти (чимось, напр., інструментами, технологіями та ін.), уміння виконувати певну роботу; 3) ставлення до людей; 4) дирекція, штат [6].

Тобто, основою менеджменту є управління, воно стосується як людей, так і підприємств в цілому, способів досягання цілей та механізмів їх постановки. Тому менеджер повинен бути багатосторонньою розвинутою людиною і бачити проблему та її вирішення абсолютно з різних боків, для підбору найкращого варіанту її вирішення. Він повинен чітко розуміти не тільки цілі організації загалом, але і відкликатись на поклики кожного її працівника, для більшої ефективності праці підприємства та меншої плинності кваліфікованих кадрів.

Хоча поняття менеджменту відносно нове, ми бачимо велику зацікавленість ним як у науці, так і у бізнесі, через що і загального визначення цього поняття не існує. Розглядаючи менеджмент зовнішньоекономічної діяльності можемо сказати теж саме, не існує загальновизнаного тлумачення цього поняття, адже кожен автор вільний трактувати його по своєму і трактування це, в основному, залежить від поняття автором об'єктів здійснення господарської та зовнішньоекономічної діяльності.

На думку Мазаракі А.А., менеджмент ЗЕД – це цілеспрямоване, системне управління діяльністю щодо забезпечення стабільного економічного зростання та підвищення як міжнародної, так і внутрішньої конкурентоспроможності підприємства в довгостроковій перспективі на основі більш повного використання

зовнішніх (міжнародних) факторів економічного зростання [7].

Також варто пам'ятати, що зовнішньоекономічна діяльність є однією з діяльностей підприємства, тобто підпорядкована основній діяльності підприємства і залежить, загалом, від неї. В той же час, вона відрізняється від іншої діяльності підприємства, оскільки здійснюється в дещо іншій площині, а точніше, на міжнародному рівні, будуючи відносини з міжнародними контрагентами.

Основними аспектами менеджменту ЗЕД є вивчення і проектування елементів міжнародного середовища, в яке входить пошук інформації про все, що пов'язано з зовнішніми факторами, діючими на підприємство: рівень цін, закордонних партнерів, конкурентів, митних правил та навіть норм і звичаїв країни орієнтування. Також важливим аспектом є взаємодія всіх структурних підрозділів підприємства та орієнтування на підрозділ, що займається менеджментом ЗЕД. Не можна залишити без уваги важливість виміру прикладених зусиль до отриманого результату, адже вийти на нові закордонні ринки часто буває непростою задачею, з якою може впоратись далеко не кожне підприємство.

Крім цього слід пам'ятати і про важливість внутрішніх факторів, що діють на підприємство, тобто ті чинники, що впливають на підприємство з середини, а саме кваліфікованість персоналу, методи управління, стратегія розвитку підприємства, виробничі можливості обладнання, інновації в управління, виробництві, персоналі, організаційна структура та інше.

Говорячи про лісопромисловий комплекс (ЛПК) варто вказати на складність менеджменту на підприємствах цієї галузі, адже він включає в себе значну кількість видів економічної діяльності, які пов'язані між собою, а саме: лісове господарство та лісозаготівля, що в

Україні є важливим аспектом діяльності, через дефіцит лісу; оброблення деревини та виробництво виробів з деревини; виробництво меблів та інше.

Складність управління на підприємствах ЛПК заключається насамперед в складності отримання та відновлення сировинної бази та об'єму земель, які необхідні для розвитку галузі. Крім того, що для вирощування лісу необхідні значні земельні ресурси, є такий фактор впливу, як кліматично-ґрунтові умови, через що і розміщені ліси по країні нерівномірно.

Через значне посилення інтеграційних процесів та розвитку зовнішньоекономічної діяльності різних країн світу необхідно вирішувати питання забезпечення конкурентоспроможності галузей національної економіки, в тому числі і лісопромислової. Завдяки оцінці конкурентоспроможності галузі ми можемо визначити потребу подальшого розвитку, з визначенням конкурентних переваг ЛПК нашої країни та сформувати стратегічні пріоритети.

Також нам варто пам'ятати про фактори, що впливають на розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємства, як окремого виду його діяльності, адже тут вплив мають не тільки внутрішні та зовнішні чинник підприємства, але і чинники, що впливають на діяльність ринку в державі та поза її межами. І в цьому випадку варто бути обачними і підтримувати конкурентоспроможність підприємства, адже потреби людства постійно зростають, а от можливостей їх задоволення значно більше не стає, тому все гостріше постає питання використовувати ресурси підприємства максимально ефективно та створювати продукти високої якості.

Список використаних джерел:

1. Віноградська О. М. Менеджмент. Харків: Сектор оперативної поліграфії ІОЦ ХНАМГ, 2008. 160 с.

2. Закон України Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс] Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № № 29, ст. 377. 16. Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text.

3. Бардась А.В. Менеджмент. Дніпропетровськ: НГУ, 2012. 381 с.

4. Палінчак В.М. До питання про визначення поняття «менеджмент» науковцями України і США. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота». Вип. 32. С. 143–144. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/

5. Хрупович С.Є. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. Тернопіль, 2017. 137 с.

6. Дроздова Г.М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства Київ: ЦНЛ, 2004. 323 с.

7. Мазаракі А.А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. К.: Київ. нац. торг.-ун-т, 2012. 824 с.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ У ГАЛУЗЬ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

О. В. Нестерчук,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Наше життя, державне та приватне, стає цифровим, хочемо ми того чи ні, а також медицина та управління пацієнтами. Напевно, жодна інша зміна в нашій практиці медицини в даний час не зустрічає стільки емоцій. Особисті уподобання, етика та занепокоєння щодо захисту конфіденційності впливають на нашу думку про нові досягнення цифрових технологій.

Тим не менше, в медицині швидкість цифровізації сильно відрізняється між різними лікарнями, а також між лікарнями та приватними практиками. Більше того, дослідницькі проекти щодо цифровізації страждають від того, що вони іноді виходять за межі чинних правових меж.

У медицині для просування цифрової роботи на користь пацієнтів та тих, хто доглядає, потрібна ментальність вирішення проблем, а не перспективне введення детального законодавства та нормативних бар'єрів, що знеохочують та розчаровують зайнятих медичних працівників та їх пацієнтів як у клінічній практиці, так і в дослідженнях.

Статтею 2, ч. 2 Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» термін «електронна система охорони здоров'я» визначено

[1] Науковий керівник – к.е.н., професор Якобчук В.П.

як «інформаційно-телекомунікаційна система, що забезпечує автоматизацію ведення обліку медичних послуг та управління медичною інформацією шляхом створення, розміщення, оприлюднення та обміну інформацією, даними і документами в електронному вигляді, до складу якої входять центральна база даних та електронні медичні інформаційні системи, між якими забезпечено автоматичний обмін інформацією, даними та документами через відкритий програмний інтерфейс (API)» [1].

eHealth у своїй ідеї призвана надати керівникам можливість найбільш раціонального використання обмежених наявних ресурсів держави, створити умови для якісної, безпечної медичної допомоги, справедливо рівного і вільного доступу до неї [2].

Стаття 1 проєкта Закону України «Про засади державної політики охорони здоров'я» надає визначення поняттю «медична інформаційна система». «Це комплексна інформаційна система для інформатизації діяльності закладу охорони здоров'я, в якій об'єднані система підтримки прийняття управлінських і клінічних рішень, електронні медичні записи про пацієнтів, дані медичних досліджень в цифровій формі, дані моніторингу стану пацієнта з медичних приладів, засоби комунікації між працівниками та працівниками і пацієнтами, фінансова та адміністративна інформація» [3].

План спільних дій КМУ і МОЗ України опрацьовано за участю Асоціації e-Health, Національної служби здоров'я України, профільних громадських організацій, незалежних програмістів, міжнародної технічної допомоги. Планом передбачено поєднати зусилля органів державної й місцевої влади та приватного сектору, а ще міжнародних партнерів з метою прийняття продуктивних рішень щодо заходів, які сприятимуть впровадженню і наступному

розвиткові електронних інформаційно-комунікаційних технологій у системі охорони громадського здоров'я [2].

Здійснення заходів щодо реалізації Концепції відбуватиметься коштом державного бюджету відповідного року та з інших каналів. А також Меморандум про створення ефективної та прозорої системи охорони здоров'я України між Міністерством охорони здоров'я, Державним агентством з питань електронного урядування, неурядовою громадською організацією Transparency International Ukraine і благодійною організацією «Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІД» підписаного 16.03.2017 р. [4].

Неабиякий інтерес до електронної системи збору, зберігання та обробки інформації про пацієнтів проявляють і практикуючі лікарі різних спеціальностей, про що свідчать статті у наукових виданнях. В онкології новаторські роботи Баша та співавт. [5], Денис та ін. [6] продемонстрували, що електронне впровадження PRO (англ: Patient-reported outcomes – повідомлені пацієнтом результати) [7].

Найбільшими відчутними перевагами були здатність відстежувати зміни клінічних симптомів з часом, поліпшення якості медичної допомоги та кращий контроль захворювань серед пацієнтів, постачальників та адміністраторів відповідно. Ці результати можуть допомогти у розробці нових основ впровадження PRO шляхом усунення сприйнятих бар'єрів та спираючись на відчутні переваги для заохочення прийняття PRO [8].

Цей підхід також видається економічно вигідним для відповідної медичної системи. Ці результати настійно говорять про те, що нам потрібно впроваджувати нові цифрові технології і тим самим модернізувати управління пацієнтами [9, 10].

Наразі галузі охорони здоров'я та фармацевтичної сфери відстали у реалізації цифрових стратегій. Цифрова трансформація в охороні здоров'я є позитивним впливом новітніх технологій на охорону здоров'я.

Насправді, в недавньому опитуванні лише сім відсотків медичних та фармацевтичних компаній заявили, що перейшли на цифровий ринок, порівняно з 15 відсотками компаній інших галузей.

Незважаючи на це, ринок охорони здоров'я США величезний; прогнозується, що національні витрати на охорону здоров'я до 2026 р. сягнуть 5,7 трлн доларів. У нас ще є час, щоб добре орієнтуватися в цифрових технологіях та використовувати їх для збільшення втручань. Але для того, щоб перетворити свою стандартну практику на процвітаючу цифрову машину в 2020 році, нам спочатку потрібна всебічна картина сучасного ландшафту охорони здоров'я.

Ось кращий погляд на стан цифрової трансформації в галузі охорони здоров'я в 2020 році:

1) Зростання охорони здоров'я на вимогу (чому пацієнти хочуть охорони здоров'я за власним розкладом).

Коли ви думаєте про «на вимогу», ви думаєте про споживачів, які хочуть щось у свій зручний час, у свій час і де б вони не опинились. Індустрія охорони здоров'я вступає в еру цифрових інновацій, оскільки пацієнти шукають медичну допомогу на вимогу через їх напружений графік. Мобільний телефон особливо важливий при розгляді контент-маркетингу.

За останнє десятиліття люди просто стали набагато мобільнішими. Мобільність – це вже назва частини нашого життя, і останні статистичні дані показують, що понад 50% всього веб-перегляду у світі відбувається на мобільних пристроях станом на 2018 рік (точніше 52%).

Згідно з DMN3 (англ: DMN – Direct Marketing Network – маркетингове консультування, розташоване агентство в Х'юстоні, (штат Техас, США) яке забезпечує онлайн і офлайн маркетинг за допомогою цифрової реклами, друку, радіо, прямої пошти), споживачі виходять в Інтернет для отримання медичної інформації з таких причин:

- 47% лікарів-дослідників
- 38% дослідницьких лікарень та медичних установ
- 77% замовляють медичні зустрічі

Але охорона здоров'я на вимогу також зумовлена зростанням економіки «концертів», в якій професіонали-фрілансери у різних галузях наймають себе на роботу або «концерт», замість того, щоб прив'язуватись до однієї компанії.

Такі компанії, як Nomad Health – інтернет-ринок, який пов'язує лікарів безпосередньо з медичними закладами для короткочасної роботи – полегшують лікарям надання медичних послуг на вимогу клієнтам за конкретних обставин, які відповідають їхнім талантам, досвіду та графіку. Іншими словами, самі лікарі стають постачальниками медичних послуг на вимогу, щоб краще задовольнити мінливі потреби своїх пацієнтів – ще одна перевага цифрової трансформації у галузі охорони здоров'я.

2) Важливість великих даних у галузі охорони здоров'я.

Великі дані об'єднують інформацію про бізнес за допомогою таких форматів, як соціальні медіа, електронна комерція, онлайн-транзакції та фінансові транзакції, а також визначають закономірності та тенденції для подальшого використання.

Для галузі охорони здоров'я великі дані можуть забезпечити кілька важливих переваг, серед яких:

• Низький рівень помилок у прийомі ліків – за допомогою аналізу записів пацієнтів програмне забезпечення може позначати будь-які невідповідності між станом здоров'я пацієнта та призначенням лікарських засобів, попереджаючи медичних працівників та пацієнтів, коли існує потенційний ризик помилки в лікуванні.

• Сприяння профілактичній допомозі – велика кількість людей, які заходять у відділення невідкладної допомоги, є пацієнтами, що часто повторюються, і їх також називають «часто відвідувачами». Вони можуть становити до 28% відвідувань. Аналіз великих даних може ідентифікувати цих людей і створити профілактичні плани, щоб вони не повернулися.

• Більш точне укомплектування персоналом – прогнозний аналіз великих даних може допомогти лікарням та клінікам розрахувати майбутні показники прийому, що допомагає цим закладам розподілити відповідний персонал для роботи з пацієнтами. Це економить гроші та скорочує час очікування першочергової допомоги, коли заклад не має достатньої кількості персоналу.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» від19 жовтня 2017 р. № 2168-VIII у редакції від 17.06.2020 № 720-IX . URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19 (дата звернення: 30.11.2020).

2. Миськевич Т. Розвиток eHealth в контексті трансформації системи охорони здоров'я України.URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=4635:rozvitok-ehealth-v-konteksti-transformatsiji-sistemi-okhoroni-zdorov-ya-ukrajini&catid=71&Itemid=382 (дата звернення: 27.05.2020).

3. Проект Закону України «Про засади державної політики охорони здоров'я» від 17.07.2015 № 2409а. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/ link1/JH1 UX68I.html (дата звернення: 27.05.2020).
4. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018 - 2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації» від 17.01.2018 N 67-р. URL: www.ligazakon.ua (дата звернення: 27.05.2020).

5. Basch E, Dueck AC, Rogak LJ, Mitchell SA, Minasian LM, Denicoff AM, et al. Feasibility of Implementing the Patient-Reported Outcomes Version of the Common Terminology Criteria for Adverse Events in a Multicenter Trial: NCCTG N1048. J Clin Oncol. 2018 Sep;36(31):JCO2018788620.

6. Denis F, Basch E, Septans AL, Bennouna J, Urban T, Dueck AC, et al. Two-Year Survival Comparing Web-Based Symptom Monitoring vs Routine Surveillance Following Treatment for Lung Cancer. JAMA. 2019 Jan;321(3):306–7.

7. Patient-reported outcomes: A new era in clinical research. URL : https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3227331/ (дата звернення: 27.051.2020).

8. Lindsey M. Philpot, Sunni A. Barnes, Rachel M. Brown and etc. Barriers and Benefits to the Use of Patient-Reported Outcome Measures in Routine Clinical Care: A Qualitative Study, December 2017. American Journal of Medical Quality 33(4):1062860617745986. DOI: 10.1177/1062860617745986. URL: https://www.researchgate.net/publication/321975197_Barriers_and_Benefits_to_the_Useof_Patient-Reported_Outcome_Measures_in_Routine_Clinical_Care_A_Qualitative_Study (дата звернення: 27.05.2020).

9. Harbeck N. Digitalization in Medicine: It Is Our Chance and Responsibility Now to Shape the Digital Future of Breast Cancer Management. URL: https://www.karger.com/Article/Fulltext/501185 (дата звернення: 27.05.2020).

10. Michael Reddy. Digital Transformation in Healthcare in 2020: 7 Key Trends. URL :https://www.digitalauthority.me/resources/state-of-digital-transformation-healthcare/ (дата звернення: 27.05.2020).

СУЧАСНИЙ СТАН РЕФОРМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Н. П. Носенко,
О. Л. Заворотнюк,
студентки ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Проаналізовано функціонування механізму кадрового забезпечення державної служби протягом реформи державного управління 2016 – 2020 рр. Встановлено, що задля підвищення ефективності діяльності державної служби був запроваджений цілий спектр інновацій щодо залучення в систему державного управління найкращих із можливих кандидатів.

Ключові слова: кадрове забезпечення, державна служба, реформа державного управління.

Протягом останніх, 2016 – 2020 рр. в Україні триває реформа державного управління, яка ставить за мету

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Кравець І.В.

підвищити ефективність функціонування органів публічної влади, як базису суспільства, в якому має бути високий рівень життя громадян, якісне ведення бізнесу, тривале зростання реального ВВП та інших макроекономічних показників. Формування та забезпечення кадрової політики є однією із передумов вдалого здійснення даної реформи. Відповідно до Плану заходів з реалізації Стратегії реформування державного управління Національне агентство України з питань державної служби (НАДС) забезпечило розробку та прийняття підзаконних актів, визначених Законом України «Про державну службу». Всього прийнято 47 підзаконних актів. Постановою Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби», визначено спеціальні професійні вимоги та рівні компетентності та особливості проведення конкурсу на зайняття посад фахівців з питань реформ.

Запровадження нових рішень в органах публічної влади протягом останніх років викликало суспільний резонанс: середня кількість охочих зайняти вакансію на оновленій державній службі становило в 2017 році 29 осіб на одне місце. Такий попит в даному сегменті ринку праці з боку громадян викликало 2 фактори: бажання змінити на краще надання публічних послуг і рівень оплати праці. Рівень заробітної плати головного спеціаліста в центральних органах виконавчої влади (ЦОВВ) та місцевої державної адміністрації (МДА) значно зросли. Так, наприклад, в 2017 р. порівняно з 2015 р. середня заробітна головного спеціаліста центральних органів виконавчої влади зросла майже втричі і становила 12600 грн, а такого ж спеціаліста в місцевій державній адміністрації більше, ніж вдвічі і становила 6900 грн [3].

Найбільшою популярністю серед конкурсантів користувалися Секретаріат Кабінету Міністрів,

Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Міністерство юстиції, Міністерство освіти і науки. Подані до цих міністерств документи сумарно становлять майже 70 % усіх заявок на посади фахівців з питань реформ. Станом на січень 2018 р. в результаті проведення конкурсного відбору на посади фахівців з питань реформ призначено 139 осіб. Водночас, слід зазначити, що протягом періоду з 21 січня по 31 грудня кількість фахівців з питань реформ, яких було звільнено становить 28 осіб.

Дані факти свідчать про високий ступінь складності завдань, які стоять перед спеціалістами з реформування, а також недостатній рівень готовності (професійної, психологічної) осіб, яких було прийнято на державну службу. Позитивним в даній ситуації є те, що стрімкі зміни в кадровій системі свідчать про швидку реакцію службовців та громадськості на результати дій в даному напрямі.

Слід зазначити, що важливим кроком з боку НАДС та інших органів управління в контексті кадрового забезпечення стало внесення інноваційних перетворень і доповнень у роботу державних служб у вигляді діджиталізації та переведення процесу пошуку кандидатів в електронний формат. Цей факт економить час і претендентам, і роботодавцям, робить їх контакт більш швидким та безпечним, що так важливо в умовах поширення короновірусної інфекції COVID-19. Так, запровадили у функціонування ресурс Help-desk для кандидатів на державну службу, де надається роз'яснення щодо процедури проходження конкурсу за категоріями та детально описані всі етапи подання документів та даних про особу-претендента (рис. 1).

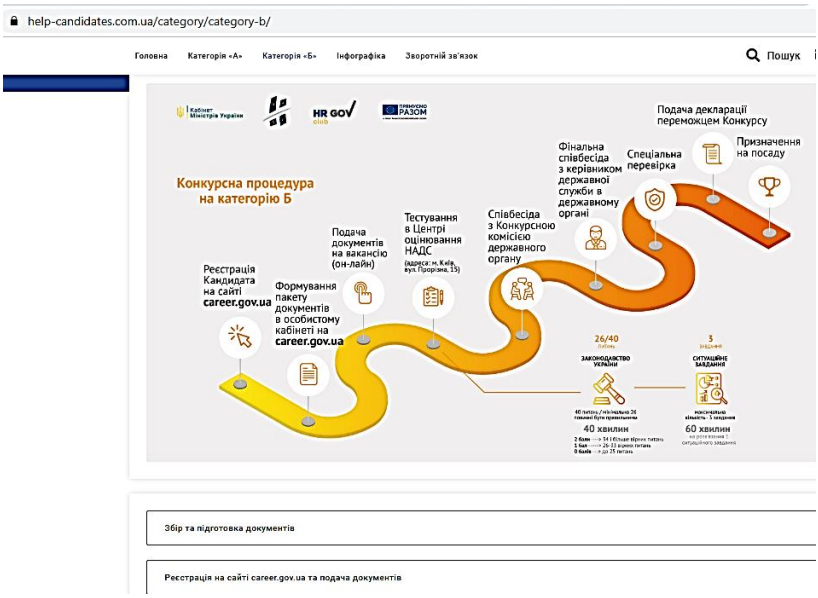

Рис. 1. Help-desk для кандидатів на державну службу. Конкурсна процедура на посаду категорії Б.
Джерело: сайт «Help-Desk кандидата на державну службу» [1].

Крім зазначених нововведень задля підвищення ефективності функціонування механізму кадрового забезпечення в межах реформи державного управління за 2019 р. було здійснено: конкурси на керівні посади категорії А (38 переможців), спрощення конкурсних процедур, переведення процесу пошуку кандидатів на відкриті вакансії державних службовців в онлайн (сайт Career.gov.ua, Career-бот, інтеграція порталу вакансій державної служби з іншими популярними в Україні сайтами з пошуку роботи Work.ua, Robota.ua); запуск в роботу порталу управління знаннями для професійного розвитку працівників державної служби.

Таким чином, в ході реформи державного управління в контексті підвищення ефективності функціонування

механізму кадрового забезпечення державної служби був задіяний цілий спектр різних заходів та засобів щодо долучення до системи державного управління найкращих із можливих кандидатів: спрощено процедури проходження конкурсу на посаду державного службовця, підвищення посадових окладів державних службовців, налагоджено мережу онлайнових сервісів з допомоги та консультацій кандидатів, інтегровано портал вакансій державної служби у найпопулярніші системи пошуку роботи тощо.

Список літературних джерел:

1. Сервіс для кандидатів на державну службу Help-desk. Режим доступу : https://help-candidates.com.ua/ (дата звернення 21.09.2020).

2. Річний звіт Національного агентства України з питань державної служби за 2018 рік – Київ: НАДС, 2019. – 48 с.

3. Реформа оплати праці державних службовців. Аналітична записка. – Режим доступу: https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/public_wages_note_ukr1.pdf

КЛЮЧОВІ УМОВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО СЕРЕДОВИЩА

Д. Обезюк,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
Поліський національний університет

Проілюстровано сучасні тенденції розвитку підприємництва. обґрунтовано пріоритетні вектори його розвитку та найбільш ефективні умови функціонування. Зазначено

Ключові слова: підприємництво, пріоритетні підходи, сталий розвиток, урбанізація.

Країни-члени АТЕС визнають, що управління урбанізацією і сталий розвиток територіальних громад мають вирішальне значення для майбутнього процвітання регіону та країни в цілому. Розвиток міст в умовах децентралізації поглиблює проблеми в сфері управління та ресурсного забезпечення їх мешканців. Потреба пошуку креативних підходів, інноваційних рішень, а також нової стратегії управління суспільно-економічними процесами сформували підґрунтя для якісно нового бізнесу та механізмів його ведення.

Наразі швидка індустріалізація та агломерація економіки супроводжується високим рівнем міграції між сільськими та міськими районами, включаючи транскордонну міграцію, що особливо гостро відображається на розвитку сфери послуг. Різноманітність економічних видів діяльності включає передові сегменти суспільного сектору, в тому числі з позиції розвитку

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Плотнікова М.Ф.

економіки знань, високотехнологічних виробництв тощо. Водночас посилення комунікацій та міжкультурний обмін супроводжуються зниженням потенціалу планування, фізичним зносом інфраструктури, недостатнім рівнем забезпеченості інвестиційним капіталом, погіршенням відповідальності щодо природокористування. Необхідні поліпшення в галузі управління, життєзабезпечення, конкурентоспроможності та підтримки місцевих органів влади супроводжують всі стадії становлення сучасного бізнесу.

Урбанізація сприяла зростанню продуктивності праці, однак економічні вигоди досягаються дорогою ціною, коли посилюються проблеми соціальної та екологічної стійкості територій, спостерігається відставання розвитку стратегічної інфраструктури, недосконалістю планування і управління суспільним господарством, що також впливає на продуктивність праці та придатність територій, зокрема міст для життя. Ці причини загрожують можливості подальшого розвитку конкурентоспроможності міст в майбутньому. Модель зростання економічно розвинених країн, побудована на експорті «дешевої робочої сили» є такою, що практично вичерпала себе, а ситуація з пандемією обмежила можливість її використання вже у найближчій перспективі. Ці та інші зміни вимагають більш активних і гнучких підходів до управління суспільно-економічним розвитком та пошуку інструментів максимізації вигод від більш стійких і зелених форм економічного зростання.

Важливим завданням для політиків є розуміння економіки міст у просторових термінах. Економіка-це не те, що відбувається «десь там». Це відбувається географічно в межах міст, а також між кластерами міст в межах столичного регіону. Всередині міст просторові коридори, орієнтовані на транспортні зв'язки та місцеву

стратегічну інфраструктуру, визначають конкурентоспроможність галузевих кластерів. Крім того, в міських районах великі міста виникли в кінці або вздовж основних економічних коридорів, таких як Дельта Перлової річки. Деякі економічні коридори в регіоні проходять через державні / провінційні та міжнародні кордони. В економічних глибинках великих міст процвітають багато другорядні міста, а також деякі внутрішні міста. Однак недостатня логістика і недостатній доступ до ринків стримують їх розвиток, за винятком міст, в яких є високоефективні сировинні галузі промисловості.

Політика місцевої адміністрації, спрямована на зниження бар'єрів для торгівлі та інвестицій та усунення провалів ринку, покликана на лібералізацію торгівлі та скорочення трансакційних, вхідних і транспортних витрат, а також дозволяє підприємцям пропонувати більш конкурентоспроможну продукцію. Іншими підходами до розвитку бізнесу мають стати створення такі підходи: 1) логістичних систем, інфраструктури для підтримки місцевих промислових кластерів та соціальної інфраструктури, зокрема освіти та охорони здоров'я, 2) сприяння підвищенню рівню та якості життя населення, соціальна та екологічна стійкість територіальних громад за рахунок інвестицій, що підвищують соціальну інклюзивність, екологічні результати і здатність зберігати природний капітал; 3) створення інститутів, які ефективно керують багаторівневими міськими системами. Партнерські відносини можуть служити інструментами для підвищення стійкості міст. Партнерські відносини допомагають знизити витрати ведення бізнесу в містах, дозволяють використовувати ресурси, забезпечують загальну базу знань і розуміння для вирішення складних проблем і відкривають більш широкі можливості для інклюзивності та залучення зацікавлених сторін, які

відіграють вирішальну роль в управлінні і розвитку міст. Більш ефективним підходом у правлінні територіальними громадами є створення структурованого механізму сприяння проектам співпраці між містами, нарощування їх потенціалу їх зв'язкам та оптимізація процесів фінансування. Проекти повинні враховувати аспекти інновацій, торгівлі та інвестицій. Одним з головних завдань таких структур є підтримка сталого економічного зростання, розвиток бізнесу, торгівлі та створення робочих місць.

Таким чином, ефективність міських систем і їх управління, внутрішня і глобальна логістика, від якої залежить зростання міст, повинні стати першорядним питанням при розробці політики їх становлення та є головною умовою ефективного функціонування бізнесу на їх території. Подальша політика поліпшення інвестиційного середовища за рахунок підвищення продуктивності людського капіталу, надання інфраструктурних послуг з вигідним співвідношенням ціни і якості і зведення бюрократії до мінімуму пов’язана з практикою публічного управління територіальними громадами, розвитком галузевих кластерів в міській місцевості, державно-приватним партнерством, підтримкою бізнесу через поліпшення умов надання фінансових послуг, доступних для всього спектру підприємств.

Список використаних джерел:

1. Prysiazhniuk, O., Plotnikova, M., Buluy, O. Cluster approach in administration of rural areas. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development.* 2018. Vol. 40(2). P. 118–127.

2. Sandal, J.-U., Yakobchuk, V., Lytvynchuk, I., Plotnikova, M. Institutions for Forming Social Capital In

Territorial Communities. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development.* 2019. Vol. 41(1). P. 67–76.

3. Ramanauskas J., Stasys R., Plotnikova M. Innovative approaches to rural development. *Sustainable Development of Rural Areas:* monograph / ed. prof. T. Zinchuk, prof. J. Ramanauskas. Klaipėda: Klaipėda University; Kyiv: «Centre of Educational Literature». 2019. P. 80–99.

4. Sulich, A., Zema, T. 'Green jobs, a new measure of public management and sustainable development. *European Journal of Environmental Sciences.* 2018. Vol. 8(1). P. 69–75.

БІБЛІОТЕКИ – ІНФОРМАЦІЙНІ, СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТА КОМУНІКАТИВНІ ЦЕНТРИ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Л. М. Остапчук,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

«Дім життя», «притулок мудрості», «аптека для душі» – В. Сухомлинський про бібліотеку

На землі є три головні цінності: хліб – щоб бути здоровим і сильним, жінка – щоб не урвалась нитка життя, і книга – щоб не обірвався зв'язок віків. Серед стрімкого темпу життя та потоку інформації сучасна людна відчуває дефіцит краси і гармонії. Ще у «Повісті минулих літ» писалось: «Велика бо користь від навчання книжкою. Книги – мов ріки, які наповнюють собою увесь світ. Це

[1] Науковий керівник: к.е.н., доцент Довженко В. А.

джерело мудрості, в книгах – бездонна глибина, ми ними втішаємося в печалі, вони – узда для тіла і душі».

Бібліотека – один з найбільш древніх культурних інститутів людства, доступний для всіх категорій користувачів. Основні функції публічних бібліотек – освіта, інформація, дозвілля. Беззаперечною є роль бібліотеки як культурного центру та потужного інформаційного центру сучасності.

Метою дослідження є аналіз діяльності бібліотек як соціального інституту з доступу до інформації та формування інформаційно-культурного простору.

Сучасна бібліотека – це не лише сховище для книг, а й своєрідний електронний архів, місце, де можна отримати доступ до інформації як на традиційних носіях, так і в електронному вигляді. Це соціальний інститут, діяльність якого спрямована на забезпечення рівного доступу до інформації, за умов розвитку процесів гуманізації освіти, її інформатизації, відкритості й формування освітніх інформаційних потреб, який здатен якісно забезпечити і технологічний, і соціальний, і освітній доступ до інформації. Нерідко необхідну інформацію дослідник отримує саме в бібліотеці, оскільки вона є «інтелектуальним посередником» між людиною та інформацією. Інформація є важливим соціальним, економічним і політичним потенціалом людства. В умовах безперервного збільшення обсягів інформації постає проблема її генерування й оптимізації. Відповідно до цього змінюються форми й способи роботи з величезними обсягами нових знань та інформації. Цей процес супроводжується змінами в усіх галузях людської діяльності, зокрема і в бібліотечній.

Введення в усі напрями людського життя новітніх інформаційних технологій і їхній швидкий розвиток спричиняють фундаментальні зрушення в соціально-

культурних та економічних засадах суспільного буття взагалі, що спонукає бібліотеки якісно змінювати свою діяльність і переосмислювати свої головні завдання. Найважливіше із них - надання інформації різним верствам населення, що й спонукає бібліотеки йти в ногу з науково-технічним прогресом [1].

Чим є бібліотека в XXI столітті? Місцем для самореалізації, де всі охочі можуть прочитати лекцію? Простором для навчання і розвитку, де проходять тренінги з підвищення кваліфікації або освітні курси? Чи просто будівлею, де можна скористатися безкоштовним Інтернетом, без необхідності замовляти чергову чашку кави? Під тиском змін у суспільстві, бібліотека перестає бути сакральним сховищем книг і перетворюється у багатофункціональний простір. Чим, окрім книг, можна зацікавити сучасних відвідувачів, чи може бібліотека бути доступною для різних груп населення? Бібліотека стає відображенням тієї місцевості, в якій вона розташована, і запитів її мешканців. Окрім книг, відвідувачів можна зацікавити додатковими заняттями, спрямованими на дітей, підлітків і доросле населення.

Працюючи в доволі скрутному становищі, бібліотеки набагато більше приділяють уваги соціокультурній роботі, тобто бібліотека дедалі більше стає місцем спілкування й організації змістовного дозвілля. Незважаючи на труднощі, на базі багатьох сільських бібліотек працюють клуби за інтересами, любительські об’єднання, відбуваються вечори, реалізуються проекти літнього читання «Бібліотека під відкритим небом», молодіжно – культурні акції «Бібліоніч». Поступово відбувається еволюція соціальної ролі бібліотеки, її функції розширюються та виходять за межі суто традиційної бібліотечної роботи. Фахівці зазначають, що більшість бібліотек поступово переходить

від роботи у «форматі книгосховища» до «формату інформаційно-культурного центру для громади».

Аналізуючи культурно-дозвілеву роботу бібліотек Ємільчинської громади (табл.), можна сказати, що бібліотека – це безбар'єрний простір, який враховує потреби абсолютно всіх людей, об'єднуючи їх у любительські об'єднання, клуби за інтересами та інші формування, які адаптуються, розвиваються і поступово перетворюються на справжні центри дозвілля. Важливо усвідомлювати, що публічна бібліотека належить кожному з нас, це простір,який розвивається за рахунок участі громади,а не лише бібліотекарів.

Таблиця

Клуби за інтересами в бібліотеках Ємільчинської селищної ради ОТГ

Бібліотека (населений пункт)	**Клуб за інтересами**	**Напрямок**
1	2	3
Ємільчинська центральна бібліотека та сільські бібліотеки Ємільчинської селищної ради об'єднаної територіальної громади		
Ємільчинська Центральна бібліотека	юнацький клуб за інтересами «Джерело»	Популяризація української літератури,мови і поезії
Ємільчинська Центральна бібліотека	клуб за інтересами 60+ «Осіннє золото»	Популяризація літератури про здоровий спосіб життя
Ємільчинська Центральна бібліотека	дитяче любительське об'єднання «Лялька і книга»	Естетичне виховання користувачів дітей.
Ємільчинська Центральна бібліотека	клуб за інтересами «Вмілі рученята»	Розвиток творчих здібностей дітей, їх таланту,фантазії, естетичного смаку
Андрієвицька сільська бібліотека	дитяче любительське об'єднання «Юні казкарі»	Клуб любителів казки, як особливий жанр художньої літератури.

1	2	3
Андрієвицька сільська бібліотека	клуб за інтересами 40+ «Берегиня»	Клуб любителів української пісні, поезії та декоративно-прикладного мистецтва
Березниківська сільська бібліотека	клуб за інтересами «Чарівна ниточка»	Популяризація літератури з питань народознавства та краєзнавства
Великояблунецька сільська бібліотека	дитяче любительське об'єднання «У світі казки»	Клуб любителів казки, як особливого жанру художньої літератури
Кулішівська сільська бібліотека	клуб за інтересами «Первоцвіт»	Популяризація поетичних творів.
Малоглум-чанська сільська бібліотека	дитяче любительське об'єднання «Умілі ручки»	Вивчення технік ліплення із пластиліну, в'язання, квилінгу, орігамі, роботи з бісером.
Підлубівська сільська бібліотека	юнацький клуб за інтересами «Веселка»	Популяризація художньої літератури та народознавства
Середівська сільська бібліотека	дитяче любительське об'єднання «Світлиця»	Популяризація літератури з питань краєзнавства та народознавства,звичаї та обряди українського народу.
Середівська сільська бібліотека	клуб за інтересами 50+ «Мамина криниця»	Популяризація художньої літератури та української пісні
Сербівська сільська бібліотека	дитячий клуб за інтересами «Витоки»	Популяризація краєзнавчої літератури.

Окремо потрібно відзначити роль, яку відіграє бібліотека в процесі становлення громадянського суспільства. Залучаючи населення до багатьох своїх акцій і заходів, вони сприяють підвищенню соціальної активності

людей, формують у них громадянську свідомість, допомагають створювати особливий суспільний мікроклімат у регіоні свого впливу. У невеликих за чисельністю жителів містах і багатьох селах, де не залишилося жодних культурних закладів, крім бібліотек, вони стають центрами суспільного життя, де мешканці не тільки отримують інформацію та проводять своє дозвілля, а й обговорюють нагальні проблеми. Між тим, у сільській місцевості існують значні труднощі для здійснення сучасно вибудуваної та інформаційно насиченої бібліотечної роботи з обслуговування місцевих жителів.

Оскільки найважливішою умовою трансформації діяльності сільської бібліотеки є її комп'ютеризація, яка дасть змогу значно підвищити ефективність роботи, поповнити інформаційні ресурси бібліотеки й підвищити рівень обслуговування різних верств населення, у селах необхідно створити відповідні умови для розвитку сучасних інформаційних і просвітницьких центрів. На цьому наголосив віце-прем'єр-міністр В. Кириленко, презентуючи Стратегію розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 р. «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України» (23 березня 2016 р.) [2].

Таким чином, питання впровадження в бібліотечну практику інформаційно-комунікаційних технологій, створення власних електронних ресурсів і визначення тенденцій їхнього подальшого розвитку є справою державного значення. Новітні електронні технології, що прийшли у бібліотечні установи, дали відчутний поштовх усім напрямам бібліотечної справи. До того ж вони дали змогу значно розширити коло користувачів за межами бібліотеки. Більше того, сучасна комп'ютерна техніка й засоби зв'язку дають можливість бібліотекам з економічною вигодою для себе переорієнтуватися зі

стратегії володіння важливими інформаційними ресурсами до забезпечення доступу до неї. Особливо важливим є завдання сучасних бібліотек щодо оприлюднення й поширення інформації державного значення, оскільки основу демократичного суспільства становлять поінформовані громадяни.

Отже, саме держава повинна створювати для цього умови та стимули, а також дбати про те, щоб основи інформаційної культури формувалися ще зі школи, удосконалювалися й поглиблювалися під час навчання у ВНЗ, постійно розвивалися в процесі безперервної освіти. Саме тоді буде забезпечена можливість створення демократичного інформаційного суспільства в сучасній Україні.

Список використаних джерел:

1. Бабич В. Роль бібліотек в інформатизації суспільства і підвищенні інформаційної культури / В. Бабич // Бібл. планета. – 1998. – № 1. – С. 17–20.

2. В'ячеслав Кириленко презентував на уряді Стратегію розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України» [Електронний ресурс] // Міністерство культури України: веб-сайт. – 2016. – 23.03. – Режим доступу:
http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article;jsessionid=

3. ГО «Центр дослідження суспільства/CEDOS» cedos.org.ua електронний ресурс

4. Рекомендації міжнародної наукової конференції: «Роль бібліотек у формуванні єдиного науково-інформаційного простору України» // Бібл. вісн. – 2006. – № 6. – 42 с.

5. Голодрига Є. Роль бібліотечних установ у державній політиці безпеки національного інформаційного простору в умовах глобалізації / Є. Голодрига // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – 2008. – Вип. 21. – С. 36–43.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЙ У СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

В. П. Охремчук,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

За умови ефективної інтеграції в систему надання медичної допомоги, більш широке використання медичних працівників може забезпечити вкрай необхідну перепочинок у розпал нашого страшного дефіциту лікарів первинної ланки. За цим сценарієм відсоток послуг первинної медичної допомоги, що надаються медичними сестрами та асистентами лікарів, може зрости до 28% до 2020 року [1].

Компетенції, експертне знання, спеціалізовані вміння і навички здійснюють позитивний вплив на підвищення якості життя громадян і підтримують особливе становище професіоналів в структурі суспільства. Так, лікарська діяльність призводить до зниження рівня смертності серед населення [2].

Професія являє собою соціальний інститут, який виконує найважливішу роль в процесі становлення органічної солідарності. Поділ праці призводить до

[1] Науковий керівник – к.держ.упр., професор Войтенко А.Б.

розширення громадської диференціації і появи нових видів трудової діяльності. З точки зору Е. Дюркгейма, юристи, лікарі та викладачі виступають в якості агентів, здатних, на відміну від промисловців, стримуватися від форм індивідуального егоїзму. Це стає можливим, оскільки професійні корпорації (групи, утворені за галузевою ознакою і об'єднані в єдину організацію) вироблять особливу мораль – норми, правила і зразки поведінки [3].

Функціоналістський підхід в соціології професій розвивався на основі зміцнення позицій працівників висококваліфікованого розумової праці в сучасному суспільстві. Незважаючи на розвиток ринкових відносин і посилення капіталістичних цінностей в європейських державах, професіонали, з його точки зору залишаються агентами, які слабо орієнтовані на ринок і задоволення своїх егоїстичних інтересів. Егоїстична мотивація у цих груп стримується зміцнилися в них етичними нормами. Альтруїстична спрямованість у представників професії настільки сильна, що зберігається, незважаючи на процеси бюрократизації та комерціалізації в окремих сферах економічної діяльності. Значний ступінь альтруїзму і влади, заснованої на компетенціях, дозволяє професійної групі отримати і підтримувати високий соціальний статус [4].

Т. Парсонс одним з перших виділяє характерні риси професій, що відрізняють їх від інших видів зайнятості. Він виділяє три основні атрибута професіоналізму: наявність формальної технічної підготовки; вміння застосовувати знання, отримані в рамках освітніх інститутів; а також наявність інституційних механізмів, що дозволяють гарантувати, що інтелектуальний ресурс цієї групи буде спрямований на вирішення соціально значущих проблем [5].

Ці теоретичні розробки з проблеми становища професійних груп в соціальній структурі суспільства розвивалися багатьма соціологами, які працюють в руслі функціоналістської перспективи. При цьому деякі уявлення, наприклад, романтична ідея про альтруїстичної мотивації професіоналів, часто піддається критиці [6].

Функціоналістська традиція соціології професій розвивалася в рамках так званого атрибутивного (таксономічного) підходу. Соціологи-класики виділяють ряд значущих елементів, властивих професійної діяльності:

1) наявність спеціального теоретичного знання;

2) наявність тривалого періоду підготовки фахівців, завдяки якому відбувається не тільки формування спеціальних знань, а й виховання у професійній субкультурі;

3) соціальна значимість виконуваної роботи;

4) наявність професійної автономії, здатності приймати самостійні рішення в рамках професійної діяльності;

5) наявність почуття прихильності до професії;

6) наявність кодексу етики та системи норм.

В рамках таксономічного (атрибутивного) підходу передбачалося, що професію відрізняє кілька суспільно важливих ознак, що дозволяють відрізняти професії від будь-яких інших видів трудової діяльності [7].

В англо-американській соціології під професіями розуміються лише високостатусні види діяльності розумової праці. Послідовники таксономічного підходу виділяють високий рівень альтруїзму як невід'ємний атрибут професійної діяльності, за що піддаються критиці цілим рядом авторів [8].

Однак, багато проблем, виключені з аналізу в рамках таксономічного наукового підходу, є в даний час

предметом сучасних європейських і російських досліджень: специфіка професіоналізації інших видів зайнятості, їх конкуренції з іншими інституціоналізованими видами діяльності [9].

Інша перспектива аналізу професійних груп бере свій початок в ідеях М. Вебера про соціальної стратифікації, критеріями якої виступають клас, статус і партія [10].

Підхід М. Вебера принципово відрізняється від теоретичних уявлень класиків-функціоналістів. Підхід, розроблений М. Фуко, пов'язує експертне, (закрите) знання професіоналів і їх монополістичну позицію в суспільстві. Лікар здійснює контроль над пацієнтами, оскільки володіє інформацією не тільки про діагноз, а й соціальний стан, місце проживання, склад сім'ї, він символічно відсторонюється від пацієнта за допомогою спеціального одягу. Процес лікування здійснюється здебільшого не в процесі спілкування з людиною, а за допомогою аналізу історії хвороби, в якій пацієнтові присвоюється певний номер. Лікар сам вибирає, коли і кого прийняти, яку частину інформації про діагноз розкрити. У відповідь на медичний контроль виникають тактики опору лікарської влади [11].

Розкриваються процеси зниження медичного контролю і примусу по відношенню до пацієнтів в сучасних суспільствах. Він формулює ідею про втрату довіри до медицини в зв'язку з поширенням неефективності лікування і лікарських помилок і зміною балансу влади в стосунках між лікарем і пацієнтом [12].

Розширення доступності ліків, поява відкритої інформації про альтернативні способи лікування, широке розмаїття клінік дозволяють пацієнтові займати більш активну позицію в процесі лікування і дають йому певну частку свободи. Індивідуальні цінності та економічний характер обміну формують новий тип відносин між

пацієнтом і лікарем, який можна охарактеризувати вже не в термінах влади і підпорядкування, а в ринкових відносинах продавець-покупець. Перехід від аналізу медичної влади до влади професіоналів здійснюється в критичному і неовеберіанському підході соціології професій. Марксистське розуміння професій і професійних груп зосереджено в рамках теорії суспільного розподілу праці. Професіонали в даному випадку розглядаються як інструменти влади буржуазії або компоненти правлячого капіталістичного класу, що знаходиться в прямій опозиції з класом пролетаріату і його складовими компонентами [13].

Таким чином, професійні групи грають важливу роль в підтримці державної влади, підтримки опозиції гнобителі-пригноблені. Неомарксистський напрямок соціології професій відзначає втрату у працівників висококваліфікованого розумової праці свого привілейованого становища в суспільстві. Йдеться про те, що в результаті рутинізації і стандартизації праці відбувається процес депрофессіоналізації пов'язаний безпосередньо з втратою професійної автономії: регулюванням трудової діяльності з боку держави або ринку [14].

Неовеберіанська перспектива соціології професій дозволяє розглядати професійні групи через призму макрорівня чинників і в ретроспективі, що значно розширює можливості дослідницького аналізу. Цей підхід пов'язаний з особливим розумінням професіоналізації [15].

Вона включає в себе процес збільшення обсягу владного, економічного і культурного ресурсів професійної групи з метою придбання владної монополії на ринку праці або в державному секторі [16].

Згідно з логікою неовеберіанського підходу, працівники висококваліфікованого розумової праці здатні конвертувати своє експертне знання в економічний ресурс,

високий рівень престижу і авторитету. Професійні групи конкурують між собою, а також відстоюють своє високе положення в соціальній структурі суспільства, намагаючись звільниться від надмірного контролю з боку держави і ринку. Представники неовеберіанського підходу в основному досліджують працівників висококваліфікованого розумової праці. Однак, в ряді емпіричних робіт аналізу піддаються інші види зайнятості: фермери, торговці, ремісники [17, 18], групи середнього класу в контексті автономії і авторитету їх діяльності, життєвих шансів і інтересів працівників [19].

Особлива увага приділяється аналізу нових форм соціального контролю, здійснюваного за допомогою трудового контракту. Автори показують, що здається сильним зовнішній контроль на практиці часто значно слабкіше: автономія професійної діяльності виникає завдяки асиметрії інформації, якою володіють працівники і роботодавці. Для підтримки зовнішньої регуляції наймачі вдаються до різноманітних стратегій [20].

Вони створюють критерії для оцінки якості роботи і мотивують співробітників на підвищення продуктивності праці за допомогою таких стимулів як задоволення кар'єрних і матеріальних запитів. Сучасні дослідження найманих працівників і підприємців акцентують увагу на їх суперечливих статусах, показують соціальне розшарування всередині різноманітних професійних груп [21].

Представники неовеберіанського підходу вивчають процеси професіоналізації нових видів зайнятості - того, як вони прагнуть знайти свою нішу в соціальній структурі суспільств, закріпити право і монополію на спеціалізовану трудову діяльність. Найбільш виразно це простежується на прикладі трансформації статусу лікарів альтернативної

медицини, що мають побудувати відносини зі споживачами медичних послуг і лікарями.

Список використаних джерел:

1. The role of the physician in transforming the culture of healthcare. URL: https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/LHS-12-2015-0043/full/html (дата звернення: 06.06.2020).

2. Абрамов Р.Н. Социологическая интерпретация профессий Р. Дингуэлла: к пониманию англо-саксонской традиции исследования занятий//Профессиональные группы: динамика и трансформация. Москва: Изд-во Ин-та социологии РАН, 2009, С. 37-58.

3. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда/ Пер с фр. А.Б. Гофмана, примечания В.В. Сапова. М.: Канон, 1996, С. 256-309.

4. Parsons T. Professions and social structure// Social Forces. Vol.17, № 4. 1939, P. 457-467.

5. Parsons T. Profession // Skills D. (ed.) International Encyclopedia of the Social Science Vol. 12. London: Macmillan and Free Press, 1968. P. 536 - 547.

6. Сакс М., Олсоп Дж. Социология профессий: государство, медицина и рынок в Великобритании. URL: ttp://www.ecsocman.edu.ru/db/msg/30074.html

7. Millerson G.L. The Qualifying Association. London: Routledge & Kegan Paul, 1964; Greenwood, E. Attributes of a Profession // M. Zald (ed.) Social Welfare Institutions. London: Wiley, 1965, P. 509 – 523.

8. Ярская-Смирнова Е., Романов П.В. Те самые профессии: шкалы престижа и рамки публичности// Антропология профессий: границы занятости в эпоху нестабильности / Под редакцией П. Романова, Е. Ярской-Смирновой. М.: ООО «Вариант», ЦСПГИ, 2012. 236 с.

9. Saks M. The Wheel Turns? // Professionalisation and

Alternative Medicine in Britain//Journal of Interprofessional Care. № 13 (2). 1999, P. 129–138.

10.Вебер М. Класс, статус и партия // Социальная стратификация/ Отв. ред. С.А. Белановский. Вып. 1. М., 1992. С. 19-38.

11. Фуко М. Рождение клиники. М.: Смысл, 1998. 310 с.

12. Плавинский С. Осознала ли медицина свои пределы? К 30-летию «Медицинской Немезиды» Айванна Иллича// Отечественные записки. Т. 3. №1. 2006.

13. Сакс М. Границы англо-американской социологии профессий: критика неортодоксальности современного неовеберианского подхода // Социальная динамика и трансформация профессиональных групп в современном обществе/ Под. ред. В.А. Мансурова. М.: Изд-во Института социологии РАН, 2007. С. 53-81.

14. Freidson E. The Professional of Medicine. New York: Mead and Company. 1970. 274 p.

15. Сакс М. Границы англо-американской социологии профессий: критика неортодоксальности современного неовеберианского подхода // Социальная динамика и трансформация профессиональных групп в современном обществе/ Под. ред. В.А. Мансурова. – М.: Изд-во Института социологии РАН, 2007. С. 53-81.

16. Мансуров В.А., Юрченко О.В. Перспективы профессионализации российских врачей в реформирующемся обществе // Социологические исследования. 2005, № 1. С. 66-77.

17. Goldthorpe J., Lockwood D., Bechhofer F, Platt J. The Affluent Worker in the Class Structure. - Cambridge: Cambridge University Press, 1969. 248 p.

18. Newby H., Bell, Rose D., Saunders P. Property, Paternalism and Power: Class and Control in Rural England. - London: Hutchinson, 1978. 431 p.

19. Structured Social Inequality: A Reader in Comparative Social Stratification (part 2: Principal Types of Stratification Systems)/Ed. by C. Heller. New York; London: Macmillan, 1969. P. 51–104.

20. Goldthorpe J.H. Social Mobility and Class Structure in Modem Britain. – Oxford: Clarendon Press, 1980. 310 p.

21. Радаев В.В. Стратификационный анализ постсоветской России: неовеберианский подход /Бутенко И.А. (отв. ред.). Способы адаптации населения к новой социально-экономической ситуации в России. Выпуск XI, М.: Московский общественный научный фонд, 1999. С. 46-59.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я У РОЗВИНУТИХ КРАЇНАХ

О. В. Павлусенко,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

У травні 2008 р. відбулося перше засідання Форуму громадського здоров'я США (англ. Public Health Quality Forum – PHQF). На засіданні розроблено і прийнято Консенсусну заяву. яка визначає якість системи охорони здоров'я. Принципи, зазначені у Заяві призначені для використання як підвищення та визначення направлення цілей існуючих та майбутніх програм, що сприятимуть підвищенню якості у сфері охорони здоров'я. Спонукаючий фактор для скликання PHQF мав на меті встановлення місць, що матимуть

[1] Науковий керівник – к.е.н., професор Якобчук В.П.

характерні особливості та систему де якість охорони здоров'я може бути визначена на макрорівні.

Якість повинна стати функцією додавання вартості. Кращим додатком є вбудовування цих концепцій у щоденні практики створення доданої вартості, щоб забезпечити появу культури якості у системах охорони здоров'я всього світу. Початкове засідання PHQF відбулося у травні 2008 р. робота покликана бути постійним процесом в Управлінні. У звіті 1998 р. Комісія Президента з питань захисту прав споживачів та якості в галузі охорони здоров'я рекомендувала, щоб усі сегменти галузі мали охоплювати якість вдосконалення та підтримку цього зобов'язання з чітко встановленими цілями вдосконалення [1].

Комісія стверджувала, що всі сектори галузі охорони здоров’я повинні нести відповідальність за підвищення якості. Вона назвала відсутність системного підходу, що перешкоджає розвитку галузі здатність підтримувати якість і заявили, що покращення якості має демонструвати надання інформації про результативність за допомогою стандартизованих показників якості. Поряд з цим була рекомендація забезпечити широку доступність дійсних, вичерпних та порівняльних даних що його можна було б використати для оцінки ефективності для покращення здоров'я. Публікація 2001 р. Інституту медицини (МОМ) «Перетинання прірви якості: нове здоров’я» Система для 21 століття, де шість цілей були заявлені для покращення якості надання медичної допомоги [2].

Поліпшення якості громадського здоров’я прогресують, але цілі та інструменти є менш визначені, ніж у деяких секторах галузі охорони здоров’я. Якість послуг охорони здоров'я не була загально визначена, а показники якості громадського здоров’я не є звичним

явищем. Недавня ідентифікація процесів для сприяння поліпшенню якості здоров'я населення, таких як акредитація, сертифікація, вимірювання ефективності та стандарти якості для охорони здоров'я, готовність є позитивними ознаками того, що культуру потрібно підвищувати та покращувати якість концепції посилюється. Однак результати досліджень вказують на те, що якість громадського здоров'я практики вдосконалення є найбільш поширеними, коли ними керує сильне національне керівництво [3].

Місцеві ініціативи з покращення якості громадських служб охорони здоров'я найпоширеніші в клінічній практиці програми і найменш імовірно траплятимуться у профілактичних програмах впровадження поліпшення якості в практиці охорони здоров'я включає виявлення значущих цілі, обмеження збору даних та відсутність підготовки робочої сили.

Ще однією перешкодою є відсутність знань щодо найкращих практик та доказів досліджень, рекомендованих Інститутом медицини (англ. Institute of Medicine – IOM) [4]. Ці бар'єри для створення культури підвищення якості повинні бути розглянуті, зокрема увага приділяється створенню структур для рутинного діалогу та спілкування щодо якості вдосконалення концепцій та ініціатив на всіх рівнях системи. Для сприяння одноманітності в системі слід навести наступне наведено визначення якості:

Якість охорони здоров'я – це ступінь, в якій політика, програми, послуги та дослідження для населення покращують бажане здоров'я результати та умови, за яких населення може бути здоровим.

Формулювання чіткого бачення якості в галузі охорони здоров'я та підтримка впровадження а Національні рамки підвищення якості – це зобов'язання,

якими розподіляються та просуваються партнери та зацікавлені сторони в системі охорони здоров'я.

Роль наукових досліджень значущі знання та наукові кола для навчання робочої сили є критично важливими компонентами підвищення якості та виконання цієї мети. Партнери погоджуються, що підвищення якості повинно бути надійною системою, де практики вимірювання якості є спільними обов'язками за підтримки регулярних обстежень для підтвердження позитивних результатів здоров'я для всіх американців. Управління громадського здоров'я та науки (OPHS) є основним офісом у США. Департамент охорони здоров'я та соціальних служб для консультування нації з питань, що стосуються громадськості – наука про здоров'я. Помічник секретаря з питань охорони здоров'я (ASH) забезпечує стратегічне керівництво OPHS з реалізацією, управлінням та розробкою ініціатив, пов'язаних із охороною здоров'я і наука, і спілкується з цих питань з країною.

Федеральні, державні, територіальні, племінні, місцеві та неурядові партнери взяли на себе зобов'язання забезпечити керівництво та керувати курсом дій, де покращується якість ініціативи є рутинними, вплітаються у всі компоненти системи (наприклад, фінансування, програмування, управління, дослідження, освіта) і впроваджуються через адекватно штатна та належним чином підготовлена робоча сила з питань охорони здоров'я. Ініціативи щодо якості будуть багатоступеневим процесом: набір цілей для поліпшення якості охорони здоров'я; рамка для керівництва та стандартизації зусиль з підвищення якості; пріоритетні напрямки підвищення якості системи охорони здоров'я; основний набір показників якості в кожному з пріоритетних напрямків; в ідеалі ці поняття повинні бути вплетені в щоденну

практику охорони здоров'я, а також у розробку політики, управління та відповідні функції системних партнерів.

Цього найкраще досягти за допомогою навченої робітників та обізнаних керівників. Якість практики у повсякденній діяльності це засіб зменшення потенціал вигорання персоналу через додаткові вимоги до програмування [5].

Включення цього у повсякденну практику на всіх рівнях (наприклад практики, члени управління, політики, дослідники, викладачі) також сприяє культурі якості в системі. Це слід застосовувати і у відповідності із існуючими та майбутніми програмами просування якості, які вже знайомі громадськості і спільноті у охорони здоров'я (наприклад, «Здоров'я людей» 2010/2020, Посібник із служб профілактики громад, Керівництво з клінічних профілактичних послуг, акредитація агентства). Багато професій використовують характеристики, щоб описати якість, характерну для їх галузей (наприклад, освіта, програмна інженерія, комунікації). Охорона здоров'я наслідувала цю модель прийняття шести цілей, встановлених МОМ, що характеризують якість доставки пацієнту.

Забезпечуючи якість результатів охорони здоров'я, характеристики, що спрямовують практики охорони здоров'я у всій системі повинні бути:

Орієнтованими на населення – захист та сприяння здоровим умовам та здоров'ю для людей все населення;

- Справедливими – робота над досягненням справедливості у сфері охорони здоров'я;
- Проактивними – своєчасне формування політики та стійких практик швидка мобілізація для вирішення нових та нових загроз та вразливостей;
- Сприяючими здоров'ю – забезпечення політики

та стратегій, що сприяють просуванню безпечних практик постачальників та населення та збільшити ймовірність позитивної поведінки в галузі охорони здоров'я та результати;

• Знижуючими ризик – зменшення несприятливих екологічних та соціальних подій шляхом впровадження політики та стратегії зменшення ймовірності запобігання травмам та захворюванням або інші негативні результати;

• Пильними – активізація практики та прийняття політики на підтримку вдосконалення діяльність з нагляду (наприклад, технології, стандартизація, системне мислення / моделювання);

• Прозорими – забезпечення відкритості у наданні послуг та практик зокрема наголос на достовірних, надійних, доступних, своєчасних та значущих даних, які є доступними доступні для зацікавлених сторін, включаючи громадськість;

• Продуктивними – виправдання інвестицій шляхом використання доказів, науки та найкращих практик досягти оптимальних результатів у сферах найбільшої потреби;

• Ефективними – розуміння витрат та вигод від заходів громадського охорони здоров'я та до сприяти оптимальному використанню ресурсів для досягнення бажаних результатів.

Якість описується в деяких секторах як цінність для споживачів товарів і послуг. Ранній рух підвищення якості в приватній промисловості мав збільшити вартість за рахунок зменшення витрати при одночасному забезпеченні кращих товарів та послуг. Наявність своєчасних та достовірних даних (наприклад, стан здоров'я, фінансовий стан, результати тощо) зменшать бар'єри для визначення вартості служби охорони здоров'я. Іншими наслідками застосування цієї основи має бути загальносистемна культура де поліпшення якості – це

стабільна концепція в галузі охорони здоров'я поряд із твердою прихильність та визнання цінності освіти робочої сили для забезпечення її впровадження та організаційні зміни. Особливе значення вже має створена синергія шляхом вирішення питань якості із залученням та консенсусом партнерів у цілому система охорони здоров'я. Робота PHQF щодо визначення та формування характеристик поліпшення якості серед громадськості здоров'я продовжуватиметься завдяки роботі різних партнерів по всій системі. Ми сподіваємось залучити всі громади в інклюзивному кооперативному баченні щодо покращення здоров'я всіх громад у Сполучених Штатах [6].

В галузі охорони здоров'я якість визначається шістьма основними цілями, передбаченими у звіті Інституту медицини, що перетинає прірву якості: нова система охорони здоров'я на 21 століття. Наведена нижче табл. 1 ілюструє подібність та відмінності в тому, як медичні працівники та управлінці сфери охорони здоров'я думають про якість.

Таблиця 1

Характеристики якості, які вбачають медичні працівники та управлінці сфери охорони здоров'я

№ з/п	Медпрацівники	Менеджери охорони здоров'я
1.	Орієнтована на пацієнта	Орієнтована на населення
2.	Своєчасна	Проактивна
3.	Справедлива	Справедлива
4.	Безпечна	Сприяюча здоров'ю
5.	Кваліфікована	Результативна
6.	Ефективна (інвестиції)	Продуктивна (ресурси)
7.	Медпрацівники	Менеджери охорони здоров'я
8.		Прозора
9.		Запобігаюча ризикам
10.		Пильна

Там, де охорона здоров'я орієнтована на надання медичної допомоги окремому пацієнтові, коли це необхідно, охорона здоров'я робить акцент на профілактиці та підтримці здоров'я населення, щоб зменшити потребу в подальших втручаннях. Але подібність допомагає визначити деякі перехрестя між цими двома, і існує рух, щоб їх тісніше вирівняти. Обидва визнають необхідність справедливості, ефективності та дієвості (продуктивності).

Як ці визначення впливають на QI (англ. Quality Improvement – поліпшення якості). Ці типи ініціатив були прискорені в останні роки завдяки державним стимулам, публічному звітуванню про клінічні дані та задоволенню пацієнтів. Якість охорони здоров'я призводить до довгострокових ініціатив та результатів, таких як зменшення дитячої смертності або вдосконалення систем раннього дитинства.

NICHQ (англ. National Institute for Children's Health Quality – Національний інститут якості дитячого здоров'я) не чужий для використання методології QI як для охорони здоров'я пацієнта, так і для охорони здоров'я населення. Ми виявили, що, хоча основні стратегії в обох сферах охорони здоров'я різні, їх кінцева мета однакова: внесення та перевірка невеликих змін, спрямованих на покращення більшої проблеми, що впливає на здоров'я, якість життя та добробут людей [7].

Якість медичної допомоги життєво необхідна для подальшого зниження смертності. Заклади охорони здоров'я часто намагаються надати швидку невідкладну допомогу, необхідну для лікування ускладнень матері та догляду за малими та хворими новонародженими. Загальні причини включають:

- неадекватну або негігієнічну інфраструктуру;
- відсутність компетентного, мотивованого

персоналу;

- відсутність доступності або низька якість ліків;
- незадовільне дотримання клінічних втручань та практик, що базуються на фактах;
- погана документація та використання інформації.

Якість допомоги – це також ключова складова права на здоров'я та шлях до рівності та гідності жінок та дітей. Для досягнення загального охоплення здоров'ям важливо надавати медичні послуги, які відповідають критеріям якості. Виходячи з кількох визначень у літературі та за формулюванням ВООЗ якість надання медичної допомоги полягає в тому, якою мірою медичні послуги, що надаються особам та популяціям пацієнтів, покращують бажані результати для здоров'я. Для цього охорона здоров'я має бути безпечною, ефективною, своєчасною, справедливою та орієнтованою на людей.

Безпека. Надання медичної допомоги, яка мінімізує ризики та шкоду для користувачів послуг, включаючи уникнення травм, які можна запобігти, та зменшення медичних помилок.

Ефективність. Надання медичної допомоги таким чином, щоб максимізувати використання ресурсів та уникати відходів.

Своєчасність. Своєчасне формування політики та стійких практик швидка мобілізація для вирішення нових та нових загроз та вразливостей.

*Справедливість***.** Надання медичної допомоги, яка не відрізняється за якістю відповідно до особистих характеристик, таких як стать, раса, етнічна приналежність, географічне положення чи соціально-економічний статус.

Орієнтованість на людей. Надання допомоги, яка враховує уподобання та прагнення окремих користувачів послуг та культуру їх громади.

У 2016 р. ВООЗ опублікувала стандарти щодо покращення якості догляду за матерями та новонародженими в закладах охорони здоров'я. Стандарти ставлять людей у центр медичної допомоги, покращуючи як надання медичного обслуговування, так і досвід пацієнтів; Вони є найважливішою частиною зміцнення систем охорони здоров'я.

Компетентні та мотивовані медичні працівники складають основу якісного надання допомоги вагітним жінкам та новонародженим у закладах охорони здоров'я. Вимагається також і наявність необхідних фізичних ресурсів, таких як чиста вода, необхідні ліки, обладнання та матеріали.

Досвід якісного догляду вимагає ефективного спілкування – жінка (або її сім'я, якщо потрібно) повинна відчувати, що вона розуміє, що відбувається з нею та її дитиною та що очікувати, і знає свої права. І жінка, і її дитина повинні отримувати піклування з повагою та гідністю, а жінка та її сім'я повинні мати доступ до соціальної та емоційної підтримки за своїм вибором. Отже, якість догляду за жінками та новонародженими – це ступінь, до якого служби охорони здоров'я матері та новонародженого (для людей та населення) збільшують ймовірність своєчасного, належного догляду з метою досягнення бажаних результатів, які відповідають сучасним професійним знанням та врахування переваг та прагнень окремих жінок та їх сімей. Це визначення враховує характеристики якості догляду та дві важливі складові догляду: якість надання допомоги та якість допомоги, яку відчувають жінки, новонароджені та їхні сім'ї [8].

Список використаних джерел:

1. President's Advisory Commission on Consumer Protection and Quality in the Health Care Industry. Quality First: Better health care for all Americans. (March 12, 1998). Accessed on May 24, 2008. URL: http://www.hcqualitycommission.gov/

2. Institute of Medicine, Committee on Quality of Health Care in America. Crossing the Quality Chasm: A new health system for the 21st century. Washington DC: National Academy Press, 2001.

3. Leep CJ. Quality Improvement at Local Health Departments: Strategies for the adoption of quality improvement for public health impact. National Association of County and City Health Officials. January 18, 2008.

4. Institute of Medicine. The Future of the Public's Health in the 21st Century. Washington DC: National Academy Press, 2002.

5. Leonard BA. The Leonard Group. Adapting Quality Improvement to Public Health. Highlights and Conclusions. Conference sponsored by the Robert Wood Johnson Foundation. Cincinnati, Ohio. February 7, 2007.

6. Consensus Statement on Quality in the Public Health System. URL: https://www.apha.org/-/media/files/pdf/topics/qi/phqf_consensus_ statement_ 92208.ashx?la=en&hash=4602FEE2A5D675183FB2BA6F62404B9101349F0A

7. What Quality Improvement Means to Healthcare and Public Health. URL: https://www.nichq.org/insight/what-quality-improvement-means-healthcare-and- public-health (дата звернення: 04.06.2020).

8. What is Quality of Care and why is it important? https://www.who.int/teams/maternal-newborn-child-adolescent-health-and- ageing/quality-of-care (дата звернення: 03.06.2020).

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА З ПИТАНЬ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ У ПУБЛІЧНИХ УСТАНОВАХ ТА ОРГАНІЗАЦІЯХ: ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ

П. В. Піонтківський,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

На сьогодні, в умовах реалізації державної адміністративної реформи, набуває особливого значення кадрова політика управління персоналом у публічних установах та організаціях. Сучасний стан державної політики управління персоналом у загальних рисах можна оцінити за світовим рейтингом Економічних Свобод 2020 [9]. Так, оцінка економічної свободи України у 2020 році становить 54,9 бали, що відносить її економіку на 134-ту позицію серед країн світу. За 2019-2020 роки загальний бал України збільшився на 2,6 пункти завдяки вищим балам за ефективність судочинства, доброчесність уряду та свободу торгівлі. Україна посідає 45 місце серед 45 країн європейського регіону, і її загальний бал значно нижчий за середні показники по регіонах та світі. Позитивним моментом для оцінки рівня доброчесності уряду є те, що новий уряд вже позбавив депутатів Верховної Ради України імунітету від кримінального переслідування.

Проте, на думку Світового Банку, корупція в Україні залишається серйозною проблемою. Незважаючи на сильний тиск громадянського суспільства, політичної волі для боротьби з нею недостатньо. До того ж надмірна бюрократія стримує вкрай необхідне зростання приватних інвестицій [10].

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Опалов О. А.

Проблеми управління персоналом в органах публічної влади розглянуті та представлені в напрацюваннях таких вчених, як: Н. Гончарук, Х. Дейнега, В. Олуйко, Ю. Падафет, Т. Покотило, І. Сурай, В. Щегорцова. Питання кадрових технологій і механізмів управління персоналом, а також підбору, підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації висвітлено у працях Т. Кагановської, Н. Морозової, О. Пухкала. Комплексне дослідження системи управління персоналом в публічних та неприбуткових організаціях було здійснено Дж. Пайнс. Беручи до уваги ґрунтовність проведених досліджень, вважаємо, що питання реалізації державної політики з питань управління персоналом у публічних установах потребують подальших досліджень.

Національне агентство з питань державної служби (НАДС) – це центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Агентство забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби; забезпечує функціональне управління державною службою в державних органах; здійснює консультативне та методичне забезпечення служби в органах місцевого самоврядування [5].

У 2019 році діяльність НАДС була спрямована на: вирішення питань кадрового забезпечення перезавантаження влади, залучення нових людей на державні посади, діджиталізацію та автоматизацію процесів, внутрішню реорганізація. Станом на лютий 2020 року НАДС було оголошено 116 конкурсів на посади держслужбовців категорії А та оброблено 1904 заявки, за якими, на підставі конкурсного відбору, було обрано 38 переможців.

Керівництвом НАДС було розроблено низку кроків задля спрощення процедури відбору кандидатів: було

спрощено процедуру найму та звільнення державних службовців, було виключено обов'язкове тестування кандидатів на знання спеціального законодавства, дозволено повторно використовувати успішні результати тестування, яке кандидати раніше проходили у Центрі оцінювання. Проте, серед основних вимог до кандидатів наголошується на доброчесності та дотриманні правил етичної поведінки [4].

У 2019 році НАДС запустило ряд електронних сервісів, які допомагають структурувати інформацію про державні вакансії, зробити її пошук зручним, швидким і доступним, навіть в смартфоні: Help Desk кандидата на державну службу, HRMIS/PoClick, Портал управління знаннями, Career-бот.

Фактична чисельність державних службовців станом на 1 січня 2019 р. склала 190800 осіб, відповідно штатного розпису загальна кількість посад державної служби становить 212768 осіб. Динаміка змін кількості державних службовців протягом останніх років наведена у табл. 1.

Таблиця 1

Чисельність державних службовців у 2015-2019 рр.

Роки	Чисельність державних службовців, осіб	Чисельність громадян України у розрахунку на одного держслужбовця, осіб
2015 р.	295709	145
2016 р.	268370	159
2017 р.	200202	212
2018 р.	195300	210
2019 р.	190800	198

Джерело: розраховано автором за [8]

Як показує табл. 1., починаючи з 2015 р. фактична чисельність державних службовців скорочується. Наразі в Україні відбувається оптимізація та автоматизація внутрішніх процесів в державних органах згідно з Стратегією реформування державної служби, яка

направлена на скорочення не менш як на 10 % протягом 2017–2020 рр. чисельності державних службовців та працівників. Партнерами України в реалізації реформи державного управління та підвищенні якості надання публічних послуг є Міжнародні експерти програми SIGMA. Вони вважають, що таке щорічне скорочення загальної чисельності працівників державних органів виконавчої влади України не менш ніж на 2,5 % кадрового складу сприятиме підвищенню ефективності державного управління (крім функцій та посад, які може бути передано з центральних органів виконавчої влади до органів місцевого самоврядування та/або інших державних органів) [2]. Реформа децентралізації є одним з елементів адміністративної реформи, оскільки також сприяє оптимізації чисельності державних службовців в органах виконавчої влади – за цією реформою, чисельність держслужбовців має зменшитися в 2-3 рази.

На сьогодні в Україні функціонує цілісна система підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування – 17 ВНЗ надають освітні послуги з набуття знань та практичних навичок майбутнім державним службовцям, а також за державним замовленням проводять курси підвищення кваліфікації з питань запобігання та протидії корупції. Так, впродовж 2019 р. за професійними програмами та програмами короткострокових семінарів у Національній академії державного управління при Президентові України підвищили кваліфікацію 5980 державних службовців [6].

Завдяки створенню Всеукраїнського центру підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування було розроблено принципово нову модель управління системою підготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації державних службовців. Так, за рахунок місцевих бюджетів у 2018 р. у

центрах перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників державних органів, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій підвищили кваліфікацію 80690 осіб.

Проте, слід відмітити і суттєві недоліки чинної єдиної цілісної системи безперервного професійного навчання державних службовців:

- відсутність чіткості в окресленні потреб такого навчання;
- відсутність мотивацій та стимулів працівників державних органів до підвищення рівня своєї професійної компетентності.

Вважаємо, що створення Всеукраїнського центру оцінювання та підвищення кваліфікації державних службовців сприятиме реалізації основних повноважень Кабінету Міністрів України у сфері вдосконалення державного управління та державної служби, зокрема:

- здійснення заходів щодо кадрового забезпечення державних органів та вдосконалення системи державних органів з метою підвищення ефективності їхньої діяльності;
- оцінка компетенцій працівників і кандидатів на посади державних службовців;
- діагностика психологічних і професійних особливостей претендентів на посаду.

На нашу думку, подібні Центри слід організовувати також і на місцевому рівні, у більш потужних та фінансово-спроможних громадах. Такий підхід сприятиме розвитку системи професійного навчання державних службовців та професіоналізації державної служби України.

Список використаних джерел:

1. Державна кадрова політика: теоретико-методологічне забезпечення: монографія/ авт. кол.: В.М.Олуйко, В.М.Рижих, І.Г. Сурай та ін.; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. В.М.Олуйко. – К.: НАДУ, 2008. – С.359.

2. Деякі питання реформування державного управління України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 черв. 2016 р. № 474-р. – // Офіц. вісн. України. – 2016. – № 55. – С. 36, ст. 1919.

3. Концепція сучасної державної кадрової політики України: Наук. вид. – К.: Вид-во НАДУ, 2006. – С.11.

4. НАДС презентувало підсумки роботи за 2019 рік: публічний звіт Голови Олександра Стародубцева / Урядовий портал. Єдиний веб-портал для органів виконавчої влади. URL: https://www.kmu.gov.ua/news/nads-prezentuvala-pidsumki-roboti-za-2019-rik-publichnij-zvit-golovi-oleksandra-starodubceva

5. Національне агентство з питань державної служби. Офіційний сайт. URL: https://nads.gov.ua/

6. Оцінювання системи врядування в Україні (SIGMA, 2006). – htpp://www.center.gov.ua/storinki-sigma/ocinka-derzhavnogo-upravlinnya-za-bazovimipokaznikami-sigma.html

7. Про схвалення Концепції реформування системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад / Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 грудня 2017 р. № 974-р URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974-2017-%D1%80#Text

8. http://static.rada.gov.ua/zakon/new/NEWSAIT/ADM/zmist.html

9. Index of Economic Freedom. Ukraine. https://www.heritage.org/index/country/ukraine

10. The Global Risks Report 2019, 14th Edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу:https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2019

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

В. В. Піскун,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

У статті представлений аналіз проблем розвитку лісового господарства, на підставі якого виділено принципи стратегічного планування діяльності лісогосподарських установ. Проведені дослідження показують, що при існуючих методах планування в найближчій перспективі в лісовому господарстві відсутні можливості для переходу на самофінансування. У зв'язку зі скороченням сільського населення з'являється нова Стратегічна проблема-кадрового забезпечення галузі в майбутньому.

Ключові слова: лісогосподарське вирлбництво, ліс, стратегія, планування.

В сучасних умовах формування ринкового середовища на ринку лісової продукції актуальною проблемою подальшого розвитку лісового господарства є підвищення його ефективності та прибутковості,

[1] Науковий керівник – к.держ.упр., професор Войтенко А.Б.

створення необхідних передумов для забезпеченнярентабельної роботи закладів лісового господарства. Багато в чому ці передумови пов'язані з ринковим ціноутворенням на деревину – основним продуктом лісового господарства-і впровадженням системи стратегічного планування, що дозволяє на перспективу визначити баланс доходів і витрат у рамках бюджетної та госпрозрахункової діяльності.

При впровадженні системи стратегічного планування діяльності лісогосподарських установ необхідно враховувати поточні тенденції та проблеми розвитку лісового господарства. Особливості галузі та тривалість процесу лісовирощування робить перспективне (стратегічне) планування невід'ємною частиною успішного ведення лісового бізнесу та підвищення його прибутковості.

Стратегічне планування лісогосподарського виробництва дозволить не тільки врахувати зміни на ринку лісової продукції, але і збалансувати лісокористування як по деревним, так і недеревним ресурсам лісу. При впровадженні системи стратегічного планування діяльності лісогосподарських підприємств, на наш погляд, необхідно чітко визначити основні принципи побудови стратегії розвитку лісового господарства. Як показує вітчизняний і зарубіжний досвід, реальні передумови для сталого розвитку лісового господарства формуються при орієнтації на такі принципи, як невичерпне лісокористування, фінансова самостійність, ринкове ціноутворення та розподіл продукції, інтеграція та розвиток мережевих зв'язків з оптово-роздрібною торгівлею лісоматеріалами та переробними виробництвами, в тому числі і по продукції побічного користування.

Принцип невичерпного, або стійкого, лісокористування реалізується на практиці через систему природоохоронного законодавства, обов'язкового лісовпорядного проектування лісогосподарських заходів, ГІС-технологій, лісової сертифікації. Особливий роль в цьому плані належить лісовпорядній службі, яка в перспективі, при подальшій комерціалізації лісового господарства та зміні правової форми лісгоспу, може набути статус державного лісового аудитора та здійснювати проектування і контроль дотримання лісгоспами лісівничих правил і норм сталого ведення лісове господарство.

Використання принципу багатоцільового користування лісом дозволяє диверсифікувати джерела доходу і знизити залежність фінансового становища лісгоспів від продажу деревина. Введення системи платного лісокористування, а також заготівля продуктів побічного користування (живиці, грибів, ягід, лікарської сировини, меду та ін.), мисливський і сільський туризм, створення інфрастуктури для відпочинку в природних ландшафтах при належній організації можуть зробити вагомий внесок у зростання прибутковості лісового бізнесу.

Як вже зазначалося, при реалізації нової стратегії досить важливим є досягнення самофінансування не на шкоду якості лісових ресурсів. З цією метою в основу стратегії повинен бути покладений принцип фінансової самостійності лісгоспу, який передбачає надходження всіх доходів від лісогосподарського виробництва на розрахунковий рахунок підприємства та їх використання в якості основних джерел фінансування витратна ведення лісового господарства. Фінансова самостійність не має на увазі обов'язкового дотримання принципу самоокупності, тобто покриття всіх витрат власними доходами. Це цілком

актуально для лісового господарства республіки, яке є збитковим за причини низького розміру лісокористування, пов'язаного з нерівномірною віковою структурою лісів, що склалася внаслідок перерубів у післявоєнний період.

З метою підвищення результативності стратегії необхідно передбачити певні зміни в організаційній структурі управління лісгоспом: у лісництвах доцільно створити лісопункти на чолі з майстрами, які б перебували в прямому підпорядкуванні головного інженера лісгоспу [1]; використовувати мережеві організації. У лісовому господарстві мережева структура може бути створена за допомогою розробки власних Web-сайтів у всіх лісгоспах та їх об'єднання в єдину інформаційне середовище з виходом через сайти Міністерства лісового господарства, або товарно-сировинної біржі на відомі інформаційні портали (Google, Yahoo, Rambler та ін.). Це дозволить реалізувати потужну маркетингову підтримку, встановити більш тісні партнерські взаємини з клієнтами і споживачами.

Впровадження системи стратегічного планування лісогосподарського виробництва, на нашу думку, забезпечить більш раціональне використання і продаж наявних лісових ресурсів, виведе лісогосподарські установи на новий рівень розвитку і створить передумови для їх переходу на рентабельну роботу.

Список використаних джерел:

1. Янушко, А. Д. Лісове господарство Білорусі: Історія, Економіка, проблеми та перспективи розвитку / А. Д. Янушко. – Мінськ: БДТУ, 2001. - 247 с.

2. Неверов, а.в. еколого-економічна концепція сталого лісокористування / А. В. Неверов // праці БДТУ. Сірий. VII, Економіка та управління. – Мінськ, 2006. – Вип. XIV. – С. 63-66.

3. Векамяки, с.державне планування виробництва деревини в умовах ринкової економіки / С. Векамяки // Лісове господарство. – 1993. – № 2. – С. 32-33.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА З РОЗВИТКОМ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ

В. В. Позняков,
І. П. Саган,
студенти,
Поліський національний університет

В статті розглянуто теоретичні визначення зеленої економіки та органічного виробництва. Встановлено їх тісну взаємодію у вирішенні ряду екологічний, економічних та соціальних питань розвитку суспільства. Визначено основні напрями розвитку зеленої економіки за умов органічного виробництва та розроблено пропозиції.

Ключові слова: зелена економіка, зелене зростання, озеленення економіки, органічне виробництво, природні ресурси.

Всесвітня тенденція інтенсифікації сільського господарства набуває широких масштабів, що призводить до руйнації природно-ресурсного потенціалу, підриваючи якісні показники екосистеми. Відсутність єдиної досконалої системи управління щодо раціонального використання природних ресурсів породжує загрозу їх вичерпності, що в майбутньому призведе до збільшення витрат у виробничій діяльності сільськогосподарських підприємств. Передбачення ситуації виникнення додаткових витрат призвело до перегляду моделей ведення господарської діяльності. Порушена всесвітня проблематика екологічної нестабільності, інтенсивне

ведення господарської діяльності є визначальною у виборі теми дослідження.

Проблемами розвитку зеленої економіки та її взаємодії з органічним виробництвом займаються такі науковці: Горбач Л. М., Гура А.О., Гуцан Т.Г., Чайка Т.О. Єлісєєва Г.Ю., Скороход І.С., та інші. Проте, незважаючи на високий рівень і міждисциплінарний характер існуючих теоретичних розробок, практичних рекомендацій дане дослідження потребує обґрунтування напрямів розвитку зеленої економіки за умов органічного виробництва.

Метою статті є дослідження дефініцій «зелена економіка», «органічне виробництво», обґрунтування їх тісної взаємодії, розробка пропозицій, щодо розвитку зеленої економіки за умов державної підтримки органічного ведення господарської діяльності.

В сучасних умовах боротьби з надмірним споживанням природних ресурсів на зміну інтенсивній та ірраціональній моделі їх використання вводять нові моделі виробництва та споживання, а також нові ресурсоощадні, екологічні та органічні підходи ведення господарської діяльності. Одним з таких підходів є стратегія зеленого зростання. Метою такої стратегії є сприяння економічному зростанню та соціальному розвитку через боротьбу з викидами CO2, утворенням та накопиченням відходів, запровадження обов'язкового повторного використання природних ресурсів та впровадження у виробничі процеси зелених інноваційних технологій.

В економічній науці теоретичне обґрунтування категорії «зеленої» економіки пов'язують з мінімізацією впливу на навколишнє середовище, соціальною справедливістю, забезпеченням високого рівня добробуту [9, С. 17]. Міжнародна торгова палата розглядає «зелену» економіку як таку, де економічне зростання та екологічна

відповідальність взаємодоповнюють одне одного, підтримуючи прогрес у соціальному розвитку [13, С. 56].

Екосистемним підходом може бути перехід до органічного сільського господарства. Його можна розглядати на рівні основного напрямку в політиці всього сільського господарства як ключову стратегію розвитку зеленої економіки [6].

Органічне сільськогосподарське виробництво є цілісною багатофункціональною моделлю господарювання та виробництва органічної продукції, яка забезпечує збалансовану динамічну рівновагу між компонентами інтегрованої соціо-економіко-екологічної системи [8]. Органічне сільське господарство – це один із найбільш перспективних видів діяльності, що сприяє переходу до сталого розвитку та зеленої економіки. Органічне сільське господарювання сприяє відновленню родючості ґрунтів, збереженню біорізноманіття, зменшує негативний вплив на водні ресурси [7].

Перехід на «зелену економіку» передбачає комплексні зміни у всіх секторах економіки. Первинний сектор, який охоплює сільське господарство, рибальство, лісову та добувну промисловість, вимагає найбільш радикальних змін, оскільки саме тут створюються продукти для задоволення первинних потреб людства. Сільське господарство має переорієнтовуватися на виробництво органічної продукції (без використання хімічних добавок). На даний час в Україні біля 400 фермерських господарств, які виготовляють органічну продукцію. Їх загальна площа перевищує 270 тис. га або 0,7% земель сільськогосподарського призначення. За цим показником Україна входить у двадцятку країн світу. Проте, 90% вітчизняної органічної продукції експортується: продаж продукції на національних ринках

має низьку рентабельність – 70%, тоді як реалізація в Європі – 200%. [10].

Рис. 1. Інструменти та пропозиції розвитку зеленої економіки у взаємозв'язку з органічним виробництвом

Джерело: розроблено автором.

Проблема низької рентабельності органічного сектора України потребує урядового втручання, так, як даний сектор потребує додаткової підтримки для розвитку через спрощену систему оподаткування, надання додаткових пільг, субсидій та кредитних програм. Основна роль уряду у розвитку органічного сектору як одного з

забезпечуючих чинників становлення «зеленої» економіки полягає у наданні підтримки «зеленого» економічного розвитку і, водночас, усуненні бар'єрів, які можуть стримувати реалізацію переходу до «зеленої» економіки. Щоб сприяти такому переходу, визначено низку рекомендацій і пропозицій, що можуть допомогти особам, які приймають рішення, подолати виклики та використати можливості, пов'язані з органічним сільським господарством в Україні [2, 4]. Пропозиції та інструменти забезпечення розвитку зеленої економіки у взаємозв'язку з органічним виробництвом наведено на рисунку1.

Розвиток органічного сектору заохочує до розгляду та уніфікації каталізаторів, які матимуть на нього позитивний вплив. Відтак, інтеграція органічного сільського господарства в аграрну політику держави у комплексі з озелененням економіки сприяє вирішенню питань, які поширюються на галузі соціальної політики та економіки, зокрема, збереження навколишнього середовища, охорону здоров'я, регіональний розвиток, зайнятість, соціальні питання та захист прав споживачів [3, 10, 5].

Отже, зелена економіка знаходиться у тісному взаємозв'язку з органічним сільським господарством та спільно намагається вирішити проблеми нераціонального використання ресурсів, пошкодження родючого шару ґрунтів, пошкодження біорізноманіття, збільшення негативного впливу на водні ресурси. Озеленення економіки та розвиток органічного виробництва сприяють розвитку суспільства, змінюють свідомість громадян, щодо якості продуктів харчування, покращують показники здоров'я. Більшість розвинених країн світу мотивують сільськогосподарські підприємства займатися органічним виробництвом. Нажаль в Україні на даний час не приділяється достатньої уваги розвитку зеленої економіки

та органічного виробництва. В дослідженні наведено основні інструменти та внесено пропозиції щодо розвитку зеленої економіки за умов органічного виробництва. Головним суб'єктом у вирішенні даної проблеми є державна підтримка.

Список використаних джерел:

1. EaP GREEN (2019). Аналітичний огляд «Перспективи розвитку «зеленої» економіки в Україні: органічне сільське господарство». 2019. С. 16. http://www.green-economies-eap.org/ru/resources/Ukraine%20OA%20UKR%2027%20Jun.pdf

2. UNEP. (2011). Organic Agriculture A step towards the Green Economy in the Eastern Europe, Caucasus, and Central Asia region. Geneva: UNEP. (ЮНЕП. (2011). Органічне сільське господарство: Крок назустріч Зеленій економіці у Східній Європі, Кавказі та Центральній Азії. Женева: ЮНЕП.)

3. Бугайчук В.В., Грабчук І.Ф., Разумна К. А. Каталізатори розвитку органічного сектору. Матеріали VIII міжн. наук.-практ. конф. «Органічне виробництво і продовольча безпека» (21 травня). Житомир: Вид-во «Полісся». 2020. С 261-265.

4. Гура А.О., Гуцан Т.Г. Зелена економіка: сутність, чинники та перспективи розвитку в Україні. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Економіка». 2017. вип. 17. С. 42-52.

5. Єлісєєва Г.Ю. Статистичне оцінювання розвитку зеленої економіки в Україні. Вісник Дніпропетровського університету. Сер.: Економіка. 2013. Т. 21, вип. 7(2). С. 128-133.

6. Зелена економіка – порятунок людства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dossier.org.ua/zelena-ekonomika-poryatunok-lyudstva.

7. Зелене досьє. (2018). Органічне виробництво та продукти харчування. OrganicInfo. http://www.dossier.org.ua/organichne-virobnictvo-ta-produkti-harchuvannya

8. Органічне виробництво [Електронний ресурс].- Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Органічне_виробництво.

9. Скороход І. С. Горбач Л. М. Розвиток «зеленої» економіки в країнах Європейського Союзу. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління. 2019. Т. 30 (69), № 2. С. 17-21. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2019_30(69)_2_6.

10. Успіхи розвитку органічного сектору України та Четвертий Всеукраїнський Ярмарок органічних продуктів [Електронний ресурс]. 51 Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Економіка». 2017. вип. 17 URL: http://ecologiya.kiev.ua/noviny-dnya/133r.html.

11. Чайка Т. О. Ефективність органічного сільського господарства в Україні. Вісник Полтавської державної аграрної академії. 2011. № 4. С. 160 – 164.

12. Чмир О.С., Захаркевич Н.П. «Зелена» економіка: сутність, цілі та базові принципи. Економічний вісник Донбасу. 2013. №3. С. 54-62.

АНАЛІЗ НАПОВНЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Л. Поліщук,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Поліський національний університет

В сучасних економічних умовах доходи місцевих бюджетів відіграють важливу роль при забезпеченні місцевих суб'єктів економіки фінансовими ресурсами. На цей час унікального значення набуває використання доходів місцевого бюджету, як одного з головних та дієвих інструментів створення сприятливого фінансового клімату та забезпечення економічної рівноваги окремих територій. Тому, одним з сьогоденних і невідкладних питань в Україні, які потребують розгляду та вирішення, є аналітична оцінка проблем формування доходної частини місцевих бюджетів.

В українській економічній науці питання аналізу формування доходів місцевих бюджетів цікавило багатьох сучасних науковців, серед яких можемо виділити напрацювання: О. Василика, О. Вінницької, Т. Городецької, А. Даниленка, О. Дахнової, О. Журби, О. Калмикова, Т. Канєвої, В. Кравченка, І. Лютого, В.Мартиненко, О. Нєізвєстної, В. Опаріна, К. Павлюк, Х. Патицької, О. Підхомного, В. Письменного, Л. Простебі, О. Романенко, В. Рошило, О. Сокирко, В. Федосова, С. Юрія, С. Юшко та інших. У наукових працях значна увага приділена проблемі формування доходів місцевих бюджетів за різними джерелами їх надходження. Незважаючи на досягнення українських науковців, актуальними залишаються подальші

[1] Науковий керівник – к.е.н. Г.П. Мартинюк

дослідження динаміки та джерел наповнення місцевих бюджетів.

Метою дослідження. Провести аналіз наповнення дохідної частини місцевих бюджетів України використавши дані за 2015-2019 роки.

Основною метою адміністративно-територіального реформування було задумано формування спроможних локальних адміністративно-територіальних одиниць з розширенням їх економічного потенціалу для виконання покладених на них функцій, тобто здатністю ефективно здійснювати місцеве самоврядування, а також «виховання» та укріплення місцевої демократії. У результаті реформування громада стала повноцінним господарем своєї території, але для виконання своїх повноважень і забезпечення розвитку території вона повинна мати відповідні фінансові ресурси, тобто діяти на основі принципу фінансової самостійності [4, с.53]

Місцеві бюджети є одним із головних джерел задоволення життєвих потреб населення. Більшість державних соціальних видатків, фінансуються переважно з місцевих бюджетів. Проте нині основна більшість місцевих бюджетів в Україні мають вкрай низький рівень власних та закріплених джерел доходів, а податкові надходження не забезпечують органи місцевого самоврядування достатніми й стабільними фінансовими ресурсами, чим провокують фіскальний дисбаланс у регіонах [3, с. 215].

Погодимся з тим, що значний вплив на формування доходів місцевих бюджетів здійснює фіскально-економічна політика органів державної влади в сфері місцевих податків.

Місцеві податки та збори мають існувати у такій кількості, у якій би вони повністю забезпечували місцеві

органи влади коштами, необхідними для задоволення власних потреб [2, с. 254]

Місцеві бюджети в Україні свої доходи формують за рахунок трьох груп надходжень: офіційних трансфертів, податкових надходжень, доходів місцевих бюджетів не пов'язані з податками (рис. 1).

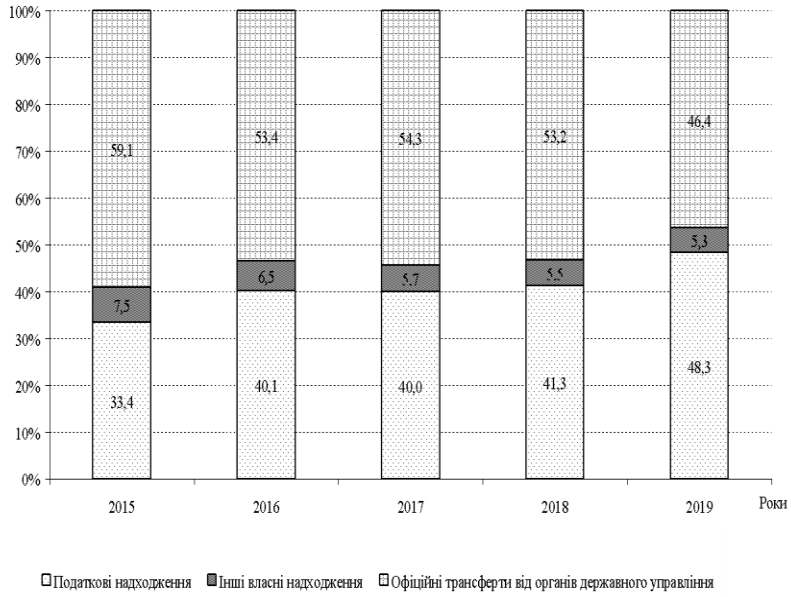

Рис 1. Структура доходів місцевих бюджетів по Україні за 2015-2019 рр, %.

Джерело: побудовано за даними [1].

Як бачимо, офіційні трансферти до 2019 року формували доходи місцевого бюджету більше чим на 50% (від 53,2% у 2018 році – до 59,1% у 2015 році), а вже 2019 році офіційні трансферти формували доходи місцевих бюджетів на 46,4 %. Питома вага офіційних трансфертів у формуванні доходів місцевих бюджетів за 2015-2019 роки

зменшилася на 12,6%. В свою чергу частка податкових надходжень 2019 році була найвищою і була рівна 48,3% від всіх доходів місцевих бюджетів. Відмітимо те, що питома вага податкових надходжень в доходах місцевих бюджетів за 2015-2019 роки зросла на 14,9%, а за 2019 рік на 6,9%.

Питома вага доходів місцевих бюджетів, які не входять до податкових надходжень за 2015-2019 роки зменшилася на 2,2%, і в 2019 році рівна 5,3%.

Показники динаміки доходів місцевих бюджетів розглянуто на рис 2.

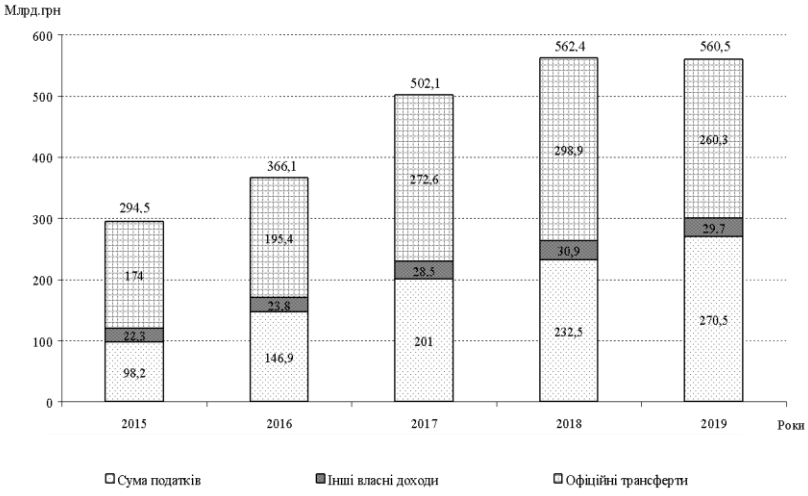

Рис. 2. Показники динаміки доходів місцевих бюджетів України за 2015-2019 рр.

Джерело: побудовано за даними [1]

Констатуємо факт, що доходи місцевих бюджетів в 2019 році рівні 560,5 млрд. грн., що менше доходів отриманих місцевими бюджетами в 2018 році на 1,9 млрд. грн чи на 0,3%, а в порівнянні з 2015 роком показник доходів місцевих бюджетів зріс на 266,1 млрд. грн чи на

90,4%. Податкові доходи місцевих бюджетів в 2019 році рівні 270,5 млрд. грн., що більше податкових доходів 2018 року на 38,0 млрд. грн чи на 16,3%, а в порівнянні з 2015 роком податкові доходи місцевих бюджетів стали більшими на 173,3 млрд. грн чи в 2,7 рази. Інші власні доходи місцевих бюджетів в 2019 році рівні 29,7 млрд. грн., що менше надходжень даного виду у 2018 році на 1,3 млрд. грн чи на 4,1%, а в порівнянні з 2015 роком доходи місцевих бюджетів не пов'язані з податками збільшилися на 7,4 млрд. грн чи на 33,3%. Офіційні трансферти в доходах місцевих бюджетів в 2019 році рівні 260,3 млрд. грн., така сума трансфертів є меншою від рівня 2018 року на 38,6 млрд. грн чи на 12,9%, але в порівнянні з 2015 роком офіційних трансфертів отримано більше на 86,3 млрд. грн чи на 49,6%.

Самостійність і незалежність місцевих бюджетів можливі лише за умови належного забезпечення органів місцевої влади відповідними джерелами доходів, важливе місце серед яких посідають місцеві податки та збори [5, с. 72].

Було встановлено, що в 2019 році податкові надходження стали головним власним джерелом формування доходів місцевих бюджетів України. Тому проаналізуємо даний вид доходів більш детально (табл. 1).

Дані таблиці 1 показують, що в 2019 році податки на доходи, прибуток, та збільшення ринкової вартості сформували податкові надходження до місцевого бюджету в сумі 175,7 млрд. грн чи 65% всіх податкових доходів, відмітимо, що більше чим в 2015 році на 4,7% та більше від 2018 року на 1,5%).

За 2019 рік надходження місцевих податків і зборів рівні 73,6 млрд. грн, що сформувало 27,2% від всіх податкових доходів місцевих бюджетів, що менше чим в 2015 році на 0,3% та більше від 2018 року на 1,0%. Від

внутрішніх податків на товари та послуги місцевий бюджет отримав 13,7 млрд. чи 5,1% доходів, що менше чим в 2015 році на 2,8% та менше від 2018 року на 0,9%).

Таблиця 1

Аналіз динаміки та структури податкових надходжень до доходів місцевих бюджетів України за 2015-2019 рр.

Показник	2015 р.		2016 р.		2017 р.		2018 р.		2019 р.	
	млрд. грн	%	млрд. грн	%	млрд. грн	%	млрд. грн	%	млрд. грн	%
Податкові надходження, млн.грн	98,2	100	146,9	100	201,0	100	232,5	100	270,5	100
в т.ч.										
Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	59,2	60,3	84,9	57,8	117,1	58,3	147,5	63,4	175,7	65,0
з них ПДФО	54,9	55,9	79,0	53,8	110,7	55,0	138,2	59,4	165,5	61,2
Рентна за ресурси	2,2	2,2	2,5	1,7	2,5	1,2	4,8	2,1	5,3	2,0
Внутрішні податки на товари та послуги	7,7	7,8	11,6	7,9	13,2	6,5	13,8	5,9	13,7	5,1
Місцеві податки і збори	27,0	27,5	42,3	28,8	52,6	26,2	61,0	26,2	73,6	27,2
Інші податки та збори	2,1	2,2	5,6	3,8	15,7	7,8	5,4	2,3	2,2	0,8

Джерело: побудовано за даними [1].

Не можемо оминути той факт, що в 2019 році в структурі власних надходжень місцевих бюджетів не пов’язаних з податками неподаткові надходження становили 26,1 млрд. грн чи 88,0%, що менше чим в 2015 році на 2,5% та менше від 2018 року на 2,6%. В 2019 році

доходи від операцій з капіталом рівні 2,9 млрд. грн чи 9,9% від всіх інших власних доходів, що більше чим в 2015 році на 2,6% та більше від 2018 року на 2,9%. Цільові фонди за 2019 рік сформували лише 5,1% місцевих неподаткових доходів (0,2 млрд. грн), що більше чим в 2015 році на 0,1% та менше від 2018 року на 0,3%.

Стосовно офіційних трансфертів відмитим оте, що в 2019 році ця стаття доходів місцевих бюджетів складалися з дотацій на 9,9% (25,9 млрд. грн), що більше чим в 2015 році на 5,7% та більше від 2018 року на 1,5%; субвенції займали 90,1% від всіх офіційних трансфертів (67,7 млрд. грн), що менше чим в 2015 році на 5,7% та менше від 2018 року на 1,5%).

Проведений аналіз формування доходів місцевих бюджетів показав, що доходи місцевих бюджетів України в 2019 році рівні 560,5 млрд. грн., що менше від 2018 року на 1,9 млрд. грн чи на 0,3%, а в порівняно до рівня доходів місцевих бюджетів 2015 року їх сума зросла на 266,1 млрд. грн чи на 90,4%. Щодо структури доходів місцевих бюджетів то відмічаємо, що в 2019 році частка податкових надходжень була найбільшою – 48,3%, ще одним головних джерелом доходів залишаються офіційні трансферти – 46,4 % від дохідної частини місцевого бюджету; а неподаткові надходження формували тільки 4,7% всіх доходів. В динаміці помітно, що частка податкових надходжень за період дослідження зросла на 14,9%, а за 2019 рік на 6,9%; частка власних неподаткових доходів зменшилася на 2,2%, а за 2019 рік на 0,3%; частка офіційних трансфертів за останні п’ять років зменшилася на 12,6%, а за 2019 рік на 6,7%. Відмітимо той факт, що місцеві доходи за 2015-2018 роки стабільно зростали, а в 2019 році були меншими рівня 2018 року, що свідчить про зниження ефективності формування доходів місцевих бюджетів.

Список використаних джерел:

1. Веб-портал Державної казначейської служби України http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=400657.
2. Вінницька О. А. Місцеві податки в доходах місцевих бюджетів / О. А. Вінницька // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2015. - Вип. 12. - С. 254-257.
3. Калмиков О. В. Оцінка місця податкових надходжень в доходах місцевих бюджетів / О. В. Калмиков // Економічний вісник університету. - 2017. - Вип. 35(1). - С. 214-220.
4. Патицька Х. О. Особливості формування податкових доходів місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації / Х. О. Патицька // Регіональна економіка. - 2017. - № 1. - С. 53-62.
5. Юшко С. В. Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування / С. В. Юшко // Фінанси України. - 2018. - № 1. - С. 72-87.

ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО РЕЗЕРВУ ДЛЯ НОВОЇ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ

Р. О. Пугач,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Підготовка кадрів для органів публічної влади, на всіх етапах еволюції системи державного управління в Україні, була прерогативою державних інститутів влади. В

[1] Науковий керівник – д.е.н., професор Ходаківський Є.І.

умовах суспільних трансформацій у всіх галузях національної економіки та інших сферах життєдіяльності суспільства, потрібні управлінські кадри нової генерації, що відповідають світовим демократичним стандартам нового публічного менеджменту. Ієрархічна структура партійної номенклатури, яка керувала економічними процесами через директивні плани використання ресурсів, які визначала комуністична партія, потребує повної модернізації та впровадження нової кадрової політики. Потреба у створенні нової кадрової системи публічного управління з високим рівнем кваліфікації, компетентності, ініціативності та культури відповідає інтересам і потребам суспільних інститутів в ефективному управлінні вирішенням загальнодержавних та регіональних проблем розвитку

Результативність діяльності публічних службовців залежить від рівня їх освіти, новий Закон «Про державну службу» лібералізував умови вступу на публічну службу до можливості працевлаштування в органи публічної влади на основі лише диплому молодшого бакалавра, але разом з тим, зросли вимоги до професіонального рівня кадрового потенціалу, ступеня його креативності, нестандартності, інтелектуального рівня мислення. Професійне зростання держслужбовця залежить від системи професійного навчання, підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації, спрямованих на розвиток управлінських компетентностей.

Модернізація кадрового потенціалу публічної служби це умова руйнації інструментів адміністративно-командного регулювання процесу підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації управлінських кадрів, підвищення ефективності механізмів розвитку кадрового потенціалу.

Організаційне оновлення полягає в зміні організаційної структури та суб'єктів публічних органів, модернізацію вертикальних та горизонтальних зв'язків між ними, зміни обсягів повноважень управлінських кадрів, можливість покращення професійних якостей та системи навчання, кар'єрне зростання та адаптаційні заходи. Утворене в 2011 році, Національне агентство державної служби України, основним завданням якого є сформувати та реалізувати державну політику у сфері публічної служби, здійснює функціональне управління публічною службою, створює інститути та розробляє засади управління публічною службою, управляє персоналом публічної служби, забезпечує прозорість і гласність у публічній службі [4]. НАДС створює умови успішного проходження публічної служби, розробляє методичні рекомендації по навчанню і підвищенню кваліфікації кадрів, забезпечує законність в сфері публічної служби, визначає напрями міжнародного співробітництва в сфері управління кадровим потенціалом.

Комплексні і системні дії з найму та відбору, розстановки, підвищення кваліфікації персоналу публічної служби повинні стати основою стратегій модернізації механізмів публічного управління. Розвиток, організація та реалізація кадрової політики визначена Указом Президента України «Про Стратегію державної кадрової політики на 2012-2020 роки» [2], що визначає методологію управління кадрами. Професіоналізація публічної служби, нові вимоги до якості публічних послуг повинні бути спрямовані на досягнення "в соціальному аспекті високого рівня розвитку людського потенціалу держави, задоволення очікувань населення щодо професійної самореалізації, гідної оплати праці" [3]. «Стратегія державної кадрової політики на 2012– 2020 роки» визначає конкретні шляхи і механізми розвитку кадрового потенціалу, створює

правове підґрунтя для росту професіоналізму, креативності і творчості.

Сьогодні вкрай необхідна деполітизація публічної служби, нова класифікація посад з чітким розмежуванням функцій, прозорість, незалежність діяльності управлінських кадрів, розвиток лідерського корпусу, підвищення ефективності систем професійного навчання. Позитивні зміни в системі розвитку кадрового потенціалу публічного управління відбудуться при перетворенні їх в HR-служби, запровадженні ефективних програм навчання, плануванні кар'єри.

З цією метою, Постановою КМУ № 692 «Деякі питання реформування системи професійного навчання державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування», почала активно здійснюватись оптимізація навчальних процесів публічних службовців, створені належні умови підвищення професіоналізму, ця Постанова КМУ визначила необхідність галузі знань і підготовки кадрів зі спеціальності «Публічного управління та адміністрування». В 2017 році КМУ було схвалено «Концепцію реформування системи професійного навчання державних службовців», яка запропонувала посилення конкурентних засад при наданні освітніх послуг, використанні ресурсної бази навчальних закладів.

Таким чином, реалізація комплексу організаційно – правових заходів у регулюванні процесу розвитку кадрового потенціалу публічної служби, сприятиме побудові механізмів та інститутів, що забезпечать ефективне, орієнтоване на результативність розвитку персоналу в системі публічного управління.

Список використаних джерел:

1. Модельний кодекс поведінки державних службовців країн Ради Європи (схвалено Рекомендацією

Кабінету Міністрів Ради Європи Європейським країнам “Про кодекси поведінки для державних службовців”, травень 2000 р., №R(2000)10). URL: www.dridu.dp.ua/cpk/Lib/7.../Rekomend_poved _DS.pdf

2. Науково-практичний коментар до Закону України “Про державну службу” / Ред. кол.: К.О. Ващенко, І.Б. Коліушко, В.П. Тимощук, В.А. Дерець (відп. ред.). К.: ФОП Москаленко О.М., 2017. 796 с.

3. Про Стратегію сталого розвитку “Україна-2020” : Указ Президента України № 5/2015 від 12.01.2015 року URL: http://www.president.gov.ua/ documents/18688.html

4. Реформа оплати праці державних службовців: презентація дослідження / Центр економічної стратегії [Електронний ресурс]. Режим доступу : https://rpr.org.ua/.../civil-servants-pay-reform_pres_2018.pdf

5. Селіванов С.В. Сутність та склад комплексного механізму розвитку кадрового потенціалу державної служби в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*: електрон. наук. фах. вид. 2018. №8. URL: http://www.dy.nayka.com.ua.

6. Стратегія реформування державного управління України на 2016- 2020 роки: затверджена розпорядженням КМУ № 474-р. від 24.06.2016 року URL: zakon.rada.gov.ua/go/474-2016-р

7. Стратегія сталого розвитку “Україна 2020” : затверджена Указом Президента України № 5/2015 від 12.01.2015 року URL: zakon.rada.gov.ua/go/474-2016-р

8. Сучасна концепція професіоналізму в публічному управлінні та підходи до його оцінювання : наук. розробка / [Л.Г. Штика, Л.М. Гогіна, І.І. Нинюк та ін.]. К.: НАДУ, 2009. 40 с.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ МОТИВАЦІЙ ПЕРСОНАЛУ ДО ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

В. А. П'янікін,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Для того, щоб державний службовець успішно реалізовував свої знання, уміння, навички у професійній діяльності, він для цього має володіти певною мотивацією. У сучасних умовах проблемою мотивації є її недосконаліть у сфері державної служби, недостатнє фінансування заходів, спрямованих на вдосконалення мотивації персоналу, а також те, що недостатньо приділяється увага питанням мотивації державних службовців в умовах впровадження нової редакції Закону України «Про державну службу».

Вивченням зарубіжного досвіду мотивації праці державних службовців, займались такі українські науковці, як Н.Богданова, Т. Желюк, Т. Мотренко, С. Озірська, Т. Пахомова, Ю. Полянський та інші. Враховуючи вагомість проведених досліджень, вважаємо, що дане питання потребує поглибленого дослідження, оскільки дослідження зарубіжного досвіду мотивації праці в органах державного управління дозволяє не тільки знайти недоліки вітчизняної системи, а й розробити пропозиції щодо удосконалення вітчизняної системи мотивації.

Серед західних публікацій з державного управління чимало досліджень так званої «мотивації до державної служби» – «public service motivation» (далі по тексту – PSM). Автором шкали PSM є Джеймс Перрі (Perry, 1996).

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Опалов О.А.

Перрі відштовхувався від простої ідеї: між людьми, які працюють в державному і приватному секторі, є різниця в структурі мотивації. З огляду на численні відмінності між державним і приватним секторами щодо сутності роботи, умов праці, заробітної плати, таке припущення є досить очевидним. Дж. Перрі (Perry, 1996) в основу шкали PSM поклав теорію мотивацій, яку запропонував Д. Кноке и К. Райт-Исак (Knoke & Wright-Isak, 1982). В рамках цієї теорії пропонується розглядати три типи мотивації до праці: 1) раціональна мотивація (дії, здійснювані з утилітарного розрахунку), 2) нормативна мотивація (дії, здійснюються в силу того, що індивід розділяє будь-які цінності і відчуває, що повинен вчиняти так, а не інакше) і 3) афективні (емоційні) мотивації.

Дослідження, присвячені PSM, можна розділити на три основні групи:

1. Дослідження, спрямовані на підтвердження шкали, її модифікацію, розширення або звуження.
2. Дослідження, присвячені детермінантам мотивації служіння суспільству.
3. Дослідження, які розглядають наслідки і результати, пов'язані з рівнем PSM у співробітників різних організацій.

Незважаючи на те, що спочатку Дж. Перрі не обмежував застосовуваність шкали PSM на практиці державними організаціями, хоча і вказував, що PSM найбільш ймовірно зустрічається в «public institutions» [4], тобто в організаціях публічного (державного) сектора. Проте, в англійській мові термінами «public sector» / «public institutions» позначають як державні організації, так часто і організації некомерційного сектора. В українській практиці public sector, якщо не робиться додаткових уточнень, охоплює як органи державної влади, так і бюджетні установи (такі як лікарні, школи та ін.).

Вважаємо, що мотиваційна структура людей, бажаючих працювати в органах державної влади і бюджетних установах, може значно відрізнятися.

Однією з ключових ідей родоначальників області PSM Дж. Перрі та Л. Вайса була ідея заміщення стимулювання за допомогою нагород і санкцій (управління за результатами) на принцип відбору агентів, які вже наділені відповідними (сприятливими) мотиваціями: «Державні організації, які залучають співробітників з високим рівнем PSM, ймовірно в меншій мірі, будуть залежати від утилітарних стимулів для ефективного управління індивідуальною продуктивністю» [4].

Фактично питання зводиться до того, чи можуть організації публічного сектору домогтися від співробітників оптимального рівня зусиль при порівняно низькому рівню заробітку, якщо нададуть їм можливість задовольняти свої прагнення служіння суспільству. Якщо відбір співробітників дозволяє знайти перетин між мотивацією і їх роботою, то співробітники будуть готові працювати навіть при більш низькому рівні грошового стимулювання. Принципал-агентська проблема при цьому вирішується меншими витратами. Дійсно, нерідко можна зустріти в державному секторі людей, які працюють «за ідею», а в третьому секторі – в некомерційних організаціях - найчастіше такі мотивації є ключовими і повністю або у значному обсязі замінюють утилітарні.

Швидше за все, ідея Перрі щодо наявності особливої альтруїстичної мотивації серед державних службовців знайшла деякий відгук серед дослідників державного управління інших країн, оскільки дуже швидко дослідження PSM вийшли за рамки США.

Беручи до уваги той факт, що вихідна шкала PSM була розроблена для американського контексту, автори з інших країн запропонували свою адаптовану версію.

Відбулося зародження цілого руху Інтерналізації досліджень PSM. Кілька ітерацій привели до створення шкали, яка на сьогоднішній день є міжнародним стандартом інструменту PSM [3]. Автори провели опитування в дванадцяти країнах за єдиною методикою і спробували сформулювати питання, які дають хороші економетричні результати на представленій розгалуженій та різнорідній вибірці. Результатом їх роботи стала єдина шкала PSM, але також і ряд застережень про те, що в різних культурах розуміння однакових питань значно відрізняється. Ця міжнародна шкала має чотири виміри. Три з них повторюють початкові вимірювання Перрі, а вимір стосовно привабливості політики було перетворено в більш нейтральний блок щодо привабливості державної (або громадської) служби:

1. Інтерес до державної служби (Attraction to public service): наприклад, «Участь в діяльності, спрямованої на вирішення соціальних проблем, - важлива справа» або «Служіння суспільству наповнює роботу сенсом – це важливо для мене».

2. Схильність до суспільних цінностей (Commitment to public values).

3. Співчуття (Compassion).

4. Жертовність (Self-sacrifice). Міжнародна версія має менше американської специфіки (наприклад, в ній не згадується патріотизм), і її формулювання дещо нейтральні з точки зору їх сприйняття представниками різних культур.

Метою досліджень результатів PSM є оцінка прийняття рішень щодо вибору кар'єри. Адже, саме передбачення того, що люди, які працюють у державному секторі, мають якусь особливу мотивацію, і лежить в основі всього руху PSM. Такі дослідження дійсно були проведені і виявили взаємозв'язок кар'єрного вибору і PSM. В. Ванденабеле [6] показав, що існує зв'язок між

PSM та студентами-магістрами щодо їх вибору кар‘єри державного службовця. При цьому організації більш відкриті і з більш вираженою суспільною місією сильніше залучали студентів з PSM. Б. Райт, С. Хассан і Р. Крістенсен [7] проводили опитування студентів-юристів та з'ясували, що рівень PSM, виявлений першого року навчання, передбачає кар'єрний вибір, який студент робить через три роки при випуску. Аналогічні результати були отримані і іншими авторами: В. Г.. Брюер, С. Селден і Р. Фейсер [5] з використанням якісних методів встановили додаткові соціально-психологічні важелі, властиві людям з високою PSM, які бажають працювати в державному секторі. В цілому це свого роду мотивація альтруїстичної поведінки і прагнення працювати на загальне благо (яке може бути зрозуміле по-різному).

Основною ідеєю PSM є те, що державний службовець з високим рівнем PSM буде краще працювати на посаді, що дозволяє йому реалізувати свої соціальні мотивації. Деякі дослідження дійсно доводять, що високий рівень PSM прогнозує більш високу продуктивність [7]. У той же час є дослідження, результати яких не підтверджують даної тези. Так, дослідженнями Райта не було встановлено зв'язку між високим рівнем PSM і високою продуктивністю роботи державних службовців [9].

В рамках одного з напрямків досліджень PSM робиться спроба встановити кореляцію між рівнем PSM та психологічними особливостями особистості. Так, було встановлено, що чотири виміри PSM мають високий рівень кореляції з елементами п’ятифакторної моделі (Великої п'ятірки особистості) [6].

А. Рітц і Г. Брюер [5] вважають, що на рівень PSM також може впливати культурний контекст. Дослідження, проведене ними в Швейцарії, показало, що серед

німецькомовного населення рівень PSM вище, ніж серед франкомовного. Автори пов'язують це, звичайно, не з відмінностями в мові, а з відмінностями в історії інститутів в різних частинах Швейцарії. Німецький вплив, як стверджує дослідження, накладає свій відбиток у вигляді більш високого рівня PSM. Дослідження проводилося серед державних службовців в різних частинах Швейцарії. В. Ванденабеле також довів, що рівень PSM може бути пов'язаний і з соціально-демографічними характеристиками респондентів [6].

Враховуючи вище викладене, вважаємо, що мотивація до державної служби є особливим видом мотивації. Це, свого роду, певний підвид внутрішньої мотивації. Співробітник, вмотивований інтересами суспільства і спільноти, це інший співробітник у порівнянні з тим, який вмотивований інтересами матеріального збагачення, престижу або кар'єри.

Проте, образ чиновника, як благородного служителя на благо суспільства, який відстоює інтереси нужденних, йде врозріз з класичним розумінням мотивації бюрократа, як це трактується в економічної теорії. Так, класик австрійської економічної школи Людвіг фон Мізес в роботі «Бюрократія» [2] присвячує окремий розділ сутності «бюрократичного самовдоволення». Бюрократи, за Мізесом, штучно створюють образ безкорисливих служителів держави, хоча, насправді, вони є звичайними людьми зі своїми корисливими інтересами.

Скептичний погляд на природу мотивації бюрократів поділяли і класики економічної теорії бюрократії Ентоні Даунс, Гордон Таллок і Вільям Нісканен.

Таким чином, дослідження в області мотивацій до державної служби створюють предметну область в рамках сфери public administration, яка активно розвивається. Беручи до уваги долю скептицизму, тим не менш,

вважаємо, що дана шкала може використовуватися на практиці: під час проведення тестувань студентів – майбутніх держслужбовців та претендентів на державну службу.

Список використаних джерел:

1. Бурдье Пьер, Социология социального пространства / Пер. с фр., общ. ред. Н.А. Шматко. - СПб.: Алетейя; М.: Ин-т эксперим.социологии : Алетейя, 2005. - 288 с. - (Gallicinium). ISBN 5893297628

2. Мизес Л. Бюрократия. Запланированный хаос. Антикапиталистическая ментальность. – М.: «Дело», 1993.

3. Kim S. et al. Investigating the structure and meaning of public service motivation across populations: Developing an international instrument and addressing issues of measure-ment invariance. 2013

4. Perry, James. (1996). Measuring Public Service Motivation: An Assessment of Construct Reliability and Validity. Journal of Public Administration Research and Theory. 6. 10.1093/oxfordjournals.jpart.a024303.

5. Ritz, Adrian & Brewer, Gene A. (2013). Does Societal Culture Affect Public Service Motivation? Evidence of Sub-national Differences in Switzerland. International Public Management Journal. 16. 10.1080/10967494.2013.817249.

6. Vandenabeele W. Government calling: Public service motivation as an element in selecting government as an employer of choice // Public Adm. 2008. Vol. 86. No. 4. P. 1089–1105.

7. Wright B.E., Hassan S., Christensen R.K. Job choice and performance: revisiting core assump-tions about public service motivation // Int. Public Manag. J. 2017. Vol. 20. No. 1. P. 108–131.

8. Wright B.E., Moynihan D.P., Pandey S.K. Pulling the Levers: Transformational Leadership, Public Service Motivation, and Mission Valence // Public Administration Review. 2012. Vol. 72. No. 2. P. 206–215.

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ НА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: СУЧАСНІ ГЛОБАЛЬНІ ТРЕНДИ

В. М. Радкевич,
студентка ОС «Магістр»[1],
Поліський національний університет

Розглянуто характерні особливості управління інноваціями на аграрних підприємствах в умовах сучасних глобальних викликів. Виокремлено основні вектори залучення інноваційних розробок вітчизняними товаровиробниками.

Ключові слова: управління, інновації, ефективність, глобальні тренди.

Великий масштаб бізнесу, залежність від природних та метеорологічних умов, використання дорогої та енерговитратної техніки, величезний штат працівників, потреба в посиленому логістичному та складському складах, необхідність контролю за станом та здоров'ям флори та фауни, ці та багато інших особливостей висвітлюють найактуальніші та найактуальніші проблеми аграрного бізнесу та визначають конкретні вимоги цих компаній. Ми зібрали розумні технологічні рішення, які вже допомогли компаніям підвищити свою продуктивність, задовольнити запити сучасного ринку та набагато ефективніше використовувати наявні ресурси.

[1] Науковий керівник – к.держ.упр., професор Войтенко А.Б.

Отже, ці рішення будуть цікавими та корисними для тих, хто прагне: ефективно використовувати ресурси компанії; покращити роботу працівників та підвищити їх продуктивність; зменшити час і витрати, витрачені на рутинні роботи; мінімізувати ризики; поліпшити якість продуктів або продовжити термін їх зберігання; прискорити процес прийняття адміністративних рішень; ретельно аналізувати поточну діяльність та ефективно планувати майбутні кроки; автоматизувати ключові бізнес-процеси; стати одним з лідерів ринку;

У сучасних умовах господарювання 80% усієї інформації про людську діяльність пов'язано з геолокацією. Якщо говорити про агропромисловість, де всі основні заходи проводяться на місцях і задіяні значні обсяги як техніки, так і людських ресурсів, значення геопросторового фактора зростає до 95%. Використання сучасних рішень для цифрового картографування відіграє ключову роль у цій галузі бізнесу та допомагає вирішити багато типових проблем сільськогосподарських компаній [1].

Давайте розглянемо деякі ефективні картографічні рішення, які можна впровадити прямо зараз, та виявимо їх вплив на діяльність сільськогосподарських підприємств.

Уявіть собі величезний агрохолдинг, який має земельний банк у сотні тисяч гектарів полів у різних регіонах, сотні машин, тисячі робітників. Чи можете ви повірити, що всім цим можна керувати з одного комп'ютера або навіть з мобільного телефону? Як це не здається неможливим, це реальність для багатьох провідних сільськогосподарських компаній у світі сьогодні. Вони використовують сучасні інформаційні технології для управління своїми полями, і цифрові тематичні карти дуже допомагають у цьому процесі. Цифрова тематична карта – це електронна карта, яка має

суворі межі певних полів з можливістю управління ними. Зручний підхід забезпечує чітку візуалізацію певних областей і можливість перегляду повної інформації про кожне поле одним кліком. Отримані дані містять інформацію про площу земельної ділянки, культуру, яка тут росте, середню ефективність, історію попередніх культур, останню дату запліднення та безліч іншої необхідної інформації залежно від потреб користувача [3].

Іншим корисним рішенням є цифрова модель рельєфу. Це онлайн-карта, яка додатково відображає рельєф полів. Ці дані дуже інформативні. Низовини, як правило, страждають від повені, а пагорби мають ризик посухи. Відповідно, цифрові моделі рельєфу допомагають компаніям правильно організувати зрошувальну систему, а також ефективно планувати процес посадки, вирощувати врожай вологостійких або вологостійких рослин в оптимальних місцях.

Додаткова документація, така як паспорти об'єктів, протоколи, фотографії, також може бути прикріплена до областей онлайн-карти і відображатись, якщо це необхідно, в процесі більш детального вивчення поля на екрані.

Що ще стає можливим завдяки використанню рішень для картографування? Візуалізація динаміки ґрунтового аналізу, аналіз супутникових знімків з NDVI, створення карти польової продуктивності, виявлення найбільш продуктивних і родючих полів, відстеження динаміки розвитку сільськогосподарських культур, моніторинг стану полів, прогноз урожайності, тощо [4-5].

Діяльність сільськогосподарських компаній завжди дуже тісно пов'язана з питаннями транспортування та зберігання продукції. Компанії стикаються з багатьма проблемами та ризиками, такими як:

Сьогодні з'явилося багато ефективних логістичних IT-рішень. Вони можуть вирішити проблему вибору оптимальних маршрутів транспортування готової продукції на склад. Такі системи розробляють оптимальні маршрути в режимі реального часу з використанням спеціально розроблених алгоритмів таким чином, щоб ефективно використовувати існуючі транспортні можливості компанії, своєчасно доставляти продукцію до визначених пунктів призначення. Як показує досвід, впровадження автоматизованих логістичних рішень допомагає досягти помітної економії витрат палива та витраченого часу навіть у перший місяць роботи.

Вищезазначені рішення допомагають компаніям підвищити якість своєї продукції, зменшити ризик їх пошкодження, а отже, значно зменшити загальні збитки компанії. Цей ефект досягається максимізацією ефективності кожного окремого транспортного засобу, який використовує сільськогосподарська компанія. Вантажопідйомність кожного транспортного засобу повинна використовуватися на 100%, подорож по маршруту повинна виключати відхилення, а час прибуття не може бути порушено. Ці завдання вирішуються за допомогою таких служб, як Navizor.com. Вони аналізують розташування кожної точки збору продукції, відстань між ними, пропускну здатність конкретних транспортних засобів, можливі маршрути та оптимальний час доставки і навіть якість дорожнього покриття.

Список використаних джерел:

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. 2002. № 36.

2. Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності: Закон України // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 12.

3. Радкевич Л. Технологічні інновації у харчовій промисловості та проблеми їх впровадження [Текст] Харчова промисловість. 2009. С. 64-72.

4. Темченко О. Диверсифікація як основа розвитку інноваційно-інвестицйної діяльності промислових підприємств України [Текст] Вісник КТУ. Вип. 27. 2011. С. 267-270.

5. Федулова Л. І. Інноваційна економіка: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. К. : Либідь, 2006. 480 с.

ОСНОВНІ ЕТАПИ КАДРОВОГО ПЛАНУВАННЯ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

А. О. Рассохін,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет,
artas.ori@gmail.com

Розглянуто основні проблеми кадрової політики, залежність результативності та ефективності управління від його кадрового потенціалу. Визначено основні етапи кадрового планування в органах публічної влади.

Ключові слова: етапи, кадрова політика, кадрове планування, кадрове управління, публічна влада, управління персоналом.

[1] Науковий керівник – д.держ.упр., професор Дацій Н.В.

Ринкова економіка ставить ряд принципових завдань, найважливішим з яких є, максимально ефективне використання кадрового потенціалу. Для того щоб цього досягти, потрібна чітко розроблена кадрова політика організації та вміння використати основні технології та етапи кадрового планування. Під кадровою політикою організації правомірно розуміти формування стратегії кадрової роботи, встановлення цілей і завдань, визначення наукових принципів підбору, розстановки і розвитку персоналу, вдосконалення форм і методів роботи з персоналом.

Актуальність даної проблематики полягає в тому, що кадрове забезпечення в органах публічної влади є однією з ключових проблем держави. Існує пряма залежність результативності та ефективності управління від його кадрового потенціалу. Визначальним фактором перспективного розвитку кадрового управління є ефективне кадрове планування, яке включає відтворення кадрового потенціалу в органах публічної влади, його зайнятість, правове регулювання трудових відносин, організаційних механізмів і процедур відбору.

Однак при організації та здійсненні кадрового планування виникає ряд проблем, що заважають ефективному використанню кадрового потенціалу.

Призначення кадрової політики – своєчасно сформулювати цілі у відповідності зі стратегією розвитку організації, що особливо властиво діяльності органів публічної влади, ставити проблеми і завдання, знаходити способи і організовувати досягнення цілей. Для досягнення поставлених цілей особливо важливо забезпечити необхідну організації виробничу поведінку кожного з її співробітників. Як і стратегія розвитку організації в цілому, кадрова політика розробляється з урахуванням внутрішніх ресурсів, традицій організації, а

також можливостей, що надаються зовнішнім середовищем.

Кадрове планування тісно пов'язане з усіма сферами діяльності в органах публічної влади. З одного боку, прийняття рішень у сфері кадрової політики відбувається у всіх комплексних функціональних підсистемах: управління науково–технічною діяльністю, виробництвом, економічною діяльністю, персоналом організації. З іншого боку, рішення в області кадрової політики впливають на рішення в цих комплексних функціональних підсистемах [1].

Кадрове планування передбачає в першу чергу формування стратегії управління персоналом організації, яка враховує стратегію розвитку.

Основними етапами кадрового планування є:

1. Визначення впливу організаційних цілей на підрозділи організації. Кадрове планування базується на стратегічних планах організації. На підставі стратегічних планів організації розглядається план людських ресурсів.

2. Визначення майбутніх потреб (кваліфікація і спеціальності, кількість).

3. Визначення додаткової потреби в персоналі при обліку наявних кадрів організації, постановка кадрової проблеми.

4. Кадрове планування здійснюється як в інтересах проведення ефективного управління персоналом, так і в інтересах самих працівників. Важливо спланувати розміщення персоналу таким чином, щоб врахувати потреби в часі, в потрібному місці, в потрібній кількості, в необхідної кваліфікації для вирішення поставлених завдань [3].

Результати кадрового планування залежать від внутрішніх і зовнішніх факторів. До внутрішніх факторів належать: аналіз змісту праці, аналіз відносної цінності

праці, класифікація посад, аналіз результатів роботи, аналіз продуктивності праці, аналіз оплати праці.

До зовнішніх факторів належать: вікова структура персоналу, проекція звільнення і ротації кадрів, програмні цілі і бюджет організаційної структури, зміни в нормативних актах, ситуація на ринку праці, політичне середовище.

Останній фактор у сучасних умовах набуває особливого значення, оскільки діяльність персоналу виконавчих структур невіддільна від політичного тиску, який чинить на нього призначене керівництво, лобізм зацікавлених груп і інші фактори [2].

Таким чином, можна зробити висновок, що основні етапи кадрового планування безпосередньо впливають на подальшу роботу організації та ефективність управління персоналом. Головним завданням будь–якого кадрового планування є надання нових робочих місць у відповідний час і обов'язково в необхідній кількості.

Список використаних джерел:

1. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Управління персоналом : навч. посіб. Київ: ВД Професіонал, 2006. 153 с.

2. Крушельницька О.В., Мельничук Д.П. Управління персоналом : навч. пос. Київ: Кондор, 2005. 208 с.

3. Одегов Ю.Г., Лабаджян М. Г. Кадрова політика і кадрове планування: підручник для вузів. 2014. 444 с.

НАДАННЯМ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

С. В. Рубан,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Децентралізація на територіях Житомирської області розпочалася ще в 2015 році, утворені ОТГ були першими хто протоптував стежку вивчення на практиці законодавчої бази децентралізації. Саме на їх плечі випала тяжка ноша першими розбудовувати свої громади. Адже саме вони вивчаючи вже на практиці всю законодавчу базу децентралізації мали не лише бажання будувати нову, спроможну, самостійну громаду а бути зразком для інших.

Спостерігаючи за розвитком новоутвореної громади, за їхніми досить значними досягненнями та можливостями кожен житель оточуючих населених пунктів оцінював роботу та широкий спектр можливосте влади на місцевому рівні. З часом громади більш активніше утворювалися навіть прибираючи під сою опіку деякі більш бідніші сільські ради інших районів. Дана тенденція чітко проглядаються на практиці в Глибочицькій та Оліївській ОТГ дані громади не побоялися взяти до себе досить збіднілі населенні пункти інших районів. Під час децентралізації багато часу витрачається на підготовчу частину адже під час об'єднання потрібно доцільно вивчити думку громади бажання їх об'єднуватись чи ні. Мешканці громади неодноразово збираються на збори де представники місцевої влади разом з запрошеними гостями доносять жителям процедуру об'єднання та

[1] Науковий керівник – д.держ.упр., професор Драган І.О.

можливості які відкриються у новоутвореній громаді після об'єднання.

Також неодноразово активісти громади спілкуючись з жителями проводять анкетне опитування з пропозиціями які розглядатимуться в подальшому, про те, які можуть бути укрупнення з якими територіями, з якими сільськими радами, обсяги територій та болючі питання які назрівають в ході опрацювання. Також обговорюють можливість розміщення центрів громад, та старостинських округів. Після ретельної обробки даної інформації матеріали оприлюднюються на зборах для подальшого обговорення громадськістю та затвердження для наступних етапів. Після об'єднання навіть через короткий проміжок часу жителі новоутвореної громади можуть оцінити роботу місцевої влади, адже неозброєним оком видно те, що є досить позитивні зміни.

Після утворення Об'єднані Територіальні Громади мають більше можливостей розвиватися самостійно, використовувати власні надходження, відходить в бік застарілі підходи до роботи не лише в апараті ай у всій громаді, помітні значні зрушення в розвитку інфраструктури громади в освітній, медичній галузі та ін. Завдяки дотації з державного бюджету яку можна використовувати на фінансування будь-яких установ і організацій власної ОТГ, громади мають велику можливість гарно стартувати в роботі громади адже власне фінансування всіх сфер, оновлень матеріального забезпечення, реконструкцій закладів освіти та медицини дає змогу напряму вирішувати гострі питання які довгі роки накопичувалися та мали досить далекі перспективи.

Завдяки підтримці асоціацій надається допомога розвиватись та відкривати відділи ЦНАПу, медичні заклади, заклади соціальної допомоги, органів опіки та піклування. Підтримка надається з першими кроками

роботи, сюди входить і фінансуванням навчання працівників, проведення семінарів та підготовчих курсів, атестації працівників, переглядаючи практику можна зробити висновки, що децентралізація це вагомий внесок в розвиток місцевої влади, перехід на прозорий рівень роботи громад, це розвантаження Районних та обласні ради, можливість самостійно розпоряджатися своїми надходженнями, підбір персоналу для розвитку та вдосконалення громади.

СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА З ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

І. В. Савинець,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Визначено, сучасні методи та механізми взаємодії інститутів громадянського суспільства з органами державної влади, зазначено також основні ризики та проблеми, які виникають під час процесу взаємодії та комунікації органів влади з ОГС.

Ключові слова: інститути громадянського суспільства, громадські організації, взаємодія органів влади та ОГС.

Відкритість та прозорість – це основні вимоги до ефективності державної влади, сформованої демократичним шляхом. За умови, відсутності таких вимог діалог «суспільство-влада» та контроль за діями влади є

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Кравець І.В.

неможливим. Лише в тому випадку, коли влада «прозора», тобто публічна, відкрита у своїх намірах, можна визначити наскільки її дії відповідають закону та є моральними.

Людина згідно з Конституції України визнана найвищою соціальною цінністю, а тому держава у формі владних інститутів має бути зацікавлена в плідній співпраці з представниками громадянського суспільства (ГО, НУО, органи самоорганізації населення, тощо) та безперешкодно надавати громадянам інформацію на їх запит стосовно урядових дій та рішень відповідно до іншими законів України "Про звернення громадян" та "Про доступ до публічної інформації") має право на отримання і ефективне використання інформації.

Основні методи та механізми організації взаємодії органів влади та організацій громадянського суспільства (ОГС):

✓ участь ОГС в розробці проектів нормативно-правових актів з питань, що стосуються суспільно-економічного розвитку держави, інтересів різних верств населення, прав і свобод громадян;

✓ здійснення ОГС громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади (громадський моніторинг розробки та виконання рішень, експертиза ефективності рішень);

✓ надання ОГС соціальних послуг населенню відповідно до укладених з органами державної влади договорів;

✓ утворення спільних (органи влади і ОГС) консультативно-дорадчих та експертних органів, рад, комісій, груп для забезпечення врахування громадської думки у формуванні та реалізації державної політики;

✓ проведення органами виконавчої влади моніторингу й аналізу громадської думки, забезпечення своєчасного публічного реагування на пропозиції та

зауваження громадськості через співпрацю з ОГС [1];

✓ виконання спільних проєктів інформаційного, аналітично-дослідницького, благодійного і соціального спрямування;

✓ сучасні інструменти електронної місцевої демократії (електронні петиції, звернення громадян, активне громадське обговорення інформаційних повідомлень; перетворення кожного учасника «громадських медіа» на автономну одиницю генерування новин (e-Government 1.0, e-Government 2.0)

Зазначимо, що у своїй сукупності ОГС не мають особливого впливу на ухвалення рішень та політичні процеси національного значення. Однією з причин цього є закритість влади та її відмежованість від зовнішніх рекомендацій. Але громадські організації можуть впливати на створення відповідної громадської думки та на ставлення громадськості до негативних соціальних явищ у суспільстві.

Основними проблемами у взаємодії органів влади з ОГС можна вважати:

- намагання використовувати організації громадянського суспільства в політичному процесі;
- створення імітаційних громадських рухів та ініціатив; обмеженість фінансових, кадрових, організаційних можливостей організацій громадянського суспільства;
- фіктивність значної кількості організацій громадянського суспільства; ігнорування з боку органів місцевого самоврядування при прийнятті рішень тощо.

Список використаних джерел:

1. Турій О.В. Окремі аспекти взаємодії організацій громадянського суспільства з органами державної влади як фактор розвитку громадянського суспільства /

О. В. Турій.// Державне управління: удосконалення та розвиток № 8, 2017. – Режим доступу: http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1115 (дата звернення 15.05.2020).

2. Vogel, B. The formation of active civil societies in post-communist States: The challenges and opportunities of a political foundation [Text] / Bernhard Vogel // European View. – 2008. – Vol. 7, No 1. – P. 129–138.

3. Практичний посібник для працівників комунікаційних структур в органах влади / Проект «Будуємо мости заради реформ і довіри», Київ, 2016. - Режим доступу: https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/posibnyk.pdf (дата звернення 10.05.2020)

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

О. Л. Свинціцький,
А. В. Макарюк,
І. М. Чередниченко,
студенти ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Демократичні зміни, що відбуваються в Україні, тісно пов’язані з необхідністю реформування системи органів публічної влади та розвитку інститутів громадянського суспільства. Досвід розвитку зарубіжних країн свідчить про те, що оптимізація територіальної організації влади, зміцнення місцевого самоврядування, формування самодостатніх територіальних громад

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Опалов О.А.

неможливе без проведення децентралізації влади, яка є основою забезпечення високого рівня життя населення, надання якісних послуг на локальному рівні. Побудова моделі децентралізації в Україні, може мати свої національні особливості та засновані на національних підходах положення, однак використання прикладів іноземних результативних практик є вагомим фактором пошуку української моделі розвитку, тому в сучасних умовах набувають актуальності питання використання міжнародного досвіду щодо якісної та ефективної децентралізації.

Мета полягає в аналізі іноземного досвіду проведення децентралізації та формування власних теоретичних узагальнень в даній сфері.

На сьогоднішній день у світі не існує жодної універсальної моделі чи методології, яку б можна в повному обсязі і без змін застосувати в Україні.

На разі в європейських країнах виділяють три основні моделі місцевого самоврядування, які склалися під час муніципальних реформ, а саме: англосаксонська, континентальна, змішана.

Уряд Франції намагався розпочати примусову територіальну реформу, спрямовану на злиття комун (муніципалітетів), створених ще сотні років тому. Ідея примусового злиття, що була відкинута населенням, трансформувалася у співробітництво територіальних громад. Для подолання проблеми фінансового забезпечення і здійснення функцій органів самоврядування застосовується два підходи: 1) співробітництво комун для вирішення певних спільних проблем; 2) злиття кількох дрібних комун в одну більш потужну і фінансово спроможну для вирішення питань функціонування всіх служб місцевого самоврядування [4, с. 397]. Важливо звернути увагу на те, що Франція після впровадження

реформи стала «єдиною країною Західної Європи, що має 4 рівня адміністрації, якщо рахувати центральний рівень (центр, регіон, департамент, комуна)» [3, с. 177].

Однак на сьогодні процес реформування адміністративно-територіальної структури Франції не завершився, оскільки все частіше обґрунтовується ідея спростити її шляхом ліквідації рівня департаментів через наявну значну кількість недоліків, а саме: неефективний розподіл компетенцій, значні витрати на утримання, перевантажена процедура прийняття рішень, неефективність втручання держави у місцеві справи.

У Фінляндії також було здійснено спробу значно зменшити чисельність муніципалітетів рішенням «згори». Зрештою у результаті політичних дебатів переміг принцип добровільності. Разом з тим держава заохочує об'єднання муніципалітетів шляхом надання додаткових субсидій. При цьому розмір дотації був диференційований – він збільшувався у таких випадках: 1) об'єднання комун з чисельністю населення більше 20 тис.; 2) збільшення числа комун, що об'єднувалися; 3) здійснення об'єднання у перші роки реалізації реформи. Тобто адміністративно-територіальна реформа у Фінляндії відбувається не адміністративно-командним шляхом, а завдяки економічному стимулюванню добровільних рішень суб'єктів місцевого самоврядування щодо доцільності такого об'єднання [3, с. 177].

Варто відзначати, що у Фінляндії загальний обсяг муніципальних бюджетів приблизно дорівнює державному бюджету. Муніципальна рада приймає місцевий бюджет, а також встановлює місцеві податки і збори. Такі рішення не потребують додаткового погодження держави. У середньому 47% доходів місцевого бюджету – надходження від місцевих податків, 27% – додаткові доходи, 19% – державні субсидії, 4% – позики, 2% –

інвестиційні доходи і 1% – інші доходи. Головне джерело місцевих доходів – податок на заробітну плату, який становить від 15 до 21% зарплатні мешканців муніципалітету.

Модель місцевого самоврядування у Швеції базується на принципах децентралізації та субсидіарності, законодавчо визначаються лише повноваження органів державної влади, а решту питань відносять до компетенції органів місцевого самоврядування [8]. Доволі дискусійним у процесі реформування системи державного управління та децентралізації, особливо сьогодні в Україні, є питання представництва державної влади в місцевих органах. Швеція вирішила його шляхом створення національних відомств (агенцій, управлінь, асоціацій тощо), муніципальних утворень, що працюють на правах громадських об'єднань.

Внутрішній взаємоконтроль здійснюється виборними ревізорами, які мають право укладати договори про аудит з незалежними аудиторськими конторами.

На нашу думку, досвід Швеції показує позитивний приклад побудови співпраці між органами місцевого самоврядування та держави, що підтверджується не впливом на прийняття рішень, а представництвом на місцях і виконанні виключно завдань і функцій прямо покладених на них законом. Також важливим аспектом для врахування Україною є приклад внутрішнього взаємоконтролю місцевого самоврядування та судового контролю за його діяльністю.

На основі аналізу зарубіжного досвіду можна виокремити основні шляхи впровадження реформ з децентралізації влади в Україні:

– розмежування повноважень, прав та обов'язків різних рівнів влади відповідно до сутності правової, демократичної держави та громадянського суспільства, що

дозволить досягти балансу інтересів у системі публічних відносин;

– розробка та реалізація ефективної регіональної політики, спрямованої на забезпечення рівномірного місцевого і регіонального розвитку;

– забезпечення втілення принципу субсидіарності як способу подолання конфлікту інтересів між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;

– упровадження адміністративно-територіальної реформи із забезпеченням збереження цілісності держави та її унітарного устрою [4, с. 282].

Таким чином, результатом децентралізації має стати побудова розвиненої, сильної демократичної держави із самодостатнім місцевим самоврядуванням, здатним ефективно вирішувати місцеві проблеми та якнайкраще забезпечити населення широким спектром публічних послуг.

Список використаних джерел:

1. Роман В. Моделі децентралізації влади країн Європейського Союзу / В. Роман [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lvivacademy.com/visnik12/fail/Roman.pdf.

2. Костенюк І. Західні моделі місцевого самоврядування: перспективи та обмеження культурних трансферів І. Костенюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2013/2013_01(16)/39.pdf.

3. Пасічник М. Еволюція та характерні ознаки децентралізації публічного управління / М. Пасічник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://visnyk.academy.gov.ua/wpcontent/uploads/2013/11/2010-4-24.pd.

УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Ю. В. Сердюк,
студент ОС «Магістр»,
Поліський національний університет

Розглянуто характерні особливості управління водними ресурсами в умовах сучасних викликів. Обґрунтовано необхідність переформатування сучасного водокористування з метою збереження водних ресурсів.

Ключові слова: управління, інновації, водні ресурси, ефективність, глобальні тренди.

У всьому світі демографічні, економічні та технологічні тенденції прискорили нашу здатність свідомо і несвідомо змінювати середовище, в якому ми живемо, і яке підтримує нас. Ми, люди, стали головним рушієм змін навколишнього середовища. Наші дії впливають на наше глобальне середовище, включаючи наш клімат [2]. Це, в свою чергу, впливає на кількість та просторовий та часовий розподіл опадів, що випадають на водозбірні басейни, та час їх стоку.

У поєднанні зі змінами в ландшафтах, завдяки зростанню виробництва їжі та енергії та переміщенню людей до міських центрів, ми змінюємо кількість та якість наших прісноводних ресурсів, від яких ми залежимо, щоб вижити як фізично, так і економічно. Ми залежимо від води не лише на все життя, а й на наше економічне благополуччя. Вода відіграє роль у створенні всього, що ми виробляємо. Замінників немає, і хоча їх можна поновлювати, існує лише кінцева кількість [4].

Наша планета більше не функціонує так, як колись. В даний час Земля стикається з відносно новою ситуацією, здатністю людей трансформувати атмосферу, деградувати

біосферу та змінювати літосферу та гідросферу. Виклики нашого десятиліття – обмеженість ресурсів, фінансова нестабільність, релігійні конфлікти, нерівність у країнах та між ними, погіршення стану навколишнього середовища – все свідчить про те, що звичайний бізнес не може продовжуватися.

Ці виклики ефективному планетному керівництву повинні бути вирішені невдовзі. Різні частини земної системи - гірські породи, вода та атмосфера - беруть участь у взаємопов'язаних циклах, де речовина постійно перебуває в русі і використовується і використовується повторно в різних планетарних процесах. Без взаємозв'язаних циклів та переробки компоненти нашої Землі не могли б функціонувати як цілісна система.

Управління водними ресурсами є важливим, оскільки воно допомагає визначити майбутні очікування. Управління водними ресурсами – це управління водними ресурсами відповідно до встановленої політики та норм. Вода, яка колись була багатим природним ресурсом, стає все більш цінним товаром через посуху та надмірне використання [3].

Управління водними ресурсами – це діяльність з планування, розробки, розподілу та управління оптимальним використанням водних ресурсів. Це піднабір управління водним циклом. В ідеалі, планування управління водними ресурсами враховує всі конкуруючі потреби у воді та намагається розподіляти воду на рівних засадах для задоволення всіх потреб. Як і в інших сферах управління ресурсами, це рідко можливо на практиці. Вода є важливим ресурсом для всього життя на планеті.

З водних ресурсів на Землі лише три відсотки її є прісною, а дві третини прісної води замикаються в крижаних шапках і льодовиках. З решти одного відсотка п'ята частина припадає на віддалені, важкодоступні

райони, і багато сезонних опадів під час мусонного потопу та повені використовувати непросто. В даний час людство використовує лише близько 0,08 відсотка всієї свіжої прісної води в умовах постійно зростаючого попиту на санітарію, питво, виробництво, відпочинок та сільське господарство.

Список використаних джерел:

1. Левківський, С.С. Раціональне використання і охорона водних ресурсів Підручник. К. : Либідь, 2006. 280 с.

2. Водне господарство в Україні / За ред. А.В. Яцика, В.М. Хорєва. К. : Генеза, 2000. 456 с.

3. Водна рамкова директива ЄС 2000/60/ЕС. Основні терміни та їх визначення. К., 2006. 240 с.

4. Хвесик, М.А. Інституціональне середовище сталого водокористування в умовах ринкових відносин: національні та регіональні виміри: Монографія К.: Книжкове вид-во НАУ, 2005. – 180 с.

5. Hoffmann H. Bedeutung eines Qualitäts management systems nach DIN EN ISO 9000 ff. für land wirtschaftliche Betriebe // Land wirtschaftsverlag. Münster-Hiltrup, 1998.

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

А. С. Сімашко,
магістрант[1],
Поліський національний університет

Досліджено основні умови розвитку бізнесу за сучасних умов; обґрунтовано передумови впровадження диверсифікації на підприємствах, визначено мотиви та цілі її реалізації, обумовлена необхідність зміни підприємницького стилю поведінки.

Ключові слова: диверсифікація, бізнес-структури, підприємницька діяльність.

В ринкових умовах господарювання більшість підприємницьких структур починають свою діяльність з одного виду бізнесу, який здебільшого обслуговує місцеві або регіональні ринки. На перших етапах розвитку діяльність таких підприємств характеризується обмеженою номенклатурою, не великою кількістю виробленої продукції, проведених робіт, послуг, тобто не відрізняється різноманітністю. Основними напрямами діяльності новостворених господарств є зростання обсягів продажів, збільшення частки ринку, формування прихильності потенційних споживачів до продукції фірми.

З плином часу, при позитивному розвитку бізнесу, номенклатура продукції розширюється, і підприємство починає використовувати можливості територіального розширення ринку, переходячи від місцевого до регіонального, далі національного та міжнародного. Поки у підприємства є численні прибуткові можливості

[1] Науковий керівник: к.е.н., доцент Мартинюк М.А.

використовувати перспективи зростання в своїй галузі, питання диверсифікації може і не виникнути.

Однак ризики мінливого середовища, що спостерігаються тривалий час, можуть докорінно змінити ставлення до даного питання. Зміни в суспільстві змінюють вподобання споживачів, виклики моди спонукають до появи на ринку нових видів продукції, товарів та послуг, що стимулює до здорової економічної конкуренції. За таких умов підприємці змушені робити стратегічний вибір: зупинитися на досягнутому рівні чи безупинно рухатися вперед, шукаючи нові шляхи зміцнення бізнесу, задовольняючи як власні інтереси, так і інтереси споживачів. Одним із таких стратегічних напрямів є впровадження диверсифікації, яка надає можливості зменшити оперативний ризик, стабілізувати доходи, збільшити кредитні можливості, використовувати резерви, пристосуватися до потреб споживачів, зайняти належну нішу на ринку.

Вище окреслені передумови впровадження диверсифікації формують мотиви її реалізації та визначають цілі стратегічного розвитку підприємства (рис.1). Реалізація диверсифікації в підприємницьких структурах ґрунтується на теорії про життєвий цикл товару, яка передбачає, що благополуччя підприємства забезпечується надійно лише тоді, коли життєві цикли товарів, що випускаються ним, перекривають один одного. Тобто ще до моменту повного насичення на ринку одним видом продукції, необхідно заздалегідь розробити та вивести наступний її вид.

Варто зауважити, що в залежності від рівня диверсифікованості підприємства поділяються:

– з незначним ступенем диверсифікації – до 10% загальної виручки і прибутку отримують від реалізації

продукції, не пов'язаної з основною діяльністю підприємства;

– диверсифіковані – 30% загальної виручки і прибутку від диверсифікованих видів діяльності;

– істотно диверсифіковані – понад 50% виручки і прибутку від диверсифікації.

Рис. 1. Передумови, мотиви, цілі диверсифікації в контексті стратегічного розвитку підприємства

Джерело: власні дослідження

Тому диверсифікованими вважаються підприємства, коли 30% і більше загального обсягу продажів припадає на продукцію, не пов'язану з основною діяльністю підприємства.

Отже сучасні підприємства будь-яких форм власності, в жорстких умовах невизначеності змушені суттєво змінювати власне ставлення до господарської діяльності з метою стратегічного розвитку. Для того щоб контролювати процес реалізації стратегії і бути впевненими в досягненні поставлених цілей, керівники бізнес-структур змінюють підприємницький стиль поведінки. Диверсифікація – це один з не багатьох інноваційних підходів щодо активізації власної справи, який дозволяє зменшити ризик в досягненні основної мети – отримання прибутку.

Список використаних джерел:

1. Бокань А. А. Диверсифікація підприємства: передумови види та форми. *Вісник економічної науки України.* 2010. № 2 (18). С. 21-24.

2. Гончар В. В., Мальцев М. М. Диверсифікація промислових підприємств як напрямок стратегічного розвитку. *Вісник Приазовського державного технічного університету.* Серія: Економічні науки: зб. наук. праць. Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ», Вип. 35. 2018. С. 176-181.

3. Манаєнко І.М., Кондратюк А.А. Теоретичні засади диверсифікації діяльності підприємства в умовах нестабільного бізнес-середовища. *Економіка та управління національним господарством*. Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. Том 29 (68). 2018. № 5. С. 15-19.

4. Шарко О.О. Види та напрями диверсифікації діяльності підприємств. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.* 2008. № 10(128). С. 190 – 194.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

О. М. Слюсарчук,
студент ОС «Магістр»,
Поліський національний університет

Досліджено проблему розвитку міжнародного туризму в умовах світової пандемії «COVID-19», проаналізовано його вплив на економіку розвинутих країн світу, та з'ясовано її вплив на туристичну індустрію України.

Ключові слова: туризм, міжнародний туризм, світова пандемія, туристична індустрія, сфера послуг, «COVID-19».

Враховуючи сучасні глобальні виклики, туристичні агентства та індустрія туризму повинні адаптуватися до майбутнього, а саме, враховувати зростаючий світовий інтерес до екологічно чистих подорожей. У доповіді Організації Об'єднаних Націй за 2019 рік Викиди CO2, пов'язані з транспортом у туристичному секторі, туризм виявився суттєвим фактором, що сприяє зміні клімату. У наш час зростаюча кількість туристів починає усвідомлювати негативний вплив їх поїздок на постраждалі регіони. Як результат, все більше і більше туристів у світі вірять у важливість стійких подорожей та вибору зелених подорожей. Один із способів застосувати це на практиці – зупинитися в екологічно чистих або екологічних приміщеннях – концепція, яка допомогла таким компаніям, як Airbnb, стати більш популярними.

Іншим фактором, який, як передбачається, суттєво вплине на світову туристичну галузь у 2020 році та, мабуть, на наступні роки, є пандемія коронавірусу (COVID-19). Оскільки країни запровадили суворі обмеження на

подорожі, щоб стримати поширення хвороби, національний та міжнародний туризм різко зупинився. За підрахунками, глобальний дохід індустрії подорожей та туризму впаде на 17 відсотків у 2020 році. Розглядаючи регіональну структуру доходів від туризму, прогнозувалося, що в Азії відбудеться найбільше зменшення доходів, а також найбільша втрата зайнятості в галузі туризму від COVID-19 у всій галузі. Хоча довгострокову економічну шкоду, спричинену пандемією COVID-19, поки що неможливо повністю оцінити, застій суспільного життя вже впливає не тільки на туризм, але і на галузі, пов'язані з туризмом, наприклад, глобальне відвідування ресторанів, театральні вистави та заходи.

Тому вплив, який на даний момент спричинила пандемія на сферу туризму важко проаналізувати, а спрогнозувати ще складніше. За даними ВОЗ COVID-19 заразив більше ніж 10 мільйонів чоловік і став причиною смерті понад 500000 чоловік у всьому світі. У глобальному масштабі темпи розповсюдження не йдуть на спад, а з огляду на статистичні данні жовтня-листопаду 2020 року, лише посилюється.

Щоденні випадки захворювання в Європі і Західній частині Тихого океану після покращення ситуації знову підвищуються, також вірус не здає своїх позицій у таких регіонах як Північна і Південна Америка, Південно-Східна Азія і Африка.

Як один із методів боротьби з вірусом більшість країн закрили свої кордони для відвідувачів і туристів. Всесвітня туристська організація ООН повідомила в другому кварталі 2020 року, що вперше в історії 100% напрямків у світі ввели обмеження на поїздки. В результаті міжнародний туризм був майже повністю припинений, а внутрішній туризм обмежений умовами ізоляції, введеними в багатьох країнах. Хоча деякі напрямки почали повільно відкриватися, багато

хто побоюється міжнародних поїздок або не можуть собі цього дозволити через економічну кризу.

Туризм – найважливіший сектор світової економіки. У 2019 на сектор туризму припадало 29 відсотків світового експорту послуг і близько 330 мільйонів робочих місць у всьому світі. Це важливе джерело доходу і зайнятості для високорозвинених і країн, що розвиваються. Глобальне скорочення числа туристів, що прибувають в країну, може мати руйнівні економічні наслідки, оскільки деякі країни, що розвиваються сильно залежать від туризму. У деяких країнах, наприклад в декількох малих острівних державах, що розвиваються (Моразі), туризм становить більше половини ВВП.

Пов'язані з пандемією обмеження, скасування рейсів і закриття кордонів можуть перешкодити не тільки планам на відпочинок. Однак різке падіння туризму матиме неабиякий вплив на країни, які покладаються на іноземних туристів, з потенційно великомасштабними наслідками для їх національної економіки.

Згідно з нещодавно опублікованим звітом МВФ, який стосується у тому числі і зовнішнього сектору за 2020 рік, Коста-Ріка, Греція, Марокко, Португалія і Таїланд можуть виявитися в числі найбільш постраждалих, оскільки втрати доходів від туризму перевищать 3 відсотки ВВП.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про туризм» від 15.09.95 № 325/95 – ВР.

2. Александров В. В. Туризм в системі пріоритетів регіонального розвитку : монографія. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2010. С.268.

3. Пандемія COVID-19 та її наслідки у сфері туризму в Україні [Електронный ресурс] – Режим доступа: http://www.ntoukraine.org/assets

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Л. Ю. Скиба,
студент ОС «Магістр»[1],
Поліський національний університет

У дослідженні розкрито авторський методологічний підхід до управління потенціалом розвитку підприємства.

Ключові слова: потенціал розвитку, управління, підприємство.

В умовах високої динамічності ринкового середовища запорукою ефективного функціонування та утримання ринкових позицій підприємства є підтримка власного потенціалу. Потенціал розвитку підприємства є своєрідним резервом стійкості до турбулентності і загроз зовнішнього середовища. Тому процес управління ним потребує системного науково-обґрунтованого підходу і є предметом наукових дискусій вітчизняних і зарубіжних учених, таких як І. Ансофф, А. Мескон, А. Томпсон, А. Стрікленд. В. Задорожна, Н. Краснокутська та ін. Метою даного дослідження є розкриття методологічних підходів до управління потенціалом розвитку підприємств в ринкових умовах.

Узагальнення теоретичних досліджень управління потенціалом підприємств дозволяє визначити його як цілеспрямований вплив на наявні та потенційні можливості розвитку. Досягнення зазначеної цілі є можливим за умови ефективного виконання усіх функцій менеджменту у процесі формування, використання та розвитку потенціалу, тобто системного підходу.

[1] Науковий керівник: д.держ.упр., професор Дацій Н.В.

Плюралізм думок щодо сутності та структури потенціалу розвитку підприємства породжує диференціацію методологічних підходів до управління ним. Узагальнення наукових думок щодо даного питання дає підстави для виокремлення наступних підходів: системного, функціонального, інтеграційного, ситуаційного структурного, цільового, процесного, фрактального [1].

В авторському розумінні найбільш обґрунтованим є системно-функціональний або комплексно-функціональний підхід, відповідно до якого управління потенціалом розвитку підприємства являє собою реалізацію взаємопов'язаних функцій планування, організації, мотивації та контролю за процесом формування та використання збалансованої системи ресурсів і компетенцій для досягнення стратегічних цілей, стійкості та розвитку підприємства. При цьому максимальна ефективність досягатиметься за умови використання усіх складових потенціалу. Базовою складовою потенціалу розвитку є ресурсна як сукупність матеріальних та нематеріальних активів, що є в розпорядженні підприємства. Однак в ринкових конкурентних умовах ефективність має забезпечуватися збалансованим використанням інноваційного, інвестиційного, маркетингового, управлінського та інформаційного потенціалу.

Інноваційний потенціал відображає сукупну спроможність підприємства створювати та реалізовувати інновації, що об'єктивно є первинною основою розвитку.

Інвестиційний потенціал – це здатність підприємства до залучення капіталу та його трансформації в економічні та інші блага, тобто здатність формувати джерела розвитку підприємства.

Маркетинговий потенціал відображає спроможність підприємства створювати споживчі цінності і позиціонувати їх на ринку.

Управлінський потенціал являє собою сукупність компетентнісних характеристики системи управління, що забезпечують конкурентоспроможність та розвиток підприємства.

Інформаційний потенціал – сукупність інформаційних ресурсів і здатностей до їх реалізації, які забезпечують умови його тривалого розвитку на ринку на основі генерації, накопичення і використання знань [2].

Таким чином управління потенціалом передбачає реалізацію класичних функцій менеджменту на етапах формування, використання та розвитку потенційних можливостей розвитку підприємства. Комплексне використання усіх складових потенціалу за умови ефективної реалізації функцій менеджменту сприятиме досягненню стратегічних цілей розвитку підприємства.

Список використаних джерел:

1. Маслак О. І., Безручко О.О. Управління економічним потенціалом підприємства на різних стадіях його життєвого циклу. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2014. № 1. С. 201-212. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mimi_2014_1_22

2. Ілляшенко С.М. Інформаційний потенціал як запорука розвитку підприємства. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/23253/1/414_210.pdf;jsessionid=73F33B74E2D19FF87B3957006117D272

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

В. А. Смоляр,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Публічне управління сферою охорони здоров'я полягає в заходах публічних органів влади та сукупності їх цілеспрямованих дій на громадське здоров’я та соціальну систему з метою підвищення якості медичного обслуговування населення.

Категорія «якість» аналізувалась впервіснгому суспільстві Арістотелем як філософське поняття, що дозволяло відрізняти предмети один від одного і розподіляти їх за ознаками «гарні» – «погані». Г. В. Ф. Гегель (XIX ст.) пояснював якість як рухому категорію, яка надає речам певну визначеність, неповторність, і тісно пов‘язана з їх кількістю. За китайською версією, поняття якості тотожне сумі двох елементів: рівноваги і грошей, а відомі дослідники якості минулого століття – В. Шухарт, К. Ісікава і Дж. М. Джуран – основною характеристикою якості визнавали її здатність задовольняти потреби споживачів .[1]

Активно стратегічне управління якістю досліджував Дж. М. Джуран, який у 1951 р. запропонував три його аспекти: планування якості (вибір цільового ринку, визначення його потреб, розробка продукту, який відповідає потребам ринку), управління якістю (реалізація виробничого процесу, перевірка відповідності характеристик продукту на стадії його виготовлення

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Довженко В. А.

запланованим), поліпшення якості (оптимізація розробленого виробничого процесу і продукту) [3].

Міжнародна організація праці в 1987 році прийняла міжнародні стандарти систем управління якістю ISO серії 9000. Поступово на зміну комплексному управлінню якістю прийшов загальний, всебічний менеджмент якості – сучасна передова концепція, яка ставить перед підприємством першочергові завдання з забезпечення якості продукції, підпорядковуючи всю діяльність зазначеній меті. Концепція обумовлює управління продукцією на всіх стадіях її життєвого циклу, актуалізує економічні аспекти якості [5].

Сучасний менеджмент якості поєднує стандарт 9000 зі стандартом ISO серії 14000, який встановлює вимоги до систем менеджменту якості з точки зору захисту навколишнього середовища і безпеки продукції, це дозволяє подолати протиріччя між якістю продукту, організації та станом навколишнього середовища [2].

Якість в системі охорони здоров‘я оцінюється через медичну, соціальну та економічну складові, які відображають у певному ступені стан здоров‘я людини, оскільки визначають пріоритетні людські потреби. Категорія якості медичної допомоги дослідниками вважається неоднозначною, багатогранною і комплексною категорією, що включає ряд компонентів. Положення ДСТУ ISO 9000:2007 показує, що найбільш зацікавленою в якості надання медичної допомоги є населення, пацієнти, медичні працівники, керівники різних рівнів галузі і закладів охорони здоров’я, постачальники ресурсів для медичних установ, суспільство, держава. Якість це ефективність, економічність, адекватність, інноваційність,

Результативність, оптимальність, сприйнятливість, законність, справедливість, доступність надання медичної допомоги [2].

Міжнародна експертна група ВООЗ визначає якість медичної допомоги як «рівень досягнення системами охорони здоров'я суттєвих цілей у поліпшенні здоров'я і відповідності справедливим очікуванням населення, а основними її критеріями вважають ефективну і своєчасну медичну допомогу, ефективне використання, задоволення потреб пацієнтів і результативність лікування. Якісним медичне обслуговування слід вважати в разі, якщо ресурси використовують з максимальною ефективністю для задоволення медико-санітарних потреб пацієнтів з використанням профілактики і лікування без зайвих витрат, і відповідно до вимог доказової медицини Експерти Світового банку вважають, що важливими характеристиками якості медичної допомоги є оперативність її надання, застосування технологій лікування, заснованих на принципах доказової медицини, і ефективність, наголошуючи на необхідності відповідного розвитку інфраструктури систем охорони здоров'я, оснащення медичних закладів необхідними матеріалами і персоналом, способу застосування медичними працівниками сучасних знань для діагностики, лікування, профілактики, особливостей спілкування лікаря і пацієнта, які обумовлюють дотримання або ігнорування рекомендацій лікаря, а отже, результативність лікування».

В Україні рівень якості медичної допомоги визначається як «належне (відповідно до стандартів, клінічних протоколів) проведення всіх заходів, які є безпечними, раціональними, прийнятними з точки зору коштів, що використовуються в даному суспільстві, і впливають на смертність, захворюваність, інвалідність» [1]. При дотриманні національних стандартів системи управління якістю медичного обслуговування як складової частини загальної системи управління якістю, дає змогу оптимально визначити вимоги до систем

управління якістю медичного обслуговування, показати здатність задовольнити вимоги споживачів, відобразити шляхи досягнення сталого розвитку громадського здоров'я у умовах невизначеності та ризиків.

Список використаних джерел:

1. Державна політика у сфері охорони здоров'я: кол. моногр.: у 2 ч. / [кол. авт.; упоряд. проф. Я.Ф. Радиш; передм. та заг. ред. проф. М.М. Білинської, проф. Я.Ф. Радиша]. – К.: НАДУ, 2013. – Ч. 1. – 396 с.

2. Національний стандарт України «ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT). Системи управління якістю. Вимоги», Київ ДП «УкрНДНЦ», 2016.

3. Огнєв В.А. Аспекти оптимізації управління якістю медичної допомоги дітям з цукровим діабетом / В.А. Огнєв, Л.І. Чумак, Н.М. Федак // Медицина сьогодні і завтра. – 2012. – №1. – С. 23 – 27. Рахманова Н. Внедрение проектов повышения качества медицинского обслуживания на уровне первичного звена здравоохранения / Н. Рахманова, Н. Нармухамедова. – Ташкент, 2007. – 148 с. – К., 2014. – 28 с.

4. Про схвалення Загальнодержавної програми «Здоров'я — 2020»: розпорядження Кабінету Міністрів України від 31.10.2011 № 1164'р // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://za' kon2.rada.gov.ua/laws

5. Степанова О.В. Стратегічні орієнтири розвитку державно-приватного партнерства в системі охорони здоро' в'я України. Ефективна економіка. 2014. № 662.

УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ВИКЛИКИ

І. О. Сніхівська,
студентка ОС «Бакалавр»,
Поліський національний університет

Розглянуті характерні особливості управління персоналом підприємства. Обґрунтовано, що сучасні умови підприємств ставлять абсолютно нові умови для менеджерів з управління персоналом, що передбачає більшу інтенсивність їх роботи, здатність цінувати час, володіти складними організаційними та психологічними якостями.

Ключові слова: управління, персонал, ефективність управління, зарубіжний досвід.

Ефективна система управління персоналом на підприємстві набуває все більшого значення як фактор підвищення конкурентоспроможності, успіху в реалізації стратегій розвитку. Система управління – це впорядкований набір взаємопов'язаних елементів, які мають різне функціональне призначення, діють автономно, але вони спрямовані на досягнення загальної мети [2].

Суть управління персоналом полягає в його меті, яка формується як ефективність всієї системи підприємства та її підсистеми «управління персоналом» на основі оптимізації взаємодії його елементів, координації та упорядкування виробничої діяльності працівників.

У сучасній науковій літературі існує багато підходів до визначення поняття «управління персоналом». Ці підходи умовно можна розділити на такі категорії:

• діяльнісний підхід, де управління персоналом розглядається як різновид «діяльності, яка використовується в компаніях, що сприяють найбільш

ефективному використанню працівників для досягнення організаційних та особистих цілей»;

• процесний підхід, який розглядає управління персоналом як «процес цілеспрямованого впливу на систему економічних відносин, служить задоволенню потреб у персоналі необхідних кваліфікацій, працевлаштуванні звільнених робітників та їх ефективному використанні»;

• комплексний підхід, при якому управління персоналом визначається як сукупність управлінських дій (принципів, методів, засобів та форм) інтересів, поведінки та діяльності працівників з метою максимального використання їх потенціалу при виконанні службових функцій [1, 3].

Витримування несприятливих факторів середовища та покращення позиції на ринку дозволяє компанії розвиватися. У зв'язку з цим необхідно сформувати механізм стратегічного управління персоналом. Розробка та реалізація стратегічного управління людськими ресурсами дозволяє краще використовувати людські ресурси в рамках діяльності підприємства. Управління персоналом як наука впливає на діяльність реальних компаній, переходячи у власність людей, зайнятих управлінням та виробництвом.

Сучасні умови підприємств ставлять абсолютно нові умови для менеджерів з управління персоналом, що передбачає більшу інтенсивність їх роботи, здатність цінувати час, володіти складними організаційними та психологічними якостями, забезпечувати творчий підхід. У зв’язку з цим покращення якості контенту для керівників підприємств набуває особливої актуальності. Однак в Україні ситуація, коли управлінський персонал не приділяє достатньої уваги технологіям розвитку та призначенням персоналу.

Забезпечення конкурентоспроможності підприємств на зовнішніх ринках можливе завдяки виробництву інноваційної продукції та наданню високотехнологічних послуг, умовою яких є створення компетенцій вітчизняних підприємств, які забезпечують відповідність професійної діяльності персоналу із завданнями розвитку підприємства.

На основі аналізу загальних проблем управління персоналом в країнах Європейського Союзу визначено сучасні тенденції та напрямки реалізації розвитку персоналу. Серед шляхів підвищення якості програм розвитку персоналу в європейських країнах одне з центральних місць займає участь у розробці та впровадженні навчальних закладів програм розвитку персоналу з акцентом на навички самооцінки, креативного мислення та самооцінку – навчання [2] . Тому перспективами подальших досліджень є розробка ефективної кадрової політики в рамках реалізації стратегій розвитку персоналу. Важливою проблемою, що вирішується в процесі розвитку персоналу промислових підприємств, є невідповідність компетенції персоналу підприємств вимогам, що пред'являються до них, виходячи з сучасного стану промислових підприємств, з одного боку, та сучасних вимог, які формуються під впливом європейських інтеграційних процесів, з іншого боку.

Список використаних джерел:

1. Козак К. Б. Управління розвитком трудового потенціалу персоналу підприємства : дис. канд. екон. Наук 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності); Херсонський Міжнародний університет бізнесу і права. Х., 2011. 245 с.

2. Бардась А.В. Менеджмент. Дніпропетровськ: НГУ, 2012. 381 с.

3. Грішнова О. Поливяна Н. Управління людським капіталом у контексті 4. Крушельницька О. В. Управління персоналом [навчальний посібник]. К.: Кондор, 2003. 296 с.

СУЧАСНИЙ СТАН НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

К. М. Сорока,
І. В. Сорока,
Студентки ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Встановлено, що в основі доктрини публічних послуг лежить концепція обслуговування державою індивідууму, урядове служіння громадянському суспільству. В результаті аналізу процесу надання публічних послуг громадянам органами державної влади з'ясовано, що протягом останніх 4-х років сфера надання адміністративних послуг розвивалася стрімкими темпами: кількість центрів з надання публічних послуг в Україні з 2012 року по 2019 рік зросла на 722 одиниці, тобто збільшилася майже у 18 разів.

Ключові слова: публічні послуги, адміністративні послуги, публічне управляння, органи державної влади.

Стратегія реформування державного управління в Україні на 2016-2020 роки та її план реалізації містить розділ про реновацію системи надання адміністративних послуг та удосконалення законодавчої бази з метою більш ефективного виконання адміністративних процедур [1].

[1] Науковий керівник: к.е.н., доцент кравець І.В.

Слід зазначити, що протягом останніх 4-х років сфера надання адміністративних послуг розвивалася стрімкими темпами (рис. 1).

Як свідчить рисунок 1 кількість центрів з надання адміністративних послуг в Україні з 2012 року по 2019 рік збільшилася на 752 одиниці, тобто збільшилася майже у 18 (!) разів, а беручи до уваги що відкрито було ще 51 територіальний підрозділ і обладнано 161 віддалене робоче місце та 8 мобільних ЦНАПів, то більше, ніж в 20.

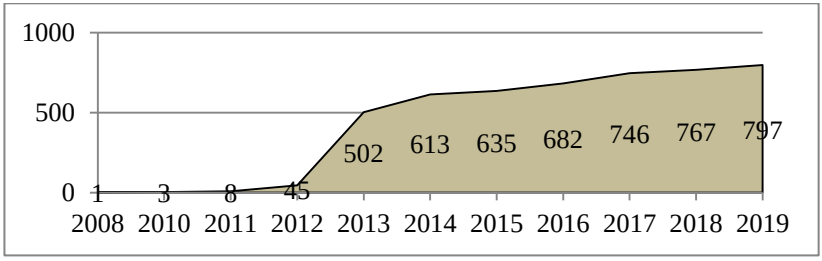

Рис. 1. Утворення ЦНАП в Україні по роках, одиниць

Джерело: побудовано автором на основі [2], [4].

Розподіл ЦНАПів за органами, що їх утворили зображено на рис. 2.

В 2019 році Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» провів дослідження з приводу якості надання адміністративних послуг в Україні [3]. Опитування проводилося у 30-ти містах України. Кількість респондентів склала 3434 осіб (близько 100-150 у кожному місті). За умовами опитування громадянам ставили наступні питання [3]:

Питання 1: Яка мета звернення до ЦНАП і скільки часу потрібно для вирішення?

Відповідь 1: Споживачі адміністративних послуг зверталися до ЦНАПів з метою: отримати конкретну послугу – 78,5% у і 21,5% задля отримання консультації та інформації. Із них – 71% повністю вирішили своє питання,

ще 23% респондентів заявили, що питання не вирішене, проте перебуває в процесі.

Рис.2. Розподіл ЦНАП у розрізі органів, що їх утворили, 2018 р.

Джерело: побудовано автором на основі [2].

Питання 2: Умови обслуговування та рівень вдоволеності роботи ЦНАП.

Відповідь 2: В 2015 р. 82 % респондентів оцінювали роботу ЦНАП як «позитивно», а незадовільно – 5%, то у 2019 р. відсоток тих, хто вважає роботу ЦНАП якісною – 90,9%, а тих, хто оцінював її як незадовільну – 2% [3].

Таким чином, відвідувачі ЦНАП в переважній більшості задоволені ясністю інформативних вивісок на вході до приміщень ЦНАП, наявністю інформаційних стендів, зразків документів, доступністю формулярів, бланків, належною комфортною зоною для очікування та розкладом роботи центрів. Слід зазначити, що простежується зростання вдоволення зручністю приміщень для людей з інвалідністю. Аналіз якості надання послуг ЦНАП в містах, які були у вибірці, виявив, що абсолютна більшість громадян, які зверталися до центрів з надання адміністративних послуг, оцінює його роботу позитивно. Найбільша кількість позитивних оцінок від

споживачів даних видів послуг виявлена у Чернівцях, Вінниці, Києві, Луцьку, Івано-Франківську та Рівному.

Список літературних джерел:

1. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 років. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://moz.gov.ua/uploads/0/691-strategiya.pdf

2. Звіт про розвиток мережі Центрів надання адміністративних послуг за І півріччя 2018 року. Мережа центрів надання адміністративних послуг в Україні (станом на 01.07.2018 згідно звіту МЕРТ) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: me.gov.ua

3. Оцінка діяльності центрів надання послуг у 30 містах України. Фонд Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dif.org.ua/article/otsinki-diyalnosti-tsentriv-nadannya-poslug-u-30-mistakh-ukraini

4. Інформація щодо центрів надання адміністративних послуг у регіонах України (станом на 01.01.2020). Режим доступу: https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=288da497-975a-4de1-9bb0-7ad77b80fba9&title=InformatsiiaSchodoTsentrivNadanniaAdministrativnikhPoslugURegionakhUkraini-stanomNa01-110-2019-

ЛІСОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ: ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ І ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Д. М. Сторожук,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

У статті розглянуто проблеми формування державної лісової політики та побудови еколого-економічного механізму сталого розвитку лісового господарства України. Інституційні перетворення в лісовому господарстві враховують подальшу комерціалізацію лісгоспів і припускають розвиток системи екологоорієнтованого лісового менеджменту.

Ключові слова: лісова політика, інституціоналізм, лісгосп, комерціалізація.

Корінні зміни в сучасному світі активізують інституційні перетворення системи державного лісового господарства в напрямку комерціалізації лісгоспів і підвищення їх рівня прибутковості, що, відповідно, вимагає вироблення еколого-економічного механізму сталого природокористування. Вирішення цієї проблеми дуже актуальне для лісогосподарської галузі, яка не тільки формує передумови для сталого розвитку всього лісового комплексу країни, а й виконує важливі економічні (лісовирощування і поставка деревини на внутрішній і зовнішній ринок), соціальні (зайнятість населення і розвиток сільських регіонів) та екологічні (водоохоронні, грунтозахисні, рекреаційні та ін.) функції.

[1] Науковий керівник – д.е.н., професор Ходаківський Є.І.

При розробці нового еколого-економічного механізму стійкого лісокористування найбільш важливим є чітке визначення на державному рівні принципових положень лісової політики та обґрунтування стратегічних цілей діяльності державних установ лісового господарства. При визначенні цілей сталого інноваційного розвитку лісового господарства слід виходити із загальних попереджень П. Друкера, який розглядав інновації як «технології відтворення нових знань» [1].

У найзагальнішому вигляді інновація – це зміна самої людини, її критичне відношення до себе на основі прийнятих ним цінностей. Тому формування нової лісової політики та стратегії розвитку лісового господарства також передбачає зміну існуючої системи ціннісних відносин у галузі та застосовуваних технологій лісового менеджменту. Основні орієнтири стратегічного характеру, що мають безпосереднє відношення до лісів і лісового господарства, покладено в таких документах міжнародного рівня, як «Порядок денний на XXI століття», «Конвенція про біорізноманіття», «Принципи ведення лісового господарства» [2]. Вищеназвані документи пронизує одна Генеральна ідея – формування стабільних (стійких) лісових екосистем, підвищення еколого-економічного потенціалу лісів. Для розробки лісової політики держави, визначення її конкретних цілей істотне значення мають Лісовий кодекс України, Національна стратегія сталого соціально-економічного розвитку України до 2020 р.

Побудова лісової політики виходить з дії наступних принципів [4]:

- сталості, невичерпності і відновленості лісокористування;

– збереження біологічного, генетичного, видового та ландшафтного різноманіття підвищення їх екологічного та ресурсного потенціалу;

- виховання людей в дусі дбайливого відношення до лісу як важливої складової частини національного багатства країни;

- посилення економічної та соціальної значимості лісового господарства.

Лісова політика за своїм змістом є еколого-економічною політикою, формуючи систему сталого природокористування на основі інституційного механізму трансформації економічних інтересів суб'єктів господарювання в еколого-економічних інтересах суспільства. Структурними елементами лісової політики є місія лісового господарства, його стратегічні цілі і завдання.

Місія лісового господарства стале відтворення лісових ресурсів у системі задоволення різноманітних потреб сьогодення і майбутніх поколінь, формування іміджу України як країни високої екологічної та національної культури, забезпечення розвитку соціально-економічної інфраструктури сільської місцевості, підвищення соціальної відповідальності лісового господарства за красу української землі.

Стратегічна мета розвитку лісового господарства формування високопродуктивних і стійких лісів, багатоцільовий і комплексної системи господарювання на основі зростання загальної та професійної культури працівників лісового господарства, підвищення його економічної самостійності і прибутковості в умовах переходу національної економіки до цінностей постіндустріального суспільства і випереджаючого інноваційного розвитку сфери послуг.

До теперішнього часу в наший країні відсутня офіційно прийнята лісова політика. Лісова політика поряд з Лісовим кодексом важливий нормативний документ, актуалізація розробки якого визначається необхідністю

вирішення сучасних та майбутніх проблем розвитку лісового господарства.

Основні проблеми розвитку лісового господарства диференціюються за такими напрямами: інституційні; екологічні; соціальні; економічні. Найбільш важлива проблема – це проблема інституційного порядку, що вбирає в себе як загальні (відносини власності, культуру), так і специфічні (організаційна структура управління, цілісність і неподільність галузі, трансформація галузі з сировинної в інфраструктурну, нова система економічних відносин) проблеми розвитку лісового господарства.

Лісове господарство, розвиваючись в тісному взаємодії з природним середовищем, сільським і домашнім господарствами, характеризується широкою просторовою розосередженістю. Тому поряд з необхідністю досягнення комерційної ефективності значно зросла соціальна, «постіндустріальна» роль лісового господарства, його участь у сфері послуг. Програмно-цільовий метод державної підтримки позитивних зовнішніх ефектів лісового господарства (в тому числі і за допомогою пільгового оподаткування), а також стимули розвитку лісового підприємства повинні знайти повне відображення в механізмі реалізації нової лісової політики.

Список використаних джерел:

1. Едерсхейм, Е. Х. кращі ідеї Пітера Друкера / Е.Х. Едерсхейм; Пер. з англ.; під ред. А. а. Чернова. - СПб.: Пітер, 2008. – 384 с.

2. Большаков, Н. М. Постіндустріальний іс: стан і перспективи / Н. М. Большаков / / Регіон. – 2006. – № 6. - С. 19-23.

3. Неверов, А. В. формування та реалізація лісової політики в Республіці Білорусь / А. в. Неверов // Економіка, оцінка та управління нерухомістю та

природними ресурсами: Матеріали Міжнародної науч.-практ. конф., м. Мінськ, 28-30 квітня 2010 р. - Мінськ: БДТУ, 2010. - С. 401-408.

4. Неверов, А. В. Еколого-економічна концепція сталого лісокористування / А. В. Невірів / / праці БДТУ. Сірий. VII, Економіка і управління. – 2006. - Вип. XIV. - С. 63-66.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ПЕРВИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ НА РІВНІ РЕГІОНУ

О. О. Суботенко,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Концептуальні підходи до управління закладами первинної медичної допомоги на рівні Попільнянського району включають планування, керівництво та контроль, організацію та прийняття рішень. Стратегічним аспектом процесу управління реформою стала розробка концепції організації служби загальної лікарської практики (СЗП) з урахуванням системного підходу як комплексного вирішення взаємопов'язаних завдань: планування, впровадження, моніторинг.

Стратегічний аспект процесу управління реформою первинної медико-санітарної допомоги, впровадження загальних лікарських практик.

1. Планування: визначення цілей і завдань; аналіз стану ПМСД; оцінка стану СЗП; оцінка матеріальних, кадрових і нормативно-правових можливостей;

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Плотнікова М.Ф.

короткострокове прогнозування (заходи підготовчого етапу, розробка цільової районної програми); довгострокове прогнозування (заходи заключного етапу, розробка стратегічного плану реформування ПМСД); управління процесом впровадження розробленої програми.

2. Впровадження: на рівні органів управління-поділ поточних і перспективних цілей і завдань (поетапний план впровадження); розробка настановних наказів управління охорони здоров'я; матеріально-технічне, фінансове забезпечення; професійна підготовка кадрів; зміна організаційно-штатної структури СЗП; визначення джерела і порядку фінансування; ліцензування та акредитація загальних лікарських практик. На рівні СЗП: мотивація-чітке визначення цілей і планів реформи; чітке знання кожним працівником кола своїх обов'язків; адекватне матеріальне забезпечення; виховання почуття особистої відповідальності у кожного співробітника; своєчасна зміна організаційно-штатної структури; ліцензування виду медичної діяльності: СЗП; поділ повноважень і відповідальності; забезпечення координації діяльності між керівництвом, вузькими фахівцями і створення відносин взаємної підтримки між співробітниками; виховання розуміння необхідності змін і здатності пристосовування до нових умов; адекватна заробітна плата відповідно до обсягу і якості наданої медичної допомоги; освоєння нової статистичної, обліково-звітної документації та програмного забезпечення; безперервна професійна підготовка і освоєння практичних навичок.

3. Моніторинг: оцінка ефективності (аналіз статистичної документації, анкет, опитувань, вимірів громадської думки та ін.); аналіз результатів, витяг уроків, висновки; коригування стратегічного плану; перерозподіл завдань, ресурсів відповідно до витягнутих уроків [2].

Стратегія в теорії управління передбачає розробку плану (програми) діяльності, спрямованої на досягнення цілей реформи – організація СЗП в структурі муніципального охорони здоров'я. При цьому слід враховувати соціальну значимість і медико-соціальні наслідки реформи, системний характер проведених заходів, вплив на всі рівні надання медичної допомоги, масштабність залучення матеріальних, кадрових та інших ресурсів, етапність реалізації, особливість в організації ПМСД міському і сільському населенню, рівень розуміння і підтримки реформи органами місцевого самоврядування, взаємодіючими службами і відомствами, медичними працівниками, населенням в цілому. Стратегічний аспект управління реформою полягає у визначенні цілей і завдань, що стоять перед охороною здоров'я, з урахуванням зовнішніх і внутрішніх факторів. Крім того, повинна враховуватися тактика практичних дій, дані оцінки результатів роботи і необхідність внесення змін в тактику і розподіл ресурсів. Це передбачає використання ряду методів і прийомів адміністративної діяльності, які залежать від завдань, що стоять перед медичним закладами. Такими завданнями є:

1. Забезпечення високої якості медичного обслуговування.
2. Своєчасне і скоординоване проведення реформи, впровадження ВОП.
3. Забезпечення адекватного та ефективного використання людських і матеріальних ресурсів.
4. Розвиток і підтримка ділових відносин в колективі, заснованих на професіоналізмі і партнерстві.
5. Раціональне використання фінансових коштів.
6. Підконтрольність.
7. Маркетинг медичного обслуговування для підвищення ступеня його доступності.

Концепція реформування ПМСД на прикладі Попільнянського району передбачає інтеграцію та координацію діяльності медичних установ і взаємодіючих муніципальних служб для досягнення стратегічної мети: організація служби СЗП в первинній ланці охорони здоров'я. Кінцевими результатами повинні стати:

1. Збільшення обсягів і якості надання медичної допомоги, її доступність і безперервність на догоспітальному етапі.

2. Оптимізація спеціалізованої амбулаторно-поліклінічної допомоги. Скорочення прийомів фахівцями непрофільних хворих, збільшення обсягів і поліпшення умов надання спеціалізованих видів амбулаторної допомоги.

3. Скорочення рівня госпіталізації, реструктуризації стаціонарної допомоги.

4. Поліпшення основних демографічних показників.

5. Зниження рівня захворюваності.

6. Ефективне і раціональне використання фінансових коштів.

Однією з головних умов реформування передбачається максимальне збереження всіх наявних матеріальних і фінансових ресурсів охорони здоров'я, що передбачає не руйнування наявних СЗП, а зміну їх функцій, методів роботи, системи фінансування [1]. Стратегія концепції ґрунтується на вирішенні завдань найближчої (короткострокової) перспективи і довгострокової, завершальної реформи. Відповідно до цього була розроблена нормативно-правова база, складова основний смисловий зміст концепції реформи.

Таким чином, стратегічний аспект управління реформою полягає у визначенні цілей і завдань, що стоять перед охороною здоров'я, з урахуванням зовнішніх і внутрішніх факторів на регіональному рівні. Крім того,

повинна враховуватися тактика практичних дій, дані оцінки результатів роботи і необхідність внесення змін в тактику і розподіл ресурсів. Це передбачає використання ряду методів і прийомів адміністративної діяльності, які залежать від завдань, що стоять перед медичним закладами.

Список використаних джерел:

1. Висоцька О.І., Вороненко Ю.В., Гойда Н.Г. Організація первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини в Україні: сучасний стан та нормативно-правові документи, що регламентують роботу сімейних лікарів (довідник-посібник для лікарів загальної практики–сімейної медицини), К., 2001. 112 с.

2. Здоровье XXI ст. Основы политики достижения здоровья для всех в Европейском регионе ВОЗ. *Европейская серия по достижению здоровья для всех*.Копенгаген, ВОЗ ЕРБ, 1999. № 6. 310 с.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ БІЗНЕС-МОДЕЛІ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПП «ІМПЕРІЯ БУДІВНИЦТВА»)

М. С. Трохліб,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
Поліський національний університет

Створення і ведення бізнес-моделі є інструментом ефективного управління бізнесом, побудованому на процесному і системному підходах. Розробку бізнес-моделі доцільно починати з побудови функціональної

[1]Науковий керівник – Швець Т. В., к. е. н., доцент.

моделі бізнесу. Необхідно представити управління підприємством у вигляді бізнес-процесів (потоків робіт), що перетворюють дані на вході у вихідні дані, які споживаються іншими процесами або зовнішніми споживачами.

Побудова функціональної моделі передбачає виконання наступних завдань: трансформувати управління підприємством в процесне середовище; ідентифікувати макропроцеси; окреслити межі мікропроцесів; визначити входи і виходи; встановити існуючі взаємозв'язки між процесами на рівні подій. Набір макропроцесів досить типовий, хоча і має свої особливості для різних видів бізнесу. Він включає: операції з клієнтами; операції з постачальниками; планування; управління виробництвом і запасами; управління інфраструктурою; управління проєктами; управління логістикою; управління якістю; облік і контроль; управління фінансами; управління персоналом; управління ризиками бізнесу тощо [1, с. 71]. Ідентифікація цих та інших макропроцесів дозволяє окреслити логічні межі бізнесу, визначити головні і допоміжні процеси по відношенню до основного бізнесу. Побудова функціональної моделі надає можливість побачити існуючу систему управління бізнесом і зрозуміти як це відбувається на рівні існуючих відомостей, регламентуючих документів, припущень, у вигляді цілісної формалізованої схеми управління.

Удосконалення бізнес-моделі підприємства лежить в площині його інноваційно-інвестиційної та проектної діяльності. Формування інноваційної бізнес-моделі відрізняється від випуску інноваційного продукту або технологічних інновацій. Інноваційна бізнес-модель формується в процесі зміни двох або більше елементів бізнес-моделі, надання їм концептуально нового значення, зміни процесу функціонування.

Рис. 1. Аспекти бізнес-моделі ПП «Імперія будівництва»

Джерело: власні дослідження.

Інноваційна перебудова бізнес-моделі особливо актуальна в процесі зміни економічних умов функціонування. Даний процес вирішує проблеми підвищення конкурентоспроможності організацій в режимі

посилення конкуренції на ринку і може стати поштовхом до активізації шляхів зростання організації.

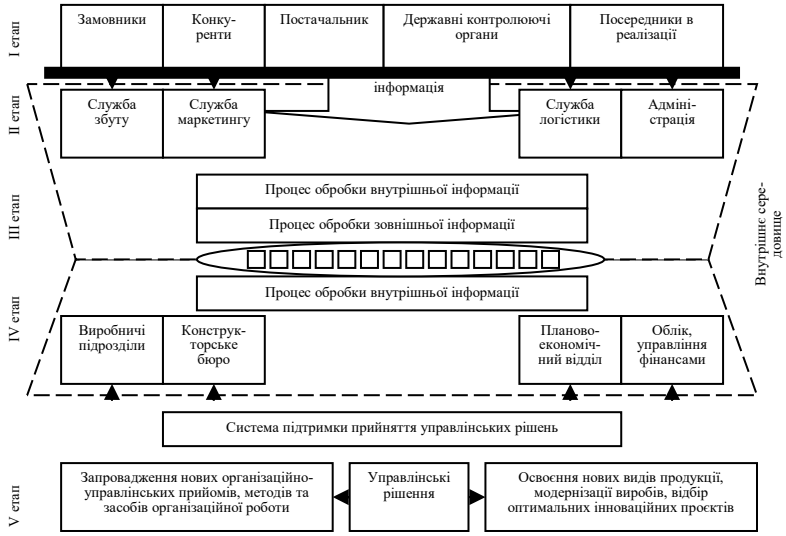

Рис. 2. Етапи формування бізнес-моделі ПП «Імперія будівництва»

Джерело: власні дослідження.

При цьому, головна роль відноситься питанням формування доданої вартості. Ланцюжок створення вартості як інструмент аналізу конкурентної переваги компанії є результатом здійснення безлічі окремих видів діяльності компанії в процесі розробки продукту, його виробництва, маркетингового просування, продажу, доставки до споживача і пост-продажного обслуговування. Кожен з видів діяльності може сприяти або перешкоджати встановленню конкурентної позиції компанії щодо витрат і створювати або знищувати основу для диференціації (відмінності від конкурентів). Ланцюжок створення вартості це портрет, відображення компанії: в ній «зашита» історія бізнесу, його ринкова стратегія, підходи в

реалізації цих підходів і вся господарська діяльність підрозділів [1, с. 88].

Для того щоб виявити або розробити конкурентну перевагу компанії, діяльність блоків ланцюжка створення вартості вивчаються, і з них виділяється та діяльність, яка є стратегічно важливою для бізнесу. Далі аналізується витрати на цю діяльність, і виділяються потенційні основи для диференціації-відбудови від конкурентів. Здійснення стратегічно важливої діяльності в ланцюжку створення вартості з найменшими витратами, ніж конкуренти і створює конкурентну перевагу компанії. Пріоритетами у напрямі продовження розвитку бізнес-моделі є механізми залучення клієнтів, що володіють високою цінністю, пропозиція з клієнтам.

У своєму розвитку бізнес-моделі проходять такі процеси: 1) хаос-дисбаланс комерційної, виробничої та фінансової цілей, характеризуються відсутністю системного погляду, а в підприємстві розглядається як сукупність окремих елементів; 2) контроль-збалансування цілей підприємства, має на увазі налагодження обліку і контролю за окремими заходами.; 3) оптимізація-спрощення бізнес-моделі і зниження відповідних витрат; 4) адаптація-розробка процесів, що дозволяють адаптувати діяльність підприємства до зовнішнього середовища; 5) світовий клас – можливість підприємства формувати ринок і попит на продукцію (рис. 3), [3, с. 52].

Теорія менеджменту розробила наступні підходи до поліпшення бізнес-процесів: 1) бенчмаркінг – підхід, при якому процеси розробки, розвитку товару, послуг обладнання і т.п. відбувається на основі досвіду інших організацій; 2) FAST-методика швидкого аналізу рішень; підхід, який концентрує увагу групи на одному конкретному бізнес-процесі організації за короткий період часу; 3) реінжиніринг – реорганізація існуючих процесів на

більш якісно-новому рівні або створення принципово нових процесів, або ліквідація неефективних бізнес-процесів [5, с. 44]. Розробка ефективної бізнес-моделі підприємства здійснюється на основі оцінки його конкурентоспроможності і представляє собою складну багатофакторну задачу, орієнтовану на виявлення найбільш значущих числових показників конкурентоспроможності та їх інтегрування.

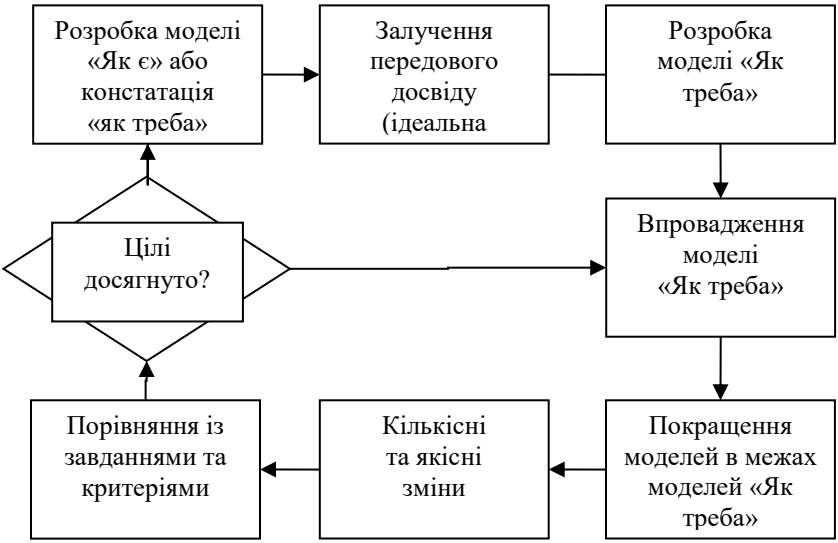

Рис. 3. Опис циклу бізнес-процесу

Необхідна модель формується за такими аспектами: організаційний – описує топологію підприємства, територіальні площі, місця розташування обладнання, організаційні структури тощо; елементний – опис номенклатури товарів і послуг, наданим підприємством, а також технічної позиції виробництва; функціональний – описує структуру бізнес-процесів, відповідає на питання «як»; модель потоку даних (описує інформацію матеріальних і фінансових ресурсів, задіяних у бізнес-

процесах, відповідає на питання «які ресурси»), [1, с. 17]. Подальше удосконалення бізнес-моделі ПП «Імперія будівництва» лежить в площині узгодження інтересів усіх учасників та партнерів підприємства: 1) максимальний ступінь автоматизації функцій бізнес-процесів по збору, обробці та поданню облікової інформації; 2) забезпечення принципу єдності введення первинної облікової інформації (введення з одного джерела); 3) виключення дублювання інформації і функцій по її збору, обробці та аналізу (дублювання інформаційних ланок); 4) оперативність збору, обробки облікової інформації та доведення її до центрів прийняття управлінських рішень, повинна бути добовою: вранці – стан справ на кінець минулого дня; 5) учасники бізнес-процесів різних ієрархічних рівнів повинні бути об'єднані в єдиний інформаційний простір; 6) ступінь деталізації опису IDEFO-діаграм бізнес-процесів повинна забезпечити відображення діяльності всіх посадових осіб, які беруть участь в основному виробничому процесі; 7) кожен бізнес-процес повинен мати свого власника (єдина відповідальна посадова особа) в рамках меж бізнес-процесу, тобто кожен бізнес-процес повинен мати чітко встановлені входи і виходи (точки взаємодії з іншими бізнес-процесами); 8) система бізнес-процесів повинна відображати всі етапи життєвого циклу; 9) опис бізнес-процесів та бізнес-моделі «як повинно бути» має бути визначений інформацією, що дозволяють здійснювати оперативний контроль за ходом процесів з боку їх власників, тобто кожен бізнес-процес моделі» як повинно бути» повинен бути контролепридатним ззовні; 10) також передбачена максимальна уніфікація бізнес-процесів підрозділів, схожих за своїм призначенням (виконуваним завданням).

Список використаних джерел:

1. Хаммер М., Чампи Дж. Реинжениринг корпорации: манифест революции в бизнесе. СПб.: Изд-во Петербургского университета, 1997. 332 с.

2. Харрингтон Дж., Эсселинг К. С., Нимвеген Х. В. Оптимизация бизнес-процессов. Документирование, анализ, управление, оптимизация. СПб.: «Азбука», 2002. 311 с.

3. Шушерин В. В., Кортов С. В.Средства и методы управления качеством: учеб. пособ. Е.: УПИ, 2006. 202 с.

4. Первинна та зведена фінансова звітність ПП «Імперія будівництва» за 2016–2020 рр.

5. Пастернак-Таранушенко Г. А. Економічна безпека держави. Статика процесу забезпечення. К.: Кондор, 2002. 302 с.

ДЕРЖАВНА ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ІННОВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

В. В. Фільо,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Визначено складові інформаційної політики України, напрями удосконалення системи збереженості та доступності документів Національного архівного фонду в системі соціальних комунікацій, ключові умови для забезпечення доступу громадян до суспільно значущої інформації.

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Власенко О.П.

Ключові слова: інформаційна політика, державне управління, соціальні комунікації, інноваційний аспект.

У документах Міжнародної ради архівів наголошується, що архіви в інформаційному мережевому суспільстві є однією з ключових структур системи соціальних комунікацій, забезпечують ефективність державного управління, відкритість і прозорість функціонування владних інститутів, створюють умови для удоступнення громадян до суспільно значущої інформації [1]. Документальні ресурси українських архівів за обсягами концентрації, місткістю та унікальністю багатоаспектного інформаційного потенціалу – один із базових сегментів системи державних і світових інформаційних ресурсів. Нині діяльність архівів детермінована низкою складних і пов'язаних між собою проблем сучасного розвитку вітчизняної державності.

Державна інформаційна політика України визначається, як сукупність основних напрямів і способів діяльності держави по одержанню, використанню, поширенню та зберіганню інформації. Інформаційну політику розробляють і здійснюють органи державної влади загальної компетенції, а також відповідні органи спеціальної компетенції відповідно до статті 6 Закону України "Про інформацію". Державна політика є основою функціонування інформації – реалізації права на пошук, отримання, передачу та використання інформації, зафіксованих у Загальній декларації прав людини та у Конституції України. Інформаційна політика є важливою складовою зовнішньої і внутрішньої політики країни й охоплює всі сфери життєдіяльності суспільства.

Суб'єктами інформаційних відносин є: громадяни, юридичні особи, держави, міжнародні організації та особи без громадянства. Суб'єктами від імені держави

виступають: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів, Національна рада з питань телебачення та радіомовлення та Державний комітет телебачення та радіомовлення України. Об'єктами інформаційних відносин є: документована або публічно оголошувана інформація про події та явища в галузі політики, економіки, політики культури, охорони здоров'я, а також у соціальній, екологічній, міжнародній та інших сферах [2].

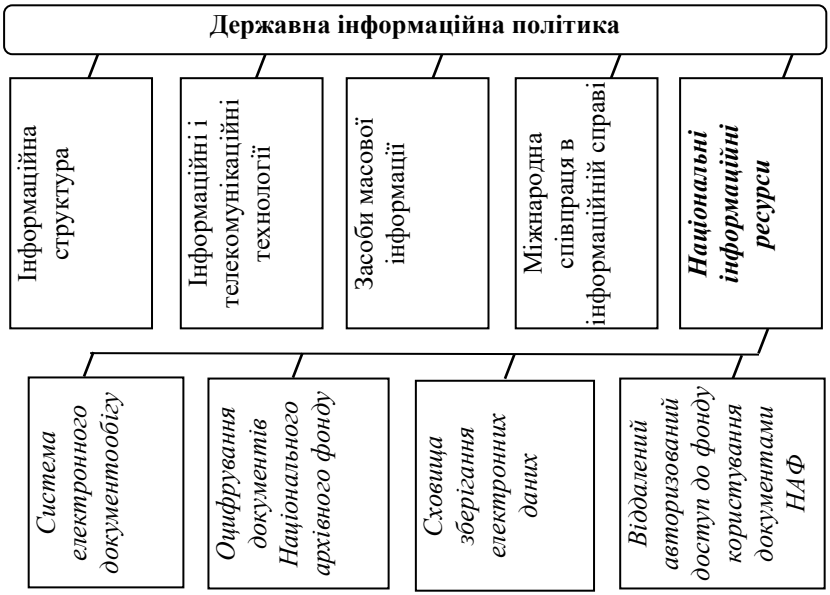

Рис. 1 Складові державної інформаційної політики.

Джерело: власні дослідження.

Забезпечення конституційних прав громадян на вільний доступ до інформаційних ресурсів Національного архівного фонду України – є стратегічним завданням державного розвитку. Активізація процесу оцифрування об'єктів історико-культурної спадщини, значно розширить доступ користувачів до документальної інформації та

прискорить багато комунікаційних процесів в інформаційному просторі України, сприятиме долученню країни до світового інформаційного простору. Одним із пріорітетних завдань архівної установи України є створення цифрового фонду користування документами Національного архівного фонду. Передусім це прогресивний і перспективний засіб забезпечення збереженості документів-оригіналів, який уможливлює формування електронних ресурсів для оперативного доступу до документів, у тому числі й з використанням інтернет – технологій [3].

З метою удосконалення державної інформаційної політики в Україні Указом Президента від 28 квітня 2014 року «Про заходи щодо вдосконалення формування та реалізації державної політики у сфері інформаційної безпеки України» уведено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2014 року «Про заходи щодо вдосконалення формування та реалізації державної політики у сфері інформаційної безпеки України» [4].

Головними напрямками і способами удосконалення державної інформаційної політики є:

- забезпечення доступу громадян до інформації;
- створення національних систем і мереж інформації;
- зміцнення матеріально-технічних, фінансових, організаційних;
- правових і наукових основ інформаційної діяльності;
- забезпечення ефективного використання інформації;
- сприяння постійному оновленню, збагаченню та зберіганню національних інформаційних ресурсів;
- створення загальної системи охорони інформації;

- сприяння міжнародному співробітництву в галузі інформації і гарантування інформаційного суверенітету України.

Впровадження новітніх інформаційних технологій в архівну справу, здійснення системної інформатизації та цифровізацації архівних процесів, пов'язаних із розвитком принципово нових напрямів діяльності архівних установ щодо постійного зберігання архівних аудіовізуальних, електронних, цифрових і оцифрованих документів та користування ними.

Високі вимоги до діяльності архівних установ, повноцінного доступу до їх інформаційних ресурсів зумовлені реаліями інформаційного простору, сучасними вимірами державотворення в Україні, запитом українського суспільства на формування його національної ідентичності та історичної пам'яті актуалізують проведення послідовного реформування архівної справи України. Отже, актуальним є завдання щодо впровадження в архівній справі України науково-обгрунтованої програми інноваційного розвитку з чітко визначеними метою, напрямами, механізмами реалізації та розробленої на теоретичних основах державного управління і стратегічного планування, з урахуванням перспективних практик інтеграції інформаційних технологій.

Список використаних джерел:

1. Міжнародна рада архівів. веб-сайт.URL: https://uk.wikipedia.org/ (дата звернення: 04.05.2020).

2. Закон України “Про інформацію”. веб-сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/ (дата звернення: 12.05.2020).

3. Стратегічна програма ровитку архівної справи України на середньострокову перспективу (2019–2023 рр.). веб-сайт. URL: https://undiasd.archives.gov.ua/ (дата звернення: 02.05.2020).

4. Указ Президента від 28 квітня 2014 року «Про заходи щодо вдосконалення формування та реалізації державної політики у сфері інформаційної безпеки України». веб-сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/ (дата звернення: 07.05.2020).

ДИНАМІКА РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

А. О. Шевкопляс,
ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Поліський національний університет

Досліджено динаміку розвитку соціального підприємництва в Україні; визначено основні організаційно-правові форми та географію розташування соціальних підприємств.

Ключові слова: соціальне підприємництво, організаційно-правові форми, бізнес, соціальна місія.

Глобалізація економічних процесів і її соціально орієнтований розвиток стали рушійною силою трансформації соціально-економічних систем, в результаті якої виникли інноваційні форми реалізації бізнес-ініціатив - соціальне підприємництво. Така форма бізнесу орієнтована не лише на його ефективне ведення, а й на задоволення соціальних потреб населення. Незважаючи на відносно тривалий розвиток соціального підприємництва як практичної діяльності, в країні спостерігається ще й досі

[1] Науквий керівник: к.е.н., доцент Плотнікова М.Ф.

не значна їх кількість, однак достатньо велика у порівнянні з попередніми роками (рис. 1).

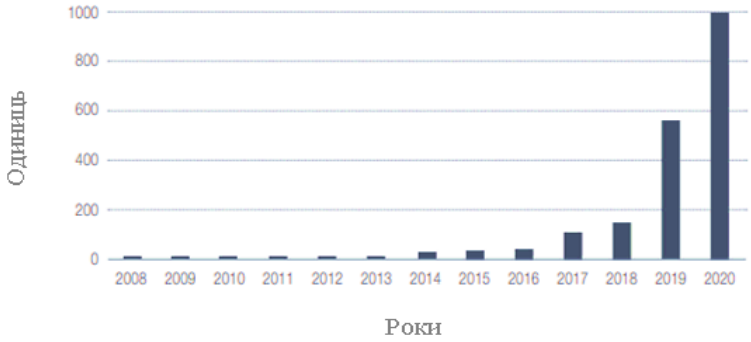

Рис. 1. Динаміка росту соціальних підприємств в Україні

Джерело: адаптовано [3]

Базові дослідження 2020 р. та аналіз аналітичних і статистичних джерел вказує на те, що сьогодні в Україні працюють близько 1000 підприємств які можна віднести до соціальних. Прогресуючий зріст кількості соціальних підприємств в останні 6 років (82%) є своєрідною реакцією на прояви соціально-економічної кризи, що стала наслідком політичної та геополітичної кризи – військовий конфлікт на Сході України, анексія Криму, поява нових категорій осіб, які потребують соціальної підтримки. У зв'язку з цим виникла гостра необхідність у пошуку альтернативних джерел фінансування та допомоги у вирішенні соціальних проблем найбільш уразливих категорій громадян. Інструментом, за допомогою якого можливо частково вирішити дані соціальні проблеми, стали новоутворені соціальні підприємства, які не обмежені у виборі організаційних форм діяльності, як суб'єкти підприємницької діяльності (рис. 2).

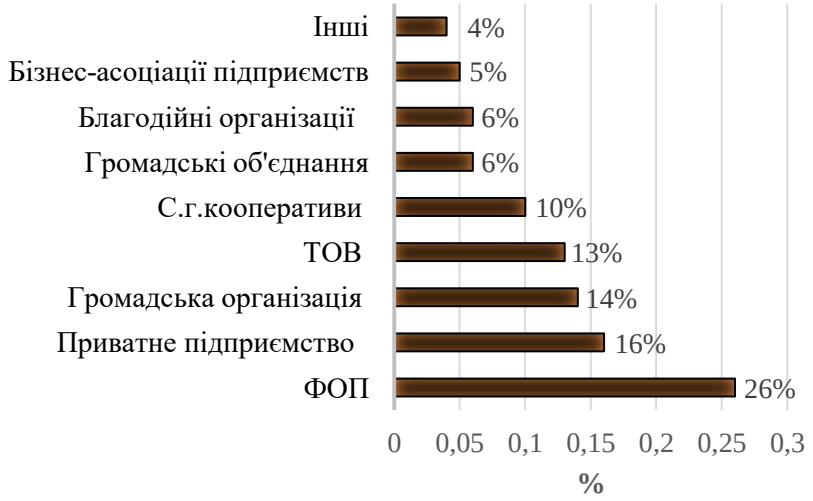

Рис. 2. Організаційно-правові форми соціальних підприємств, 2019 р.

Джерело: побудовано за даними [3]

Географія розповсюдження соціальних підприємств охоплює всю Україну. Найбільша їх кількість зосереджена в м. Київ (20%), Львівській (10%), Полтавській (6%), Донецькій (6%), Київській (5%), Запорізькій (5%), Харківській (4%) областях. Найменше соціальних підприємств у Волинській області.

Варто зауважити, що можливість вибору соціальним підприємством найбільш оптимальну організаційно-правову форму є не достатньою мірою обґрунтована на законодавчому рівні. Започаткування соціального підприємства може еволюціонувати від комерційного проекту громадської організації до публічного акціонерного товариства. Значною мірою це залежить як з точки зору бізнес-моделі, так і з точки зору особливостей оподаткування.

Однак, стає зрозуміло, що за сучасних умов, не важливо яка форма соціального підприємства існує на ринку, значно важливіше з якою метою і яку місію виконує новостворений бізнес.

Список використаних джерел:

1. Смачило В., Халіна В., Кільницька Ю. Розвиток соціального підприємництва в Україні як інноваційної форми бізнесу. *Маркетинг і менеджмент інновацій.* 2018. № 1. С. 235-246. URL:http://doi.org/10.21272/mmi

2. Сіренко Н.М., Лункіна Н.М. Соціальне підприємництво в Україні: основні аспекти. *Сталий розвиток економіки.* 2016. №1. С. 5-10.

3. Соціальне підприємництво в Україні: економіко-правовий аналіз. URL: https://www.euneighbours.eu/sites/default/files/publications/2020-11/Legal%20report%20in%20Ukraine_Ukrainian.pdf

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКОМ САМОВРЯДНОЇ ТЕРИТОРІЇ

О. С. Шевчук,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Стратегічний план розвитку м. Житомира спрямував діяльність органів виконавчої влади на реалізацію стратегічних і оперативних цілей в напряму створення: «Міста можливостей», «Комфортного міста» та «Гостинного міста». Ці цілі пов’язані зі збереженням

[1] Науковий керівник – д.е.н., професор Ходаківський Є.І.

об'єктів культурної спадщини, історичних пам'яток, створенням реставраційних інституцій та підготовкою кадрів, створенням фонду збереження історичних пам'яток. [6]

Пріоритетними напрямами покращення інвестиційного клімату та ефективного використання ресурсного потенціалу міста є створення офіційного веб-порталу Житомирської міської ради який постійно оновлюються, що сприяє розширенню бази даних ресурсів комунальної власності, а також розвитку контактів з потенційними інвесторами зовнішніх джерел фінансування. Відбувається впровадження заходів покращення екології в місті через розробку проєктів та програм зменшення впливу екологічно небезпечних об'єктів на життя населення.

Сучасна концепція брендінгу міста повинна бути спрямована на поліпшення інфраструктурного забезпечення історико-культурної спадщини Житомира, збільшення реставраційних робіт пам'яток архітектури, на паспортизацію об'єктів туристичної галузі. Позитивні зрушення відбуваються в житлово-комунальній сфері, в житловому будівництві, в покращенні дорожньо-транспортнолї інфраструктури міста. Реалізація заходів стратегічного планування Житомира на 2015-2019 роки орієнтована на розвиток економіки, малого та середнього бізнесу, туристичної сфери, закладів охорони здоров'я, освіти, культури тощо [6].

Сучасне публічне управління містить набір демократичних принципів, що застосовуються в країнах розвиненої демократії і які повинні конвертуватись в українську систему державного управління. Конкурування бюрократичної та менеджеріальної моделей публічного управління, кожна з яких має позитивну й негативну сторони, має створити фундамент для формування

універсальної системи прийняття рішень які зацікавлять всі сторони. Так, сучасний публічний сектор починає використовувати корпоративні методи управління, які державу оцінюють як суб'єкта надання ефективних послуг. В державному, секторі відбувається формування регіонального і муніципального маркетингу, типовими стають інновації, командна робота, соціально-економічна оцінка результатів управління, посилюється децентралізація, зростає роль громадських організацій.

Менеджералізм посилює в механізмі публічного управління інструменти стимулювався кадрів, активізує зміни якості надання послуг, формує нові технології управління, модель, «яку в широкому сенсі Світовий банк визначає як New Public Management («нове суспільне управління», або «новий державний менеджмент») [5]. Впровадження концепції нового публічного менеджменту створює можливості побороти бюрократію, ієрархічність структури управління, централізацію, інертність в державній службі, посилить зворотні зв'язки влади з громадянським суспільством. Новий публічний менеджмент основа для ефективного місцевого самоврядування, впровадження європейських стандартів управління, застосовування програмно-цільового, проектного, маркетингового, логістичного підходів, системи управління якістю на основі стандартів ISO-9001.

Доповнює дану концепцію теорія особливої культури консенсусу «Good Governance», яка з'явилась в 1997 році в межах Програми розвитку ООН [4]. Світовим банком вона застосовується для надання позик країнам третього світу – це інструмент демократичного функціонування публічних органів, забезпечення ефективності публічної політики, контролю за органами влади, форма досягнення місцевої і регіональної автономії. Європейська хартія місцевого самоврядування (ЄХМС), прийнята 15 жовтня 1985 р. і

ратифікована Законом України 15 липня 1997 р. [3], закріпляє принципи місцевого самоврядування спрямовані на розвиток локальних демократій, правову, адміністративну і фінансову незалежність місцевих влад. Впровадження в Україні європейських *стандартів публічного управління* це імплементація норм публічної політики, людиноцентриських стандартів державного управління. Подальша європейська орієнтація українського місцевого самоврядування до стандартів публічного управління забезпечить розвиток самоврядних територій і демократизацію суспільства.

Найважливішими результатами які визначають ступінь досягнення основної мети управління самоврядною територією є оцінка впливу на зовнішнє середовище, результативність використання ресурсного потенціалу, реалізація фінансових інтересів. Модель «CAF 2002» орієнтована на оцінку якісних показників публічного управління та потребує розробки додаткових індикаторів для кількісного аналізу діяльності органів влади, що вимагає формування системи експертних оцінок механізмів публічного адміністрування [4].

Розвиток самоврядних територій залежить від активного впровадження зарубіжного досвіду електронного урядування та проблем діджиталізації державного управління в Україні. В новій моделі публічного управління е-урядування може бути найбільш ефективним інструментом запобігання корупції, налагодження взаємозв'язків та комунікації між владою і мешканцями громад, стати вагомим ресурсним потенціалом розвитку самоврядних територій. Формування електронних інституцій в Україні є засобом інформаційно-інтелектуального переформатування суспільства, забезпечення максимального інформування громадян змін нормативно-правової бази, гарантування прозорості

використання фінансових ресурсів та бюджетних коштів, реалізації пріоритетів розвитку громадських організацій, інформатизації системи охорони здоров'я, освіти.

Список використаних джерел:

1. Асоціація міст України. [Електронний ресурс]/ Режим доступу: http:www.auc.org.ua/news/sposterezhna-rada-viznala-diyalnist-proektu-merm-uspishnoyu.

2. Державна регіональна політика України : особливості та стратегічні пріоритети : Монографія за ред. З. С. Варналія. К. : НІСД, 2007. 820с.

3. Європейська хартія регіональної демократії: Науково-практичний коментар авт.-уклад. : Т. М. Безверхнюк та ін. ; Асоціація дослідників держ. управління. О. : ХОББИТ ПЛЮС, 2008. 186 с.

4. Закон України "Про органи самоорганізації населення" від 11.07.2001 № 2625-III. Електронний ресурс // http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main. cgi? nreg =2625-14.

5. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку : моногр. за ред. З. С. Варналія. К. : Знання України, 2005. 498 с.

6. Соціально-економічне становище Житомирської області. Від 1 вересня 2020р. URL:HTTP//: www.zt.ukrstat.gov.ua (дата звернення 22.11.2020).

РОЗВИТОК ТА ОСОБЛИВОСТІ ШЕРИНГОВОЇ ЕКОНОМІКИ В СВІТІ ТА УКРАЇНІ

А. В. Шерстобоєва,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Економіка»,
Поліський національний університет

У тезах досліджено історичний розвиток шерингової економіки. Розглянуто сучасну концепцію шерингу та шерингової економіки, її основні драйвери та суб'єкти. Розкрито особливості розвитку шерингової економіки в Україні. Вивчено досвід зарубіжних і українських компаній, які розвивають шерингову економіку.

Ключові слова: шерингова економіка, концепція шерингу та шерингової економіки, інтернет-платформи, економіка спільної участі.

В сучасному світі надзвичайно стрімко набуває популярності шерингова економіка, яка стала вже новим світовим трендом. Це економіка, яка базується на спільному використанні товарів і послуг, а не на володінні ними.

Перш ніж переходити до особливостей шерингової економіки, розглянемо її історичний розвиток. Насправді, шеринг бере початок ще з давніх часів, адже вже в античність існували бібліотеки для прокату книг, також існував обмін кіньми як засобами транспорту. У США після війни розпочали своє існування секонд-хенди та комісійні

магазини, куди кожен міг принести свої непотрібні речі, або ж придбати там вже вживані речі. На початку

[1] Науковий керівник: к.е.н., доцент Грабчук І.Ф.

минулого століття почали набирати популярності різноманітні фонди допомоги сиротам. Кожен міг пожертвувати гроші, старий одяг, іграшки, тощо, які потім віддавалися бідним.

Сучасна ж концепція шерингу та шерингової економіки була сформована Рейчел Ботсман та Ру Роджерс у 2010 році, співавторами книги «What's Mine Is Yours: Rise Of Collaborative Consumption» (з англ. – «Наступ епохи спільного споживання») [4]. Основа цієї концепції сучасного шерингу формується на таких постулатах:

1) економія часу та ресурсів;

2) вигода;

3) раціональне споживання;

4) довіра;

5) використання комунікаційних технологій.

В цьому ж таки 2010 році, журнал Time назвав шерингову економіку однією з 10 ідей, які змінять світ [1].

Шерингова економіка (з англ. to share – ділитися) – це новий модний тренд в економіці, який формує нову модель споживання та з небувалою швидкістю підкорює сучасність. Це нове економічне явище являє собою соціоекономічну систему, основними драйверами якої виступають:

1) піринговi соцмережі та технології реального часу;

2) економічна криза;

3) екологічні та суспільні проблеми;

4) відроджена віра у важливість спільнот та переосмислення суспільних цінностей.

Основними суб'єктами шерингової економіки є шерингові Інтернет-платформи – онлайн-майданчики для обміну різноманітними споживчими цінностями. Такі платформи і формують ринок шерингу.

Переходячи від дослідження розвитку шерингу на глобальному рівні до локального, варто зазначити, що

розвиток шерингової економіки в Україні не випадає зі світових трендів, але при цьому йому характерні свої, локальні особливості. Успішний розвиток шерингу залежатиме більшою мірою від довіри в українському суспільстві, зміни пануючої системи цінностей та, звичайно ж, розвитку інформаційного та комунікаційного простору, нових технологій. Проте, вже на існуючому етапі існування шерингу в Україні також варто попіклуватися про створення належної законодавчої, правової, облікової та ін. систем в сфері шерингу, залучивши відповідні державні інституції.

Для більшого розуміння шерингової економіки, розглянемо на прикладах деякі компанії. Компанії «Airbnb» і «Uber» найбільш згадуються в економіці спільної участі. «Airbnb» - онлайн платформа, яка дозволяє знайти винаймача для своєї нерухомості. «Uber» – один з класичних прикладів шерингової економіки, оскільки компанія фокусує увагу на можливості надання транспортних послуг пересічними власниками авто. BlaBlaCar в цьому сенсі мало чим відрізняється від глобального сервісу Uber. Також яскравим прикладом шерингової економіки є програма Nextbike - система громадського велопрокату, яка працює більше ніж у 150 містах світу на 4 континентах. Nextbike дозволяє використовувати велосипед, як транспортний засіб, без потреби купувати власний. Така мережа вело прокату працює також у Києві, Харкові, Львові та Вінниці. Розвиток інтернет-технологій дозволив трансформувати і систему освіти, побудувавши платформи МООС, де споживач може вибирати курси та викладачів, зручний час та ритм для навчання, та звісно економити. Ще одним способом заощадити на навчанні, зокрема на вивченні мов, можна завдяки освітній платформі Preply.

Повсякденне життя сучасної людини вимагає раціонального підходу та пошуку альтернативних варіантів, щоб мати змогу економити на одязі, побутовій техніці, інструментах, гаджетах, товарах для дітей. Тому у світі з'являються все більше і більше платформ, які знайомлять власників та потенційних покупців товарів, замовників та виконавців послуг, охочих віддати чи навпаки отримати якусь річ безкоштовно (Freecycle, OzRecycle, Ziilch) [5]. В Україні всі ці можливості забезпечує сервіс оголошень OLX, де фактично кожен може знайти, те що йому потрібно, та зекономити, купуючи вживані речі в хорошому стані або нові речі в приватних осіб, інтернет-користувачі можуть суттєво заощадити, особливо в період курсових коливань.

Завдяки таким Інтернет-майданчикам, що з'єднують величезну кількість однодумців, і дозволяють створювати довіру в режимі он-лайн, люди все частіше діляться товарами, знаннями, грошима, навичками, контентом та іншими споживчими цінностями. За допомогою таких платформ повертається здатність людей робити ще більш значний внесок у суспільство та економіку. Таким чином, шеринг являє собою не просто комунікацію попиту та пропозиції на основі сучасних технологій, а дійсно еволюційну зміну поглядів на концепцію споживання.

Список використаних джерел:

1. Walsh B. Today's smart choice: don't own. Share - 10 ideas that will change the world [Електронний ресурс] / B. Walsh – TIME, 2011. – Режим доступу: http://content.time.com/time/specials/packages/article/0,28804, 2059521_2059717_20 59710,00.html

2. Mazzella F. The Sharing Age [Електронний ресурс] / F. Mazella - TechCrunch, 2016. – Режим доступу: https://techcrunch.com/2016/02/04/thesharing-age/ Поліщук

С. В. Шерингова економіка в Україні як спосіб вирішення проблеми обмеженості ресурсів громадян / С. В. Поліщук, В. О. Шишкіна // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2017. – № 3 (39). – С. 23–26.

3. Freeman R. B. Labour market institutions (an electronic resource) / R. B. Freeman // The New Palgrave Dictionary of Economics. – 2008.– Access mode : http://www.dictionaryofeconomics.com/article?id=pde2008_L000006&q= labour%20market%20institutions&topicid=&result_number=1%5D

4. Botsman R. What's Mine is Yours: How Collaborative Consumption is Changing the Way We Live / R. Botsman, R. Rogers. – London: HarperCollins UK, 2010. – 304 c.

5. Еволюція довіри: як шерингова економіка руйнує світові кордони [Електронний ресурс] // Економічна правда, 2016. – Режим доступу: http://www.epravda.com.ua/publications/2016/10/3/607318/

6. Тутов С. Sharing economy: Чому майбутнє за економікою спільного користування [Електронний ресурс] / С. Тутов. – Режим доступу: http://ua.112.ua/statji/sharing-economy-chomu-maibutnie-zaekonomikoiu-spilnohokorystuvannia-358631.html

СВІТОВИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДЕНІТІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

І. Л. Шимон,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Процеси глобалізації визначають суттєвий вплив на світову економічну систему та національну економіку як її частину. Наслідком цього є зміна характеру тінізації економічних процесів. Поширення тіньової економіки поряд з обмеженістю ресурсів та макроекономічною розбалансованістю, що визнані Всесвітнім економічним форумом (ВЕФ) як головні ризики майбутнього. Глобалізація суспільно-економічних систем створює умови поширення економічної злочинності та зростання рівня тінізації світової економіки. Питання загострення проблеми тінізації внесені до порядку денного Парламентської асамблеї Ради Європи (ПАРЄ). Найбільш гострими визнано проблеми тінізації фінансових потоків та тіньова зайнятість [2, с. 162]. Саме тому, важливим є дослідження масштабів тіньової економіки, особливостей її прояву та розробка ефективних механізмів державного регулювання детінізації національних й глобальної економік.

У світі є альтернативні погляди на тіньову економіку, пов'язані з позитивними оцінками функціонування тіньового сектора економіки за певних обставин. Деякі дослідники серед позитивних функцій тінізації економіки виділяють те, що тіньовий сектор економіки може виступати: «економічне мастило» – нівелює перепади в

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Плотнікова М.Ф.

економічній кон'юнктурі через переливання ресурсів економіки між офіційним та тіньовим секторами; «соціальний амортизатор» – дозволяє зменшити соціальне навантаження та витрати держави через неформальну зайнятість, дає можливість одержувати доходи малозабезпеченим верствам населення; «вбудований стабілізатор» – за потреби надає кошти офіційному сектору економіки для купівлі товарів і послуг в офіційному секторі [2, с. 77].

Серед методів, які використовуються у світовій практиці виділяють наступні: монетарний метод (використовується центральними банками країн); індекс п'яти макроекономічних індикаторів (в арсеналі Міжнародного валютного фонду); метод дзеркальної статистики (поширений серед управлінь статистики), [2, с. 129]. Однак, найбільше довіри має інформація, опублікована німецьким професором Ф. Шнайдером, який зазначав, що незалежно від рівня розвитку економіки її рівень зростає. Головними причинами росту рівня тінізації економіки вважають закони і податки [3], а також транснаціоналізація та глобалізація економік країн світу [4, с. 10], що особливо характерно для розвитку країн з ліберальною економікою. Е. Вейнер зазначає супроводжує економіку самостійних заможних країн і інвесторів, які можуть здійснювати управління такими інструментами як валюта, цінні папери та інші фінансові активи, нерухомість, які розміщені у таких інвестиційних структурах як хеджфонди, інвестфонди, стабілізаційні фонди, а також у державних холдингових компаніях [2, с. 52]. Дослідження McKinsey Global Institute засвідчили, що підконтрольність групі таких країн як Кувейт, Саудівська Аравія, ОАЕ, Японія, Китай, Південна Корея деяким хедж-та інвестиційним фондам становить понад 12 трлн дол.

США, що є основою тіньового ринку через забезпечення ліквідності [4, с. 101].

За даними Світового банку рівень тінізації економіки у світі наразі становить 18–35% від світового ВВП або 13–25 трлн дол. США [3, с. 113]. У ЄС, Норвегії, Туреччині та Швейцарії у 2013 р. рівень тінізації становив 18,5% від ВВП або 2,15 трлн євро. Високий рівень тінізації економіки мали Болгарія (31,2%), Румунія (28,4%), Хорватія (28,4%), Литва (28%), Естонія (27,6%), низький – Швейцарія (7,1%), Австрія (7,5%), Люксембург (8%), Нідерланди (9,1%). Для пострадянського простору характерний високий рівень тінізації економік: найвищий у Грузії (47%), Азербайджані (37%), Україні (47%), Білорусі (43%), Молдові (44,3%), Вірменії (45%), [29, с. 129]. За даними агентства Bloomberg в 10 країн з найвищим рівнем тінізації входили: Грузія (72%, 20,29 млрд дол. США), Болівія (71%, 45,11 млрд дол. США), Азербайджан (70%, 86,03 млрд дол. США), Перу (66%, 253 млрд дол. США), Танзанія (63%, 57,89 млрд дол. США), Україна (58%, 294,3 млрд дол. США), Таїланд (57%, 538,6 млрд дол. США), Зімбабве (56%, 332 млрд дол. США), Уругвай (56%, 44,52 млрд дол. США), Гватемала (55%, 69,21 млрд дол. США).

Отже, розвинені країни мають нижчий рівень тонізації економіки, ніж менш розвинені. Виділяють такі пріоритети податкових систем економічно розвинених країн: спрощення процедур оподаткування та регулювання підприємницьких структур; зниження адміністративного та податкового тиску на суб'єкти підприємництва. Збільшення надходжень до бюджету і зменшення рівня тінізації економіки таких країн тако стимулюють через амністію тіньового капіталу, а боротьбу з тіньовою економікою здійснюється через механізми громадянського суспільства.

Список використаних джерел:

1. Варналій З. С. Тіньова економіка: сутність, особливості та шляхи легалізації / З. С. Варналій, А. Я. Гончарук, Я. А. Жаліло та ін.; [за ред. З. С. Варналія]. К.: НІСД. 2006. 574 с.

2. Краус Н. М. Тіньовий та офіційний сектори економіки: антагоністичне співіснування і взаємодія: дис. канд. екон. Наук: 08.00.01. *Полтавсь*кий університет споживчої кооперації України. Полтава, 2007. 216 с.

3. Мазур І. І. Детінізація економіки України: теорія та практика: монографія. К.: Вид-во «Київський університет», 2006. 239 с.

4. Нагребельний В. П. Тіньова економіка / В. П. Нагребельний, В. М. Попович Юридична енциклопедія: в 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К., 2009. Т. 6. 276 с.

5. Пастернак-Таранушенко Г. А. Економічна безпека держави. Статика процесу забезпечення. К.: Кондор, 2002. 302 с.

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

М. В. Шостак,
студент ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

На теперішній час, Україна перебуває в стані системної модернізації різних сфер суспільного й державного життя. Одним із актуальних напрямів є реформування системи державного управління та

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Іванюк О.В.

місцевого самоврядування. Взявши до уваги досвід трансформації систем державного управління в розвинених країнах, бачимо значну роль професійних кадрів в умовах запровадження змін та нововведень. Формування та розвиток високого рівня кваліфікаційних навичок та вмінь державних службовців можливо досягти за умови системної, комплексної і дієвої кадрової політики держави.

Дієва кадрова політика держави загалом і, зокрема, в державному управлінні – це запорука успішного розвитку будь-якої держави. Добре підготовлені кадри, які володіють сучасними знаннями, вміннями та навичками управління здатні забезпечити втілення нововведень, досягти поставлених цілей, працювати над формуванням ефективної системи державного управління, вирішувати нагальні проблеми, які постають перед суспільством.

Одним базових напрямів трансформації системи є застосування комплексного підходу до всіх процесів управління людськими ресурсами на державній службі. Метою публікації є обґрунтування підходу до змін у державній кадровій політиці, що передбачає врахування знань, умінь, навичок, а також особистісних якостей кадрів, що дають змогу реалізувати професійний потенціал на практиці з урахуванням досвіду зарубіжних країн.

Для розробки та проведення ефективної державної кадрової політики, зокрема у державному управлінні, необхідною є наявність правової бази, що відповідає сучасним світовим вимогам та базується на новітніх підходах. Адже законодавчі нормативні акти закріплюють мету, цілі розвитку і використання кадрових ресурсів держави, визначають принципи, форми та механізми роботи з кадрами.

Основними складовими законодавчої бази, що стосується розвитку засад державної кадрової політики є

Конституція України, закони України «Про державну службу», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про запобігання корупції» та ін. [2, 3, 4, 5]. Для імплементації названих законодавчих актів прийнято цілу низку підзаконних нормативно-правових актів різного рівня.

Державна кадрова політика характеризується, як одна з галузей загальної політики, що забезпечує реалізацію в суспільстві політики держави і вплив на розвиток суспільства шляхом його керівництва і управління на основі формування кадрового забезпечення державних органів та організацій. Сутність державної кадрової політики розкривається у таких процесах, як залучення, закріплення і використання в органах виконавчої влади тільки висококваліфікованих спеціалістів, створення необхідних умов для реалізації ними потенціалу для успішного виконання посадових обов'язків і ефективного функціонування органів державної влади. Основними завданнями державної політики визначаються:

- розробка та прийняття державної цільової програми на основі оновлених нормативно-правових актів про засади державної кадрової політики, а саме «Кодексу законів про працю України», прийняття Закону України «Про Національну систему кваліфікацій» тощо;
- розробка ефективних механізмів залучення висококваліфікованих фахівців до сфери державної управлінської діяльності;
- розроблення професійних стандартів; механізмів оцінки та підтвердження кваліфікацій і компетенцій, запровадження ефективної перепідготовки та навчання протягом життя;
- реформування системи органів у сфері підтвердження кваліфікацій;

- відновлення технології ротації кадрів з урахуванням компетентностей відповідних команд, реальних ресурсів і доступних технологій їх реалізації;
- формування дієвого кадрового резерву в усіх галузях виробництва і сферах соціально-економічної діяльності на основі гарантій держави з цільової підготовки, перепідготовки, навчання і атестації протягом життя.

Основними принципами кадрової політики є соціальна справедливість, комплексність та послідовність проведення; збалансованість державних, суспільних інтересів та інтересів окремих суспільних груп; професіоналізм; збалансованість представництва досвідчених та молодих працівників з урахуванням аспекту гендерної рівності; забезпечення відповідальності держави за створення передумов для реалізації важливих інтересів людини, реалізації громадянами права на освіту і працю; взаємоповага у відносинах між особою та державою, працівником та роботодавцем; партнерство держави і недержавного сектору; безперервність навчання.

Кадрова політика виконує такі функції, як:

- зайнятість (аналіз робочих місць, методи наймання, способи відбору, просування по службі, відпустка, звільнення);
- навчання (перевірка нових працівників, практичне навчання, безперервний розвиток персоналу);
- оплата праці (пільгові схеми, оплати; стимулювання праці);
- трудові відносини (встановлення більш ефективного стилю керівництва, відносини з профспілками);
- добробут (пенсії, допомоги з приводу хвороби та непрацездатності, медичні, транспортні послуги, житло,

харчування, спорт і суспільна діяльність, допомога у вирішенні особистих проблем) [2].

Неодмінною умовою підвищення ефективності державної служби є формування якісного складу державних службовців у центральних і місцевих органах виконавчої влади. Посилення інтелектуального забезпечення економічних та соціальних реформ досягається шляхом залучення до державної служби фахівців вищої кваліфікації, передусім для середньої ланки державного апарату. Для якісного формування складу державних службовців центральних і місцевих органів виконавчої влади їх керівникам необхідно:

- визначати щорічну і перспективну (на 5 років) потребу в кадрах державних службовців усіх категорій з урахуванням посад і профілю їх діяльності;
- формувати замовлення на підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації державних службовців, укладати відповідні угоди з навчальними закладами, визначеними Головним управління державної служби;
- добирати кадри державних службовців відповідно до вимог законодавства з урахуванням особливостей кожної посади;
- запровадити чіткий облік державних службовців та пов'язані з цим форми статистичної звітності, а також особову картку службовця;
- оптимально поєднувати принципи комплектування кадрами державних органів та їх апарату шляхом просування по службі державних службовців та добору на державну службу керівників і фахівців підприємств, установ і організацій;
- проводити цілеспрямовану роботу з кадровим резервом, зокрема організовувати стажування фахівців, які

входять до його складу;

- постійно вдосконалювати організацію роботи в апараті органів виконавчої влади, прогнозувати розвиток їх структур;
- удосконалювати атестацію державних службовців, здійснювати контроль за підвищенням їх кваліфікації та створювати належні умови для праці та самоосвіти.

До найбільш перспективних кроків щодо розвитку державної служби, у тому числі й у аспекті кадрового забезпечення, відноситься завершення започаткованого в Головдержслужбі пілотного проекту з побудови системи управління якістю, сертифікації її за міжнародними стандартами ДСТУ ISO 9001:2000 і поширення цього досвіду на всю систему виконавчої влади, як перший крок до підвищення результативності та ефективності державного управління. Цей стандарт описує основні положення систем управління якістю, які є предметом стандартів серії ISO 9000, і визначає відповідні терміни. Дію цього стандарту поширюється на організації, що прагнуть досягнути переваги завдяки впровадженню системи управління якістю [1]. Система кадрового забезпечення держави не є виключенням.

Державна кадрова політика – це спеціалізована система в державному управлінні, що стосується кадрового забезпечення державних структур, і яка напряму відрізняється від інших сфер державної діяльності. Головним завданням кадрової політики є розробка професійних стандартів, механізмів залучення та підтримка фахівців високої кваліфікації у сфері державної управлінської діяльності. Основними принципами кадрової політики визначено справедливість в соціумі, професіоналізм державних службовців, збалансованість між суспільними інтересами й інтересами суспільних груп,

державна відповідальність щодо створення умов для реалізації інтересів та прав людини.

На даному етапі розвитку системи державної кадрової політики основою є існування таких засад, як компетентність, покладання певного контролю щодо рівня формування державного замовлення, підтримка оцінювання якості забезпечення кадрової структури державної служби, формування державного замовлення для підготовки професійних державних службовців, впровадження органу координації з питань, що стосуються державної служби.

Задля того, щоб досягти необхідних позитивно налаштованих змін у структурі діяльності державної служби України, необхідною умовою є існування системи управління якістю кадрового забезпечення державної служби України. В залежності від того, наскільки дотримання головних принципів такої системи буде виконано, настільки високим буде рівень ефективності роботи кадрової системи державного управління.

Маючи змогу використовувати зарубіжний досвід формування системи кадрового забезпечення в державному управлінні, українська державна кадрова політика стикається з проблемою того, що при запровадженні сучасних шляхів кадрового забезпечення, необхідним є врахування специфіки вітчизняного способу створення кадрової системи. З одного погляду, це є проблемою, що затримує процес змінення та покращення кадрової системи, а з іншого – є відкритим простором для прийняття нових змін та їх адаптації у сфері державної кадрової політики.

На нашу думку, доцільним є використання досвіду країн Європи та США для покращення системи кадрової політики держави, а саме перейняти досвід Франції щодо різнотипного конкурсного відбору на службу, досвід

Німеччини - про певні умови прийняття на державну службу, що стосуються вікового та професійного фактору та досвід США, який показує, як необхідно мати окрему систему координації кадрової служби в країні.

При наявності дотримання відповідних нововведень та долучення постійної системи якості кадрової служби, державна кадрова політика України мала б змогу вийти на новий більш ефективний рівень функціонування.

Список використаних джерел:

1. Інформаційні матеріали до питання запровадження системи управління якістю в органах виконавчої влади: Головне управління державної служби України, Київ, URL : http://prom.kr-admin.gov.ua/inf_stand.pdf (дата звернення 15.06.2020 р.).

2. Конституція України : Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996. URL : https://ips.ligazakon.net/document/z960254k?an=&ed=2004_12_08&dtm (дата звернення 03.06.2020 р.).

3. Про державну службу: Закон України № № 2249-VIII від 19.12.2017. URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T372300.html (дата звернення 05.06.2020 р.).

4. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України № 2493-III. від 07.06.2001 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text (дата звернення 01.06.2020 р.).

5. Про запобігання корупції : Закон України № 1700-VII від 14.10.2014 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text (дата звернення 01.06.2020 р.).

INCREASING THE LEVEL OF COMPETENCIES OF MANAGEMENT STAFF AT THE LOCAL AND REGIONAL LEVELS

Olesia Yanishevska,
Master's degree, Polissya National University
alesia_by_yanish@ukr.net

The consequences of unbalanced and imperfect human resources policy were analyzed at the regional and local levels. Priority ways to improve personnel policy in the system of local self-government have been identified.

Key words: personnel policy, competence, local authorities, improvement, managerial staff.

Modern processes of transformation of Ukrainian society in the direction of strengthening democratic values, reforming the system of public administration and local self-government put on the agenda one of the most important conditions for effective implementation of reforms, namely the supply of staff local and regional development, strengthening human resources' potential of public administration and local government.

The competence of managerial staff at the local and regional levels is the basis for the successful implementation of any reforms. Therefore, the issue of further development of human resources' potential of local government requires daily care from public authorities and local governments, as well as scientific, pedagogical and research staff of the National Academy, other institutions of the national system of training, retraining and advanced training of public administration [1].

Human resources' potential is understood as a set of all available civil, moral and professional qualities, abilities, skills, abilities and capabilities of municipal service personnel, which are realized and developed in the course of their professional

activity, as well as their hidden personal reserves that can be realized in case of need to achieve current and future goals in the interests of the local community. The consequences of unbalanced and imperfect personnel policy at the regional and local levels were the following [2, p.130]:

– destruction of the human resources' potential of the civil service and service in local authorities, where the status, conditions of material security and social protection of civil servants and local authorities do not correspond to the level of responsibility assigned to them;

– low level of organizational and human resources work in local public authorities and local governments;

– escalation of confrontation with local governments and territorial subdivisions of central executive bodies (a significant part of crisis situations in the regions has recently been caused by unclear division of powers between local state administrations, local councils and their executive committees, mayors, etc.);

– manifestations of conflict along the lines of «government - public», a sharp increase in complaints from citizens, representatives of political parties, NGOs regarding human rights violations, legislation on civil service and the fight against corruption.

The general priority areas for improving human resources' policy in the system of local self-government:

– formation of an effective and optimal structure of these bodies, adequate to the tasks and functions of the state;

– increasing the efficiency of their activities by increasing the professionalism of officials;

– increasing the prestige of the municipal service and the authority of officials;

– improving the system of professional development;

– creation of effective mechanisms for the demand for staff in municipal authorities and management.

In accordance with the priorities, the basic principles and tasks of working with staff in this area are determined. The basic principles include:

– selection and placement of employees by professional, business and moral qualities, taking into account the civic position of man;

– open access of citizens to the municipal service in accordance with their abilities, interests and professional training;

– equality of remuneration for the same amount and level of responsibility, regardless of departmental affiliation;

– resolving human resources' issues on the basis of democratic procedures while maintaining the necessary confidentiality;

– staff renewal in combination with their continuity, the achievement of positive stabilization of staff on the basis of internal and interagency rotation, as well as due to the constant influx of young professionals;

– controllability of local government officials to society and the people, personal responsibility of the head for the quality and efficiency of work with staff;

– inadmissibility of unjustified change of human resources' composition of local authorities and management when changing a political leader (elected official);

– guaranteed promotion;

– material and financial guarantees that ensure a decent standard of living for the employee and his family for the entire period of service and after retirement;

– professional training and advanced training in the field of public

– management of local self-government of deputies of representative bodies of municipalities.

Thus, the current professional training of managerial personnel in Ukraine is based on the adaptation of their

previously acquired profession to professional activity in the field of public administration or local self-government. For this purpose, a nationwide system of training, retraining and advanced training of civil servants and local government officials has been created and operates on the basis of the relevant legal framework, which is a more important tool for increasing the human resources of public administration and local self-government.

References

1. Tsvetkov, V.V. Social transformation and public administration in Ukraine: a monograph. Kyiv, 2016. 496 p.

2. Chapala, G. Local government and civil society: the problem of correlation. *Law of Ukraine*. 2014. № 2. pp. 127–132.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я РЕГІОНУ

Ю. Л. Яндюк,
студентка ОС «Магістр»[1],
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

У загальному вигляді сфера охорони здоров'я являє собою систему соціально-економічних і медичних заходів, а також соціальних інститутів, діяльність яких спрямована на збереження і підвищення рівня здоров'я населення. При цьому часто система охорони здоров'я розглядається як державна інтегрована структура з єдністю цілей, загальною доступністю медичної допомоги, взаємодією і

[1] Науковий керівник – к.е.н., доцент Плотнікова М.Ф.

наступністю служб (лікувальних і профілактичних), реальною гуманістичною спрямованістю.

Організація діяльності медичних установ набуває особливої значущості на сучасному етапі розвитку соціальної сфери України. Незважаючи на те, що за 1990–2020 рр. в Україні продовжується процес формування працюючої структури органів управління охороною здоров'я, проблема розробки та впровадження ефективних методів управління, впливу на суб'єкти системи залишилася невирішеною. Управлінські проблеми знаходять своє відображення у всіх пропонованих для обговорення концепціях і програмах реформи системи охорони здоров'я. У зв'язку з цим представляється необхідним розглянути загальні методологічні підходи до діяльності організацій, що займаються наданням медичних послуг населенню, як в російській, так і в зарубіжній практиці.

Система охорони здоров'я, як і будь-яка інша галузь, вимагає застосування ряду методів впливу органу управління на суб'єкт. Методи управління охороною здоров'я, з одного боку, повинні ґрунтуватися на об'єктивному характері взаємин учасників системи, а з іншого – враховувати специфічні особливості поведінки суб'єктів у даній сфері. У загальному вигляді можна виділити три основні групи методів управління закладами охорони здоров'я.

1. Економічні методи-система прийомів і способів впливу на виконавців за допомогою конкретного порівняння витрат і результатів (матеріальне стимулювання і санкції, фінансування і кредитування, зарплата, собівартість, прибуток, ціна). В якості основних методів управління виступає система оплати медичних послуг, яка повинна покривати витрати медичного закладу на надання медичної допомоги і стимулювати

адміністрацію лікувально-профілактичних установ (ЛПУ) максимально ефективно використовувати наявні фінансові та матеріальні ресурси. Сучасна теорія управління медичними організаціями виділяє наступні системи оплати медичної допомоги: кошторисне фінансування, оплата за відвідування (або один ліжко-день), оплата окремих медичних послуг, оплата закінченого випадку, подушне фінансування (вважається найбільш прогресивним методом) і система утримання фондів. Крім цього, до економічних методів управління слід віднести і аналіз ефективності діяльності медичного закладу, в основі якого лежить оцінка результатів ЛПУ на основі системи економічних і соціальних показників.

2. Організаційно-розпорядчі методи управління – це методи прямого впливу, що носять директивний, обов'язковий характер і засновані на дисципліні, відповідальності, влади і примусі. До числа організаційних методів відносять: організаційне проектування, регламентування, нормування. Сутність організаційного регламентування в охороні здоров'я полягає, головним чином, у встановленні особливих правил, обов'язкових для виконання і визначають зміст і порядок організації надання медичної допомоги – стандарти ресурсної бази ЛПУ, стандарти процесу діагностики та лікування, стандарти результату лікування. На думку дослідників управління закладів охорони здоров'я, саме розробка ефективних і всеохоплюючих медичних стандартів є необхідною базою для реформування системи охорони здоров'я України. Розпорядчі методи реалізуються у формі наказу, постанови, розпорядження, інструктажу, команди, рекомендації.

3. Соціально-психологічні методи управління мають особливе значення для галузі охорони здоров'я у зв'язку з явною соціальною спрямованістю даної системи і високою

часткою людської участі. Зокрема, до методів соціально-психологічного впливу відносять моральне заохочення, соціально-психологічного планування, переконання, навіювання, особистий вплив, регулювання міжособистісних і міжгрупових відносин, створення і підтримка морального клімату в колективі тощо. Крім зазначених, існують і специфічні підходи до організації охорони здоров'я, розроблені в 2010–2020 рр.: системний аналіз діяльності медичних установ, управління медичною допомогою за допомогою інтегрованих систем, методи імітаційного моделювання, методи експертних оцінок і т.д.

Таким чином, основним напрямком вдосконалення методології управління слід вважати інтеграцію класичних методів управління і орієнтацію на об'єкт, що включає елементи трьох секторів охорони здоров'я. З одного боку, це сприятиме гнучкості управління, поліпшенню координації між секторами і більш оперативному впровадженню нових технологій, а з іншого – зміні характеру діяльності в державних організаціях, зокрема застосуванню досвіду роботи менеджерів приватних клінік і лікарень в державних організаціях. Менеджмент в цьому випадку повинен стати тією технологією, яка дозволить забезпечити раціональне використання обмежених ресурсів, допомогти подолати виниклі в державному секторі труднощі.

Список використаних джерел:

1. Yakobchuk V., Plotnikova M. Blockchain As A Technology Administration Of Family Homestead Settlements. *Proceedings of the 9th International Scientific Conference Rural Development 2019 Edited by prof. Asta Raupelienė* doi: http://doi.org/10.15544/RD.2019.083

2. Prysiazhniuk O., Plotnikova M., Buluy O., Yakobchuk V. Reurbanization As A Solution Of Socio-Environmental And

Economic Problems. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrast ructure Development*. 2020. Vol. 42(1). P. 41–50 doi: https://doi.org/10.15544/mts.2020.05

ОЦІНКА ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКІВ УКРАЇНИ, ЩО ЗНАХОДЯТЬСЯ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ

Ю. Ярошинська,
студентка ОС «Магістр»,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»,
Поліський національний університет

Український банківський сектор перебуває в умовах жорстокої конкуренції. Негативний вплив на залучення коштів клієнтів здійснює і недостатньо розвинений рівень економіки і нестійка політична ситуація, гальмуючи процес нарощення ресурсної бази банківського сектору. Особливо цей процес відбивається на банках, що знаходяться в державному управлінні, оскільки вони не можуть сильно ризикувати та пропонувати великі проценти по вкладам.

Аналіз останніх досліджень формування депозитної політики показав, що дана тема залишається актуальною.

Здійснення банками комерційної діяльності неможливо без залучення коштів. Найбільшу вагу у структурі залучених коштів банків займають депозитні вклади та поточні рахунки клієнтів.

Для залучення коштів клієнтів банки розробляють різні депозитні програми. На сьогодні в Україні існує два банки, які знаходять в державному управлінні: АТ КБ «ПриватБанк» та АТ «Ощадбанк». Розглянемо динаміку та структуру депозитних джерел АТ КБ «ПриватБанк» у 2015-2019 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка та структура депозитних джерел АТ КБ «ПриватБанк» у 2015-2019 рр. (млн. грн.)

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	Відхилення 2019 /2015
Строкові депозити	128878	134194	132268	121200	109794	-19084
Рахунки до запитання	63032	46934	79853	109677	130649	67617
Всього	191910	181128	212121	230877	240443	48533

Джерело: складено автором на основі [1].

Як бачимо з табл. 1, сума строкових депозитів у АТ КБ «ПривавтБанк» у 2019 р. порівняно з 2015 р. характеризується зменшенням на 19084,0 млн. грн. У структурі коштів клієнтів у 2015 р. рахунки до запитання становили 32,84%, а строкові депозити 67,16%. Протягом 2015-2019 рр. відбувається зростання ваги коштів до запитання, та зменшення ваги строкових депозитів. Так у 2019 р. строкові депозити займають вже 45,66% у структурі коштів клієнтів банку (рис.1).

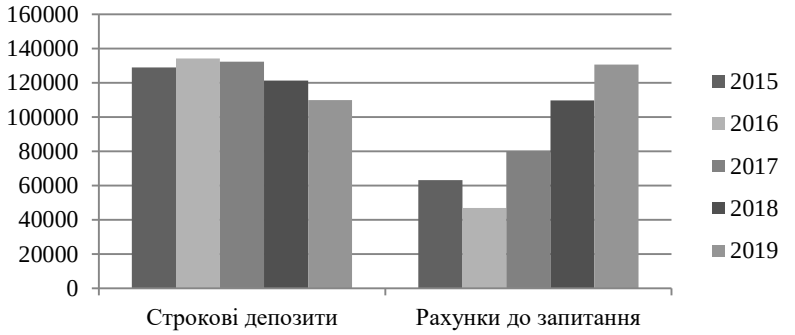

Рис. 1. Формування депозитних джерел АТ КБ «ПриватБанк» у 2015-2019 рр.

Джерело: складено автором на основі [1]

Проаналізуємо динаміку та структуру депозитних джерел АТ «Ощадбанк» у 2015-2019 рр. (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка та структура депозитних джерел АТ «Ощадбанк» у 2015-2019 рр. (млн. грн.)

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	Відхилення 2019 /2015
Строкові депозити	49447	67724	82039	86901	92770	43323
Рахунки до запитання	44822	77862	68112	67114	109372	64550
Всього	94269	145586	150151	154015	202142	107873

Джерело: складено автором на основі [2]

Дані подані в табл. 2 вказують на зростання залучених коштів клієнтів АТ «Ощадбанк» у період 2015-2019 рр. Сума залучених строкових депозитів у 2019 р. порівняно з 2015 р. зросла на 43323,0 млн. грн. Сума коштів на рахунках до запитання характеризується зростанням на 64550,0 млн. грн. У загальній структурі коштів клієнтів вага строкових депозитів у 2015 р. дорівнювала 52,45%, у 2019 р. їх вага дорівнює 40,16%. Отже, у структурі залучених коштів клієнтів строкові депозити АТ «Ощадбанк» характеризуються скороченням (рис. 2).

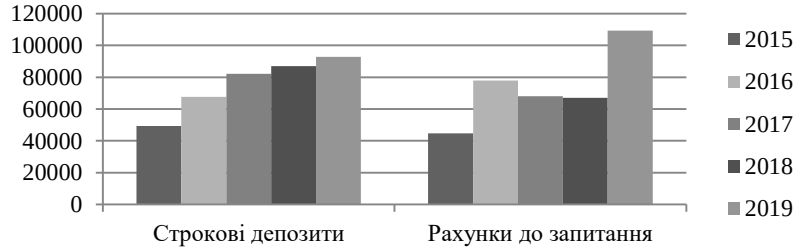

Рис. 2. Формування депозитних джерел АТ «Ощадбанк» у 2015-2019 рр.

Джерело: складено автором на основі [2]

Проведемо порівняння депозитних ставок у гривні, доларах та євро строком на 6 та 12 місяців у досліджуваних державних банках та деяких комерційних банках (табл. 3).

Таблиця 3

Порівняння депозитних ставок деяких банків України

Банк	Ставки за депозитами, % річних					
	Від 100,0 тис. грн.		Від 5000 доларів		Від 5000 євро	
	6 міс.	12 міс.	6 міс.	12 міс.	6 міс.	12 міс.
Укргазбанк	9,0	9,71	1,54	2,0	0,75	1,5
Укрексімбанк	8,7	8,7	1,6	2,1	1,2	1,5
ПриватБанк	8,0	9,0	0,5	1,0	0,01	0,01
Ощадбанк	8,11	8,51	1,2	1,71	0,7	0,95
Кредобанк	8,0	9,0	0,75	1,75	0,35	0,85
ПроКредит	8,0	9,0	1,0	1,5	0,75	1,0

Джерело: складено автором за даними [3]

Отже, аналізуючи процентні ставки по депозитам у гривні, доларах та євро на строк 6 місяців та 12 місяців, бачимо, що АТ КБ «ПриватБанк» має найнижчі ставки за депозитами у доларах та євро. Ставки по депозитам в гривні дорівнюють 8,0 та 9,0% річних.

АТ «Ощадбанк» має найнижчу ставку по депозитам в гривні на 12 місяців, серед розглянутих банків. Варто зазначити, що майже за всіма розглянутими депозитними ставками, ставки АТ «Ощадбанк» є більшими ніж у АТ КБ «ПриватБанк», лише ставка у гривні на 12 місяців є меншою та дорівнює 8,51% річних проти 9,0% річних.

Загалом проведена оцінка формування депозитних джерел двох державних банків, показала що структурі залучених коштів клієнтів строкові депозити характеризуються скорочення ваги у обох банках.

На нашу думку, в першу чергу це відбувається в результаті зростання недовіри клієнтів до банків, а по-друге з приводу низьких ставок за депозитами в державних банках. Отже, варто розробляти стратегію залучення

коштів клієнтів на депозити, розширювати пропозиції по депозитним продуктам. Повернення коштів клієнтам повинно на 100% забезпечуватися державою, що буде сприяти підвищенню довіри клієнтів банків.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». URL: https://privatbank.ua/ru/about/finansovaja-otchetnost

2. Офіційний сайт АТ «Ощадбанк». URL: https://www.oschadbank.ua/ua/about/financial-reporting

3. Сайт «Finsee». URL: https://finsee.com/

ЗНАЧЕННЯ ІННОВАЦІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА

Ю. В. Ящук,
магістр,
Поліський національний університет

В сучасних умовах, підприємство постійно стикається з проблемою забезпечення виживання в постійно зростаючих конкурентних умовах та зростанні ризиків і невизначеності. Керівництво різних підприємств вирішує ці питання по різному, але основною обєднуючою ознакою їх дій є спрямованість на формування, утримання і реалізацію конкурентних переваг. Для цього, підприємствам необхідно створювати або знаходити нові можливості, інструменти, методи виробництва товарів (надання послуг). Одним з факторів створення і реалізації конкурентних переваг є застосування різних форм інновацій.

Взаємозв'язок конкурентних переваг та інновацій активно вивчається в контексті забезпечення економічного зростання. Суттєве значення при цьому має аналіз

підприємств, що реалізують інновації. Саме від цього будуть залежати напрями економічної політики та державної підтримки малого і середнього бізнесу [2, 3].

В цій статті представлено порівняльний аналіз провадження інновацій за певний проміжок часу та у вибраних країнах Європейського Союзу по рівню впровадження та по типах в малих та середніх підприємствах (МСП) та великих компаніях. Слід зазначити, що деякі з МСП втілюють рушійно-проривні (революційні) інновації, інші ж зосереджені на поступових новаціях.

Основним джерелом є ЄС "Дослідження Інновацій в Європейському Союзі (EU Community Innovation Survey (CIS), призначені Європейською Комісією (регуляторний акт № 995/2012), що проводиться кожні 2 роки в країнах учасниках.

CIS визначає поняття інноваційної фірми, як такої, що впроваджує в себе одну або більше інновацій стосовно кінцевого продукту або / та процесу виробництва або/та маркетингу або / та організаційній сфері. Основною вимогою в визначенні є обов'язково присутня відмінність від попереднього продукту чи бізнес процесу фірми.

Дуже часто інноваційні фірми запроваджують в себе інноваційні стратегії, що є комбінацією різних та складних інноваційних процесів. CIS охоплює всі підприємства з 10 і більше працівниками, які працюють в галузях де інновації є основною діяльністю. В періоді з 2014 по 2016 рік, середньостатистична інноваційна діяльність малих та середніх підприємств Європейського союзу була майже наближена до рівня інноваційної діяльності МСП ОЕСР по підприємствах в базі індикаторів інноваційної діяльності: а саме ЄС – 49% і ОЕСР – 45% (рис. 1) [1].

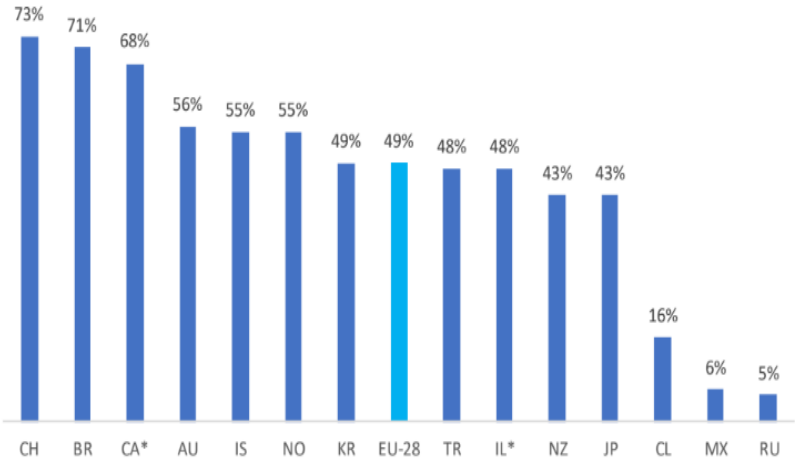

Рис. 1. Інноваційна діяльність малих та середніх підприємств країн (2014-2016 рр) [1]

Більше того: різниця долі інноваційних малих та середніх підприємств та долі великих підприємств сильно відрізняється по всім країнам. Великі підприємства у всіх досліджених країнах більш інноваційні без виключення. В періоді з 2014-2016, в ЄС рівень їх інноваційної діяльності становив 77,4%, малих та середніх підприємств - 49,5%.

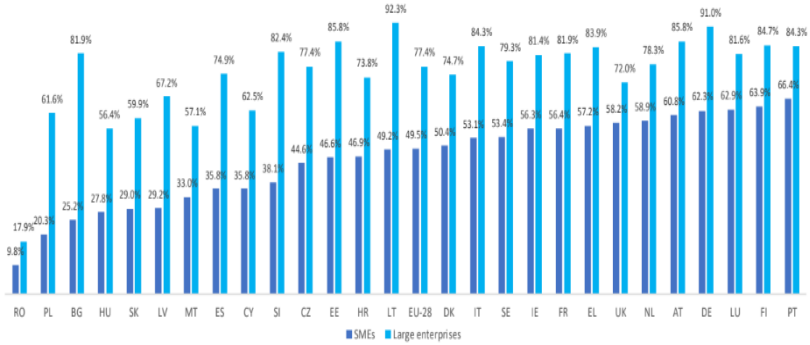

Рис. 2. Порівняльна характеристика інноваційної діяльності великих та малих і середніх підприємств країн [1]

Фірми, які впроваджують інновації, як і МСП так і великі інноваційні виробники, часто відносять ці інновації до продукту чи сервісу разом з новим маркетинговими чи організаційними методами. Інновації ж продукту чи процесу в основному традиційно впроваджуються через технологічні інновації.

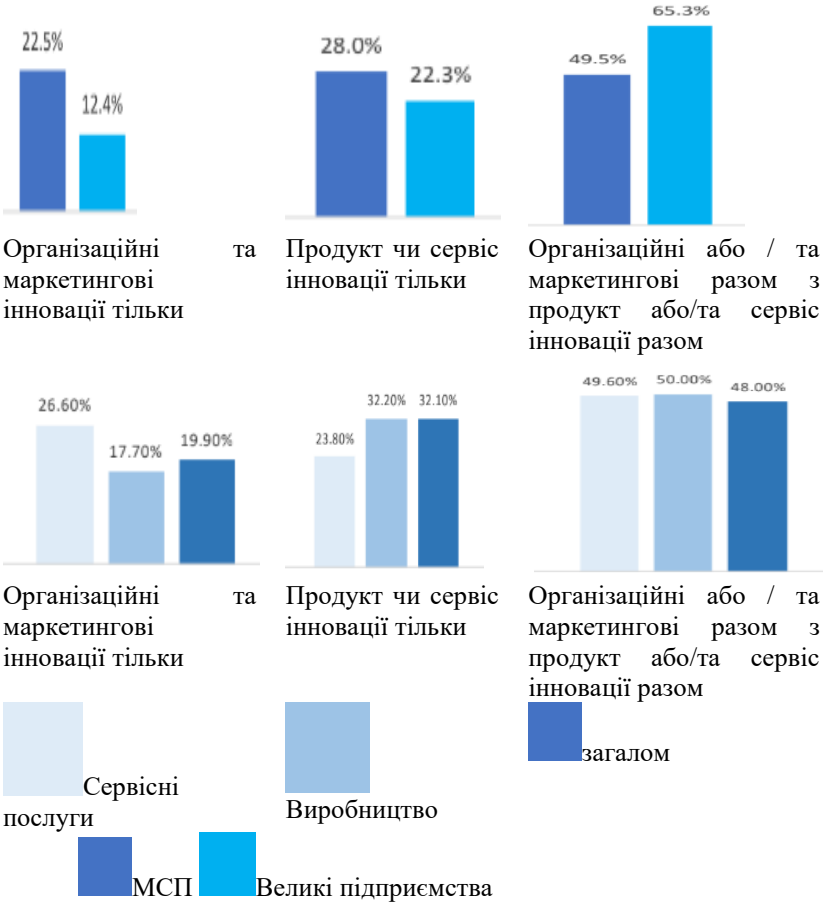

Рис. 3. Впровадження інновацій за напрямами та сферами [1]

Серед інноваційних МСП в Європейському Союзі, більше половини підприємств впроваджують як інновації продукту чи сервісу разом з організаційними та / або маркетинговими інноваціями, чверть МСП тільки за інновації продукту чи сервісу і чверть з організаційними чи маркетинговими інноваціями.

Тенденція великих підприємствах за впровадженням інновацій у всіх сферах відразу (рис.3).

По розділенні втілення інновацій в Європейському Союзі МСП між сферою послуг та виробництвом слід зазначити невелику різницю по продукту або/чи сервісу разом з маркетинговою або/чи організаційною в 2014-2016. Але різниця між виробництвом та сервісними компаніями що впроваджують тільки інновації в продукт або / та сервісні послуги відрізняється так само як між організаційними або/та маркетинговими виключно .

Необхідність утримання та формування конкурентних переваг вимагає від підприємств впровадження інновацій. Все більше підприємств реалізують сервісні чи продуктові інновації в своїй діяльності та розробляють інноваційні стратегії. проведений аналіз демонструє, що не дивлячись на нижчий рівеньу, використовуючи інноваційн підходи. не дивлячись на менші фінансові можливості порівняно з великими підприємствами, вони демонструють широкий перелік впровадження інновацій, як за сферами, так і напрямами. це показує високий інтерес і розуміння менеджментом ролі та місця інновацій в забезпеченні конкурентних переваг підприємства.

Список використаних джерел:

1. (CIS-2016) for EU and 2015 and 2017 OECD Innovation Statistics databases for non-EU countries.

Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.oecd.org/innovation/inno/inno-stats.htm

2. Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю., Цвик О. Г. Інноваційна діяльність як чинник конкурентоспроможності підприємств. Інвестиції: практика та досвід. No4. 2017. С. 5-8.

3. Молчанова С.М.1,Лосев К.В. Влияние инноваций на конкурентоспособность выпускаемой продукции. Russian Journal of innovation Economics, № 4, 2019. Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/338235337_Vlianie_innovacij_na_konkurentosposobnost_vypuskaemoj_produkcii

4. Нагайко О. І. Вплив конкуренції на інноваційний розвиток економіки. Наука – перші кроки : XIV регіональна студентська наук.-техн. конф. 2020. Електронний ресурс. Режим доступу: http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/27100/Н.п.к.2020т.2_p48-49.pdf?sequence=1

ПРАВОВІ АСПЕКТИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

Н. І. Грищенко,
здобувач вищої освіти кафедри правознавства,
Поліського національного університету

У періоди реформ, різних соціально-економічних змін в державі особливо гостро постає питання про роль і місце населення, його участі в цих процесах. Це виражається в можливостях різних суб'єктів і груп впливати на перебіг трансформаційних процесів на різних рівнях, прагнучи до реалізації цілей, установок, потреб, мотивів за допомогою прояви і розкриття різних форм, способів і елементів самоорганізації.

Завдяки самоорганізаційним процесам в державі починають складатися нові відносини, різні соціальні зв'язки, способи взаємодій, соціальні практики, тобто починає складатися новий простір, що дозволяє протиставити різним соціально-економічним потрясінням. Все це, безумовно, характерно і для процесів, що відбуваються в нашій державі, яка продовжує трансформуватися. Зміни зачіпають всю соціальну структуру суспільства, різні соціальні інститути, відносини, способи взаємодії в різних підсистемах.

Самоорганізація населення розглядається як один з найбільш значущих процесів, що визначають трансформаційні зміни і реформування держави. Від того, як розгорнутий даний процес, залежить якість соціальних змін.

Законодавець використовує термін «самоорганізація» у назві тільки однієї організаційно-правової форми із наведених – у формі «органи самоорганізації населення» (Закон України «Про органи самоорганізації населення» [1]), очевидно, визначаючи її основною, базовою формою територіальної самоорганізації. Проте і об'єднання співвласників багатоквартирних будинків, і житлові кооперативи, і деякі громадські організації, переважно із місцевим статусом, виконують подібні функції. Але при дослідженні органів самоорганізації населення вчені вкрай рідко звертаються до інших форм самоорганізації населення за місцем проживання.

Аналіз особливостей функціонування місцевої влади в сучасній Україні доводить важливість врахування не тільки конституційних можливостей, але і реальної спроможності органів самоорганізації населення вирішувати місцеві питання. Конституційне трактування місцевого самоврядування передбачає його громадську природу. Однак практична реалізація самоорганізації

населення як самостійної діяльності громадян у вирішенні питань місцевого значення представляється проблематичною через низьку участь громадян. З урахуванням даної ситуації ефективною взаємодією органів самоорганізації населення з органами місцевого самоврядування може стати одним з найбільш перспективних напрямків активізації місцевої влади.

Олійник С. Л. зазначає, що на виникнення і розвиток процесу самоорганізації населення України впливають географічний, ресурсний, демографічний фактори, конкурентоспроможність території, правове поле, інформаційна забезпеченість [4, с. 235].

На думку Мішиної Н. В, самоорганізація населення — це самостійна організація своєї роботи, поведінки фізичними особами, які проживають в якомусь одному місці, для задоволення своїх політичних, професійних, релігійних та інших потреб, у тому числі потреб, що виникають внаслідок проживання в межах населеного пункту. Територіальна самоорганізація населення — це самостійна організація своєї роботи, поведінки фізичними особами для задоволення своїх потреб, що виникають внаслідок проживання в межах населеного пункту [3, с.326].

Вивчення реальної практики здійснення самоорганізації населення свідчить, що практичне втілення реформи органів місцевого самоврядування поки не призвело до зростання політичного впливу таких утворень як органи самоорганізації населення. Істотне збільшення кількості органів самоорганізації населення не супроводжується очікуваної децентралізацією у вирішенні питань місцевого значення та в цілому не наблизило місцеве самоврядування до населення.

Дослідники розрізняють самоорганізацію населення за інтересами («співтовариства інтересів») та

самоорганізацію населення за місцем проживання («співтовариства місця»)). Більш детальною є пропозиція А.Є.Балобанова, на думку якого є доцільним виділяти різні за природою типи самоорганізації населення у відповідності до типів груп осіб, які його здійснюють:

- територіальне (сусідське) самоврядування, яке базується на спільності міста проживання — будинок, квартал тощо;

- соціально-групове самоврядування, яке базується на постійній чи тривалій належності до однієї соціальної групи (етнічної, релігійної, вікової тощо);

- самоврядування професійних співтовариств, яке базується на належності до однієї професії;

- громадянське самоврядування в рамках асоціацій громадян, які об'єднуються для вирішення проблем, які мають загальноміське (загальнодержавне) значення [2].

Однією з важливих і необхідних складових становлення і розвитку органів самоорганізації населення в умовах сучасної України є розвиток інститутів громадянського суспільства і пов'язане з ним підвищення ініціативи з боку місцевого населення, як головного суб'єкта місцевого самоврядування. У той же час практичний досвід показує, що багато проблем становлення місцевого самоврядування в суспільстві пов'язані з недооцінкою значення і ролі взаємодії органів місцевого самоврядування з населенням - громадянами і громадськими організаціями шляхом залучення їх до спільного вирішення питань місцевого значення.

Таким чином, самоорганізація населення в широкому значенні визначається як самостійна організація власної роботи, поведінки людьми (фізичними особами), які проживають у певному місці. У вузькому значенні самоорганізації населення – це представницькі органи, що створюються жителями, які на законних підставах

проживають на території села, селища, міста або їх частин, для реалізації та захисту будь-яких своїх законних прав та інтересів. Класифікувати місцеву самоорганізацію доцільно за місцем проживання (територіальна) та за інтересами (екстериторіальна).

Незважаючи на створення конституційних гарантій і формування необхідної нормативно-правої бази, покликаних забезпечити реалізацію форм безпосередньої демократії в системі місцевого самоврядування, на практиці різні форми участі громадян у місцевому самоврядуванні практично не здійснюються. Їх реалізація носить фрагментарний характер, не склалося цілісного механізму взаємодії між владою і суспільством на місцевому рівні. Традиційною формою зворотного зв'язку, як і раніше, залишаються звернення громадян, в той же час невисокий громадський інтерес до проведення публічних слухань, поки не отримало належного розвитку в більшості місцевих утворень. Така перспективна форма участі громадян у вирішенні питань місцевого значення як територіальне органи самоорганізації населення, на нашу думку, представляється необхідним. Це дозволить подолати кризу довіри у відносинах між владою і суспільством на рівні конкретного місцевого утворення і стане імпульсом для розвитку інших форм здійснення населенням місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11 липня 2001 р. // ВВР. 2001. № 48. Ст. 254

2. Балобанов А. Е. Местные сообщества в местном самоуправлении как образовательная задача. Електронний ресурс. / Режим доступа: http://locgov.mpsf.org/bible_attachments/html/cd2/IZD_TXT/izd22/main.html

3. Мішина Н. В. Самоорганізація населення в Україні: категоріальний апарат / Актуальні проблеми держави і права. 2009. Вип. 45. С. 324-328.

4. Олійник С. Л. Теоретичні засади самоорганізації населення в Україні / Географія та туризм. 2012. Вип. 18. С. 233-240.

Наукове видання

ІНСТРУМЕНТИ І ПРАКТИКИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Віддруковано з готових оригінал-макетів.
Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.
Відповідальність за оформлення та зміст матеріалів несуть автори.